

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ЗВІТ

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
У 2024 р.

ЧАСТИНА 2

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ЗВІТ

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

У 2024 р.

ЧАСТИНА 2

Київ 2025

Редакційна колегія:
Кремень В.Г. (голова),
Луговий В.І. (заступник голови),
Топузов О.М. (заступник голови),
Сисоєва С.О., Панок В.Г.,
Ляшенко О.І., Ничкало Н.Г., Саух П.Ю.,
Регейло І.Ю. (секретар)

Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2024 р. / За заг. ред. В.Г. Кременя. Частина II. Київ: НАПН України, 2025. 466 с.
<https://doi.org/10.37472/zvit2024-2>

ISBN 978-966-644-794-7

Наукова, науково-технічна (експериментальна), науково-організаційна, експертна та освітня діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2024 р. здійснювалася в умовах третього року загарбницької війни, розв'язаної рф, і спрямовувалась на системне науково-методичне вирішення освітніх, педагогічних і психологічних проблем суспільного розвитку, реалізацію пріоритетів державної освітньо-наукової політики, підвищення наукового потенціалу в галузі освіти, педагогіки і психології, посилення його впливу на забезпечення стійкості українського суспільства в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення країни із урахуванням завдань європейської інтеграції.

НАПН України продовжувала планомірну участь в обґрунтуванні, розробленні та імплементації освітнього і наукового законодавства нового покоління, адаптації вітчизняної освітньо-наукової сфери до стандартів Євросоюзу у співпраці з МОН України, парламентським Комітетом з питань освіти, науки та інновацій, іншими органами державного правління, Національною радою України з питань розвитку науки і технологій, її Адміністративним і Науковим комітетами, Національною та національними галузевими академіями наук, Національним Еразмус+ офісом в Україні, Офісом Горизонт Європа в Україні щодо євроінтеграції освіти і науки, іншими організаціями. Якнайбільше зусиль докладено щодо розвитку інноваційної людини, формування конкурентоспроможного людського капіталу, консолідації української нації, забезпечення громадянського і патріотичного виховання засобами освіти і науки.

У звіті представлено результати роботи академії, її наукових установ і університету, колективів вчених, дійсних членів і членів-кореспондентів. Охарактеризовано виконання статутних завдань НАПН України і стратегії її розвитку, роботу загальних зборів, методологічних семінарів і Президії НАПН України та розкрито кадровий потенціал установ. Наведено найвагоміші наукові здобутки вчених академії із зазначенням впливу результатів діяльності установ НАПН України на розвиток економіки, підвищення обороноздатності та безпеки країни, здоров'я та якості життя, розвиток передової науки, освіти, соціальної сфери, культури, збереження навколишнього природного середовища, формування державної політики. Висвітлено експериментальну, видавничу, науково-організаційну, науково-експертну, освітню, міжнародну, науково-інформаційну діяльність, співпрацю з органами державної влади і науковими організаціями, публікаційну активність вчених у світовій системі наукових комунікацій, а також фінансове забезпечення академії.

Для освітян, науковців, управлінців, усіх, хто забезпечує функціонування і розвиток освіти, її науковий, методичний, експертний і консультативний супровід, здійснює наукові дослідження та експериментальні розробки в галузі освіти, педагогіки і психології.

II. ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У 2024 р. науково-дослідна, експериментальна, експертна та освітня діяльність НАПН України продовжувалась в умовах повномасштабної війни з РФ та спрямовувалась на реалізацію пріоритетів державної освітньої політики, системний науково-методичний супровід національної освітньої сфери, модернізацію усіх її ланок, психологічну підтримку суспільних процесів в умовах воєнного стану із урахуванням завдань підвищення рівня обороноздатності країни та її повоєнного відновлення, інтеграції в європейський освітній та дослідницький простори.

Вчені академії у звітному році продовжували активну волонтерську діяльність, спрямовану на допомогу та підтримку Збройних Сил України.

Виконання наукових досліджень та науково-організаційна робота в наукових установах НАПН України

В умовах воєнного стану вчені наукових установ та закладу вищої освіти академії здійснювали наукову та науково-організаційну роботу: виконували наукові дослідження згідно з тематичними планами на 2024 р.; публікували наукові результати досліджень у статтях, підготовленій продукції; проводили науково-практичні заходи для педагогів і психологів системи освіти з проблем організації освітньо-виховного процесу в умовах дистанційного та очного форматів, оцінювання та подолання освітніх втрат, психологічного супроводу освітян та учнів в кризових умовах. За несприятливих умов, зумовлених російською агресією діяльність наукових установ та закладу вищої освіти академії залишалась активною та продуктивною, заплановані у 2024 р. завдання в цілому успішно виконані.

Планування і виконання наукових досліджень в наукових установах НАПН України спрямовувалися на всебічне вдосконалення наукового і методичного супроводу освіти та отримання актуальних оригінальних результатів з високим рівнем їх практичного застосування, що справляють істотний інноваційний вплив на модернізацію освіти і науки, важливі для наближення перемоги і захисту мирного життя, здійснення повоєнного відновлення країни на високотехнологічній основі, підготовки для цього головного суб'єкта – людини.

Цільовими групами користувачів підготовленої в наукових установах НАПН України за результатами досліджень наукової, навчальної, виробничо-практичної та довідкової продукції визначено педагогів закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної, профільної, фахової передвищої, професійної та вищої освіти, фахівців органів виконавчої влади у галузі освіти, психологів. Серед закладів та установ, у яких фактично відбувається впровадження результатів досліджень, МОН України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство молоді та спорту України, Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, Міністерство національної єдності України,

Управління гуманітарного забезпечення Міністерства оборони України, Головне управління морально-психологічного забезпечення ЗСУ, Координаційний центр з психічного здоров'я Кабінету Міністрів України, Рада національної безпеки і оборони України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, органи місцевого самоврядування, регіональні органи управління освітою, заклади післядипломної педагогічної освіти, психологічна служба системи освіти.

Систематично провадиться моніторинг актуальності виконуваних наукових досліджень і розробок згідно із потребами воєнного часу та завданнями повоєнного відновлення країни для забезпечення ефективності всіх компонентів вітчизняної системи освіти, захисту національних інтересів України, її кадрової, інформаційної, економічної, екологічної й енергетичної безпеки; здійснюється розвиток наукової та науково-технічної діяльності наукових установ та закладу вищої освіти НАПН України шляхом підвищення ефективності, практичної значимості та результативності виконання наукових досліджень і розробок; здійснюється популяризації наукових досягнень академії з використанням сайтів і сторінок НАПН України та її установ у соціальних мережах, IT-платформах, відеохостингах; активізовано розвиток міжнародної наукової та науково-технічної діяльності установ академії.

З метою забезпечення активної аналітичної, експертної і методичної участі вчених НАПН України у розробленні і **реалізації стратегій і планів розвитку освіти і науки, відновлення України** за координації Національної ради з відновлення України від наслідків війни. В *Інституті соціальної та політичної психології НАПН України* проведено Міжнародний конгрес «Розбудова послуг з психічного здоров'я в громадах» (17-19 травня 2024 р.) у межах ініціативи Mental Health: Global Challenges of XXI Century; XXI Міжнародну міждисциплінарну науково-практичну конференцію «Простір арттерапії: єднання у творчій співдії» (15-17 березня 2024 р.).

Спільно із благодійною організацією «Перша допомога для душі» (США), благодійною організацією «Мистецький притулок» (Велика Британія) та Міжнародною Асоціацією креативних мистецтв в освіті та терапії проведено майстер клас «Як допомогти собі та іншим в опрацюванні симптомів травматичних стресових станів та забезпечити свій психологічний добробут в умовах війни» у рамках IX Міжнародної науково-практичної конференції «Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи» та зроблено низку публікацій, присвячених питанням психологічного супроводу населення, розвитку освіти і науки в умовах воєнного стану.

Інститут вищої освіти НАПН України здійснював аналітичну, експертну і методичну діяльність щодо розроблення, науково-методичного супроводу реалізації стратегій і планів розвитку вищої освіти України. Зокрема інститутом за участі представників МОН України, Національних експертів з розвитку вищої освіти 23 вересня 2024 р. проведено круглий стіл «Стратегія розвитку вищої освіти України в умовах надзвичайних ситуацій та криз воєнного стану.

Розбудова мережі закладів вищої освіти України», під час якого обговорено виконання стратегії, надано пропозиції і рекомендації щодо її удосконалення з урахуванням вимог Конституції України, Указу Президента України «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» (2020 р.), законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Паризького комюніке міністрів, відповідальних за вищу освіту в Європейському просторі вищої освіти (ЄПВО), Системи національних рахунків 2008 (СНР 2008), відповідних національних нормативно-правових актів. Запропоновано структуру Стратегії, формулювання основних цілей, пріоритетів, заходів, індикаторів.

Взято участь у розробленні Методичних рекомендацій щодо управління науковими даними для закладів вищої освіти та наукових установ у частині визначення механізмів збереження та повторного використання наукових даних¹.

18 листопада 2024 р. проведено круглий стіл «Повоєнне відновлення вищої освіти: зарубіжний досвід і світоглядно-методологічні засади», на якому обговорено актуальні стратегії відновлення вищої освіти у післявоєнний період, зокрема із урахуванням Рекомендацій слухань Комітету Верховної ради України з питань освіти, науки та інновацій за темою: «Відновлення освіти на деокупованих територіях» та «Дорожньої карти реалізації Стратегії когнітивної деокупації Криму».

Інститутом професійної освіти НАПН України розроблено два освітні проекти («Ефективна мережа закладів професійної світи для повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки», «Єдина система професійної освіти. Об'єднання професійно-технічної та фахової передвищої освіти»), що включені до Плану відновлення України.

Вчені НАПН України активно долучилися до **підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів** на запит МОН України та Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, важливих для забезпечення науково-методичного та практичного супроводу освіти в умовах воєнного стану:

– інструктивно-методичних рекомендацій щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти (Інститут педагогіки НАПН України)²;

– методичних рекомендацій щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у школах у 2024-2025 навчального року (Інститут педагогіки НАПН України)³;

– Концептуальних засад реформування історичної освіти в школах (Інститут педагогіки НАПН України)⁴;

– методичного порадилика «Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: упроваджуємо базове предметне навчання в

¹ <https://mon.gov.ua/nauka/nauka-2/vidkrita-nauka/informatsiino-metodychni-materialy>

² <https://osvita.ua/doc/files/news/917/91727/6602a9be8946e349948937.pdf>

³ <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/ffe/c4c/66dffec4c92d2958213439.pdf>

⁴ <https://mon.gov.ua/news/ukraino-tsentrychnist-u-fokusi-vykkladannia-istorii-mon-zatverdilo-kontseptualni-zasady>

7 класі», підготовленого вченими Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2024-2025 навчального року⁵;

– монографії «Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи» (Інститут педагогіки НАПН України)⁶;

– монографії «Цифрова компетентність вчителя нової української школи: 2024: інновації в умовах змін»⁷, препринта⁸ та збірника матеріалів «Моніторинг готовності та потреб українських вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ» для науково-методичного забезпечення процесів цифровізації загальної середньої освіти (Інститут цифровізації освіти НАПН України);

– препринта «Стан військово-патріотичного виховання старшокласників закладів загальної середньої освіти: результати всеукраїнського опитування»⁹. (Інститут проблем виховання НАПН України);

– препринта «Громадянська ідентичність на перетині суспільних змін»¹⁰. (Інститут проблем виховання НАПН України);

– препринта «Аналіз стану утвердження української національної ідентичності»¹¹. (Інститут проблем виховання НАПН України);

– інформаційного бюлетеня «Проблеми освітньої галузі у дзеркалі громадської думки»¹². (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України);

– аналітичних матеріалів «Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді»¹³. (Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України);

– аналітичних матеріалів щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної та загальної середньої освіти¹⁴. (Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України) та ін.

На виконання плану заходів НАПН України щодо **реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України** до 2025 р., розширення наукового і методичного супроводу формування національної громадянської ідентичності, підготовки молодих людей до захисту України науковими установами НАПН України проведено низку науково-практичних заходів та підготовлено публікації.

Вченими *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* проведено:

⁵ <https://undip.org.ua/library/zahalna-serednia-osvita-ukrainy-v-umovakh-voiennoho-stanu-ta-vidbudovy-uprovadzhuemo-bazove-predmetne-navchannia-v-7-klasi/>

⁶ https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/Topuzov_2024.pdf

⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741602/>

⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/740746/>

⁹ <https://doi.org/10.32405/978-617-8011-86-4-2024-4>

¹⁰ <https://doi.org/10.32405/978-617-8011-87-1-2024-36>

¹¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744288/>

¹² <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/1bul102024.pdf>

¹³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743861/>

¹⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742529/>

– майстер-клас «Формування громадянської компетентності учнів закладів загальної середньої освіти засобами підручника Нової української школи» (квітень 2024 р.);

– семінар для педагогічних працівників закладів дошкільної освіти та методистів регіональних методичних служб з елементами соціодрами з метою забезпечення духовного розвитку, національно-патріотичного виховання (квітень 2024 р.).

В *Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* 15 лютого 2024 р. проведено щорічний вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства», присвячений Міжнародному дню рідної мови (International Mother Language Day 2024).

Вченими *Інституту проблем виховання НАПН України* проведено:

– Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Джура як виховна система формування національної ідентичності» (29 жовтня 2024 р.);

– Нетворкінг за темою «Військово-патріотичне виховання: науковий пошук і продуктивні практики» (17 жовтня 2024 р.).

Вченими *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* проведено:

– практичний семінар «Розвиток громадянської компетентності молоді в контексті сучасних викликів» (26 квітня 2024 р.) у ході роботи Міжнародної спеціалізованої виставки «Освіта та кар'єра 2024»;

– веб-квест «Культурні коди нації в музичній творчості українських митців» (15 квітня 2024 р.) для студентів Академії мистецтв імені Павла Чубинського, в рамках Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Видатні постаті українського музичного мистецтва в процесах національно-культурного розвитку України»;

– III круглий стіл «Проблеми розвитку ідентичності особистості в освітньому просторі» (15 жовтня 2024 р.) спільно із кафедрою соціальної психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

– круглий стіл «Травмована українська ідентичність: шляхи зцілення і розвитку» (30 квітня 2024 р.) спільно з МОН України, Львівським національним університетом імені Івана Франка, Асоціацією політичних психологів України та ін.

В *Інституті вищої освіти НАПН України* проведено культурно-просвітницькі заходи: «Українсько-чеський погляд на Микиту Шаповала: державника, науковця, громадського діяча, творчу особистість» (22 квітня 2024 р.) та «Євген Чикаленко – державник, аграрій, меценат, який вчив любити Україну до глибини власної кишені» (18 березня 2024 р.).

Інститутом професійної освіти НАПН України відповідно до договорів про співпрацю з ГО «Інститут соціогуманітарної політики» і ТОВ «Український центр дуальної освіти у рамках проекту інформальної освіти «Школа громадянина» підготовлено серію матеріалів з громадянської освіти для використання в освітньому процесі закладів професійної та фахової передвищої освіти «Коріння війни», «Нація не кров, а цінності», «Самозарадність».

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського у рамках Всеукраїнського фестивалю науки – 2024 13 травня 2024 р. проведено ІХ Всеукраїнську науково-практичну конференцію з історії освіти з міжнародною участю «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики».

З метою посилення **участі** вчених НАПН України **в інформаційних заходах, спрямованих на підвищення рівня обороноздатності держави та на протидію інформаційним операціям агресора** відповідно до Закону України «Про основи національного спротиву» вчені наукових установ академії активно взаємодіяли із засобами масової інформації та громадськістю.

Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України висвітлювалися різні аспекти надання психологічної допомоги населенню та військовослужбовцям. Проведено 45 масових заходів, опубліковано 28 статей в ЗМІ, зокрема 8 статей – у «Віснику НАПН України»; виголошено 3 виступи на телебаченні, представлено 14 відео-виступів в Інтернеті. Зв'язки з громадськістю також здійснювались за допомогою власних 44 інтернет-ресурсів інституту.

В Інституті соціальної та політичної психології НАПН України проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Відновлення країни та згуртованість суспільства: виклики, проблеми, перспективи» (10-11 жовтня 2024 р.). Спільно із Тернопільським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти започатковано регіональний експеримент «Організація впровадження наскрізної моделі медіаосвіти в умовах інформаційної агресії» на базі 11 закладів освіти Тернопільської області (науковий консультант член-кор. Л.А. Найдьонова).

Інститутом вищої освіти НАПН України у 2024 р. у рамках реалізації проєкту «Сприяння соціальній інклюзії через залучення учасників бойових дій до безперервної освіти» проведено низку заходів для пацієнтів відділення післягострої та довготривалої реабілітації Національного військово-медичного клінічного центру «Головний військовий клінічний госпіталь».

У 2024 р. вченими **Інституту педагогіки НАПН України** спільно із фахівцями МОН України проведено низку результативних заходів з підготовки до пілотування профільної середньої освіти. Узято участь у національному форумі «Реформування старшої профільної середньої освіти (академічні ліцеї)», організованому МОН України за експертної підтримки Організації економічного співробітництва та розвитку.

У складі робочої групи підготовлено

– модельну навчальну програму «Захист України» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти.

– модельні навчальні програми «Громадянська освіта» для 8-9 класів закладів загальної середньої освіти, STEM для 5-9 та 7-9 класів закладів загальної середньої освіти;

– модифіковані (скорочені) освітні програми українознавчого компонента з української мови, української літератури, історії України та географії для закладів загальної середньої освіти та ін.

Обґрунтовано засади функціонування, організації безпеки та стратегії розвитку в умовах воєнного стану закладів освіти України різного рівня; основні філософсько-педагогічні константи трансформації освіти у 1991-2024 рр.

Завершено виконання прикладного наукового дослідження: «Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у початковій і базовій середній освіті» (2024 р.), виконуваного з метою реалізації рекомендацій слухань Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій «Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізми подолання» (11 травня 2023 р.). У ході проведення дослідження:

– узагальнено: вітчизняний і зарубіжний досвід вимірювання навчальних втрат здобувачів початкової й базової середньої освіти, розробки науково обґрунтованих рішень для їх подолання, забезпечення якості освіти та підтримки стійкості освітньої системи в кризових умовах; результати аналізу педагогічної, психологічної, соціологічної літератури, державних документів, звітів міжнародних та неурядових організацій з проблеми навчальних втрат, способів їх виявлення, вимірювання й подолання у вітчизняному й зарубіжному освітньо-науковому просторі;

– розроблено відповідно до рівня освіти та вікових можливостей здобувачів діагностувальний інструментарій комплексного вивчення навчальних втрат у початковій і базовій середній освіті: опитувальники у Google-Form для вчителів початкової та базової середньої школи, батьків учнів початкової та базової середньої школи, учнів базової середньої школи, директорів закладів освіти;

– проведено масштабне опитування близько 138,0 тис. респондентів: 1 612 директорів закладів освіти, які представляли відповідну кількість закладів загальної середньої освіти різних типів, 24 567 батьків молодших школярів, 7 395 вчителів початкової школи, 12 274 вчителів основної школи, 59 824 батьків здобувачів базової освіти, 31 936 учнів 5-9 класів;

– проаналізовано й узагальнено результати опитування щодо: визначення специфіки організації освітнього процесу в умовах воєнного стану; кількісної та якісної оцінки динаміки навчальних досягнень учнів упродовж 2022/2023 і 2023/2024 навчальних років; інформацію щодо методів діагностування втрат у навчанні школярів, які використовують учителі та батьки; заходи, що впроваджуються для мінімізації/компенсації навчальних втрат учнів; пропозиції суб'єктів освітнього процесу щодо подальших імовірних шляхів відновлення освітніх можливостей для учнів;

– обґрунтовано евентуальні механізми мінімізації/компенсації навчальних втрат здобувачів початкової та базової середньої освіти; висвітлено специфіку кожного із механізмів.

Практичні механізми діагностики та компенсації освітніх втрат здобувачів загальної середньої освіти в умовах воєнного часу відображено у низці публікацій:

– методичних рекомендаціях «Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті»¹⁵;

– методичних рекомендаціях «Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у початковій освіті»¹⁶ та ін.

Діяльність вчених *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* в умовах воєнного стану спрямовувалась на вирішення актуальних завдань науково-методичного та практичного супроводу освітньої сфери в цілому та професійної підготовки педагогів до кризових суспільних викликів, зумовлених війною.

До наукового обігу сучасної педагогічної науки уведено та обґрунтовано новий складник «Педагогіка зраненого серця», що є інноваційним напрямом розвитку педагогічного знання в умовах воєнного і післявоєнного стану. Педагогіка зраненого серця передбачає опанування майбутніми фахівцями таких провідних компетентностей: здатності до керування психологічною відновлюваністю учнів та студентів; професійного відбору адаптаційних принципів при зіткненні із життєвими складнощами, травмою, трагедією, небезпеками або значним стресом.

Продовжено співпрацю із вищими військовими закладами освіти. Проведено методичний семінар «Особливості застосування інтерактивних інструментів в освіті. Сучасні методи викладання», в рамках реалізації Договору про співробітництво між відділом андрагогіки інституту і кафедрою управління підрозділами Національної гвардії України Київського інституту Національної гвардії України. У ході методичного семінару обговорено питання, пов'язані із мотивацією навчальної діяльності курсантів як одного із провідних факторів забезпечення успішності навчання та особистісно-професійного розвитку.

28 серпня 2024 р. проведено навчально-методичний збір наукових, науково-педагогічних працівників Національного університету оборони України і співробітників інституту. Підписано меморандум про співпрацю між установами, що передбачає реалізацію низки спільних проєктів, зокрема організацію семінарів, тренінгів та науково-практичних конференцій, спрямованих на підвищення кваліфікації науково-педагогічного складу університету, а також удосконалення методологічних підходів до навчання військових фахівців. Директор інституту акад. Л.Б. Лук'янова виступила з доповіддю «Андрагогічні засади особистісного й професійного розвитку педагогічного персоналу вищих військових закладів освіти».

Започатковано співпрацю науковців інституту з Київським військовим ліцеєм імені Івана Богуна, зокрема 14 листопада 2024 р. ліцеїсти відвідали інститут, відбулась зустріч з директором акад. Л.Б. Лук'яною, яка розповіла про роботу установи, основні напрями діяльності, про можливості навчання в аспірантурі. Д-р пед. наук Н.О. Філіпчук ознайомила ліцеїстів з науковою бібліотекою, з основними методами дослідження та особливостями підготовки

¹⁵ https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/metodychni-rekomenatsii_BSH-1.pdf

¹⁶ https://undip.org.ua/wp-content/uploads/metodychni-rekomendatsii_PSH-1.pdf

наукових робіт в умовах воєнного часу, надала рекомендації щодо написання наукових робіт.

У період воєнного стану в *Інституті проблем виховання НАПН України* посилено фундаментальні та прикладні наукові дослідження із ключових завдань державної молодіжної політики у сфері утвердження національної та громадянської ідентичності. У 2024 р. завершено прикладне наукове дослідження «Виховні засади утвердження української національної ідентичності в дітей та учнівської молоді» (керівник д-р. пед. наук К.О. Журба). За його результатами підготовлено та опубліковано методичний посібник «Виховні засади утвердження української національної ідентичності» та препринт «Аналіз стану утвердження української національної ідентичності».

Проведено всеукраїнські опитування:

– учнівської молоді та освітян з проблеми формування громадянської ідентичності, за результатами якого підготовлено та опубліковано препринт (аналітичні матеріали) «Громадянська ідентичність на перетині суспільних змін»;

– про стан військово-патріотичного виховання старшокласників закладів загальної середньої освіти, за результатами якого підготовлено та опубліковано препринт (аналітичні матеріали) «Стан військово-патріотичного виховання старшокласників закладів загальної середньої освіти».

З метою активізації наукових досліджень, спрямованих на створення виховних технологій подолання деструктивних наслідків російсько-української війни, зокрема на деокупованих територіях, у 2024 р. в інституті розпочато виконання досліджень:

– «Технології соціально-педагогічного супроводу дітей та молоді у період повоєнного відновлення України», спрямованого на визначення соціально-педагогічних технологій подолання деструктивних наслідків війни в дитячому та молодіжному середовищі;

– «Науково-методичні засади інтеграції позашкільної освіти та позаурочної діяльності в умовах повоєнного відновлення країни», у ході якого підготовлено навчальну програму з позашкільної освіти соціально-реабілітаційного напрямку «Основи психосоціальної підтримки для підлітків»¹⁷ (36 год.), методичні рекомендації до програми для позашкільної освіти «Основи безпеки життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій»;

– «Виховні засади утвердження української національної ідентичності в дітей та учнівської молоді», у ході якого розроблено виховну технологію, інноваційні форми, методи та засоби виховання, спрямовані на утвердження української національної ідентичності, що можуть застосовуватися на деокупованих територіях.

Виконувалися дослідження, пов'язані із вивченням умов та особливостей освітньо-виховного процесу, зумовлених війною. Зокрема завершено фундаментальне наукове дослідження «Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного

¹⁷ <http://surl.li/fmcqof>

стану», у ході якого з'ясовано, що війна спричинила суттєві освітні втрати в системі дошкільної освіти України, які істотно вплинули на розвиток дитини у сензитивні періоди її життя: порушення принципу доступності дошкільної освіти; послаблення, а іноді й відсутність, психологічної, медичної, методичної та інформаційної підтримки всіх учасників освітнього процесу для дітей раннього та дошкільного віку; відтік кадрів із закладів дошкільної освіти, зумовлений масштабним переміщенням педагогічних кадрів в умовах війни, а також низькою оплатою праці педагогів цих закладів; відсутність своєчасної підтримки розвитку дитини у сензитивні періоди її життя, які тривають лише певний короткий час.

Розпочато виконання дослідження «Формування в учнівській і студентській молоді національної солідарності в умовах війни та повоєнного часу» у ході якого обґрунтовано структурно-функціональну модель формування в учнівській та студентській молоді національної солідарності в умовах війни та повоєнного часу. Розроблено і апробовано інноваційний методичний інструментарій: тренінг з виховання громадянських цінностей, який ставив за мету підготовку виховників, організаторів з виховної роботи до виховання в учнівській молоді громадянських цінностей, формування умінь і навичок педагогічної взаємодії з учнівською молоддю, налагодження співпраці з різними суб'єктами громадянської освіти і громадянського виховання; розроблення і реалізації програм з виховання громадянських цінностей на місцевому рівні; використання методичних інструментів у виховному процесі.

Проведено дослідження серед вчителів закладів загальної середньої освіти та викладачів мистецьких шкіл щодо дотримання авторського права у процесі підготовки навчальних матеріалів для учнів, оприлюднених в соціальних мережах; висвітлення результатів під час проведення Всеукраїнського науково-методичного семінару «Мистецька освіта в мовах воєнного стану та повоєнного відновлення України: завдання та здобутки» та вебінару «Українське мистецтво у світовому просторі: імена і долі» із наданням рекомендацій та консультуванням.

Інститут виступив співорганізатором регіонального науково-практичного семінару «Втягнення дітей у військові конфлікти: кримінально-правові та психолого-педагогічні механізми реагування».

Вченими *Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* для науково-методичного та соціального супроводу освіти дітей з особливими потребами в умовах воєнного стану започатковано всеукраїнський експеримент «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження» на базі закладів освіти Закарпатської, Київської та Одеської областей, наказ МОН України від 5 січня 2024 р. № 7.

Підготовлено науково-аналітичну доповідь «Підтримка дітей з особливими освітніми потребами в часи війни» представленої на загальних зборах НАПН України 22 листопада 2024 р.

Розпочато виконання прикладного наукового дослідження: Науково-методичне забезпечення реалізації змісту освіти дітей з порушеннями слуху в умовах воєнного стану (2024-2025 рр.) у ході якого з'ясовано сучасний стан організації освіти дітей з порушеннями слуху в умовах воєнного стану, визначено існуючі проблеми навчання дітей з порушеннями слуху на сучасному етапі та виявлено, що навчання дітей з особливими освітніми потребами (зокрема з порушеннями слуху) в умовах воєнного стану ускладнюється низкою системних, методичних, кадрових, технологічних і соціально-психологічних проблем. На основі емпіричного дослідження виявлено основні організаційні та методичні питання системи супроводу дітей з порушеннями слуху та їхніх родин (недостатнє фахове, методичне забезпечення; невирішеність питань фахової взаємодії; проблеми доступності послуг супроводу; мала обізнаність населення щодо існування, можливостей та процедур технології кохлеарної імплантації та ін.). Визначено додаткові чинники впливу на слухомовленнєвий розвиток дітей з порушеннями слуху в умовах війни (сенсорні – негативна дія надгучних звуків на слухову систему; фізичні – ймовірність травмування, зокрема різних ділянок слухової системи; технічні – вірогідність ушкодження зовнішніх частин систем кохлеарної імплантації та проблеми доступу до технічних послуг, труднощі дотримання систематичності налаштування звукового процесора; організаційні – ускладнений доступ до медичних та освітніх послуг та ін.).

Також, проведено опитування фахівців та батьків для виявлення актуальних проблем соціальної адаптації осіб з особливими потребами у воєнний час з метою розроблення ефективних стратегій підтримки та психолого-педагогічного супроводу таких осіб.

В умовах воєнного стану діяльність вчених *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* спрямовувалась на вирішення проблем, пов'язаних із подоланням наслідків повномасштабної воєнної агресії з боку рф, які зумовили ускладнення стану психологічного благополуччя і психічного здоров'я населення, зокрема і учасників освітнього процесу, періоди дистанційної та змішаної організації праці, активізацію представлення результатів наукової роботи в інформаційному просторі, проведення планових масових заходів у аудіовізуальному дистанційному онлайн-форматі, продовження волонтерської діяльності науковців з психологічної допомоги населенню і перебудови системи освіти.

Головні напрями роботи Інституту у звітний період визначалися також нагальними суспільними запитами, пов'язаними з кризовими явищами в суспільному житті, зумовленими повномасштабною війною рф проти України, що супроводжується інформаційною війною. Основними завданнями при цьому поставали: вирішення стратегічних завдань розвитку соціально-психологічної науки, забезпечення належної якості теоретичних і методичних розробок, підвищення психологічної компетентності і медіа-інформаційної грамотності широких верств населення.

Вагомі результати отримано за результатами дослідження, пов'язані з розробленням технології дистанційної діагностики медіатравми в контексті

травматизації війною, діагностичних прийомів для виявлення медіатравми в дітей дошкільного віку, модифікацією коротких опитувальників для молодших школярів, для підлітків і батьків, комп'ютерних програм для тестування із захищеним паролем доступом для запобігання збиранню персональних даних і можливістю дистанційної діагностики з будь-якого пристрою за наявності інтернет-зв'язку; психометричних норми воєнного часу для 18 діагностичних методик, включених до тестувальних модулів програм.

Проведено дослідження щодо когнітивної деокупації та відновлення освіти на деокупованих територіях, результати якого викладено в Білій книзі «Відновлення освітнього процесу на деокупованих територіях». Проведено цикл відеолекцій з питань подолання освітніх втрат, зокрема щодо відновлення мотивації до навчання, формування самостійності, психологічних особливостей підлітків 7-9 класів, що увійшли в програму навчання в рамках проєкту «Майстерклас: навчання для тренерів НУШ у 7-9 класах», організованого ГС «Освіторія» у співпраці з ЮНЕСКО та МОН України.

Завершено наукове дослідження «Соціально-психологічні ефекти взаємодії спільнотних ідентичностей в умовах міждержавного воєнно-політичного протистояння» у ході якого уперше розроблено концепцію взаємодії спільнотних ідентичностей, в основу якої покладено структурно-динамічну модель взаємодії спільнотних ідентичностей в умовах міждержавного воєнно-політичного протистояння, яка описує специфічні аспекти, виміри і прояви такої взаємодії у різних сферах життєдіяльності під впливом воєнних подій як таких, що мають консолідуючий чи конфронтаційний вплив.

З метою розроблення технології оцінювання рівня та інтенсивності воєнної медіатравматизації школярів різних вікових категорій розроблено діагностичні методики оцінки рівня медіатравми війни для дітей трьох вікових категорій, проведено експертне оцінювання методик з числа рекомендованих провідними міжнародними організаціями, а також Національною психологічною асоціацією України та Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи НАПН України, щодо їхньої відповідності віковим категоріям; підібрано стимули для оцінки медіатравматизації з урахуванням запобігання ретравматизації.

Діяльність *Інституту вищої освіти НАПН України* в умовах воєнного стану в Україні спрямовувалася на виконання статутних завдань. Тематика наукових досліджень Інституту зосереджена на реалізації потреб і вимог воєнного стану та повоєнного відновлення країни. За результатами завершеного наукового дослідження «Теоретичні основи і механізми взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України» проаналізовано вітчизняний досвід взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України, модернізовано її механізми.

Учені інституту долучалися до експертної оцінки низки нормативно-правових актів, зокрема надавали пропозиції до проєктів: Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»

щодо встановлення цільових показників діяльності керівників наукових установ, визначення стратегій і перспективних напрямів діяльності наукових установ»; пропозиції до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності»; проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння вступу громадян на військову службу під час мобілізації на контрактних умовах, а також захисту прав військовослужбовців, осіб з інвалідністю та інших категорій громадян»; проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції відновлення освіти на деокупованих територіях»; Плану заходів на 2024 та 2026 роки з реалізації Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання в Україні на період до 2030 року.

У контексті безпекової ситуації в Україні вчені інституту у співпраці з вченими Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України у звітному році підготували методичні рекомендації «Розвиток компетентностей, пов'язаних із збереженням і зміцненням психічного здоров'я, безпечної поведінки у надзвичайних ситуаціях» на виконання Програми спільної діяльності МОН України і НАПН України на 2024-2026 рр.

На засіданні Президії НАПН України у лютому 2024 р. за результатами наукового дослідження представлено наукову доповідь «Підвищення дослідницької спроможності університетів України в умовах війни та повоєнного відновлення у контексті імплементації концепції «Відкрита наука». Результати дослідження сприяли вдосконаленню освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії «Політика і лідерство у вищій освіті» та «Викладання і навчання у вищій освіті», які реалізуються інститутом.

У 2024 р. проведено інформаційну сесію соціального проєкту інституту «Сприяння соціальній інклюзії через залучення учасників бойових дій до безперервної освіти». Метою проєкту є сприяння соціальній інклюзії пацієнтів реабілітаційних центрів через діалог та співпрацю з вітчизняними закладами освіти: університетами, коледжами, професійно-технічними училищами.

Наукові пошуки вчених *Інституту цифровізації освіти НАПН України* в умовах воєнного стану спрямовувалися на науково-методичне забезпечення цифровізації освіти та підвищення рівня обізнаності освітян з можливостями використання інноваційних цифрових технологій. Упродовж року упроваджено 6 розробок (аналітичні матеріали, методичні рекомендації), підготовлених за результатами перехідних прикладних наукових досліджень за галузевою тематикою. Упровадження аналітичних матеріалів й методичних рекомендацій в освітню та наукову практику сприяло розвитку компетентностей вчителів щодо використання сучасних імерсивних технологій, стимулювання їх інтересу і впевненості у використанні інновацій, покращенню організації та неперервності освітнього процесу в умовах воєнного стану, практичній орієнтованості і наочності освітнього процесу, збереженню і покращенню якісних показників навчання; підвищенню рівня обізнаності вчителів щодо використання сервісів штучного інтелекту у навчанні та їх цифрової компетентності; забезпеченню

доступу до широкого спектра використання сервісів штучного інтелекту; упровадженню інновацій у освітній процес; удосконаленню науково-методичного на інформаційно-технологічного забезпечення використання сервісів штучного в освітньому процесі; системній модернізації науки й освіти України, стимулюючи їх розвиток у напрямі цифрової трансформації, інтеграції до міжнародного простору й підвищення конкурентоспроможності у глобальному вимірі.

В умовах воєнного стану наукова діяльність *Інституту професійної освіти НАПН України* спрямовувалася на пошуки шляхів реформування професійної (професійно-технічної) освіти як основного інструменту ефективного заповнення ринку праці країни для повоєнного відновлення. Зокрема, узято участь у обговоренні проекту Закону України «Про професійну освіту», розробленні проекту стандарту вищої освіти для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта та професійних стандартів («Психолог», «Оцінювач професійних кваліфікацій», «Водій автотранспортного засобу», «Майстер з монтажу навісних вентильованих фасадів світлопрозорих конструкцій», «Інсталлятор інженерних систем та устаткування» та інших). Підготовлено збірники освітніх кейсів (з енергоефективності та безпеки праці в повоєнному будівництві; з охорони довкілля та ресурсозбереження в повоєнній аграрній галузі); методичні рекомендації (самовдосконалення педагогічних працівників фахових коледжів; механізми державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти у повоєнний час). Усі масові заходи орієнтовано на подолання освітніх втрат і розривів та відновлення України.

Діяльність *Інституту обдарованої дитини НАПН України* в умовах воєнного стану спрямована на вирішення наукових та організаційних завдань, пов'язаних з розробкою практичних рекомендацій психологам та педагогічним працівникам закладів загальної середньої та позашкільної освіти щодо діагностики чинників розвитку обдарованої особистості; експериментальною перевіркою ефективності використання форм і методів навчання обдарованої учнівської молоді в умовах реалізації STEM/STEAM-освіти в закладах спеціалізованої освіти наукового спрямування; розробленням методичних рекомендацій з реалізації STEM/STEAM-освіти в закладах спеціалізованої освіти наукового спрямування; узагальненням науково-методичних засад реалізації змісту середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування; узагальненням науково-методичних засад реалізації особистісного потенціалу обдарованих учнів у закладах спеціалізованої освіти наукового спрямування.

Вченими *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* у межах виконання наукового дослідження: «Науково-методичні засади психологічного супроводу учасників освітнього процесу в діяльності працівників психологічної служби в умовах війни» розроблено концепцію відновлення якості професійної діяльності педагогічних працівників в умовах воєнного стану, в центрі якої є поняття стресу і адаптації.

Проведено експериментальне дослідження, шляхом опитування педагогів, вивчення різних аспектів проблеми відновлення. Передусім, розглянуті порушення особистості педагогічних працівників та шляхи відновлення якості її професійної діяльності в умовах воєнного стану та у перспективі. Вивчалися стратегічні, тактичні, оперативні та інші засоби відновлення професійної діяльності і властивостей особистості педагогічних працівників. Розроблено та здійснено експериментальну апробацію, в закладах освіти Сумської, Чернівецької і Херсонської областей, інструментів діяльності працівників психологічної служби щодо соціально-психологічного відновлення учасників освітнього процесу в закладах освіти Сумської, Чернівецької і Херсонської областей.

Результати та особливості організації наукової та науково-організаційної роботи в умовах воєнного стану розглядалися на засіданнях вченої ради *Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського* та наукових відділів упродовж 2024 р. Систематично здійснювалося поширення інформації про війну в Україні під час листування із вченими різних європейських країн (Бельгія, Велика Британія, Італія, Литва, Словенія, Угорщина, Чехія, Чорногорія) про війну рф проти України.

На сайті бібліотеки та в мережі «Фейсбук» популяризується сторінка віртуального читального залу освітянина «Освіта і наука в умовах війни», де висвітлено питання психологічної допомоги дітям і дорослим, оприлюднено корисні матеріали для освітян та науковців в умовах воєнного часу. У рубриці «Бібліотечному фахівцю» функціонує сторінка «Бібліотеки в реаліях війни». Поповнено інформацією сторінку «Українська мова онлайн» задля сприяння її функціонуванню як державної, посиленню об'єднувальної ролі в українському суспільстві як засобу зміцнення державної єдності, захисту національного мовно-культурного та мовно-інформаційного простору тощо.

У контексті інформаційно-аналітичного супроводу діяльності освітянських бібліотек наповнено новими ресурсами рубрику «Пункт європейської інформації» на вебпорталі ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського, зокрема до послуг користувачів пропонується книжкова виставка «Освіта в Європі».

Співробітники ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського протидіють пропаганді агресора, поширюючи корисні посилання та достовірну й патріотичну інформацію у соціальних мережах, беруть активну участь у волонтерській і благодійній діяльності.

ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського сприяє формуванню інформаційних ресурсів освітянських бібліотек, а також бібліотек інших систем і відомств через безплатний обмін і перерозподіл актуальних документів різноманітної тематики. Працівникам освітянських бібліотек надається консультативна допомога щодо організації роботи в умовах воєнного часу, формування інформаційних ресурсів у нових реаліях, з інших актуальних питань бібліотечної роботи за допомогою електронної пошти, у чаті започаткованої вайбер-групи «Освітнянські бібліотеки онлайн» та інших вайбер-групах.

В умовах воєнного стану у 2024 р. у *Державному закладі вищої освіти «Університет менеджменту освіти»* за результатами наукових досліджень та освітньої діяльності: розроблено механізми подолання кваліфікаційного розриву (skills gap) як глобальної проблеми розвитку людського капіталу, технологій, освіти і навчання в умовах війни та повоєнного відновлення країни; розроблено й експериментально апробовано акметехнологічне науково-методичне забезпечення підготовки висококваліфікованих та конкурентоздатних на ринку праці фахівців.

Адаптовано існуючі практики управління проектами до складних і нестабільних ситуацій, сприяючи розробці проектними менеджерами ефективних стратегій реагування на кризи різного походження; сучасні підходи до підготовки управлінців, які ґрунтуються на висновках і рекомендаціях ключових сфер науки, дотичних до навчання дорослих (міждисциплінарний підхід), шляхом застосування інтерактивних методів навчання (на прикладі навчальної дисципліни-тренінгу «Управління проектами: від SMART до PMP»).

Психологічний супровід освітянської спільноти, надання психологічної підтримки населенню в кризових умовах

Вчені наукових установ НАПН України в умовах воєнного стану в країні продовжують здійснювати системний психологічний супровід та допомогу постраждалому внаслідок військових дій населенню, біженцям, військовослужбовцям та їхнім сім'ям.

Вченими *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* для психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах війни, психологічної підтримки населення та військовослужбовців проведено 19 наукових та науково-практичних заходів (12 конференцій, 6 науково-практичних форумів, семінарів, педагогічних читань, круглих столів), опубліковано низку науково-практичних розробок (10 монографій, 8 навчальних, методичних та практичних посібників, 9 методичних рекомендацій, 3 збірники матеріалів конференцій), присвячених питанням психологічної допомоги та захисту ментального здоров'я населення в умовах війни.

Важливою складовою психологічного супроводу стало проведення вебінарів, тренінгів, супервізійних груп, групових та індивідуальних психологічних консультацій для освітян, фахівців, які працюють в секторі безпеки та оборони України, медичних працівників, а також для внутрішньо переміщених осіб. Загальна кількість таких заходів складає 354, якими охоплено понад 3 тис. осіб. У рамках проведених заходів презентовано результати наукових досліджень та практичної роботи щодо надання психологічної допомоги в умовах воєнного часу, організовано обмін досвідом учасників цих заходів щодо вирішення актуальних психологічних проблем.

Проведено «Марафон психологічних технологій та практик» «Організаційна та економічна психологія в умовах війни» (25 жовтня 2024 р., м. Київ), під час якого в інтерактивному режимі представлено 11 майстер-класів, об'єднані за змістом було у 4 тематичні блоки, з найбільш актуальних напрямів діяльності психологів в умовах воєнного стану: «Психологічна підтримка

персоналу організацій в умовах війни; «Психологічна допомога військовим та членам їхніх сімей»; «Психологічна підтримка ВПО»; «Психологічна самодопомога в умовах війни».

Продовжено ведення спеціальної рубрики «Психологія війни» у журналі «Організаційна психологія. Економічна психологія» (за ред. акад. С.Д. Максименка, акад. Л.М. Карамушки), у якій впродовж 2024 р. опубліковано 23 статті, присвячені висвітленню результатів досліджень науковців та практиків з різних регіонів України з проблем психічного здоров'я персоналу організацій та населення в умовах повномасштабної війни. Зокрема, досліджено використання психологічних засобів підтримки та підвищення рівня адаптації жінок-біженок за кордоном, їх взаємодії з місцевими громадами, здійснено експериментальну перевірку розроблених підходів, а також психологічні особливості акультурації українських мігрантів за кордоном. Надано оцінку впливу програми психологічної реабілітації на психічне благополуччя українських дітей в умовах війни. Проаналізовано особливості соціально-психологічної адаптації студентів з інвалідністю до умов навчання в період воєнного стану та основні загрози психологічній безпеці особистості при дистанційному навчанні у воєнний час, розкрито вплив патріотичних муралів у підтримці психологічного благополуччя студентів під час війни; визначено динаміку задоволеності життям здобувачів вищої освіти в часи війни.

Вченими інституту розробляються тренінгові програми підготовки персоналу освітніх організацій щодо забезпечення психічного здоров'я та благополуччя в умовах війни, які базуються на врахуванні таких психологічних детермінант, як професійна самоефективність, копінг-стратегії, толерантність до невизначеності, комунікативний самоконтроль, творчий потенціал працівників освітніх організацій. Розкрито зміст, основні інтерактивні техніки, етапи проведення тренінгових програм. техніку використання ресурсних ляльок як засобу самопідтримки в арттерапії в умовах війни.

Визначено особливості мілітарного самосприйняття курсантів військових закладів та описано тренінгову програму оптимізації мілітарного самосприйняття курсантів військової академії. Досліджено стратегіальну спрямованість професійної діяльності військового персоналу Сил безпеки та оборони України, а також стиль життя та психосоціальну адаптацію військовослужбовців силових структур. Визначено чинники професійного вигорання працівників реабілітаційних центрів, які працюють з військовими.

Важливим напрямом діяльності вчених інституту в умовах воєнного стану є проведення вебінарів, тренінгів, індивідуальних психологічних консультацій для освітнього персоналу та фахівців, які працюють в секторі безпеки та оборони України, медичних працівників, а також для переміщених осіб. Загальна кількість таких заходів складає 259, якими охоплено понад 3,5 тис. осіб.

Зокрема, проведено 4 вебінари для керівників та працівників організацій, психологів, фахівців з управління людськими ресурсами, працівників волонтерських організацій «Що таке тривога і як нею управляти» (5 квітня, 2024 р.); «Психологічне здоров'я в умовах війни» в Національній академії

статистики обліку та аудиту для керівників та працівників бізнес-організацій» (1 квітня 2024 р.); «За лаштунками «Healthy Organizations»: ментальне/психічне здоров'я у робочому середовищі» (19 червня 2024 р.), «Технології забезпечення психічного здоров'я персоналу організацій в умовах війни» (12 листопада 2024 р., м. Суми).

Проведено 102 тренінги для підготовки працівників метрополітену, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, поліції м. Києва, керівників, психологів та старших змін підрозділів муніципальної охорони м. Києва. Тренінги проведено у рамках співпраці з Центром стресостійкості Київської міської державної адміністрації вченими інституту Т.І. Мельничук та А.М. Маслюк, які є експертами Ізраїльської коаліції по роботі з травмою (Israel Trauma Coalition). Тематика тренінгів охоплювала питання технік стабілізації та саморегуляції, основ першої психологічної допомоги, профілактики вигорання, особливостей спілкування цивільних з військовими, які повертаються додому.

Проведено 10 тренінгів для інструкторів, які готують різні категорії населення до виїзду на першу лінію активних бойових дій, зокрема і журналістів, на базі Центру підготовки до національного спротиву.

Відбулося 36 тренінгів та групових консультацій для жінок-лідерок у рамках проекту «Її сила. Підтримка жінок в Україні в час війни та відновлення», який реалізується Українським жіночим фондом та проектом «Київська Академія жіночого лідерства» на базі Управління гендерної рівності КМДА, за підтримки громадської організації «Новий соціальний вектор».

Значна робота проводилася щодо надання психологічної підтримки військовим медикам, які проходять реабілітацію в рамках міжнародного проекту «Recovery-4» (березень-квітень 2024 р., Швеція). У рамках проекту проведено 24 заходи: 10 офлайн груп психологічної підтримки, 2 офлайн майстер-класи з використання копінг-стратегій у діяльності військових медиків та 12 індивідуальних консультацій.

Здійснено роботу з профілактики професійного та емоційного вигорання учасників мультидисциплінарних реабілітаційних команд, які працюють з пораненими військовими в центрах «Recovery». Проведено 3 заходи: офлайн тренінг «Особливості професійного та емоційного вигорання мультидисциплінарних реабілітаційних команд, які працюють з пораненими військовими» для психологів та керівників центрів «Recovery» з різних регіонів України (13 липня 2024 р. м. Київ) та 2 вебіари «Особливості професійного та емоційного вигорання фахівців, які працюють з пораненими військовими» (11 липня, 16 липня 2024 р. м. Київ).

За результатами емпіричного дослідження, виконаного за участю Л.М. Карамушки, проведено онлайн-воркшоп «Ментальне здоров'я ветеранів / ветеранок» для менеджерів, працівників, профспілкового активу акціонерного товариства «Укрзалізниця» (1 листопада 2024 р., м. Київ).

Для військових та цивільних практикуючих психологів проведено реабілітаційно-навчальний захід «Шлях до перемоги» у рамках міжнародного

проєкту «Пошук майбутнього», Швейцарія – Україна (13-18 травня 2024 р., с. Ізки Закарпатської області).

Важливим напрямом діяльності стала психологічна підтримка переміщених осіб в Україні та за кордоном. Відповідно до договору про співпрацю між Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Українською Асоціацією організаційних психологів та психологів праці та Дунаєвецькою територіальною громадою Хмельницької області. Проведено 6 атр-терапевтичних майстер-класів та 20 психологічних консультацій для жінок в Центрі для внутрішньо переміщених осіб з Луганської і Донецької областей та для людей похилого віку з проблеми психічного здоров'я в хоспісі (с. Великий Жванчик Хмельницької області), евакуйованих з міста Часів Яр Донецької області, тренінг з розвитку креативного потенціалу персоналу освітніх організацій як детермінанти забезпечення його психологічного здоров'я та благополуччя в умовах війни та післявоєнного відновлення для персоналу освітніх організацій, закладів дошкільної та загальної середньої освіти на базі Управління освіти, молоді та спорту в Центрі професійного розвитку педагогічних працівників у м. Дунаївці, Хмельницької області.

У рамках благодійного проєкту «Соціально-психологічна підтримка українців в Німеччині», спрямованого на підтримку та забезпечення психічного здоров'я українців, які опинились в Німеччині у зв'язку з війною (2022-2024 рр., керівник проєкту) упродовж 2024 р. проведено серію онлайн семінарів (9 онлайн майстер-класів «Візуальна культура та арт-практики»; 3 онлайн семінари з арт-терапії (уроки малювання) для дорослих; 9 онлайн семінарів-інтерв'їзійних груп для психологів) та 30 онлайн індивідуальних психологічних консультацій.

Важливу роль відігравала діяльність у рамках Кризового центру медико-психологічної допомоги, який створено у березні 2014 р. на базі лабораторії консультативної психології та психотерапії інституту. Упродовж 2024 р. центром проводилася робота з групами вимушених переселенців східних регіонів України, профілактична та реабілітаційна робота з військовослужбовцями, консультативно-психологічна та психотерапевтична робота з пораненими бійцями та членами їх сімей, надавалася психологічна допомога українцям, які опинились за межами України під час війни, здійснювалася профілактика травматизації та емоційного вигорання психологів-волонтерів та представників інших «допоміжних» професій, активно проводилося психологічне просвітництво населення через ЗМІ.

Психологічна допомога дорослим та учнівській молоді надавалася *Психологічним консультативно-тренінговим центром в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.* Діяльність центру упродовж 2024 р. спрямовувалась на надання психологічної допомоги військовозобов'язаним, особам, які звільняються або звільнені з військової служби, ветеранам війни та членам їх родин, а також членам родин загиблих захисників та захисниць України у таких видах роботи, як: психологічна діагностика актуального психологічного стану та індивідуально-

психологічних особливостей особистості; психоедукація з метою профілактики та запобігання розвитку психічних та поведінкових розладів й формування загального розуміння про власне психічне здоров'я та навичок турботи про нього; психологічне консультування – цілісне, свідоме та планомірне застосування науково-обґрунтованих методів психологічної допомоги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, пережили надзвичайні події, мають емоційні, поведінкові проблеми; проведено вебінар «Основи кризового консультування», де розкривалися основні позиції кризового консультування щодо надання психологічної допомоги людям, що опинилися в складних життєвих обставинах, переживання втрати (близької людини, здоров'я, майна), переживання ситуації вимушеного переселення, алгоритм надання психологічної допомоги у період горювання тощо, його організовано і проведено у межах проходження виробничої (консультативної) практики з 24 червня 2024 р. по 5 липня 2024 р. студентами 3 курсу освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 053 «Психологія» Національного університету біоресурсів і природокористування України.

В умовах воєнного стану науковці *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* зосередили значні зусилля на забезпеченні психологічного супроводу цивільного населення та військовослужбовців на фронті та їхньої психосоціальної реабілітації.

У межах проведення круглого столу «Дослідження соціально-психологічного стану населення України в умовах війни: виклики для фахової спільноти» (20 червня 2024 р.) окреслено необхідність: посилення міждисциплінарної кооперації соціологів, психологів, демографів та інших фахівців для розв'язання складних проблем, пов'язаних з війною; пошуку нових методологічних підходів для виявлення складних переживань та емоцій людей у воєнний час; дослідження динаміки соціальної напруженості, довіри до влади, ролі політичних орієнтацій, цінностей та групової належності у формуванні уявлень про війну та ставлення до неї на всіх її етапах; поглибленого вивчення чинників, що впливають на міграційні наміри; розроблення контекстно-чутливих засобів вимірювання, врахування впливу сприйманих загроз на надійність результатів; докладного опису контексту дослідження, включно з конкретним моментом і місцем, для забезпечення належної інтерпретації даних; вивчення потенціалу онлайн-досліджень як окремого дослідницького напрямку, враховуючи деформацію вибірки та інші проблеми; фокусування на стратегіях та готовності різних груп населення, особливо чоловіків призовного віку, до ширшої мобілізації та її довгострокових наслідків, а також питаннях справедливості та потенціалі зростання соціальної напруженості в міру того, як війна прогресує і повертаються ветерани. Опубліковано матеріали круглого столу «Дослідження соціально-психологічного стану населення України в умовах війни: виклики для фахової спільноти».¹⁸

Упродовж року вченими інституту надано значну кількість інтерв'ю та коментарів ЗМІ щодо суспільно-політичного життя країни, центральне місце при

¹⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742486/>

цьому займали виступи присвячені психології війни та екстремальних ситуацій, опануванню тривожних настроїв українського суспільства, спричинених воєнною загрозою, змісту і динаміці настроїв українського суспільства під час війни, психологічному портрету ворога, психологічним чинникам агресивних позицій росіян, внутрішньополітичним подіям в Україні у контексті повномасштабного вторгнення, інформаційній війні та медіаосвіті, війні як колективній травмі, психологічній допомозі населенню в умовах затяжної війни (супроводу дітей під час збройної агресії, підтримці військових та їхніх родин, допомозі вимушеним переселенцям, тренерам-психологам) тощо.

Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України у 2024 р. проведено анкетування щодо готовності педагогічних працівників до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах війни та повоєнний час. Функціонує Психологічний консультативно-тренінговий центр у якому надається консультативна допомога дітям з особливими освітніми потребами та їхнім родинам, а також впроваджено систему постійного консультування психолого-педагогічних працівників з питань організації дистанційного навчання, корекційно-розвивальної роботи, організації особистісно зорієнтованого навчального процесу осіб з особливими потребами в умовах війни. Проводяться курси підвищення фахового рівня педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, інклюзивно-ресурсних центрів щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами раннього віку та їхніми батьками.

В **Інституті професійної освіти НАПН України** налагоджено системну роботу Центру психологічного супроводу діяльності педагогічних працівників закладів професійної освіти з питань розвитку інклюзивної професійної освіти, психологічної і соціальної адаптації здобувачів освіти до навчання в умовах воєнного стану, підвищення кваліфікації педагогів закладів професійної освіти для реалізації завдань охорони ментального здоров'я і психосоціальної підтримки здобувачів освіти в умовах невизначеності. У дистанційному режимі проведено короткострокові курси для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти за темою «Психологічний і соціальний супровід навчання осіб з особливими потребами внаслідок війни».

Українським науково-методичним центром практичної психології та соціальної роботи опубліковані аналітичні матеріали за результатами двох опитувань. Результати першого опитування, присвяченого виявленню поширення симптоматики психічного травмування учасників освітнього процесу, оприлюднені у препринті «Практики надання соціально-психологічної допомоги учасникам освітнього процесу, які перехворіли на COVID-19 та/або втратили близьких внаслідок пандемії та війни (результати опитування)» (за наук. ред. акад. В.Г. Панка). Другим опитуванням визначено потреби працівників психологічної служби в методичній підтримці щодо роботи з відновлення психічного здоров'я учасників освітнього процесу у постковідний період в умовах повномасштабної війни, які оприлюднено у препринті «Результати опитування щодо поширення симптоматики психічного

травмування учасників освітнього процесу, які перехворіли на COVID-19 та/ або втратили близьких в умовах війни» (за наук. ред. акад. В.Г. Панка).

З метою розроблення та впровадження методів і технологій формування психологічної безпеки освітнього середовища закладу загальної середньої освіти підготовлено практичний посібник: «Психологічна безпека освітнього середовища: методи, технології, шляхи формування»; методичний посібник «Керівництво з впровадження моделі «Мирна школа», який схвалено для використання в освітньому процесі рішенням експертної комісії з психології та педагогіки Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 20 березня 2024 р.

Міжнародна інформаційно-просвітницька діяльність та підтримка інформаційної безпеки

Науковими установами НАПН України активно провадиться інформаційна діяльність із засудження російської агресії, протидії так званої «інформаційної війни» та інформаційно-просвітницька комунікація з міжнародним науковим співтовариством.

В *Інституті педагогіки НАПН України* проведено міжнародні науково-практичні заходи.

IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» 29-30 жовтня 2024 р., у якій взяли участь понад 300 науковців та освітян з України, Польщі, Молдови, Латвії, Румунії та Чехії. Конференція організована відділом дидактики інституту у партнерстві з МОН України, Державним педагогічним університетом імені Іона Крянге в Кишиневі (Республіка Молдова), Малопольським державним університетом імені капітана Вітольда Пілецького в Освенцимі (Республіка Польща), Міжнародною академією прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща), Резекненською академією технологій (Латвійська Республіка), Асоціацією LUMEN (Румунія) та ін. Під час роботи конференції учасниками обговорені актуальні питання, пов'язані з організацією освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану, з компенсацією освітніх втрат в умовах воєнного стану в Україні та у повоєнний період. За результатами конференції підготовлено збірник матеріалів.

Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення» (12 грудня 2024 р.), зібрала понад 100 науковців й освітян з України, Польщі, Молдови і Латвії. Учасниками конференції обговорено стратегії адаптації освітньої системи України до сучасних викликів, спричинених воєнними подіями, плани її відновлення, а також дослідження щодо оновлення змісту підручників та інтеграції найкращих міжнародних практик. Наголошено на важливості адаптації сучасних підручників до нових реалій життя в сучасному глобалізованому суспільстві, що передбачає внесення змін, котрі враховують актуальні освітні потреби, цифровізацію навчання, інтеграцію міждисциплінарних підходів, розвиток критичного мислення, а також забезпечують відповідність змісту навчання

сучасним викликам суспільства та ринку праці. За підсумками конференції ухвалено рекомендації щодо вдосконалення навчально-методичного забезпечення української освіти, особливо в умовах воєнного часу.

У межах реалізації положень угоди про співпрацю між інститутом і Малопольським державним університетом імені капітана кавалерії Вітольда Пілецького в Освенцимі (Польща) 4 листопада 2024 р. д-р екон. наук І. Саух, головний науковий співробітник відділу економіки та управління загальною середньою освітою, провела відкриту лекцію на тему «Резилієнтність педагогів як основа виходу з кризових ситуацій в умовах тривалого воєнного стресу».

За результатами досліджень актуальних проблем надання психологічної і соціально-педагогічної допомоги різним категоріям постраждалих у подоланні наслідків психотравмивного впливу негативних факторів і умов війни вченими **Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України** у 2024 р. продовжувалося виконання 3-ї хвили спільного з Університетом Дж. Вейна (США) «Українського лонгітюдного дослідження» впливу різних факторів на психічне та фізичне здоров'я українських дітей протягом життя. Отримані результати, зокрема, представлено та використано у навчальному посібнику «Методологічні принципи конструювання модульного психологічного супроводу психічного здоров'я» (том 1), «Психологічний супровід і психічне здоров'я» (том 2) та інтерактивному курсі лекцій «Психологічні етюди» (акад. С.Д. Максименко).

Вченими **Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України** продовжено науково-методичний супровід діяльності центрів освіти дітей та дорослих для українських громадян у Республіці Польща (Центр освіти та розвитку дітей у Варшаві (Centrum Edukacji i Rozwoju, Warszawa), Український освітній хаб у Варшаві).

Проведено щорічний вебінар «Українського цвіту по всьому світу: консолідація українців в умовах російської агресії» спільно з Товариством зв'язків з українцями за межами України «Україна – Світ», Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Конгресом української інтелігенції, метою якого є згуртування українців світу у наданні допомоги українцям в умовах російської збройної агресії; культуротворча, націєзберігаюча місія діалогу українців України і зарубіжжя у період відновлення країни.

В **Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України** 2024 р. розпочато реалізацію міжнародного проекту у рамках програми «Спільні українсько-швейцарські проекти з виконання наукових досліджень». Проект «RISE: Резилієнтність через імерсивне сенсорне середовище», рекомендовано до реалізації за рахунок грантової підтримки швейцарських партнерів (реєстраційний номер проекту 2023.01/0084) (2023-2028 рр.).

Підписано меморандум про співпрацю з Heal Traumas International, Inc. (США), Children and War UK (charity number 1194478) (Великобританія) та Children and War Foundation (Норвегія). В рамках меморандуму заплановане залучення коштів для реалізації проекту з адаптації посібника Teaching Recovery

Techniques (навчання техніці відновлення) для дітей з особливими освітніми потребами в Україні.

Значним є внесок вчених *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* в організацію і проведення міжнародних заходів та участь у міжнародних проєктах, пов'язаних з тематикою воєнної агресії і підтримкою психічного здоров'я. Серед найбільш впливових:

– Міжнародний конгрес «The Generation of community mental health» «Розбудова послуг з психічного здоров'я в громадах» (17-19 травня 2024 р., м. Київ);

– Міжнародний воркшоп «States' Manipulations of Belonging and Territoriality: Health Consequences and Activists' Intervention Strategies» (9-11 вересня 2024 р., м. Білефельд, Німеччина);

– міжнародний проєкт EDC-Education for Democratic Citizenship за фінансування Шведського Інституту (партнери: Університет Ліннея (Швеція), Університет Мурсії (Іспанія), Ягелонський університет (Польща), КНУ імені Тараса Шевченка, Асоціація політичних психологів України (Україна);

– стажуванні у Принстонському університеті (Fulbright research and development program (FRDP), Університеті Турку (Turku: Invest Research Fellowship, University of Turku, Фінляндія), Hosting Agreement;

– реалізації проєкту «Подолання кризи очима жінок-біженок з України (мультидисциплінарна перспектива)» спільно з Institute of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of Philosophy and History, University of Lodz, Poland та ін.

Інститутом вищої освіти НАПН України у звітному році проведено науково-практичні семінари з міжнародною участю: «Вітчизняний досвід взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України: практики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова», «Штучний інтелект: філософські аспекти, ризики та переваги використання в освітній сфері та вплив на ринок праці в умовах війни та післявоєнного відновлення», семінар «Розвиток інноваційної та інклюзивної інфраструктури українських університетів в умовах війни та повоєнного відновлення» під час проведення міжнародної виставки «Освіта та кар'єра – 2024».

Вчені *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* упродовж 2024 р. долучилися до реалізації проєкту «Розбудова структур надання послуг та освітнього потенціалу для психосоціального забезпечення в Україні», імplementованого Німецьким товариством міжнародного співробітництва (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)) за дорученням Федерального Уряду Німеччини через громадську організацію «Агенція розвитку проєктних ініціатив» (договір № 19.4051.9-001.00). Проєкт передбачав розробку освітньої програми, навчання 20 психологів з Київської та Чернігівської областей. До навчального курсу залучені провідні експерти Німеччини і України у сфері травми, психотерапії, педагогіки. Під час проєкту забезпечувалася групова та індивідуальна супервізійна підтримка психологів-учасників навчальної групи.

Виконувався міжнародний проєкт «НОРЕ – допомога в подоланні: укріплення життєстійкості сімей ветеранів та військових у воєнний та повоєнні часи» (договір № 23.4069.3-001.00 від 19 листопада 2024 р.). Проєкт спрямований на укріплення психологічного здоров'я дітей та жінок (дружин, сестер і матерів) із родин ветеранів та військових та є логічним продовженням ініціативи з професійної підготовки українських психологів до роботи з постраждалим населенням через впливи війни, розпочатої навесні 2022 р. спільно з німецькими експертами Вищої психологічної школи Берліну. За період з 2022 по 2024 рр. навчання в межах спільних проєктів пройшли понад 60 психологів, а розроблені методичні матеріали розповсюджені у понад 1000 закладів освіти. Головними завданнями проєкту є підтримка дітей та жінок з сімей ветеранів та військових, об'єднання психологів та їх професійна підтримка, розробка і впровадження нових інструментів у роботі з дітьми та їх батьками.

У рамках нового проєкту передбачено розробку програм укріплення резильєнтності вказаних категорій населення, професійну підтримку та навчання психологів, які надаватимуть допомогу сім'ям у подоланні негативних наслідків війни та відновленні їх життєстійкості. Передбачається участь не менше 150 жінок та 300 дітей. Географія проєкту передбачає залучення психологів з Дніпропетровської, Київської, Чернігівської та Кіровоградської областей. В рамках проєкту буде підтримано Професійну платформу «НОРЕ-network», як ресурсу підвищення професійної компетентності психологів.

Тривала розпочата у 2023 р. співпраця з Поморською вищою школою в Староградї Гданській (Pomorską Szkołą Wyższą w Starogardzie Gdańskim), яка сфокусована на наданні якісної психосоціальної допомоги населенню, постраждалому внаслідок війни в Україні, зокрема працівникам освіти. Результатом дослідження стане забезпечення педагогічних працівників України та Республіки Польща відповідним методичним інструментарієм, спрямованим на стабілізацію емоційного стану.

У кризових умовах воєнного стану вченими НАПН України продовжується активна діяльність зі створенням науково-методичного забезпечення функціонування та розвитку національної системи освіти, важливої для забезпечення перемоги у загарбницькій війні рф та повоєнного відновлення України на інноваційній, високотехнологічній і високомотивованій основі та європейської інтеграції. Розширюється проблематика досліджень, поглиблюється співпраця із європейськими партнерами для подальшого спротиву російській загарбницькій війні в Україні і захисту української нації в ім'я спільного європейського майбутнього.

III. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

III.1. Відділення ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Наукова та науково-організаційна діяльність Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України (далі – Відділення) у 2024 р. здійснювалася дійсними членами і членами-кореспондентами НАПН України, науковими колективами Інституту проблем виховання НАПН України (8 лабораторій і Центр раннього розвитку дитини та дошкільної освіти), Інституту педагогіки НАПН України (4 відділи), Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, а також установ, що діяли на засадах самофінансування, – Науково-дослідного центру з проблем соціальної педагогіки і соціальної роботи НАПН України (на базі ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка») та Науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства (спільно з Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини).

Вченими віднесених до Відділення наукових підрозділів виконувалося 7 фундаментальних і 15 прикладних наукових досліджень, з них у 2024 р. завершено 2 фундаментальні, 5 прикладних та розпочато 3 прикладні дослідження.

Науково-дослідні центри продовжили роботу за 2 науковими темами. Відділення координувало дослідження 11 дійсних членів (академіків) та 17 членів-кореспондентів НАПН України.

Діяльність Відділення упродовж 2024 р. проводилася відповідно до Стратегії розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 рр. та «Пріоритетних напрямів (тематика) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2023-2027 рр.», затверджених НАПН України, й спрямовувалася на виконання актуальних для педагогічної теорії та освітньо-виховної практики теоретико-методологічних, науково-методичних і прикладних завдань реформування національної системи освіти із урахуванням викликів воєнного стану та завдань щодо повоєнного відновлення країни. У роботі Відділення враховано вимоги законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», указів Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни», Національної економічної стратегії на період до 2030 року», постанов Кабінету Міністрів України: «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки», «Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року

та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках»; розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»; положень Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р., Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 рр., Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2024-2026 роки, Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2023-2025 роки, Програми спільної діяльності НАМН України та НАПН України на 2023-2025 роки, Програми спільної діяльності між НАПН України та НАПрН України на 2024-2026 роки та інших нормативно-правових актів, а також рішень, ухвалених Президією та загальними зборами НАПН України.

Дослідження проводилися відповідно до наукових напрямів діяльності Відділення: теоретичні й методичні засади виховання та соціалізації зростаючої особистості; філософія освіти в системі соціогуманітарного знання; методологія освіти; теорія та історія розвитку української і зарубіжної педагогічної науки; управлінські і технологічні чинники розвитку освіти з урахуванням потреб і викликів воєнного стану в Україні і нагальних потреб освіти і суспільства під час війни.

Наукові дослідження працівників **Інституту проблем виховання НАПН України** у звітному році були спрямовані на дослідження й розроблення теоретичних, технологічних і методичних основ виховання дітей та учнівської молоді в контексті реалізації актуальних питань освітньо-наукової державної політики.

У звітному році завершено фундаментальне наукове дослідження *«Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану»* (керівник – д-р пед. наук, проф. О.Д. Рейпольська), за результатами якого на основі інтегрованого підходу обґрунтовано систему та педагогічні умови забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. На основі компетентнісного підходу розроблено діагностичний комплекс з оцінки якості освіти дітей раннього та дошкільного віку, методику діагностики готовності керівників закладів дошкільної освіти до забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку. Визначено основні напрями професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до забезпечення якості освітнього процесу: орієнтація на нові тенденції розвитку освіти; оновлення змісту підготовки із урахуванням зарубіжного досвіду теоретичної та практичної підготовки застосування освітніх інновацій; розширення можливостей співпраці закладів вищої освіти з різними закладами дошкільної освіти; відповідність підготовки сучасним запитам суспільства

За результатами дослідження підготовлено монографію «Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного

віку в умовах воєнного стану»¹⁹ та методичні рекомендації «Якість освіти дітей раннього та дошкільного віку: забезпечення та діагностика»²⁰. Опубліковано 10 наукових праць, з яких 6 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У 2024 р. завершилося прикладне дослідження «Естетичне виховання учнівської молоді засобами художньої комунікації у віртуальному медіа просторі» (керівник – д-р пед. наук, проф. О.А. Комаровська), у результаті якого обґрунтовано і впроваджено педагогічні умови естетичного виховання учнівської молоді у віртуальному медіапросторі, адаптовані до викликів воєнного часу, з акцентом на україноцентризмі, дерусифікації змісту мистецької освіти, формуванні українського художнього мислення та позитивного образу України. Розроблено методику дистанційного естетичного виховання, що охоплює відбір медіаконтенту, розроблення інструментів для художньої комунікації та моделювання віртуального художнього медіапростору. Уточнено характеристики дистанційної комунікації, розроблено рекомендації для вчителів, оновлено зміст художньої освіти в контексті дерусифікації, посилення національної та військово-патріотичної спрямованості, а також запропоновано інструменти оцінювання мистецького досвіду учнів.

За результатами дослідження підготовлено методичний посібник «Художня комунікація у віртуальному медіапросторі: зміст та організація естетичного виховання учнівської молоді»²¹ та методичні рекомендації «Система творчих завдань для учнів 8-11 класів з використанням естетико-виховного потенціалу віртуального медіапростору»²². Опубліковано 23 наукові праці, із яких 2 статті у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus і Web of Science Core Collection, та 5 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У звітному році завершено прикладне наукове дослідження «Цифрове середовище для забезпечення батьків дітей раннього і дошкільного віку дидактичними матеріалами» (керівник – канд. пед. наук С.А. Васильєва), у результаті якого розроблено технологію методичного супроводу педагогів та батьків дітей раннього і дошкільного віку у цифровому освітньому середовищі. В практику закладів дошкільної освіти упроваджено організаційно-педагогічні умови залучення батьків до використання дидактичних матеріалів із цифрового освітнього середовища для освіти дітей раннього та дошкільного віку. Створено науково-методичне забезпечення для батьків дітей раннього та дошкільного віку щодо використання дидактичних матеріалів із цифрового освітнього середовища.

За результатами дослідження підготовлено методичний посібник «Організаційно-педагогічні умови залучення батьків до використання дидактичних можливостей цифрового середовища в освіті дітей раннього та

¹⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743736/>

²⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743737/>

²¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743739/>

²² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743740/>

дошкільного віку: методичний посібник»²³ та методичні рекомендації «Дидактичний супровід освіти дітей раннього і дошкільного віку: методичний поради́ник для батьків»²⁴. Оpubліковано 32 наукові праці, з яких 12 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У 2024 р. завершилося прикладне дослідження «Виховання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі у дитячих громадських об'єднаннях» (керівник – канд. пед. наук, ст. наук. сп. Т.К. Окушко), у результаті якого обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, що сприяють вихованню ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі дитячих громадських об'єднань. Виявлено проблеми, пов'язані з воєнним станом, які ускладнюють формування цифрових компетентностей у дітей та учнівської молоді в дитячих громадських об'єднаннях, зокрема через нерівний доступ до технологій, недостатнє технічне оснащення та кваліфікацію педагогів. Розроблено і впроваджено зміст, форми та методи формування удітей та учнівської молоді цифрових компетентностей, навичок маркетингу в соціальних мережах; ціннісно орієнтованого спілкування; розгортання проєктної діяльності в режимі онлайн/офлайн; виховання культури безпечної життєдіяльності.

За результатами дослідження підготовлено методичний посібник «Формування цифрових компетенцій у дитячих громадських об'єднаннях: практичний інструментарій»²⁵ та методичні рекомендації «Виховання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі»²⁶. Оpubліковано 27 наукових праць, з яких 4 статті у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus і Web of Science Core Collection, та 6 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У звітному році завершено прикладне наукове дослідження «Виховні засади утвердження української національної ідентичності в дітей та учнівської молоді» (керівник – д-р пед. наук, проф. К.О. Журба), у результаті якого обґрунтовано педагогічні умови утвердження української національної ідентичності у дітей і молоді в системі освіти. Розроблено та впроваджено виховну технологію із утвердження української національної ідентичності, яка охоплює дітей від дошкільного до старшого шкільного віку. Визначено роль державної політики, соціальних мереж та відеоігор у цифровізації процесу виховання, спрямованого на утвердження української національної ідентичності. З'ясовано основні виклики цифровізації виховання української національної ідентичності, такі як інформаційні загрози, нерівний доступ до технологій і залежність від гаджетів, а також доведено, що зростаючі можливості цифрових технологій спричинятимуть трансформацію традиційних виховних практик.

²³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743748/>

²⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743749/>

²⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743745/>

²⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743747/>

За результатами дослідження підготовлено методичний посібник «Виховні засади утвердження української національної ідентичності»²⁷ та препринт «Аналіз стану утвердження української національної ідентичності»²⁸. Опубліковано 12 наукових праць, з яких 1 стаття у виданні, що індексується у наукометричних базах даних Scopus і Web of Science Core Collection, та 3 публікації у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У 2024 р. продовжувалося фундаментальне наукове дослідження «Педагогічні засади запобігання і подолання булінгу в цифровому освітньому середовищі» (керівник – д-р пед. наук, доц. В.М. Шахрай), у процесі якого обґрунтовано педагогічні умови запобігання та подолання булінгу в цифровому освітньому середовищі. Розроблено методики запобігання і подолання булінгу в цифровому освітньому середовищі, спрямовані на підвищення професійної компетентності педагогічних працівників, удосконалення виховної діяльності класних керівників, організацію взаємодії закладу освіти і сім'ї. Визначено способи використання можливостей цифрового освітнього середовища щодо запобігання і подолання булінгу серед учнів.

За результатами дослідження опубліковано 36 наукових праць, з яких 1 стаття у виданні, що індексується у наукометричних базах даних Scopus і Web of Science Core Collection²⁹, та 12 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У звітному році продовжувалося фундаментальне наукове дослідження «Формування в учнівської і студентської молоді національної солідарності в умовах війни та повоєнного часу» (керівник – д-р пед. наук, проф. К.О. Журба), у ході якого обґрунтовано та розроблено структурно-функціональну модель формування в учнівської та студентської молоді національної солідарності в умовах війни та повоєнного часу. Визначено педагогічні умови та розроблено інноваційний методичний інструментарій формування національної солідарності в умовах війни та повоєнного часу.

За результатами дослідження опубліковано 20 наукових праць, з яких 2 статті у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus/Web of Science Core Collection та 7 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У 2024 р. продовжувалося фундаментальне наукове дослідження «Формування кар'єрної спрямованості в учнів закладів загальної середньої освіти в умовах Нової української школи» (керівник – канд. пед. наук З.В. Охріменко), у ході якого розроблено і апробовано технологію формування кар'єрної спрямованості учнів в умовах реформи Нової української школи. Розроблено тренінги для сприяння свідомому професійному самовизначенню і кар'єрному становленню учнів, формування універсальних компетентностей. Адаптовано комплекс коучингових інструментів для надання профорієнтаційних послуг у закладах загальної середньої освіти.

²⁷ <https://ipv.org.ua/2025/methodical-guide-0124u00125/>

²⁸ <https://ipv.org.ua/2025/preprint-0124u001257/>

²⁹ <https://www.magnanimitas.cz/14-01-xli>

За результатами дослідження опубліковано 27 наукових праць, з яких 7 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У звітному 2024 р. продовжувалося прикладне дослідження *«Формування життєвої успішності учнів старших класів в умовах поствоєнної реальності»* (керівник – канд. пед. наук, ст. наук. сп. В.І. Кириченко), у ході якого розроблено матричну модель формування життєвої успішності учнів старших класів, яка складається із чотирьох блоків: методологічно-цільового, організаційно-суб'єктного, змістовно-технологічного, діагностувально-результативного. Розроблено методику формування життєвої успішності учнів старших класів, яка сфокусована на виробленні здатності віднаходити ментальні опори; розвитку життєтворчих здібностей; оволодінні необхідними психоемоційними навичками; розбудові соціально-підтримуючої мережі; залученні у життя територіальної громади та закладу освіти; організації взаємодії з природою.

За результатами дослідження опубліковано 35 наукових праць, з яких 8 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У 2024 р. продовжувалося прикладне дослідження *«Формування в учнів старших класів екологічної компетентності в контексті подолання екологічних наслідків війни»* (керівник – д-р пед. наук, проф. С.В. Толочко), у процесі якого створено та експериментально перевірено науково-методичне забезпечення формування екологічної компетентності учнів старших класів засобами проєктно-дослідницької діяльності. Розроблено діагностичний інструментарій визначення стану готовності та мотивації старшокласників до здійснення еколого-проєктної діяльності. Впроваджено методику проєктної діяльності та практичні кейси для формування в учнів старших класів екологічної компетентності в контексті подолання екологічних наслідків війни.

За результатами дослідження опубліковано 44 наукових праці, з яких 3 статті у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus і Web of Science Core Collection³⁰, та 18 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

Також у 2024 р. продовжувалося прикладне дослідження *«Організаційно-педагогічні умови та технології забезпечення єдності фізичного і військово-патріотичного виховання учнів закладів загальної середньої освіти»* (керівник – д-р пед. наук, проф. Л.В. Канішевська), у процесі якого обґрунтовано організаційно-педагогічні умови забезпечення єдності фізичного та військово-патріотичного виховання учнів закладів загальної середньої освіти. Розроблено технології та методи формування оборонної свідомості та патріотичних якостей учнів закладів загальної середньої освіти, методику інтеграції фізкультурно-оздоровчої та військово-патріотичної діяльності.

За результатами дослідження опубліковано 34 наукові праці, з яких 1 стаття у виданні, що індексується у наукометричних базах даних Scopus і Web

³⁰ <https://doi.org/10.12912/27197050/183635>; <https://doi.org/10.15587/978-617-8360-06-1>

of Science Core Collection³¹, та 16 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У звітному році розпочато прикладне наукове дослідження *«Науково-методичні засади інтеграції позашкільної освіти та позаурочної діяльності в умовах повоєнного відновлення країни»* (керівник – д-р пед. наук, ст. наук. сп. О.В. Литовченко), у ході якого встановлено суспільний запит до позашкільної освіти, а саме: підвищення уваги до становлення української національної ідентичності дітей та підлітків; формування компетентностей, актуальних в умовах воєнного часу; надання психосоціальної підтримки учасникам освітнього процесу; посилення інклюзивності та безбар'єрності закладів позашкільної освіти. Розроблено науково-методичне забезпечення інтеграції змісту позашкільної освіти та позаурочної діяльності в умовах війни та повоєнного відновлення країни

За результатами дослідження опубліковано 38 наукових праць, з яких 2 статті у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus і Web of Science Core Collection³², та 4 публікації у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

У 2024 р. розпочато прикладне наукове дослідження *«Технології соціально-педагогічного супроводу дітей та молоді у період повоєнного відновлення України»* (керівник – канд. пед. наук Т.Ю. Куниця), у процесі якого встановлено та проаналізовано виклики, із якими стикаються соціальні педагоги закладів освіти в умовах воєнного стану. Виявлено диспропорцію між потребою у соціально-педагогічному супроводі у дітей і молоді та реальною ситуацією в закладах освіти щодо його здійснення. Розроблено критерії оцінювання ефективності соціально-педагогічного супроводу в закладах загальної середньої та вищої освіти.

За результатами дослідження опубліковано 35 наукових праць, з яких 4 статті у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus і Web of Science Core Collection,³³ та 7 публікацій у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України.

За звітній період вченими Інституту проблем виховання НАПН України опубліковано і підготовлено 366 наукових праць, з них наукова продукція: монографія – 1, препринт – 1; навчальна продукція: навчально-методичний посібник – 1; виробничо-практична продукція: методичні посібники – 3, методичні рекомендації – 4; публікацій у наукових періодичних виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України – 110; 20 публікацій у наукових виданнях, що індексуються в наукометричних базах Scopus і WoS; 7 публікацій у виданнях, що індексуються іншими наукометричними базами даних, 182 публікації у матеріалах конференцій; 37 – інші види продукції.

³¹ DOI: 10.36740/WLek202403103

³² <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.01.13>

<https://doi.org/10.15587/1729-4061.2024.303030>

³³ <https://doi.org/10.1007/s12144-024-06028-y>

<https://doi.org/10.18316/rcd.v16i42.11682>

<https://doi.org/10.47172/2965-730X.SDGsReview.v4.n02.pe02164>

<https://conrado.ucf.edu/cu/index.php/conrado/article/view/4174>

У 2024 р. Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського виконувалось п'ять прикладних наукових досліджень.

У процесі виконання наукового дослідження «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» (керівник – чл.-кор. Л.Д. Березівська) відповідно до визначених критеріїв у сучасних наративах російсько-української війни написано частину біографічних довідок (118) про педагогів України др. пол. ХІХ – поч. ХХІ ст. для енциклопедичного біографічного словника; опрацьовано понад 80 листів В. Сухомлинського до закордонних адресатів і до колег-вчителів для науково-популярного видання; частково упорядковано біобібліографічну інформацію про Марію Монтессорі (888 бібліографічних записів); з'ясовано, що біографії освітян, які зробили вагомий внесок у збереження української ідентичності і є прикладом для сучасного покоління, сьогодні мають бути засобом національно-патріотичного виховання дітей і молоді через введення їх до змісту педагогічних дисциплін у структурі професійної підготовки та перепідготовки педагогів; освітнього процесу всіх закладів освіти тощо. Розроблено і реалізовано концепцію онлайн-проєкту «Українські педагоги про національно-патріотичне виховання».

Упровадження результатів здійснювалося під час участі у 45 всеукраїнських і міжнародних заходах, що увійшли до Плану роботи НАПН України (2)³⁴; реалізації онлайн-проєктів: «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри»³⁵, «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо»³⁶, «Sukhomlinsky News»³⁷, «В. Сухомлинський: офіційне листування (епістолярний екскурс)»³⁸, «Педагоги України про національно-патріотичне виховання»³⁹; наповнення віртуального читального залу Фонду Василя Сухомлинського⁴⁰; Ютуб-каналу бібліотеки⁴¹; через фейсбук-сторінку⁴² і профіль відділу педагогічного джерелознавства та біографістики в Google Scholar⁴³ (h-індекс – 38), висвітлення інформації у публікаціях у ЗМІ (10)⁴⁴.

За звітний період опубліковано 93 наукові праці (хрестоматія – 1⁴⁵; збірники матеріалів наукових заходів – 2⁴⁶; монографія – 1 (у співавторстві)⁴⁷;

³⁴ <https://naps.gov.ua/ua/press/4victory/3036/>, <http://dnpb.gov.ua/ua/?events=34742>, <https://tinyurl.com/368exv68>, <https://tinyurl.com/2jkendws>, <https://www.facebook.com/bmhovland>; <http://dnpb.gov.ua/ua/?events=35844>

³⁵ <https://tinyurl.com/yt9bhh44>

³⁶ <https://tinyurl.com/5n9x9csb>

³⁷ <https://tinyurl.com/ycynd8j6>

³⁸ <https://tinyurl.com/2p8kjfu3>

³⁹ <https://tinyurl.com/mptvd2ny>

⁴⁰ <https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-fondu-v-o-sukhomlynskoho/>

⁴¹ <https://www.youtube.com/channel/UCUE2sl34ENt77C9AJDe69fA>

⁴² <https://www.facebook.com/dpsb.sselu/>

⁴³ <https://scholar.google.com.ua/citations?user=eA9i0W0AAAAJ&hl=ru>

⁴⁴ <https://tinyurl.com/2rjbmvn5>, <https://lib.iitta.gov.ua/741227/>, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5131>,

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6211>, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6210>,

<https://naps.gov.ua/ua/press/ois/3477/>, <https://dnpb.gov.ua/ua/?events=39407>, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742516/>,

<https://lib.iitta.gov.ua/741242/>, <https://tinyurl.com/y9b278dm>

⁴⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741965/>

⁴⁶ <http://lib.iitta.gov.ua/741174/>, <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=39729>

⁴⁷ <https://tinyurl.com/37z8ndc5>

енциклопедичне видання – 1⁴⁸; довідкові видання – 2⁴⁹, електронні ресурси – 3⁵⁰, статті – 16 (із них: 12 – у наукових фахових виданнях категорії «Б», 1 – у виданні, що індексується у WoS⁵¹), тези та матеріали конференцій – 59; створено нові (6) й оновлено наявні (7) сторінки цифрового ресурсу «Видатні педагоги України та світу»⁵².

Під час виконання у 2024 р. наукового дослідження «*Освітнянські бібліотеки як суб'єкт проектування освітнього середовища в умовах цифровізації*» (керівник – канд. наук із соціальних комунікацій Л.О. Пономаренко) проаналізовано в науково-бібліографічному аспекті відображення польсько-українського співробітництва у галузі освіти і педагогіки засобами науково-допоміжних бібліографічних видань; частково вивчено та опрацьовано інформаційні матеріали на традиційних і електронних носіях та здійснено відбір релевантної бібліографічної інформації щодо різноманітних аспектів і процесів розбудови Нової української школи впродовж 2017–2023 рр.; здійснено моніторинг науково-інформаційної діяльності провідних книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України в умовах воєнного стану та відновлення України в контексті завдань щодо формування освітнього середовища, розвитку наукових комунікацій, забезпечення доступу до власних інформаційних ресурсів з актуальних питань педагогіки та освіти. Підготовлено планову наукову продукцію: біобібліографічний показник «Олег Михайлович Топузов – віцепрезидент НАПН України», науково-допоміжного бібліографічного показника «Освіта і педагогічна наука України і Польщі. 2005-2024», частини рукопису науково-допоміжного бібліографічного показника «Нова українська школа – ключова реформа шкільної освіти в умовах цифровізації суспільства: стан, досягнення та перспективи розвитку», частини рукопису науково-допоміжного бібліографічного показника «Бібліотека в епоху цифровізації освіти і науки».

За результатами наукового дослідження оприлюднено 53 наукові праці, із них планової 51 (довідкова продукція – 2; статті – 7, у т. ч. у фахових наукових виданнях – 7; у ЗМІ – 4; матеріали науково-практичних заходів – 38); 2 додаткові (довідкова продукція – 2). Упровадження результатів здійснювалося під час участі в 30 всеукраїнських і міжнародних заходах, зокрема включених до Плану роботи НАПН України⁵³; реалізації онлайн-проєкту «Календар знаменних і пам'ятних дат у галузі освіти»⁵⁴, через профіль відділу науково-інформаційних ресурсів в Google Scholar (h-індекс – 10)⁵⁵; наповнення сторінки відділу у фейсбуці⁵⁶; висвітлення інформації у статтях у ЗМІ (4).

⁴⁸ <https://esu.com.ua/article-882041>

⁴⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742309/>

⁵⁰ <https://tinyurl.com/4t537j3y>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742758/>, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743212/>

⁵¹ <https://tinyurl.com/223v5xe4>

⁵² <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/>

⁵³ <http://dnpb.gov.ua/ua/?events=34854>

⁵⁴ https://www.facebook.com/hashtag/календар_у_галузі_освіти

⁵⁵ https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk&user=udOZalUAAAAJ

⁵⁶ <https://www.facebook.com/profile.php?id=100063864680406>

У процесі виконання у 2024 р. наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (керівник – канд. пед. наук, ст. дослідник М.Л. Ростока) проаналізовано і систематизовано вітчизняний і закордонний досвід цифрової трансформації освітньої сфери, виокремлено актуальні аспекти цього процесу та презентовано поточні результати; з'ясовано специфіку та особливості науково-методичного забезпечення цифровізації та цифрової трансформації у сфері освіти України в умовах війни та відновлення після російської агресії, зокрема приділено увагу розвитку технології штучного інтелекту та її використання в дослідницькій діяльності; визначено пріоритетні напрями та перспективи цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах війни та відновлення України після російської агресії, зокрема інноватизація екологічної освіти у зазначених умовах; представлено у науковій, довідковій та оглядовій продукції науково-методичний доробок з питань цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах війни та відновлення України після російської агресії, поповнено електронний освітній ресурс бібліотеки з метою поширення інформації щодо цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах війни та відновлення України.

Упровадження результатів наукових досліджень здійснювалося під час участі в 48 науково-практичних заходах, зокрема включених до Плану роботи НАПН України – 2; через створення профілю відділу в ORCID⁵⁷; через профіль відділу в Google Scholar (h-індекс – 19)⁵⁸; поповнення сторінки відділу у Фейсбуці⁵⁹; Ютуб-каналу ВНІАСО⁶⁰, випуски довідкового бюлетеня «Аналітичний вісник у сфері освіти і науки»^{61 62}, е-ресурс «Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського»⁶³, рубрику «Аналітичні огляди ЗМІ з питань цифровізації та цифрової трансформації освіти»⁶⁴, рубрику «Бібліометрика ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського» (науковий доробок з бібліометричного моніторингу (огляду) «Педагогічна наука України: бібліометричний аудит»^{65 66}); оприлюднення проміжних та поточних результатів наукового дослідження в репозиторії Електронної бібліотеки НАПН України⁶⁷; висвітлення інформації в статтях у ЗМІ (4).

За результатами дослідження опубліковано 53 наукові праці (електронні ресурси – 9; довідники – 2, збірники матеріалів наукових заходів – 3; статті – 14

⁵⁷ <https://orcid.org/0009-0008-7742-7906>

⁵⁸ <https://scholar.google.ru/citations?hl=ru&user=0P8ojf0AAAAJ>

⁵⁹ <https://www.facebook.com/dsiasesl>

⁶⁰ [https://www.youtube.com/channel/UCt1XI8VoW3_LDeOTOOTq5Cg \(@user-we2mm8ly4j\)](https://www.youtube.com/channel/UCt1XI8VoW3_LDeOTOOTq5Cg (@user-we2mm8ly4j))

⁶¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741210/>

⁶² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743046>

⁶³ <https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-osvityanyina/>

⁶⁴ <https://dnpb.gov.ua/ua/monitorynh-zmi/analitychni-ohlyady-zmi-z-pytan-tsyfrovizatsiyi-osvity/>

⁶⁵ https://dnpb.gov.ua/?download=1&kcccount=http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2024/06/Bibliometric_audit_2024_01.pdf

⁶⁶ https://dnpb.gov.ua/?download=1&kcccount=http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/Bibliometric_audit_2024_02.pdf

⁶⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0123U100476/>

(у тому числі 8 – в українських наукових фахових виданнях (кат. «Б»), тези у збірниках матеріалів конференцій – 25; ЗМІ – 6).

Під час виконання у 2024 р. наукового дослідження «*Проектування баз знань цифрових освітніх ресурсів*» (керівник – канд. пед. наук, ст. наук. сп. А.Г. Гуралюк) досліджено наявний у вільному доступі інструментарій створення цифрових освітніх ресурсів та їхніх колекцій; визначено критерії упорядкування освітніх електронних ресурсів в їхніх цифрових колекціях; побудовано проєкт моделі інформаційної системи збереження, накопичення та відображення цифрових освітніх ресурсів. Продовжено модернізацію електронного ресурсу «Вчені Національної академії педагогічних наук України»⁶⁸ із використанням системи управління базами знань ONTOS; проведено апробацію та впроваджено у практику освіти проміжні результати дослідження засобами вебпорталу бібліотеки та електронної бібліотеки НАПН України. За звітний період оприлюднено 50 наукових праць (розділ монографії, статті – 14, тези та матеріали конференцій – 35; публікації у ЗМІ – 2). Упровадження результатів наукових досліджень здійснювалося під час участі в 36 науково-практичних заходах.

У ході виконання у звітному році наукового дослідження «*Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний та повоєнний періоди України*» (керівник – д-р пед. наук, проф. О.П. Лучанінова) з'ясовано науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу психологічної науки у воєнний та повоєнний періоди України; поповнено віртуальний читальний зал освітянина бібліотеки науково-методичною продукцією з питань інформаційного розвитку психологічної науки і практики, подолання деструктивних наслідків надзвичайних ситуацій із урахуванням результатів цифрової трансформації суспільства і освіти.

Упровадження результатів здійснювалося під час участі у 30 науково-практичних заходах – 6; реалізації онлайн-проєкту: «Освіта і наука в умовах воєнного стану»⁶⁹, відеопроєкту із реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні «Безбар'єрний простір ВЧЗО: інформаційно-аналітична підтримка психічного здоров'я в умовах воєнних реалій»⁷⁰, через створення профілю Відділу в ORCID⁷¹; через профіль відділу в Google Scholar (h-індекс – 19)⁷²; поповнення сторінки відділу у Фейсбуці⁷³; Ютуб-каналу ВНІАСО⁷⁴; участі у міжнародних (6) і всеукраїнських конференціях (5), форумах (2), семінарах (5), круглих столах (4), вебінарах (3), онлайн-проєктах (2), виставках (3); висвітлення інформації у ЗМІ (3).

За звітний період опубліковано 45 наукових праць (електронні ресурси – 5; збірники матеріалів наукових заходів – 3; статті – 15 (із них: 8 – в українських наукових фахових виданнях категорії «Б», англійською мовою – 1;

⁶⁸ <http://ontos.xyz/>

⁶⁹ <https://tinyurl.com/esbrd3v3>

⁷⁰ http://dnpb.gov.ua/my/Panic_Attacks_Rostoka_ML_Kovalenko_IE.mp4

⁷¹ <https://orcid.org/0009-0008-7742-7906>

⁷² <https://scholar.google.ru/citations?hl=ru&user=0P8ojf0AAAAJ>

⁷³ <https://www.facebook.com/dsiasesl>

⁷⁴ [https://www.youtube.com/channel/UCt1XI8VoW3_LDeOTOOTq5Cg \(@user-we2mm8ly4j\)](https://www.youtube.com/channel/UCt1XI8VoW3_LDeOTOOTq5Cg (@user-we2mm8ly4j))

розділ зарубіжної монографії (Польща); публікаціях у ЗМІ – 7); тези та матеріали конференцій – 22.

Загалом упровадження результатів наукових досліджень, які виконувались в бібліотеці у 2024 р., відбувалося у ході 16 науково-практичних та науково-інформаційних масових заходів, у т.ч. 3 міжнародних, 2 – включених до Плану роботи НАПН України, участі наукових працівників у понад 80 науково-практичних масових заходах, зокрема 34 міжнародних, проведених іншими установами, організаціями, закладами; реалізації шести онлайн-проектів: «Ми стоїмо на плечах наших попередників: видатні педагогі-ювіляри»⁷⁵, «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо!»⁷⁶, «Sukhomlinsky News»⁷⁷, «Педагоги України про національно-патріотичне виховання»⁷⁸; «В. Сухомлинський: офіційне листування (епістолярний екскурс)»⁷⁹; «Знаменні та пам'ятні дати у сфері освіти»⁸⁰, а також наповнення: віртуального читального залу Фонду Василя Сухомлинського⁸¹; віртуального читального залу освітянина⁸²; віртуального читального залу кабінету бібліотекознавства⁸³, віртуальної кімнати-музею рідкісної книги⁸⁴; ресурсу «Вчені Національної академії педагогічних наук України»⁸⁵; віртуальної сторінки «Українська мова онлайн»⁸⁶. Отримано 25 довідок (актів) про впровадження результатів наукових досліджень (заклади вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) та загальної середньої освіти, заклади післядипломної педагогічної освіти). Загальна кількість завантажень результатів наукових досліджень з Електронної бібліотеки НАПН України у 2024 р. становить 51824, загалом – понад 280 тис. Оприлюднено восьмий випуск фахового електронного видання «Науково-педагогічні студії»⁸⁷. Продовжено роботу щодо формування галузевого інформаційного ресурсу та забезпечення інформаційних потреб користувачів бібліотеки в електронній формі (доступні через вебпортал бази даних та цифровий контент рідкісних видань, науково-педагогічну електронну бібліотеку⁸⁸; ресурси «Бібліотека Нової української школи»⁸⁹, «Дистанційна самоосвіта бібліотечних фахівців»⁹⁰, «Бібліотеки в реаліях війни»⁹¹ тощо); надання віддаленого доступу до міжнародних інформаційних ресурсів Web of

⁷⁵ <https://tinyurl.com/esbrdzv3>

⁷⁶ <https://dnpp.gov.ua/ua/?news=31232>

⁷⁷ <https://tinyurl.com/ycynd8j6>

⁷⁸ <https://tinyurl.com/mptvd2ny>

⁷⁹ <https://tinyurl.com/2p8kjfu3>

⁸⁰ <http://surl.li/eihqd> ; <http://surl.li/eihqk>

⁸¹ <https://dnpp.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-fondu-v-o-sukhomlynskoho/>

⁸² <http://dnpp.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-osvityanyna/>

⁸³ <http://dnpp.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-kabinetu-bibliotekoznavstva/>

⁸⁴ <https://dnpp.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualna-kimnata-muzey-ridkisnoyi-knyhy>

⁸⁵ https://dnpp.gov.ua/kb_naps

⁸⁶ <http://dnpp.gov.ua/ua/ukrainська-мова/>

⁸⁷ <https://dnpp.gov.ua/ojs/npstudies/issue/view/2663-5739-2028-8/12>

<https://dnpp.gov.ua/ua/?ourpublications=41409>

⁸⁸ [http://194.44.28.246/cgi-](http://194.44.28.246/cgi-bin/irbis64r_plus/cgiirbis_64_ft.exe?C21COM=F&I21DBN=KNIGI_FULLTEXT&P21DBN=KNIGI&Z21ID)

[bin/irbis64r_plus/cgiirbis_64_ft.exe?C21COM=F&I21DBN=KNIGI_FULLTEXT&P21DBN=KNIGI&Z21ID](http://194.44.28.246/cgi-bin/irbis64r_plus/cgiirbis_64_ft.exe?C21COM=F&I21DBN=KNIGI_FULLTEXT&P21DBN=KNIGI&Z21ID)

⁸⁹ <http://dnpp.gov.ua/ua/бібліотека-нової-української-школи/>

⁹⁰ <https://dnpp.gov.ua/ua/23614-2/>

⁹¹ <http://dnpp.gov.ua/ua/biblioteku-v-realiyakh-viyny/>

Science, Scopus та ін.; підготовлено 37 віртуальних книжкових виставок⁹².

За результатами наукових досліджень, які виконувались в бібліотеці у 2024 р., опубліковано 268 наукових праць (10 англійською мовою, 10 у закордонних виданнях, 2 індексується в наукометричних базах Scopus і Web of Science Core Collection), наукова продукція – 8 (монографії – 3, збірники матеріалів наукових заходів – 5); навчальна продукція – 1 (хрестоматія – 1); довідкова продукція – 7 (бібліографічні покажчики – 3, довідники – 4); статті – 44, у т.ч. у фахових наукових виданнях – 40 (2 індексується у наукометричних базах Scopus і Web of Science Core Collection); в інших наукових виданнях, що індексуються в наукометричних базах, – 4; публікації у ЗМІ – 24; матеріали та тези науково-практичних заходів – 169 (9 англійською мовою, у закордонних виданнях – 9); електронні ресурси – 15.

Вагомим науковим доробком Відділення є внесок чотирьох відділів **Інституту педагогіки НАПН України.**

У 2024 р. у відділі історії та філософії освіти завершено виконання наукового дослідження за темою *«Філософсько-педагогічна думка України (друга половина XIX - поч. XXI ст.): аспекти ретроаналізу націєтворення»* (керівник – чл.-кор. Н.П. Дічек), у ході якого встановлено провідні і локальні тенденції розгортання упродовж 1991-2020-х рр. ідейних побудов українських учених, громадсько-освітніх діячів і педагогів щодо реалізації в суверенній Україні ідеї націєтворення. У межах доби суверенної України (від 1991 р. до 20-х років XXI ст.) встановлено низку тенденцій ідей націєтворення: формування і реалізація на державному рівні нової для 1990-х років парадигми дитино/людиноцентрованої освіти, представленої у підходах до визначення й узасаднення напрямів поступу всіх ланок освітньої системи; поступового усвідомлення українськими авторами освітньо-гуманітарного напрямку досліджень необхідності розроблення філософських засад розвитку освіти і педагогіки, що призвело до інституціоналізації на початку 2000-х років філософії освіти як нового для української гуманітаристики дослідницького напрямку; поступового посилення в освітньому і культурному просторі України (починаючи з кінця 1980-х років) українізації, яка із окремих починань перетворилася на невід’ємний чинник державотворення, формування поколінь національно орієнтованих громадян-державників; активізації звернення до національних коренів, відображеної у творах українців, які вимушено працювали в українських діаспорах за кордоном, уведення цієї спадщини в активний освітньо-філософський обіг.

Вчені взяли участь у 36 науково-практичних масових заходах, що проводили інші установи: 32 міжнародних конференціях, 4 конференціях всеукраїнського рівня; провели Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: виміри історичної пам’яті (український і зарубіжний дискурси)», включену до плану роботи НАПН України.

⁹² http://dnpb.gov.ua/ua/?post_type=exhibitions

Основні наукові результати відображено у 67 публікаціях: підготовлено хрестоматію (біографічні довідки із примітками, тексти праць (або уривки) українських освітніх діячів, письменників, мислителів, педагогів (XX ст.), яка складає змістову цілісність із плановою монографією; опубліковано: 2 монографії⁹³, 2 розділи у зарубіжних колективних монографіях⁹⁴; збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції⁹⁵, 24 статі, 11 з яких вміщено у фахових виданнях категорії «Б», 2 статті – у виданнях, що індексуються в Web of Science Core Collection⁹⁶, 1 препринт (аналітичні матеріали)⁹⁷, 35 тез.

Планові публікації розміщено також в е-бібліотеці НАПН України, на сайтах (сторінках) наукових фахових видань.

Завершено перший етап наукового дослідження *«Інтеграційні процеси у світовій, європейській і національних системах загальної середньої освіти»* (керівник: – акад. О.І. Локшина), за результатами якого обґрунтовано сутнісні характеристики, напрями та інноваційні практики інтеграції у світовій, європейській та національних системах загальної середньої освіти. Охарактеризовано орієнтири освітньої політики ЄС з метою досягнення мети побудови Європейського освітнього простору, яку проголошено у Стратегічній рамці європейського співробітництва у галузі освіти і навчання на шляху до Європейського освітнього простору та за його межами (2021–2030); проаналізовано історію європейської інтеграції у галузі освіти і навчання, розкрито її еволюцію від співпраці на рівні професійного розвитку фахівців на засадах пріоритету національних освітніх платформ до розбудови освітнього простору задля гармонізації систем освіти і навчання держав-членів для забезпечення конкурентоспроможності економіки ЄС; обґрунтовано напрями інтеграції систем загальної середньої освіти у ЄС, зокрема гармонізацію шкільних структур, навчальних програм та стандартів; упровадження інноваційних методик викладання та оцінювання; цифрову трансформацію шкільної освіти; стандартизацію вимог до підготовки вчителів та професійного розвитку; створення спільного простору для забезпечення соціальної інклюзії та рівного доступу до освіти; також обґрунтовано освітологічні засади міждисциплінарного дослідження проблем формування української національної ідентичності у дітей та молоді на пограниччі України; розкрито євроінтеграційний поступ України в освітній сфері, охарактеризовано реформу загальної середньої освіти з метою гармонізації із європейськими стандартами.

93. https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/Monohrafiia_Dichek-N.P._Koliadenko-O.V.pdf

94 <https://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/16382>

<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742532/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743796/>

95 https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/07/Tezy_2024.pdf

96 <https://doi.org/10.34069/AI/2024.74.02.30> (WoS). URL: <https://amazoniainvestiga.info/check/74/30-361-372.pdf>
DOI:10.15804/tner.2024.76.2.01 (у співавт.). Covered in: Web of Science (WOS).

URL: <https://www.researchgate.net/profile/Petro-Saukh> <https://czasopisma.marszalek.com.pl/en/10-15804/tner/1388-tner2024/1446-tner76/13161-tner2024201>

<https://doi.org/10.37472/NAES-IHED-2024>. URL: <https://ihed.org.ua/publications/merezha-derzh-zakladiv-vo-ukrayiny-analiz-efektyvnosti-ta-konkurentospr-prepynt-analitychni-napn-ukrayiny-2024-68s/>

<https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/publications/IHED-2024>

Працівники відділу взяли участь у 12 масових науково-практичних заходах, з них: 5 – міжнародні конференції, 4 – всеукраїнські конференції, 1 – звітна конференція Інституту педагогіки НАПН України, 1 – науково-практичний семінар, 1 – Грінченківська наукова зимова школа для аспірантів і докторантів у галузі знань «Освіта / Педагогіка».

Разом із зарубіжними партнерами 30 травня 2024 р. проведено VIII міжнародну науково-практичну конференцію «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2024: інтеграційні процеси в освіті у науковому дискурсі», опубліковано збірник матеріалів конференції⁹⁸.

Основні наукові результати відображено у 23 наукових статтях, з них: 6 статей у журналах, що індексуються у наукометричній базі Web of Science Core Collection^{99, 100, 101, 102, 103, 104}; наукова стаття у зарубіжному виданні¹⁰⁵, 17 статей у виданнях, що належать до переліку наукових фахових видань України, із них: 3 статті англійською мовою у журналі НАПН України «Education Modern Discourses»; 36 тез. Публікації наукових співробітників відділу розміщено в електронній бібліотеці НАПН України.

У процесі дослідження «*Управління трансформаційними процесами у закладах загальної середньої освіти в умовах повоєнного відновлення України*» у 2024 р. (керівник – канд. пед. наук., ст. наук. сп. О.М. Онаць) окреслено концептуальні та теоретичні засади трансформації державно-громадського управління закладами освіти в умовах війни, спрогнозовано їх зміни у період повоєнного відновлення України; з'ясовано напрями трансформацій і трансформаційні форми державно-громадського управління закладами загальної середньої освіти; виявлено трансформаційні процеси у державно-громадському управлінні закладами загальної середньої освіти в умовах війни та спрогнозовано їх зміни у повоєнному відновленні України; вивчено сучасний стан мережі закладів загальної середньої освіти та особливості управлінського процесу в закладах загальної середньої освіти у період воєнного стану та спрогнозовано їх зміни у повоєнному відновленні України.

Виголошено 65 пленарних і секційних доповідей, за результатами яких опубліковано статті і тези у збірниках матеріалів конференцій, розділи монографій. Науковці відділу були організаторами і співорганізаторами 6 науково-практичних заходів, узяли участь у 65 заходах в Україні і за кордоном.

Основні наукові результати відображено у 90 публікаціях: розділах вітчизняної колективної монографії; розділах зарубіжних колективних монографій – 4; статтях у виданнях, що індексуються в Scopus і Web of Science

⁹⁸ <https://doi.org/10.32405/978-617-7990-72-6-2024-367>

⁹⁹ <https://doi.org/10.1088/1742-6596/2871/1/012026>

¹⁰⁰ <https://publons.com/wos-op/publon/68942543/>

¹⁰¹ <https://doi.org/10.37497/2965-730X.SDGsReview.v4.n00.pe01594>

¹⁰² <https://doi.org/10.56294/setconf20241147>

¹⁰³ <https://www.brajets.com/index.php/brajets/article/download/1671/817>

¹⁰⁴ <https://dx.doi.org/10.24093/awej/call10.6>

¹⁰⁵ <https://doi.org/10.36690/2733-2039-2024-1-68>

Core Colection – 6¹⁰⁶ 107; статтях у виданнях, що належать до переліку наукових фахових видань України – 11¹⁰⁸; матеріалах і тезах конференцій – 57¹⁰⁹.

У відділі інновацій та стратегій розвитку освіти у 2024 р. завершено наукове дослідження «Теоретичні і методичні засади проектування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства» (керівник – канд. пед. наук, ст. наук. сп. С.Е. Трубачева). Основними результатами дослідження у цьому році було розроблення моделі проектування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства під час воєнного стану та методики її реалізації. Ефективність досягнутих результатів підтверджена довідками про впровадження експериментальних закладів загальної середньої освіти.

За результатами виконання наукового дослідження підготовлено рукописи практичних посібників: «Теоретичні й методичні засади проектування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства під час воєнного стану та в період відновлення України», «Проектування варіативного складника змісту повної загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства»; рукопис методичних рекомендацій «Особливості проектування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства під час воєнного стану та в період відновлення України».

Опубліковано параграфи до розділу колективної монографії «Проблеми сучасного підручника», видану в країнах ЄС мовами ЄС¹¹⁰, 2 статті у виданнях, що індексуються в Scopus і Web of Science Core Colection¹¹¹, 10 наукових фахових статей (10)¹¹², 21 теза.

Дійсні члени (академіки) та члени-кореспонденти Відділення досліджували актуальні проблеми філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки.

У процесі дослідження *людини в системі цифрової реальності* (акад. В.Г. Кремень) висвітлено загальнотеоретичні засади розуміння сутності світу, людини, її свідомості й пізнавальної діяльності, світоглядних вимірів у культурній сфері суспільного життя та ролі особистості в історичному процесі; проаналізовано методолого-людиноцентричний концепт філософії освіти

¹⁰⁶URL: <https://enquir.npu.edu.ua/handle/123456789/47188?show=full&locale-attribute=e>

¹⁰⁷URL: <https://doi.org/10.54919/physics/55.2024.206er4>

URL: <https://physics.uz.ua/en/article/9ac54924aca749e6b25ab4df996f9f73> Калініна Рогоза І
file:///C:/Users/B-PRO/Downloads/A21-1.pdf

<https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/indexing> мосякова левченко

¹⁰⁸<https://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/emcsed/> Ел Біб-ка Відділ

¹⁰⁹ <https://undip.org.ua/library/>

¹¹⁰<https://undip.org.ua/library/osvitniy-protses-v-umovakh-voiennoho-chasu-ta-povoiennoho-vidnovlennia-krainy-z-intehratsiiei-v-ievropeysku-spilnotu/>

¹¹¹URL: <https://www.brajets.com/index.php/brajets/article/view/1454>

https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140141/papers/A_41.pdf

¹¹²<https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/815/971>

<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742275>

<https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/808/968>

URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742272>

видатного українського педагога В. Сухомлинського як актуальної антрополого-інтелектуальної стратегії осмислення й розуміння навчального процесу в контексті цивілізаційних викликів. Розкрито ключові поняття цифровізації, цифрової трансформації та цифрової освіти в Україні. Висвітлено роль НАПН України у забезпеченні науково-методичного супроводу цифрової трансформації української освіти і науки. Описано важливі для розвитку освітньої сфери і науки цифрові ресурси, що функціонують за безпосередньої підтримки академії. Обґрунтовано посилення впливу академії на процеси цифрової трансформації освіти і науки у майбутньому, а також ключову роль НАПН України у формуванні науково-методичного супроводу впровадження штучного інтелекту (ШІ) в освітній процес та психолого-педагогічні дослідження; схарактеризовано мережу вітчизняних закладів вищої освіти та її ключові проблеми: подрібненість закладів, розпорошення ресурсів, дублювання підготовки, що зумовлює низьку якість освітньої діяльності через малокомплектні групи, багатопредметні кафедри, слабкий дослідницький потенціал, примітивну інфраструктуру.

Обґрунтовано, що розв'язання зазначених проблем сприятиме ефективній інтеграції вищої освіти України в європейські простори вищої освіти і досліджень, інноваційному повоєнному відновленню країни. Зроблено висновки: 1) формування україноцентричної світоглядної позиції сучасного покоління має відбуватися в контексті дотримання цінностей європейського, загальнолюдського і людиноцентричного характеру. Потрібно формувати на загальносуспільному й індивідуальному рівнях розуміння людини і дотримання її прав як найвищої цінності. Розвиток особистості відповідно до її природних характеристик і здібностей має поєднуватися із загальними світоглядними максимами добра і справедливості, якими для України є незалежність, свобода і рівність у міжнародному партнерстві; 2) сучасна філософія освіти породжує новий тип і спосіб парадигми мислення та пізнання в реалізації стратегій трансформації нинішньої освіти, які обумовлюють якісну теорію навчального процесу в контексті людиноцентризму. Для неї властивий рівень сучасних філософських рефлексій, що дозволяє зберігати й водночас змінювати систему навчання та виховання молодого покоління в контексті загальнолюдських цінностей.

Результати досліджень відображено в такій науковій продукції: монографії – 2^{113, 114} (у співавторстві, розділи до монографій), аналітичні матеріали – 2^{115, 116}, статті у фахових виданнях WoS – 1¹¹⁷, статті у виданнях категорії «Б» – 1¹¹⁸, статті в інших наукових виданнях – 7, тези – 1, статті у ЗМІ – 4, інше – 1.

¹¹³ <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzQZSXwbfZhHftjQRQHxNHqQjFTk?projector=1&messagePartId=0.3>

¹¹⁴ <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzQZSXwbfZhHftjQRQHxNHqQjFTk?projector=1&messagePartId=0.3>

¹¹⁵ <https://doi.org/10.37472/zvit2023>

¹¹⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740582/>

¹¹⁷ <https://doi.org/10.15802/ampr.v0i25.307546>

¹¹⁸ <file:///C:/Users/Svitlana/Downloads/812-Article%20Text-1325-1-10-20241112.pdf>

Під час дослідження *нових подробиць біографії Т.Г. Шевченка в контексті сучасної гуманітарної освіти* (акад. В.Ю. Мельниченко) доведено, що в час збройного протистояння України російській агресії необхідним стало нове прочитання і розуміння Шевченкового тексту, яким його насправді намислив поет. Підготовлено та опубліковано 3 тома про життя та творчість Т.Г. Шевченка. Ідея створення нової академічної багатотомної біографії Тараса Шевченка народилася саме в НАПН України. Пройде ще багато часу до її реалізації, але запропонована фіксація набуде історичної вагомості та наукового значення.

За результатами дослідження опубліковано 28 статей у ЗМІ.

У процесі дослідження *динаміки цивілізаційної парадигми розвитку України* (акад. О.О. Рафальський) вивчено процес виникнення і трансформації державності та національної свідомості українства у різні історичні періоди, здійснена спроба визначити перспективи розвитку Української держави у контексті цивілізаційного поступу.

За результатами дослідження опубліковано одноосібну монографію «Українська держава. Витоки. Історична еволюція. Сучасність»¹¹⁹, статтю у виданні, що входить до переліку наукових фахових видань України¹²⁰.

Під час дослідження *освіти і шкільництва модерної України як інтегральної частини європейського духовного простору* (чл.-кор. В.О. Балух) увиразнено історичні особливості культурно-релігійних пошуків людства; проаналізовано розвиток історіософської, педагогічної та релігійно-богословської думки в Україні і світі; доведено роль енциклопедичних видань як соціального інституту, покликано виконувати науково-інформаційні, культурно-освітні та світоглядно-орієнтовані функції в часи глобалізації та інформатизації сучасного світу. Доведено, що в умовах повномасштабного вторгнення РФ філософсько-просвітницька парадигма повинна стати наріжним каменем єднання українського суспільства. Продовжено практику проведення практичних диспутів щодо важливості духовно-морального виховання молоді в освітньому процесі із залученням ГО «Academia Ortodoxa»; проведення Дня релігійної свободи для обговорення значення богословської освіти в сучасному світі.

За результатами дослідження опублікована «Ілюстрована історико-богословська енциклопедія» в 4-х т.¹²¹ (перший том).

У процесі дослідження *філософії як фундаменту формування культури мислення у дітей та молоді* (чл.-кор. В.В. Ільїн) обґрунтовано практичні рекомендації щодо методів і форм сучасної філософії для молодого покоління в умовах воєнного стану; здійснено аналіз стратегій розвитку філософських дискурсів у напрямі формування філософського мислення відповідно до вимог сучасної цивілізації; показано, що для результативної діяльності креативна особистість повинна володіти вмінням творчо підходити до трансформацій життя і адекватно реагувати на них; на основі наукового дослідження виявлено,

¹¹⁹ <https://library.vn.ua/news-and-events/gift/rafalskij-ukraiinska-derzhava>

¹²⁰ surl.li/gdmiiv

¹²¹ <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/11566>

що філософія для дітей повинна орієнтуватися на підготовку людини, здатної до конкуренції, нестандартних підходів, що сприяють вирішенню проблем, які нестримно продукує сучасна цивілізація; показано, що філософія для дітей у значній мірі сприяє формуванню патріота і громадянина, необхідного для захисту України від російського агресора. Дослідження основних філософських дискурсів сучасності дозволило теоретично обґрунтувати необхідність їх включення в програми з філософії та філософії для дітей.

Результати дослідження відображено у науковій, навчальній та навчально-методичній продукції, зокрема: навчальному посібнику, статті у виданні, що індексується в наукометричній базі даних Web of Science – 1¹²², статтях в інших наукових виданнях – 3, у ЗМІ – 2, тезах – 2;

У процесі дослідження *філософії діджиталізації освіти* (чл.-кор. Б.Б. Буяк) проаналізовано сучасні інформаційні технології з точки зору їх адаптації та ефективного застосування у сфері освіти і науки, обґрунтовано незворотність процесу цифрової трансформації в умовах сучасної глобалізації освітнього процесу. Розкрито перспективи цифрової трансформації процесу навчання, проєктування індивідуальної освітньої траєкторії та організації сучасного партнерства в освіті. Визначено позитивні та негативні аспекти незворотного процесу діджиталізації.

Взято участь у 8 міжнародних проєктах.

За результатами дослідження опубліковано статтю у виданні, що індексується в наукометричній базі даних Scopus¹²³.

У процесі *міждисциплінарного дослідження сфери освіти в контексті розвитку освітології* (акад. С.О. Сисоєва) проаналізовано види і типи міждисциплінарності відповідно до основних положень освітології; розроблено методикку міждисциплінарного дослідження освіти і виховання дітей та молоді на пограниччі. Проаналізовано соціально-культурну та соціально-географічну сутність пограниччя; уточнено визначення пограниччя в контексті вирішення освітніх і виховних завдань; узагальнено різні класифікації пограниччя; виокремлено його функції; розкрито різні типології пограниччя. Зроблено висновок, що сутність педагогіки пограниччя полягає у створенні адаптивних, культурно чутливих та інноваційних освітніх підходів, які враховують специфіку регіонів, розташованих поблизу державних кордонів. Педагогіка пограниччя спрямована на формування гармонійно розвиненої особистості, яка цінує та визнає свою національну ідентичність, здатна до критичного мислення та готова до активної участі у суспільному житті своєї країни.

Підготовлено та опубліковано наукове видання «Міждисциплінарний тезаурус дослідження освітніх та виховних проблем на пограниччі України», основною перевагою якого є міждисциплінарність і систематизація базових понять проблеми пограниччя з філософії, лімології, географії, історії, політології, соціології, права, культурології, етнопсихології,

¹²² <https://ampr.ust.edu.ua/issue/view/18196>

¹²³ <http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-85124887287&partnerID=MN8TOARS>

етноконфліктології, аксіології. Зроблено висновок, що війна виступила каталізатором розвитку педагогіки пограниччя в Україні, стимулюючи глибоке переосмислення освітніх підходів до освіти і методів виховання дітей та молоді на пограниччі. Висвітлено важливість патріотичного виховання, психологічної підтримки, технологічної адаптації та міжнародної співпраці, що разом сприяє зміцненню освітньої системи та формуванню свідомих громадян, здатних відстоювати незалежність своєї країни.

За результатами дослідження опубліковано 17 праць: статтю у виданні, що індексується в наукометричній базі даних Web of Science¹²⁴, розділ у колективній монографії¹²⁵, наукове видання, 5 статей у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України, статтю у науковому виданні, 3 статті в інших наукових виданнях, 3 публікації у ЗМІ, 2 тези. Отримано свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір¹²⁶.

Продовжено дослідження *художнього психологізму та художнього психоаналізу як базових категорій теорії літератури (на матеріалі творів шкільної програми з української літератури)* (акад. Ю.Б. Кузнецов), у ході якого для шкільної програми з української літератури (9-ті - 10-ті класи) розроблено і апробовано нову методику і методологію цілісного аналізу мікрообразів художніх творів із використанням «художньої деталі», яка може виконувати у творі багато ідейно-естетичних функцій: сюжетно-композиційних (деталь-подробиця, деталь-характеристична, деталь-пейзажна, деталь-портретна, деталь-одиночна, сукупність деталей, деталь-наскрізна і подібне); семіотичних (деталь-знак, деталь-образ, деталь-символ).

За результатами дослідження опубліковано статтю у виданні, що індексується в наукометричній базі даних Web of Science¹²⁷, статтю у виданні, що входить до переліку наукових фахових видань України¹²⁸, статтю у монографічному збірнику.

У ході дослідження *упровадження як провідного чинника єдності педагогічної теорії та шкільної практики* (чл.-кор. А.М. Бойко) обґрунтовано, що процес упровадження становить самостійну наукову проблему і теоретичний феномен; розкрито критеріальні ознаки відбору інноватики для забезпечення єдності педагогічної теорії і практики в діяльності закладу загальної середньої освіти та методолого-теоретичні умови оптимального співвідношення педагогічної теорії і практики; класифіковано основні види і типи упровадження. Розроблено практико орієнтовані критерії відбору інноватики для впровадження в освітній процес закладу загальної середньої освіти та практичні підходи до використання інновацій в діяльності закладів освіти.

За результатами дослідження опубліковано 2 статті у міжнародних виданнях.

¹²⁴ <https://doi.org/10.1088/1742-6596/2871/1/012026>

¹²⁵ DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-483-6-2024-251>

¹²⁶ https://iprop-ua.com/cr/8q68qbu4/#google_vignette

¹²⁷ <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000905163900003>

¹²⁸ <https://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/article/view/1292>

У ході дослідження *творчої спадщини В.О. Сухомлинського і його кореспондентів* (акад. О.В. Сухомлинська) уточнено поняттєво-термінологічний апарат дослідження: ілюстративно-репрезентативний підхід, регестна форма публікації; систематизовано й класифіковано дібрані джерела, здійснено їх джерелознавчий аналіз крізь призму педагогічних епістоляріїв; представлено комплексну репрезентацію особистого шляху педагога, його кореспондентів через багатоаспектний епістолярний доробок. До прикладного характеру належать пізнавальні, світоглядні, освітні, культурологічні складники, спрямовані на розширення і поглиблення знання про постать педагога, які надають широкому колу зацікавлених читачів інформацію про розвиток культурно-гуманітарної сфери включно із освітніми практиками.

Зазначено, що вибране листування із коментуванням використовуватиметься в педагогічній біографістиці та під час вивчення епістолярного стилю, у підготовці окремих курсів для студентів магістратури (як, наприклад, «Письменницький епістолярій»), у різних інтернет-проектах тощо.

Окреслено внесок педагогічних персоналій у розвиток освіти, педагогіки, їхній вплив на розвиток освіти в Україні; виявлено тенденцію подолання недостатності наявного інформаційного забезпечення педагогічних процесів, що відбувалися в недавньому минулому; проаналізовано вітчизняні персоналії радянського періоду з позиції декомунізації.

За результатами дослідження опубліковано 2 статті у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України^{129, 130}.

У процесі дослідження *історії становлення, теорії та практики сексуальної соціалізації сучасної української молоді* (акад. В.П. Кравець) охарактеризовано проблеми сексуальної соціалізації школярів, викликані передусім ціннісно-нормативною девіантністю, переходом суспільної свідомості до більшої толерантності і сприйнятливості щодо нових цінностей і моделей статтеворольової поведінки, розмиванням ціннісних орієнтацій молоді щодо сексуальної поведінки та репродуктивних функцій тощо. Доведено, що важливим механізмом сексуальної соціалізації є інтерналізація, тобто засвоєння зовнішніх санкцій, що регулюють соціально-сексуальний розвиток та статеву поведінку молоді. Процес соціалізації має носити випереджувальний і профілактичний, а не сексуально-стимулювальний характер і орієнтуватися на норми та позитивні аспекти сексуального буття, а не на відхилення як засіб залякування; сексуальна соціалізація не призводить до підвищення сексуальної активності, ризикованої сексуальної поведінки або захворювань, що передаються статевим шляхом, вона стає успішною, якщо статєва проблематика розглядається і обговорюється відкрито як позитивна, інтегративна частина здоров'я; молодь повинна знати про сексуальність не лише з точки зору ризиків, але й з точки зору її потенціалу, щоб розвинути

¹²⁹ <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4569>

¹³⁰ <file:///E:/%D0%96%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8%20%D0%93%D1%80%D1%96%D0%BD%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B0/816-Article%20Text-1333-1-10-20241114.pdf>

позитивне і відповідальне ставлення в цій сфері. Обґрунтовано, що при організації сексуальної освіти доцільно використовувати міждисциплінарний, мультикультурний підхід до створення навчальних програм з сексуальної соціалізації; сексуальну просвіту слід проводити одночасно з батьками та дітьми. Саме батьки передусім повинні навчитися надавати дітям необхідну й правдиву інформацію про секс у тому обсязі, який вважають правильним.

Найвагомішим результатом дослідження слід вважати те, що вперше в Україні представлено модель формування сексуальної культури учнівської молоді в рамках цивілізаційних тенденцій глобалізації, індивідуалізації, інформатизації, сексуалізації ЗМІ та реклами тощо.

За результатами дослідження підготовлено розділи до монографії.

У ході дослідження *педагогічного дискурсу про реформування загальної середньої освіти в Україні (XX – початок XXI ст.)* (акад. Л.Д. Березівська) доведено, що педагогічний дискурс про реформування загальної середньої освіти доби незалежності України (1991-2017 рр.) зосереджувався навколо ідеї створення нової української школи на основі найпередовіших досягнень світової і вітчизняної педагогічної науки та практики. Найактивнішу роль у педагогічному дискурсі означеного періоду відіграли вчені НАПН України. Спільною для них є думка про те, що загальна середня освіта в Україні має будуватися на основі ключових принципів (національний, демократичний, гуманістичний, дитиноцентричний, диференціації, індивідуалізації, варіативності, цифровізації та ін.) у річищі її інтеграції до світового, передусім європейського, освітньо-наукового простору. Набули подальшого розвитку теоретико-методологічні підходи до історико-джерелознавчих досліджень як складника історико-освітніх студій. Ведено до наукового обігу упорядковані тексти у хрестоматії, що сприятиме інформаційному забезпеченню досліджень з історії освіти, педагогіки XX – поч. XXI ст.

Результати дослідження відображено в 14 наукових публікаціях: хрестоматії¹³¹; електронних ресурсах – 2¹³²; статтях – 5 (1 в українському фаховому виданні групи «Б»¹³³, 3 в українському науковому виданні, що індексуються в наукометричних базах даних¹³⁴, 1 – у співавторстві із закордонним вченим¹³⁵); тезах у збірниках матеріалів конференцій – 6¹³⁶ та у публікаціях у ЗМІ – 4¹³⁷.

При дослідженні *історичних та загальнопедагогічних аспектів культурно-освітньої еліти в національних державотворчих процесах України* (чл.-кор. В.П. Капелюшний) через призму історіографічного аналізу джерел та

¹³¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741965/>, <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=40620>

¹³² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743212/>, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742758/>

¹³³ <https://dnpb.gov.ua/ojs/npstudies/article/view/129>

¹³⁴ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6211>, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6136>,
<https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6210>

¹³⁵ <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=41595>

¹³⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739605/>, <https://lib.iitta.gov.ua/740385/>, <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.740977>,
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743327/>, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741445/>,
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742438/>

¹³⁷ <https://tinyurl.com/2rjbmvn5>, <https://lib.iitta.gov.ua/741227/>, <https://dnpb.gov.ua/ua/?events=39407>,

літератури акцентовано увагу та виокремлено дискусійні й малодосліджені аспекти щодо ролі української культурно-освітньої еліти в національних державотворчих процесах. Результати наукового пошуку впроваджено в процесі викладання студентам історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка навчальних дисциплін «Етногенез народів Азії», «Зарубіжна етнологія», «Культурна антропологія» та «Історична етнологія України», а також у публікаціях та виступах на наукових конференціях.

За результатами дослідження опубліковано: розділ у колективній монографії¹³⁸, 2 статті у міжнародних виданнях¹³⁹, 3 статті в Енциклопедії Сучасної України¹⁴⁰, 5 статей у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України, 2 статті в інших наукових виданнях, тези.

У процесі дослідження *основних тенденцій розвитку загальної середньої освіти в країнах зарубіжжя в умовах глобалізації* (чл.-кор. О.І. Локшина) цілісно розглянуто концептуальний вимір феномену тенденцій та інновацій в освіті у зарубіжному дослідницькому просторі. Окреслено перспективи використання зарубіжного досвіду в умовах інтеграції національної освіти в європейський та світовий освітній простори у форматі рекомендацій на підставі осмислення зарубіжних здобутків.

За результатами дослідження опубліковано: 2 колективні монографії^{141, 142}, навчально-методичний посібник¹⁴³, 2 статті у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України, бібліографічний покажчик, 2 довідкових видання, 5 тез.

У ході дослідження *розвитку творчого потенціалу суб'єктів навчально-виховного процесу на засадах педагогіки добротворення* (чл.-кор. В.М. Хайруліна) визначено сутність та зміст поняття «готовність учителя до розвитку творчого потенціалу учня». Впроваджено й поширено інноваційні педагогічні технології, творчі розробки, за якими реалізовувалася експериментальна робота щодо створення сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу особистості на засадах педагогіки добротворення. Визначено високий, достатній, середній та низький рівні розвитку творчого потенціалу вчителя.

За результатами дослідження опубліковано 7 наукових статей¹⁴⁴, тези.

У процесі дослідження *освітологічного дискурсу розвитку медичної освіти* (акад. Я.В. Цехмістер) на засадах освітології із урахуванням специфіки та особливостей професійної підготовки працівників системи охорони здоров'я,

¹³⁸ https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Ukrainska_revoliutsiia_i_derzhavnist_19171921_rr_Naukovo-bibliohrafichne_vydannia.pdf

¹³⁹ <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/>
<https://chasopys.history.knu.ua/>

¹⁴⁰ <https://esu.com.ua/article-880365>

<https://esu.com.ua/article-880437>

<https://esu.com.ua/article-881288>

¹⁴¹ <https://doi.org/10.32405/978-966-983-483-6-2024-251>

¹⁴² <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741602>

¹⁴³ <https://doi.org/10.32405/978-966-983-491-1-2024-3>

¹⁴⁴ <https://vasylina.kiev.ua/>

вдосконалення основних напрямів впровадження інформатизації та цифровізації з метою формування екосистеми інноваційного освітнього середовища на основі методів теоретичного педагогічного дослідження вивчено два фундаментальні елементи цифрового хабу в медичній освіті: логістики та навчання.

Проведено мета-аналіз значущості медичної інформатики та біофізики в європейських медичних школах, зростаюче значення технологій в охороні здоров'я. Отримані дані підкреслюють важливість включення медичної інформатики та біофізики в медичну освіту за прикладом європейських країн. Стандартизація, міжнародні рекомендації та процедури акредитації є обов'язковими для забезпечення компетентності медичних працівників щодо ефективного використання технологій та інформаційних систем.

Здійснене дослідження також спрямовано на вивчення проблеми глобалізації та трансформаційних процесів у сучасній освіті під впливом штучного інтелекту (ШІ). Результати показують, що інструменти штучного інтелекту найчастіше використовуються під час навчання студентів-медиків, спеціалістів з інформаційних технологій (ІТ), інженерів, студентів бізнесу та менеджменту. Аналіз показав, що ШІ найчастіше використовують для аналізу даних, упровадження персоналізованого навчання, забезпечення зворотного зв'язку, онлайн-навчання та автоматизованого оцінювання. Зроблено висновок, що технології, керовані штучним інтелектом, наразі відіграють важливу роль в освіті, а кількість публікацій свідчить про те, що їх впровадження поширюватимуться в майбутньому.

Продовжено дослідження щодо формування soft skills для професійного розвитку майбутніх спеціалістів в умовах дистанційного навчання.

За результатами дослідження опубліковано 7 статей у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Scopus та Web of Science¹⁴⁵, отримано авторське свідоцтво. Взято участь у 12 стажуваннях і підвищенні кваліфікації на міжнародних і національних платформах.

У процесі дослідження *теоретико-методичних засад миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах Сходу України* (акад. В.С. Курило) безпеку особистості визначено як пріоритетну цінність та необхідну складову здоров'я і добробуту населення в інформаційно-психологічному вимірі війни, який супроводжується масованими російськими інформаційно-психологічними операціями проти України, застосуванням різних способів й інструментів маніпулятивного впливу. Вироблення нової парадигми розуміння, опрацювання і критичного сприйняття інформації постає нагальною вимогою розвитку сучасного суспільства, що характеризується інтенсифікацією інформаційно-психологічних загроз. Безпека особистості

¹⁴⁵ <https://doi.org/10.29333/ejgm/13315>.

<https://doi.org/10.33423/jhetp.v23i10.6195>

<https://www.iscientific.org/wp-content/uploads/2023/11/26-IJCBS-23-24-5-26-done.pdf>.

<https://doi.org/10.33423/jhetp.v23i5.5976>.

<https://doi.org/10.26220/aca.4543>.

<https://doi.org/10.51847r5WJFVz1bj>.

повинна передбачати використання всіх форм і засобів протиборства включно із інформаційно-психологічними, серед яких протидія маніпулятивному впливу і критичне мислення.

За результатами дослідження опубліковано 3 статті у виданнях, що індексуються в наукометричній базі даних Scopus¹⁴⁶, 7 розділів у колективних монографіях, методичні рекомендації, навчальна програма тренінгу з інформаційної безпеки особистості, 10 статей у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України, тези.

У ході дослідження *теоретико-методичних засад ціннісно-орієнтованого процесу виховання зростаючої особистості* (акад. І.Д. Бех) розкрито наукові засоби духовно-ціннісного поступу зростаючої особистості, що забезпечує достатній її духовно-моральний розвиток. Розроблено наукові засади духовно-ціннісного поступу зростаючої особистості. Обґрунтовано доцільність поєднання організованого соціального впливу, що узгоджується із внутрішніми можливостями вихованців, які мають проходити школу творення власної внутрішньої високосмислової, духовної за ціннісними параметрами ситуації як джерела різнобічного самозбагачення. Показано, що лише у такому емоційно-силовому просторі духовні цінності виступають як такі, що безпосередньо інтегруються в структуру «Я – духовне особистості».

За результатами дослідження опубліковано 2 статті у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України¹⁴⁷, стаття у міжнародному виданні¹⁴⁸, 2 – в інших наукових виданнях, тези.

У ході дослідження *військово-патріотичного виховання у закладах вищої освіти в умовах світоглядних конфронтацій* (акад. В.Д. Будак) визначено сутність, структуру та функції військово-патріотичного виховання як складової системи національного виховання; розкрито інтегративний характер військово-патріотичного виховання, що поєднує соціальні, морально-етичні, психологічні та культурні аспекти; обґрунтовано використання міждисциплінарного підходу (педагогічного, психологічного, соціологічного) до аналізу феномену військово-патріотичного виховання; виявлено типологію світоглядних конфронтацій, які впливають на процес виховання: інформаційно-пропагандистські, культурно-ціннісних, ідеологічних; схарактеризовано вплив глобалізації, гібридних конфліктів і кризи національної ідентичності на формування патріотичних цінностей.

За результатами дослідження організовано 5 науково-практичних конференцій, опубліковано тези.

Триває дослідження *теоретичних і методичних засад естетичного виховання майбутніх фахівців в системі вищої юридичної освіти* (чл.-кор. В.Г. Бутенко), у ході якого на теоретичному рівні обґрунтовано доцільність системного підходу до вирішення проблеми естетичного виховання майбутніх юристів, визначено основні положення концепції естетичного виховання в

¹⁴⁶ <http://surl.li/bsnona>, <http://surl.li/vplcqy>, <http://surl.li/fsjmwy>

¹⁴⁷ ISSN Online 2707-305X. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6121>

¹⁴⁸ DOI: 10.1109/MIPRO60963.2024.10569251

зкладах юридичної освіти, здійснено аналіз та узагальнення сучасної практики естетичного виховання майбутніх юристів, формування у них естетичної свідомості.

За результатами дослідження підготовлено статтю «Дизайн-освіта як культурологічна категорія: сутність, пріоритети та перспективи розвитку в Україні» та тези.

У процесі дослідження *теоретико-методичних засад інноваційної діяльності університету в контексті забезпечення якості вищої педагогічної освіти* (чл.-кор. Г.В. Терещук) обґрунтовано методологічні принципи і підходи до вибору методів і прийомів залучення здобувачів вищої педагогічної освіти до інноваційної і дослідницько-пошукової роботи; проаналізовано теоретико-методичні засади інноваційної діяльності університету в контексті забезпечення якості вищої педагогічної освіти. Розроблено методичне забезпечення (тексти лекцій, індивідуальні навчально-дослідні завдання, тести) курсу «Організація наукової діяльності» для здобувачів вищої освіти.

За результатами дослідження опубліковано статтю у виданні, що індексується в наукометричній базі даних Scopus¹⁴⁹, статтю у міжнародному виданні¹⁵⁰, 2 тези.

У процесі дослідження *місії зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) на сучасному етапі розвитку системи освіти* (чл.-кор. О.Л. Сидоренко) розроблено та реалізовано спільно із воєнними адміністраціями, органами місцевого самоврядування та закладами освіти Полтавської, Сумської і Харківської областей схему проведення зовнішніх освітніх оцінювань в укріттях, що стала єдиним можливим варіантом організації тестувань у 2024 р. у прифронтовому регіоні. Здійснювалося управління організацією та проведенням пілотного етапу міжнародного дослідження якості освіти PISA-2025 у Полтавській та Сумській областях.

За результатами дослідження опубліковано тези¹⁵¹, здійснено 14 виступів у ЗМІ.

У ході дослідження ефективності *упровадження нових педагогічних технологій навчання учнів експериментальних класів Всеукраїнського проєкту «Інтелект України»* (чл.-кор. В.І. Євдокимов) здійснено експериментальне дослідження ефективності наукового супроводу роботи вчителів при впровадженні технологій евристичного навчання і проведено аналіз отриманих результатів; розпочато експериментальну перевірку ефективності евристичного навчання в школах загальноукраїнського науково-педагогічного проєкту «Інтелект України». Для вчителів і учнів 1-6 класів підготовлено навчальні посібники у вигляді зошитів на друкованій основі, які стали особливо цінними в умовах дистанційного навчання. Посібники отримали схвальні відгуки вчителів і батьків учнів.

¹⁴⁹ <https://doi.org/10.18785/jetde.1701.10>.

¹⁵⁰ <https://doi.org/10.59505/IRHNS.22352007.2024.3>. ISSN: 2235-2007.

¹⁵¹ <http://dspace.nua.kharkov.ua/jspui/handle/123456789/2581>

У процесі дослідження *державно-громадського управління освітою* (чл.-кор. І.М. Шоробура) розкрито основи державно-громадського управління регіональною освітою; проаналізовано державно-громадське управління у сфері фахової передвищої освіти та професійної освіти України; уточнено принципи державно-громадського управління освітою.

У складі української делегації взято участь у третьому щорічному Українському Тижні / Ukrainian Week 2024, який відбувся з 27 січня по 3 лютого 2024 р. у Вашингтоні, округ Колумбія, США (Ukrainian Week in Washington DC 2024). узято участь у 18 міжнародних та всеукраїнських конференціях.

За результатами дослідження опубліковано статтю у виданні, що індексується у наукометричній базі даних Scopus¹⁵², 3 статті в інших міжнародних наукометричних базах даних¹⁵³, розділ колективної монографії¹⁵⁴, 3 навчальні посібники, 15 статей у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України, 4 статті в міжнародних виданнях.

У 2024 р. вченими **Науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства** (спільно з Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини) (керівник – д-р пед. наук, проф. Н.М. Коляда) виконувалося дослідження *актуальних проблем історико-педагогічного знання*, у ході якого розглянуто педагогічну біографіку як предмет і проблему наукових досліджень та освітньої практики в умовах закладу вищої освіти. Продовжено реалізацію дослідницького проекту «Освіта, шкільництво і педагогічна думка Черкащини»¹⁵⁵ в межах діяльності центру. Науково-дослідної лабораторії педагогічного краєзнавства Черкащини: узагальнено матеріали, розміщені на сторінці інформаційного ресурсу «Черкащина педагогічна»¹⁵⁶; підготовлено розділ колективної монографії «Черкащина педагогічна».

Упродовж звітнього періоду співробітниками центру видано: монографій – 3 (колективні); навчальних посібників – 5; статей у наукових фахових виданнях – 16; статей в інших виданнях – 8. Усі наукові праці оприлюднено на сайті Інституційного репозитарію УДПУ імені Павла Тичини¹⁵⁷, а також офіційних сторінках Науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства¹⁵⁸ та фахового видання «Соціальна робота та соціальна освіта»¹⁵⁹.

Підготовлено до друку фахове видання «Соціальна робота та соціальна освіта» (ч. 1 (12), ч. 2 (13), 2024 р.)¹⁶⁰, яке входить до Переліку наукових фахових видань України категорії Б.

Результати досліджень оприлюднюються на сторінці центру¹⁶¹.

¹⁵² DOI:10.14505/jemt.v14.1(65).24

¹⁵³ <https://zenodo.org/record/7674438>

<https://zenodo.org/record/7674438>

<https://zenodo.org/record/7674438>

¹⁵⁴ <https://kgpa.km.ua/node/8712>

¹⁵⁵ <https://bit.ly/3kysctM>

¹⁵⁶ <http://surl.li/ulnueg>

¹⁵⁷ <https://bit.ly/3c48X6P>

¹⁵⁸ <https://bit.ly/3wGAB3y>

¹⁵⁹ srso@udpu.edu.ua

¹⁶⁰ srso@udpu.edu.ua

У науково-дослідному центрі проблем соціальної педагогіки і соціальної роботи (спільно із Луганським національним університетом імені Тараса Шевченка) (керівник – д-р пед. наук, проф. О.Л. Караман) у 2024 р. досліджувалася *миротворча діяльність закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах України*. Науково обґрунтовано та розроблено теоретичні і практичні засади миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах (визначено сутність, напрями і зміст миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах); забезпечення безпеки громадян в умовах війни проти України; розроблено практичні засади миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах – навчальні та тренінгові програми для професійної підготовки / підвищення кваліфікації / неформальної освіти педагогічних і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, спрямованих на підвищення рівня їх готовності до миротворчої діяльності в об'єднаних територіальних громадах освітніми засобами; забезпечення безпеки громадян в умовах війни.

Апробовано 20 навчальних і тренінгових програм для професійної підготовки / підвищення кваліфікації / неформальної освіти педагогічних і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти у межах реалізації Проєкту ЄС «Інтенсифікація впливу вчителів Луганської області на процес консолідації суспільства в Україні»; впроваджено тренінгові програми із забезпечення безпеки громадян в умовах війни проти України; здійснено соціальну, педагогічну, психологічну роботу із вразливими категоріями населення (внутрішньо переміщеними особами, військовослужбовцями-учасниками бойових дій, ветеранами війни та членами їх сімей та ін.); проведено низку семінарів, круглих столів, науково-практичних конференцій за тематикою дослідження.

Результати роботи центру у 2024 р. висвітлено у 85 публікаціях: 22 – у журналах, що входять до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, Index Copernicus¹⁶², колективній монографії¹⁶³, у зарубіжному періодичному

¹⁶¹ <https://bit.ly/3wGAB3y>

¹⁶² <http://surl.li/bsnona> (Scopus)

<http://surl.li/vplcqy> (Scopus)

<http://surl.li/fsjmwj> (Scopus)

<http://surl.li/phdxtl> (Scopus)

<http://surl.li/bowqtb> (Scopus)

<https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/71.1.31> (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4\(4\)](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4(4)) (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7\(25\)-846-855](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7(25)-846-855) (Index Copernicus)

DOI:<https://doi.org/10.24195/2414-4665-2024-2-12> (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.12958/2227-2844-2024-4\(363\)-108-116](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2024-4(363)-108-116) (Index Copernicus)

<http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/73/48.pdf> (Index Copernicus)

<https://doi.org/10.32782/2663> (Index Copernicus)

<https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/70.1.35> (Index Copernicus)

<https://doi.org/10.12958/1817-3764-2024-2-53-61> (Index Copernicus)

<https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/72.42> (Index Copernicus)

<https://doi.org/10.12958/1817-3764-2024-1-28-35> (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.12958/2227-2844-2024-4\(363\)-134-143](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2024-4(363)-134-143) (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.12958/2227-2844-2024-4\(363\)-152-157](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2024-4(363)-152-157) (Index Copernicus)

виданні¹⁶⁴, 44 – у збірниках наукових праць, матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій; 17 – у навчально-методичних посібниках, методичних рекомендаціях.

Основні наукові результати членів Відділення разом із вченими віднесених до нього установ і підрозділів відображено у 36 колективних і одноосібних монографіях, 34 посібниках і підручниках (навчальних, наукових, навчально-методичних), 90 публікаціях у наукових виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of Science, 254 статтях у наукових фахових виданнях України, 9 – у міжнародних виданнях, 37 навчально-методичних посібниках, хрестоматії, 46 – в інших наукових виданнях, 4 методичних рекомендаціях, препринті, 18 статтях в енциклопедіях, покажчику, 2 аналітичних матеріалах, 59 публікаціях у ЗМІ, понад 490 тезах, 2 авторських свідоцтвах.

У звітному році членами Відділення та вченими віднесених до нього установ:

- проаналізовано методолого-людиноцентричний концепт філософії освіти видатного українського педагога В. Сухомлинського як актуальної антрополого-інтелектуальної стратегії осмислення й розуміння освітнього процесу в контексті цивілізаційних викликів;

- Розкрито ключові поняття цифровізації, цифрової трансформації та цифрової освіти в Україні. Висвітлено роль НАПН України у забезпеченні науково-методичного супроводу цифрової трансформації української освіти і науки. Обґрунтовано посилення впливу академії на процеси цифрової трансформації освіти і науки у майбутньому, а також ключову роль НАПН України у формуванні науково-методичного супроводу впровадження штучного інтелекту (ШІ) в освітній процес та психолого-педагогічні дослідження;

- показано, що ШІ найчастіше використовують для аналізу даних, впровадження персоналізованого навчання, забезпечення зворотного зв'язку, онлайн-навчання та автоматизованого оцінювання;

- вивчено процес виникнення і трансформації державності та національної свідомості українства у різні історичні періоди. Узагальнено внесок педагогічних персоналій у розвиток освіти, педагогіки, їхній вплив на розвиток освіти в Україні; проаналізовано вітчизняні персоналії радянського періоду з позицій декомунізації;

- визначено сутність та завдання педагогіки пограниччя як складової педагогічної науки, спрямованої на створення адаптивних, культурно-чутливих та інноваційних освітніх підходів і виховних практик, які враховують специфіку регіонів, розташованих поблизу державних кордонів. Підготовлено

<https://doi.org/10.34142/2709-7986.2024.29.1.12> (Index Copernicus)

<https://doi.org/10.58962/2708-4809.SIUTY.2025.19> (Index Copernicus)

<https://doi.org/10.12958/1817-3764-2024-1-73-79> (Index Copernicus)

<https://doi.org/10.12958/1817-3764-2024-2-106-112> (Index Copernicus)

¹⁶³ <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10607>

¹⁶⁴ <https://doi.org/10.4000/edso.26692>

<https://journals.openedition.org/edso/26692>

та опубліковано наукове видання «Міждисциплінарний тезаурус дослідження освітніх та виховних проблем на пограниччі України»;

– обґрунтовано концептуальні та теоретичні засади трансформації державно-громадського управління закладами загальної середньої освіти в умовах війни. Розроблено модель проєктування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства під час воєнного стану¹⁶⁵ та методику її реалізації;

– обґрунтовано та розроблено теоретичні і практичні засади миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах: визначено його сутність, напрями і зміст;

– розроблено та реалізовано спільно з воєнними адміністраціями, органами місцевого самоврядування та закладами освіти Полтавської, Сумської та Харківської областей технологію проведення зовнішніх освітніх оцінювань в укриттях як єдиного можливого варіанту організації тестувань у 2024 р. у прифронтовому регіоні;

– підготовлено та опубліковано фундаментальну трилогію про життя і творчість Т.Г. Шевченка;

– апробовано 20 навчальних і тренінгових програм для професійної підготовки / підвищення кваліфікації / неформальної освіти педагогічних та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, спрямованих на підвищення рівня їх готовності до миротворчої діяльності в об'єднаних територіальних громадах Луганської та Полтавської областей;

– взято участь у діяльності Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Кабінеті Міністрів України;

– взято участь у розробленні:

✓ нового Закону України «Про дошкільну освіту»;

✓ Державного стандарту профільної середньої освіти (Мистецька освітня галузь) (постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851 «Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти¹⁶⁶»;

✓ дидактичного забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти: створено підручник «Мистецтво» для викладання інтегрованого курсу у 7-х класах закладів загальної середньої освіти)¹⁶⁷;

– вивчено та узагальнено результати всеукраїнського опитування учнівської молоді та освітян про стан:

• сформованості громадянської ідентичності учнівської молоді;

• військово-патріотичного виховання старшокласників;

– підготовлено та опубліковано:

• препринт (аналітичні матеріали)¹⁶⁸ «Стан військово-патріотичного виховання старшокласників закладів загальної середньої освіти: результати всеукраїнського опитування»;

¹⁶⁵ <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/815/971>

¹⁶⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>

¹⁶⁷ <https://surl.li/lvsbjjs>

¹⁶⁸ <https://doi.org/10.32405/978-617-8011-86-4-2024-40>

- препринт «Громадянська ідентичність на перетині суспільних змін» за результатами всеукраїнського опитування учнівської молоді та освітян з проблеми формування громадянської ідентичності¹⁶⁹;
 - здійснено науково-методичне забезпечення мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України (понад 13 тис. закладів)¹⁷⁰.

III.2. ВІДДІЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Наукова діяльність Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України (далі – Відділення) у звітному році здійснювалася дійсними членами і членами-кореспондентами НАПН України, а також вченими наукових установ: Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України та Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи.

Відділення провадило наукову діяльність відповідно до пріоритетів державної освітньої політики та законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», указів Президента України (щодо розвитку освітньої і наукової сфер) та інших законодавчих актів, що регулюють відносини у сфері науки і освіти, Плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр», а також Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2024-2026 роки, Програми спільної діяльності НАН України і НАПН України на 2023-2025 роки, Програми спільної діяльності НАМН України та НАПН України на 2024-2026 рр., Програми спільної діяльності НАПрН України та НАПН України на 2024-2026 рр., Пріоритетних напрямів (тематика) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 рр., Стратегії розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 рр.

У 2024 р. продовжено реалізацію пріоритетних завдань Відділення та віднесених до нього наукових установ з урахуванням викликів сьогодення, пов'язаних з повномасштабною війною росії проти України та актуальними завданнями повоєнного відновлення нашої держави.

Загалом у звітному році Відділення координувало виконання наукових досліджень за 10 пріоритетними напрямами у галузі психології та спеціальної педагогіки. Зокрема, вченими віднесених до Відділення наукових установ виконувалось 39 наукових досліджень за галузевою тематикою –

¹⁶⁹ <https://doi.org/10.32405/978-617-8011-87-1-2024-36>

¹⁷⁰ <http://dnpb.gov.ua/ua/всеукраїнський-місячник-шкільних-бі/>
<https://www.youtube.com/watch?v=Lscrgh7H-5o>

17 фундаментальних і 22 прикладні дослідження, з яких завершено 15 (8 фундаментальних і 7 прикладних) та розпочато 18 – 6 фундаментальних і 12 прикладних.

Вчені Відділення забезпечили проведення наукових досліджень задля отримання теоретично і практично значущих результатів щодо: вирішення актуальних проблем соціально-психологічного супроводу освітнього процесу і психічного розвитку особистості в умовах суспільних трансформацій та реформування освіти; науково-методичного забезпечення психологічного супроводу реабілітації учасників бойових дій, сімей загиблих, тимчасово переміщених осіб; оновлення змісту освіти в контексті відкритого інформаційного простору та цифрової трансформації суспільства; розроблення нових діагностичних і корекційних методик, технологій, тренінгових програм, спрямованих на психологічний супровід розвитку особистості в освітньому та суспільному просторі, психологічну підтримку населення України в умовах воєнного часу, інші проблеми психологічної підтримки освітньої діяльності, зокрема навчання дітей з особливими освітніми потребами; запровадження інклюзії у закладах освіти; науково-методичне забезпечення діяльності працівників психологічної служби системи освіти в контексті сучасних викликів тощо.

Основні наукові результати досліджень учених наукових установ та дійсних членів і членів-кореспондентів Відділення, які є працівниками академії за основним місцем роботи, відповідно до основних напрямів наукових досліджень і зазначених проблем є такими.

За напрямом *«Освіта, психологія і педагогіка для перемоги над російським агресором та повоєнного відновлення України»* визначено мілітарну ідентичність як складову соціальної ідентичності особистості, спрямовану на консолідацію членів різних соціальних груп в умовах війни, яка формується та інтегрується в самооцінку. Розроблено методику діагностики мілітарної ідентичності старшокласників, яка складається із вивчення рівня знань, умінь та навичок, необхідних дітям під час війни, ціннісних орієнтацій (альтруїзму, патріотизму, колективізму), життєстійкості та здатності адаптуватися до ситуацій невизначеності і умов хронічної екстремальності. Створено емпіричну модель мілітарної ідентичності учнів. Розроблено програму розвитку мілітарної ідентичності вчителів¹⁷¹, в основі якої – формування мілітарної самоефективності педагогів під час війни (керівник – канд. психол. наук В.Л. Зливков).

У межах наукового напрямку *«Педагогіка і психологія освітнього процесу»* визначено теоретико-методологічний та методичний базис психологічного дослідження проблеми адаптаційних ресурсів, який дає змогу розглядати різні групи цих ресурсів у їх динамічній взаємодії, що підвищує адаптаційний потенціал особистості. Сформульовано принципи психологічного діагностування адаптаційних ресурсів у контексті процесу подолання наслідків війни. Підібрано основні інструменти психодіагностичного вимірювання

¹⁷¹ <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/psy/arti cle/view/323>

адаптаційних ресурсів; визначено особливості діагностування адаптаційних ресурсів батьків здобувачів загальної середньої освіти¹⁷² (керівник – д-р психол. наук Н.В. Пророк).

Розроблено програму емпіричного вивчення потенціалу розвитку особистості в умовах невизначеності освітнього простору, відслідковування генези становлення здатностей особистості приймати нову освітню реальність і конструктивно діяти в ній в умовах відсутності очевидних орієнтирів; визначення ресурсних можливостей організації освітніх процесів в екстремальних умовах воєнного часу, сприяння психічному розвитку особистості в процесі навчання, обґрунтування психологічних вимог до побудови технологій впровадження наукових знань про психологічні ресурси розвитку особистості в суспільну та освітню практику¹⁷³ (керівник – акад. С.Д. Максименко).

Створено теоретичну модель асертивної взаємодії як чинника саморозвитку обдарованих учнів і студентів у складних життєвих ситуаціях, яка відображає особливості налагодження ціннісної взаємодії між особами з ознаками та без ознак обдарованості у такий спосіб, щоб перші могли зберегти свою ціннісну автономність і спрямованість на розвиток обдарованості під час воєнного стану. Проаналізовано особливості асертивної взаємодії обдарованих учнів і студентів на окремих вікових етапах і визначено перспективні напрями досліджень, зокрема розкрито роль асертивності в процесах самоактуалізації, самореалізації, саморозвитку обдарованої особистості в юнацькому віці. Встановлено, що у складних життєвих ситуаціях асертивна взаємодія є фасилітаційним механізмом взаємовпливу професійної самоефективності і психологічного благополуччя як чинників саморозвитку студентів мистецьких спеціальностей. Визначено вимоги до використання та розроблення методик дослідження асертивності осіб з ознаками обдарованості¹⁷⁴ (керівник – канд. психол. наук О.Л. Музика).

Згідно з напрямом *«Вікова психологія та фізіологія»* визначено загальні підходи до забезпечення психофізіологічної стійкості людини під час війни, що засновуються на розумінні значення психофізіологічної стійкості для життєдіяльності, визначенні її загальних чинників та обґрунтуванні основних способів та стратегій підвищення рівня психофізіологічної стійкості цивільного населення в умовах війни. Обґрунтовано технологію забезпечення психофізіологічної стійкості різних верств населення України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення¹⁷⁵ (керівник – акад. О.М. Кокун).

У межах напряму *«Психологія розвитку особистості»* встановлено, що основою позитивного психічного здоров'я є позитивні психосоціальні фактори, засновані на внутрішніх ресурсах особистості, таких як стійкість, оптимізм, мудрість, соціальна залученість, осмисленість життя, духовність, самоефективність, здатність до ефективних копінг-стратегій подолання стресу

¹⁷² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743008>

¹⁷³ <https://psych.vernadskyjournals.in.ua/35-74-4-ua>

¹⁷⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742950>

¹⁷⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/742487>

тощо; ці фактори опосередковують траєкторію самовдосконалення, самореалізації, задоволеності життям, посттравматичного зростання та інше. Визначено основні напрями психотерапевтичної допомоги громадянам України на засадах активації та розвитку особистісних ресурсів психічного здоров'я¹⁷⁶ (керівник – д-р психол. наук Л.З. Сердюк).

Визначено основні тенденції впливу соціокультурних дискурсів на розвиток життєвої компетентності української молоді в умовах війни; схарактеризовано кризовий дискурс воєнної ситуації та відстежено динаміку відображення кризової ситуації в дискурсивному просторі дорослих та людей похилого віку; визначено основні складові життєвої компетентності волонтерів та ключові мотиви, які спонукають особистість до волонтерської діяльності; з'ясовано особливості розвитку толерантності до невизначеності педагогів різних вікових груп як важливого чинника розвитку життєвої компетентності¹⁷⁷ (керівник – акад. Н.В. Чепелева).

Розроблено концепцію функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності. Розроблено: моделі творчої мисленнєвої діяльності в процесі розв'язування задач в залежності від рівня новизни умов задач; функціонування творчої комбінаторики при розв'язуванні учнями завдань; методику психологічної підтримки художньо обдарованої особи шляхом заохочення образотворчої діяльності та тренінгу образотворчого мислення; програму та рекомендації щодо формування позитивної картини світу у студентів; тренінг образотворчого мислення; методику ампліфікації позитивного образу світу. Розроблено та апробовано програму організації творчої діяльності дошкільників, молодших школярів, старшокласників, студентів в умовах спеціального тренінгу КАРУС (система стратегій творчого мислення, яка включає комбінування, аналогізування, реконструювання, універсальну стратегію та стратегію спонтанних дій) з урахуванням проблем інформаційного дефіциту¹⁷⁸ (керівник – акад. В.О. Моляко).

Створено концепцію проектування віртуального освітнього простору, який забезпечує необхідні психолого-педагогічні ресурси для розвитку суб'єктності дорослих. Показано, що теоретико-методологічними засадами проектування віртуального освітнього простору розвитку суб'єктності дорослих є проектувально-технологічна парадигма та концепція ієрархічного проектування. Узагальнено ефективний досвід застосування проектувально-технологічної парадигми в кіберпсихологічних дослідженнях. Схарактеризовано особливості проектування діяльності суб'єктів освітнього процесу в різних видах дистанційного навчання. З'ясовано особливості проектування розвитку суб'єктності студентської молоді у віртуальному освітньому просторі. Розроблено модель ментальної травми дорослих та

¹⁷⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/ eprint/742839/>

¹⁷⁷ https://psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/article/view/650

¹⁷⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/ id/ eprint/ 742710>

асоційованих зі стресом розладів під час війни¹⁷⁹ (керівник – акад. М.Л. Смульсон).

Розроблено концепцію здатності особистості до прийняття ефективних стратегічних рішень в умовах невизначеності середовища, у межах якої визначено базові засади формування стратегій життєдіяльності особистості в умовах війни і катастроф на поведінковому і мисленнево-рефлексивному рівнях. Розроблено модель формування особистісних стратегій організації життя в умовах війни і катастроф. Виявлено психологічні чинники, що сприяють ефективній адаптації та інтеграції людини до середовища, насамперед пов'язаних із формуванням специфічних позитивно орієнтованих життєвих стратегій. Розроблено інструменти і техніки корекції негативно орієнтованих стратегій, на основі чого можливо здійснювати психологічну підтримку осіб, що переживають тривалу невизначеність¹⁸⁰ (керівник – д-р психол. наук Ю.М. Швалб).

Визначено зміст профілактики девіацій розвитку особистості у складних життєвих обставинах; розроблено психологічні критерії ступеню ризику девіантної поведінки із урахуванням специфіки несприятливої соціальної ситуації розвитку; побудовано систему профілактики виникнення девіантної поведінки. Розроблено системні моделі профілактики ризикованої, девіантної поведінки особистості, яка перебуває в складних життєвих обставинах, та подолання вже наявної соціальної дезадаптації. Розроблено модель надання психологічної допомоги дітям та дорослим в умовах війни; комплекс психологічних технологій роботи з порушеними автономними функціями особистості; програму, що спрямована на формування соціально прийнятних ціннісних орієнтацій; авторську модель травмофокусованої психотерапії¹⁸¹ (керівник – д-р психол. наук Н.Ю. Максимова).

Обґрунтовано критерії експертної оцінки дорослими проявів психологічної стійкості дитини. Зокрема, створено діагностичний інструментарій та методику спостереження за поведінкою та навичками дитини під час організації ігрової та пізнавальної діяльності за сценарієм народної казки, розроблено експертні анкети-опитувальники для педагогів та батьків вихованців закладів дошкільної освіти за темою «Психологічна стійкість дитини в навичках та поведінці»; підготовлено методичну платформу для проведення експериментальної частини дослідження в умовах освітньої діяльності дорослих з дітьми в закладах дошкільної освіти; апробовано методики оцінки психологічної стійкості дитини старшого дошкільного віку¹⁸² (керівник – чл.-кор. Т.О. Піроженко).

У ході виконання досліджень за напрямом **«Прикладна психологія. Професійна й організаційна психологія»** визначено зміст, основні компоненти психічного здоров'я освітнього персоналу в умовах війни. Розкрито зміст та

¹⁷⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/742738>

¹⁸⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742906>

¹⁸¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742767>

¹⁸² [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-11\(42\)-312-327](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-11(42)-312-327)

структуру технології забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах війни як одного із видів психолого-організаційних технологій. Побудовано концептуальну модель «Психологічних технологій для забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах війни та післявоєнного відновлення», до основних складових якої відносяться такі рівні та форми реалізації технологій: а) макрорівень (рівень освітньої галузі): онлайн всеукраїнські вебінари; онлайн та офлайн науково-практичні форуми; б) мезорівень (рівень освітніх організацій): офлайн та онлайн тренінги в освітніх організаціях та інститутах післядипломної освіти, у тому числі на деокупованих територіях; «Технологія розробки політики «Healthy organizations» в освітніх організаціях»; в) мезорівень (міжорганізаційний рівень, рівень громади): проекти організаційно-психологічної та соціально-психологічної підтримки членів громади та освітнього персоналу; г) мікрорівень (рівень освітнього персоналу): психологічні консультації; психотерапевтичні сесії, індивідуальні творчі завдання¹⁸³ (керівник – акад. Л.М. Карамушка).

Показано специфіку психологічної безпеки освітнього середовища учнів, яка виявляється у прямих зв'язках із мірою сприятливості психологічного клімату та соціометричного статусу школяра, оптимізмом та задоволеністю життям, а також зворотними зв'язками із стресфакторами навчальної діяльності – тривожністю, агресивністю, деструктивним типом самоствердження та віктимністю; виявлено особливості психологічної безпеки освітнього середовища учителів основної школи, яка виявляється у прямих зв'язках із мірою діалогічності педагогічного спілкування, задоволеністю працею та зворотніми зв'язками із емоційним вигоранням та комунікативною інтолерантністю; визначено регулятивні предиктори психологічної безпеки освітнього середовища учасників освітнього процесу основної школи. Удосконалено систему форм і методів роботи працівників психологічної служби з педагогами. Традиційні форми роботи, такі як індивідуальні та групові консультації; семінари, тренінги, вебінари; години спілкування; виступи на педрадах; майстер-класи; практикуми тощо доповнено апробованими в ході дослідження інноваційними, зокрема таким, як «психологічна студія»¹⁸⁴ (керівник – канд. психол. наук Н.В. Лунченко).

Виявлено, що життєстійкість є важливим психологічним фактором, який визначає поведінку особистості, її реакції та сприйняття життєвої ситуації. Доведено, що основним предиктором життєстійкості є локус контролю. Підкреслено, що загалом відчуття контролю є базовою психологічною потребою людини, зумовленою прагненням подолати невизначеність. ефективно структурувати власну життєдіяльність та досягати бажаної мети. Розкрито, особливості змін психічного стану особистості під впливом травми. Представлено основні психологічні методи зміцнення ментального здоров'я та

¹⁸³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741857/>

¹⁸⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743724/>

подолання травматичних наслідків¹⁸⁵. (керівник – д-р філософії у галузі психології В.В. Предко).

Розроблено концепцію відновлення якості професійної діяльності педагогічних працівників в умовах воєнного стану, в центрі якої є поняття стресу і адаптації. Встановлено, що при плануванні і здійсненні соціально-психологічного супроводу відновлення освітніх процесів в умовах воєнного стану варто враховувати розглянуті загальні та модальні особливості відновлення особистості та навчальної/професійної діяльності учасників освітнього процесу. Доведено, що соціально-психологічне відновлення учасників освітнього процесу не може бути реалізовано при стандартному плануванні роботи працівників психологічної служби, воно має розглядатись як окремий проєкт. При його розробленні необхідно застосовувати проєктно-технологічний підхід, який передбачає формулювання і досягнення конкретних цілей і результатів, етапів роботи, планування і застосування обґрунтованих методів і технологій. Розроблено також психолого-педагогічні технології спрямовані на соціально-психологічне відновлення учасників освітнього процесу. Зокрема психологічну технологію подолання травматичних переживань учасників освітнього процесу в умовах війни та технологію розвитку спрямованості старшокласників на життєву і професійну успішність, яка є дієвим засобом збереження і відновлення їхнього психічного здоров'я в умовах війни.¹⁸⁶ (керівник – канд. пед. наук І.І. Ткачук).

За напрямом **«Прикладна психологія. Наукові засади і технології надання психологічної допомоги людям у складних життєвих обставинах»** створено теоретичну модель проєктування реабілітаційного простору, яка може слугувати основою для визначення умов сприяння посттравматичному зростанню військовослужбовців-учасників бойових дій в умовах воєнного стану. Запропоновано технологію комплексної реабілітації військовослужбовців-учасників бойових дій, що передбачає чотири етапи: діагностувальний; розроблення індивідуальної програми реабілітації з визначенням реабілітаційних методів і технологій; робочий і післяреабілітаційний супровід¹⁸⁷ (керівник – д-р психол. наук В.В. Турбан).

За напрямом **«Повна загальна середня освіта»** визначено систему психологічних вимог до сучасної навчальної літератури із урахуванням нових форматів освітнього процесу, спрямованого на розвиток ключових та предметних компетентностей, переорієнтації навчальної книги з виконання нею інформаційно-репродуктивної функції на діяльнісну. Запроєктовано шляхи методичного втілення психологічних вимог на рівні форми та змісту навчальної книги, психологічного супроводу створення та аналізу різних форматів навчальної літератури, прогнозування її впливу на психічний розвиток учнів, визначення ризиків та ресурсного потенціалу навчальної літератури в

¹⁸⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743964>

¹⁸⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744341>

¹⁸⁷ [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-10\(52\);](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-10(52);) <https://archive.logos-science.com/index.php/conference-proceedings/issue/view/28/28>

залежності від формату її представлення¹⁸⁸ (на друкованих або електронних носіях) (керівник – канд. психол. наук Л.В. Дзюбко).

У межах напряму *«Практична психологія. Наукове забезпечення діяльності психологічних служб»* з'ясовано, що в умовах повномасштабного російського військового вторгнення в Україну психологічна служба системи освіти зазнала втрат і разом з тим виявила резильєнтність, зберегла спроможність виконувати свої функції в складних умовах. На основі проведеного емпіричного дослідження визначено проблеми, недоліки і ресурси подальшого розвитку і вдосконалення діяльності працівників психологічної служби у системі освіти. Вдосконалено моделі управління і науково-методичного забезпечення діяльності фахівців психологічної служби в умовах війни; розроблено пропозиції щодо удосконалення науково-методичного забезпечення діяльності практичних психологів і соціальних педагогів з психологічного і соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу¹⁸⁹ (акад. В.Г. Панок).

Розроблено моделі психотехнологій допомоги у воєнний та повоєнний час вимушено переміщеним особам у зміцненні довіри до себе, тимчасово переміщеним особам, які зазнали психотравмивної структурної регресії та мають психосоматичні прояви або/та тілесні патологічні процеси, внутрішньо переміщеним особам у розвитку стресостійкості, тимчасово переміщеним особам для зміцнення особистісних ресурсів, розвитку життєстійкості вимушено переміщених осіб та їхніх дітей¹⁹⁰ (керівник – канд. психол. наук Я.М. Омельченко).

Низку наукових результатів здобуто у межах дослідження проблем за напрямом *«Соціальна і політична психологія»*, зокрема виокремлено систему психологічних механізмів, які забезпечують ефекти економічної соціалізації в пізній юності-ранній дорослості, встановлено їх співвідношення та створено типологію. Визначено особливості розвитку механізмів економічної соціалізації в пізній юності-ранній дорослості. Виокремлено особливості розвитку економічної ідентифікації в пізній юності-ранній дорослості. Схарактеризовано інтерперсональні механізми формування економічної самостійності (автономії) студентської молоді. Розроблено напрями здійснення соціалізуючого впливу на економічну культуру сучасної учнівської та студентської молоді в період воєнного стану та повоєнного відновлення, що відображено в методичних рекомендаціях для психологічних служб закладів загальної середньої та вищої освіти. Обґрунтовано психологічні практики, спрямовані на розвиток суб'єктності особистості молодшої людини в економічній сфері¹⁹¹ (керівник – д-р психол. наук Н.М. Дембицька).

Розроблено концептуальні засади, методологічний та методичний інструментарій прогнозування сценаріїв розвитку соціальної ситуації в Україні.

¹⁸⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/741252/>; <https://lib.iitta.gov.ua/741252/>

¹⁸⁹ <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2024.4/04>

¹⁹⁰ <https://doi.org/10.31108/1.2024.10.4.2>

¹⁹¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743279/>

Створено та адаптовано прогностичні моделі, визначено емпіричні показники та індикатори досліджуваних феноменів. Підготовлено програми та проведено емпіричні дослідження, спрямовані на прогнозування розвитку різних аспектів соціальної ситуації: політико-ідеологічної, економічної, суспільної, сфери ментального здоров'я¹⁹² (керівник – д-р психол. наук В.В. Жовтянська).

Розроблено соціально-психологічну модель масової психологічної просвіти населення, що переживає травму війни, яка базується на задоволенні основних психологічних потреб людини в контексті ситуації, використанні низки соціально-психологічних механізмів впливу на поведінку людини: культурно усталених соціальних норм взаємодії та пропонування нових, визначенні сенсів життєвої ситуації, використанні вигоди від психологічних знань та позитивних соціальних репрезентацій поняття ментального здоров'я людини; запропоновано соціально-психологічну концепцію історико-культурної картини світу, що становить підґрунтя реалізації травмоінформованого підходу в підвищенні психологічної обізнаності населення¹⁹³ (керівник – канд. психол. наук Л.Г. Чорна).

Визначено низку тенденцій у сприйманні суспільством процесів і подій, що відбуваються у сфері освіти, зокрема освітніх реформ та інновацій, а саме: більш позитивної, ніж у попередні роки, оцінки громадськістю якості освітньої системи, яка сформувалася в Україні, і відповідно якості і доступності освіти, яку вона здатна забезпечити; сприймання освітньої системи як такої, яка здатна адаптуватися до надзвичайних умов війни і забезпечити належний рівень освіти¹⁹⁴ (керівник – канд. психол. наук С.Л. Чуніхіна).

Розроблено моделі промоції практик здорового способу життя (ЗСЖ): стратегіальну модель характерних для вікових субкультур практик самовідновлення як складових субкультурного капіталу у різних модусах його функціонування; модель взаємодії складників психологічного добробуту, деструктивних і трансформаційних чинників впливу на добробут та стратегій збереження і зростання в умовах війни; модель посередництва майндфулнес у динаміці позитивних трансформацій щодо формування стратегій здорового способу життя під час війни; модель практик психогієни. Побудовано типологію практик самозбереження і відновлення у воєнних умовах; з'ясовано специфіку самооздоровчого практикування мирних мешканців і військових. Відповідно до соціодемографічних характеристик, ставлення до здоров'я та досвіду українців, отриманого за час повномасштабного вторгнення, сформовано уявлення про особливості прояву компонентів цифрового добробуту, майндфулнес-стратегій турботи про власне здоров'я, здоров'язберігальних практик у респондентів з різним ставленням до невизначеності, екзистенційно-орієнтованого соціально-психологічного супроводу особистості¹⁹⁵ (керівник – канд. психол. наук М.С. Дворник).

¹⁹² <https://politpsy.org/index.php/popp/article/view/162> ; <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.66.53>

¹⁹³ <https://ispp.org.ua/2025/02/03/svitovyj-dosvid-psyhoeducacziij/>

¹⁹⁴ <https://interfax.com.ua/news/press-conference/1026872.html>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742486/>

¹⁹⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740719>

Досліджено динаміку символічної свідомості українського суспільства в аспекті відображення опору російській агресії. Символічну свідомість розглянуто як особливий, пов'язаний з історичною пам'яттю народу, наснажений глибинними смислами і мотивами рівень суспільної свідомості, що слугує підґрунтям національної ідентичності та суспільної єдності. На основі аналізу отриманих емпіричних даних уперше в соціогуманітарній науці описано феномени редукції символічної свідомості суспільства та її регенерації і розширеного відтворення. Висунуто дві гіпотези: про те, що спостережені феномени редукції, регенерації та розширеного відтворення символічної свідомості відображають закономірні періоди реагування великих людських спільнот на стресогенний вплив довготривалих воєн; про поступовий вихід українського суспільства із стану спричиненого війною психологічного шоку. Показано, що всупереч втомі від війни, зростим обсягам психотравмування і негативним реакціям на поточні події українське суспільство починає жити повноформатним, у певному сенсі позавоєнним, життям і виявляє – на глибинних рівнях суспільної свідомості – тенденції посилення психологічної опірності негараздам, які випали на його долю, підвищення адаптивного потенціалу і здатності до посттравматичного зростання. Отже, не виключено, що негативні психологічні наслідки війни не будуть такими катастрофічними для українців, як прогнозують зарубіжні фахівці¹⁹⁶ (чл.-кор. М.М. Слюсаревський).

Визначено медіапсихологічні стратегії, що спираються на концепти і досвід розвитку медіаграмотності в різних формах медіаосвіти: 1) забезпечення інклюзивності в процесах цифровізації і протидія цифровій нерівності та різним формам дискримінації, 2) акцентування ціннісно-світоглядної складової цифровізації, зокрема патріотизму в цифровому просторі в умовах війни, 3) розвиток критичного мислення і групової рефлексії для протидії інформаційним операціям та дезінформації в цифровому просторі, 4) протидія медіатравматизації війною та віковим ризикам цифровізації для забезпечення психологічного добробуту і психосоціальної підтримки. Розроблено моделі і проведено верифікацію напрямів подальшої цифрової трансформації суспільства і освіти, визначено символічні, етичні і операційні критерії та інструментарій оцінювання психологічних ризиків за основними напрямками цифровізації в умовах війни. Сформовано новий комплекс з 10 методик для верифікації моделі вікових ризиків кіберсоціалізації в умовах ескалації використання штучного інтелекту в освіті та дослідження комунікативно-рефлексивних закономірностей цифрової трансформації суспільства і освіти в умовах війни із фокусом на батьківсько-дитячих стосунках¹⁹⁷ (керівник – чл.-кор. Л.А. Найдьонова).

¹⁹⁶ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6204>; <https://interfax.com.ua/news/press-conference/977317.html>;
<https://interfax.com.ua/news/press-conference/977327.html>

¹⁹⁷ <http://mediaosvita.org.ua/book/kontsepsiya-tsyfrovoyi-mediaosvity-voyennogo-i-povoyennogo-suspilstva/>;
<https://politpsy.org/index.php/popp/article/view/153>; <https://politpsy.org/index.php/popp/article/view/154>

Виокремлено основні чинники взаємодії суб'єктів громадської думки в системі «сім'я-школа», як-от: взаємодопомога, свобода висловлювання, взаєморозуміння, взаємний розвиток, участь у вирішенні спільних завдань, активність-пасивність у відстоюванні власних думок, відкритість до інших. А також три групи чинників, що визначають характер участі батьків у освітньому процесі дитини: «предмети» інтересу, засновані на уявленні про якість освіти; канали комунікації; мотивація участі; дві групи чинників комунікації між ЗЗСО і сім'ями: засоби регуляції професійної комунікації, якими володіють працівники освіти та призми сприймання батьків (освітні настановлення, сімейні цінності і сімейні традиції)¹⁹⁸ (керівник – д-р психол. наук Г.М. Бевз).

За науковим напрямом *«Психологія національної безпеки та безпеки життєдіяльності»* визначено соціальну згуртованість (далі – СЗ) в умовах загроз національній безпеці як стан суспільства, в якому актори динамічно об'єднуються в соціальні утворення й взаємодіють відповідно до контекстуальних вимог, як стан, який виражається в спрямованості досягати згоди щодо вирішення актуальних проблем; як ситуативний психологічний стан спорідненості та співвіднесення себе з іншим, що передбачає об'єднання навколо ідеї (цінності, цілі, ідеології і т. ін.) або суб'єкта і готовність до дій задля захисту того, у що віриш; запропоновано універсальні виміри вияву СЗ суспільства (у часи миру і війни): ціннісний («згуртованість через спільність уявлень, переконань, поглядів») та діяльнісний («згуртованість через дію»); розроблено моделі (1) проєкції соціальної згуртованості суспільства в умовах загроз національній безпеці (горизонтальна, вертикальна, суб'єктивна та об'єктивна); 2) вимірів СЗ в умовах загроз національній безпеці та 3) формування СЗ¹⁹⁹ (керівник – д-р. психол. наук Н.О. Довгань).

Визначено модули адаптації під час війни, якими виступають ландшафтні стратегії життєтворення: революційні (використовуються в екстремальних життєвих умовах, за необхідності оперативної зміни ціннісних пріоритетів, способів задоволення базових потреб) та еволюційні (використовуються в умовах воєнної повсякденності за необхідності послідовної трансформації соціокультурних і індивідуально-психологічних смислів). Виявлено субкультурні умови як індивідуальної, так і спільнотної самоідентифікації у сфері здоров'язбереження (ціннісні пріоритети, стильові особливості й нормативні обмеження, горизонти планування здорового майбутнього, визначення вектору руху до нього). Представлено стратегіальну модель характерних для вікових субкультур практик самовідновлення як складових субкультурного капіталу у його безпеково-самозбережувальному, адаптаційно-стильовому та ідентифікаційному функціонуванні. Підтверджено гіпотезу про самовідновлювальну функцію самооздоровчих практик (перетворювальних і рутинних) як способів турботи про себе, що забезпечують розвиток

¹⁹⁸ <https://ispp.org.ua/2025/01/30/simya-yak-nosij-gromadskoi-dumky-shhodo-rozvytku-osvity-u-postvoyennomu-suspilstvi-praktychnyj-posibnyk/>

¹⁹⁹ <https://psy-lpr.at.ua/Materials/2024/2024-fd.pdf>; https://psy-lpr.at.ua/Materials/2024/2024-kruglij_stil.pdf

адаптивності, життєстійкості та резиль'єнтності в умовах війни²⁰⁰ (акад. Т.М. Титаренко).

Розроблено концепцію взаємодії спільнотних ідентичностей, в основу якої покладено структурно-динамічну модель взаємодії спільнотних ідентичностей в умовах міждержавного воєнно-політичного протистояння, яка описує специфічні аспекти, виміри і прояви такої взаємодії у різних сферах життєдіяльності під впливом воєнних подій. Сформульовано наукові і методологічні принципи дослідження взаємодії спільнотних ідентичностей в умовах війни: принцип динамічного і комплексного аналізу, структурно-змістової множинності, різноманітності, ієрархічності та перехресності; інтеграції локального і глобального; міждисциплінарності, історичної контекстуалізації; ціннісно-нормативного самовизначення особи і спільноти; поєднання стабілізаційних і трансформаційних ефектів; соціокультурної зумовленості²⁰¹ (керівник – чл.-кор. І.Г. Губеладзе).

Розроблено: 1) моделі структурування а) національної; б) культурної; в) економічної; г) політичної ідентичності учнівської та студентської молоді в різних регіонах України; 2) модель взаємодії суб'єктів освітнього процесу із використанням сценарних методів проєктування майбутнього; 3) модель проєктно орієнтованого навчання як дієвого засобу розвитку громадянської компетентності, яка реалізується через систему планування, систему дій, систему розвитку, систему комунікації, систему реалізації та оцінювання; 4) модель економічної ідентичності молоді, базовим компонентом якої є усвідомлення цінності економічної діяльності²⁰² (керівник – канд. психол. наук І.В. Остапенко).

Вагомими результатами поповнилися дослідження за напрямом «*Освіта дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта*». Зокрема, окреслено вихідні науково-теоретичні підходи й обґрунтовано провідні чинники, що слугують визначальною умовою забезпечення реалізації змісту освіти глухих і слабкочуючих дітей на основі особистісно орієнтованого підходу в умовах воєнного стану. Визначено, частково апробовано та запропоновано до використання у практичній діяльності спеціальних й інклюзивних закладів освіти, установ, що провадять підготовку і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, низку алгоритмів, форм і методів навчання та психолого-педагогічного супроводу глухих та слабкочуючих дітей з метою забезпечення індивідуалізації освітнього процесу в умовах воєнного стану (акад. В.В. Засенко).

Обґрунтовано повернення у систему освіти дітей з особливими освітніми потребами вітчизняних засад психолого-педагогічної діагностики, зокрема діагностики порушення інтелектуального розвитку, заснованої на положенні про актуальний розвиток і зону найближчого розвитку дитини. Розроблено

²⁰⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/740719>

²⁰¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742243/>

²⁰² https://fb119580-ec2e-486e-9f42-f5558b7bc0ac.filesusr.com/ugd/7c05ac_b6a295255b1b437f9016054efa7a2de9.pdf

технологію психолого-педагогічної оцінки (діагностики) інтелектуального розвитку дітей з особливими освітніми потребами як універсальної для різних форм їхньої освіти. Здійснено адаптацію методики діагностики для оцінки розвитку дітей з порушенням інтелекту помірного та тяжкого ступеня. Обґрунтовано удосконалення змісту діагностичного висновку як єдиного об'єктивного документу, на основі якого здійснюється побудова психолого-педагогічного супроводу дитини в залежності від обраної форми навчання і властивих їй методологічних та методичних засад освітнього процесу²⁰³ (керівник – канд. психол. наук А.Г. Обухівська).

Розроблено комплексну аналітичну модель порівняльного аналізу систем освіти осіб з ООП, яка включає 3 взаємопов'язані виміри – контекстуальний, структурний та результативний. Модель дозволяє системно досліджувати освітні системи через призму географічних, геополітичних, культурних, політичних та економічних контекстів²⁰⁴ (керівник – канд. психол. наук О.В. Орлов).

Досліджено мовну політику Європейського Союзу щодо використання жестових мов всередині або між інституціями ЄС, з країнами-членами, їхніми громадянами та поза Європейським Союзом. Здійснено аналіз основних тенденцій, закономірностей використання жестових мов, який розкриває широку палітру можливостей-ініціатив на перспективу майбутнім членам ЄС з урахуванням рішень європейських інституцій²⁰⁵ (керівник – д-р пед. наук С.В. Кульбіда).

Визначено особливості навчання дітей з порушеннями слуху за змішаною та дистанційною формою у синхронному й асинхронному режимах в умовах кризових ситуацій. Встановлено додаткові чинники впливу на слухомовленнєвий розвиток дітей з порушеннями слуху в умовах війни (сенсорні – негативна дія надгучних звуків на слухову систему; фізичні – ймовірність травмування, зокрема різних ділянок слухової системи; технічні – вірогідність ушкодження зовнішніх частин систем кохлеарної імплантації та проблеми доступу до технічних послуг, труднощі дотримання систематичності налаштування звукового процесора; організаційні – ускладнений доступ до медичних та освітніх послуг та ін.)²⁰⁶ (керівник – д-р пед. наук С.В. Литовченко).

Розроблено зміст навчання учнів середнього та старшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку – модельні навчальні програми для спеціальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Удосконалено зміст професійно-трудоного навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку. Оновлено навчальні програми з освітньої галузі «Технології» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку; принципи відбору змісту професійно-

²⁰³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743726>

²⁰⁴ <https://doi.org/10.33189/ectu.v113i1.163> https://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/163

²⁰⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742529/>

²⁰⁶ <https://doi.org/10.33189/ectu.v116i4.194>

трудової підготовки за різними профілями, що дало змогу розробити зміст професійно-трудового навчання для учнів старшого шкільного віку «Швейна справа», «Кулінарна справа», «Будівельна справа», що сприятиме формуванню професійно-трудової компетентності учнів спеціальних закладів загальної середньої освіти; зміст корекційно-розвивального забезпечення навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку²⁰⁷ (керівник – д-р пед. наук. О.В. Чеботарьова).

Визначено сутність психологічного супроводу дошкільників із інтелектуальними труднощами легкого ступеня, який трактується як система професійної діяльності психолога, недерективно ефективно комплексне використання технології, яка включає арттерапевтичні техніки (образотерапію, казкотерапію, ігротерапію, піскову ігротерапію, лялькотерапію) спрямовані на розвиток індивідуальних та міжособистісних особливостей, адаптації та самореалізації кожної окремої особистості дошкільника, які сприяють подоланню психотравматичних наслідків кризового соціуму²⁰⁸ (керівник – канд. психол. наук О.О. Бабяк).

Обґрунтовано стадіальні закономірності розбудови інклюзивної освіти в Україні, зокрема окреслено законодавчий освітній контекст затвердження інклюзивних тенденцій, що дало змогу охарактеризувати поступ змін в організації освіти дітей з ООП: від стихійного інтегрування в загальноосвітній простір до розбудови інклюзивного освітнього середовища. Визначено сучасний стан та проблеми організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах кризових ситуацій, у т.ч. воєнного стану. Розроблено п'ятикомпонентну модель та систему вивчення готовності педагогічних працівників до здійснення професійної діяльності в умовах війни та повоєнного стану; визначені науково-теоретичні засади та наукові принципи процесу оптимізації інклюзивного навчання з урахуванням готовності педагогічних працівників до здійснення професійної діяльності²⁰⁹ (керівник – канд. пед. наук Н.А. Ярмола).

Виявлено закономірності та особливості функціонування дитини з порушеннями зору в умовах кризових ситуацій. Визначено сучасні наукові тенденції в психології, які є актуальними щодо розуміння логіки особистісного розвитку та функціонування дитини з порушенням зором в умовах кризових ситуацій. Здійснено модернізацію навчально-методичного та програмного забезпечення освіти дітей з порушеннями зору. Оновлено зміст предметів «Інформатика» та «Мистецтво» в початковій школі для дітей з порушеннями зору²¹⁰ (керівник – канд. пед. наук О.М. Легкий).

Створено вітчизняну концепцію нейрологопедії як дієвого інструмента імплементації фундаментальної ідеї запровадження персоналізованих моделей формування мовлення на основі визначення нейропсихолінгвістичних

²⁰⁷ <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/model-ni-navchal-ni-prohramy>

²⁰⁸ <https://doi.org/10.33189/ectu.v11i5i3.181>; <http://habitus.od.ua/journals/2024/57-2024/29.pdf>

²⁰⁹ https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc_UFShiA6KwNrbjVD1L0qscDBGLYaT5EJ3Xa00D7NU2d-xVlA/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0

²¹⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743581>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743584>

механізмів його недосконалості у кожному конкретному випадку, що відкриває можливості для створення навчальних посібників швидкого реагування на особливі мовленнєві потреби нового покоління, а водночас як інноваційного напряму підготовки майбутніх фахівців до вирішення завдань підвищеної складності у процесі супроводу осіб з дефіцитом функції мовлення. Розроблено навчально-методичне забезпечення, яке ґрунтується на врахуванні основних теоретичних засад удосконалення змісту освіти дітей з особливостями мовленнєвого розвитку молодшого шкільного віку з позицій психолінгвосинергетичного підходу, що дає змогу окреслити структуру корекційно-розвиткової складової організації освітнього процесу із урахуванням нейропсихолінгвістичних механізмів виникнення мовленнєвого дефіциту та освітніх труднощів, що обумовлені ним та виникають у процесі опанування знань²¹¹ (керівник – канд. пед. наук Е.А. Данілавичюте).

Здійснено оцінку ефективності різних форм психологічної допомоги, враховуючи специфіку воєнних умов та особливості родин, які виховують дітей з особливими потребами; розроблено індивідуалізовані та адаптовані підходи до психологічної підтримки, що враховуватимуть конкретні потреби таких сімей; встановлено психологічні труднощі, із якими стикаються родини дітей з особливими потребами в період війни та визначено основні фактори, що впливають на їх психічне благополуччя; розроблено та впроваджено в практику адаптовані методи психологічної допомоги родинам дітей з особливими потребами в період війни²¹² (керівник – д-р філософії К.Б. Бужинецька).

Основні наукові результати досліджень дійсних членів і членів-кореспондентів Відділення, які не є працівниками академії за основним місцем роботи, є такими.

Досліджено основні етапи розвитку корекційної педагогіки, спеціальної психології та логопедії, провідні тенденції, суперечності й особливості навчання, виховання та логопедичної допомоги на кожному етапі, з'ясовано політичні, соціальні, економічні та культурологічні передумови і провідні чинники, що впливали на розвиток поглядів вчених на сутність, природу і причини порушеного розвитку, можливості їх запобігання та корекції психолого-педагогічними засобами (акад. В.І. Бондар).

Досліджено метакогнітивізацію сексуальної поведінки та сексуальних сценаріїв молодих осіб з обмеженнями життєдіяльності шляхом виявлення предикторів осмисленості життя та адаптації за допомогою регресійного аналізу. Розроблено програми формування педагогічних та психологічних компетентностей лікарів як викладачів рівня вищої освіти та курсів підвищення кваліфікацій (чл.-кор. А.Г. Шевцов).

Визначено теоретико-методологічні підходи відносно пізнання емоційних детермінант, що можуть характеризувати прояв обману. З'ясовано теоретичні основи, що розкривають специфіку використання технік сміхотерапії для

²¹¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743781>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743652>

²¹² <https://surl.li/absuxq>

реабілітації військових з використанням електронних пристроїв (акад. О.Я. Чебикін).

Окреслено важливість психологічної уваги до архаїчного спадку людства, проведено психокорекційні групи з курсу «Активне соціально-психологічне пізнання» та практичні заняття з дисципліни «Сучасні теорії глибинної психології» відповідно до навчального плану освітньо-професійної програми «Психологія (практична психологія)» спеціальності «053 Психологія» для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (акад. Т.С. Яценко).

Проаналізовано психологічні фактори, що впливають на прийняття рішення щодо вакцинації, зокрема в крос-культурному контексті, а також змодельовано процес прийняття рішення щодо вакцинації в контексті дії на нього різних груп чинників: соціально-психологічних, особистісних, культурних, ситуаційних, задля розроблення ефективної інформаційної програми щодо підтримки вакцинації для різних категорій населення. Проаналізовано соціально-психологічні, особистісні, культурні та ситуаційні аспекти, які визначають ставлення людей до вакцинації, акцентуючи увагу на чинниках, що спричиняють вакцинальну нерішучість. Основними серед них є хемофобія, колективна відповідальність, епістемічні переконання та локус контролю здоров'я (чл.-кор. І.В. Данилюк).

Обґрунтовано інтеграцію психологічної підтримки в освітній процес з метою ефективно реагувати на зростання стресу та тривожності його учасників, та потребу в гнучких екологічних стратегіях, орієнтованих на локальні пріоритети й умови воєнного часу. Встановлено, що поєднання психологічної стійкості та екологічної компетентності слугує основою для формування свідомої й адаптивної спільноти, здатної діяти у надзвичайних ситуаціях. З'ясовано важливість розроблення та втілення політик і програм, спрямованих на підтримку психічного здоров'я та освіти щодо екологічних викликів у зонах військових конфліктів, маючи на меті формувати цілісну систему допомоги і науково обґрунтованих практик для суспільства (акад. А.В. Толстоухов).

З'ясовано, що по мірі зміцнення автокефалістських настроїв в Україні зміцнюється єдність православних різних юрисдикцій, що проявилось у створенні «Софійського братства» – неформального об'єднання священників ПЦУ та УПЦ, які опікуються проблемою об'єднання цих двох православних церков, а також прояв спротиву єпископату УПЦ антиканонічним діям, пов'язаним з анексією частини українських єпархій, що діють на тимчасово окупованій території України. Відпрацьовуються моделі можливого зближення двох православних церков, в т.ч. і за сприяння Вселенської патріархії. Вживаються заходи по недопущенню силового захоплення культових споруд православних церков. Напрацьовуються ідеї нівелювання наративів «руського мира» в усіх царинах життя православних церков (чл.-кор. В.Д. Бондаренко).

За підсумками 2024 р. вченими Відділення підготовлено 11 монографій, 15 збірників наукових праць, 11 навчально-методичних та практичних посібників, 14 навчальних програм, 6 методичних рекомендацій,

7 інформаційних бюлетенів, 1 словник і 1 довідник, понад 1,4 тис. статей та тез конференцій (з них 787 – у виданнях, внесених до переліку наукових фахових видань України, 89 – у виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus і Web of Science Core Collection, 188 – індексуються в інших наукометричних базах даних) та інших видів наукових праць. Отримано 18 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір, із них 6 – на діагностичні комп'ютерні програми.

III.3. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Наукові дослідження у Відділенні загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем (далі – Відділення) у 2024 р. здійснювалися вченими трьох академічних інститутів, у яких загалом виконувалося 30 досліджень – 2 фундаментальні і 28 прикладних, а саме: в Інституті педагогіки – 18, в Інституті цифровізації освіти – 6, в Інституті обдарованої дитини – 6. У звітному році 10 із цих досліджень завершено, 20 розпочато. Проблематика досліджень розподілена за такими науковими напрямами: напрям 2. Філософські, теоретико-методологічні та історичні передумови інтеграції української освіти і педагогічної науки до європейського і світового освітнього і наукового просторів – 1 дослідження; напрям 4. Цифровізація освіти – 6 досліджень; напрям 5. Педагогіка і психологія освітнього процесу – 8 досліджень; напрям 7. Повна загальна середня освіта – 15 досліджень. Крім того, науковий пошук здійснювався 31 членом НАПН України, що перебувають у складі Відділення, 22 з яких працюють в установах і закладах освіти, що не належать до академії.

Проблематика значної частини досліджень учених Відділення підпорядкована завданню створення ефективного *дидактико-методичного забезпечення реформування повної загальної середньої освіти* відповідно до концепції «Нова українська школа».

Зроблено істотний внесок у формування цілісного навчально-методичного комплексу, що складається із навчальних програм, підручників і навчальних посібників практично з усіх предметів, які реалізують новий зміст базової середньої освіти, а також методичного супроводу їх використання в освітньому процесі. У звітному році успішно пройшли конкурсний відбір, опубліковані і впроваджені в освітню практику 20 нових підручників для 7 класу (<https://undip.org.ua/to-teachers/textbooks/pidruchnyku-7-klas/>). На основі створених у попередньому році модельних навчальних програм підготовлено комплект 18 нових підручників для 8 класу, які загалом побудовані на єдиних методологічних і методичних засадах і продовжують лінійку академічних підручників для 5-9 класів, що реалізують вимоги Державного стандарту базової середньої освіти. Це підручники з української мови (доктори пед. наук Н.Б. Голуб, О.М. Горошкіна), української літератури (д-р пед. наук Т.О. Яценко та ін.), інтегрований курс української і зарубіжної літератур (канд. пед. наук

В.І. Новосьолова та ін.), алгебри (канд. пед. наук Д.В. Васильєва та ін.), алгебри (д-р пед. наук Н.А. Тарасенкова та ін.), геометрії (акад. М.І. Бурда, д-р пед. наук Н.А. Тарасенкова), геометрії (канд. пед. наук Д.В. Васильєва та ін.), біології (канд. біолог. наук К.М. Задорожний та ін.), фізики (чл.-кор. Т.М. Засєкіна), хімії (акад. О.Г. Ярошенко, канд. пед. наук Т.В. Коршевнік), хімії (наук. спів. Г.А. Лашевська), географії (за ред. акад. О.М. Топузова, наук. спів. В.Д. Грома та ін.), інформатики (д-р техн. наук І.А. Завадський, наук. співр. О.В. Коршунова), історії України (член-кор. О.І. Пометун, д-р пед. наук Н.М. Гупан), всесвітньої історії (член-кор. О.І. Пометун, канд. пед. наук О.В. Дудар), громадянської освіти (член-кор. О.І. Пометун, канд. пед. наук Р.О. Ремех, канд. пед. наук Г.В. Сєрова). Здійснено пілотну апробацію їх у закладах загальної середньої освіти і подано до участі в конкурсному відборі вчителями для видання за державним замовленням і використання в освітній практиці.

Усі зазначені підручники слід розглядати як дієву форму впровадження результатів здійснюваних досліджень питань **теорії і методик навчання** в освітню практику сучасних закладів загальної середньої освіти. До основних напрацювань за цим напрямом, здобутих у звітному році, слід віднести такі.

Визначено компетентнісний потенціал української мови як шкільного навчального предмета, обґрунтовано дидактичні й методичні засади його реалізації в змісті освіти та підручниках. Уточнено принципи і критерії добору змісту підручників української мови для 7-9 класів відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, які втілено у виданому і впровадженому в масову освітню практику підручнику для 7 класу²¹³ і підготовленому до участі в конкурсному відборі підручнику для 8 класу (керівник – д-р пед. наук О.М. Горошкіна).

Розроблено методик навчання української мови учнів 5-6 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин в умовах реалізації моделі багатомовної освіти. Здійснено дидактико-методичний супровід реалізації цієї моделі в освітньому процесі завдяки навчально-методичному посібнику, хрестоматії²¹⁴, практикуму та методичним рекомендаціям (керівник – д-р пед. наук Н.І. Богданець-Білокаленко).

Обґрунтовано дидактичні принципи і можливі моделі інтеграції предметів мовно-літературної галузі в 7-9 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин, запропоновано методи і способи інтеграції предметів цієї галузі. Створено навчальну програму інтегрованого курсу літератур²¹⁵ і методичні рекомендації на допомогу освітянам у практичному втіленні запропонованих підходів (керівник – канд. філол. наук О.Л. Фідкевич).

Визначено принципи і критерії добору змісту літературної освіти в 7-9 класах закладів загальної середньої освіти в контексті вимог Державного

²¹³ <https://surl.li/djpkrrz>

²¹⁴ <https://surl.li/frrrxl>

²¹⁵ <https://surl.li/jzjihg>

стандарту базової середньої освіти і реалізації його в навчальних програмах і підручниках. Створено і впроваджено в освітню практику підручники для 7 класу з української літератури²¹⁶, а також з інтегрованого курсу української і зарубіжної літератур²¹⁷, підготовлено рукописи аналогічних підручників для 8 класу (керівник – д-р пед. наук Т.О. Яценко).

Розроблено критерії відбору і структурування змісту історичної і громадянської освіти для базової середньої освіти. Підготовлено й оприлюднено модельну навчальну програму з громадянської освіти для 8 класу (<https://surl.li/otpvjk>). Сформульовано концепцію проектування і створення підручника з історії. Здійснено відбір і структурування змісту історичної освіти в підручниках з історії України та всесвітньої історії для 7 і 8 класів, а також навчального змісту підручника з громадянської освіти для 8 класу. Створено, опубліковано і впроваджено в освітню практику підручники з історії України і всесвітньої історії для 7 класу²¹⁸ (керівники – член-кор. О.І. Пометун, канд. пед. наук Т.О. Ремех).

Інноваційні результати здобуто дослідниками проблеми природничо-математичної базової середньої освіти. Схарактеризовано можливі моделі, форми і засоби реалізації технологій STEM-освіти в гімназії на основі міжгалузевого інтегрованого навчального курсу, розроблено його дидактико-методичне забезпечення у складі типової освітньої і модельної навчальної програм²¹⁹, методичного посібника і рекомендацій (керівник – канд. пед. наук В.В. Рогоза).

Теоретично обґрунтовано й розроблено дидактичну модель формування природничо-наукової компетентності учнів 7-9 класів гімназії в освітньому процесі з біології і хімії, на основі якої запропоновано відповідну методику. На допомогу вчителям підготовлено два методичні посібники і дві методичні рекомендації (керівник – канд. біолог. наук К.М. Задорожний).

Спроектовано структуру і розроблено зміст навчальних програм з технологій для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти. Створено концепцію сучасного підручника з технологій із урахуванням реалізації ідей STEM-освіти, відповідно до якої підготовлено і впроваджено в освітню практику підручник з технологій для 7 класу (керівник – канд. пед. наук В.І. Туташинський).

Обґрунтовано й схарактеризовано компетентнісний потенціал навчання хімії в 7 класі закладів загальної середньої освіти і можливості його реалізації в змісті освіти та в дидактичному забезпеченні освітнього процесу. Підготовлено відповідний навчально-методичний комплект, що складається з підручника²²⁰, робочого зошита і навчальної програми з хімії (акад. О.Г. Ярошенко, канд. пед. наук Т.В. Коршевнюк).

²¹⁶ <https://surl.li/gjgnun>

²¹⁷ <https://surl.li/gd/zmnwhv>

²¹⁸ <https://surl.li/bxsupv>

²¹⁹ <https://surl.li/gszreb>

²²⁰ <https://surl.li/fslcnh>

Уточнено мету, завдання і зміст навчання математики в гімназії. Обґрунтовано сутність метапредметного підходу, який має бути покладений в основу навчання алгебри і геометрії в 7-9 класах. Розроблено навчальні програми з алгебри і геометрії для 7 класу²²¹, створено, видано й упроваджено в освітню практику підручники з цих предметів²²², у яких реалізовано компетентнісний і метапредметний підходи до навчання математики (керівник – канд. пед. наук Д.В. Васильєва).

Обґрунтовано методичні особливості навчання фізики у 8 класі відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, що ґрунтуються на використанні методів навчання на основі дослідження, посиленні прикладної спрямованості навчання, створено систему фізичних задач для реалізації зазначених підходів. Укладено навчальну програму з фізики для 7-9 класів²²³, підготовлено рукопис підручника з фізики для 8 класу з метою подальшої його участі у конкурсному відборі вчителями (керівник – канд. пед. наук В.В. Сіпій).

Уточнено цілі і пріоритети навчання інформатики в 7-9 класах, з'ясовано умови і запропоновано засоби реалізації діяльнісного підходу у навчанні предмета, забезпечення його практичної спрямованості. Визначено критерії формування і структурування навчального змісту підручника інформатики, створено й упроваджено в освітню практику підручник для 7 класу (<https://surl.li/xmnutr>) (керівник – канд. пед. наук І.А. Твердохліб). Узагальнено методику формування цифрових і життєвих компетентностей учнів 7-х класів у процесі навчання інформатики на основі спеціальної системи компетентнісно орієнтованих завдань. Розроблено методику формування в учнів елементів обчислювального мислення у навчанні предмета, яку реалізовано в підручнику з інформатики для 7 класу²²⁴ (чл.-кор. Н.В. Морзе).

Зроблено новий крок у дослідженні проблем профільної середньої освіти. У розвиток обґрунтованих ученими академії концептуальних засад профільної середньої освіти розпочато дослідження, присвячене пошуку дидактичних моделей профільного навчання і їх реалізації в нинішніх умовах. З'ясовано дидактичний потенціал різних типів закладів освіти у здійсненні профільного навчання, змодельовано можливі варіанти формування навчальних профілів академічного і професійного спрямування. Розроблено структуру профільних навчальних предметів. З'ясовано можливості й особливості використання дистанційної і змішаної форм навчання у профільній середній освіті (керівник – член-кор. О.В. Малихін).

Обґрунтовано дидактичні підходи і механізми формування і реалізації обов'язкового компонента змісту профільної середньої освіти академічного спрямування в організаційному, змістовому і методичному аспектах. Запропоновано систему навчальних курсів і змістових модулів для

²²¹ <https://surl.li/kdpvdm>, <https://surl.li/xstiub>

²²² <https://surl.li/ydxihp/>, <https://surl.li/kyuggo>, <https://surl.li/lcowh>

²²³ <https://surl.li/szqwt>

²²⁴ <https://surl.li/aixmss>

використання у формуванні профілів як доповнення до профільних предметів або як самостійних освітніх компонентів. Створено освітню програму профільної середньої освіти академічного спрямування, чотири модельні навчальні програми з предметів обов'язкового освітнього компонента мовно-літературної, суспільно-гуманітарної, STEM освітніх галузей та фізичної культури і безпеки здоров'я (керівник – член-кор. Т.М. Засєкіна).

Розпочато цикл досліджень з проблем використання сучасних **цифрових технологій** в освітньому процесі, а також розвитку цифрової компетентності вчителів, наукових і науково-педагогічних працівників.

Визначено засоби і сервіси формування відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту (ШІ), вперше здійснено їх класифікацію. З'ясовано можливості і переваги використання сервісів і платформ з елементами ШІ у діяльності вчителя²²⁵. Обґрунтовано модель відкритого освітнього середовища з елементами ШІ для професійного розвитку педагогічних працівників, розроблено методичні рекомендації щодо його використання в освітній практиці педагогів²²⁶ (керівник – д-р пед. наук М.П. Шишкіна).

Доведено доцільність використання сучасних імерсивних технологій у змішаному навчанні, досліджено їх дидактичні можливості і функції. Запропоновано критерії та здійснено добір сервісів імерсивних технологій для організації змішаного навчання. Обґрунтовано особливості та методичні підходи до навчання учнів із застосуванням імерсивних технологій. Встановлено ключові тенденції використання імерсивних технологій в умовах євроінтеграції освіти. Підготовлено аналітичні матеріали²²⁷ з питань використання імерсивних технологій у закладах загальної середньої освіти і методичні рекомендації щодо їх упровадження²²⁸ (керівник – канд. пед. наук Ю.Г. Носенко).

З'ясовано дидактичні можливості сервісів штучного інтелекту для підвищення ефективності навчання природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти. Обґрунтовано методичні підходи до використання штучного інтелекту у процесі стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів, її організації і здійснення, а також у процесі контролю і самоконтролю її результатів. Охарактеризовано можливості сервісів штучного інтелекту, розроблено методичні рекомендації для вчителів природничо-математичних предметів щодо їх використання в освітньому процесі²²⁹ (керівник – канд. пед. наук В.В. Коваленко).

Визначено складники цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників, розроблено критерії і показники їх розвитку. Обґрунтовано, розроблено й апробовано модель розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами

²²⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744000>

²²⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743998>

²²⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743838>

²²⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743977>

²²⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743886>

відкритих освітньо-наукових інформаційних систем. Створено електронний ресурс (дистанційний курс) на платформі Google Classroom «Розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами відкритих освітньо-наукових інформаційних систем», на базі якого вже пройшли навчання і отримали сертифікати 200 осіб²³⁰ (керівник – канд. пед. наук С.М. Іванова).

Визначено механізми функціонування веборієнтованих автоматизованих інформаційних систем формування і розвитку вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології на прикладі функціонування «Української електронної енциклопедії освіти». Здійснено дослідження основних складників системи, проаналізовано види підтримки багаторівневої взаємодії користувачів та способи інтеграції з іншими вебсервісами для масштабованості й актуальності даних. Розроблено аналітичні матеріали для наукових і науково-педагогічних працівників щодо стану і перспектив розроблення цифрових інструментів формування вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології²³¹ (керівник – канд. пед. наук Л.Г. Кондратова).

Обґрунтовано принципи, критерії та запропоновано інструменти діагностики й аналізу ефективності інформаційно-цифрового середовища закладів загальної середньої освіти з урахуванням європейського досвіду. Проведено всеукраїнське опитування вчителів (26,3 тис. респондентів) та батьків і учнів (7,1 тис. респондентів) щодо використання цифрових засобів в освітньому процесі. Підтверджено можливість інтеграції моніторингу ефективності інформаційно-цифрового середовища закладів загальної середньої освіти у систему державного та громадського оцінювання якості освіти на різних рівнях. Розроблено аналітичні матеріали щодо самооцінювання цифрової компетентності вчителів²³² (керівник – д-р пед. наук О.В. Овчарук).

Цикл досліджень присвячено психолого-педагогічним проблемам **виявлення, навчання і розвитку обдарованих дітей.**

Активно досліджувалась проблема створення науково-методичного забезпечення реалізації наукової освіти в Україні. З'ясовано педагогічні можливості наукових музеїв і STEM-центрів у впровадженні наукової освіти, форми і методи організації цієї роботи. Визначено бар'єри і виклики на шляху впровадження моделей наукової освіти в національному освітньому просторі, а також умови їх подолання (керівник – акад. С.О. Довгий).

Розроблено три групи критеріїв відбору перспективних моделей спеціалізованої освіти наукового спрямування для їх використання в закладах загальної середньої і позашкільної освіти (чл.-кор. В.В. Камишин), які охоплюють усі сутнісні характеристики (специфіку) наукової освіти, а також ураховують їх відповідність потребам вітчизняної освітньої системи і придатність для впровадження. Створено загальну методика використання

²³⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744317>

²³¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744013>

²³² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743738>

перспективних педагогічних моделей зазначеної освіти в закладах загальної середньої і позашкільної освіти (керівник – канд. пед. наук О.А. Ковальова).

Обґрунтовано зміст спеціалізованої освіти наукового спрямування на рівні здібностей і вмінь, які слід розвивати і формувати в учнів у процесі здобуття наукової освіти. Обґрунтовано критерії добору навчальних завдань і вправ, спрямованих на розвиток технічних, операційних, організаційних, практичних і комунікативних здібностей обдарованих учнів та формування у них відповідних умінь. Розроблено систему пізнавальних завдань і вправ, підготовлено методичні рекомендації щодо її реалізації в освітньому процесі²³³ (керівник – д-р пед. наук І.С. Волощук).

Обґрунтовано модель, запропоновано форми і методи реалізації STEM-освіти у навчанні обдарованої молоді в закладах спеціалізованої освіти наукового спрямування²³⁴ (керівник – канд. пед. наук Н.І. Поліхун).

Виявлено специфічні потреби обдарованих учнів, зумовлені викликами воєнного часу, щодо їх психологічної підтримки для подолання тривожності та стресу, створення умов для соціалізації і розвитку резильєнтності, адаптації до особливостей дистанційного і змішаного навчання. Запропоновано коригуючі підходи до організації освітнього процесу, спрямованого на нівелювання наслідків цих викликів. Розроблено комплекс методів розкриття і реалізації особистісного потенціалу обдарованих учнів в освітньому процесі закладів спеціалізованої освіти наукового спрямування²³⁵ (керівник – канд. філол. наук М.М. Міленіна).

Обґрунтовано наукові принципи ідентифікації обдарованості, визначено методичні засади її здійснення умовах воєнного стану. Установлено низку чинників розвитку обдарованості – творчої, інтелектуальної, академічної, комунікативної. Сформовано комплекс засобів діагностики цих чинників. Розроблено рекомендації для практичних психологів та педагогічних працівників закладів загальної середньої і позашкільної освіти щодо діагностики чинників розвитку обдарованої особистості²³⁶ (керівник – канд. пед. наук М.Ю. Мельник).

За результатами здійснених досліджень ученими Відділення у звітному році опубліковано 13 монографій, 20 підручників, 9 навчальних посібників, 42 методичні посібники і рекомендації, 29 навчальних програм, 1 концепцію, 25 збірників наукових праць і матеріалів конференцій.

III.4. ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Наукова і науково-організаційна діяльність Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України (далі – Відділення) у 2024 р. спрямовувалась

²³³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744678>, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740927/>

²³⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739651/>

²³⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740922>

²³⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740921/>, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743268/>

на здійснення ефективного науково-методичного забезпечення розвитку професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, педагогічної освіти і освіти дорослих відповідно до тематичних планів наукових досліджень Інституту професійної освіти НАПН України, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, а також дійсними членами і членами-кореспондентами НАПН України.

У віднесених до Відділення інститутах виконувалися п'ять фундаментальних та шість прикладних досліджень.

Інститутом професійної освіти НАПН України здійснювалися 2 фундаментальні наукові дослідження та 4 прикладні.

За результатами фундаментального дослідження *«Теоретичні й методичні основи консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти»* (керівник – д-р пед. наук В.Ф. Орлов) уперше розроблено концепцію консультування з молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти²³⁷, модель консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти²³⁸, нову парадигму консультування з молодіжного підприємництва^{239,240}, комплекс навчально-методичного забезпечення консультування з молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти²⁴¹.

Підготовлено: монографію, практичний poradnik, методичний посібник, статті.

Під час виконання фундаментального дослідження *«Теоретичні і методичні основи розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу»* (керівник – д-р пед. наук О.А. Тітова) розроблено методику відбору і структурування змісту розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу, обґрунтовано принципи проектування змісту розвитку професійної компетентності викладачів, критерії добору і структурування змісту розвитку професійної компетентності педагогічних працівників, форми науково-методичного супроводу професійного саморозвитку викладачів²⁴².

Підготовлено: монографію, словник, статті.

Завершено виконання прикладного дослідження *«Методичні основи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства»* (керівник – д-р пед. наук Т.М. Герлянд), за результатами якого обґрунтовано методичні засади і принципи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних

²³⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743674/1/>

²³⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743674/>

²³⁹ http://tpgnpu ho ua/images/kafedra_TPO/2023-2024/konf_09-05-2024/Zbirnyk%20materialiv%20Tehnol%20osv%20Hlukhiv%202024.pdf#page=214

²⁴⁰ <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/f22f3113112eb3a985d36ee5fcd6747.pdf>

²⁴¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743674/1/>

²⁴² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743228>

технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства; розроблено освітні кейси екологічного спрямування для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

Підготовлено: методичний посібник, практичні посібники, статті.

Виконувалося прикладне дослідження *«Тенденції розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти»* (керівник – канд. пед. наук С.Г. Кравець). За його результатами теоретично обґрунтовано механізми державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) у повоєнний час²⁴³, технологію розвитку управлінської компетентності керівників і педагогічних працівників закладів П(ПТ)О; рекомендації щодо розвитку державно-приватного партнерства у сфері П(ПТ)О на основі дорожньої карти; налагодження партнерської взаємодії між заінтересованими суб'єктами у реалізації Плану відновлення України²⁴⁴; вдосконалення діяльності дорадчих органів у сфері П(ПТ)О у повоєнний час²⁴⁵; створення навчально-практичних центрів у закладах П(ПТ)О на засадах державно-приватного та державно-громадського партнерства²⁴⁶; реалізації моделей державно-приватного партнерства у професійній підготовці фахівців для потреб повоєнного ринку праці²⁴⁷.

Підготовлено: розділи до монографії, методичні рекомендації, статті.

За результатами прикладного дослідження *«Методичні основи професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної, аграрної галузей та сфери послуг в умовах змішаного навчання»* (керівник – д-р пед. наук В.А. Кручек) теоретично обґрунтовано і розроблено методичну систему професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників в умовах змішаного навчання; розроблено методику підготовки педагогічних працівників професійної освіти до змішаного навчання, проєктування електронних навчальних курсів для системи професійно-технічної освіти у воєнний та повоєнний час, організації самостійної роботи в умовах змішаного навчання.

Підготовлено: розділи до монографії, методичні рекомендації, статті.

У ході прикладного дослідження *«Методичні засади розроблення та застосування цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі»* (керівник – д-р пед. наук М.А. Пригодій) обґрунтовано методологічні підходи розроблення і принципи застосування цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників^{248,249}, розроблено концептуальну модель цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі^{250,251}.

²⁴³ <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-09-7/2024>

²⁴⁴ <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-09-7/2024> ; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743396/>

²⁴⁵ <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2024.29.105-116>

²⁴⁶ <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2024.29.87-95>

²⁴⁷ <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2024.28.159-166>

²⁴⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741814>

²⁴⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743993>

²⁵⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741813>

Підготовлено: статті.

Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України у 2024 р. виконувалося три фундаментальні і два прикладні наукові дослідження.

Під час виконання фундаментального дослідження *«Андрагогічні засади професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах неформальної та інформальної освіти»* (керівник – д-р пед. наук О.В. Аніщенко) розроблено проєкт професійного стандарту «Андрагог»²⁵²; розкрито змістово-процесуальні аспекти професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах неформальної та інформальної освіти; теоретично обґрунтовано андрагогічно орієнтовану модель професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах неформальної та інформальної освіти та виявлено специфіку корпоративного навчання науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти як різновиду неформальної освіти дорослих, відповідно укладено навчальні програми підвищення кваліфікації викладачів закладів вищої освіти («Корпоративна освіта і навчання викладача вищої школи»²⁵³, «Андрагогічні засади професійного розвитку викладача вищої школи»²⁵⁴); розроблено проєкт з додаткової гуманітарної освіти «Liberal arts and sciences: освітнє майбутнє» / «Вільні мистецтва та науки: освітнє майбутнє» (спеціальність «011 Освітні, педагогічні науки»; освітній ступінь – «доктор філософії») (спільно із Вінницьким державним педагогічним університетом ім. М. Коцюбинського)²⁵⁵.

Підготовлено: 2 навчальні програми, словник, статті.

За підсумками фундаментального дослідження *«Тенденції розвитку змісту професійної підготовки вчителів у країнах-членах Організації економічного співробітництва і розвитку»* (керівник – д-р пед. наук Н.М. Авшенюк) визначено й схарактеризовано два підходи до класифікації курикулярних теорій (теорій змісту підготовки вчителів) у міжнародному освітньо-науковому дискурсі і підготовлено глосарій²⁵⁶), в якому англійською й українською мовою наведено перелік ключових понять та їх визначення, що відібрані з авторитетних енциклопедичних, довідкових й аналітичних видань міжнародних організацій глобального масштабу – ЮНЕСКО, ОЕСР, ЄС тощо, а також наукових праць провідних дослідників зарубіжних країн; висвітлено особливості проєктування та впровадження інноваційних освітніх програм у провідних європейських країнах²⁵⁷; проаналізовано інноваційні підходи до формування професійних компетентностей майбутніх педагогів на базі європейських освітніх практик²⁵⁸.

Підготовлено: розділи монографії, 2 навчальні програми, глосарій, статті.

²⁵¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743888>

²⁵² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743826>

²⁵³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742786/>

²⁵⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740721>

²⁵⁵ https://drive.google.com/file/d/1wnr8yitEg4yIlTK_BD_B6e7l250VjedH/view

²⁵⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744701>

²⁵⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744780>.

²⁵⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744781>.

За результатами виконання фундаментального наукового дослідження *«Теорія і практика підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства»* (керівник – д-р пед. наук Л.М. Петренко) розроблено модель підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства, що ґрунтується на системному, компетентнісному, культурологічному і особистісно діяльнісному методологічних підходах; обґрунтовано концепцію оновлення змісту освіти майбутніх викладачів закладу вищої педагогічної освіти в умовах цифрової трансформації суспільства; розроблено критерії оцінювання ефективності підготовки майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти до професійної діяльності; удосконалено теоретичні положення щодо змішаного і дистанційного модульно-розвивального навчання у закладах вищої педагогічної освіти в умовах цифровізації суспільства²⁵⁹.

Підготовлено: монографію, збірник наукових праць, статті.

У 2024 р. в інституті виконувалося 2 прикладні наукові дослідження.

За результатами дослідження *«Психологічний супровід професійної діяльності педагогічних працівників в умовах світових змін»* (керівник – д-р психол. наук О.М. Ігнатівич) виявлено особливості взаємозв'язку між ідентичністю, життєвим балансом і ментальним здоров'ям педагогічних працівників як предмета психологічного супроводу їх професійної діяльності в умовах світових змін²⁶⁰; з'ясовано загальні тенденції ставлення сучасних українських педагогічних працівників до глобальних світових змін²⁶¹; розроблено й апробовано пакет психодіагностичних методик, проведено дескриптивний статистичний аналіз показників, що описують стан психологічного здоров'я педагогічних працівників в Україні²⁶².

Підготовлено: навчальну програму, розділи аналітичних матеріалів, посібників, статті.

Під час дослідження *«Розвиток змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на компетентнісних засадах»* (керівник – д-р пед. наук М.П. Вовк) визначено особливості структурування змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти на основі контент-аналізу силабусів, навчальних програм на бакалаврському, магістерському, докторському освітніх рівнях²⁶³; розроблено методичні рекомендації щодо удосконалення змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх викладачів у закладах вищої педагогічної освіти²⁶⁴; укладено біографічний показчик з проблеми розвитку змісту психолого-

²⁵⁹ <http://surl.li/arxxud>

²⁶⁰ [https://doi.org/10.37203/kibit.2024.51\(2\).08](https://doi.org/10.37203/kibit.2024.51(2).08)

²⁶¹ <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2024.1.298773>

²⁶² <https://doi.org/10.5281/zenodo.14713687>

²⁶³ [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(9\).2024.0003](https://doi.org/10.35387/ucj.1(9).2024.0003)

²⁶⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744219/>

педагогічної підготовки майбутніх педагогів на компетентнісних засадах²⁶⁵; здійснено дослідження з персонології української освіти^{266,267}.

Підготовлено: бібліографічний покажчик, методичні рекомендації, статті. У 2024 р. наукові дослідження здійснювали 27 членів Відділення.

Членами Відділення досліджувалися проблеми розвитку професійної, фахової передвищої освіти, трансформації освіти в умовах цифровізації суспільства, розвитку практичного інтелекту, особливості освіти дорослих у зарубіжних країнах.

«Особливості професійної підготовки виробничого персоналу в умовах російської війни проти України» (акад. Н.Г. Ничкало). Вивчення вітчизняних законодавчих актів і нормативно-правових документів на національному, регіональних і галузевих рівнях, прийнятих упродовж останніх трьох років, дало змогу виявити непослідовність у реалізації державної політики щодо підготовки виробничого персоналу. За 3 роки воєнного стану не вдалося прийняти всіх необхідних документів щодо релокованих закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Водночас вивчення показало, що ініціативи «знизу», об'єднання зусиль закладів професійної (професійно-технічної) освіти, роботодавців, науково-методичних/навчально-методичних центрів і кабінетів в областях, а також соціальних партнерів, громадських організацій, зокрема Всеукраїнської асоціації професійно-технічної освіти, уможливили інноваційний розвиток цієї освітньої підсистеми в екстремальних умовах війни, оновлення науково-методичного забезпечення підготовки кваліфікованих робітників, розширення участі педагогічного і виробничого персоналу у проєктній діяльності, професійному навчанні і перенавчанні внутрішніх переселенців, розширенні мережі навчально-практичних центрів на базі закладів професійної освіти різних типів.

«Розвиток інноваційної компетентності викладачів професійної освіти в міжкурсовий період підвищення кваліфікації» (акад. В.О. Радкевич). Теоретично обґрунтовано сучасні методологічні підходи до розвитку інноваційної компетентності викладачів закладів професійної освіти: акмеологічний, андрагогічний, компетентнісний, проєктний, рефлексивний, інтегративний, технологічний, колаборативний, інтерактивний, інклюзивний, експериментальний, цифровий, що уможливають набуття викладачами новітніх професійних знань і вмінь, дослідницьких і комунікативних навичок, креативного мислення, навичок педагогічної інноватики, співпраці й командної роботи, адаптивності та гнучкості як теоретичного підґрунтя їхньої інноваційної професійної діяльності. Визначено й обґрунтовано принципи безперервного розвитку та самовдосконалення, інтеграції інноваційних методів і технологій навчання, персоналізованого навчання, співпраці й мережевої взаємодії, рефлексії та критичного аналізу професійної діяльності, гнучкості та відкритості до змін, реалізація яких дає змогу викладачам системно впливати

²⁶⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742485/>

²⁶⁶ <https://aesthetichpedaction.pnp.edu.ua/article/view/320898>

²⁶⁷ <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/484>

на підвищення якості професійної освіти відповідно до сучасних вимог ринку праці.

«Використання штучного інтелекту в освітній та науковій діяльності» (акад. Л.Б. Лук'янова). На основі аналізу переваг та недоліків використання штучного інтелекту в освіті й науці обґрунтовано висновок щодо значного потенціалу цієї технології за умов належного врахування етичних та методичних аспектів. Використання штучного інтелекту у підготовці наукових праць має значний потенціал і низку переваг: зниження витрат часу та зусиль, оскільки ШІ може автоматизувати багато технічних завдань; сприяти підвищенню якості досліджень, зокрема виявити закономірності та тенденції даних; полегшити і прискорити пошук інформації; сприяти персоналізації навчання. Водночас цифрові системи, які обґрунтовуються на основі штучного інтелекту, здатні лише автоматизувати рутинні завдання й допомогти дослідникам у швидкій обробці й аналізі великих обсягів даних, спрощуючи процедури виявлення закономірностей.

«Проектування веб орієнтованих автоматизованих інформаційних систем формування і розвитку вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології» (акад. В.Ю. Биков). Обґрунтовано і розроблено модель використання веб орієнтованих автоматизованих інформаційних систем формування і розвитку вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології, центральним компонентом якої є база даних понять і термінів, що містить структуровані відомості про поняття, терміни, їх визначення, синоніми, антоніми, зв'язки між поняттями, а також забезпечує зберігання, оновлення та управління даними і сприяє удосконаленню, підтримці і розвитку Української електронної енциклопедії освіти.

«Науково-методичні та організаційні основи розроблення та застосування цифрових технологій у професійній підготовці кваліфікованих робітників» (акад. А.М. Гуржій). Обґрунтовано концептуальну модель цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі, уточнено структуру і компоненти компетентності педагога закладу П(ПТ)О із застосування цифрових технологій, уточнено зміст поняття «компетентність педагога закладу П(ПТ)О із застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної галузі».

«Технологічні підходи до проблеми людиноцентричної освіти в контексті модернізації державного управління повоєнної України» (акад. В.В. Олійник). На основі положення, що ключовою ознакою наукового фундаменту нового етапу розвитку освіти є людиноцентризм (еколюдиноцентризм) у контексті нового гуманізму, доведено його відповідність національній ідеї повоєнної розбудови українського суспільства. Інтегральні показники конкурентоздатності і конкурентоспроможності у вигляді індексів доцільно творчо використовувати для оцінювання кінцевих результатів управлінської діяльності.

«Оцінювання дослідницької діяльності університетів в контексті їх регіональної залученості» (чл.-кор. О.В. Бородієнко). Виокремлено ключові сутнісні ознаки та обґрунтовано поняття «регіональна залученість університетів». Здійснено теоретичний аналіз підходів до оцінювання дослідницької діяльності провідних європейських університетів в контексті їх регіональної залученості й обґрунтовано принципи оцінювання дослідницької діяльності університетів в контексті їх регіональної залученості.

«Підготовка здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в умовах цифрової трансформації суспільства» (чл.-кор. Г.І. Сотська). Обґрунтовано теоретико-методичні засади підготовки здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в умовах цифрової трансформації суспільства; розкрито роль інформаційно-цифрових технологій у темпально-дискретних художньо-педагогічних умовах, що охоплюють синхронічність, необмежену в часі і часто переривчасту комунікацію, недостатній рівень дисциплінованості викладачів і студентів та їх слабкий самоконтроль під час вивчення фахових мистецьких дисциплін. Передусім вони спричинені двома основними чинниками: епідемією COVID-19 та воєнним станом в Україні. Розкрито сутність та специфіку змішаного навчання як перспективної форми організації освітнього процесу в закладах вищої освіти; проаналізовано та систематизовано найбільш поширені у зарубіжній освітній практиці моделі змішаного навчання та здійснено їх класифікацію; запропоновано пріоритетні напрями цифровізації мистецько-педагогічної освіти.

«Особливості розвитку просвітництва в умовах війни» (чл.-кор. В.І. Кушерець). Проаналізовано основні напрями просвітницької діяльності в умовах російської війни проти України, зокрема спрямовані на об'єктивне висвітлення інформації з питань повномасштабної російської агресії проти України і забезпечення своєчасного спростування дезінформації. Просвітницька діяльність у регіонах України має специфіку, зумовлену їх особливостями історичними, соціально-культурними та етнонаціональними традиціями.

«Культуровідповідність в освітніх стратегіях України і Європейського Союзу» (акад. Г.Г. Філіпчук). Здійснено аналіз окремих аспектів культурно-освітньої політики української держави, історичних, світоглядних, суспільно-політичних, етичних, безпекових концепцій та поглядів на сучасний світ. Висвітлено процеси, явища та персоналії в контексті світоглядних, педагогічних парадигм, контент впливів духовних, освітніх, гуманітарних, мовно-культурних стратегій та цінностей української нації і держави на зміцнення єдності українського суспільства – важливого чинника перемоги над російським агресором.

«Розвиток цифрової компетентності майбутніх фахівців в умовах трансформації суспільства і освіти» (акад. Р.С. Гуревич). Досліджено трансформації в освітній діяльності в закладах вищої освіти в умовах цифровізації суспільства. У трансформації сучасної національної освіти особливого значення набувають цифрові технології, що впливають на

вдосконалення підготовки майбутніх учителів. Доведено, що для впровадження інноваційних технологій формування цифрової компетентності у майбутніх педагогів в умовах постійної зміни та покращення ІТ-інфраструктури закладів освіти необхідно регулярне та планомірне оновлення технічного забезпечення.

«Теорія і практика формування управлінської культури керівників закладів вищої освіти та їх структурних підрозділів» (акад. С.М. Ніколаєнко). Обґрунтовано методологічні підходи і розкрито методику формування професійної компетентності майбутніх агроінженерів у закладах вищої освіти; досліджено вплив міжпредметних зв'язків на мотивацію навчальної діяльності студентів; удосконалено навчально-методичне забезпечення формування професійної компетентності майбутніх інженерів сільського господарства.

«Науково-методичні та організаційні передумови розроблення законодавчих та нормативних актів щодо застосування цифрових технологій у професійній освіті» (акад. В.О. Зайчук). Обґрунтовано науково-методичні та організаційні засади підготовки проєктів законодавчих актів і нормативно-правових документів, що регламентують використання цифрових технологій у професійній підготовці кваліфікованих робітників у закладах професійної освіти; узагальнено результати досліджень щодо впливу цифрових технологій на якість професійної освіти; запропоновано підходи до розроблення рекомендацій з модернізації освітніх програм та впровадження інноваційних цифрових рішень в освітній процес.

«Безперервна професійна освіта державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні в умовах військового стану» (акад. К.О. Ващенко). Розроблено теоретико-методологічні засади організації безперервної професійної освіти державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. Доведено необхідність оновлення профілів професійної компетентності посадовців органів державної влади та місцевого самоврядування, а також відповідних професійних стандартів. Підготовлено інноваційні освітні програми, спрямовані на формування нового стилю державно-управлінського лідерства.

«Формування творчої складової діяльності лідерів-керівників та викладачів закладів професійної (професійно-технічної) та вищої освіти» (чл.-кор. О.Г. Романовський). Розроблено модель лідера-професіонала в освіті та менеджменті, методики виявлення та розвитку лідерських якостей. Обґрунтовано методологічні положення, покладені в основу моделі лідера-професіонала в освіті та менеджменті із необхідним базисом професійної компетентності викладача, уміннями і навичками аналізувати й узагальнювати з метою розвитку потенціалу особистості майбутнього фахівця.

«Науково-методичні засади управління якістю підготовки фахівців у професійній освіті» (акад. М.Ф. Дмитриченко). Розроблено теоретико-методологічні засади і методологічну модель діагностики та розвитку практичного інтелекту магістрів з транспортних технологій та систем; обґрунтовано організаційно-методичні підходи до впровадження STEAM-

освіти, спрямованої на розвиток креативності бакалаврів з метою виявлення і розвитку їхнього практичного інтелекту.

«Наукові засади розвитку економічної освіти студентів технічних і технологічних університетів» (акад. І.М. Грищенко). Розроблено концепцію формування інноваційної соціально-економічної моделі розвитку України із урахуванням плану Маршала 2,0, що передбачає прогнозування стану глобального економічного та політичного середовищ, пріоритетності інтеграції України в ЄС та НАТО, важливості їх імплементації в процеси сталого розвитку України на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівнях. Проаналізовано особливості розвитку економічної освіти студентів технічних та технологічних університетів, розглянуто підходи до формування інноваційних бізнес-хабів як центрів розвитку інновацій і трансферу технологій для підтримки «університетського чотирикутника знань», що надаватиме інформацію студентам, академічним та іншим працівникам про освітні, наукові, інноваційні види університетських послуг, розвиток підприємницьких ініціатив та трансфер технологій.

«Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до організації безбар'єрного та безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків» (акад. Ю.Д. Бойчук). Обґрунтовано авторську концепцію, розроблено науково-методичну систему і визначено педагогічні умови вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів до організації безбар'єрного та безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків як органічну цілісність структурних елементів, об'єднаних причинно-наслідковими та координуючими зв'язками; побудовано модель науково-методичної системи професійної підготовки майбутніх учителів до організації безбар'єрного та безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків.

«Підготовка фахівців у закладах вищої освіти в умовах євроінтеграції» (чл.-кор. В.П. Курок). Диференційовано види педагогічних інновацій; обґрунтовано авторське тлумачення дефініції «інноваційна педагогічна діяльність» та визначено структуру підготовки майбутніх педагогів професійного навчання до цієї діяльності; уточнено зміст поняття «інноваційна компетентність педагога професійного навчання» і виокремлено її структурні компоненти.

Найвагоміші результати діяльності Відділення за звітний період

У професійній (професійно-технічній) і фаховій передвищій освіті: нова парадигма консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва²⁶⁸; принципи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти²⁶⁹; принципи організації змішаного навчання в системі професійної (професійно-технічної) освіти²⁷⁰;

²⁶⁸ <http://visn-ped.gnpu.edu.ua/index.php/uk/arkhiv-publikatsij>

²⁶⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733579>

²⁷⁰ <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2022.3.4>. <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/2022-1/issue/view/4/4>

принципи розроблення і застосування цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників²⁷¹; методика відбору та структурування змісту розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу; механізми державно-приватного партнерства у сфері П(ПТ)О²⁷².

За результатами наукових досліджень у 2024 р. підготовлено 6 планових видань (1 наукове і 5 виробничо-практичних), а саме: монографія «Консультація з молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти для відновлення економіки України²⁷³; методичні рекомендації «Моніторинг якості змішаного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти»²⁷⁴, «Самовдосконалення педагогічних працівників фахових коледжів»²⁷⁵, «Механізми державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти у повоєнний час»²⁷⁶; практичні посібники «Збірник освітніх кейсів з енергоефективності та безпеки праці в повоєнному будівництві»²⁷⁷, «Збірник освітніх кейсів з охорони довкілля та ресурсозбереження в повоєнній аграрній галузі»²⁷⁸.

Найвагоміші результати наукових досліджень у сфері педагогічної освіти: обґрунтовано модель та розроблено концепцію оновлення змісту підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифрової трансформації суспільства²⁷⁹; визначено особливості відбору і структурування змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти на основі контент-аналізу силабусів, навчальних програм на бакалаврському, магістерському, докторському освітніх рівнях²⁸⁰; розроблено методичні рекомендації щодо удосконалення змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх викладачів у закладах вищої педагогічної освіти²⁸¹; укладено бібліографічний покажчик з проблеми розвитку змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на компетентнісних засадах²⁸² і глосарій щодо змісту професійної підготовки вчителів²⁸³; розроблено дві навчальні програми на основі інноваційних підходів до формування професійних компетентностей майбутніх педагогів на основі європейських освітніх практик²⁸⁴.

У сфері освіти дорослих: розроблено професійний стандарт

²⁷¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743993>

²⁷² <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-09-7/2024>

²⁷³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743674/>

²⁷⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743716>

²⁷⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743407>

²⁷⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743396>

²⁷⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743500>

²⁷⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743511>

²⁷⁹ <http://surl.li/vhmjrq>.

²⁸⁰ [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(9\).2024.0003](https://doi.org/10.35387/ucj.1(9).2024.0003)

²⁸¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744219/>

²⁸² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742485/>

²⁸³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744701>.

²⁸⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744780>.

«Андрагог»²⁸⁵; теоретично обґрунтовано андрагогічно орієнтовану модель професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах неформальної та інформальної освіти; виявлено специфіку корпоративного навчання науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і укладено навчальні програми підвищення кваліфікації викладачів закладів вищої освіти («Корпоративна освіта і навчання викладача вищої школи»²⁸⁶, «Андрагогічні засади професійного розвитку викладача вищої школи»²⁸⁷); розроблено проєкт з додаткової гуманітарної освіти «Liberal arts and sciences: освітнє майбутнє» / «Вільні мистецтва та науки: освітнє майбутнє» (спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки; освітній ступінь – «доктор філософії»)²⁸⁸.

III.5. Відділення вищої освіти

Наприкінці 2024 р. у складі Відділення вищої освіти НАПН України (далі – Відділення) працювали 13 дійсних членів (академіків) та 15 членів-кореспондентів, у тому числі 3 доктори філософських наук, 6 докторів педагогічних наук, 7 докторів технічних наук, 3 доктори фізико-математичних наук, 3 доктори економічних наук, 2 доктори історичних наук, 1 доктор юридичних наук, 1 доктор соціологічних наук, 1 доктор політичних наук, 1 доктор біологічних наук. Усі члени Відділення мають вчене звання професора. До складу Відділення також входили 7 іноземних членів НАПН України, 10 почесних академіків та 2 почесні доктори НАПН України. У 2024 р. склад членів Відділення кількісно зменшився. Дочасна смерть обірвала життя академіків НАПН України В.І. Кононенка та А.Г. Слюсаренка. Почесним академіком НАПН України на загальних зборах у квітні 2024 р. обрано Пирожкова Сергія Івановича, віцепрезидента Національної академії наук України, Надзвичайного і Повноважного Посла України у Республіці Молдова, доктора економічних наук, професора, академіка Національної академії наук України, Заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки.

До Відділення віднесено Інститут вищої освіти НАПН України та ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. У складі Відділення продовжили функціонувати секція фізичного виховання і спорту та Центр інноваційного розвитку вищої освіти НАПН України.

У 2024 р. в Інституті вищої освіти НАПН України завершено фундаментальне наукове дослідження і розпочато виконання чотирьох дворічних планових фундаментальних наукових досліджень та одного річного прикладного наукового дослідження.

У 2024 р. в Університеті менеджменту освіти виконувалися 8 прикладних наукових досліджень. З них – прикладне наукове дослідження з проблем

²⁸⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743826>

²⁸⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742786/>

²⁸⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740721>

²⁸⁸ https://drive.google.com/file/d/1wnr8yitEg4yIlTK_BD_B6e7l250VjedH/view

розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду за цільовим державним фінансуванням, та 7 прикладних наукових досліджень без цільового державного фінансування у межах науково-педагогічної діяльності кафедр, у тому числі: 2 завершені прикладні наукові дослідження та 5 перехідних прикладних наукових досліджень.

Крім того, виконувалися 30 прикладних наукових досліджень дійсних членів і членів-кореспондентів, що входять до складу Відділення, із яких 2 дослідження припинено з огляду на кончину виконавців.

Умови воєнного стану позначились на трансформації базових взаємопов'язаних складників системи вищої освіти, зокрема контингентів учасників освітнього процесу та мережі ЗВО, що спричинило набуття ще більшої актуальності наукових досліджень членів відділення та наукових установ щодо нових форм, методів соціалізації молоді, яка захищає Україну, соціального і життєвого досвіду у війні. Невипадково трансформується організація освітнього процесу із урахуванням новітніх інформаційних технологій та діджиталізацію світу, управління університетами в умовах викликів воєнного часу, створенням безпечних умов для навчання та викладання, науково-методологічних засад удосконалення менеджменту вищої освіти, економічних проблем її розвитку, проблем якості та інтернаціоналізації вищої освіти, інклюзії у вищій освіті, цифрових інструментів підвищення ефективності та якості підготовки кадрів для повоєнного відновлення України, системно-синергетичного поєднання традиційних та інноваційних технологій навчання. Водночас актуальністю відзначалися також дослідження соціально-політичних трансформацій освітніх практик та соціокультурних процесів в Україні упродовж більш як 30 років незалежності, теоретичних і методичних аспектів підготовки і роботи вчителя сучасної школи, теоретико-методологічних і практичних аспектів духовного пробудження та духовної безпеки студентської молоді. Важливість таких наукових досліджень зумовлена не лише їх назрілою актуальністю, а й тим, що їх результати спрямовано на розв'язання проблем забезпечення рівного доступу до якісної вищої світи; вдосконалення викладання і навчання; розвиток дослідницького потенціалу закладів вищої освіти в умовах відкритої науки; реалізацію соціальної відповідальності закладів вищої освіти, їх зв'язок з ринком праці; оптимізацію мережі закладів вищої освіти, утворення потужних регіональних університетів; розширення університетської автономії; посилення інтернаціоналізації вищої освіти України, її інтеграції в європейські простори вищої освіти і досліджень; цифровізацію, використання штучного інтелекту у вищій освіті; подальше посилення впливу НАПН України на розв'язання проблем вітчизняної вищої освіти в умовах п'ятої промислової революції.

Найістотнішими науковими результатами, здобутими в ході виконання **Інститутом вищої освіти НАПН України** досліджень за напрямом «*Вища освіта*», стали обґрунтовані поняття, виявлені тенденції, встановлені закономірності, запропоновані концепції, сформульовані наукові принципи, розроблені моделі, критерії та висунуті гіпотези. Зокрема до основних наукових

здобутків за дослідженням «*Теоретичні основи і механізми взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України*» віднесено такі встановлені закономірності:

- чим різноманітніші форми співпраці закладів вищої освіти та роботодавців, тим вищий рівень професійної підготовленості випускників;
- система вищої освіти та ринку праці перебувають у тісній взаємодії та впливають одна на одну: зміни в одній системі (вища освіта або ринок праці) неминуче призводять до змін в іншій;
- взаємодія вищої освіти та ринку праці має динамічний характер (постійно змінюється під впливом різних чинників, таких як технологічний прогрес, соціокультурні зміни, економічні умови, політичні фактори тощо);
- якщо країна переживає період трансформації економічної системи, то взаємодія вищої освіти і ринку праці зазнає значних змін, супроводжуючись невідповідністю між профілями підготовки випускників і потребами ринку;
- війна стимулює адаптацію системи вищої освіти до нових потреб ринку праці, що виникають як її наслідок;
- чим більше міжнародних мобільностей мають здобувачі вищої освіти, тим вищий показник їх працевлаштованості та рівень заробітної плати;
- входження університетів у ринкові відносини, зокрема і в частині ринку праці, вимушує переглядати місію і призначення вищої освіти і часто розглядається як кризове явище у системі вищої освіти.

Виявлено тенденції:

- поява нових типів робочих місць і нових форм роботи, які вимагають вищого рівня кваліфікації, зумовлена впровадженням цифровізації в усі сектори економіки;
- зниження готовності випускників закладів вищої освіти до роботи в реальному секторі економіки зумовлено зростанням відірваності теоретичних знань від практики;
- створення модульних освітніх програм дає змогу здобувачам вищої освіти індивідуалізувати траєкторію навчання та отримувати додаткові кваліфікації відповідно до потреб ринку;
- посилення уваги до розвитку soft skills (комунікація, лідерство, командна робота, критичне мислення) стає запорукою майбутньої успішної кар'єри;
- перетворення закладів вищої освіти на важливі складники національної інноваційної екосистеми, відповідальні за підготовку інноваційних працівників і керівників, здатних здійснювати трансфер інновацій та комерціалізувати результати інноваційної діяльності;
- зростання ролі національних систем кваліфікацій у взаємодії університетів та роботодавців.

Обґрунтовано наукові принципи:

- ефективної взаємодії закладів вищої освіти із роботодавцями: участі та партнерства; об'єктивності/неупередженості; доброчесності; прозорості; відповідальності та підзвітності; толерантності; ефективності і доцільності;

– застосування дуальної форми здобуття вищої освіти: взаємодії вищої освіти і ринку праці; відповідності професійним стандартам; орієнтації на потреби ринку; студентоцентризму; добровільності участі здобувачів у навчанні за дуальною формою; узгодженості академічної і практичної складових фахової підготовки здобувачів вищої освіти; відповідності змісту практичної підготовки сучасному рівню виробництва за обраною кваліфікацією; трипартизму – рівноправного партнерства та збалансованості інтересів здобувача вищої освіти, закладу вищої освіти і роботодавця/роботодавців²⁸⁹.

Висунуто гіпотези:

– взаємодія вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України може стати більш ефективною за рахунок модернізації механізмів цієї взаємодії, моніторингу зайнятості та умов праці випускників закладів вищої освіти, проєктування їх кар'єрного зростання, удосконалення процедур управління університетом на всіх рівнях;

– рівень розвитку інноваційної інфраструктури університету та рівень його впливу на інноваційний розвиток регіону чи країни є взаємозалежними.

За дослідженням *«Оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки в умовах післявоєнного відновлення країни»* встановлено закономірності:

– розвиток відкритої науки та трансформація системи захисту прав інтелектуальної власності взаємозалежні;

– високі стандарти доброчесності безпосередньо впливають на достовірність, відтворюваність і суспільну довіру до результатів наукових досліджень.

Обґрунтовано науковий принцип оцінювання дослідницької діяльності університетів у контексті їх регіональної залученості, який базується на її комплексності, дихотомічності, людиноцентрованості оцінювання, залученні стейкхолдерів, неперервності покращень, значущості.

Виявлено тенденції:

– удосконалення політик і механізмів оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки має бути доповненим такими показниками, як: здійснення обміну даними; кількість публікацій, які можна відстежити за допомогою різних альтиметричних джерел; кількість проєктів громадянської науки; відсоток дослідників у програмах громадянської науки; відсоток дослідників, які діляться даними; відсоток метаданих; відсоток відкритих публікацій; кількість інститутів з репозиторіями відкритого доступу; кількість твітів до публікацій популярних користувачів Twitter тощо;

– при переході до більш збалансованого підходу між кількісним та якісним оцінюванням дослідницької діяльності вчених перевага віддається якісному оцінюванню, яке підтримується відповідальним використанням кількісних показників;

²⁸⁹ <https://surl.li/vcdzdu>

– перехід від класичної моделі «всі права захищені» до гнучкої системи управління правами створює підґрунтя для самостійного визначення авторами умов використання своїх творів;

– незважаючи на існування національних ліцензій, найбільш поширеними стають міжнародні ліцензії Creative Commons, що сприяє інтернаціоналізації глобальної наукової співпраці та обміну знаннями;

– створення і вдосконалення платформ та інструментів управління правами на наукові публікації (як-от PLSclear) забезпечують автоматизацію та спрощення процесів управління правами в цифрову епоху і сприяють розвитку спеціалізованої технологічної інфраструктури;

– вдосконаленню оцінювання дослідницької доброчесності сприяє активне формування глобальних ініціатив (DORA, Leiden Manifesto, Hong Kong Principles).

Розроблено модель системи оцінювання дослідницької діяльності вчених в умовах відповідальної відкритої науки. Основними структурними компонентами запропонованої моделі є ключові міжнародні та європейські розробки методів, інструментів оцінювання дослідницької діяльності із притаманними їм різними рівнями конкретизації та узагальнень, згруповані та класифіковані за такими сферами: оцінювання компетентностей вчених; оцінювання наукової кар'єри вчених; оцінювання досліджень вчених (зокрема відповідального оцінювання досліджень та оцінювання відповідальних досліджень); оцінювання впливу досліджень та дослідницької діяльності вчених; оцінювання портфоліо вчених. Основу моделі складає комплекс основоположних принципів оцінювання дослідницької діяльності вчених в умовах відкритої науки, визначених міжнародними та європейськими експертними групами²⁹⁰.

За дослідженням *«Забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти України в контексті стійкого розвитку в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення країни»* виявлено тенденції до:

– посилення наукового і методичного супроводу створення університетів світового класу в контексті розвитку науки про університети;

– зменшення фокусу на зовнішньому вимірі розвитку Болонського процесу і Європейського простору вищої освіти «конкурентоспроможність і привабливість» вищої освіти та посилення внутрішнього виміру «сумісність і порівнянність»;

– зростання ключової ролі університетів у формуванні конкурентоспроможного людського капіталу в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України;

– поширення національних і міжнародних альянсів університетів як важливого чинника розвитку вищої освіти в Україні, що сприяє інтернаціоналізації, удосконаленню якості освіти та наукових досліджень, а також європейській інтеграції українських університетів;

– упровадження гнучких підходів до навчання, викладання та оцінювання

²⁹⁰ <https://surli.cc/unrnoe>

на основі індивідуальної траєкторії навчання студента та персоналізованих методів викладання і оцінювання.

Розроблено критерії:

– максимальної крутизни рейтингу як мірила його досконалості (місійної відповідності);

– методологічно-індикаторної сталості рейтингу як мірила його досконалості (місійної відповідності);

– конкурентоспроможності як мірила групової диференціації цілісних університетських мереж;

– оцінювання ефективності трансформації механізмів забезпечення лідерства та якості вищої освіти в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення України: академічної якості; міжнародної співпраці; мобільності; сучасних технологій цифровізації; репутації і рейтингів університетів, стійкості діяльності;

– визначено кількісні методи рейтингового оцінювання конкурентоспроможності університетів (метод оберненої пропорційності; метод прямої пропорційності; синтетичний метод крутизни).

Встановлено закономірності, сутність яких полягає в тому, що:

– в умовах конкурентного розвитку і зростаючої ролі вищої освіти в ньому актуалізуються наука про університети (університетологія), що виявляє об'єктивні регулятори розвитку;

– розвиток університетських мереж призводить до їх групової диференціації за рівнем конкурентоспроможності²⁹¹.

Висунуто гіпотези:

– багатовимірності кваліфікаційного розриву між вищою освітою і ринком праці: рівневої, галузевої, типологічної, мережевої, прогностичної;

– рівневої дихотомії кваліфікаційного розриву між вищою освітою і ринком праці: розрив уверх/розрив донизу;

– інтернаціоналізації, цифровізації, індивідуалізації освітнього процесу, міждисциплінарності підготовки як ключових засобів впливу на трансформацію механізмів забезпечення лідерства вищої освіти та підвищення її конкурентоспроможності в умовах стійкого розвитку;

– трансформації механізмів забезпечення лідерства вищої освіти та її конкурентоспроможності в умовах стійкого розвитку, що відбувається на основі принципів удосконалення якості, доступності, інтеграції та стійкості вищої освіти²⁹².

За дослідженням «Соціальна інклюзія у сфері вищої освіти у післявоєнний період» розроблено концепцію соціальної інклюзії у сфері вищої освіти, що включає:

– створення умов залучення до навчання всіх потенційних здобувачів освіти незалежно від віку, гендеру, раси, соціального статусу тощо;

– залучення закладів вищої освіти у процеси повоєнного відновлення

²⁹¹ <https://surl.li/oynaex>

²⁹² <https://surl.li/wdnpmtm>

шляхом актуалізації першої, другої та третьої університетських місій;

– мобілізацію університетського потенціалу на виконання стратегічних (довгострокових) та поточних (короткострокових) завдань відбудови, відродження, зцілення українського суспільства через розширення пропозиції освітніх послуг та знанневих продуктів для різних категорій фізичних і юридичних осіб;

– збільшення контингенту здобувачів освіти завдяки створенню у закладах вищої освіти привабливого середовища для різних груп здобувачів освіти, включно із особами з особливими освітніми потребами.

Обґрунтовано, що культура інклюзивності базується на принципах доступності, безбар'єрності, недискримінації та інтеграції здобувачів вищої освіти в академічну спільноту, а згодом у суспільство, соціальної відповідальності академічної спільноти за взаємодію, розвиток громад, суспільний поступ.

Для отримання інформації про актуальний стан соціальної інклюзії у вищій освіті розроблено систему індикаторів, в основу якої покладено підхід «вхідні ресурси – процеси – результати», що передбачає розподіл індикаторів на три групи: індикатори вимірювання вхідних ресурсів, індикатори вимірювання освітнього процесу, індикатори вимірювання результатів²⁹³.

За дослідженням «*Розвиток університетів у контексті післявоєнного відновлення: синергія соціальних і інституційних трансформацій вищої освіти, науки та економіки*» встановлено закономірності:

– становлення нової парадигми вищої освіти супроводжується реактуалізацією гуманістичного ідеалу освіченої особистості;

– вища освіта формує людський капітал через знання, навички, здібності, втілені в індивідах.

Висунуто гіпотези:

– в умовах понадскладності вища освіта має стати відкритою, готуючи студентів до життєдіяльності за умов, які ще не склалися;

– технології штучного інтелекту можуть замінювати людину лише у нетворчій діяльності, що визначає актуальні напрями розвитку вищої освіти;

– посилення цифрових навичок сприяє зростанню, інноваціям та побудові більш справедливого, згуртованого, стійкого та інклюзивного суспільства;

– основні положення актів України про кваліфікації вітчизняної вищої освіти не відповідають положенням Глобальної конвенції з визнання кваліфікацій вищої освіти.

Виявлено тенденції:

– війна є каталізатором трансформації вищої освіти України у синергії із тенденціями розвитку суспільства та економіки;

– трансформація вищої освіти за доби індустрії 4.0 відбувається у напрямі персоналізації та гуманізації;

– інтеграція штучного інтелекту у сферу освіти швидко зростає та потенційно може революціонізувати те, як ми вчимося і викладаємо;

²⁹³ <https://surl.li/diokbo>

– вища освіта стає сферою з універсальними принципами визнання її кваліфікацій;

– закладів вищої освіти, постійно оновлюючись та адаптуючись до потреб ринку праці, є рушійною силою розвитку людського капіталу і відповідно суспільства та економіки²⁹⁴.

За темою завершеного прикладного наукового дослідження «*Розроблення концепції розвитку відкритої науки для наукових організацій*» вперше теоретично обґрунтовано Концепцію розвитку відкритої науки в науковій організації, яка визначає основні проблеми і ключові засади реалізації принципів відкритої науки в її діяльності. Визначено мету (сприяння відкритому обміну знаннями, підвищення якості наукових досліджень та їх впливу на розвиток суспільства), основні завдання (підвищення достовірності, надійності й відтворюваності результатів досліджень; заохочення раннього обміну науковими результатами; визнання відкритості наукових досліджень у системах оцінювання дослідницької діяльності; підвищення видимості результатів досліджень вчених наукової організації; посилення її дослідницького потенціалу з метою опанування складних відкритих знань; популяризація науки, поширення наукових знань і залучення громадян до участі в науковій діяльності) та очікувані результати упровадження Концепції (посилення суспільного, академічного та економічного впливу, підвищення суспільної довіри до результатів досліджень, що виконуються в науковій організації); забезпечення відкритого доступу до наукових результатів і даних досліджень; підвищення рівня доброчесності та якості досліджень; популяризацію результатів досліджень, які виконуються в науковій установі, поширення наукових знань та залучення громадян до участі в науковій діяльності; сформованість дослідницького потенціалу наукових колективів, необхідного і достатнього для опанування, продукування і поширення складних знань відкритої науки²⁹⁵.

Упровадження Концепції спрямовано на надання відкритого доступу до публікацій, даних наукової організації; підвищення достовірності, надійності й відтворюваності результатів досліджень; сприяння міжнародному співробітництву, зокрема з питань відкритої науки.

Вперше теоретично обґрунтовано блочну модель розвитку відкритої науки в науковій організації, яка визначає цілі і завдання її розвитку, цінності і принципи, інституційні механізми (нормативно-правові та організаційно-функціональні) розвитку відкритої науки, оцінювання результатів досліджень в умовах відкритої науки, результати розвитку відкритої науки в науковій організації²⁹⁶.

В Університеті менеджменту освіти у звітному році виконувалося 8 прикладних наукових досліджень, з яких одне прикладне з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду за тематикою НАПН України та

²⁹⁴ <https://surl.li/ouflra>

²⁹⁵ <https://surl.li/vgfsaf>

²⁹⁶ <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2024-17-98-109>

7 прикладних без цільового державного фінансування у межах науково-педагогічної діяльності кафедр, з них 2 завершені і 5 перехідних.

За темою завершеного прикладного наукового дослідження з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду «*Кваліфікаційний розрив на ринку праці в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України*»:

– розроблено, експериментально перевірено і впроваджено комплексну систему короткострокового прогнозування попиту на нові спеціальності, компетентності, кваліфікації, навички, сфери діяльності на регіональному і локальному ринках праці із метою подальшої її імплементації у підготовці висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців з вищою освітою; – проаналізовано сучасний стан (за основними показниками ринку праці 2017-2024 рр.) і виявлено новітні тенденції глобального і національного ринку праці та освітніх послуг, попит на компетентності, кваліфікації у сфері вищої освіти;

– вивчено професійні запити замовників освітніх послуг (первинний, вторинний і третинний ринок), роботодавців, студентів, випускників закладів вищої освіти та їхні потреби в освітніх послугах, компетентностях, кваліфікаційних навичках;

– досліджено зовнішні (прямої і побічної дії) і внутрішні чинники (об'єктивні і суб'єктивні), які впливають на новітні тенденції ринку праці та освітніх послуг;

– здійснено градацію компетентностей і навичок (кросфункціональні, когнітивні, цифрові, соціально-поведінкові тощо), цінностей сучасного фахівця з вищою освітою відповідно до соціально-економічних умов розвитку виробництва, вимог роботодавців і ключових стейкхолдерів;

– розроблено механізми подолання кваліфікаційного розриву (skills gap) як глобальної проблеми розвитку людського капіталу і технологій, освіти і навчання в умовах війни та повоєнного відновлення країни²⁹⁷;

– розроблено й експериментально апробовано акметехнологічне науково-методичне забезпечення підготовки висококваліфікованих та конкурентоздатних на ринку праці фахівців (міжнародна монографія; регіональні карти ринку праці (професії і кваліфікації); атлас конкурентоспроможних на ринку праці професій в умовах повоєнного відновлення України);

– проведено відкритий онлайн-лекторій «Кваліфікаційний розрив на ринку праці України: стан та механізми його подолання»);

– експериментально доведено дієвість комплексної системи короткострокового прогнозування попиту на професії, компетентності, кваліфікації, сфери діяльності на регіональному і локальному ринках праці з метою подальшої її імплементації у підготовці висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців з вищою освітою.

Подальшого розвитку набули теоретичні і методичні засади підготовки висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців з вищою освітою на

²⁹⁷ [https://doi.org/10.58442/2218-7650-2024-28\(57\)-191-211](https://doi.org/10.58442/2218-7650-2024-28(57)-191-211)

засадах компетентнісного, андрагогічного, системного, акмеологічного, діяльнісного тощо підходів з урахуванням кон'юнктури повоєнного ринку праці; питання синергії науки, виробництва та бізнесу на засадах державно-приватного партнерства; маркетингу і логістичного менеджменту освітніх послуг.

За темою завершеного прикладного дослідження *«Проектне управління розвитком соціально-економічних та інформаційних систем в умовах діджиталізації»*:

– адаптовано існуючі практики управління проектами за сприяння розробленню проектними менеджерами ефективних стратегій реагування на кризи різного походження; сучасні підходи до підготовки управлінців, які ґрунтуються на висновках і рекомендаціях ключових сфер науки, дотичних до навчання дорослих (міждисциплінарний підхід) шляхом застосування інтерактивних методів навчання (на прикладі навчальної дисципліни-тренінгу «Управління проектами: від SMART до PMP»);

– акцентовано, що сферою, яка інтегрується із сталим розвитком, є організаційні аспекти проекту та управління людськими ресурсами. Особливо важливими при цьому є соціальні міркування: рівні можливості, недискримінація та особистісний розвиток, які необхідно застосувати на практиці в управлінні командою проекту. До того ж в організації та управлінні командою необхідно враховувати дистанційну роботу, цифрові/гібридні робочі графіки (офіси) та збалансування часу між роботою та відпочинком;

– виокремлено чотири імперативи, які пояснюють фактори впливу на інтеграцію сталості в управлінні проектами з точки зору їх керівників: стійку інноваційну бізнес-модель, управління стейкхолдерами, прибутку та розуміння конкурентних переваг, екологічну політику та економію ресурсів; особливостей реалізації цифрової гуманітаристики;

– доведено, що за рахунок швидко зростаючого невідповідного впливу геополітики підвищуються системні ризики в міжнародних проектах, що мають складний і багатогранний характер; стандартами управління проектами на сучасному етапі визнається зв'язок між проектами та сталістю, визначається роль менеджера проекту у цих відносинах, необхідні для цього компетенції; необхідність застосування недетермінованого підходу щодо планування та контролю виконання проекту за умов інтеграції принципів сталого розвитку в управління проектами²⁹⁸.

За підсумками завершеного прикладного дослідження *«Професійна мобільність учасників освітнього процесу в умовах реформування вищої освіти»*:

– визначено ключові фактори, що впливають на рівень та характер мобільності здобувачів освіти у контексті реформування вищої освіти та поточні тенденції у вищій освіті, зміни у системі освітнього процесу та їхній вплив на мобільність його учасників²⁹⁹;

²⁹⁸ <https://doi.org/10.46852/0424-2513.2.2024.20>

²⁹⁹ <https://doi.org/10.14571/brajets.v17.n1>

- розглянуто різні форми мобільності (стажування, обміни, проекти тощо), які впливають на професійний розвиток учасників освітнього процесу;
- здійснено аналіз основних напрямів руху учасників освітнього процесу у сфері освіти в умовах реформ, ключових чинників, які визначають їх бажання та можливості до мобільності.

За перехідним прикладним дослідженням *«Трансформація професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти»*:

- розроблено концепцію, теоретико-методологічні основи трансформації професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників та функціонування відкритого університету післядипломної освіти, сформульовано й визначено основні поняття;

- упроваджено: модель відкритого університету післядипломної освіти як цифрової екосистеми та цифрового двійника інституту післядипломної освіти у шести проєкціях з характеристикою її властивостей (модульна багатофункціональна модель; цифрова екосистема відкритого університету післядипломної освіти; управління ним; процесуальна модель функціонування цифрової екосистеми відкритого університету післядипломної освіти; організація освітнього процесу в ньому; індивідуальна траєкторія професійного розвитку – андрагогічний цикл); адаптивну модель професійного розвитку керівних кадрів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти³⁰⁰; модель управління інноваційною діяльністю закладу професійної (професійно-технічної) освіти³⁰¹; п'ять моделей професійного розвитку фахівців професійно-технічної освіти, затребуваних у перспективі повоєнного відновлення України;

- запроваджено технології трансформації професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету та діяльності освітнього/наукового технопарку для підтримки розвитку інновацій в освіті та розвитку у науково-педагогічних працівників і керівників освіти здатностей до експертизи і науково-методичного супроводу інновацій.

За перехідним прикладним дослідженням *«Трансформація публічного управління розвитком соціального, економічного, політичного та людського потенціалів суспільства і держави»*:

- висвітлено теоретичні та практичні аспекти адаптації вітчизняного законодавства до права ЄС;

- розглянуто проблеми імплементації європейських стандартів соціального діалогу в контексті відновлення та розвитку України;

- визначено особливості застосування ШІ в освітньому процесі закладів вищої освіти³⁰²;

- охарактеризовано статистичні дані для з'ясування ризиків і загроз використання у закладах вищої освіти штучного інтелекту в умовах відкритої

³⁰⁰ <https://cutt.ly/19GDQNo>

³⁰¹ <https://cutt.ly/19GDQNo>

³⁰² <http://surl.li/cfgmse>

науки, одержані в рамках проведеного в 2023 р. вченими Інституту вищої освіти НАПН України всеукраїнського опитування «Відкрита наука в закладах вищої освіти України».

За перехідним прикладним дослідженням *«Трендвотчінг ринку праці в системі підготовки і підвищення кваліфікації фахівців в умовах повоєнного відновлення України»*:

– проаналізовано сучасний стан (за основними показниками ринку праці 2019-2023 рр.) і виявлено новітні тенденції глобального і національного ринку праці, бізнес-чинники, попит на компетентності, кваліфікації у сфері вищої і професійної освіти;

– описано параметри ринку праці за відповідними галузями для прогнозування затребуваних компетентностей, навичок і сфер діяльності при підготовці і підвищенні кваліфікації фахівців, маркетингу освітніх послуг;

– вивчено професійні орієнтири замовників освітніх послуг (первинний, вторинний і третинний ринок), роботодавців, учнівської молоді та їхні потреби в освітніх послугах, компетентностях.

За темою перехідного прикладного дослідження *«Соціально-психологічний супровід становлення фахівців в кризових та посткризових умовах»*:

– поглиблено та розширено уявлення про професіоналізацію фахівців; поняття їх становлення, мотивації і самореалізації, самоефективності, психологічний та соціально-психологічний супровід становлення³⁰³;

– розроблено і валідизовано на українській вибірці авторську експрес-методику «Діагностика рівнів сформованості ауто толерантності фахівців», апробовану за участі 200 психологів.

За перехідним прикладним дослідженням *«Тренди, ризики та детермінанти соціально-економічного розвитку організації в умовах цифрової трансформації»*:

– вперше запропоновано розглядати інноваційну активність стосовно підприємства як дві складові: інноваційну активність системи управління підприємством та активність інноваційної діяльності;

– визначено побудову інклюзивного підходу в кадрових агенціях та рекрутингових процесах;

– запропоновано інтегрувати теми курсу «Менеджмент у продуктовому ІТ» від компанії Genesis у навчальну програму «Цифрова економіка»³⁰⁴.

Наукові дослідження членів Відділення проводилися за Пріоритетними напрямками (тематикою) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 рр., затвердженими Президією НАПН України у новій редакції 20 червня 2024 р.:

– філософія освіти. Методологія, теорія, історія освіти і педагогіки;

– якість освіти. Інформаційне освітнє середовище;

³⁰³ <https://doi.org/10.33788/rcis.84.13>

³⁰⁴ https://doi.org/10.1007/978-3-031-65207-3_50

- вища освіта;
- освіта дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта;
- управління та економіка освіти.

Найважливішими здобутками членів Відділення за цими напрямками досліджень стали:

- обґрунтоване головне завдання сучасної системи освіти – формування усвідомлення людиною потреби у зміні не через технологізацію власного життя, а через постійне переосмислення і трансформацію цінностей з орієнтацією на принцип гуманізму;

- доведення прогресивного розвитку особистості із орієнтацією на активну життєву позицію, громадянську свідомість і гуманістичний світогляд;

- доведення розкриттям духовно-моральних засад розвитку людини, національних пріоритетів, проблем і перспектив освітньої сфери України;

- обґрунтування, що освіта України поступово й послідовно стає рушійною силою суспільства, здатною забезпечити інноваційний прорив у науково-технологічній, виробничо-економічній, соціально-гуманітарній сферах;

- аналіз загальних проблем трансформації освітніх практик вищої школи у цифровому соціумі;

- обґрунтування необхідності соціологічного супроводу модернізації освітніх практик у мережевому суспільстві;

- з'ясування, що ресурсний потенціал є складною системою взаємопов'язаних елементів, що досягає синергетичного ефекту завдяки їх взаємодії: із одного боку, це забезпечує досягнення ЗВО високого рівня конкурентоспроможності, а з іншого боку – дозволяє робити гідний внесок у розв'язання проблем післявоєнного відновлення та розвитку держави;

- розроблення методики оцінювання ресурсного потенціалу, яка дає змогу здійснити розрахунок інтегрального показника на підставі значень його структурних елементів, що забезпечує можливість усебічно охарактеризувати ресурсний потенціал закладів вищої освіти;

- доведення, що цифрові трансформації в умовах повоєнного відновлення і перспективного розвитку мають відповідати параметрам сучасних освітніх трендів та є практичною вимогою для здобувачів вищої освіти як потенційних управлінців і професійних виконавців стратегій відновлення потенціалу України, забезпечуючи доступ до науково-методичних розробок та консультативних послуг, що можуть бути надані європейськими країнами-партнерами, зокрема у форматі участі в спільних дослідних програмах, тренінгах тощо;

- встановлення, що фінансування вищої освіти в Україні має ґрунтуватися на спільних розрахунках обсягів державного замовлення в поєднанні з Умовами (Порядком) прийому до закладів вищої освіти. Це має бути єдина комплексна система, де провідним є обсяг державного замовлення, далі – фінансування вищої освіти, а потім – Умови (Порядок) прийому до закладів вищої освіти;

– встановлення, що демпінгові ціни зрештою обов'язково призводять до зниження якості підготовки фахівців з вищою освітою;

– узагальнення суспільних, науково-теоретичних та науково-практичних аспектів переваг цифрових трансформацій освітньої діяльності в сучасних умовах;

– розроблення і впровадження нових тем навчальних дисциплін основного та варіативного компонентів фізико-математичного та інформатичного профілів освітніх програм спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», курси «Обчислювальні методи та застосування комп'ютерів», «Моделювання процесів та систем», «Сучасні методи комп'ютерних обчислень» спеціальностей «Комп'ютерні науки», «Інформаційні системи та технології» та «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та роботизація», представлених на сторінках англomовного навчального посібника програми розв'язання практичних задач з функціонального аналізу мовою Python;

– створення умов участі здобувачів освіти з особливими освітніми потребами у грантових проєктах, конкурсах, програмах мобільності, вебінарах та інформаційних заходах за кордоном, подальший розвиток стратегічного партнерства із зарубіжними університетами у сфері освіти дітей з особливими освітніми потребами; розширення додаткових можливостей участі здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, викладачів у міжнародних та європейських освітніх програмах, програмах стажувань та практики, зокрема у програмах подвійних дипломів.

Упродовж звітнього року членами Відділення акад. М.З. Згуровським, чл.-кор. Д.Г. Лук'яненком, чл.-кор. Р.Н. Кветним досліджувалися проблеми впливу технологій штучного інтелекту на глобальний сталий розвиток. Зокрема в рамках ініціативного наукового дослідження за темою «Глобальний економічний розвиток в умовах формування цифрового суспільства» за участю члена-кор. Д.Г. Лук'яненка досліджено тенденції розвитку інструментів штучного інтелекту і їх вплив на глобальний сталий розвиток та обґрунтовано особливості сталого та «зеленого» розвитку в глобальному середовищі. Членом-кор. Р.Н. Кветним у Вінницькому національному технічному університеті досліджувалося використання моделей штучного інтелекту у мовах програмування kotlin і java.

У рамках гранту від «Research England» учені Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (акад. М.В. Загірняк) та Університету Лестера (UoL) спільно реалізували проєкт «Розробка п'ятирічної дорожньої карти досліджень в аерокосмічній галузі, біоінженерії та сфері штучного інтелекту». Розроблено нові методи машинного навчання для наближеного розв'язання задач з використанням відкритих програмних бібліотек III Tensor Flow та Keras. За цим напрямом 30 жовтня 2024 р. акад. М.З. Згуровським прочитано публічну лекцію за темою «Основні загрози сталому розвитку глобального суспільства в конфліктному світі» для співробітників Інституту сталого розвитку Мюнхенського технічного

університету. Фундаментальні результати, покладені в основу прикладних досліджень цієї проблеми, використовуються для оброблення великих даних в умовах загроз національній безпеці, при вирішенні задач сценарного планування, маршрутизації запасів та інших.

На основі узагальнення наукових праць та авторитетних експертних оцінок доведено неоднозначність впливу штучного інтелекту на три складники сталого розвитку: економічного, соціального та екологічного. Збільшуючи технологічні можливості та підвищуючи ефективність бізнесу, державного управління, надання адміністративних і соціальних послуг, ШІ створює низку соціально-економічних проблем насамперед на ринку праці, коли сотні професій дискредитуються та можуть зникнути. У глобальній парадигмі розвитку використання ШІ має як позитивні, так і негативні аспекти. ШІ призведе до трансформацій на глобальному ринку праці. Поява або створення анклавів розумної економіки вже стає ключовою тенденцією структурної трансформації світової економіки. Це стосується розумного бізнесу (розумне виробництво, розумні речі, розумний маркетинг), який використовує ШІ та формуватиме розумну пропозицію та розумний попит (споживання) на ринку, локальні розумні міста та спільноти. ШІ може бути потужним інструментом досягнення цілей сталого розвитку, але його впровадження має враховувати екологічні, економічні та соціальні аспекти, щоб забезпечити позитивний і справедливий вплив на країни в усьому світі.

Підтверджено, що практично всі сектори економіки, включаючи освіту та медицину, піддаються масштабному впливу ШІ. ШІ здатний оптимізувати використання ресурсів і підвищити енергоефективність, зменшуючи відходи, таким чином впливаючи на екологічну основу сталого розвитку. Якщо науковий прогрес у матеріалознавстві, енергетиці та математичних обчисленнях призвів до цифрової трансформації з появою Індустрії 4.0, то в синергії з біо- та квантовими технологіями ШІ сформує Індустрію 5.0, тобто, розумну економіку через технологічний вибух. З метою візуалізації поточного глобального інтелектуального і технологічного ландшафту на основі алгоритму Кохонена з пакетом Deductor Studio проаналізовано 128 країн за 5 показниками. Моделювання дозволило згрупувати їх у 5 кластерів, що робить можливим справжній порівняльний аналіз. Подібне моделювання із впровадженням показника ШІ (кількість роботів на 10 тис. населення) для 18 країн дозволило об'єднати їх у 3 кластери за рівнем готовності урядів і суспільства до взаємодії з ШІ (низький, середній, високий потенціал).

До дослідження проблем ШІ долучилися і вчені Інституту вищої освіти НАПН України та Університету менеджменту освіти. Так, гол. наук. сп. відділу соціальних та інституційних трансформацій у вищій освіті Інституту вищої освіти НАПН України д-р філос. наук В.В. Зінченко досліджував проблеми інтеграції штучного інтелекту у сферу освіти, яка швидко наростає та потенційно може революціонізувати навчання і викладання. Науково-педагогічні працівники університету д-р пед. наук Л.А. Карташова та д-р пед. наук Т.М. Сорочан започаткували та опублікували результати наукових

досліджень штучного інтелекту у навчанні і викладанні та окремі аспекти технологій штучного інтелекту³⁰⁵. Результати досліджень висвітлюють теоретико-методичні аспекти впровадження цифрових технологій, зокрема використання штучного інтелекту для вдосконалення освітнього процесу, розвитку інноваційних цифрових компетентностей та підвищення якості професійної підготовки педагогів.

Загалом результати наукових досліджень вчених відділення:

– за роки незалежності національна система вищої освіти України суттєво змінилася, вектор її розвитку визначений Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, і відбулося поступове включення вищої освіти України у світову освітньо-наукову систему;

– однак інституційні зв'язки української вищої освіти із світовою залишаються недостатніми, рейтинги вітчизняних закладів вищої освіти невисокі навіть у провідних українських університетах;

– система вищої освіти в Україні потребує безперервного вдосконалення та переведення в русло цілеспрямованого розвитку;

– до прискорення цих процесів наразі спонукають події, пов'язані з пандемією COVID-19 та війною в Україні.

Зазначене дає підстави стверджувати, що перспективи розвитку наукових досліджень з урахуванням вимог інноваційного розвитку суспільства полягають у дослідженні чинників якісної підготовки конкурентоспроможних фахівців, поглибленні міжнародної освітньої та наукової діяльності, удосконаленні системи підготовки та атестації наукових та науково-педагогічних кадрів, розвитку інноваційної діяльності.

³⁰⁵ <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-405-4-12>

IV. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Загальна характеристика. У 2024 р. вчені наукових установ НАПН України у ході 72 експериментів різного рівня здійснювали експериментальну діяльність у 800 закладах, серед яких 408 затверджено МОН України. Під науковим керівництвом учених НАПН України проведено 24 всеукраїнських експерименти. Їх метою є вдосконалення науково-методичного забезпечення системи освіти в умовах реформування базової середньої освіти відповідно до концепції «Нова українська школа»; розроблення ефективних організаційно-методичних засад до допрофільної підготовки та професійного навчання; оптимізація психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами та їхніх родин; впровадження інноваційних методик навчання в інклюзивному освітньому середовищі; підвищення рівня цифрової та професійної компетентності педагогічних працівників; розроблення психологічних технологій підтримки учасників освітнього процесу в умовах війни та післявоєнного відновлення.

Характеристика за науковими напрямками. За напрямом *«Повна загальна середня освіта. Спеціалізована освіта»* в Інституті педагогіки НАПН України у 2024 р. проводилося вісім всеукраїнських експериментів, що охоплювали всі рівні освіти. Дослідження були спрямовані на розроблення навчально-методичного забезпечення впровадження Державного стандарту базової середньої освіти, допрофільної підготовки, реалізації концептуальних засад реформування базової середньої освіти, а також модернізацію змісту освіти відповідно до концепції Нової української школи.

У рамках інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня «Я – дослідник 2.0 (дидактична система природничо-математичної початкової освіти)» (керівники: канд. пед. наук Д.В. Васильєва, О.В. Коршунова) проведено оцінювання стану навчання предметів «Математика» та «Я досліджую світ». Проте реалізацію проєкту припинено відповідно до наказу МОН України від 2 серпня 2024 р. № 1094 через неможливість ефективного виконання завдань у правовому режимі воєнного стану²⁹².

На формувальному етапі всеукраїнського експерименту «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» (керівник – акад. О.М. Топузов) здійснено апробацію 15 модельних навчальних програм та 15 рукописів підручників для 7 класу, які пілотуються відповідно до наказу МОН України № 124 від 5 лютого 2024 р.²⁹³.

У рамках всеукраїнського експерименту «Дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації концептуальних засад реформування базової середньої освіти» (керівник – канд. пед. наук Л.О. Попова) підготовлено

²⁹²<https://salo.li/503993a>

²⁹³ <https://salo.li/30544fd>

методичні рекомендації та програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників для організації інтегрованого освітнього процесу в 7 класах²⁹⁴.

За результатами експерименту «Організаційно-методичні умови допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти» (керівник – д-р пед. наук О.В. Малихін) розроблено концепцію та модель організації допрофільної підготовки й профільного навчання в системі «гімназія-ліцей», що сприяє підвищенню якості освіти та професійної орієнтації учнів.

У ході експерименту «Розвиток громадянської компетентності учнів» (керівник – чл.-кор. О.І. Пометун) визначено умови розвитку громадянської компетентності учнів, серед яких: впровадження компетентнісного підходу, застосування активних методів навчання, міжпредметна інтеграція, а також демократизація освітнього середовища на засадах рівності, толерантності та співпраці із місцевими громадами²⁹⁵.

Окрім зазначених досліджень, реалізовано експеримент «Науково-методичне забезпечення STEM-освіти в закладах освіти» (керівник – канд. пед. наук В.В. Рогоза), що передбачає інноваційні підходи до розвитку природничо-наукової компетентності учнів²⁹⁶.

У рамках експерименту «Організаційно-педагогічні умови підготовки класних керівників і педагогів-організаторів» (керівник – канд. пед. наук Д.О. Пузіков) розроблено модель підготовки педагогів до прогнозування та проєктування варіативного складника освітньої програми закладу загальної середньої освіти.

За напрямом *«Освіта дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта»* виконувалися експерименти в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України та Українському науково-методичному центрі практичної психології і соціальної роботи. Експериментами охоплено різні рівні освіти. Дослідження спрямовано на розроблення наукової та освітньої політики у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами.

За результатами експерименту «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) у періоди війни та повоєнного відродження» (керівник – д-р пед. наук Л.І. Прохоренко) здійснено аналіз функціонування ІРЦ в умовах воєнного стану, проведено опитування працівників, виявлено основні труднощі та виклики у психолого-педагогічному супроводі дітей з особливими освітніми потребами. Визначено пріоритетні напрями розвитку діяльності ІРЦ та розроблено рекомендації щодо їхньої адаптації до кризових умов²⁹⁷.

У межах експерименту «Організаційно-методичні засади компенсаторно-абілітаційного навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку» (керівник – канд. пед. наук Н.А. Ярмола) проведено аналіз навчальних програм і методичних матеріалів, діагностику рівня когнітивного розвитку дітей з

²⁹⁴ <https://salo.li/0DDFb26>

²⁹⁵ <https://salo.li/4c341C2>

²⁹⁶ <https://salo.li/2a41F2A>

²⁹⁷ <https://salo.li/A15F496>, <https://salo.li/9d3829b>

порушеннями інтелекту, апробацію окремих елементів компенсаторно-абілітаційного підходу. Визначено основні організаційно-педагогічні умови впровадження такої моделі у закладах освіти, що працюють з учнями зазначеної категорії²⁹⁸.

На початковому етапі експерименту «Функціонування української жестової мови у контексті євроінтеграції» (керівник – д-р пед. наук С.В. Кульбіда) проаналізовано мовну політику країн Європейського Союзу щодо жестових мов, досліджено особливості мовного середовища осіб з порушеннями слуху в Україні. Визначено перспективні напрями розвитку української жестової мови із урахуванням європейських стандартів та розроблено рекомендації щодо її подальшого унормування й інтеграції у мовний простір України. Надано обґрунтовані пропозиції щодо розроблення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 р.²⁹⁹.

У рамках експерименту «Психолого-педагогічні технології навчання та супроводу дітей з порушеннями зору» (керівник – канд. пед. наук О.М. Легкий) здійснено аналіз методичних підходів до навчання незрячих дітей, апробовано оновлені навчальні програми, досліджено можливості адаптації цифрових ресурсів для дітей з порушеннями зору. Розроблено рекомендації щодо організації навчального процесу із урахуванням особливих освітніх потреб цієї категорії учнів³⁰⁰.

У ході експерименту «Психологічна допомога родинам дітей з особливими потребами (ООП) в період війни» (керівник – канд. пед. наук К.Б. Бужинецька) проведено опитування батьків, що виховують дітей з особливими освітніми потребами, визначено основні проблеми та виклики, із якими вони стикаються у кризових умовах. Розроблено психологічні методики роботи з родинами, обґрунтовано підходи до надання психологічної підтримки дітям з ООП в умовах війни.

Експеримент «Педагогічні технології оптимізації інклюзивного навчання» (керівник – канд. пед. наук Н.А. Ярмола) зосереджено на аналізі сучасних підходів до інклюзивного навчання, проведенні анкетування педагогів, визначенні основних проблем впровадження інклюзивної освіти. Апробовано методики підготовки педагогічних працівників до роботи в інклюзивних класах, розроблено рекомендації щодо оптимізації навчального процесу в інклюзивному середовищі³⁰¹.

У межах експерименту «Удосконалення змісту базової середньої освіти учнів з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах НУШ» (керівник – д-р пед. наук О.В. Чеботарьова) здійснено порівняльний аналіз існуючих навчальних програм, виявлено прогалини у змісті освіти. Розроблено проєкт модельної навчальної програми з урахуванням адаптації до особливих освітніх потреб учнів, визначено методичні підходи до її впровадження.

²⁹⁸ <https://salo.li/eF07eE9>

²⁹⁹ <https://salo.li/33402c7>

³⁰⁰ <https://salo.li/35d90D4>

³⁰¹ <https://salo.li/7B76af7>

У ході експерименту «Теоретико-методичні засади психологічного супроводу ресоціалізації осіб з особливими освітніми потребами в умовах кризових викликів» (керівник – д-р психол. наук О.О. Бабяк) проаналізовано кризові ситуації, з якими стикаються особи з особливими освітніми потребами у сучасних умовах. Розроблено психолого-педагогічні підходи до їхнього соціального супроводу, визначено ключові методики адаптації та інтеграції у суспільство³⁰².

Експеримент «Психолінгвосинергетичне навчально-методичне забезпечення освіти дітей з особливими потребами молодшого шкільного віку» (керівник – д-р пед. наук Е.А. Данілавичюте) спрямовано на аналіз мовленнєвих труднощів дітей молодшого шкільного віку. Апробовано інноваційні методики корекції порушень мовлення, розроблено комплекс навчальних матеріалів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення, обґрунтовано принципи нейропсихологічного підходу до навчання³⁰³.

У ході експериментального дослідження «Методичне забезпечення освітньої діяльності педагогічних кадрів в умовах інклюзивної освіти» (керівник – канд. психол. наук А.Г. Обухівська) виявлено, що однією із ключових проблем супроводу освітньої діяльності дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах та закладах освіти є недостатня увага до потреб сімей, які виховують дітей із порушеннями розвитку. Залишається недостатньо визначеним зміст корекційно-розвиткових послуг, що надаються фахівцями ІРЦ, а проблема комплексної оцінки дітей із тяжкими порушеннями розвитку досі не має належного вирішення. Зазначені проблеми значно ускладнюють взаємодію фахівців із їх сім'ями та негативно впливають на ефективність навчання і соціалізації таких дітей³⁰⁴.

За напрямом «*Професійна (професійно-технічна) освіта. Фахова передвища освіта*» вченими Інституту професійної освіти НАПН України виконувалося 9 експериментів різних рівнів. Дослідження спрямовано на вдосконалення форм і методів професійної підготовки кваліфікованих робітників різного профілю, психолого-педагогічних умов ефективності відповідного навчального середовища.

У ході експерименту «Цифрова трансформація діяльності центрів кар'єри закладів П(ПТ)О» (керівник – д-р пед. наук Л.М. Єршова) проаналізовано досвід функціонування центрів кар'єри, бізнес-центрів та інших структурних підрозділів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О), визначено їхні можливості щодо організації профорієнтаційної роботи, консультування здобувачів професійної освіти з питань молодіжного підприємництва та відстеження кар'єрного розвитку випускників. Виявлено ключові проблеми функціонування центрів кар'єри, зокрема недосконалість вебресурсів, відсутність системного підходу до представлення інформації та обмеженість цифрових інструментів. Розроблено концепцію електронного

³⁰² <https://salo.li/F9242C5>

³⁰³ <https://salo.li/446B0ed>

³⁰⁴ <https://salo.li/8B6E536>

ресурсу «Інформаційно-консультативна платформа центрів кар'єри закладів П(ПТ)О», покликано забезпечити ефективну комунікацію, профорієнтаційний супровід та підтримку кар'єрного розвитку здобувачів освіти. Створено методичні рекомендації щодо впровадження цього ресурсу та підвищення рівня цифрової компетентності працівників центрів кар'єри³⁰⁵.

У межах експерименту «Розроблення та застосування цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі» (керівник – канд. пед. наук О.Д. Гуменний) проаналізовано сучасний стан розроблення та використання цифрових платформ у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, визначено ключові потреби та виклики впровадження цифрових технологій у підготовку кваліфікованих робітників машинобудівної галузі. Проведено самооцінювання інфраструктури експериментальних закладів освіти та їхньої готовності до цифрової трансформації. Розроблено технічне завдання на створення цифрової платформи, підготовлено її тестову версію, а також визначено критерії та показники ефективності її впровадження. Досягнуто зростання мотивації педагогічних працівників до підвищення цифрової компетентності, що підтверджується їхньою активною участю у навчальних вебінарах³⁰⁶.

На першому етапі експерименту «Педагогічні умови професійного розвитку викладачів фахових дисциплін аграрних коледжів» (керівник – д-р пед. наук О.А. Тітова) розроблено діагностичний інструментарій вимірювання рівнів розвитку професійної компетентності викладачів фахових дисциплін аграрних коледжів, проведено анкетування педагогічних працівників для визначення рівнів розвитку компонентів професійної компетентності. Визначено нагальні потреби системного розвитку професійної компетентності викладачів, оновленні системи підвищення кваліфікації, стажування на передових підприємствах та модернізації методичної роботи. Організовано серію науково-практичних заходів, спрямованих на мотивування педагогічних працівників до застосування інновацій, активну взаємодію із науковими установами та виконання науково-педагогічних досліджень³⁰⁷.

У ході експерименту «Розвиток методичної компетентності викладачів професійно-теоретичних дисциплін з організації змішаного навчання» (керівник – д-р пед. наук В.А. Кручек) підготовлено діагностичний інструментарій аналізу актуального стану організації змішаного навчання, організовано роботу фокус-груп з педагогічними працівниками експериментальних закладів освіти. Виявлено, що викладачі вмотивовані до оволодіння цифровими освітніми інструментами та технологіями. Розроблено заходи щодо вирішення виявлених проблем, зокрема: обґрунтування організаційно-педагогічних умов розвитку методичної компетентності викладачів, оновлення змісту програм підвищення кваліфікації, проведення тренінгів і вебінарів, забезпечення інформаційно-методичної підтримки³⁰⁸.

³⁰⁵ <https://salo.li/2c256B6>

³⁰⁶ <https://salo.li/0603702>

³⁰⁷ <https://salo.li/F5E444c>

³⁰⁸ <https://salo.li/d750375>

За напрямками *«Вища освіта»* та *«Освіта дорослих. Педагогічна освіта»* вчені Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України у 2024 р. виконували чотири експерименти рівня структурного підрозділу, що охоплювали вищу освіту, освіту дорослих та педагогічну освіту. Дослідження спрямовано на вдосконалення змісту, форм і технологій навчання дорослих, підготовку викладачів до роботи в умовах цифровізації, а також на розвиток психологічного супроводу педагогічної діяльності.

У ході експерименту *«Андрогогічні засади професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах неформальної та інформальної освіти»* (керівник – д-р пед. наук О.В. Аніщенко) виявлено проблему недостатньої обізнаності викладачів щодо можливостей професійного розвитку поза формальною освітою. Розроблено авторський діагностичний інструментарій оцінювання рівня готовності науково-педагогічних працівників до професійного розвитку. За результатами дослідження визначено напрями вдосконалення системи підтримки безперервного навчання викладачів, що включає впровадження андрогогічного підходу та активізацію самоосвіти³⁰⁹.

У рамках експерименту *«Розвиток змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на компетентнісних засадах»* (керівник – д-р пед. наук М.П. Вовк) здійснено моніторинг освітніх програм та навчальних планів для виявлення відповідності професійним стандартам. Виявлено фрагментарність вивчення педагогічної майстерності та необхідність оновлення змісту психолого-педагогічних дисциплін на засадах міжпредметної інтеграції. Запропоновано оновлення навчальних програм із включенням тем з персонології освіти, психодидактики, інклюзивної педагогіки та медіадидактики³¹⁰.

За результатами другого етапу експерименту *«Психологічний супровід професійної діяльності педагогічних працівників в умовах світових змін»* (керівник – д-р психол. наук О.М. Ігнатович) розроблено психодіагностичний комплекс для оцінювання психологічного стану педагогів. Дослідження показало зростання рівня їх професійного вигорання та необхідність впровадження системи психологічного супроводу. Запропоновано заходи з розвитку адаптаційних здібностей педагогів, зокрема через програми психологічної підтримки та підготовку радників з професійної орієнтації³¹¹.

За підсумками завершеного експерименту *«Теорія і практика підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства»* (керівник – д-р пед. наук Л.М. Петренко) впроваджено модель підготовки викладачів до роботи в цифровому освітньому середовищі. Досліджено рівень цифрової компетентності майбутніх педагогів та запропоновано методичні рекомендації щодо підвищення їхньої готовності до використання цифрових технологій в освітньому процесі³¹².

За напрямками *«Дошкільна освіта»*, *«Теорія і технології виховання. Позашкільна освіта»*, а також *«Соціальна педагогіка та соціальна робота»* в

³⁰⁹ <https://salo.li/b92cf5b>

³¹⁰ <https://salo.li/b3B68d8>

³¹¹ <https://salo.li/78f5634>

³¹² <https://salo.li/F66CF26>

Інституті проблем виховання НАПН України у 2024 р. виконувався 21 експеримент з охопленням дошкільної, початкової, базової середньої та позашкільної освіти. Дослідження спрямовано на вдосконалення освітнього процесу, формування національної ідентичності, розвиток м'яких навичок, впровадження цифрових технологій у виховний процес та підвищення якості освіти в умовах воєнного стану.

На формувальному етапі всеукраїнського експерименту «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання» (керівник – акад. І.Д. Бех) впроваджено методика соціально-емоційного та етичного навчання, що сприяє розвитку емоційного інтелекту та комунікативних навичок учнів. Проведено консультації та навчання педагогічних кадрів і батьків щодо методів формування м'яких навичок. Встановлено ефективність розробленої виховної моделі та організаційно-педагогічних умов формування соціальної компетентності школярів³¹³.

У межах експерименту «Організаційно-педагогічні умови впровадження програми «Життя в долонях» (керівники: акад. І.Д. Бех, д-р пед. наук О.Д. Рейпольська) розпочато дослідження особистісного розвитку дітей дошкільного віку із урахуванням емоційної, соціальної та пізнавальної компетентностей. Під час констатувального етапу виявлено рівень готовності педагогів до впровадження парціальної програми, що базується на інтерактивному цифровому контенті³¹⁴.

У ході експерименту «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» (керівники: акад. І.Д. Бех, д-р пед. наук К.О. Журба) визначено критерії та рівні сформованості національної ідентичності учнів. Дослідження підтвердило необхідність інтеграції національно-патріотичного виховання в освітній процес³¹⁵.

У ході експерименту «Цифрове середовище для забезпечення батьків дітей раннього та дошкільного віку дидактичними матеріалами» (керівник – канд. пед. наук С.А. Васильєва) було досліджено ефективність залучення батьків до використання цифрових технологій у розвитку дітей. Виявлено, що інтеграція цифрового контенту сприяє підвищенню якості освітнього процесу та взаємодії педагогів і батьків³¹⁶.

Експеримент «Національно-патріотичне виховання учнівської молоді в процесі соціально значущої діяльності» (керівники: акад. І.Д. Бех, д-р пед. наук Л.Д. Павлова) спрямовано на розроблення методик активного залучення учнів до суспільно-корисної діяльності через патріотичні проекти. Проведене дослідження показало зростання рівня громадянської відповідальності учнів та їх мотивації до активної участі у громадському житті³¹⁷.

³¹³ <https://salo.li/53B3248>

³¹⁴ <https://salo.li/fF1ec0B>

³¹⁵ <https://salo.li/216aAcb>

³¹⁶ <https://salo.li/3bf94e9>

³¹⁷ <https://salo.li/6D89e13>

У рамках експерименту «Формування української національної і громадянської ідентичності здобувачів освіти» (керівники: д-р пед. наук К.О. Журба, канд. пед. наук О.І. Кіян) визначено основні підходи до виховання національної свідомості в учнів. Проведено моніторинг освітніх програм та розроблено методичні рекомендації для закладів освіти³¹⁸.

За напрямом «Педагогіка і психологія освітнього процесу» вченими Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Інституту обдарованої дитини НАПН України, Інституту соціальної та політичної психології НАПН України виконувалося шість експериментів, які охоплювали різні рівні освіти.

У ході реалізації першого етапу інноваційного освітнього проекту «Соціально-психологічні умови взаємодії закладу освіти і батьків учнів у процесі реформування повної загальної середньої освіти» (керівник – д-р психол. наук Г.М. Бевз) здійснено теоретичний аналіз та обґрунтовано сутність, принципи, зміст і напрями соціально-психологічного забезпечення взаємодії закладу освіти та батьків учнів у процесі реформування повної загальної середньої освіти. Визначено шляхи, процедуру та часові межі проведення експериментальної діяльності у закладах загальної середньої освіти згідно з нормативно-правовим забезпеченням інноваційної діяльності у сфері освіти³¹⁹.

У ході експерименту «Формування мілітарної ідентичності учнів в умовах воєнного часу» (керівник – канд. психол. наук В.Л. Зливков) визначено психологічні характеристики мілітарної ідентичності учнів та розроблено технологію її формування. Досліджено взаємозв'язок між військовим досвідом у родині, соціальними зв'язками та ставленням до Збройних Сил України. Виявлено вплив травматичного досвіду на ідентичність учнів, а також значущість мілітарної ідентичності у їхньому соціальному функціонуванні. Запропоновано заходи щодо формування позитивної мілітарної ідентичності та зниження ризиків вторинної психотравматизації³²⁰.

У межах експерименту «Розробка інструментарію психодіагностики адаптаційних ресурсів здобувачів загальної середньої освіти та їхніх батьків для подолання наслідків війни» (керівник – д-р психол. наук Н.В. Пророк) досліджено особливості самооцінки, копінг-стратегій та адаптаційних ресурсів підлітків у кризових умовах. Виявлено значний вплив інформаційного стресу, думскролінгу та надмірного використання соціальних мереж на психічне здоров'я школярів. Встановлено, що накопичений стрес є основним психологічним наслідком тривалого воєнного стану, що підвищує ризики адаптаційних розладів. Запропоновано модернізацію психодіагностичних методик ефективного відстеження адаптаційних ресурсів та розроблення заходів підвищення стійкості учнів до стресових впливів³²¹).

На формувальному етапі експерименту «Теоретико-методичні засади діагностики чинників розвитку обдарованої особистості» (керівник – канд. пед. наук М.Ю. Мельник) визначено чинники розвитку обдарованості (творчої,

³¹⁸ <https://salo.li/5f03b6f>

³¹⁹ <https://salo.li/4816884>

³²⁰ <https://salo.li/33D6EAF>

³²¹ <https://salo.li/1Ad39A8>

академічної, інтелектуальної, комунікативної). Виокремлено зовнішні (соціально-педагогічні, соціально-психологічні) та внутрішні (обумовлені нейропсихологічною, когнітивно-пізнавальною структурою особистості та її психологічними особливостями) чинники, що стимулюють або гальмують реалізацію потенціалу обдарованих учнів. Розроблено практичні рекомендації для практичних психологів та педагогічних працівників закладів загальної середньої та позашкільної освіти щодо діагностики чинників розвитку обдарованої особистості³²².

У ході експерименту «Науково-методичне забезпечення реалізації змісту спеціалізованої освіти наукового спрямування» (керівник – д-р пед. наук І.С. Волощук) з'ясовано, що для ефективного формування операційних дослідницьких умінь ліцеїстів потрібно активно застосовувати комплекси різних типів вправ, зокрема творчих, що сприяє швидшому формуванню вмінь розв'язувати завдання наукового, конструкторського, технологічного спрямування: здійснювати аналіз, синтез навчального матеріалу, мислити за аналогією, абстрагуватися від неістотних чинників, генерувати нестандартні креативні ідеї, прогнозувати та оцінювати результати діяльності³²³.

За результатами дослідження «Експериментальна перевірка ефективності використання форм і методів навчання обдарованої учнівської молоді в умовах реалізації STEM/STEAM-освіти в закладах спеціалізованої освіти наукового спрямування» (керівник – канд. пед. наук Н.І. Поліхун) здійснено комплексний аналіз ефективності форм і методів навчання в STEM/STEAM-освіті. Дослідження включало перевірку дієвості педагогічних підходів, узагальнення та систематизацію отриманих результатів. На основі проведеної роботи розроблено методичні рекомендації «Педагогічний супровід наукової освіти», призначені для впровадження в закладах спеціалізованої освіти наукового спрямування³²⁴.

За напрямом **«Практична психологія. Наукове забезпечення діяльності психологічних служб»** в Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України у 2024 р. проводилося два експерименти, спрямовані на наукове забезпечення діяльності психологічних служб та розроблення технологій надання психологічної допомоги людям у складних життєвих обставинах.

У межах експерименту «Обґрунтування методичного інструментарію та проведення апробації моделей психотехнологій допомоги вимушено переміщеним особам у подоланні психотравмивного впливу воєнного та поствоєнного часу» (керівник – канд. психол. наук Я.М. Омельченко) проведено апробацію моделей психотехнологічної підтримки вимушено переміщених осіб. Розроблено та обґрунтовано методичний інструментарій, що враховує категорії переміщених осіб, їхні запити на психологічну допомогу, типову симптоматику та рівень її вираженості. Апробовано програми психотехнологічної допомоги, спрямовані на розвиток стресостійкості, зміцнення особистісних ресурсів,

³²² <https://salo.li/D16eBD2>

³²³ <https://salo.li/620F770>

³²⁴ <https://salo.li/12e8fe0>

формування довіри до себе, а також підтримку дітей із числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у подоланні наслідків стресу. За підсумками апробації визначено специфіку застосування психотехнологій із урахуванням індивідуальних потреб постраждалих, соціальних факторів та умов надання допомоги. Удосконалено та алгоритмізовано моделі психотехнологій, що сприяло підвищенню ефективності методичного інструментарію та психотерапевтичних технологій підтримки ВПО³²⁵.

У межах експерименту «Психологічна підтримка дітей, які пережили травматичні події» (керівник – д-р психол. наук О.М. Васильченко) розроблено та апробовано програми психологічної підтримки дітей, які зазнали впливу воєнних дій. Досліджено основні психологічні механізми адаптації та відновлення психічного здоров'я дітей у кризових умовах. Апробовано комплексні методики психокорекції, які включають роботу з емоційним станом, когнітивно-поведінкову терапію, арт-терапевтичні підходи та тілесно-орієнтовані практики. За результатами дослідження визначено оптимальні підходи до організації психологічної допомоги дітям у закладах освіти та центрах психологічної підтримки. Встановлено ефективність відповідних програм у зниженні рівня тривожності, покращенні емоційної регуляції та підвищенні рівня соціальної адаптації дітей.

За напрямом «*Психологія розвитку особистості*» в Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України виконувалося два експерименти.

За результатами експерименту «Визначення психологічних закономірностей та механізмів розвитку життєвої компетентності особистості» (керівник – д-р психол. наук Н.В. Чепелева) розроблено процедуру дослідження розвитку життєвої компетентності особистості в кризових умовах, яка дозволяє здійснювати аналіз кризового дискурсу та визначати основні типи життєвих задач особистості та їх дискурсивні контексти, пріоритетні ресурси та життєві задачі, що забезпечують продуктивність їх розв'язання в кризових умовах.

У ході експерименту «Особливості психологічної стійкості дітей старшого дошкільного віку» (керівник – д-р психол. наук Т.О. Піроженко) у 9 закладах освіти різних міст України відпрацьовано діагностичний інструментарій комплексної оцінки прояву психологічної стійкості у дітей старшого дошкільного віку в поведінці та різних видах діяльності. Визначено змістові, організаційні та операціональні особливості використання діагностичного спостереження за поведінкою дитини віком 5,5-6 років з використанням казки, а також експертних анкет-опитувальників для дорослих. За результатами експерименту розроблено, апробовано та доопрацьовано інструментарій комплексної оцінки прояву психологічної стійкості дитини. Він включає діагностичне спостереження за поведінкою дитини із використанням казки «Котик і Півник» та 4 експертні анкети-опитувальники для педагогів і батьків вихованців закладів дошкільної освіти за темою «Психологічна стійкість дитини в навичках та поведінці»³²⁶.

³²⁵ <https://salo.li/AfB9EF6>

³²⁶ <https://salo.li/Fc75ab2>

За напрямками *«Соціальна і політична психологія»* та *«Психологія національної безпеки і безпеки життєдіяльності»* вченими Інституту соціальної та політичної психології НАПН України проводилися експерименти на різних рівнях освіти.

За результатами експерименту «Розробка системи підвищення психологічної готовності учасників освітнього процесу до дій у разі загрози, виникнення і подолання наслідків надзвичайної ситуації» (керівник – канд. психол. наук В.М. Духневич) створено навчальну програму «Підготовка тренерів з підвищення психологічної готовності реагування на надзвичайні ситуації», яка пропонується як один із курсів для підвищення кваліфікації. Проведено консультації з працівниками психологічної служби системи освіти, психологами ДСНС України щодо впровадження напрацьованих у процесі експерименту методичних рекомендацій³²⁷.

Розпочато експеримент «Організація впровадження наскрізної моделі медіаосвіти в умовах інформаційної агресії» (керівник – д-р психол. наук Л.А. Найдьонова) з метою розроблення та перевірки ефективності впровадження наскрізної моделі медіаосвіти, підвищення рівня медіакомпетентності всіх учасників освітнього процесу, формування умінь експериментальної роботи та науково-дослідної діяльності, вирішення проблем інноваційного розвитку закладу освіти, а також створення педагогічних умов для впровадження дослідницького методу навчання³²⁸.

Науково-методичні проблеми експериментальної діяльності

У ході експериментальної діяльності вченими НАПН України виявлено низку проблем науково-методичного забезпечення системи освіти, які потребують розв'язання в найближчій перспективі, зокрема:

- необхідність розроблення та вдосконалення навчально-методичного забезпечення впровадження Державного стандарту базової середньої освіти, допрофільної підготовки та реформування змісту базової середньої освіти відповідно до концепції Нової української школи;

- потреба в оновленні змісту та методів підготовки педагогічних працівників до організації інтегрованого освітнього процесу, зокрема через розроблення нових програм підвищення кваліфікації;

- необхідність удосконалення організаційно-методичних умов функціонування інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) у періоди війни та післявоєнного відновлення для ефективного психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами;

- потреба у вдосконаленні психолого-педагогічних підходів до навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, зокрема шляхом упровадження компенсаторно-абілітаційних методик;

³²⁷ <https://salo.li/8B2fA84>

³²⁸ <https://salo.li/C23174A>

- необхідність поглиблення психолого-педагогічних досліджень щодо адаптації цифрових технологій в освітньому процесі, особливо для навчання дітей з особливими освітніми потребами;

- важливість розроблення та впровадження психологічних методик підтримки дітей і їхніх родин в умовах війни, зокрема для подолання посттравматичних стресових розладів;

- нагальна потреба в розширенні досліджень щодо розвитку громадянської компетентності учнів, зокрема через впровадження компетентнісного підходу, міжпредметної інтеграції та партнерства з місцевими громадами;

- необхідність вдосконалення підходів до професійної підготовки та розвитку цифрової компетентності педагогів, зокрема через розроблення і впровадження цифрових платформ для професійної освіти.

Зазначені проблеми визначають напрями подальшої науково-методичної діяльності НАПН України та потребують вироблення і прийняття ефективних рішень для їхнього подолання в умовах сучасних освітніх викликів.

V. УПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАВЕРШЕНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ВПЛИВ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВИ

V.1. Кількісна характеристика упроваджених результатів завершених упродовж звітнього та року, що передує звітньому, наукових досліджень за видами продукції.

Станом на 1 січня 2025 р. упроваджено наукові результати 41 (100 %) завершених у 2024 р. фундаментальних (13) і прикладних (28) наукових досліджень, у тому числі 7 прикладних досліджень, визначених за результатами конкурсного відбору НАПН України з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду (4) та для підтримки молодих вчених (3). Також здійснювався моніторинг упровадження результатів 41 наукового дослідження, завершеного у 2023 р. Кількість наукових досліджень, результати яких упроваджуються науковими установами академії, представлено у таблиці V.1.

Таблиця V.1

**Завершені наукові дослідження,
результати яких упроваджувалися у 2024 р. (одиниць)**

№ з/п	Установа-виконавець наукового дослідження	2024 р.		2023 р.	
		фундаментальні	прикладні	фундаментальні	прикладні
1.	Інститут педагогіки	1	7	3	11
2.	Інститут психології імені Г.С. Костюка	6	2	3	5
3.	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	1	–	–	–
4.	Інститут проблем виховання	1	4	1	1
5.	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	–	1	4	3
6.	Інститут соціальної та політичної психології	2	2	1	–
7.	Інститут вищої освіти	1	1	3	–
8.	Інститут цифровізації освіти	–	1	2	2
9.	Інститут професійної освіти	1	3	–	1
10.	Інститут обдарованої дитини	–	4	1	–
11.	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	–	2	–	–
12.	ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти	–	1	–	–
13.	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	–	–	–	–
Усього		13	28	18	23

Оприлюднено та розповсюджено для використання цільовою групою користувачів у науковій, освітянській та інших видах соціальної практики 80 зі 107 розробок (74,8 %). За результатами завершених у 2024 р. фундаментальних наукових досліджень підготовлено 31 од. продукції (25 – опубліковано) та 76 од. (55 – опубліковано) за результатами прикладних досліджень. Зокрема наукової продукції – 21 (16 опубліковано), виробничо-практичної – 64 (52 опубліковано), навчальної – 18 (9 опубліковано), довідкової – 4 (3 опубліковано). Узагальнену інформацію щодо впровадження результатів наукових досліджень за видами підготовленої продукції представлено у табл. V.2. та на рис. 5.1.

Таблиця V.2

**Впровадження результатів наукових досліджень
за видами продукції у 2024 р. (одиниць)**

За фундаментальними дослідженнями	Підготовлено – 31 Наукова – 18 Монографія – 15 Препринт – 1 Науково-аналітична доповідь – 1 Збірник наукових праць - 1 Виробничо-практична – 9 Методичний посібник – 2 Практичний poradник – 2 Методичні рекомендації – 5 Навчальна продукція – 3 Навчальна програма – 2 Хрестоматія – 1 Довідкова – 1 Довідник – 1	Упроваджено – 25 Наукова – 13 Монографія – 11 Препринт – 1 Збірник наукових праць – 1 Виробничо-практична – 9 Методичний посібник – 2 Практичний poradник – 2 Методичні рекомендації – 5 Навчальна продукція – 2 Навчальна програма – 2 Довідкова – 1 Довідник – 1
За прикладними дослідженнями	Підготовлено – 76 Наукова – 3 Монографія – 2 Концепція – 1 Виробничо-практична – 55 Методичні посібники – 15 Практичні посібники – 13 Методичні рекомендації – 25 Препринт – 1 Електронний ресурс – 1 Навчальна – 15 Навчальний посібник – 1 Навчально-методичний посібник – 2 Модельна навчальна програма – 5 Освітня програма – 1 Типова освітня програма – 1 Навчальна програма – 1 Практикум – 1 Хрестоматія – 1 Цифровий програмно-методичний комплекс – 1 Відкритий онлайн-лекторій – 1 Довідкова – 3 Словник – довідник – 1 Інформаційний бюлетень – 1 Термінологічний словник – 1	Упроваджено – 55 Наукова – 3 Монографія – 2 Концепція – 1 Виробничо-практична – 43 Методичні посібники – 12 Практичні посібники – 11 Методичні рекомендації – 18 Препринт – 1 Електронний ресурс – 1 Навчальна – 7 Навчальний посібник – 1 Навчально-методичний посібник – 1 Модельна навчальна програма – 1 Навчальна програма – 1 Хрестоматія – 1 Цифровий програмно-методичний комплекс – 1 Відкритий онлайн-лекторій – 1 Довідкова – 2 Інформаційний бюлетень – 1 Термінологічний словник – 1

Упродовж звітнього року продовжувалось упровадження результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, завершених у 2023 р. За результатами моніторингу досягнуто 100 % упровадження 161 розробки: наукової продукції – 35, виробничо-практичної – 59, навчальної – 62, довідкової – 5.

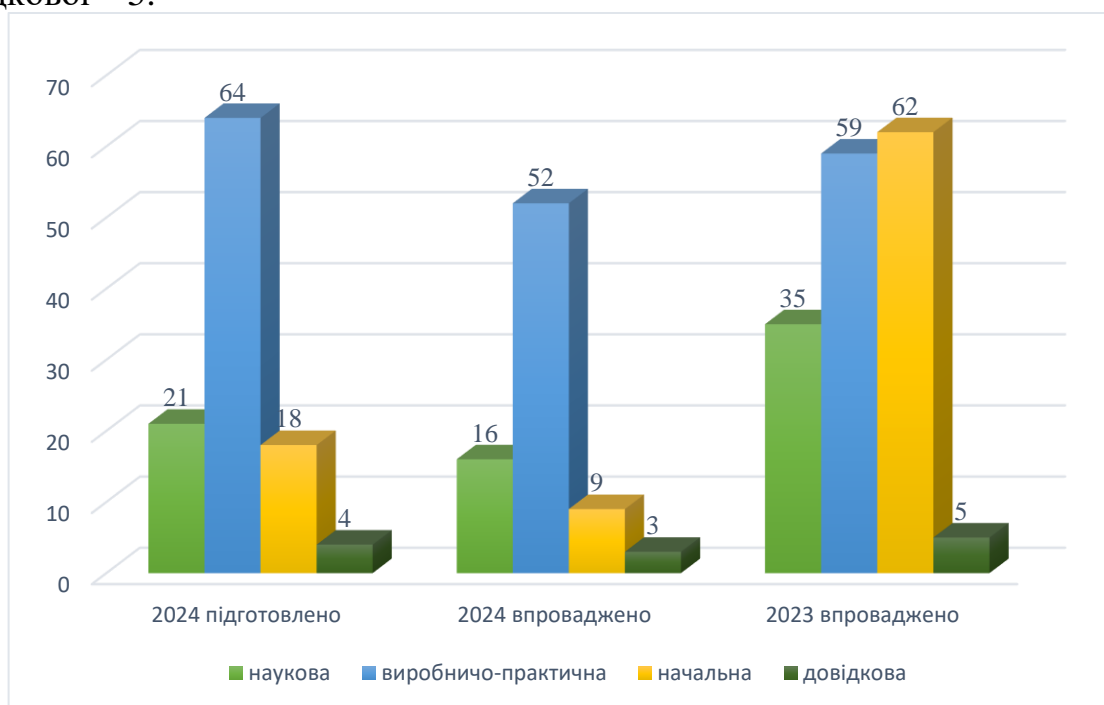

Рис. 5.1. Упровадження результатів наукових досліджень, завершених у 2023 та 2024 рр., за видами продукції

V.2. Загальна характеристика використання результатів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок.

Наукові результати завершених у 2024 р. фундаментальних і прикладних досліджень активно використовуються у науково-експертній діяльності, зокрема у вдосконаленні законодавства України у сфері освіти. Упродовж 2024 р. вченими НАПН України підготовлено численні *пропозиції до законодавчих і нормативно-правових документів* з питань регулювання державної освітньої політики та *інформаційно-аналітичні матеріали*. Пропозиції до законодавчих і нормативно-правових документів надавалися на запити комітетів Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, з питань молоді і спорту, МОН України, Міністерства економіки України, НАН України та під час громадських обговорень. Зокрема:

• закоректовано:

- «Про академічну доброчесність»;
- «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо встановлення цільових показників діяльності керівників наукових установ, визначення стратегій і перспективних напрямів діяльності наукових установ»;
- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння вступу громадян на військову службу під час мобілізації на

контрактних умовах, а також захисту прав військовослужбовців, осіб з інвалідністю та інших категорій громадян»;

– «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності»;

– «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення процедури визначення рівня володіння українською мовою»;

– «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо забезпечення створення українськомовного освітнього середовища в закладах освіти»;

– «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності», розроблений відповідно до абзацу четвертого пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України від 21 грудня 2023 р. № 3534-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності»;

– «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності»;

• **постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України:**

– «Про реалізацію експериментального проекту з питань атестації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту»;

– «Про затвердження Порядку надання державної підтримки науковим фаховим виданням України, які індексуються міжнародними наукометричними базами даних»;

– Порядку використання коштів, що будуть передбачені у державному бюджеті, починаючи з 2025 р., для додаткової підтримки пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок;

– «Про схвалення Концепції відновлення освіти на деокупованих територіях»;

– «Питання Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки»;

– «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки»;

– «Про схвалення Концепції підтримки та розвитку кадрового потенціалу сфери наукової і науково-технічної діяльності «Національна система дослідників України»;

• **проектів наказів МОН України:**

– «Про державну атестацію наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності»;

– «Про затвердження Змін до Порядку державної реєстрації та обліку науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій (зареєстрований у Міністерстві юстиції України 16 жовтня 2024 р. за № 1561/42906)»;

– «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році»;

– «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» та ін.

Вчені НАПН України активно долучилися до підготовки *інформаційно-аналітичних матеріалів* на запит МОН України та Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій:

– інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти³²⁹ (Інститут педагогіки НАПН України);

– методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у школах у 2024-2025 навчальному році³³⁰, (Інститут педагогіки НАПН України);

– Концептуальні засади реформування історичної освіти в школах³³¹ (Інститут педагогіки НАПН України);

– методичний poradnik «Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: упроваджуємо базове предметне навчання в 7 класі», підготовлений вченими Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2024-2025 навчального року³³²;

– Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи: монографія³³³ (Інститут педагогіки НАПН України);

– «Цифрова компетентність вчителя нової української школи: 2024: інновації в умовах змін»: монографія³³⁴, препринт³³⁵ та збірник матеріалів «Моніторинг готовності та потреб українських вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ» для науково-методичного забезпечення процесів цифровізації загальної середньої освіти (Інститут цифровізації освіти НАПН України);

– аналітичні матеріали «Психологічний супровід професійної діяльності педагогічних працівників в умовах світових змін: актуальні питання повоєнного відновлення та євроінтеграції України» (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України);

– аналітичні матеріали щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг в закладах дошкільної та загальної середньої освіти³³⁶ (Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України);

³²⁹ <https://osvita.ua/doc/files/news/917/91727/6602a9be8946e349948937.pdf>

³³⁰ https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/ffe/c4c/66dffec4c92d295_8213439.pdf

³³¹ <https://mon.gov.ua/news/ukrainotsentrychnist-u-fokusi-vykladannia-istorii-mon-zatverdilo-kontseptualni-zasady>

³³² <https://undip.org.ua/library/zahalna-serednia-osvita-ukrainy-v-umovakh-voiennoho-stanu-ta-vidbudovy-uprovadzhuemo-bazove-predmetne-navchannia-v-7-klasi/>

³³³ https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/Topuzov_2024.pdf

³³⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741602/>

³³⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/740746/>

³³⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742529/>

– аналітичні матеріали «Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді»³³⁷ (Відділення психології та спеціальної педагогіки);

– Стан військово-патріотичного виховання старшокласників закладів загальної середньої освіти: результати всеукраїнського опитування. Препринт³³⁸ (Інститут проблем виховання НАПН України);

– Громадянська ідентичність на перетині суспільних змін. Препринт за результатами Всеукраїнського опитування учнівської молоді та освітян з проблеми формування громадянської ідентичності³³⁹ (Інститут проблем виховання НАПН України);

– Аналіз стану утвердження української національної ідентичності: препринт³⁴⁰ (Інститут проблем виховання НАПН України);

– Проблеми освітньої галузі у дзеркалі громадської думки: інформаційний бюлетень³⁴¹ (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України) та ін.

В *Інституті педагогіки НАПН України* отримані наукові результати використано під час підготовки методичних рекомендацій МОН України і НАПН України із організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану; розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти, концептуальних засад організації профільного навчання, методичних рекомендацій із здійснення заходів з подолання освітніх втрат.

Упровадження результатів наукових досліджень здійснювалось під час виступів на міжнародних і всеукраїнських конференціях, семінарах і вебінарах. Наукові результати відображено у публікаціях у збірниках наукових праць, у виданнях, що індексовані Scopus і Web of Science Core Collection, у вітчизняних фахових та закордонних виданнях, що індексуються в інших наукометричних базах, а також у збірниках матеріалів конференцій, інших науково-практичних заходів. Науковий доробок розміщено в Електронній бібліотеці НАПН України, на сайті установи, у соціальних мережах.

Вченою радою інституту розглядалось питання моніторингу впровадження наукових результатів та підтвердження впливів на розвиток освіти від їх упровадження. Ухвалено рішення вдосконалити процедуру моніторингу впровадження результатів наукових досліджень, доповнивши її збором відомостей, що підтверджують достовірність упровадження та описом впливу на розвиток науки, суспільства та економіки.

У зв'язку із відсутністю у 2024 р. фінансування видання друкованих та електронних видань, підготовлених за результатами наукових досліджень, інститутом укладено меморандум з Видавничим домом «Освіта» для підготовки до оприлюднення 40 видів видань. Навчальні й освітні програми оприлюднено

³³⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743861/>

³³⁸ <https://doi.org/10.32405/978-617-8011-86-4-2024-4>

³³⁹ <https://doi.org/10.32405/978-617-8011-87-1-2024-36>

³⁴⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744288/>

³⁴¹ <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/1bul102024.pdf>

без видавничих реквізитів. Усього у 2024 р. опубліковано та розміщено в Електронній бібліотеці НАПН України за завершеними у 2023 р. науковими дослідженнями 55 видів видань, за завершеними у звітному році – 3 видань, за перехідними – 11 видань. Оформлено заявки на отримання свідоцтва авторського права на рукописи видань, підготовлених за завершеними у 2024 р. дослідженнями. У 2025 р. заплановано підготувати до видання 20 видів продукції. В Електронній бібліотеці НАПН України та на сайті інституту розміщено 23 (34 %) видання, підготовлених за результатами наукових досліджень, завершених у звітному році та 6 (100 %) видань, підготовлених за результатами наукових досліджень, завершених у році, що передує звітному.

З метою упровадження результатів наукових досліджень з проблем проектування та реалізації у підручниках змісту предметного навчання у 7-х класах та у зв'язку із відсутністю у 2024 р. фінансування видання друкованих та електронних видань, підготовлені за результатами наукових досліджень частини рукописів реалізовано у підручниках, які отримали гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки» і відповідно до умов конкурсного відбору упроваджено в освітню практику.

Результати завершених наукових досліджень *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* використовуються:

- при виконанні 8 наукових досліджень, розпочатих у 2024 р. та 9 наукових досліджень, розпочатих у 2025 р.;

- при підготовці науково-аналітичної доповіді НАПН України «Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді» (2024 р.);

- у рекомендаціях 44 міжнародних і всеукраїнських конференцій та 33 науково-методичних семінарів;

- у понад 800 наукових статтях, у тому числі 54 у виданнях, що індексуються Scopus та WoS;

- у низці інноваційних розробок у галузі військової психології.

Результати фундаментального наукового дослідження, завершеного у 2024 р. в *Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України*, використані у пропозиціях до проєктів нормативно-правових документів та для підготовки рекомендацій міжнародних і всеукраїнських конференцій, інших науково-практичних заходів.

- звітної науково-практичної конференції інституту за 2023 р. «Мережева взаємодія Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України та закладів освіти України і зарубіжжя», 13-25 березня 2024 р.;

- VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії, перспективи», 4 квітня 2024 р.;

- VI Всеукраїнського науково-практичного семінару «Модернізація освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти в контексті глобальних і національних викликів», 10 грудня 2024 р. та ін.

Згідно з рекомендаціями завершених наукових досліджень в *Інституті проблем виховання НАПН України* у 2025 р. розпочато виконання прикладних досліджень: «Науково-методичні засади інтеграції позашкільної освіти та позаурочної діяльності в умовах повоєнного відновлення країни» та «Технології соціально-педагогічного супроводу дітей та молоді у період повоєнного відновлення України».

Результати досліджень використано для наукової підтримки вдосконалення державної політики на рівні дошкільної освіти, а саме розроблення проєкту Закону України № 8030 «Про дошкільну освіту» спільно з підкомітетом з питань раннього розвитку та дошкільної освіти Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Крім того, результати досліджень використано під час розроблення:

– Державного стандарту профільної середньої освіти (Мистецька освітня галузь). Постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851 «Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти. Додаток 19³⁴²;

– науково-методичного забезпечення державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, зокрема проведення всеукраїнського опитування учнівської молоді та освітян з проблеми формування громадянської ідентичності, всеукраїнського опитування про стан військово-патріотичного виховання старшокласників закладів загальної середньої освіти;

– матеріалів аналітичного та узагальнюючого характеру до державних доповідей, експертних висновків, зокрема щодо актуальних проблем освіти і науки, освітніх інновацій, навчальної літератури, засобів навчання, проєктів нормативно-правових документів, державних і галузевих програм;

– рекомендацій та матеріалів міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів тощо. Міжнародної науково-практичної конференції «Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах», 5 грудня 2024 р.; Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження)», 20 березня 2024 р.; Міжнародної науково-практичної конференції «Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної освіти сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи», 20-22 червня 2024 р. та ін.;

Здобуті наукові і практичні результати досліджень презентовано учасникам 36 вебінарів, розміщених на сайті інституту. «Методичний супровід навчання дітей старшого дошкільного віку спортивних ігор», 11 червня 2024 р.; «Підтримка оптимального рухового режиму закладу дошкільної освіти в умовах сучасних викликів», 20 листопада 2024 р.; «Моделі формування життєвої успішності учнів старших класів: пошуки і знахідки», 28 травня 2024 р.; «Військово-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах воєнного стану», 29 січня 2024 р.; міжнародного вебінару «Формування української

³⁴² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-п>

національної ідентичності у тимчасово переміщених до країн ЄС дітей», 19 вересня 2024 р. та ін. та на освітянських виставках.

Наукові результати досліджень *Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України*, отримані упродовж 2024 р., використані під час підготовки проєктів законодавчих і нормативно-правових документів:

– розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 червня 2024 р. № 527-р «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки»;

– наказу МОН України «Про затвердження Порядку утворення та умов функціонування спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти» від 22 серпня 2024 р. № 1182;

– проєкту Порядку утворення та функціонування спеціальних груп вихованців закладів дошкільної освіти;

– проєкту Типового переліку допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти;

– рекомендацій, інших матеріалів конференцій, семінарів тощо.

Наукові результати досліджень, отримані впродовж 2024 р., презентовано у вигляді рекомендацій на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних заходах та спеціалізованих освітянських виставках.

На основі здобутих результатів досліджень вперше розроблено:

– вітчизняну концепцію нейрологопедії як дієвого інструмента імплементації фундаментальної ідеї запровадження персоналізованих моделей формування мовлення на основі визначення нейропсихолінгвістичних механізмів його недосконалості у кожному конкретному випадку³⁴³;

– аналітичні матеріали на запит МОН України щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної та загальної середньої освіти³⁴⁴.

Упровадження результатів наукових досліджень *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* реалізувалося під час підготовки науковцями зауважень і пропозицій до проєктів законів України, державних та галузевих нормативних документів. За звітний рік підготовлено близько 50 інформаційних довідок з пропозиціями і тематичних матеріалів, зокрема до проєктів законів України та інших нормативно-правових актів: проєктів законів «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності медіа»; «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» (член-кор. Л.А. Найдьонова, Н.Ф. Умеренкова, О.В. Пінчук); «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми» (А.А. Мельниченко); проєкту наказу Міністерства юстиції України «Про затвердження пробаційних програм для неповнолітніх та повнолітніх суб'єктів

³⁴³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743781>

³⁴⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742529/>

пробації» (Б.П. Лазоренко); до Стратегії Міністерства культури та інформаційної політики України з розвитку медіаграмотності (член-кор. Л.А. Найдьонова) та ін.

Вчені інституту взяли активну участь в експертному обговоренні змін до деяких законодавчих актів та вдосконалення судової практики винесення обмежувальних приписів, спрямованих на імплементацію положень Конвенції Ради Європи щодо запобігання насильства проти жінок і домашнього насильства та боротьбу із цими явищами, в межах діяльності тематичної робочої групи офісу Урядового уповноваженого з питань гендерної політики Секретаріату Кабінету Міністрів України (О.О. Кочемировська).

Результати дослідження використані для підготовки:

– Білої книги «Відновлення освітнього процесу на деокупованих територіях» (аналітичний звіт за підсумками дослідження стану освіти на тимчасово окупованих територіях³⁴⁵. (Р. Грищук, М. Красненко, Я. Мозгова, М. Куляша, І. Губеладзе, В. Васютинський та ін.).

– матеріалів аналітичного та узагальнюючого характеру до державних доповідей, експертних висновків, зокрема щодо актуальних проблем освіти і науки, освітніх інновацій, навчальної літератури, засобів навчання, проєктів нормативно-правових документів, державних і галузевих програм (інформація щодо медіаосвіти дорослих) (член-кор. Л.А. Найдьонова); здійсненні психологічної експертизи онлайн-уроків математики для початкової школи за програмою «Вивчаємо – не чекаємо»;

– рекомендацій (резолуцій) міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів: Всеукраїнської науково-практичної конференції «Відновлення країни й згуртованість суспільства: виклики, проблеми, перспективи», 10-11 жовтня 2024 р.; VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку», 24-25 жовтня 2024 р.; IX Міжнародної науково-практичної конференції «Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи», 25-26 жовтня 2024 р.;

– електронних ресурсів: зокрема «Порад щодо здорового медіаспоживання під час війни», включених до інформаційної кампанії Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» – проєкту Координаційного центру з психічного здоров'я Кабінету Міністрів України, що здійснюється за підтримки Всесвітньої організації охорони здоров'я в межах ініціативи Першої Леді О. Зеленської³⁴⁶;

– курсів та спецкурсів: «Психологія особистості», «Вступ до соціальної психології», «Методи психологічних досліджень» (М.С. Дворник) для приватного закладу «Київська школа економіки» (KSE); «Психотехнології командотворення, взаємо- і самопомоги, супроводу військовим психологом особового складу в опрацюванні симптомів травмівних стресових станів» (Б.П. Лазоренко) для Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка; практикуму для психологів Установи виконання покарань та слідчого ізолятора Державної кримінально-виконавчої служби України щодо діагностики симптомів постравівних стресових станів,

³⁴⁵ <https://analytics.kittysoloma.org/pdf/Біла%20книга.pdf>

³⁴⁶ <https://howareu.com/materials/bez-shkody-dlia-mentalnoho-zdorovia-iak-spozhyvaty-novyny-pid-chas-viiny>

психологічного добробуту, визначення резильєнтності, ресурсів стресодолання особистості (Б.П. Лазоренко); супервізії психологів ГО «Українська асоціація фахівців з подолання наслідків психотравмуючих подій» за напрямом «Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям ЗСУ в умовах війни» з 3 лютого до 18 квітня 2024 р. (Б.П. Лазоренко); тренінги для студентів Українського державного університету імені Михайла Драгоманова «Перша психологічна самодопомога та взаємодопомога під час війни» (Б.П. Лазоренко, В.В. Савинов) та ін.

Результати виконання наукових досліджень *Інституту вищої освіти НАПН України* використано при підготовці проекту Закону України «Про регульовані професійні кваліфікації» та низки пропозицій до законодавчих і нормативних актів, зокрема до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Зміни, що вносяться до Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки»; проектів наказів МОН України «Про утворення робочої групи з питань управління науковими даними», «Про утворення робочої групи з питань запровадження відкритого відповідального рецензування» та ін.

Результати досліджень успішно реалізовано у підготовці:

– Концепції розвитку відкритої науки в НАПН України на 2024-2030 роки, затвердженої постановою Президії НАПН України від 22 серпня 2024 р. № 1-2/10-146;

– Плану співпраці Інституту вищої освіти НАПН України з ключовими стейкхолдерами на 2024 р.;

– Професійного стандарту оцінювача професійної кваліфікації;

– аналітичної записки щодо посилення третьої місії у вищій освіті України;

– методичних рекомендацій для керівників та викладачів закладів передвищої освіти щодо формування у її здобувачів компетентностей, пов'язаних зі збереженням, зміцнення психічного здоров'я та безпечної поведінки у надзвичайних ситуаціях.

Результати наукових досліджень інституту впроваджено:

– Державним університетом інформаційно-комунікаційних технологій в освітній програмі «Публічне управління та адміністрування» при викладанні навчальних дисциплін «Теорія та методологія наукового дослідження публічного управління», «Формування та реалізація державної політики», «Безпекові імперативи функціонування системи публічного управління», «Публічне управління та євроінтеграційні процеси», «Проектне управління», «Державна політика цифрового розвитку», «Лідерство і цінності публічного управління»;

– Білоцерківським національним аграрним університетом в освітніх програмах «Право», «Філологія», «Психологія» при викладанні навчальних дисциплін «Історія української державності та національної культури», «Філософія», «Соціально-політичні студії»;

– Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського в освітніх програмах «011 Освітні, педагогічні науки», «015 Професійна освіта» при викладанні навчальних дисциплін «Філософські засади та методологія наукового дослідження», «Актуальні проблеми теорії та історії педагогічної науки», «Інноваційно-проектна та грантова діяльність», «Компаративна педагогіка», «Методика розроблення й використання електронних ресурсів», «Методологія та методика наукових досліджень», «Грантрайтинг»;

– Державним університетом «Житомирська політехніка» в освітніх програмах «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)», «Публічне управління та адміністрування», «Захист України та національне лідерство», «Клінічна та реабілітаційна психологія» при викладанні навчальних дисциплін «Філософія науки», «Методологія наукових досліджень в сфері управлінських, суспільних, безпекових наук», «Філософські проблеми наукового пізнання», «Актуальні проблеми наукового пізнання», «Педагогіка фахової передвищої освіти»;

– Київським національним економічним університетом імені Вадима Гетьмана при викладанні навчальних дисциплін «Соціальна відповідальність», «Управління освітою та проектною діяльністю в освіті», «Освітні наукові студії», «Розвиток персоналу», тренінг-курсів «Управління зайнятістю», «Менеджмент соціальної сфери», «Методологія наукових досліджень в соціальному менеджменті», «Моніторинг соціальної сфери»;

– Криворізьким державним педагогічним університетом в освітній програмі «Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю» при викладанні навчальних дисциплін «Освітня політика та освітня аналітика», «Корпоративна соціальна відповідальність»;

– Навчально-науковим інститутом психології та соціальних наук ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом» в освітніх програмах «Психологія», «Філологія», «Журналістика», «Міжнародні відносини» при викладанні навчальних дисциплін «Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність», «Теорія пізнання», «Методологія і логіка наукового дослідження»;

– Державним університетом інфраструктури і технологій та Державним університетом «Київський авіаційний інститут» в освітніх програмах «Практична психологія», «Психологія бізнесу» при викладанні навчальних дисциплін «Освітня політика», «Соціально-гуманітарна політика України», «Психологія конфлікту», «Психологія прийняття рішень», «Психологія маркетингу», «Психологія реклами та PR», «Психологія переговорів», «Психологія криз», «Психологія мотивації та професійного успіху», «Психологія коучингу», «Практикум з групової психокорекції», «Психодіагностика», «Психологічні технології діяльності HR-менеджера», «Психологія продажів та поведінки споживачів»;

– Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля в освітніх програмах «Менеджмент», «Менеджмент зовнішньоекономічної

діяльності», «Бізнес-адміністрування» при викладанні навчальних дисциплін «Сучасний стан наукових знань у галузі теорії та практики менеджменту», «Менеджмент персоналу в наукових установах», «Концепції та технології управління», «Програмно-цільове управління», «Методологія проведення та представлення результатів наукових досліджень у сфері менеджменту»;

– Львівським національним університетом імені Івана Франка (освітню програму підвищення кваліфікації / професійного розвитку науково-педагогічних і наукових працівників закладів вищої освіти та наукових установ доповнено новими навчальними дисциплінами «Викладання і навчання на основі досліджень», «Проектно-орієнтоване викладання і навчання»);

– Інститутом вищої освіти НАПН України в освітньо-наукових програмах «Політика і лідерство у вищій освіті», «Викладання і навчання у вищій освіті» при викладанні навчальних дисциплін «Філософія освіти та методологія освітніх досліджень», «Методи освітніх досліджень», «Політика у вищій освіті: теоретичні основи і порівняльний аналіз», «Нормативно-правові основи реалізації освітнього процесу: викладання і навчання у вищій освіті», «Організаційна та проектна дослідницько-інноваційна діяльність у вищій освіті», «Цифровізація вищої освіти і досліджень», «Політика і врядування у вищій освіті», «Забезпечення якості в ЄПВО та Україні. Зовнішнє забезпечення якості ВО», «Лідерство у вищій освіті», «Тенденції розвитку Європейського простору вищої освіти», «Організаційна та проектна дослідницько-інноваційна діяльність у вищій освіті». Освітньо-наукову програму підвищення кваліфікації / професійного розвитку науково-педагогічних і наукових працівників закладів вищої освіти та наукових установ доповнено навчальною дисципліною «Третя місія університетів».

Наукові результати *Інституту цифровізації освіти НАПН України* отримані в процесі виконання наукових досліджень використано під час підготовки: рекомендацій конференцій, семінарів, аналітичних матеріалів, розділів доповідей, зокрема 7 науково-практичних заходів: конференцій – 3, семінару, майстер-класу, круглого столу, виставки.

Проведено навчання 109 вчителів природничо-математичних предметів, викладачів і науковців, які зацікавлені або дослідження яких спрямовано на використання сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти.

Довідки про впровадження результатів наукового дослідження отримано від:

– Комунального закладу освіти «Криворізький ліцей «КОЛІЯ» Дніпропетровської обласної ради;

– Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

– Державної наукової установи «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»;

– Дніпровського наукового ліцею інформаційних технологій Дніпровської міської ради.

Вчені *Інституту професійної освіти НАПН України* використовували результати наукових досліджень у процесі громадського обговорення та експертизи законодавчих і нормативно-правових документів у галузі освіти, стандартів освіти, програм тощо.

У плануванні та реалізації інноваційної освітньої діяльності регіонального рівня:

– обґрунтовані у ході виконання наукового дослідження «Теоретичні і методичні основи розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу» (2023-2025 рр.) педагогічні умови цілеспрямованого розвитку професійної компетентності педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти використано в інноваційному освітньому проєкті «Педагогічні умови професійного розвитку викладачів фахових дисциплін аграрних коледжів» (2024-2025 рр.) на базі ВСП «Немішаївський фаховий коледж НУБіП України»;

– результати опитування працівників центрів кар'єри закладів П(ПТ)О, отримані за результатами дослідження «Теоретичні й методичні основи консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти» (2022-2024 рр.) і веб-портал з моніторингу освітньо-професійних досягнень здобувачів та кар'єрного зростання випускників, розроблений в ході виконання дослідження «Методологія і технології моніторингових досліджень у професійній освіті» (2022 р.), використано для започаткування експерименту регіонального рівня «Цифрова трансформація діяльності центрів кар'єри закладів П(ПТ)О» (2024-2026 рр.) на базі закладів П(ПТ)О Луганської області;

– досвід виконання наукового дослідження «Методичні засади розроблення та застосування цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі (2024-2025 рр.) використано для відкриття експерименту регіонального рівня «Розроблення та застосування цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі» на базі ДНЗ «Вище професійне училище № 11 м. Хмельницького», Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області, ДНЗ «Криворізький центр професійної освіти металургії та машинобудування»;

– педагогічні умови, розроблені в ході виконання наукового дослідження «Методичні основи професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної, аграрної галузей та сфери послуг в умовах змішаного навчання» (2022-2024 рр.), покладено в основу експерименту регіонального рівня «Розвиток методичної компетентності викладачів професійно-теоретичних дисциплін з організації змішаного навчання» (2024-2025 рр.) на базі Науково-методичного кабінету професійно-технічної освіти в Івано-Франківській області.

Оскільки виявлені в ході виконання наукових досліджень проблеми (наприклад, поєднання проблеми розвитку професійної кар'єри із необхідністю

проведення своєчасної і науково обґрунтованої профорієнтаційної роботи серед молоді; організація професійного спрямування загальноосвітньої підготовки в закладах професійної освіти; використання досвіду науково-методичного супроводу дитсанційного і змішаного навчання для вдосконалення професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців будівельної галузі для повоєнного відновлення України; вивчення системи забезпечення якості професійної освіти в країнах Західної та Північної Європи та ін.) потребували додаткового вирішення, на основі результатів чотирьох завершених досліджень розпочато 4 нові дослідження: «Системи забезпечення якості професійної освіти в країнах Західної та Північної Європи» (фундаментальне, 2025-2026 рр.), «Професійна орієнтація й консультування з кар'єри здобувачів професійної освіти в умовах повоєнного відновлення України» (прикладне, 2025-2026 рр.); «Професійно-практична підготовка майбутніх фахівців будівельної галузі для повоєнного відновлення України» (прикладне, 2025-2026 рр.), «Методичні засади професійного спрямування загальноосвітньої підготовки в закладах професійної освіти» (прикладне, 2025-2026 рр.).

Результати наукових досліджень використано при підготовці матеріалів аналітичного та узагальнюючого характеру до державних доповідей; експертних висновків, зокрема щодо актуальних проблем освіти і науки, освітніх інновацій, навчальної літератури, засобів навчання, проєктів нормативно-правових документів, державних і галузевих програм, зокрема:

– Тітова О.А. (2024). Результати констатувального етапу експериментальної роботи «Теоретичні і методичні основи розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу»³⁴⁷;

– Лузан П.Г. (2024). Впровадження результатів прикладного наукового дослідження «Методичні засади оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти»³⁴⁸;

– Пащенко Т., Кривонос Г. (2024). Стан розвитку професійної компетентності викладачів фахових дисциплін аграрних коледжів³⁴⁹;

– участь в обговорення Стратегічного плану діяльності МОН України до 2027 року «Освіта переможців»³⁵⁰;

– розроблення пропозицій та рекомендацій до проєкту методичних рекомендацій МОН України із формування мережі закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти³⁵¹;

– виконання завдань плану заходів на 2020-2027 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року.

³⁴⁷ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6118>

³⁴⁸ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6144>

³⁴⁹ <https://doi.org/10.32835/2786-619-X/2024/7.20>

³⁵⁰ <https://ivet.edu.ua/11320/strategichnyj-plan-diyalnosti-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrayiny-do-2027-roku-osvita-peremozhciv>

³⁵¹ <https://ivet.edu.ua/13622/gromadske-obgovorennya/>

Результати наукового дослідження «Тенденції розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти» (2022-2024 рр.) використано в обговоренні проєктів, розробленні й оновленні професійних стандартів «Водій автотранспортних засобів»; «Психолог»; «Оцінювач професійних кваліфікацій»; «Візажист. Візажист-стиліст»; «Майстер з монтажу навісних вентильованих фасадів та світлопрозорих конструкцій»; «Майстер систем кондиціонування повітря», «Інсталлятор інженерних систем і устаткування».

Результати завершених у 2024 р. досліджень використовувалися також при підготовці рекомендацій масових заходів V Міжнародної науково-практичної конференції «Професійна освіта в умовах сталого розвитку», 17 жовтня 2024 р., XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції Інституту професійної освіти НАПН України «Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання», 26 лютого – 7 березня 2024 р. та ін.

Результати завершених досліджень вченими *Інституту обдарованої дитини НАПН України* використано під час підготовки:

– заявок на наукові дослідження, розпочатих з 2025 р.: «Науково-методичні засади діагностики психологічних ресурсів розвитку обдарованості учнів ліцею», «Науково-методичне забезпечення STEM/STEAM-освіти у розвитку креативності здобувачів спеціалізованої освіти наукового спрямування», «Розвиток наукового мислення обдарованих учнів в інформаційно-освітньому середовищі Малої академії наук України»;

– аналітичних матеріалів «Відновлення освіти на постконфліктних територіях: зарубіжний досвід та ініціативи України»;

– рекомендацій науково-практичних заходів, які організовано та проведено інститутом: Міжнародної науково-практичної конференції «STEAM-освіта: від теорії до практики»; Всеукраїнського науково-практичного онлайн-семінару «Обдарованість: методи діагностики та шляхи розвитку»; V Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції «Національна наука і освіта в умовах війни рф проти України та сучасних цивілізаційних викликів»; V Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Обдаровані діти – скарб нації!»; Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Лідерство і обдарованість: сучасний науковий дискурс і освітня практика»; методичного семінару «Теоретичні і методичні питання реалізації змісту середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування»; круглого столу «Позитивні та негативні наслідки інтелектуальної стратифікації учнівського середовища».

Результати завершених прикладних наукових досліджень *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* використано для розроблення інновацій у галузі освіти, педагогіки і психології.

Зокрема вперше розроблено освітню програму курсів підвищення кваліфікації практичних психологів закладів освіти «Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій / кризи в роботі

практичного психолога закладу освіти»³⁵². Метою програми є формування та розвиток загальних і професійних компетентностей практичних психологів закладів освіти.

Освітню програму за проблемою «Психолого-педагогічна підтримка батьків в умовах надзвичайних ситуацій»³⁵³ (В.В. Байдик) впроваджено у діяльності Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Для закладів дошкільної освіти розроблено програму семінару-тренінгу для педагогічних працівників «Дитячий садочок онлайн. Поради та практики»³⁵⁴ (В.В. Байдик).

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського у звітному році здійснювався моніторинг упровадження результатів наукових досліджень, завершених у 2023 р. Результати використано для підготовки резолюцій про розвиток співпраці наукових установ, закладів освіти, культури України і закордоння в контексті інтеграції освіти і науки за результатами ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з історії освіти із міжнародною участю «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики», 13 травня 2024 р. Резолюцію поширено серед 120 учасників конференції.

Упровадження результатів наукових досліджень відбувалося також в ході 16 науково-практичних та науково-інформаційних масових заходів, у т.ч. 3 міжнародних, участі наукових працівників у понад 80 науково-практичних масових заходах, зокрема 34 міжнародних, проведених іншими установами, організаціями, закладами.

Отримано 25 довідок (актів) про впровадження, укладено 17 угод.

V.3. Опис впливу результатів діяльності наукової установи / закладу вищої освіти на розвиток науки, суспільства та економіки.

V.3.1. Основний вид впливу: на розвиток освіти.

V.3.2. Опис основних наукових результатів, які дали змогу досягти цього впливу.

Основними науковими результатами, отриманими за завершеними та перехідними дослідженнями **Інститутом педагогіки НАПН України**, є принципи та критерії добору, моделі, методи, методика, технології та дидактичні умови реалізації змісту навчання на рівні базової та профільної середньої освіти, реалізовані у системі модельних навчальних програм для 7 та 10-12 класів, підручників і посібників.

V.3.3. Роль наукової установи у досягненні впливу.

Наукові дослідження здійснені за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки, пріоритетними напрямками (тематикою) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України відповідно до постанов Президії НАПН України «Про затвердження фундаментальних і

³⁵² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743724>

³⁵³ <https://drive.google.com/file/d/1obmknM6MEu8X1wvh8avHE11z0j6XYdIN/view>

³⁵⁴ <https://drive.google.com/file/d/1BUgjbTPiKqTGed0uLmzHpAsD7Nfg8Wq-/view>

прикладних наукових досліджень за тематикою НАПН України», технічних завдань та тематичних планів досліджень.

V.3.4. Опис впливу.

Забезпечення ефективного науково-методичного супроводу реформи загальної середньої освіти «Нова українська школа» та підвищення якості загальної середньої освіти.

V.3.5. Перелік підтверджень впливу.

Експериментальна апробація програм і підручників для 7-8 класів здійснюється в процесі інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» (2021-2027 рр). на базі 140 закладів загальної середньої освіти із усіх областей України (наукові консультанти: акад. О.М. Топузов, акад. О.І. Ляшенко, член-кор. Т.М. Засєкіна; наказ МОН України від 2 квітня 2021 р. № 406).

12 підручників, підготовлених за результатами наукових досліджень, рекомендовано МОН України (наказ МОН України від 5 лютого 2024 р. № 124).

Серед основних наукових результатів, здобутих вченими *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*, які мали вплив на розвиток освіти, є концепції та моделі:

- концепція дослідження психологічних механізмів економічної соціалізації;
- структурно-цільова модель психологічних механізмів економічної соціалізації;
- концепція функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності;
- концепція проєктування віртуального освітнього простору для розвитку суб'єктності дорослих;
- концепція застосування психотерапевтичних технологій для допомоги постраждалим від воєнних подій;
- концепція соціокультурних детермінант розвитку психології особистості в Україні у ХХ–ХХІ століттях.

Технології та інструменти:

- розробка технологій забезпечення психічного здоров'я освітян та вимушених переселенців;
- технології ціннісної підтримки розвитку обдарованої особистості;
- універсальний діагностичний інструментарій оцінки готовності дитини до навчання;
- система методик і процедур для діагностики адаптаційних розладів у школярів.

Моделі та методики:

- модель позитивного психічного здоров'я особистості;
- моделі застосування психотерапевтичної допомоги для різних категорій постраждалих;

- методики ранньої профілактики соціальної дезадаптації та девіантної поведінки підлітків.

Інноваційні ресурси:

- електронна платформа «Обдарованість TEST ONLINE» для психологічної підтримки обдарованих дітей;
- алгоритм та методика психологічного аналізу освітніх матеріалів.

Адаптовано дві методики: «Шкала позитивного ментального здоров'я» та «Модифікована шкала суб'єктивного благополуччя ВВС».

V.3.2. Опис основних наукових результатів, які дали змогу досягти цього впливу.

Розвиток теоретичних засад. Розроблено концепції, які поглиблюють розуміння психологічних механізмів економічної соціалізації, творчого мислення і суб'єктності у віртуальному просторі. Ці напрацювання дозволили сформуванню інструментів для покращення ефективності навчання, підтримки психічного здоров'я та адаптації освітян до умов соціальної напруженості.

Розвиток практичних технологій. Розроблено технології підтримки обдарованих дітей і освітян у складних умовах, зокрема через використання електронних платформ. Технології дозволяють не лише оцінювати стан розвитку, але й сприяти подальшому саморозвитку та адаптації особистості.

Психотерапевтична допомога. Розроблено модель і комплекс методик для допомоги постраждалим від кризових обставин, таких як війна. Вони включають як індивідуальні, так і групові підходи до психотерапії.

Інструменти діагностики. Створено універсальний діагностичний інструментарій оцінки готовності дітей до шкільного навчання, що враховує компетентнісний підхід. Результати дозволяють забезпечити плавний перехід від дошкільної до шкільної освіти.

Підтримка психологічного здоров'я. Розроблено технології забезпечення психічного здоров'я освітян, які включають розвиток таких детермінант, як толерантність до невизначеності, комунікативний потенціал, креативність, копінг-стратегії та самоефективність.

Інтеграція знань. Концепції інтеграції психологічного знання дозволяють створювати багатовимірні моделі феноменів і методологічні інструменти глибшого вивчення психологічних процесів у навчанні.

Соціальна адаптація та профілактика девіантної поведінки. Визначено психологічні чинники, що впливають на девіантну поведінку підлітків. Це дозволило розробити програми ранньої профілактики соціальної дезадаптації та підтримки адаптаційного потенціалу.

Отримані результати досліджень сприяють підвищенню ефективності освіти, покращенню психічного здоров'я та створенню інноваційних підходів до підтримки всіх учасників освітнього процесу.

V.3.3. Роль наукової установи у досягненні впливу.

Для вирішення актуальних завдань розвитку освіти розроблено концепцію та модель психолого-організаційних детермінант забезпечення психологічного здоров'я освітнього персоналу в кризових умовах сьогодення (наслідки пандемії

COVID-19, війна). Це стало основою для проведення дослідження за участі 473 освітян із застосуванням 14 валідних психодіагностичних методик, 5 з яких вперше використано у вітчизняній практиці.

У період війни реалізовано авторську модель технологій забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітян і внутрішньо переміщених осіб. Ця робота охопила понад 6,0 тис. ос. у рамках багаторівневого підходу: від проведення всеукраїнських вебінарів і тренінгів до індивідуальних консультацій і психотерапевтичних сесій.

Співробітники інституту також ініціювали та реалізували науково-освітні та прикладні проекти: «Інструментарій роботи організаційних психологів під час війни», «Соціально-психологічна підтримка українців у Німеччині», та тренінги для освітян на деокупованих територіях (м. Буча).

Розроблено та впроваджено цілісну системну модель надання психологічної допомоги в умовах війни, створено комплекс технологій для роботи із автономними функціями особистості, формування ціннісних орієнтацій і мотивації. Розроблену модель травмофокусованої психотерапії успішно застосовано в процесі медико-психологічної реабілітації в Київському кризовому центрі «Соціотерапія»³⁵⁵.

V.3.4. Опис впливу.

Досягнуті результати включають розширення психологічних знань, удосконалення методів навчання та формування навичок ефективної соціальної взаємодії й організації освітніх процесів у закладах освіти:

– покращення теоретичних і практичних підходів в освіті. Результати досліджень збагатили теоретичні знання у сфері психології навчання та надали методологічні орієнтири для вивчення взаємодії учасників освітнього простору. Практичні рекомендації використовувалися для розроблення програм психологічного супроводу освітніх процесів, що зробило їх доступними для педагогів, експертів і авторів навчальної літератури;

– вдосконалення навчальних матеріалів. Інститут розробив інструменти та критерії оцінки психологічної складової навчальних матеріалів, зокрема для Нової української школи. Ці напрацювання оптимізували методики викладання та покращили освітні процеси в закладах дошкільної та загальної середньої освіти;

– підтримка психічного здоров'я та благополуччя. Дослідження інституту відіграли ключову роль у зміцненні психічного здоров'я освітян під час пандемії COVID-19 та воєнного стану. Понад 6000 працівників освіти скористалися психологічними інтервенціями, такими як консультації, тренінги та вебінари. Окрім того, понад 1000 внутрішньо переміщених осіб отримали підтримку через технології, впроваджені на початку війни;

– розроблення стратегій здорових організацій. Технологія політики «Healthy Organizations» впроваджена для покращення психічного здоров'я та підвищення ефективності діяльності освітніх організацій. Ця інновація має

³⁵⁵ https://sociotherapy.org.ua/?page_id=5425

стратегічне значення для підвищення продуктивності організацій і підтверджена результатами міжнародних досліджень;

Широке застосування в інших сферах. Розробки інституту застосовуються не лише в освіті, а й у бізнесі, державному управлінні та інших секторах для забезпечення психічного здоров'я та добробуту організацій. Адаптовані методики, такі як «Шкала позитивного ментального здоров'я» та «Модифікована шкала суб'єктивного благополуччя БіБіСі», інтегровані у фундаментальні дослідження та докторські дисертації.

Міжнародне визнання. Дослідження інституту представлено на провідних міжнародних форумах: 32-му Міжнародному конгресі (2021, Прага) та Європейському конгресі з організаційної психології (2023, Катовіце).

Попередження девіантної поведінки. Програми інституту спрямовано на ідентифікацію груп ризику та своєчасні втручання. Ці зусилля реалізовані як в Україні, так і за кордоном, наприклад, у рамках проєкту «Ukraine Children and War» в Естонії для дітей, які постраждали від війни.

Застосування цифрових технологій. Інститут сприяв розвитку цифрового та дистанційного навчання, надаючи педагогам ресурси та тренінги для адаптації до сучасних освітніх умов. Інтернет-курси та діагностичні інструменти підтримують перехід освітян до віртуального навчання.

Інтеграція в освітню практику. Результати досліджень широко впроваджуються в закладах освіти України, сприяючи професійній підготовці психологів та інших фахівців соціономічних професій.

Психологічна адаптація дітей. Інструменти та моделі оцінки готовності до школи забезпечують плавний перехід від дошкільної до початкової освіти, закладаючи основи життєвих компетенцій у дітей. Дослідження інституту забезпечують узгодженість освітніх практик із сучасними викликами, сприяють психологічній стійкості, соціальній адаптації та інтелектуальному розвитку освітян, учнів та інших учасників освітнього середовища.

V.3.5. Перелік підтверджень впливу.

Велика кількість цитування праць дослідників інституту за останні три роки зафіксовано понад 11,5 тис. посилань на праці його співробітників. Зафіксовано понад 1,5 тис. посилань на праці вчених інституту, опублікованих безпосередньо за проблемою розвитку освіти.

За 2022-2024 рр. зафіксовано понад 1 млн 240 тис. завантажень з Електронної бібліотеки НАПН України праць співробітників інституту.

У 2022-2024 рр. отримано масштабне використання результатів діяльності інституту за напрямом розвитку освіти, що підтверджено 133 довідками та актами впровадження від освітніх та інших установ і організацій з різних регіонів України.

Широке оприлюднення результатів досліджень на більше ніж 700 масових наукових та науково-практичних заходах.

Основними науковими результатами *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України*, які дали змогу досягти

впливу на розвиток освіти за результатами завершеного у 2024 р. фундаментального наукового дослідження є наступні:

1. Обґрунтовано теоретико-методологічні засади підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифрової трансформації суспільства.

2. Розроблено діагностичний інструментарій оцінювання рівнів сформованості цифрової компетентності майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти.

V.3.2. Опис основних наукових результатів, які дали змогу досягти цього впливу.

Обґрунтовано модель підготовки майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти в умовах цифровізації суспільства; розроблено концепцію оновлення змісту освіти майбутніх викладачів закладу вищої педагогічної освіти у вимірах соціальних потреб воєнного і повоєнного часу; обґрунтовано наукові принципи оновлення змісту підготовки майбутніх викладачів закладу вищої педагогічної освіти в умовах цифровізації суспільства; розроблено технології підготовки майбутніх викладачів в умовах дистанційного і змішаного навчання; удосконалено метод оцінювання рівнів розвитку цифрової компетентності майбутніх викладачів закладу вищої педагогічної освіти.

V.3.3. Роль наукової установи у досягненні впливу полягала у забезпеченні планування, систематичного контролю виконання, звітування, апробації та впровадження проміжних і кінцевих наукових результатів дослідження.

V.3.4. Опис впливу.

Упровадження наукових результатів упродовж 2024 р. засвідчило позитивний соціальний ефект і вплив на розвиток освіти, зокрема:

– сприяння розвитку цілісної сукупності професійних та цифрових компетентностей майбутніх викладачів, що дозволяє їм у подальшому здійснювати професійну діяльність відповідно до викликів цифрової трансформації суспільства та згідно з потребами воєнного і повоєнного часу;

– інтеграція та оптимізація професійної підготовки майбутніх викладачів на основі системності і цілісності оновлених технологій;

– розвиток особистісно-професійної самотворчості, самоосвіти й самовиховання із використанням цифрових засобів.

V.3.5. Перелік підтверджень впливу: акт виконаних робіт за договором 2024/2-1; довідки про впровадження від Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (від 21 жовтня 2024 р. № 1/1010); комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» (від 29 жовтня 2024 р. № 379); Криворізького державного педагогічного університету (від 21 листопада 2024 р. № 08-554/3, № 08-553/3); Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (від 27 листопада 2024 р. № 1831/01); Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України (від 19 листопада 2024 р. № 130); Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (від 13 листопада 2024 р. № 06/38,

№ 06/39); Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (від 18 листопада 2024 р. № 18-20).

В *Інституті проблем виховання НАПН України* мали вплив на розвиток освіти такі результати завершених наукових досліджень:

- концептуальні засади виховання дітей та молоді у цифровому просторі;
- концептуальні засади освіти дітей раннього та дошкільного віку;
- модель організації освітньо-виховного середовища для груп раннього віку закладів дошкільної освіти різних типів;
- критерії та показники оцінки розвитку дітей раннього віку (рухового, мовленнєвого, художньо-естетичного);
- педагогічний інструментарій та навчально-методичне забезпечення для роботи вихователів у групах раннього віку;
- структурно-функціональна модель проектування освітнього середовища для розвитку старшого дошкільника;
- технології та методичний інструментарій проектування освітнього середовища закладу дошкільної освіти для індивідуального розвитку старшого дошкільника;
- комплексна методика діагностування готовності вихователів до проектування освітнього середовища та оцінювання рівнів індивідуального розвитку дітей у природному, предметно-ігровому та соціально-комунікативному середовищі;
- науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку позашкільної освіти за декоративно-ужитковим, соціально-реабілітаційним, гуманітарним та еколого-натуралістичним напрямками;
- змістово-методичне забезпечення інклюзивного освітнього середовища у закладах позашкільної освіти;
- навчально-методичне забезпечення функціонування позашкільної освіти в умовах воєнного стану;
- змістово-методичний інструментарій формування цінності життя у молодших і старших підлітків у взаємодії школи і сім'ї;
- удосконалення форм та методів організації партнерської співпраці між школою і сім'єю.
- удосконалення технології, форм, методів і способів формування готовності старшокласників до відповідального батьківства у партнерстві закладу освіти й сім'ї;
- методичні рекомендації для педагогів щодо формування готовності старшокласників до відповідального батьківства на засадах особистісно орієнтованого виховання та педагогіки партнерства;
- педагогічна технологія формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів закладів загальної середньої освіти;
- зміст, форми та методи трудового виховання учнів початкової школи в умовах реформування початкової освіти;
- технологія та методика формування просоціальної поведінки підлітків уразливих категорій у закладах загальної середньої освіти;

- структурно-функціональна модель виховання смисложиттєвих цінностей у підлітків та педагогічні умови її ефективної реалізації;
- умови ефективності формування професійно-ціннісних орієнтацій (індивідуальний підхід, предметно-ціннісна діяльність, діалогічність, самовираження, творчість);
- технологія виховання художніх цінностей учнів закладів загальної середньої освіти;
- індикатори оцінювання художньо-освітнього середовища закладів загальної середньої освіти;
- модель соціально-педагогічного супроводу дітей із сімей вимушених переселенців;
- технологія соціально-педагогічного супроводу формування відповідальної громадянської позиції у дітей із сімей вимушених переселенців;
- встановлення ключових закономірностей, тенденцій і детермінант формування соціальних очікувань учнівської молоді в контексті освітньо-гуманітарних викликів воєнного стану.

V.3.3. Роль наукової установи у досягненні впливу.

Інститут здійснює експериментальну роботу на базі 243 закладів й організацій. Здійснювалися експерименти на всеукраїнському рівні за темами: «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання» (2019-2024 рр.); «Організаційно-педагогічні умови екологічного виховання дітей дошкільного віку в закладі позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку» (2021-2025 рр.), «Розвиток креативної особистості в художньо-освітньому просторі лицю мистецтв» (2021-2026 рр.); «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» (2023-2025 рр.); «Національно-патріотичне виховання учнівської молоді в процесі педагогічно-організованої, соціально-значущої діяльності» (2023-2025 рр.); «Організаційно-педагогічні умови впровадження програми «Життя в долонях»» (2023-2025 рр.).

V.3.4. Опис впливу.

Результати виконання фундаментального наукового дослідження «Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану» імплементовано у зміст законопроекту № 8030 «Про дошкільну освіту»³⁵⁶.

За результатами прикладного дослідження «Цифрове середовище для забезпечення батьків дітей раннього і дошкільного віку дидактичними матеріалами» визначено умови формування у закладах дошкільної освіти цифрового освітнього середовища, що забезпечує цифровий компонент освітнього процесу для дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану в Україні.

Освітній вплив наукових результатів прикладного дослідження «Естетичне виховання учнівської молоді засобами художньої комунікації у

³⁵⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

віртуальному медіа просторі» виявляється в тому, що вчителям мистецтва надано рекомендації щодо керівництва поведінкою школярів у віртуальному медіапросторі під час опрацювання мистецької інформації різних видів та жанрів із дотриманням авторського права під час її поширення. Вчителі мистецтва отримали педагогічний методичний інструментарій щодо застосування різних форм дистанційного навчання мистецтва (синхронного, асинхронного, змішаного форматів). Запропоновано форми і методики роботи з віртуальною інформацією у векторах інформаційного імунітету, застосування віртуальної комунікації в різних формах образотворчої діяльності, театральної аудіокомунікації; розроблення і проведення різного типу віртуальних мистецьких екскурсів тощо.

У запропонованих у результаті дослідження виданнях розміщено новітні за змістом навчальні матеріали, які стосуються повернення в освітній процес і у медіапростір імен і творів українських митців, котрі можна використовувати під час навчання та в позаурочний час, а також для підготовки вчителів у системі післядипломної освіти. Усі методичні матеріали супроводжуватимуться методичними коментарями щодо вікових аспектів використання мистецьких надбань України.

Освітня результативність дослідження підтверджується даними пілотного опитування педагогічної спільноти.

Вплив результатів дослідження «Виховання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі у дитячих громадських об'єднаннях» полягає у розробленні та впровадженні в діяльність дитячих та молодіжних громадських об'єднань та закладів освіти новітнього змісту, методів, прийомів виховання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі; розробленні методичного інструментарію підвищення кваліфікації педагогів, виховників і керівників дитячих громадських об'єднань та організацій; вдосконаленні методик роботи з дітьми та учнівською молоддю в умовах цифрового середовища, забезпеченні освітян (педагогічних працівників, виховників) методичним онлайн-інструментарієм (методики, технології, ресурси, сервіси); створенні професійних інтернет-спільнот для обміну досвідом та підвищення кваліфікації, налагодження механізмів зворотного зв'язку.

Широке впровадження у закладах загальної середньої освіти, позашкільної освіти мають наукові розробки вчених з проблем: трудового виховання, формування екологічної компетентності, підготовки до відповідального батьківства, виховання громадянина-патріота, соціально-педагогічної підтримки дітей із сімей вимушено переміщених осіб, виховання дітей груп ризику.

V.3.5. Перелік підтверджень впливу: акти виконаних робіт, довідки про впровадження та ін.

Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України розроблено методики навчання й психологічної підтримки, інструменти діагностики й оцінювання розвитку осіб з особливими освітніми потребами, сформовано теоретичну базу для їх навчання, адаптації й соціалізації.

V.3.3. Роль наукової установи у досягненні впливу:

– внесок у розвиток науки (розроблення інноваційних методик навчання та психологічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, що сприяє оновленню освітньої та психологічної практики; формування теоретичної бази розуміння особливостей розвитку, навчання та адаптації осіб з ООП у різних умовах; проведення міждисциплінарних досліджень, які об'єднують спеціальну педагогіку, психологію, соціологію та медицину; створення нових інструментів діагностики та оцінки розвитку дітей і дорослих з ООП; забезпечення наукового супроводу впровадження інклюзивної та спеціальної освіти);

– вплив на розвиток суспільства, зокрема на освіту, шляхом створення умов для соціальної інтеграції осіб з ООП у суспільство; розробки інституту допомагають родинам, які виховують дітей з ООП, надавати якісну підтримку та забезпечувати умови для розвитку; розроблення сучасних програм підготовки педагогів, психологів та соціальних працівників тощо);

– економічний вплив: інтеграція осіб з ООП у систему освіти та працевлаштування дає їм змогу реалізувати свій потенціал і робити внесок в економіку країни; якісна освіта та підтримка осіб з ООП сприяють їхній самостійності, що знижує витрати держави на соціальну допомогу; розробки інституту допомагають оптимізувати ресурси для створення доступного освітнього середовища; створення нових навчальних технологій і програм для роботи з ООП сприяє розвитку освітнього ринку);

– вплив на законодавство та політику (розроблення рекомендацій щодо формування державної політики; участь у розробленні нормативно-правового забезпечення; вплив на розроблення стандартів освіти);

– роль у міжнародному співробітництві (участь у міжнародних проєктах та обмін досвідом сприяє адаптації кращих світових практик до українського контексту; популяризація українських наукових досягнень у світовій науковій спільноті).

V.3.4. Опис впливу.

1. Розроблення інноваційних підходів до навчання. Вчені інституту працюють над створенням методик і технологій, що дозволяють дітям з особливими потребами інтегруватися в освітній процес: розроблення спеціальних навчальних програм для дітей із порушеннями слуху, зору, інтелектуального розвитку; використання адаптивних технологій для інклюзивної освіти. Ці дослідження сприяють підвищенню доступності якісної освіти для всіх дітей.

2. Підготовка фахівців. Результати виконаних досліджень використовуються для підготовки та підвищення кваліфікації педагогів, психологів і корекційних педагогів. Це сприяє покращенню рівня підтримки таких дітей у школах і реабілітаційних центрах.

3. Науково-практичні масові заходи. Організовані інститутом конференції, семінари та тренінги об'єднують науковців, практиків і політиків та сприяють поширенню сучасних підходів до інклюзивної освіти та спеціальної педагогіки на національному рівні.

4. Соціалізація дітей із особливими потребами. Результати досліджень інституту допомагають створювати середовище, сприятливе для соціалізації дітей із особливими потребами. Це включає формування толерантного ставлення до людей з інвалідністю та підтримку дітей і їхніх сімей у соціальному середовищі.

5. Зміцнення державної політики. Дослідження інституту впливають на формування державної політики у сфері освіти осіб з особливими потребами, зокрема вчені постійно долучаються до розроблення нормативних документів та освітніх стандартів, що визначають розвиток спеціальної освіти в Україні.

V.3.5. Перелік підтверджень впливу:

– міжнародний проєкт «Спільні українсько-швейцарські проєкти з виконання наукових досліджень» RISE (Резілієнтність через імерсивне сенсорне середовище), за рахунок грантової підтримки швейцарських партнерів (реєстраційний номер 2023.01/0084) (2023-2028 рр.);

– всеукраїнський експеримент «Організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у періоди війни та повоєнного відродження» на базі закладів освіти Закарпатської, Київської та Одеської областей (наказ МОН України від 5 січня 2024 р. № 7);

– всеукраїнський проєкт «Психолого-педагогічне забезпечення якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами в умовах інноваційних моделей надання їм освітніх послуг», 2024-2026 рр. (наказ МОН України від 28 листопада 2024 р. № 1678).

Інститут бере участь у створенні нормативних документів, що регулюють функціонування системи спеціальної та інклюзивної освіти в Україні. Зокрема у 2024 р. взято участь у розробленні Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання до 2029 року та операційного плану із її реалізації на 2024-2026 рр. (розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 червня 2024 р. № 527-р); Концепції трансформації спеціального навчання (наказ МОН України від 6 жовтня 2023 р. № 1211); нової редакції Положення про спеціальні класи у закладах загальної середньої освіти (наказ МОН України від 9 квітня 2024 р. № 491); проєктів Концепції надання логопедичних послуг в системі освіти, Положення про логопедичні пункти в системі освіти та Методичних рекомендацій щодо впровадження оновлених підходів до забезпечення надання логопедичних послуг в системі освіти (наказ МОН України від 2 квітня 2024 р. № 438) та ін.

Результати досліджень *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* впливають переважно на розвиток державної політики. Серед основних наукових результатів, які дали змогу досягти впливу:

– концепція формування та відновлення (промоції) здорового способу життя особистості в умовах війни;

– комплекс соціально-психологічних стратегій промоції здорового способу життя в умовах війни;

– концепція та структурно-динамічна модель взаємодії спільнотних ідентичностей в умовах міждержавного воєнно-політичного протистояння;

- соціально-психологічні ефекти взаємодії спільнотних ідентичностей, що виявляються у фінансово-майновій, владно-підвладної взаємодії, безпековій, екологічній, міграційній сфері, а також у сфері освіти та масової комунікації;
- моделі у системі взаємодії «сім'я – школа»;
- соціально-психологічні умови підвищення ролі сім'ї як носія громадської думки щодо реформування освіти;
- цикл тематичних просвітницьких зустрічей, спрямованих на підвищення ролі сім'ї як стейкхолдера освіти та методичні рекомендації щодо стратегій взаємодії в системі «сім'я-школа»;
- регіональні особливості ідентифікації учнівської та студентської молоді, які мають враховуватися в державній освітній політиці: національної ідентифікації молоді у проектуванні майбутнього; політичної, економічної, культурної ідентифікації молоді;
- веб-квест із залученням цифрових освітніх засобів з метою активізації національного самоідентифікування молоді;
- технологічна схема розроблення сценаріїв розвитку національної ідентичності в освітньому просторі;
- алгоритм роботи над освітнім проєктом з метою розвитку громадянської компетентності.

V.3.2. Опис основних наукових результатів для досягнення впливу.

У межах фундаментального дослідження «Соціально-психологічні ефекти взаємодії спільнотних ідентичностей в умовах міждержавного воєнно-політичного протистояння» (наук. кер. член-кор. І. Губеладзе) розроблено концепцію взаємодії спільнотних ідентичностей в умовах міждержавного воєнно-політичного протистояння; розроблено структурно-процесуальну модель соціально-психологічних ефектів взаємодії спільнотних ідентичностей на основі узагальнення відповідних ефектів у різних сферах життєдіяльності.

У процесі фундаментального дослідження «Соціально-психологічні стратегії формування здорового способу життя особистості в умовах суспільної нестабільності» (наук. кер. канд. психол. наук М.С. Дворник) розроблено концепцію формування та відновлення (промоції) здорового способу життя особистості в умовах війни; визначено комплекс соціально-психологічних стратегій його промоції в умовах війни: ландшафтні стратегії воєнного життєтворення, стратегії збереження і зростання в умовах війни, трирівневу стратегію промоції цифрового добробуту, стратегії промоції майндфулнес, стратегії підтримання здорового способу життя українцями з різним ставленням до невизначеності, стратегії промоції практик психогігієни.

У межах прикладного дослідження «Соціально-психологічні умови підвищення ролі сім'ї як носія громадської думки щодо реформування освіти» (наук. кер. д. психол. наук Г.М. Бевз) розроблено моделі взаємодії «сім'я – школа». На основі результатів дослідження визначено соціально-психологічні умови підвищення ролі сім'ї як носія громадської думки щодо реформування освіти; розроблено цикл тематичних просвітницьких зустрічей, спрямованих на

підвищення ролі сім'ї як стейкхолдера освіти, та методичні рекомендації щодо стратегій взаємодії в системі «сім'я-школа».

За підсумками завершеного прикладного дослідження «Регіональні особливості ідентифікації учнівської та студентської молоді як чинник державної освітньої політики» (наук. кер. канд. психол. наук І.В. Остапенко) встановлено регіональні особливості ідентифікації учнівської та студентської молоді, які мають враховуватися в державній освітній політиці. Створено та апробовано: веб-квест із залученням цифрових освітніх засобів з метою активізації національного самоідентифікування молоді; технологічну схему розроблення сценаріїв розвитку національної ідентичності в освітньому просторі; алгоритм роботи над освітнім проектом з метою розвитку громадянської компетентності.

V.3.3. Роль наукової установи у досягненні впливу.

Інститут є ключовим посередником між науковими розробками та їх практичним застосуванням у суспільстві, формуючи рішення для реальних потреб громадян і держави. Налагоджені контакти та підписані угоди із органами державної влади і місцевого самоврядування, громадськими організаціями, закладами освіти надали змогу провести опитування респондентів у різних регіонах України і впровадити отримані результати. Розроблено рекомендації для органів влади, громадських організацій і ЗМІ, закладів освіти, які мають безпосередній вплив на суспільні процеси і державну політику.

V.3.4. Опис впливу.

Основні наукові результати дослідження «Соціально-психологічні ефекти взаємодії спільнотних ідентичностей в умовах міждержавного воєнно-політичного протистояння» допомагають формувати стратегії, які зберігають громадський мир, покращують умови для соціального діалогу і сприяють інтеграції різних груп населення в складний період. Підготовлена науково-аналітична доповідь «Спільнотна ідентичність під впливом війни: джерело конфліктів чи умова консолідації» розкриває, як спільнотні ідентичності впливають на різні аспекти життя українців: від ставлення до влади до відчуття безпеки та загроз для ідентичності, фінансової активності, екологічної свідомості та відповідальності, та включає рекомендації для державної влади, громадських організацій та медіа щодо шляхів запобігання конфліктам і сприяння консолідації спільнот крізь призму ідентичності.

Результати досліджень впроваджено у процесі виконання Плану заходів з реалізації у 2024-2025 рр. Стратегії утвердження української національної і громадянської ідентичності на період до 2030 року, в рамках роботи Координаційної ради з питань утвердження національної і громадянської ідентичності при Міністерстві молоді і спорту України; у роботі громадського сектору, який орієнтований на посилення громадянської ідентичності українців.

Наукові та практичні результати дослідження «Регіональні особливості ідентифікації учнівської та студентської молоді як чинник державної освітньої політики» здійснюють вплив на розвиток освіти. Шляхи та засоби коригування емпірично виявлених проблем регіональної ідентифікації молоді представлено у

практичному посібнику «Регіональні особливості ідентифікації молоді у воєнний час і державна освітня політика». Створений та апробований веб-квест із залученням цифрових освітніх засобів використовується освітянами з метою активізації національного самоідентифікування молоді. Технологічна схема розроблення сценаріїв розвитку національної ідентичності в освітньому просторі застосовується для розвитку ефективної взаємодії суб'єктів освітнього процесу ЗВО. Також упроваджений та сприяє розвитку громадянської компетентності студентської молоді алгоритм роботи над освітнім проектом.

Вплив результатів дослідження «Соціально-психологічні умови підвищення ролі сім'ї як носія громадської думки щодо реформування освіти» полягають у розробленні рекомендацій для закладів загальної середньої освіти та системи управління розвитком освіти в громаді щодо планування та реалізації концепції освітньої реформи Нової української школи через організацію процесів взаємодії школи та сім'ї, розбудову спільних уявлень стейкхолдерів освіти про її реформу та посилення суб'єктності сім'ї як носія та виразника громадської думки щодо реформування освіти.

За результатами дослідження «Соціально-психологічні стратегії формування здорового способу життя особистості в умовах суспільної нестабільності» розроблено соціально-психологічні стратегії формування здорового способу життя, стійких до умов суспільної нестабільності, що сприяє поширенню його оптимальних практик серед різних вікових субкультур, серед ветеранів та волонтерів; упровадженню здоров'язберігальних та здоров'япідтримувальних практик відпочинку та дозвілля в системі базової освіти; підвищенню показників здорового способу життя серед тих, хто практикує майндфулнес-підхід; оптимізації психогігієни як його складової серед вразливих верств населення; підвищенню готовності фахівців (практичних, клінічних, військових психологів, педагогів, реабілітологів, соціальних працівників, ерготерапевтів, медичних працівників, менеджерів з персоналу, параспеціалістів), а також громадських активістів та волонтерів до впровадження стратегій здорового способу життя як системи соціально-психологічної підтримки населення; формуванню у громадян навичок профілактики стресових станів та самопомоги у протистоянні наслідкам суспільної нестабільності.

В рамках співпраці із Державною кримінально-виконавчою службою Міністерства юстиції України підготовлено низку навчально-методичних матеріалів для психологів, проведено практичні заняття з підвищення ефективності психологічної служби. Шляхом впровадження у навчальний процес Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка розробленого на основі наукових досліджень спецкурсу вдосконалено навички стресодолатання, само- та взаємодопомоги в опануванні посттравматичних стресових станів курсантів військових психологів. Також на основі результатів дослідження розроблено програму першої психологічної допомоги постраждалим прифронтових та деокупованих територій, яка успішно

реалізована в рамках спільного із Громадською організацією «Українська асоціація психотерапевтів і бізнес-тренерів» проєкту «Психологи на війні».

V.3.5. Перелік підтверджень впливу.

Наукові результати досліджень використовувалися в процесі розроблення навчальних курсів у закладах вищої освіти та підготовці пропозицій до законопроектів.

Опубліковані роботи розміщено в Електронній бібліотеці НАПН України та на сайті інституту. Результати досліджень оприлюднювалися на численних масових заходах за кордоном і в Україні, у тому числі проведених інститутом. Отримано більше 30 довідок про впровадження результатів наукових досліджень.

Результати наукових досліджень *Інституту вищої освіти НАПН України* впливали на:

- розвиток передової науки:
 - розвиток теорії людського капіталу, зокрема розроблено Концепцію взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах повоєнного відновлення України;
 - розвиток теорії оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки в умовах післявоєнного відновлення країни;
 - розвиток теорії забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку як умови досягнення конкурентоспроможної якості вищої освіти й подолання кваліфікаційного розриву між вищою освітою та ринком праці;
 - розвиток теорії забезпечення соціальної інклюзії у сфері вищої освіти;
 - подальше розроблення теорії розвитку університетів з позицій синергії соціальних і інституційних трансформацій вищої освіти, науки та економіки;
- розвиток державної політики:
 - розроблено проєкт Закону України «Про регульовані професійні кваліфікації» та проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Порядок розроблення та здобуття мікрокваліфікацій», які надіслано до центральних органів виконавчої влади;
 - визначено практичні підходи до формування та механізми реалізації політик і стратегій досягнення конкурентоспроможної якості вищої освіти й подолання кваліфікаційного розриву, системи критеріїв, показників, методів оцінювання якості вищої освіти для модернізації мережі ЗВО;
 - запропоновано показники регіональної залученості університетів для оцінювання якості дослідницької діяльності, що забезпечить урахування їхнього реального внеску у розвиток регіонів;
- розвиток освіти:
 - запропоновано ЗВО модернізовану модель адаптації освітніх програм до вимог ринку праці та модель присвоєння ними професійних кваліфікацій;
 - модернізовано механізми дуальної освіти;

– запропоновано механізми формування інноваційних екосистем на базі провідних ЗВО України для вирішення соціально-економічних проблем повоєнного періоду;

– розроблено теоретичні й емпіричні основи забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку, введено в науковий обіг актуальний міжнародний поняттєво-термінологічний апарат та сучасні розробки в сфері вищої освіти;

– розвинено ідеї провідної ролі вищої освіти та лідерства закладів вищої освіти у процесах повоєнного відновлення України щодо закріплення за університетами, іншими знанневими установами ролі драйверів суспільного розвитку, ініціаторів суспільних трансформацій та змін; ідеї соціальної інклюзії у закладах вищої освіти та запропоновано їх поширення, що сприятиме формуванню культури інклюзивності, поширенню нових поведінкових звичок та форм суспільної взаємодії, посиленню суспільного згуртування та єдності;

– концептуалізовано ціннісні засади інституційної трансформації університетів, які сприятимуть розвитку освіти в умовах «індустрії 4.0» та поширенню технологій, заснованих на штучному інтелекті, на засадах гуманізму та студентоцентризму, в напрямі децентралізації та дебюрократизації; обґрунтовано необхідність ратифікації Україною Глобальної конвенції про визнання кваліфікацій вищої освіти та сформульовано пропозиції щодо внесення уточнень до наявних нормативно-правових документів, що сприятиме світовій та європейській інтеграції національної системи вищої освіти.

Основними науковими результатами *Інституту цифровізації освіти НАПН України*, які впливали на розвиток освіти, визначено:

– обґрунтування моделі відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних кадрів, визначення засобів і сервісів формування відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту в освітньому процесі;

– визначення технологій і ресурсів, необхідних й доцільних для повноцінної реалізації та підтримки змішаного навчання; визначення критеріїв обрання доцільної імерсивної технології або сервісу для навчання; здійснення добору імерсивних сервісів відповідно до моделі змішаного навчання;

– обґрунтування й розроблення моделі розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників; розроблення електронного ресурсу (дистанційного курсу) «Розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами відкритих освітньо-наукових інформаційних систем»; розроблення критеріїв і показників розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників;

– розроблення рекомендацій та допоміжних методичних матеріалів для роботи відповідальних за наповнення Української електронної енциклопедії освіти статтями авторів-співробітників НАПН України;

– здійснення добору принципів, критеріїв, інструментів і методів діагностики та аналізу ефективності інформаційно-цифрового середовища закладів загальної середньої освіти на основі європейського досвіду; здійснення

апробації методів діагностики ефективності використання інформаційно-цифрового середовища закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації дистанційного навчання; апробація інструментарію моніторингу ефективності інформаційного цифрового середовища закладів освіти через всеукраїнське опитування вчителів; здійснення апробації діагностики ефективності використання інформаційного цифрового середовища закладів освіти в умовах реалізації дистанційної, очної та змішаної форми навчання з точки зору батьків учнів 1-11 класів та старшокласників шляхом проведення всеукраїнського онлайн-опитування;

– розроблення і обґрунтування методичних засад використання вчителями сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти; розроблення методичних рекомендацій щодо використання вчителями сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти.

V.3.3. Роль наукової установи у досягненні впливу.

Для виконання прикладних досліджень залучено кандидатів і докторів педагогічних наук, які мають значний досвід використання інформаційно-цифрових технологій в освіті, дослідженні проблем проєктування освітніх систем та середовищ на основі цифрових технологій, впровадження ІКТ в освітню практику, організації освітнього процесу в використанні різних цифрових технологій.

Інститут забезпечив доступ до мережі Інтернет, Wi-Fi, автоматизовані робочі місця кожному співробітнику та локальну мережу обміну даними. Для забезпечення дистанційної форми роботи, технічного супроводу та проведення наукових масових заходів в умовах воєнного стану розгорнуто Google Workspace for Education.

V.3.4. Опис впливу.

Використовуючи методичні розробки й рекомендації щодо використання сервісів штучного інтелекту (ШІ) для професійного розвитку педагогічних кадрів, значення засобів і сервісів, найбільш доцільних для використання в освіті, вчителі закладів загальної середньої освіти отримали доступ до ефективних і сучасних методів навчання, що сприяло їх професійному зростанню; підвищенню інтенсивності використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ); ефективному використанню засобів і сервісів хмарних обчислень з елементами ШІ з метою оптимізації освітнього процесу.

Результати дослідження використання імерсивних технологій вчителями у процесі змішаного навчання. в закладах загальної середньої освіти сприятимуть розвитку компетентностей вчителів, стимулюванню їх інтересу і впевненості у використанні інновацій, покращенню організації та неперервності освітнього процесу в умовах воєнного стану, практичній орієнтованості і наочності освітнього процесу, збереженню і покращенню якісних показників навчання.

Розроблена модель розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами відкритих освітньо-наукових інформаційних систем сприяє поширенню сучасних методів навчання; орієнтує викладачів на

активне використання цифрових технологій (LMS, онлайн-курси, цифрові бібліотеки) у процесі викладання; передбачає впровадження методологічних підходів (компетентнісного, системного, андрагогічного), що відповідають потребам сучасної освіти. Модель розвитку цифрової компетентності сприяє використанню сучасних цифрових технологій для інновацій у викладанні, наукових дослідженнях та організаційній діяльності. Електронний ресурс (дистанційний курс), створений на платформі Google Classroom («Розвиток цифрової компетентності») забезпечує поширення знань про використання цифрових інструментів серед викладачів і науковців.

Технологічне вдосконалення роботи Української електронної енциклопедії освіти як інформаційного ресурсу надає можливість забезпечити широке коло користувачів релевантними й актуальними відомостями в галузі освіти й психології. Електронний ресурс (дистанційний курс), створений на платформі Google Classroom («Українська електронна енциклопедія освіти: технології наповнення цифровим контентом») забезпечує поширення знань про технології наповнення цифровим контентом електронної енциклопедії освіти серед науковців НАПН України.

Результати дослідження ефективності інформаційно-цифрового середовища закладів загальної середньої освіти. Завдяки проведеним у рамках дослідження опитуванням вчителів привернуто увагу освітян до необхідності створення інформаційно-цифрового середовища закладів загальної середньої освіти, а також до здійснення моніторингу його ефективності.

V.3.5. Перелік підтверджень впливу.

Результати наукового дослідження «Проектування і використання відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних кадрів» упроваджено в наукових установах, закладах освіти різних рівнів: Інституті післядипломної освіти та сертифікації Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка від 28 грудня 2024 р. № 8-438/3); Державній науковій установі «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (довідка від 26 грудня 2024 р. № 8-438/3); Дніпровському науковому ліцеї інформаційних технологій Дніпровської міської ради (довідка від 24 грудня 2024 р. № 8-438/3). Проведено навчання педагогічних кадрів і науковців, які зацікавлені або дослідження яких спрямовані на проектування і використання відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних кадрів.

Результати наукового дослідження «Система використання імерсивних технологій вчителями у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти» упроваджено через навчання вчителів (понад 680 ос.) щодо використання сучасних цифрових інструментів, зокрема імерсивних технологій, у межах марафону «Цифровізація освіти» (14-15 травня 2024 р., захід проведено на виконання Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України).

Результати наукового дослідження «Розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами відкритих освітньо-

наукових інформаційних систем» упроваджено в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова (довідка від 12 листопада 2024 р. № 274); Криворізькому державному педагогічному університеті (довідка від 15 листопада 2024 р. № 08-547/3).

Результати наукового дослідження «Проектування веборієнтованих автоматизованих інформаційних систем формування і розвитку вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології» реалізовано під час навчання науковців НАПН України за допомогою електронного ресурсу (дистанційний курс), створеного на платформі Google Classroom («Українська електронна енциклопедія освіти: технології наповнення цифровим контентом»). Підтвердженням якого є отримані сертифікати.

Результати наукового дослідження «Методика моніторингових досліджень ефективності інформаційно-цифрового середовища закладів загальної середньої освіти у контексті євроінтеграції України» упроваджено у заклади вищої та післядипломної педагогічної освіти (Тернопільський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (довідка від 1 квітня 2024 р. № 01.04/307), ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (довідка від 3 квітня 2024 р. № 21/08-550), Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна (довідка від 24 червня 2024 р. № 01-08/237), Університет Григорія Сковороди в Переяславі (довідка від 21 червня 2024 р. № 415), Рівненський державний гуманітарний університет (довідка від 26 червня 2024 р. № 01-12/38).

Результати наукового дослідження «Використання вчителями сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти» упроваджено в закладах освіти, наукових установах: Комунальному закладі освіти «Криворізький лицей «КОЛІЯ» Дніпропетровської обласної ради (довідка від 21 листопада 2024 р. № 236); Інституті післядипломної освіти та сертифікації Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка від 28 грудня 2024 р. № 8-438/3); Державній науковій установі «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (довідка від 26 грудня 2024 р. № 8-438/3); Дніпровському науковому лицей інформаційних технологій Дніпровської міської ради (довідка від 24 грудня 2024 р. № 8-438/3).

Результати наукових досліджень *Інституту професійної освіти НАПН України* впливали на розвиток освіти, державної політики (дослідження «Тенденції розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти»).

Водночас результати отриманих наукових досліджень опосередковано впливали на: розвиток економіки (дослідження «Теоретичні й методичні основи консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти»); розвиток технологій (дослідження «Методичні основи професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної, аграрної галузей та сфери послуг в умовах змішаного навчання»; «Методичні засади розроблення та застосування цифрової

платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі»); на забезпечення здоров'я та якості життя, збереження навколишнього природного середовища (дослідження «Методичні основи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства»).

V.3.2. Перелік основних наукових результатів, які дали змогу досягти впливу:

- на розвиток освіти:
 - методика консультування з молодіжного підприємництва та передбачені нею часткові методики (психологічного, юридичного, бізнес-консультування);
 - методична система професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної, аграрної галузей та сфери послуг в умовах змішаного навчання та передбачені нею часткові методики (проєктування електронних навчальних курсів для системи професійно-технічної освіти; підготовки педагогічних працівників закладів професійної освіти до змішаного навчання; організації самостійної роботи майбутніх кваліфікованих робітників в умовах змішаного навчання);
 - методики розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства;
 - методична система цілеспрямованого розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів;
 - методики створення і застосування цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі;
- на державну політику:
 - механізми державно-приватного партнерства у сфері П(ПТ)О у повоєнний час: дорожня карта, алгоритм партнерської взаємодії між суб'єктами, зацікавленими у розробленні сучасних професійних кваліфікацій, алгоритм взаємодії закладів П(ПТ)О із стейкхолдерами, роль дорадчих органів у сфері П(ПТ)О, освітній консалтинг і технологія управління ризиками в умовах державно-приватного партнерства, кейси співпраці бізнесу та закладів П(ПТ)О, рекомендації щодо створення кваліфікаційних центрів для присвоєння/підтвердження, визнання професійних кваліфікацій).

V.3.3. Опис основних наукових результатів, які дали змогу досягти цього впливу.

Методика консультування з молодіжного підприємництва є результатом виконання дослідження «Теоретичні й методичні основи консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти» (2022-2024 рр.). Методика являє собою систему педагогічних завдань із підготовки молоді до підприємництва. Методику популяризовано у 40 публікаціях, у т. ч. в методичному посібнику «Методичні основи організації у

зкладах професійної (професійно-технічної) освіти консультування з молодіжного підприємництва»³⁵⁷ (<https://lib.iitta.gov.ua/738714/>).

Методична система професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної, аграрної галузей та сфери послуг в умовах змішаного навчання є результатом виконання дослідження «Методичні основи професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної, аграрної галузей та сфери послуг в умовах змішаного навчання» (2022-2024 рр.). У 2024 р. розроблену методичну систему популяризовано у 26 публікаціях, в тому числі у методичних рекомендаціях «Моніторинг якості змішаного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти: методичні рекомендації» (<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743716>).

Механізми державно-приватного партнерства у сфері П(ПТ)О у повоєнний час визначено у процесі виконання наукового дослідження «Тенденції розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти» (2022-2024 рр.). Ці механізми включають низку інновацій: дорожню карту розвитку державно-приватного партнерства у сфері П(ПТ)О, алгоритми (партнерської взаємодії між суб'єктами, заінтересованими у розробленні сучасних професійних кваліфікацій; взаємодії закладів П(ПТ)О зі стейкхолдерами), роль дорадчих органів у сфері П(ПТ)О, освітній консалтинг і технологія управління ризиками в умовах державно-приватного партнерства; кейси співпраці бізнесу та закладів П(ПТ)О та рекомендації щодо створення галузевих кваліфікаційних центрів.

Результати дослідження опубліковано в 59 наукових працях, зокрема в методичних рекомендаціях «Механізми державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти у повоєнний час» (<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743396/>).

Методичні основи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства визначено за підсумками виконання дослідження «Методичні основи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства» (2022-2024 рр.). Методичні основи реалізовано в методиках розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників, які є сукупністю взаємопов'язаних методів, форм та відповідних освітніх завдань, структуру і зміст яких визначають педагогічний та виробничо-технологічний складники. Особливістю методик є їхнє наповнення освітніми кейсами екологічного спрямування.

V.3.4. Роль наукової установи у досягненні впливу.

Інститут забезпечує ефективну популяризацію результатів наукових досліджень. Основними векторами популяризації наукових результатів є організація комунікації із закладами освіти і навчально-методичними центрами

³⁵⁷<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733669>

П(ПТ)О (презентація і розповсюдження нових видань; залучення освітян до наукової та інноваційної освітньої діяльності; здійснення науково-методичного супроводу експериментальної роботи в закладах освіти; організація підвищення кваліфікації; підготовка кадрів вищої кваліфікації та розвиток у них професійної компетентності); органами влади і місцевого самоврядування (включення інновацій до програм спільної діяльності з МОН України, НАН України, галузевих академій).

V.3.5. Опис впливу за завершеними науковими дослідженнями.

Методику консультування з молодіжного підприємництва презентовано у ході роботи 35 масових науково-практичних заходів, оприлюднено в 7 відеоматеріалах на YouTube-каналі лабораторії професійної кар'єри, апробовано у 6 закладах П(ПТ)О і 1 НМЦ ПТО, включено до програми експерименту регіонального рівня «Цифрова трансформація діяльності центрів кар'єри закладів П(ПТ)О» (наказ Департаменту освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації від 8 травня 2024 р. № 40), внесено до робочих програм навчальних дисциплін з підготовки докторів філософії, використано на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів П(ПТ)О та навчально (науково)-методичних центрів (кабінетів) ПТО, застосовано в діяльності центрів кар'єри 10 закладів П(ПТ)О Луганської області, висвітлено в інформаційно-аналітичних матеріалах інституту, 7 збірниках матеріалів масових заходів, популяризовано на: е-платформі «Партнерський простір 015», веб-порталі з моніторингу освітньо-професійних досягнень здобувачів та кар'єрного зростання випускників; на сайті ТОВ «Український центр дуальної освіти», ГО «Інститут соціогуманітарної політики», YouTube та ін.

Методичну систему професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної, аграрної галузей та сфери послуг в умовах змішаного навчання впроваджено серед викладачів, методистів, науковців, освітніх менеджерів та інших стейкхолдерів. Проведено презентаційні вебінари із оприлюднення розроблених педагогічних інновацій та видавничої продукції, навчальні вебінари, круглі столи із підготовки до впровадження педагогічних інновацій, підготовлено методичні рекомендації.

Цільовою аудиторією впливу механізмів державно-приватного партнерства у сфері П(ПТ)О у повоєнний час були: органи державної влади і місцевого самоврядування, керівники і педагогічні працівники закладів П(ПТ)О, працівники науково (навчально)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, наукові працівники, аспіранти й докторанти, представники бізнесу, громадських організацій і професійних об'єднань, функції яких дотичні до розроблення державної освітньої політики.

Методичні основи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства впроваджено серед здобувачів закладів П(ПТ)О, керівників, викладачів, соціальних педагогів, психологів.

Результати усіх наукових досліджень пройшли належну експериментальну перевірку і мали значний вплив на розвиток державної політики у сфері П(ПТ)О. Розроблені інновації використано для розвитку проектної діяльності та імплементації результатів інноваційної освітньої діяльності у створенні хабів (кулінарної, будівельної галузей) та реалізації короткострокових курсів та професійної підготовки (перенавчання, підвищення кваліфікацій) за ваучерами молоді та дорослого населення; при створенні та акредитації 20 галузевих кваліфікаційних центрів на основі чинних професійних стандартів.

V.3.6. Вплив результатів наукових досліджень інституту підтверджують довідки про впровадження, акти виконаних робіт, експертні висновки, посилання на результати впливу (нормативні документи, стандарти, будівельні норми тощо). Інформація про розроблені інновації та нову видавничу продукцію представлена в новинних рубриках офіційних сайтів: Інституту професійної освіти НАПН України³⁵⁸, громадської організації «Інститут соціогуманітарної політики»³⁵⁹, НМЦ ПТО³⁶⁰; закладів П(ПТ)О³⁶¹.

V.3.2. *Основними науковими результатами Інституту обдарованої дитини НАПН України* за підсумками виконання 4 прикладних наукових досліджень, завершених у 2024 р. є наступні.

Обґрунтовано принципи ідентифікації обдарованості. Узагальнено діагностичні та прогностичні можливості методів ідентифікації обдарованості. Сформульовано теоретико-методичні засади діагностики чинників розвитку обдарованої особистості.

Сформовано комплекс засобів діагностики чинників розвитку обдарованої особистості.

Розроблено стандартизовані нормативи методик комплексу засобів діагностики чинників розвитку обдарованої особистості із урахуванням віку та (або) статі, підготовлено інтерпретаційні тексти.

З метою отримання експертної оцінки інтелектуальної, академічної, творчої, соціально-комунікативної, художньо-естетичної, організаційно-лідерської та практичної обдарованості розроблено перелік поведінкових маркерів-дескрипторів для педагогів і батьків. Створено рейтингові шкали діагностики обдарованості.

Узагальнено форми і методи навчання обдарованої учнівської молоді в умовах реалізації STEM/STEAM-освіти в закладах спеціалізованої освіти наукового спрямування, в т.ч. з урахуванням умов воєнного стану та післявоєнного відновлення країни.

Розроблено та перевірено модель реалізації STEM/STEAM-освіти в закладах спеціалізованої освіти наукового спрямування із урахуванням умов воєнного стану та післявоєнного відновлення країни, розроблено відповідні методичні рекомендації.

³⁵⁸ <https://ivet.edu.ua/naukovi-doslidzhennya/>

³⁵⁹ <https://isgp.com.ua/>

³⁶⁰ http://profosvitakm.at.ua/index/der_011_nmc/0-225

³⁶¹ <http://nmc.ptu.org.ua/doslidno-eksperimentalna-robota/>; <https://sites.google.com/view/dnzvpu11khn/>;
<http://www.ovputp.od.ua/306>

Обґрунтовано зміст спеціалізованої освіти наукового спрямування на рівні здібностей та умінь, які потрібно розвивати і формувати в обдарованих учнів.

Обґрунтовано критерії добору навчально-тренувальних завдань і вправ, спрямованих на розвиток технічних, організаційних, операційних, практичних і комунікативних здібностей обдарованих учнів та формування у них відповідних умінь.

V.3.3. Роль наукової установи у досягненні впливу.

Інститут є єдиною науковою установою в Україні, яка здійснює дослідження феномену обдарованості, розробляє методичне забезпечення діагностики та розвитку обдарованості, створює програми і методики навчання, розвитку та супроводу обдарованої особистості, розробляє науково-методичні засади впровадження спеціалізованої освіти наукового спрямування.

Інститут є членом робочої групи Європейської федерації академій наук (ALLEA), Всесвітньої ради для обдарованих і талановитих дітей (WCGTC) та Європейської ради з питань високих здібностей. За реалізацію проєкту Фібоначі інститут отримав статус Центру розповсюдження науково-природничої освіти базованої на допитливості.

З метою апробації та впровадження результатів досліджень інститут щорічно організовує і проводить близько 10 науково-практичних заходів. Налагоджено співпрацю із закладами загальної середньої, вищої, післядипломної і позашкільної освіти для впровадження і відстеження результативності наукових розробок.

Інститутом підготовлено друковані та електронні видання, забезпечено доступ до них широкого кола освітян, вчених, здобувачів освіти та батьків, шляхом розміщення видань у відкритому доступі в Електронній бібліотеці НАПН України та на сайті інституту.

V.3.4. Опис впливу.

Розроблене методичне забезпечення діагностики чинників розвитку обдарованої особистості спрямовано на вдосконалення діагностики обдарованості. Запропоновані діагностичні методики дають змогу підтримувати обдарованих здобувачів освіти незалежно від їхнього соціального статусу чи життєвих обставин, сприяючи зменшенню нерівностей у доступі до якісної освіти. Точна ідентифікація здібностей здобувачів освіти дозволяє ефективніше використовувати ресурси їх розвитку, відтак – зменшується потреба у додатковій перепідготовці кадрів. Для кожної методики розроблено стандартизовані нормативи, які враховують вік, стать та особливості респондентів, що дозволяє педагогам і практичним психологам закладів освіти отримувати більш точні та релевантні результати, адаптовані до умов сучасної України.

Результати наукового дослідження використовуються практичними психологами, соціальними педагогами, педагогами закладів освіти різних рівнів у роботі з обдарованими дітьми та молоддю при здійсненні діагностики, супроводу та прогнозування розвитку обдарованості, а також при підготовці та перепідготовці працівників освіти.

Результати досліджень є важливими для розбудови профільної освіти Нової української школи, становлять методичну основу для розроблення й реалізації освітніх програм наукового спрямування для обдарованих дітей відповідно до державних стандартів, сприяють інтеграційним процесам між формальною і неформальною освітою та спрямовані на підвищення наукової грамотності дітей і молоді, підготовку майбутньої наукової еліти.

Методичні рекомендації для вчителів з упровадження STEM-освіти стали одним із перших в Україні засобом з поширення світового освітнього тренду XXI ст., який продемонстрував можливості інтеграції формальної і неформальної освіти та інтегрованого підходу до навчання обдарованих учнів.

Підготовленні у процесі дослідження матеріали фахових видань та їхнє поширення через відкритий доступ, оприлюднення на різноманітних заходах для освітян викликають інтерес та сприяють підвищенню фахового рівня педагогів, залучених до реалізації освітніх програм спеціалізованої освіти наукового спрямування, спонукають до імплементації дослідницького компонента у навчальний процес, впровадження освітнього напрямку STEM/STEAM.

Обґрунтовані дидактичні засади організації освітнього процесу у наукових ліцеях слугують підвалинами побудови навчальних планів, органічного поєднання навчального та наукового складників у їх діяльності, надання науковому методу пізнання статусу освітньої парадигми у діяльності таких закладів, добору необхідних педагогічних кадрів та їхнього функціонального розмежування.

V.3.5. Перелік підтверджень впливу.

Вплив результатів досліджень підтверджено 23 довідками та актами про впровадження різними закладами освіти, регіональними відділеннями Національного центру «Мала академія наук України», закладами підвищення кваліфікації вчителів тощо.

Науковими співробітниками **Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи** за завершеним науковим дослідженням обґрунтовано психологічні аспекти діяльності працівників психологічної служби щодо створення інформаційно безпечного середовища у закладі освіти для учнів і педагогічних працівників, котрі переживають негативні емоційні стани внаслідок російської військової агресії. Розроблено експериментальну управлінську модель діяльності психологічної служби системи освіти Львівської області.

Розроблено освітню програму курсів підвищення кваліфікації практичних психологів закладів освіти із комплексним підходом до визначеної тематики.

V.3.4. Опис впливу.

Упродовж 2024 р. вчені центру працювали над реалізацією інновацій, здобутих у ході виконання досліджень «Науково-методичні засади створення безпечного освітнього середовища у закладі освіти в діяльності працівників психологічної служби» (2022-2024 рр.) та «Розроблення методики формування стійкого балансу локусу контролю як провідного фактору зміцнення ментального здоров'я української молоді в умовах війни» (2024 р.).

За результатами досліджень в Електронній бібліотеці НАПН України розміщено 41 ресурс, завантажений понад 77,8 тис. разів працівниками психологічної служби системи освіти, педагогічними та науково-педагогічними працівниками закладів освіти.

Питання безпеки освітнього простору набуває особливого значення в умовах війни. МОН України рекомендує працівникам психологічної служби застосовувати у своїй діяльності посібник «Формування безпечного освітнього простору закладу освіти в діяльності працівників психологічної служби»³⁶² (В.В. Байдик, Ю.П. Гопкало, І.О. Корнієнко, Н.В. Лунченко, Ю.А. Луценко, Р.А. Мороз, М.В. Саврасов, І.І. Ткачук).

V.3.5. Перелік підтверджень впливу.

Дослідження, які виконують наукові співробітники центру мають прикладний характер і відповідають запитам працівників психологічної служби у системі освіти.

У наукових публікаціях здійснено теоретичний аналіз проблеми, вивчення та узагальнення досвіду впровадження механізмів, методів та технологій формування психологічно безпечного освітнього середовища закладу освіти в Україні та за кордоном; обґрунтовано методичні вимоги до діяльності працівників психологічної служби зі створення безпечного освітнього середовища та методів і методик визначення сформованості безпечного освітнього середовища у закладі освіти.

Результати наукового дослідження «Науково-методичні засади створення безпечного освітнього середовища у закладі освіти в діяльності працівників психологічної служби» впливають на розвиток системи освіти та будуть впроваджені у практичну діяльність працівників психологічної служби у системі освіти; педагогічних працівників закладів освіти; керівників установ освіти різних рівнів; викладачів і студентів закладів вищої освіти; викладачів і слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти; представників громадянського суспільства та професійної спільноти.

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського упродовж 2024 р. здійснювалося впровадження результатів наукових досліджень, завершених у 2023 р.

V.3.1. Серед основних наукових результатів, які дали змогу досягти впливу на розвиток освіти: консолідація і представлення педагогічної біографічної, бібліографічної та біобібліографічної інформації; методика проведення педагогічних біографічних досліджень; технологія створення і реалізації педагогічних онлайн-проектів, віртуального читального залу як форми впровадження результатів прикладних наукових досліджень.

V.3.2. Опис основних наукових результатів, які дали змогу досягти цього впливу.

Написано частину біографічних довідок (118) про педагогів України др. пол. ХІХ – поч. ХХІ ст. для енциклопедичного біографічного словника; підготовлено понад 80 листів В. Сухомлинського для науково-популярного

³⁶² <https://clipr.cc/FVFc5>

видання; частково упорядковано біобібліографічну інформацію про Марію Монтессорі (888 бібліографічних записів); створено нові (6) й оновлено наявні (7) сторінки електронного ресурсу «Педагоги України та світу»; реалізовано 5 біографічних онлайн-проектів; продовжено наповнення віртуального читального залу Фонду Василя Сухомлинського.

Набули подальшого розвитку роботи з оприлюднення інформації щодо наукової діяльності українських вчених-педагогів, які працювали за проблематикою Нової української школи.

Основою для досягнення впливу наукових досліджень є створений науковий доробок, зокрема довідковий бюлетень «Аналітичний вісник у сфері освіти і науки», який представлено випусками 19 і 20, а також нові складники е-ресурсів «Віртуальний читальний зал освітянина», «Бібліометрика ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського», «Аналітичні огляди ЗМІ з питань цифровізації та цифрової трансформації освіти» (результати представлено на зарубіжній конференції ICL2024 (Таллінн, Естонія).

V.3.3. Роль наукової установи у досягненні впливу.

Бібліотека є однією із чотирьох українських бібліотек загальнодержавного значення, які мають статус науково-дослідних установ та здійснює наукові дослідження з питань книгознавства, бібліотекознавства й бібліографознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства, біографістики та історії освіти.

Бібліотека відіграє провідну роль у проведенні педагогічних біографічних дослідження в Україні у контексті нових викликів і завдань задля реконструкції (відновлення) і збереження історичної пам'яті українського народу; поширенні інформації в освітньо-науковому просторі про відомих і маловідомих українських педагогів минулого, які розвивали українську освіту, а відтак і світову; адаптивному супроводі освіти, педагогіки і психології у векторі наукових досліджень за темами: «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» та «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний та повоєнний періоди України». Розв'язання дослідницьких завдань також спрямоване на інформаційне та науково-методичне забезпечення фахової підготовки здобувачів вищої освіти, проведення наукових розвідок з питань проектування освітнього середовища освітянськими бібліотеками в умовах цифровізації.

Забезпечено технічну підтримку роботи комп'ютерної мережі бібліотеки, зовнішніх серверів (зокрема роботи електронної бібліотеки) а також розміщення інформації на порталі бібліотеки, в мережі Фейсбук.

V.3.4. Опис впливу.

Використання матеріалів наукових досліджень (енциклопедичний біографічний словник, науково-популярний довідник, біобібліографічний покажчик, електронний ресурс) впливає на забезпечення підвищених інформаційних потреб сфери освіти, педагогіки в історико-біографічній інформації у воєнний та повоєнний періоди; поглиблення знання про життя і

діяльність, погляди та світоглядні цінності освітян минулого; поширення демократичних і гуманістичних ідей про розвиток української й закордонної освіти задля інформаційного забезпечення процесу розроблення шляхів її реформування в умовах розбудови Нової української школи як складника інтеграції України у європейський і світовий освітньо-науковий простір; підвищенню значущості використання педагогічного біографічного знання в освітньому процесі; зміцненню національної ідентифікації громадян, консолідації українського суспільства.

Наукову продукцію, підготовлену за результатами досліджень оприлюднено та представлено у відкритому доступі споживачам інформації, вона використовується в освітньому процесі закладів вищої педагогічної освіти під час підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському), другому (магістерському) та третьому (освітньо-науковому) рівнях, в інститутах післядипломної педагогічної освіти для підвищення кваліфікації педагогічних і бібліотечних працівників; у практичній роботі працівниками освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

Вплив забезпечено шляхом розповсюдження ідей, висновків, наукових результатів засобами нетворкінгу на таких платформах, як Facebook, LinkedIn, RG, «Офіс підтримки вченого», та засобами наукометричних, бібліометричних і бібліографічних баз даних – Google Scholar, Scopus, Web of Sciences, Бібліометрика української науки, Науковці України (НБУВ) тощо.

V.3.5. Перелік підтверджень впливу.

Укладено угоди, що передбачають упровадження результатів досліджень і розробок, із органами державної влади та місцевого самоврядування, закладами освіти, підприємствами, організаціями – 10 (Педагогічний музей України, Комунальний заклад вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського», Центр позашкільної роботи Святошинського району м. Києва, Мукачівський державний університет, ГО «Всеукраїнська асоціація Василя Сухомлинського», Павлівський ліцей імені В.О. Сухомлинського Онуфріївської селищної ради Кіровоградської області; Український коледж імені В.О. Сухомлинського м. Києва; Управління освіти і науки Броварської міської ради Броварського району Київської області; Олександрійський педагогічний фаховий коледж імені В.О. Сухомлинського; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка).

Вплив наукового дослідження щодо супроводу цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах воєнного стану має своє відображення у розвитку військової психології та відповідно підготовці майбутніх військових психологів в Україні, аналітичних пошуків щодо інформаційного забезпечення психології ментального здоров'я, психології національно-патріотичного виховання, виховання особистості освітянина в умовах війни та повоєнного відновлення української держави тощо.

VI. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

VI.1. ЗАГАЛЬНОАКАДЕМІЧНІ ВИДАННЯ

Упродовж 2024 р. опубліковано низку *загальноакадемічних видань*, присвячених актуальним питанням розвитку освітньої сфери.

За матеріалами методологічного семінару «Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації», що відбувся 4 квітня 2024 р., опубліковано збірник матеріалів:

• Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації: збірник матеріалів / за заг. ред. Ляшенко О.І., Засекіної Т.М., Мальованого Ю.І. Литвинової С.Г., Малиношевської А.В. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 288 с.³⁶³.

До збірника увійшли матеріали учасників методологічного семінару, в яких розглянуто підходи до вирішення низки актуальних проблем запровадження профільної освіти в Новій українській школі із урахуванням здобутків вітчизняної педагогічної теорії і освітньої практики та досвіду зарубіжних освітніх систем. Розглянуто методологію трансформації профільної середньої освіти; дидактичні системи і моделі профільної середньої освіти академічного і професійного спрямування та їх реалізацію в освітній практиці; особливості реалізації профільного навчання в умовах воєнного стану; управління якістю та розвиток мережі закладів профільної середньої освіти; зміст і технології профільного навчання; формування і перспективи розвитку цифрового освітнього середовища закладів профільної середньої освіти; підготовку педагогічних працівників до реалізації профільної середньої освіти.

На загальних зборах НАПН України, які відбулися 22 листопада 2024 р., представлено науково-аналітичну доповідь «Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді». За матеріалами науково-аналітичної доповіді колективом авторів підготовлено монографію:

• Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді: монографія / НАПН України; за заг. ред. В.Г. Кременя; [В.Г. Панок, С.Д. Максименко, М.М. Слюсаревський, Л.І. Прохоренко, Н.В. Чепелева, Т.І. Куліш, С.Л. Чуніхіна, І.Г. Губеладзе, І.І. Ткачук, Н.А. Ярмола]. [Електронне видання]. Київ, 2024, 188 с.³⁶⁴.

У монографії на основі застосування методологічного інструментарію психолого-педагогічної науки системно висвітлено проблеми захисту і підтримки ментального здоров'я громадян України в умовах широкомасштабної агресії росії (2022-2024 рр.), окреслено сучасні виклики і проблеми дослідження ментального здоров'я українців у часи війни; розроблено й обґрунтовано стратегічні напрями підвищення ефективності надання практичної допомоги постраждалим як на загальнодержавному рівні, так і на рівні громади та окремої особистості.

³⁶³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740085/>

³⁶⁴ <https://doi.org/10.32405/978-617-7118-51-9-2024-188>

Монографією рекомендовано державним службовцям, громадським діячам, депутатам усіх рівнів, вченим, менеджерам освіти, педагогам і психологам.

Вченими Відділення вищої освіти НАПН України підготовлено аналітичні матеріали:

- Мережа державних закладів вищої освіти України: аналіз ефективності та конкурентоспроможності: препринт (аналітичні матеріали) / В. Кремень, В. Луговий, П. Саух, О. Слюсаренко, Ж. Таланова; за ред. В. Кременя. Київ: НАПН України, 2024. 68 с.³⁶⁵.

В аналітичних матеріалах проаналізовано стан, ефективність і конкурентоспроможність державних закладів вищої освіти України. На загальнонаціональному рівні та за регіонами схарактеризовано мережу закладів з огляду на їх кількість і величину, профіль і пріоритетність підготовки, охоплення і дублювання, комплектність спеціальностей, позиції в міжнародних університетських рейтингах, перспективи оптимізації насамперед шляхом укрупнення. Результати дослідження можуть бути корисними для проведення пріоритетних реформ вищої освіти, необхідних у воєнний і післявоєнний періоди, підвищення обороноздатності держави та успішної євроінтеграції країни.

Аналітичні матеріали адресовано управлінцям, дослідникам, суб'єктам освітньої діяльності.

Вченими Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України за участі вчених Інституту цифровізації освіти НАПН України підготовлено монографію:

- Українська освіта у полум'ї війни: монографія / Н. Ничкало, О. Овчарук, В. Гордієнко, І. Іванюк; за ред. Н. Ничкало. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2024, 208 с.³⁶⁶.

У виданні висвітлено гострі проблеми української освіти в умовах повномасштабної російської агресії проти України, зокрема: депортації дітей; загроз і бар'єрів у розвитку освіти в умовах воєнного стану; руйнування української освіти на окупованих територіях; освіти внутрішньо переміщених осіб – дітей, молоді і дорослого населення; освіти дітей українських біженців за кордоном. Представлено діяльність НАПН України під час воєнного стану. Особливу увагу приділено аналізу законодавчого і нормативно-правового забезпечення розвитку освіти в умовах російської війни проти України.

Монографію рекомендовано педагогічним і науково-педагогічним працівникам закладів освіти, керівникам об'єднаних територіальних громад, слухачам інститутів післядипломної освіти, органам виконавчої влади, громадським організаціям та благодійним фондам. Слід зазначити, що монографію видано за сприяння Науково-педагогічного проєкту «Інтелект України».

³⁶⁵ <https://doi.org/10.37472/NAES-IHED-2024>

³⁶⁶ <https://doi.org/10.37472/NAES-DPEEA-2024>

За результатами проведення X Українсько-Польського / Польсько-Українського наукового форуму «Освіта для цифрової трансформації суспільства» (27-28 листопада 2024 р.) опубліковано монографію у 2-х томах:

• Освіта для цифрової трансформації суспільства / Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa / Education for digital transformation of society : монографія. У 2 т. Т. 1 ; за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. — Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2024. — 526 с.³⁶⁷;

• Освіта для цифрової трансформації суспільства / Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa / Education for digital transformation of society : монографія. У 2 т. Т. 2 ; за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. — Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2024. — 544 с.³⁶⁸.

У монографії представлено результати наукових пошуків українських і польських учених за такими дослідницькими напрямками: глобальні і локальні виміри цифрового простору; штучний інтелект – нові освітні виклики в умовах трансформації суспільства; цифровізація української освіти в умовах воєнного стану та перспективи впровадження цифрових технологій навчання в повоєнний час; партнерство освітян, науковців та громадських організацій в умовах цифрової трансформації суспільства; тенденції та інновації у цифровій освіті у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної, вищої та післядипломної освіти; стратегічні напрями та інноваційні практики використання цифрових технологій в освіті дорослих в умовах формальної та неформальної освіти; формування інформаційно-цифрової компетентності різних категорій населення як чинник цифрової трансформації суспільства; зарубіжний досвід; психологічні, соціопедагогічні та інклюзивні аспекти освітніх процесів в умовах цифровізації. Монографію адресовано науковцям, викладачам закладів загальної середньої, професійної, вищої, післядипломної освіти, дослідникам проблем цифровізації освіти.

Вченими *Інституту педагогіки НАПН України* підготовлено низку праць для методичного супроводу закладів загальної середньої освіти:

• Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: упроваджуємо базове предметне навчання в 7 класі. Методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2024-2025 навчального року: методичні рекомендації/ за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекіної: Ін-т педагогіки НАПН України. [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2024, 171 с.³⁶⁹.

У виданні опубліковано методичні рекомендації фахівців Інституту педагогіки НАПН України для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти до початку нового навчального року. Розглянуто інноваційні зміни в організації освітнього процесу у зв'язку із реформою загальної середньої освіти «Нова українська школа» та умовами воєнного стану. Надано практичні рекомендації щодо використання в освітньому процесі нових модельних

³⁶⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742488/>

³⁶⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742499/>

³⁶⁹ <https://undip.org.ua/library/zahalna-serednia-osvita-ukrainy-v-umovakh-voiennoho-stanu-ta-vidbudovy-uprovadzhuemo-bazove-predmetne-navchannia-v-7-klasi/>

навчальних програм і підручників, а також презентовано напрацювання та методичні розробки науковців із актуальних питань освітньої практики.

• Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи: монографія. Серія «Наукова школа». / Топузов О.М. Київ: Педагогічна думка, 2024, 208 с.³⁷⁰.

У монографії крізь призму національних пріоритетів аналізуються стан, проблеми, перспективи розвитку сучасної освітньої сфери України. В ретроспективі подано історичний досвід запровадження національних засад навчання в добу Української Народної Республіки і його примноження після відновлення державної незалежності в 1991 р. Детально висвітлено роль Української держави у створенні національної системи освіти, розкрито суть і значення її реформування, принципів функціонування Нової української школи, особистісно орієнтованого та профільного навчання, а також процесів цифровізації, інноваційного розвитку і модернізації вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти та її інтеграції в європейський і світовий освітній простір. Значну увагу у монографії приділено подоланню національною системою освіти сучасних викликів, пов'язаних з війною, епідемією коронавірусу, демографічними загрозами.

Вченими *Інституту цифровізації освіти НАПН України* з метою розвитку готовності вчителів до використання цифрових засобів та ІКТ у закладах загальної середньої освіти підготовлено монографію:

• Цифрова компетентність вчителя нової української школи: інновації в умовах змін : монографія / за заг.ред. О.В. Овчарук. Київ: ЦО НАПН України, 2024. 268 с.³⁷¹.

Монографію присвячено висвітленню питань розвитку цифрової компетентності вчителя в умовах цифровізації освіти. У монографії висвітлено такі питання: науково-методологічні підходи до розвитку цифрової компетентності; безпека використання цифрових інструментів у шкільній освіті; цифровий освітній контент для реалізації дидактичних цілей предметних галузей; дидактичні аспекти використання цифрових засобів навчання у шкільній освіті під час війни; використання віртуальної/доповненої реальності та штучного інтелекту для розвитку цифрової компетентності; цифрова комунікація в закладах освіти; цифрове освітнє середовище Нової української школи у воєнний час; інформаційно-комунікаційні технології у професійній освіті та підвищенні кваліфікації вчителя; педагогічні інновації: сучасні навчальні практики в Україні та за кордоном; професійний розвиток вчителя у контексті цифрової трансформації. Особливу увагу приділено використанню новітніх цифрових засобів під час обмеженого доступу до освітньої інфраструктури, спричиненого різними чинниками, зокрема воєнним станом в Україні. Представлені у монографії матеріали переважно є описом власного педагогічного та наукового досвіду авторів.

³⁷⁰ <https://doi.org/10.32405/978-966-644-762-6-2024-208>

³⁷¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741602/>

Видання адресовано аспірантам, викладачам закладів вищої та післядипломної освіти, вченим, громадським організаціям та всім зацікавленим особам.

З метою реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 р., розширення наукового і методичного супроводу формування національної громадянської ідентичності, підготовки молодих людей до захисту України *Інститутом проблем виховання НАПН України* підготовлено низку праць:

- Стан військово-патріотичного виховання старшокласників закладів загальної середньої освіти: результати всеукраїнського опитування. Препринт (аналітичні матеріали) / Л.В. Канішевська, В.В. Рагозіна. Івано-Франківськ: «НАІР», 2024. 40 с.³⁷².

У препринті розглянуто сучасний стан військово-патріотичного виховання старшокласників закладів загальної середньої освіти. З огляду на результати опитування старшокласників і вчителів виокремлено проблеми, що потребують осмислення та зумовлюють переформатування діяльності закладів освіти і вчителів з урахуванням соціального замовлення.

Видання рекомендовано науковцям, педагогам, усім працівникам освітньої й культурної галузей;

- Громадянська ідентичність на перетині суспільних змін. Препринт за результатами всеукраїнського опитування учнівської молоді та освітян з проблеми формування громадянської ідентичності / Т.К. Окушко, Н.В. Харченко, Р.В. Малиношевський, А.П. Кирєєва. Івано-Франківськ: «НАІР», 2024. 36 с.³⁷³.

У препринті наведено результати всеукраїнського опитування щодо формування громадянської ідентичності учнівської молоді на перетині надзвичайних суспільних змін. Акцентовано коло проблем, які потребують вирішення для вдосконалення процесу виховання громадянської ідентичності учнівської молоді. Результати опитування можуть бути використані при формуванні освітніх програм закладів освіти, у підвищенні кваліфікації освітян в системі післядипломної педагогічної освіти, органами управління освітою, закладами освіти та громадськими організаціями, які працюють з дітьми та молоддю.

Препринт підготовлено для використання у подальшій науковій роботі та педагогічній практиці;

- Аналіз стану утвердження української національної ідентичності: препринт / І.Д. Бех, К.О. Журба, Л.В. Канішевська, А.В. Корнієнко, Р.В. Малиношевський та ін. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 36 с.³⁷⁴.

У препринті розглянуто і проаналізовано сучасний стан утвердження української національної ідентичності у дітей та учнівської молоді. З огляду на результати опитування дітей різних вікових груп і педагогів виокремлено

³⁷² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742493/>

³⁷³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742498/>

³⁷⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744288/>

тенденції і проблеми, що потребують осмислення та врахування в організації виховної діяльності закладів освіти і педагогів в умовах воєнного стану.

Видання призначене для науковців, учителів, педагогів, усіх працівників освітньої й культурної галузей.

VI.2. НАУКОВІ ДРУКОВАНІ ТА ЕЛЕКТРОННІ ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ

У звітному році налічувалося 39 наукових періодичних видань, засновниками (співзасновниками) яких є НАПН України та її наукові установи. Серед них: 31 друкованих (відповідно до Державного реєстру друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності Міністерства юстиції України) та 8 електронних наукових періодичних видань.

У 2024 р. шістнадцять наукових періодичних видань НАПН України пройшли реєстрацію у Національній раді України з питань телебачення та радіомовлення. На кінець звітного року двадцять три видання зареєструвалися у Національній раді України з питань телебачення та радіомовлення та отримали ідентифікатор медіа у Реєстрі суб'єктів у сфері медіа.

У 2024 р. припинено випуск науково-методичного видання «Українська мова і література в школі» (засновник – Інститут педагогіки НАПН України). Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії» (засновник – Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України) тимчасово не друкується, сайт журналу тимчасово не працює через технічні проблеми із версткою журналу. Наразі всі статті за 2024 р. зібрані та рекомендовані до друку.

Вісник НАПН України. У 2024 р. продовжувався випуск електронного наукового періодичного видання відкритого доступу «Вісник Національної академії педагогічних наук України» (гол. ред. – акад. В.Г. Кремень) (рис. VI.1). З 2019 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України сприяє популяризації науки, поширенню наукових знань та залученню громадян до участі у науковій та науково-технічній діяльності. Метою видання є сприяння розвитку наукового потенціалу у сфері освіти, педагогіки і психології, інтеграції вітчизняної педагогічної і психологічної науки у світовий освітньо-науковий простір та всебічне висвітлення діяльності Національної академії педагогічних наук України. Зокрема, на сторінках Вісника представлено доповіді вчених на загальних зборах та засіданнях Президії НАПН України, аналітичні матеріали, статті та огляди, події (рекомендації масових науково-практичних заходів), діяльність молодих вчених, міжнародне співробітництво, наукові напрями тощо.

Матеріали Вісника НАПН України використовуються: за умовами публічної ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна» 4.0 Міжнародна; відкрито і постійно доступно онлайн, відразу після публікації; без передплати або реєстрації. Журнал входить до таких

реферативних баз даних: Index Copernicus, OUCI, Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, OCLC WorldCat, Google Scholar, Dimensions, Unpaywall, а також використовує видавничу систему Open Journal Systems.

У 2024 р. Вісник НАПН України зареєстровано як онлайн-медіа в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа R40-02541 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 18 січня 2024р. № 152).

Публікація матеріалів у межах випусків здійснюється безперервно до 1 липня (1 випуск) та до 31 грудня (2 випуск). У звітному році опубліковано 92 матеріали.

У першому випуску видання розміщено наукові доповіді на загальних зборах НАПН України «Про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2023 році та завдання на 2024 рік» (5 квітня 2024 р.); методологічному семінарі НАПН України «Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації» (4 квітня 2024 р.); найважливіші виступи вчених на засіданнях Президії НАПН України у I півріччі 2024 р.; інформаційно-аналітичні матеріали; результати виконання у 2023 році Програми спільної діяльності з Національною академією медичних наук України; найбільш вагомими для НАПН України та громадськості події січня-червня 2024 р. тощо. Окремі публікації присвячено висвітленню досягнень наукових установ, відділень НАПН України та діяльності НАПН України в умовах воєнного стану. Зокрема, про діяльність Інституту вищої освіти НАПН України щодо підвищення дослідницької спроможності університетів України в умовах війни та повоєнного відновлення у контексті імплементації концепції «Відкрита наука»; результати виконання та впровадження наукового дослідження «Діагностування адаптаційних розладів у суб'єктів освітнього простору» в Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України; науково-методичне забезпечення експериментальної роботи у закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти; результати виконання та впровадження наукового дослідження «Моніторинг соціальних очікувань сучасної учнівської молоді» (2021-2023 рр.), виконаного в Інституті проблем виховання НАПН України тощо.

У другому випуску видання опубліковані доповіді вчених наукових установ і членів НАПН України на загальних зборах «Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді» та методологічному семінарі НАПН України «Концептуальні засади розвитку професійної освіти в контексті євроінтеграції та завдань повоєнного відновлення України»; найважливіші виступи вчених на засіданнях Президії НАПН України у II півріччі 2024 р., зокрема присвячених 33-й річниці незалежності України та висвітленню завдань НАПН України на сучасному етапі державотворення; концепції, стратегії, науково-аналітичні доповіді й матеріали; результати виконання програм спільної діяльності НАПН України з МОН України, НАН України, НАМН України та НАПрН України; найбільш вагомими для НАПН України та громадськості події серпня-грудня 2024 р., зокрема про використання

інформаційно-цифрових технологій для оцінювання результативності наукових досліджень; про наукову і науково-організаційну діяльність та перспективи подальшого розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, Білоцерківського інституту неперервної професійної діяльності ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за 2019-2023 рр.

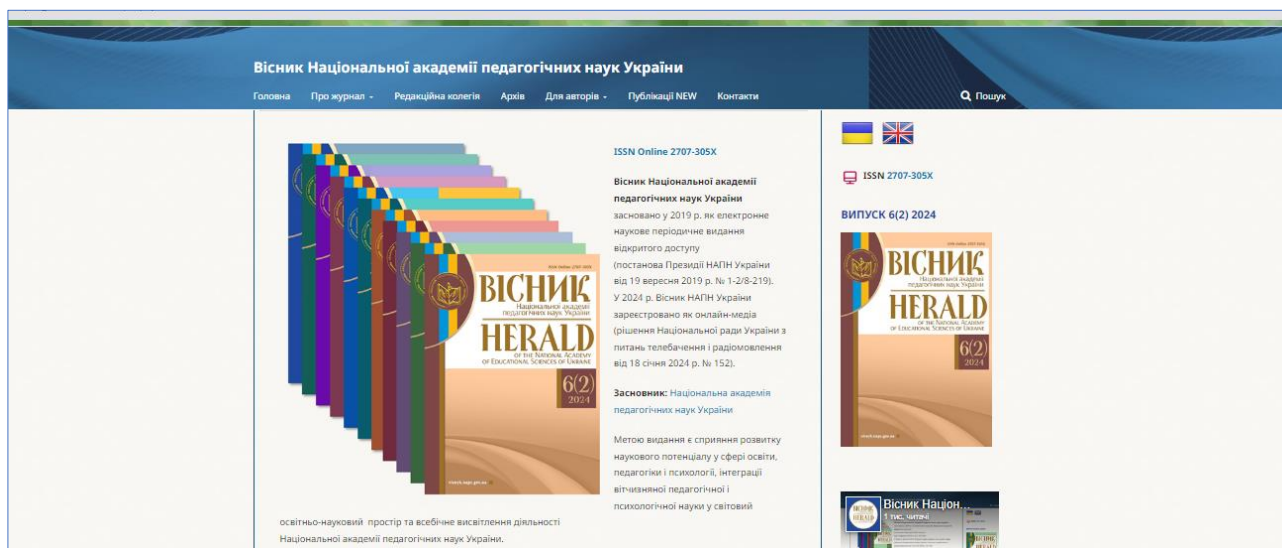

Рис. VI.1. Офіційний вебсайт Вісника НАПН України (visnyk.naps.gov.ua)

За даними Google Analytics, у звітному році налічувалося понад 19,0 тис. користувачів вебсайту видання 94,7 % з яких – нові користувачі. Найбільше користувачів з України (84,3 %), США (4,4 %), Німеччини (2,0%), Польщі (1,8 %), Франції (1,1 %), Індонезії (0,5 %) та Ірландії (0,5 %). Матеріали Вісника у 2024 р. переглядали понад 69,0 тис. разів. Опубліковані у 2024 р. публікації завантажені понад 9,3 тис. разів. До топ-5 публікацій 2024 р. за переглядом на сайті видання увійшли: «Про шляхи майбутнього розвитку вищої освіти України: від слів до діла»³⁷⁵ (акад. С.М. Ніколаєнко); «Деякі погляди на сучасне реформування вищої освіти в Україні»³⁷⁶ (акад. С.М. Ніколаєнко); «Обдарованість: методи діагностики та шляхи розвитку»³⁷⁷ (канд. пед. наук, М.Ю. Мельник); «Концептуальні засади розроблення модельних навчальних програм для профільної освіти»³⁷⁸ (член-кор. Т.М. Засекіна); «Про результати дослідження «Підвищення дослідницької спроможності університетів України в умовах війни та повоєнного відновлення у контексті імплементації концепції «Відкрита наука»³⁷⁹ (акад. В.І. Луговий, д. пед. наук І.І. Драч, д. наук з держ. управ. О.М. Петроє, член-кор. І.Ю. Регейло); «Профільна середня освіта для нової української школи»³⁸⁰ (акад. О.І. Ляшенко), «Науковий і методичний супровід розвитку університетів світового класу: фундаментальні результати

³⁷⁵ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6201>

³⁷⁶ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6114>

³⁷⁷ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6131>

³⁷⁸ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6111>

³⁷⁹ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6103>

³⁸⁰ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6105>

Інституту вищої освіти НАПН України для функціонування і розвитку закладів вищої освіти»³⁸¹ (акад. В.І. Луговий).

Для популяризації видання функціонувала сторінка Вісника НАПН України у мережі Facebook³⁸², на якій упродовж 2024 р. опубліковано 83 дописи (posts). Охоплення аудиторії дописів досягало 26,9 тис. користувачів мережі, кількість переглядів дописів – 33,2 тис.

Науковий журнал «Education: Modern Discourses». У звітному році опубліковано сьомий номер англomовного наукового фахового періодичного видання НАПН України «Education: Modern Discourses» (гол. ред. – акад. В.Г. Кремень) (рис. VI.2),

Рис. VI.2. Офіційний вебсайт англomовного наукового фахового журналу НАПН України «Education: Modern Discourses» (emd.naps.gov.ua)

в якому представлено статті з питань філософії та історії освіти, освіти в контексті сучасних трансформацій, загальної середньої та вищої освіти, розвитку особистості, педагогічної компаративістики та міжнародної освіти тощо. Науковий журнал представлено у таких базах даних, реєстрах і пошукових системах: Crossref, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Наукова періодика України (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського), Index Copernicus International, Google Академія, ERIH PLUS (The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences), ROAD (Directory of Open Access Scholarly Resources), OCLC WorldCat. У 2024 р. успішно пройшов оцінювання і представлений в Index Copernicus International Journals Master List, згідно із яким

³⁸¹ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6108>

³⁸² facebook.com/visnyk.naps.gov.ua

Index Copernicus Value становить 100.00 одиниць. За даними Google Scholar h-індекс журналу становить – 11; i10-індекс – 12.

У 2024 р. «Education: Modern Discourses» зареєстровано як друковане медіа в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа R30-02542 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 18 січня 2024 р. № 151) та як онлайн-медіа в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа R40-05338 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 28 листопада 2024 р. № 1386).

У звітному році опубліковано 17 матеріалів. До топ-5 публікацій за переглядом на сайті видання увійшли: «Навчальні втрати: складність проблеми в умовах війни в Україні»³⁸³ (акад. О. Топузов та О. Локшина, член-кор. М. Головка); «Потенціал STEM-освіти для трансформації типу економічного розвитку повоєнної України»³⁸⁴ (д-р економ. наук В. Попова, канд. економ. наук В. Попов); «Концептуальні засади трансформації профільної середньої освіти в контексті реформування української школи»³⁸⁵ (акад. В. Кремень, О. Топузов, О. Ляшенко, член-кор. Ю. Мальований, член-кор. Т. Засєкіна); «Університети України у світлі QS світового університетського рейтингу: порівняльний аналіз»³⁸⁶ (академік В. Луговий, чл.-кор. Ж. Таланова, д-р пед. наук О. Слюсаренко); «Сучасна практика професійної підготовки вчителів в університетах Фінляндії»³⁸⁷ (канд. пед. наук Ю. Заячук, М. Дзямко).

Характеристика періодичних видань. Тридцять п'ять найменувань (89,7 %) наукової періодики НАПН України внесено до категорій «А» та «Б» *Переліку наукових фахових видань України* за спеціальностями у галузях знань «01 Освіта/Педагогіка», «03 Гуманітарні науки», «05 Соціальні та поведінкові науки», «12 Інформаційні технології», «23 Соціальна робота».

Співзасновниками наукових періодичних видань НАПН України є *заклади вищої освіти* (Запорізький національний університет, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Херсонський державний університет, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Хмельницький національний університет тощо), *наукові установи* (зокрема Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»), *громадські організації* (зокрема Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці, Асоціація

³⁸³ <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2023-6-01>

³⁸⁴ <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2023-6-03>

³⁸⁵ <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2023-6-06>

³⁸⁶ <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2023-6-09>

³⁸⁷ <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2023-6-16>

політичних психологів України, Асоціація з підтримки науки та інновацій, «Арт-терапевтична асоціація») та ін.

Усі електронні та друковані наукові періодичні видання НАПН України мають *міжнародний стандартний номер періодичного видання* –ISSN Online та ISSN Print відповідно. Усі електронні та 96,7 % друкованих видань мають власні вебсайти або вебсторінки на вебсайті засновника (співзасновника) видання, двадцять одне (67,7 %) друковане видання з онлайн версією отримало для свого вебсайту ISSN Online.

Наукова періодика НАПН України виходила з *періодичністю* від одного до шістьох разів на рік, найбільше періодичних видань виходили щопівроку (46,1 %) та щоквартально (30,7 %).

Більшість (92,3 %) періодичних видань НАПН України випускають статті кількома *мовами*, зокрема українською, англійською, польською, німецькою, французькою, італійською тощо; наукові періодичні видання «Education: Modern Discourses», «Studies in Comparative Education» публікують усі статті англійською мовою, а у науковому збірнику «Простір арт-терапії» статті друкуються лише українською.

До *складу редакційних колегій* майже всіх видань НАПН України введено *іноземних фахівців*, які загалом представляють 40 країн Європи, Північної Америки, Австралії, Азії та Африки. Найбільше у складі редакційних колегій видань представлено їх іноземних членів з Республіки Польща (29 видань), Сполучених Штатів Америки (8 видань) та Литовської Республіки (8 видань), Італійська Республіка та Румунія (5 видань). Серед інших країн: Австралія, Австрія, Велика Британія, Греція Республіка, Ізраїль, Канада, Королівство Іспанія, Федеративна Республіка Німеччина, Фінляндія, Франція, Швеція та ін.

Тридцять сім (94,8 %) наукових періодичних видань НАПН України присвоюють своїм статтям *DOI*. Загалом наявні двадцять два префікси DOI (10.37472, 10.32405, 10.31475, 10.32626, 10.31499, 10.31108, 10.26661, 10.32626, 10.33989, 10.33272, 10.35387, 10.32405, 10.33189, 10.33120, 10.29038, 10.31874, 10.33407, 10.14308, 10.32835, 10.32405, 10.58442, 10.15587), більшість з яких належить системі НАПН України, інші – ЗВО.

Представлення у базах даних, реєстрах і пошукових системах. Електронне наукове періодичне видання «Інформаційні технології і засоби навчання» (засновник – Інститут цифровізації освіти НАПН України; співзасновники: ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти») представлено в базі даних Emerging Sources Citation Index (ESCI) Web of Science Core Collection компанії Clarivate. У 2024 р. журнал отримав журнальний імпаکت-фактор (JIF) у Web of Science Core Collection, показник якого (станом на 1 січня 2024 р.) дорівнює 0,5 (Q4) в категорії «Освіта та освітні дослідження». Індикатор цитування журналу (JCI, 2023) – 0,41 (Q3). За результатами моніторингу профілю журналу на

платформі Web of Science (Journal Citation Reports), серед організацій, які надали найбільшу кількість статей до журналу за останні три роки, зазначено: Міністерство освіти і науки України (211 стаття), Національна академія педагогічних наук України (64 статті); Інститут цифровізації освіти НАПН України (33 статті), Національний університет біоресурсів і природокористування України (9 статей). Країни або регіони, які надали найбільшу кількість статей до журналу за останні три роки: Україна (275), Філіппіни (5), Словаччина (5), Іспанія (5) та ін. У звітному році журналом представлено статей – 81, цитування – 404. За даними Google Scholar станом на 31 грудня 2024 р. кількість цитувань статей журналу – 20751; h-індекс – 55; i10-індекс – 581.

Видання посідає перше місце у рейтингу кращих наукових періодичних видань, які публікують статті українською мовою «Найкращі публікації – українська», від Google Scholar. У цілому двадцять чотири (61,53%) наукових періодичних видання НАПН України представлені в базі Google Scholar, кращі п'ять із них у рейтингу «Top 100 publications in Ukrainian» наведено у табл. VI.1.

Таблиця VI.1

Топ-5 наукових періодичних видань НАПН України у рейтингу «Найкращі публікації – українська» за даними Google Scholar³⁸⁸

№ з/п	Назва наукового періодичного видання	Засновник (співзасновники)	Місце у рейтингу	h5-index*
1.	Інформаційні технології і засоби навчання	Інститут цифровізації освіти НАПН України	1	24
2.	Вісник Національної академії педагогічних наук України	Національна академія педагогічних наук України	11	17
3.	Український педагогічний журнал	Інститут педагогіки НАПН України	26	14
4.	Імідж сучасного педагога	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України	70	10
5.	Психологічний часопис	Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України	73	10

* h5-index – показник, який вимірює продуктивність публікацій журналу; враховує кількість статей, опублікованих у журналі за останні п'ять років, і кількість цитувань, які ці статті отримали.

Сім видань («Психологія і особистість», «Порівняльна професійна педагогіка», «Естетика і етика педагогічної дії», «Мистецтво та освіта», та «Особлива дитина: навчання і виховання», «Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови») входить до баз даних EBSCO, сімнадцять (43,5 %) і чотири

³⁸⁸ Top 100 publications in Ukrainian. https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=top_venues&hl=en&vq=uk

(10,2 %) наукових періодичних видань академії відображено у European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH PLUS) та Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH) відповідно.

Двадцять вісім (71,8%) наукових періодичних видань НАПН України у звітному році пройшли оцінювання і представлені в Index Copernicus International Journals Master List, кращі п'ять із них наведено у табл. VI.2.

Таблиця VI.2

**Топ-5 наукових періодичних видань НАПН України
за даними Index Copernicus International Journals Master List³⁸⁹**

№ з/п	Назва наукового періодичного видання	Засновник (співзасновники)	Index Copernicus Value (ICV)
1.	Education: Modern Discourses (Освіта: сучасні дискурси)	Національна академія педагогічних наук України	100.00
2.	Проблеми сучасної психології	Інститут психології НАПН України імені Г.С. Костюка НАПН України, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка	100.00
3.	ScienceRise: Pedagogical Education	Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти», ПП «Технологічний Центр»	100.00
4.	Український педагогічний журнал	Інститут педагогіки НАПН України	94.53
5.	Організаційна психологія. Економічна психологія	Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Українська Асоціація організаційних психологів та психологів праці	92.23

Іншими наукометричними, реферативними та/або інформаційними базами і каталогами, в яких представлено наукові періодичні видання НАПН України, є Crossref, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Educational Research Abstracts Online (ERA), Education Resources Information Center (ERIC), Polska Bibliografia Naukowa, Library of Science (University of Warsaw), Directory of Open Access Scholarly Resources (ROAD), OCLC WorldCat, Ulrich's Periodicals Directory, The Directory of Research Journal Indexing (DRJI), MIAR (Spain), Researchgate та ін.

Підтримання ініціатив «Відкритої науки». У *відкритому доступі* на вебсайті або вебсторінці видання на вебсайті засновника (співзасновника) розміщують повні тексти 94,8 % наукових періодичних видань НАПН України, 13 видань з них (33,3 %) індексуються у Directory of Open Access Journals (DOAJ). Зокрема, у звітному році до міжнародної наукометричної бази DOAJ увійшов науковий журнал «Український педагогічний журнал» Інститут педагогіки). Надіслано запит на включення до наукометричної бази DOAJ

³⁸⁹ ICI Journals Master List. <https://journals.indexcopernicus.com/search/formjml>

збірників наукових праць «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи» та «Естетика і етика педагогічної дії» (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна).

Завдяки присвоєнню статтям DOI наукову періодику НАПН України представлено у пошукових системах і базах наукових цитувань Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Dimensions, Unpaywall та ін., що використовують дані, зокрема з Crossref. **Ініціативу відкритих цитувань** (Initiative for Open Citations, I4OC) підтримали і у 2024 р. передавали при реєстрації DOI списки використаних джерел дев'ять видань (23,0 %): «Вісник НАПН України», «Education: Modern Discourses», «Український педагогічний журнал», «Педагогічний дискурс», «Педагогічна освіта: теорія і практика», «Наукові студії із соціальної та політичної психології», «Психологічні перспективи», «Університети і лідерство» та «Професійна педагогіка». Двадцять три видання (58,9 %) передають при реєстрації DOI анотації статей, підтримуючи таким чином **ініціативу відкритих анотацій** (Initiative for Open Abstracts, I4OA).

Для забезпечення відповідності принципам відкритої науки було модернізовано вебсайти наукових видань «Український педагогічний журнал» та «Проблеми сучасного підручника» (Інститут педагогіки НАПН України); у журналі «Технології розвитку інтелекту» (Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України) затверджена та розміщена «Етика застосування штучного інтелекту (ШІ)».

Науковими установами НАПН України **спільно із зарубіжними партнерами** публікуються два **наукових періодичних видання**: науковий журнал «Психологічний часопис»³⁹⁰ (ISSN 2414-0023) (засновники: Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України; Асоціація з підтримки науки та інновацій (La Fondation Maison des sciences de l'homme), Франція) та «Edukacja zawodowa i ustawiczna / Професійна і неперервна освіта»³⁹¹ (ISSN 2543-7925) (Академія спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві, Республіка Польща; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України).

³⁹⁰ <http://www.apsijournal.com>

³⁹¹ aps.edu.pl/edukacja-zawodowa-i-ustawiczna/

VII. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

VII.1. ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НАПН УКРАЇНИ, РОБОТА ПРЕЗИДІЇ

У звітному році науково-організаційна діяльність НАПН України здійснювалась відповідно до Плану роботи Національної академії педагогічних наук України на 2024 рік, затвердженому постановою Президії НАПН України від 21 грудня 2023 р. № 1-2/15-266.

За планом роботи НАПН України на 2024 р. проведено дві сесії загальних зборів академії:

– «Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України в 2022 році та завдання на 2024 рік» (5 квітня);

– «Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді» (22 листопада).

Учасники першої сесії загальних зборів схвалили звітну доповідь³⁹² президента НАПН України акад. В.Г. Кременя, підтримали проєкт відповідної постанови.

Учасники другої сесії загальних зборів обговорили актуальні проблеми захисту та підтримки ментального здоров'я громадян України в умовах розв'язаної рф війни, підвищення ефективності надання практичної допомоги постраждалим та схвалили наукову доповідь НАПН України «Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді» (Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді : монографія³⁹³ за заг. ред. В.Г. Кременя.

У звітному році відбулися методологічні семінари НАПН України:

– «Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації» (4 квітня);

– «Концептуальні засади розвитку професійної освіти в контексті євроінтеграції та завдань повоєнного відновлення України» (21 листопада).

У роботі методологічних семінарів взяли участь члени НАПН України, вчені її наукових установ, науково-педагогічні і педагогічні працівники закладів освіти, представники органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій, здобувачі освіти.

Матеріали методологічного семінару «Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації» розміщено в Електронній бібліотеці НАПН України³⁹⁴. Із доповідями учасників методологічного семінару «Концептуальні засади розвитку професійної освіти в контексті євроінтеграції та завдань повоєнного відновлення України» можна ознайомитись на шпальтах електронного видання «Вісник Національної академії педагогічних наук України»³⁹⁵.

Планом роботи НАПН України на 2024 р. передбачалося проведення 12 засідань її Президії, фактично проведено 17 засідань, присвячених науково-організаційній, організаційній і фінансово-господарській діяльності НАПН

³⁹² <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6107>

³⁹³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743861/>

³⁹⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740085/>

³⁹⁵ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6226>

України, її співпраці із МОН України, Національною та національними галузевими академіями наук, закладами вищої освіти, зарубіжними партнерами. Розглянуто 317 питань і прийнято відповідні рішення та постанови.

Президія НАПН України проаналізувала виконання постанови загальних зборів академії «Про діяльність НАПН України у 2022 році та завдання на 2023 рік»; постанов Президії НАПН України за 2023 р., звіт про діяльність академії в 2023 р.; приділила значну увагу аналізу перебігу та результатів науково-дослідних (експериментальних) робіт, а саме:

– «Про результати завершених у 2023 році фундаментальних і прикладних наукових досліджень установ НАПН України» (березень);

– «Про результати наукового дослідження «Підвищення дослідницької спроможності університетів України в умовах війни та повоєнного відновлення у контексті імплементації концепції «Відкрита наука», виконаного в Інституті вищої освіти НАПН України упродовж 2021-2023 рр.» (лютий);

– «Про результати виконання та впровадження наукового дослідження «Діагностування адаптаційних розладів у суб'єктів освітнього простору» (2021-2023 рр., виконаного в Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України» (квітень);

– «Про науково-методичне забезпечення Інститутом професійної освіти НАПН України експериментальної роботи в закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти» (травень);

– «Про результати виконання та впровадження наукового дослідження «Моніторинг соціальних очікувань сучасної учнівської молоді», виконаного лабораторією соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту проблем виховання НАПН України» (червень);

– «Про діяльність НАПН України щодо реалізації Державного стандарту профільної середньої освіти» (серпень);

– «Про хід і результати дослідження використання штучного інтелекту в середній освіті Інститутом цифровізації освіти НАПН України» (жовтень).

У 2024 р. Президією НАПН України аналізувалася діяльність її установ:

– Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України у 2019-2023 рр.;

– Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України у 2019-2023 рр.;

– Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського у 2020-2024 рр.;

– Педагогічного музею України.

Продовжуючи практику реалізації і поглиблення міжнародної співпраці, взаємодії із науковими установами і закладами вищої освіти, у звітному році Президія НАПН України провела спільні засідання із:

– Комітетом педагогічних наук Польської академії наук «Вища освіта України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення» (лютий);

– вченою радою Сумського державного університету (березень).

Учасники спільного засідання із Комітетом педагогічних наук Польської академії наук відзначили солідарність польських вчених, закладів вищої освіти і суспільства загалом з народом України, ухвалили розширити партнерство із реалізації фундаментальних і прикладних досліджень, академічних обмінів.

У межах співпраці із МОН України, Національною та галузевими національними академіями наук у 2024 р. Президія НАПН України розглянула питання:

– «Про виконання у 2023 р. Програми спільної діяльності Національної академії медичних наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2023-2025 рр.» (січень);

– «Про програму спільної діяльності НАПН України та НАПрН України на 2024-2026 рр.»;

– «Про виконання у 2024 р. Програми спільної діяльності МОН України і НАПН України на 2024-2026 роки» (листопад);

– «Про виконання у 2024 р. Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2023-2025 роки» (грудень).

Президія НАПН України схвалила результати спільної роботи МОН України та НАПН України, НАН України та НАПН України, НАМН України та НАПН України із виконання програм спільної діяльності, а також проект нової Програми спільної діяльності МОН України і НАПН України на 2024-2026 рр.

Упродовж звітнього року Президія академії затвердила: напрями (тематику) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, фундаментальних і прикладних досліджень НАПН України; перспективні тематичні плани наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок установ академії; у зв'язку із виробничою необхідністю внесла зміни до перспективних тематичних планів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок установ НАПН України.

Значну увагу Президія академії приділяла питанням кадрової політики: оголошувала конкурси на заміщення керівних посад в установах НАПН України; затверджувала склад їх вчених рад; нагороджувала відзнаками НАПН України відомих учених, освітян, працівників апарату Президії і наукових установ академії, забезпечувала участь у дистанційному режимі наукових і науково-педагогічних працівників установ НАПН України у загальних зборах та у загальних зборах відділень академії.

У 2024 р. Президія НАПН України контролювала питання фінансово-економічної діяльності академії: затвердила зведений кошторис доходів і видатків Державного бюджету НАПН України на 2024 р., аналізувала ефективність використання бюджетних коштів на наукову, науково-організаційну та фінансово-господарську діяльність НАПН України, затверджувала зміни до структур наукових установ тощо.

На позачерговому засіданні 5 листопада Президія розглянула питання «Про результати державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм

НАПН України за період з 1 січня 2021 р. по 31 травня 2024 р.», затвердила План заходів з усунення недоліків за його підсумками.

Упродовж звітнього року Президія академії затверджувала нормативні документи, що регулюють діяльність НАПН України та структурних підрозділів її апарату.

У цілому позитивно оцінюючи результати наукових досліджень, діяльності установ, Президія НАПН України рекомендувала інститутам академії та Університету менеджменту освіти активніше впроваджувати та популяризувати наукові напрацювання, здійснювати науковий супровід вирішення проблем розвитку освітньої сфери в умовах воєнного стану, міжнародну наукову співпрацю, зокрема реалізацію спільних наукових проєктів, підвищувати публікаційну активність учених у зарубіжних виданнях, розширити й урізноманітнити співпрацю із науковими установами Національної та національних галузевих академій наук України, закладами вищої освіти.

Робота загальних зборів, діяльність Президії НАПН України у 2024 р. систематично висвітлювались на вебсайті академії, її сторінці у Facebook, сайтах наукових установ НАПН України, у Віснику Національної академії педагогічних наук України, на шпальтах газети «Освіта і суспільство».

VII.2. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДДІЛЕНЬ

VII.2.1. ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Діяльність Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки (далі – Відділення) упродовж 2024 р. проводилась відповідно до Стратегії розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 рр. і «Пріоритетних напрямів (тематики) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2023-2027 рр.» й спрямовувалась на виконання актуальних для педагогічної теорії та освітньо-виховної практики теоретико-методологічних, науково-методичних і прикладних завдань реформування національної системи освіти із урахуванням викликів воєнного стану та завдань щодо повоєнного відновлення країни.

Науковий пошук членів Відділення та вчених віднесених до нього установ/підрозділів здійснювався за напрямками: філософія освіти в системі соціогуманітарного знання; методологія освіти; теорія та історія розвитку української і зарубіжної педагогічної науки; теоретичні й методичні засади виховання та соціалізації зростаючої особистості; управлінські та технологічні чинники розвитку освіти з урахуванням воєнного стану в Україні. Значна увага приділена управлінським і технологічним чинникам функціонування освіти із урахуванням воєнного стану в Україні і нагальних потреб освіти та суспільства під час війни, подальшого повоєнного відновлення країни. Упродовж звітнього періоду Відділення активно співпрацювало з Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, МОН України, Міністерством соціальної

політики України, Міністерством молоді та спорту України, іншими урядовими й громадськими організаціями.

Вчені Відділення здійснювали експертизу законодавчих і нормативних актів з питань, що належать до компетенції Відділення; готували інформаційно-аналітичні матеріал на запити центральних органів законодавчої і виконавчої влади; новий Закон України «Про дошкільну освіту»; Державний стандарт профільної середньої освіти (Мистецька освітня галузь) відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851 «Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти»³⁹⁶; дидактичне забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (створено підручник «Мистецтво» для викладання інтегрованого курсу у 7-х класах закладів загальної середньої освіти)³⁹⁷.

Вивчено та узагальнено результати всеукраїнського опитування учнівської молоді та освітян про стан сформованості громадянської ідентичності учнівської молоді та про військово-патріотичне виховання старшокласників.

Згідно з планом роботи проведено 13 засідань бюро Відділення, на яких розглядалося 25 основних питань, що стосувалися планування й організації наукових досліджень, результатів виконання науково-дослідних робіт, впровадження результатів досліджень віднесених до Відділення підвідомчих установ/підрозділів: Інституту проблем виховання, чотирьох відділів Інституту педагогіки, Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського та науково-дослідних центрів, що працювали при Відділенні на громадських засадах.

На засіданнях бюро Відділення обговорено підготовку питань до розгляду Президією НАПН України: «Про результати виконання та впровадження наукового дослідження лабораторії соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту проблем виховання НАПН України «Моніторинг соціальних очікувань сучасної учнівської молоді» (2021-2023 рр.) та «Про наукову і науково-організаційну діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського за 2020-2024 рр. та перспективи її подальшого розвитку». Розглянуто підсумки виконання та впровадження результатів планового наукового дослідження, завершеного у 2023 р., виконаного в Інституті проблем виховання НАПН України: «Науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» (2021-2023 рр.).

Також на засіданнях бюро Відділення розглянуто питання про підготовку до проведення: Міжнародного науково-практичного веб-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя (Forum SOIS, 2024)», IX Всеукраїнської науково-практичної конференції з історії освіти «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики», Всеукраїнського фестивалю науки тощо.

³⁹⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>

³⁹⁷ <https://surl.li/lvsbjjs>

На засіданнях бюро Відділення аналізувалася робота Центру раннього розвитку дитини та дошкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України в умовах воєнного стану, діяльності його лабораторії національно-патріотичного виховання щодо виховання національної ідентичності у дітей та молоді, спільної діяльності лабораторії морального, громадянського та міжкультурного виховання інституту та лабораторії дитячого Сокольства, виконання міжнародного проєкту відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України.

На засіданнях бюро Відділення погоджувались перспективні тематичні плани наукових досліджень віднесених до Відділення установ на 2025-2027 рр., розглядалося питання щодо підсумків науково-організаційної, наукової і видавничої діяльності членів Відділення та віднесених до нього установ і наукових підрозділів у 2024 р. Всі питання розглядалися із урахуванням воєнного стану і нагальних потреб освіти та суспільства під час війни та повоєнного відновлення України.

Значна увага на засіданнях бюро Відділення приділялась аналізу особистого внеску дійсних членів і членів-кореспондентів НАПН України, які входять до його складу, у розв'язання проблем освіти в умовах воєнного стану. Розглянуто питання про індивідуальну науково-дослідницьку та організаційно-методичну роботу дійсних членів (академіків) НАПН України В.Г. Кременя, Ю.Б. Кузнєцова, С.О. Сисоєвої, О.В. Сухомлинської, Я.В. Цехмістера та членів-кореспондентів НАПН України В.О. Балуха, Л.Д. Березівської, Б.Б. Буяка, Н.П. Дічек, В.І. Євдокимова, В.В. Ільїна, В.П. Капелюшного, Г.В. Терещука, А.В. Троцько, М.Д. Култаєвої, І.М. Шоробури.

На засіданнях бюро Відділення проаналізовано підготовку і проведення масових заходів, організатором яких було Відділення, здійснено моніторинг їх результативності. Загалом упродовж 2024 р. членами Відділення та науковими працівниками віднесених до нього установ, підрозділів і центрів проведено понад 30 науково-практичних конференцій, семінарів, наукових засідань, круглих столів; 25 із них організовано науковими установами/підрозділами Відділення, зокрема Інститутом проблем виховання НАПН України, Інститутом педагогіки НАПН України, Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського.

На бюро Відділення також розглянуто питання про стан упровадження Стратегії військово-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти України³⁹⁸, яка передбачає осучаснення військово-патріотичного виховання в національній системі освіти та позаосвітньому процесі із метою реалізації державної політики, спрямованої на посилення державності, національної безпеки й оборони України. У Стратегії викладено пріоритети військово-патріотичного виховання дітей та молоді, окреслено його стратегічні напрями і тактичні завдання, описано організаційно-управлінські шляхи реалізації зазначених напрямів і завдань, а також наведено очікувані результати і ризики освітньої діяльності.

³⁹⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736802/>

Відділення стало організатором спільного засідання Президії НАПН України та Комітету педагогічних наук Польської академії наук, проведеного 16 лютого 2024 р. за темою «Вища освіта України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення». Учасниками обговорювалися проблеми, які постають перед вищою освітою в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України, шляхи їх подолання, ключові пріоритети розвитку вищої освіти в умовах воєнної агресії російської федерації проти України.

25-26 червня 2024 р. на запрошення Сілезького університету у Катовицях вчені Відділення брали участь у міжнародній науковій конференції «Педагогіка до цінностей і норм суспільного устрою: ідеї – дискурси – дослідження» (м. Катовіце, Республіка Польща).

У 2024 р. члени Відділення брали активну участь у реалізації міжнародних науково-освітніх проєктів і програм Американських рад з міжнародної освіти, Британської ради в Україні, Європейського Союзу, Європейського фонду підготовки, Представництва ООН в Україні, Представництва DVV International в Україні, Ради Європи, Світового банку, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та інших міжнародних організацій і фондів.

Члени Відділення брали участь у міжнародних проєктах та програмах, зокрема:

– Європейського Союзу Еразмус+ за напрямом Жан Моне «Університетська автономія у розвитку демократичних цінностей у вищій освіті: досвід країн ЄС для України» № 101098702 – UADDVHE – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH-UA-IBA грантова угода № 101098702 – UADDVHE. Термін реалізації: вересень 2022 – серпень 2025 рр.;

– проєкті «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти», ініційованому Американськими Радами з міжнародної освіти за сприяння посольства США в Україні;

– програмі білатеральних дипломів та програм академічних обмінів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка спільно із Вищою лінгвістичною школою м. Ченстохова (Польща),

– Природничо-Гуманітарним університетом імені Яна Длугоша (Ченстохова, Польща), Університетом Хуманітас (Сосновець, Польща), Остравським університетом (Острава, Чехія);

– проєкті «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», який виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки посольств США та Великої Британії в Україні у партнерстві із МОН України та Академією Української преси;

– проєкті Erasmus+ CBHE «BEAUCOUP – Boosting Digital Excellence and Aptitude of Universities in the Countries of East Partnership» («Посилення цифрової майстерності і спроможності університетів країн Східного партнерства», 01.01.2024–31.12.2026, № 101129280–BEAUCOUP–ERASMUS-EDU-2024-CBHE);

– проєкті Erasmus+ CBHE «LECTURE – Introducing Leading European Competences into Teacher Training Standard to Ensure Ukraine’s Resilience»

(«Впровадження провідних європейських компетентностей у стандарт підготовки вчителя для забезпечення стійкості України», 01.11.2024–31.10.2027, № 101179602–LECTURE–ERASMUS-EDU-2024-CBHE); проєкти DAAD «DigIn.Net2: Deutsch-Ukrainisches Netzwerk Digitaler Innovationen-2» (2021–2024 рр.) у рамках програми «Підтримка інтернаціоналізації українських університетів: формуємо цифрове майбутнє разом 2021-2023»; проєкти DAAD «Computer Systems and Networks / Internet of Things (IoT)» (2023-2024 рр.), розроблення нової унікальної німецько-української бакалаврської програми в галузі інформаційних технологій, яка передбачає отримання подвійного диплому;

– проєкті «Learnopolis+» за підтримки Німецької служби академічних обмінів (DAAD) та Федерального міністерства освіти і досліджень Німеччини (BMBWF) у рамках програми «Підтримка інтернаціоналізації українських ЗВО»;

– проєкті за грантової підтримки Національного фонду досліджень України у межах конкурсу «Наука для безпеки і сталого розвитку України» «Формування критичного мислення громадян як чинник безпеки в умовах збройного насилля та інформаційної агресії на сході України»;

– проєкті «Інтенсифікація впливу вчителів Луганської області на процеси примирення і встановлення миру» («Intensification of influence of teachers of Luhansk region on the processes of reconciliation and peace-building»;

– проєкті Erasmus+ «Rise Up -Advocacy for legality» 12-19 квітня 2024 р.; проєкти-тренінгу «Rise Up – Advocacy for legality» (Рим, Італія).

Члени Відділення є учасниками міжнародних організацій: Британського товариства істориків освіти; Всесвітньої міжнародної асоціації істориків освіти (ISCHE), Української асоціації дослідників освіти (UERA), що є структурною частиною Європейської асоціації дослідників освіти (EERA), Міжнародної асоціації сучасної освіти, науки та культури; Міжнародної Асоціації політичних наук; Міжнародного дослідження якості освіти PISA-2025 у Полтавській та Сумській областях.

Вчені віднесених до Відділення установ узяли участь в експозиційно-виставковій роботі. Співробітниками Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського підготовлено 52 виставки, із них тематичних – 31, персональних – 21 (у т.ч. 37 віртуальних, з них тематичних – 19, персональних – 18, з них 9 – із серії «Ювіляри НАПН України», які було представлено на порталі та сторінці бібліотеки у Facebook, а також поширено серед бібліотек мережі).

Інноваційною формою впровадження результатів роботи співробітників бібліотеки стала реалізація шести онлайн-проєктів та функціонування на її вебпорталі чотирьох віртуальних читальних залів. Упровадження результатів наукових досліджень підтверджено 25 довідками (актами) про впровадження, кількість завантажень наукової продукції бібліотеки у 2024 р. з Електронної бібліотеки НАПН України становить майже 52 тис.

Члени Відділення і вчені віднесених до нього установ брали участь та виступили організаторами таких масових заходів:

– IX Всеукраїнської науково-практичної конференції з історії освіти «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики» (у рамках Всеукраїнського фестивалю науки); Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вдосконалення позашкільної освіти в умовах воєнного стану і повоєнного відновлення»; Всеукраїнської науково-практичної конференції «Освіта і виховання в цифровому суспільстві в умовах воєнного стану і повоєнного відновлення»; Всеукраїнської науково-практичної конференції «Освітній процес в закладах дошкільної освіти в умовах воєнного та повоєнного відновлення»; XIV Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті Бориса Олексійовича Федоришина, «Профорієнтація: стан і перспективи розвитку»; Міжнародної науково-практичної конференції «Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах незалежної України»; Міжнародної наукової конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2024»; Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і практика формування громадянської компетентності учнівства різних вікових груп в умовах становлення нової української школи: досвід воєнного часу»; Всеукраїнської науково-практичної конференції «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: виміри історичної пам'яті: український і зарубіжний дискурси»; науково-практичної конференції «Зміст і технології шкільної освіти»;

– Міжнародного науково-практичного веб-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя (Forum SOIS, 2024)»; Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек «Читаюча шкільна родина: стратегічне завдання бібліотеки» в рамках Міжнародного місячника шкільних бібліотек;

– науково-практичного семінару «Управління трансформаційними процесами у закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України»; Всеукраїнського семінару «Якість дошкільної освіти: зміст, виклики, виміри»; Всеукраїнського науково-методичного семінару «Мистецька освіта в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України: здобутки, завдання та перспективи розвитку»; науково-практичного семінару «Цифрове освітнє середовище: методичний супровід батьків дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану»; семінару «Можливості цифровізації освітнього середовища закладу загальної середньої освіти у подоланні освітніх втрат учнів у навчанні»; науково-практичного семінару «Впровадження профорієнтаційних стратегій в освітній процес в умовах воєнного стану: сутність і перспективи»;

– міжнародного вебінару «Формування української національної ідентичності у тимчасово переміщених до країн ЄС дітей»; Всеукраїнського вебінару «Читання – важливий чинник саморозвитку та самовдосконалення особистості» (за підсумками Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек «Читаюча шкільна родина: стратегічне завдання бібліотеки»; всеукраїнських вебінарів для вчителів/викладачів мистецьких дисциплін «Українське мистецтво у світовому просторі: імена і долі», «Виховання патріотизму у дітей в умовах

воєнного та повоєнного часу», «Екологічні проєкти: актуальність, особливості, значення для повоєнної відбудови України»; вебінарів «Виховання культури безпеки дітей та молоді: стратегія змін», «Моделі формування життєвої успішності старшокласників: пошуки і знахідки», «Українське Дитяче Сокільство: традиції та інновації у вихованні»; циклу вебінарів «Дошкільна освіта в умовах воєнного стану: інноваційний досвід»;

– круглих столів «Ціннісне професійне самовизначення і кар'єрне становлення учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану і повоєнного відновлення країни», «Педагогічні засади запобігання насильству в освітньому закладі і сім'ї: вплив цифровізації та воєнної реальності» (у рамках Всеукраїнського фестивалю науки); «Українське Дитяче Сокільство: цілі, цінність, перспективи»; III Всеукраїнського круглого столу «Партнерство закладів освіти та соціальних установ в організації соціально-педагогічної підтримки та супроводу дітей і молоді».

Члени Відділення продовжили діяльність як головні редактори таких видань: «Неперервна професійна освіта: теорія і практика»; «Education: Modern Discourses» («Освіта: сучасні дискурси»); «Вісник Національної академії педагогічних наук України»; «Освітологія», «Studies in Comparative Education»; «Релігія та соціум», «Науково-педагогічні студії»; «Наукові праці МАУП. Педагогічні науки»; «Zeszyty Naukowe PWSZ im. Witelona w Legnicy»; «Філософія освіти»; «Військово-історичний меридіан»; «Vita Antiqua», «Сторінки історії», «Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»; «Education and Pedagogical Sciences» («Освіта та педагогічна наука»); «Рідна школа»; «Буковинський журнал»; «Філософія»; «Біблія та культура»; «Форум нумізматичний: студії та матеріали»; «Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: педагогіка»; «Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського»; «Аналітичний вісник у сфері освіти»; «Теорія і методика виховання»; «Науковий вісник. Серія «Філософія»; «Науковий вісник Українського медичного ліцею Національного медичного університету імені О.О. Богомольця»; «Педагогічний дискурс» «Актуальні проблеми мистецької освіти»; «Плакаємо особистість».

Члени Відділення та вчені віднесених до нього установ і підрозділів брали участь у роботі:

– Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Кабінеті Міністрів України;

– робочої групи із розроблення Стратегії розвитку освіти і науки до 2030 р.;

– робочої групи із розроблення Закону України «Про дошкільну освіту» № 8030 ;

– робочої групи із розроблення Державного стандарту профільної середньої освіти із освітньої галузі «Мистецтво»;

– предметних (галузевих) експертних комісіях та експертних групах МОН України.

Основні наукові результати членів Відділення і вчених віднесених до нього установ і підрозділів відображено у 36 колективних і одноосібних монографіях, 34 посібниках і підручниках (навчальних, наукових, навчально-методичних), 90 публікаціях у наукових виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of Science, 254 статтях у наукових фахових виданнях України, (9 – у міжнародних виданнях), 37 навчально-методичних посібниках, хрестоматії, 46 – в інших наукових виданнях, 4 методичних рекомендаціях, препринті, 18 статтях в енциклопедіях, покажчику, 2 аналітичних матеріалах, 59 публікаціях у ЗМІ, понад 490 тезах, 2 авторських свідоцтвах.

Результати планових наукових досліджень, наукова продукція членів Відділення і вчених віднесених до Відділення наукових установ знаходяться у відкритому доступі, розміщуються в Електронній бібліотеці НАПН України, на сайтах Інституту проблем виховання НАПН України, Інституту педагогіки НАПН України та Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.

VII.2.2. Відділення психології та спеціальної педагогіки

Основні напрями науково-організаційної діяльності Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України (далі – Відділення) визначалися нормативними документами, що затверджені Президією НАПН України: Стратегією розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 роки, Пріоритетними напрямками (тематикою) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 рр., Положенням про порядок планування і контролю виконання наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок в НАПН України; Положенням про експериментальну діяльність (експеримент) в НАПН України; Положенням про впровадження результатів наукових досліджень в НАПН України; Регламентом роботи НАПН України; Методичними рекомендації з підготовки звіту про діяльність підвідомчої установи НАПН України; постановами Президії та загальних зборів НАПН України, Статутом НАПН України.

Науково-організаційна діяльність Відділення і його бюро спрямовувалася на планування та організаційне забезпечення виконання фундаментальних і прикладних наукових досліджень, які здійснювали віднесені до Відділення наукові установи та його члени, підготовку питань до розгляду на засіданнях Президії НАПН України, матеріалів до загальних зборів та методологічних семінарів академії, здійснення експертної діяльності, зокрема розгляд проєктів законодавчих актів і нормативно-правових документів тощо.

Увага вчених Відділення у звітному році зосереджувалася на здійсненні відбору перспективної тематики наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок; аналізі, оцінюванні здобутих наукових результатів і стану їх упровадження в освітню та інші види соціальної практики; забезпеченні впливу вчених наукових установ Відділення на процес і результати

інноваційних освітніх реформ. Розв'язанню цих та інших важливих проблем було присвячено 13 засідань бюро Відділення, на яких розглянуто 60 питань з різних напрямів діяльності.

З-поміж важливих проблем, які обговорювались на засіданнях бюро, основними були результати завершених у попередньому році наукових досліджень та стан їх упровадження в освітню практику; питання підвищення ефективності виконання наукових досліджень. Бюро розглядало результати наукової і науково-організаційної діяльності установ і членів Відділення; участь у дослідницьких проєктах і науково-практичних заходах; плани роботи Відділення та віднесених до нього установ тощо; стан виконання постанов Президії НАПН України та загальних зборів Академії, а також питання, які готувались до розгляду на засіданнях Президії НАПН України.

Відповідно до плану роботи НАПН України Відділенням у звітному році підготовлено і розглянуто на засіданнях Президії НАПН України понад 20 питань з різних напрямів діяльності. Зокрема: пропозиції щодо проєктів нових фундаментальних і прикладних наукових досліджень, які планувались до виконання з 2025 р.; результати виконання та впровадження наукового дослідження «Діагностування адаптаційних розладів у суб'єктів освітнього простору» (2021-2023 рр.), виконаного в Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України; стан виконання постанов Президії (за I півріччя 2024 р.) та постанов загальних зборів НАПН України за 2023 рік; підготовка до розгляду та затвердження на Президії перспективних тематичних планів наукових досліджень на 2025-2027 рр. та внесення необхідних змін до перспективних тематичних планів наукових досліджень; підготовка звітної інформації про виконання Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2024-2026 рр., Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2023-2025 рр., Програми спільної діяльності Національної академії медичних наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2024-2026 рр., Програми спільної діяльності Національної академії правових наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2024-2026 рр., пропозиції до плану роботи на 2025 р. та ін.

Упродовж 2024 р. Відділення здійснювало експертну діяльність, брало участь у громадському обговоренні проєктів законів, законодавчих актів і нормативно-правових документів. Зокрема підготовлено та подано відповідні експертні висновки, аналітичні довідки, пропозиції та інформаційні матеріали до:

– проєкту Закону України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» (реєстр. № 12030 від 13 вересня 2024 р.); відповідних проєктів рішень МОН України та проєктів нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України згідно з Планом організації підготовки проєктів актів та виконання інших завдань, необхідних для реалізації Закону України від 06 червня 2024 року № 3788-IX «Про дошкільну освіту» (на запит МОН України); проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо врахування в освітньому процесі психологічного профілю учнів, їх

індивідуальних нахилів та здібностей у науковій і спортивній сферах» (реєстр. № 12236 від 25 листопада 2024 р.) та ін.;

– проєктів наказів Міністерства юстиції України «Про затвердження пробаційних програм для неповнолітніх та повнолітніх суб'єктів пробації «Зміна прокримінального мислення»;

– пропозиції до нормативного, методичного та організаційного забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами, зокрема: Положення «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки» (розпорядження КМУ від 7 червня 2024 р. № 527-р); Концепції трансформації спеціального навчання, наказ МОН від 6 жовтня 2023 р. № 1211; Положення про спеціальні класи у закладах загальної середньої освіти (наказ МОН України від 9 квітня 2024 р. № 491); проєктів Концепції надання логопедичних послуг в системі освіти; Положення про логопедичні пункти в системі освіти та Методичних рекомендацій щодо впровадження оновлених підходів до забезпечення надання логопедичних послуг в системі освіти, наказ МОН України від 2 квітня 2024 р. № 438; Порядку утворення та функціонування *спеціальних груп* закладів дошкільної освіти, наказ МОН України від 23 серпня 2024 р. № 1196); проєкту Типового переліку допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти тощо.

У звітному році вчені Відділення брали активну участь у роботі експертних рад, комісій, комітетів, робочих груп, входили до редакційних колегій наукових періодичних видань, брали участь в рецензуванні навчальної, навчально-методичної та наукової літератури тощо. Зокрема були членами таких експертних рад, комісій, робочих груп: наукової ради МОН України, секція 19. – Педагогіка, психологія, проблеми молоді та спорту; секція 20. – Соціально-історичні науки; експертної комісії з психології та педагогіки з надання грифу МОН України; Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності Міністерства молоді та спорту України; робочої групи з розробки і експертизи завдань предметного тесту з психології та соціології єдиного фахового вступного випробування; експертних груп українських експертів МОН України для проведення наукової та науково-технічної експертизи об'єктів експертизи у сфері наукової та науково-технічної діяльності (наказ МОН України від 12 липня 2024 р. № 982); робочій групі з розроблення пропозицій щодо відповідних проєктів рішень МОН України та проєктів нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України згідно з Планом організації підготовки проєктів актів та виконання інших завдань, необхідних для реалізації Закону України від 6 червня 2024 р. № 3788-IX «Про дошкільну освіту» (наказ МОН України від 16 вересня 2024 р. № 1328); експертній комісії з проведення антидискримінаційної експертизи (наказ МОН України від 20 листопада 2024 р. № 1636 «Про утворення предметних (галузевих) експертних комісій та експертних груп»); робочій групі, створеній при Відділенні психології та спеціальної педагогіки НАПН України для реалізації проєкту чат-бот

«Психолог», експертній групі із формування законодавства та нормативно-правових актів у сфері психічного здоров'я Координаційного центру з психічного здоров'я при Кабінеті Міністрів України та ін.

Наукові працівники установ Відділення залучалися до рецензування освітньо-професійних, освітньо-наукових програм підготовки майбутніх педагогів: «Логопедія», «Спеціальна освіта. Логопедія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, «Інклюзивна освіта» та ін.

Загалом за результатами роботи в експертних групах надано 22 висновки науково-методичної експертизи навчальної та навчально-методичної літератури, 128 рецензій на рукописи видавничої продукції.

Діяльність учених Відділення із упровадження результатів наукових досліджень спрямовувалась на всі складові зазначеного процесу:

– оприлюднення – шляхом виступів на міжнародних і всеукраїнських конференціях та семінарах, вебінарах тощо;

– розповсюдження – публікації у збірниках матеріалів конференцій і фахових періодичних виданнях, розміщення наукового доробку в Електронній бібліотеці НАПН України, висвітлення на офіційних сайтах і сторінках у соціальних мережах НАПН України та наукових установ;

– використання результатів досліджень під час підготовки інформаційних та аналітичних матеріалів, законодавчих і нормативних актів та цільовою групою користувачів у науковій та освітянській діяльності.

Учені Відділення брали участь у підготовці та проведенні загальних зборів та методологічних семінарів НАПН України. Зокрема Відділення взяло активну участь у проведенні 22 листопада 2024 р. загальних зборів НАПН України, присвячених обговоренню проблеми захисту і підтримки ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану. До загальних зборів підготовлено науково-аналітичну доповідь за вказаною темою. Результатом наукової дискусії стало рішення загальних зборів, у якому визначені шляхи подальшого вдосконалення досліджень проблем ментального здоров'я громадян України та особливо – учасників освітнього процесу, намічені напрями співробітництва з органами державної влади і місцевого самоврядування, вітчизняними і зарубіжними науковими установами, представниками громадянського суспільства. За підсумками загальних зборів видано колективну монографію «Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді»³⁹⁹.

З метою обговорення важливих питань професійної підготовки психологів в Україні на запит часу 23 квітня 2024 р. Відділенням проведено Всеукраїнський круглий стіл «Професійна підготовка психологів в Україні: стратегічні завдання». Доповіді, виголошені під час роботи круглого столу, охопили широке коло питань, а саме: проблеми методології, європейські тенденції щодо сучасних трендів підготовки психологів, співвідношення професійної кваліфікації і незатребуваності, специфіка підготовки фахівців спеціального фаху та законодавчі аспекти підготовки психологів і їх практичної діяльності. У ході

³⁹⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743861>

роботи круглого столу визначено пріоритетні завдання професійної підготовки психологів в Україні відповідно до наявних викликів; ідентифіковано проблеми поліпшення якості підготовки психологів у закладах вищої освіти та окреслено шляхи їх вирішення. За підсумками всеукраїнського круглого столу підготовлено та опубліковано збірник матеріалів «Професійна підготовка психологів в Україні: стратегічні завдання»⁴⁰⁰.

Загалом ученими Відділення проведено 58 масових науково-практичних заходів (у тому числі 9 міжнародних), включених до плану роботи НАПН України: 25 конференцій; 1 міжнародний конгрес, 22 наукових семінари, вебінари; 10 круглих столів. Також вчені Відділення взяли участь у майже 1,2 тис. масових науково-практичних заходах (у тому числі 416 міжнародних), проведених іншими організаціями. Тематичні напрями більшості науково-практичних масових заходів були пов'язані із проблемами, які виникли унаслідок воєнної агресії проти нашої країни, стосувалися різних аспектів надання психологічної допомоги населенню, учасникам освітнього процесу та військовослужбовцям.

Учені Відділення є активними членами професійних громадських об'єднань. Основними напрямами громадської діяльності було надання психологічної допомоги, індивідуальних консультацій, виконання консультаційно-методичної роботи, ознайомлення відповідних фахівців-психологів, волонтерів з інноваційними підходами в наданні психологічної допомоги постраждалим від подій війни, розроблення та проведення лекційних курсів, організація семінарів, круглих столів тощо.

Упродовж 2024 р. вчені Відділення взаємодіяли із засобами масової інформації та громадськістю. Загалом здійснено 126 заходів. Зокрема, опубліковано 33 друковані статті у ЗМІ, зроблено 18 виступів на радіо, 16 виступів на телебаченні, 14 відеовиступів в мережі Інтернет. оприлюднено 36 публікацій в інтернет-виданнях. Зв'язки із громадськістю здійснювались також за допомогою сайтів установ та сайту НАПН України, сторінок на Facebook, інших інтернет-ресурсів. Вони надають науковій та широкій громадськості можливість ознайомитися з доробком учених та актуальною інформацією щодо поточних подій і досліджень, що здійснюються науковцями.

Підтримувалася співпраця Відділення із науковими установами НАПН України, закладами вищої освіти різних регіонів України та м. Києва: Інститутом цифровізації освіти НАПН України, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Львівським національним університетом імені Івана Франка, Ніжинським державним університетом імені Миколи Гоголя, Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича, Харківським національним педагогічним університетом імені Г.С. Сковороди, а також Інститутом охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України та установами НАН України – Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса, Інститутом соціології, Інститутом мовознавства імені О.А. Потебні та ін.

⁴⁰⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740762>

Спільна діяльність вчених Відділення з представниками МОН України, НАН України, НАМН України здійснювалася як у контексті реалізації програм спільної діяльності, так і на виконання оперативних завдань.

За грантової підтримки Національного фонду досліджень України з березня по листопад 2024 р. наукові працівники *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* здійснили другий етап наукового дослідження за темою «Постковідна соціально-психологічна реабілітація учасників освітнього процесу в діяльності працівників психологічної служби». В межах зазначеного дослідження розроблено і видано дві навчальні програми підвищення кваліфікації працівників психологічної служби: програму підвищення кваліфікації практичних психологів з навчання методикам і технологіям постковідної соціально-психологічної реабілітації учасників освітнього процесу та програму тематичного спецкурсу з методики інтерв'язійної підтримки практичних психологів, які здійснюють постковідну соціально-психологічну реабілітацію учасників освітнього процесу.

До важливих завдань, які виконувалися у звітному році вченими Відділення, слід віднести зміцнення різних напрямів міжнародного наукового співробітництва: виконання угод із зарубіжними науковими і освітньо-науковими установами; реалізацію спільних наукових та освітніх проєктів; участь у зарубіжних стажуваннях та підвищенні кваліфікації; проведення міжнародних наукових заходів в Україні та за кордоном; співпрацю із зарубіжними вченими у підготовці психологічних наукових видань; співпрацю із міжнародними психологічними асоціаціями та організаціями; дослідження сучасних світових тенденцій розвитку психології, вивчення, узагальнення та використання зарубіжного наукового досвіду у науковій діяльності. У формі очних та заочних зустрічей здійснювалась професійна взаємодія із науковцями та практиками 36 міжнародних громадсько-професійних організацій 23 країн.

Вчені Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України взяли участь у виконанні 9 угод про міжнародне наукове співробітництво з представниками 6 країн (Ізраїль, Киргизстан, Латвія, Німеччина, Польща, Узбекистан), реалізації 9 міжнародних науково-освітніх проєктів; пройшли 23 міжнародних підвищень кваліфікації, міжнародних програм навчання та закордонних стажувань; взяли участь (очно або заочно) у 29 міжнародних наукових заходах за кордоном; організовано та проведено 52 міжнародні наукові заходи в Україні із залученням зарубіжних фахівців з 13 країн; здійснено 5 зарубіжних відряджень; 10 наукових співробітників працювали в складі редколегій 10 зарубіжних журналів; видано 24 випуски шести фахових наукових видань (категорія «Б»), які входять до 27 міжнародних наукометричних баз; видано 1 інформаційний бюлетень з міжнародними психологічними асоціаціями (англійською мовою); на базі інституту працювало представництво «Глобальний союз науковців за мир» («Global Union of Scientists for Peace»); здійснювалась співпраця із 38 міжнародними громадсько-професійними організаціями.

Науковими працівниками Інституту соціальної та політичної психології НАПН України опрацьовано 1519 англійських публікацій та наукових джерел

іноземними мовами за тематикою досліджень. Кількість міжнародних дослідницьких проєктів, у яких взяли участь вчені інституту в рамках вивчення і розповсюдження іноземного досвіду, у звітному році сягнула 6; також науковці інституту брали участь у викладацькій активності за кордоном, 16 співробітників інституту є членами 17 міжнародних та іноземних асоціацій; беруть участь у роботі з представлення України в європейських ініціативах, іноземних стажуваннях і відрядженнях. Також співробітники інституту взяли участь у 60 світових конгресах, міжнародних конференціях, різноманітних онлайн-заходах. У 2024 р. укладено 2 угоди з міжнародними партнерами: договір про співпрацю з Center for Geopolitical Studies (Латвія) та Інститутом психології Польської академії наук (Польща).

Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України започатковано міжнародний проєкт з виконання наукових досліджень і розробок «Спільні українсько-швейцарські проєкти з виконання наукових досліджень». Назва проєкту RISE: Резил'єнтність через імерсивне сенсорне середовище, який рекомендовано до реалізації за рахунок грантової підтримки швейцарських партнерів; підписано меморандум про співпрацю з Heal Traumas International, Inc. (США), Children and War UK (charity number 1194478) (Великобританія) та Children and War Foundation (№ 882577252) (Норвегія). В рамках меморандуму заплановані залучення коштів для реалізації проєкту з адаптації посібника Teaching Recovery Techniques (TRT) для дітей з особливими освітніми потребами в Україні.

У 2024 р. міжнародна наукова співпраця *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* була спрямована на підтримку наявних зв'язків з міжнародними організаціями та налагодження нових, зокрема продовження реалізації угоди про співробітництво між УНМЦ практичної психології і соціальної роботи та Державним Університетом Вейна Школа соціальної роботи (США) для дослідницького проєкту «Українське лонгітюдне дослідження», Угоди про виконання проєкту «Розбудова структур надання послуг та освітнього потенціалу для психосоціального забезпечення в Україні», який імплементувався компанією GIZ за дорученням Уряду Німеччини через ГО «Агенція Розвитку Проєктних Ініціатив» спільно з Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи НАПН України (Договір № 19.4051.9-001.00); Угоди про виконання проєкту «НОРЕ – допомога в подоланні: укріплення життєстійкості сімей ветеранів та військових у воєнний та повоєнні часи», який імплементується компанією GIZ за дорученням Уряду Німеччини через ГО «Агенція Розвитку Проєктних Ініціатив» спільно з Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи НАПН України (Договір № 23.4069.3-001.00 від 19 листопада 2024 р.); розпочатої у 2023 р. співпраці між центром та Поморською вищою школою в Старограді Гданським, яка сфокусована на наданні якісної психосоціальної допомоги населенню, постраждалому внаслідок війни в Україні, зокрема працівникам освіти. У звітному році укладено угоду між центром та Раскін Університет (Велика Британія), спрямовану на реалізацію міжнародного

проекту Dity Online: досвід, знання та поведінка українських дітей та їхніх батьків щодо ризику сексуального насильства в Інтернеті під час війни в Україні. Проект збиратиме дані від 1500 українських дітей та їхніх батьків, які зараз проживають в Україні, що робить його першим дослідженням такого роду в Україні. Науковими співробітниками центру розпочато процес отримання всесвітнього статусу NCAGE з кодом комерційних і державних організацій НАТО (NCAGE). Отримання згаданого коду засвідчить певні стандарти якості продукції Центру, які відповідатимуть Кодексу комерційних і державних організацій (CAGE) та ідентифікуватимуть його як партнера Федерального уряду США і баз НАТО по всьому світу. Одночасно ведеться робота із реєстрації на офіційному веб-сайті уряду США System for Award Management, яка дозволить залучити фінансування від уряду США або претендувати на його отримання.

Учені Відділення продовжували активну волонтерську діяльність з надання фахової соціально-психологічної допомоги населенню, яке постраждало від військових дій (поранені, сім'ї загиблих, демобілізовані та члени їхніх родин), вимушеним переселенням з окупованих територій, зокрема щодо організації навчання і соціально-психологічної посттравматичної адаптації дітей біженців, проведення вебінарів і телеконференцій з іноземними фахівцями.

Інформація про науково-організаційну діяльність Відділення, а також про наукову, навчальну, науково-виробничу та довідкову продукцію, підготовлену вченими віднесених до нього наукових установ за результатами виконаних наукових досліджень, систематично розміщується в Електронній бібліотеці НАПН України, у Віснику НАПН України, на сайті НАПН України та на сайтах її установ.

VII.2.3. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Науково-організаційна діяльність Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України (далі – Відділення) у звітному році була зосереджена на забезпеченні якісного виконання запланованих наукових досліджень, активної участі вчених у здійсненні науково-методичного супроводу трансформаційних процесів в освіті, забезпечення не лише стійкого функціонування вітчизняної системи освіти в непростих умовах воєнного часу, а й нарощення її потенціалу у вихованні достойних громадян нашої країни. Пріоритетними у цьому контексті залишалися питання впровадження нового змісту загальної середньої освіти, формування навчального середовища, що відповідає потребам здобувачів освіти, збагачення освітнього простору інноваційними моделями, технологіями і методиками. При цьому особливу увагу в плануванні й організації досліджень було зосереджено на забезпеченні цілісності і системності дидактико-методичного супроводу інноваційних освітніх трансформацій.

Саме такий підхід реалізується у створюваному дидактико-методичному супроводі упровадження нового змісту предметного циклу базової середньої освіти. Відповідно до укладеної системи модельних навчальних програм для 7-9 класів розроблено навчальні програми, на основі вибору вчителів видано масовими тиражами і впроваджено в освітню практику 20 нових підручників для 7 класу, підготовлено і подано для участі в конкурсному відборі 18 нових підручників для 8 класу.

Чільну увагу приділено участі вчених у створенні концептуально-методологічного і науково-методичного підґрунтя для успішного впровадження профільного навчання на заключному етапі повної загальної середньої освіти. Ученими Відділення (керівник – акад. О.І. Ляшенко) розроблено і подано на розгляд МОН України концептуальні засади профільної середньої освіти, що окреслюють її мету, структурування змісту, формування профілів навчання, упорядкування мережі закладів освіти, які надають профільну середню освіту тощо. Основні положення цього документа знайшли відображення у прийнятих колегією МОН України у вересні 2024 р. Концептуальних засадах реформування профільної середньої освіти⁴⁰¹.

Питання моделей профільної середньої освіти академічного і професійного спрямування, її змісту і технологій, формування мережі закладів профільної середньої освіти, створення в них цифрового освітнього середовища були предметом обговорення на підготовленому і проведеному Відділенням методологічному семінарі НАПН України «Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації», який відбувся 4 квітня 2024 р. Одноименний збірник

⁴⁰¹ <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-reformuvannia-profilnoi-serednoi-osvity-akademichni-litsei>

матеріалів семінару впорядковано і розміщено у вільному доступі в Електронній бібліотеці НАПН України⁴⁰².

Учені Відділення взяли участь у розробленні Державного стандарту профільної середньої освіти, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України у липні 2024 р. Нині вони входять до складу робочих груп зі створення типових освітніх програм профільної середньої освіти.

Посилено увагу до питань упровадження здобутих наукових результатів в освітню практику. На засіданні бюро Відділення у липні 2024 р. проаналізовано роботу віднесених до Відділення інститутів з упровадження в освітню практику результатів досліджень, завершених у 2022 і 2023 роках. З метою підвищення ефективності цієї роботи привернуто увагу вчених до ширшого використання можливостей цільової співпраці з обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти, організації науковими установами курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, надання сертифікатів учасникам тематичних семінарів тощо. Висловлено пропозиції щодо внесення змін до нормативних документів НАПН України, що регулюють процедури впровадження результатів наукових досліджень. Гостро поставлено питання щодо юридично правильного врегулювання передачі майнових прав видавництвам на підручники, створені вченими інститутів у результаті планових досліджень, з метою підготовки їх до участі в конкурсному відборі та видання за кошти державного бюджету.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Відділення у звітному році залишалося надання оперативної науково-методичної допомоги освітянам у забезпеченні ефективного здійснення освітнього процесу в умовах воєнного стану, подоланні освітніх втрат, породжених воєнною агресією росії. Постійно проводяться семінари, інші масові заходи відповідної проблематики для різних категорій освітян. Успішно пройшла традиційна конференція до початку навчального року «Учені НАПН України – українським учителям», з матеріалами якої можна ознайомитися у вільному доступі в соціальних мережах Facebook та YouTube, регулярно функціонує всеукраїнський вебінар для вчителів початкової школи з методики і технологій початкового навчання, проведено серію семінарів з питань цифровізації освітнього процесу тощо. Розроблено й оприлюднено методичні рекомендації щодо навчання за новими програмами і підручниками у 2 і 7 класах закладів загальної середньої освіти, організовано і проведено відповідні сертифіковані курси з підвищення кваліфікації вчителів, якими охоплено близько 14 тис. педагогів.

Протягом лютого-грудня 2024 р. за ініціативи Відділення здійснено наукове дослідження «Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у початковій і базовій середній освіті», основним результатом якого є запропоновані механізми мінімізації і подолання навчальних втрат здобувачів початкової і базової середньої освіти та рекомендації вчителям щодо їх використання в освітньому процесі⁴⁰³ (керівник – канд. пед. наук О.М. Петрук).

⁴⁰² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740085/>

⁴⁰³ surl.li/fabkno, surl.li/trevxg

Учені Відділення долучаються до дослідження шляхів вирішення не лише суто освітніх, але й ширшого кола соціально-гуманітарних проблем, породжених російською воєнною агресією. Зокрема з'ясовано психолого-педагогічні проблеми етичного і соціального аспектів інтеграції молоді в деокуповані території. Визначено стратегії повернення молодих людей до рідних регіонів, розроблено рекомендації для освітніх і соціальних ініціатив, спрямованих на зменшення соціальної напруги (член-кор. І.Т. Богданов). Визначено зміст і особливості російської історичної пропаганди, обгрунтовано шляхи протидії їй, охарактеризовано роль академічної історичної науки у створенні сучасного українського історичного нарративу для протидії спотвореній історичній пропаганді рф (член-кор. О.А. Удод).

Посилено вимоги щодо актуальності і результативності досліджень, які здійснюються у Відділенні. При формуванні проблематики досліджень одним із вирішальних критеріїв є спрямованість дослідження передусім на розв'язання актуальних проблем освітньої практики, а також нагальних проблем розвитку педагогічної науки. З метою забезпечення оперативного впливу результатів дослідження на вдосконалення освітньої практики взято курс на розумну оптимізацію термінів виконання дослідження у напрямі їх скорочення. Так, із 30 досліджень, що виконувалися у Відділенні у 2024 р., 6 досліджень мали дворічний термін виконання і 4 дослідження – однорічний термін. Упроваджується обов'язкове відслідковування результатів упровадження наукових рекомендацій в освітній процес.

Важливий напрям науково-організаційної роботи Відділення у звітному році пов'язаний із забезпеченням необхідних передумов ефективного використання можливостей цифрових технологій в освітньому і науковому процесах. З цією метою вченими розроблено й оприлюднено концепцію цифровізації освітнього середовища закладів загальної середньої освіти⁴⁰⁴. У першому кварталі 2024 р. здійснено моніторинг рівня сформованості цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників НАПН України, результати якого узагальнено в аналітичному звіті «Цифрова компетентність наукових та науково-педагогічних працівників НАПН України»⁴⁰⁵. З урахуванням результатів моніторингу проведено низку вебінарів з розвитку цифрової культури науковців. До кінця листопада 2024 р. завершено сертифікацію вчених академії стосовно їх цифрової грамотності на платформі «Дія. Освіта».

Результати досліджень, інноваційні ідеї оприлюднено й обговорено на багатьох науково-практичних заходах – онлайн конференціях, семінарах, круглих столах, організованих Відділенням і віднесеними до нього інститутами. У звітному році проведено 22 міжнародні і 15 всеукраїнських конференцій, 16 міжнародних і всеукраїнських семінарів, 4 круглі столи, матеріали яких оприлюднено в різних формах.

Значне місце у науково-організаційній роботі Відділення посідала аналітико-експертна діяльність. У звітному році підготовлено низку аналітичних матеріалів,

⁴⁰⁴ <https://doi.org/10.33407/itlt.v102i4.5829>

⁴⁰⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739534/>

експертних висновків і пропозицій щодо проєктів законодавчих і нормативних документів органів законодавчої і виконавчої влади. За дорученням Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій надано аналітичні матеріали до розгляду Комітетом питання «Забезпечення функціонування державної мови в освітньому процесі», здійснено експертизу низки законопроєктів, що стосувалися державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2025 р., українськомовного освітнього середовища в закладах освіти та ін. Проаналізовано і надано пропозиції до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання проведення іспиту на визначення рівня володіння англійською мовою», ряду проєктів наказів і нормативних документів МОН України.

Відділенням підготовлено та подано для розгляду Президією НАПН України питання «Про хід та результати дослідження використання штучного інтелекту в середній освіті в Інституті цифровізації освіти НАПН України» (17 жовтня 2024 р.), а також узято участь у підготовці низки питань, що стосуються різних аспектів роботи академії.

У звітному році в онлайн режимі відбулись загальні збори Відділення, на яких проаналізовано результати наукової діяльності у 2023 р. і визначено пріоритетні завдання на 2024 р. Проведено 11 засідань бюро Відділення, на яких обговорено близько 30 питань, присвячених формуванню тематики і контролю виконання здійснюваних досліджень, упровадженню їх результатів в освітню практику, заслухано звіти окремих членів академії про їхню роботу у 2022-2023 рр., обговорено наукову доповідь «Методика використання інформаційно-цифрових технологій для оцінювання результативності педагогічних досліджень», розглянуто результати 10 завершених у звітному році планових досліджень тощо.

VII.2.4. Відділення професійної освіти і освіти дорослих

Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України (далі – Відділення) та його бюро у 2024 р. спрямовували діяльність на забезпечення виконання планових наукових досліджень, підготовку матеріалів до загальних зборів і методологічних семінарів, питань до розгляду на засіданнях Президії НАПН України, Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій; обґрунтовували та вносили пропозиції до проєктів законів України і нормативно-правових документів; надавали інформацію Кабінету Міністрів України і МОН України.

Наукові пошуки здійснювалися за напрямками: розвиток світової і національних освітніх систем; якість освіти; інформаційне освітнє середовище; професійна (професійно-технічна) освіта; фахова передвища освіта; вища освіта; освіта дорослих; післядипломна освіта.

21 листопада 2024 р. проведено методологічний семінар «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України». В його роботі взяли участь члени НАПН України, народні депутати України, представники МОН України та інших міністерств і

відомств, вчені академічних установ, науково-педагогічні й педагогічні працівники закладів вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної), післядипломної освіти, Науково-методичного центру вищої та фахової передвищої освіти, обласних науково (навчально)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, роботодавці, керівники громадських організацій, аспіранти, докторанти. Обговорено методологічні й теоретичні засади модернізації професійної освіти із урахуванням сучасних викликів і можливостей реформування цієї системи в умовах глобалізаційних процесів. Зазначено, що в умовах російської війни проти України більшість закладів професійної освіти здійснюють підготовку конкурентоспроможних робітників, активно допомагають Збройним Силам України, надають соціальну підтримку внутрішньо переміщеним особам та ветеранам війни. Особливу увагу приділено перспективам інтеграції національної професійної освіти до європейського освітнього та наукового просторів, що відкриває нові можливості для обміну досвідом, участі науковців, педагогічних працівників і здобувачів освіти у міжнародних програмах.

На засіданнях Президії НАПН України розглянуто питання «Про науково-методичне забезпечення експериментальної роботи у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та фахової передвищої освіти» і «Про наукову і науково-організаційну діяльність Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за 2019-2023 рр. та перспективи його подальшого розвитку».

Розширені засідання бюро відділення (в режимі онлайн) проводилися за участю завідувачів відділів і наукових працівників Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, Інституту професійної освіти, а також керівників Директорату професійної освіти МОН України, Директорату фахової передвищої, вищої освіти МОН України, Департаменту професійної освіти та працівників Інституту модернізації змісту освіти МОН України, а також Міністерства соціальної політики України, Всеукраїнської асоціації працівників професійно-технічної освіти, директорів науково-методичних центрів, навчально-методичних центрів і кабінетів професійно-технічної освіти в областях. Заслухано вісім питань про хід і результати виконання досліджень та експериментальну роботу в наукових підрозділах інститутів, віднесених до Відділення.

Результати наукових досліджень ураховувалися у підготовці проектів документів Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій: інформаційно-аналітичних матеріалів, пропозицій до проектів рішень.

Відділення стало організатором міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів і педагогічних читань з актуальних проблем професійної (професійно-технічної) освіти і освіти дорослих.

27-28 листопада 2024 р. у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського відбувся X Українсько-польський / Польсько-український науковий форум «Освіта для цифрової трансформації

суспільства». Форум організовано під патронатом Національної комісії України у справах ЮНЕСКО, МОН України за участю Комітету педагогічних наук Польської академії наук, Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської, Університету Адама Міцкевича.

Значну увагу члени Відділення, його бюро, експертна рада та вчені наукових установ приділяли визначенню напрямів перспективних досліджень професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти і освіти дорослих, рецензуванню та уточненню тематики досліджень наукових підрозділів віднесених до Відділення інститутів, індивідуальній роботі членів Відділення та ефективності досліджень, соціальній значущості результатів та їх упровадженню в практику.

Вчені **Інституту професійної освіти НАПН України** проводили 9 експериментів, зокрема: регіонального рівня – 4; на рівні установи – 5. Загальна кількість експериментальних закладів, установ, організацій, на базі яких проводилась експериментальна робота, – 67.

Основним завданням інституту було виконання двох фундаментальних та чотирьох прикладних наукових досліджень. Здійснювалося впровадження 20 од. наукової продукції.

Здійснено підготовку і випуск періодичних видань: «Професійна педагогіка / Professional pedagogics» (2 номери), електронного видання «Інноваційна професійна освіта» (8 випусків).

У 2024 р. продовжувалася співпраця із 11 міжнародними організаціями, зокрема: Goethe-Institut в Україні, Німецьким товариством технічного співробітництва, Федеральним інститутом професійної освіти, Інститутом техніки та освіти Технічного університету м. Бремена, Університетом м. Констанца (Федеративна Республіка Німеччина), Віденським університетом економіки та бізнесу (Австрія), Римським університетом Тре (Італія), Інститутом підвищення кваліфікації «Міжнародна професійна академія «Туран-Профі» (Республіка Казахстан), Сілезькою академією (Республіка Польща), Міжнародною асоціацією технологічного розвитку та інновацій (International Association for Technological Development and Innovations), NeuroAcademy (Ізраїль), Асоціацією MTU United European Countries Fund (UECF).

Вчені інституту взяли участь у 32 міжнародних масових заходах: 3 форумах, 9 конференціях, 3 вебінарах тощо.

Наукові працівники інституту брали участь у реалізації проєкту Еразмус+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні» (PAGOSTE), що завершився у січні 2024 р. Розпочато співпрацю з міжнародними партнерами, зокрема щодо виконання завдань проєкту «Еразмус+ FS@TechVET».

У 2024 р. науковцями інституту здійснено експертизу 19 законодавчих нормативно-правових документів (6 проєктів Законів України; 6 документів відповідно до постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України; 5 – згідно з наказами і листами МОН України, 2 – відповідно до розпоряджень НАПН України). Здійснено також експертизу 1 навчального видання для надання йому

грифу МОН України. 12 вчених є членами експертних рад, груп і комісій; 11 – членами редакційних колегій вітчизняних фахових періодичних видань, 8 – інших вітчизняних видань, 1 – зарубіжного видання; 9 – рецензентами наукометричних журналів (1 Scopus, 8 – фахових вітчизняних).

На виконання Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України наукові працівники інституту брали участь в обговоренні проекту Закону України «Про професійну освіту», розробленні проекту стандарту вищої освіти для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії із спеціальності 015 Професійна освіта та професійних стандартів («Оцінювач професійних кваліфікацій», «Водій автотранспортного засобу», «Психолог», «Майстер з монтажу навісних вентильованих фасадів світлопрозорих конструкцій», «Інсталлятор інженерних систем та устаткування»). Підготовлено збірники освітніх кейсів (з енергоефективності та безпеки праці в повоєнному будівництві; з охорони довкілля та ресурсозбереження в повоєнній аграрній галузі); методичні рекомендації (самовдосконалення педагогічних працівників фахових коледжів; механізми державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти у повоєнний час). Співробітники інституту є членами Науково-методичної ради МОН України (експертні комісії з професійної педагогіки, психології та змісту П(ПТ)О; з професій торгівлі, сфери послуг, харчової промисловості та туристичної діяльності), брали участь в експертизі проектів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за тематичним напрямом «20. Соціальні та гуманітарні науки».

Важливим результатом співпраці інституту з НАН України стало проведення Міжнародної науково-практичної конференції «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства», учасники якої акцентували увагу наукової спільноти на основних векторах розвитку вітчизняної професійної освіти (підвищення обороноздатності України і стійкості українського суспільства, захист національних інтересів, повоєнне відновлення і сталий розвиток суспільства); за результатами конференції підготовлено монографію⁴⁰⁶. Посилено зв'язки із науковими установами НАН України з питань модернізації освітніх програм підготовки майбутніх докторів філософії. Результати аналізу матеріалів щорічної Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлювана енергетика та енергоефективність у ХХІ столітті» використано для підготовки трьох практичних посібників для закладів професійної (професійно-технічної) освіти різних галузей: «Збірник освітніх кейсів з енергоефективності та безпеки праці в повоєнному будівництві»⁴⁰⁷, «Збірник освітніх кейсів з охорони довкілля та ресурсозбереження в повоєнній аграрній галузі»⁴⁰⁸.

Основним досягненням інституту у виконанні Програми спільної

⁴⁰⁶ <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/1/issue/view/21>

⁴⁰⁷ <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-07-3/2024>

⁴⁰⁸ <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-08-0/2024>

діяльності Національної академії педагогічних наук України і Національної академії медичних наук України на 2023-2025 рр. стало налагодження системної роботи Центру психологічного супроводу педагогічних працівників закладів професійної освіти інституту з питань розвитку інклюзивної професійної освіти, психологічної і соціальної адаптації здобувачів освіти до навчання в умовах воєнного стану, підвищення кваліфікації педагогів закладів професійної освіти для реалізації завдань охорони ментального здоров'я і психосоціальної підтримки здобувачів освіти в умовах невизначеності.

У співпраці з Інститутом геронтології ім. Д.Ф. Чеботарьова НАМН України здійснюється підготовка до організації циклічної Міжнародної конференції «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства» (розроблення напряму збереження здоров'я педагогів і здобувачів професійної і фахової передвищої освіти); а також до організації роботи редакційної колегії фахового журналу «Професійна педагогіка»; взаємна популяризація наукових результатів у мережі цифрових ресурсів.

На виконання Програми спільної діяльності між Національною академією педагогічних наук України і Національною академією правових наук України розроблено програму розвитку партнерських зв'язків з Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності НАПрН України за напрямками: розвиток академічної доброчесності у науковій, освітній і видавничій діяльності; популяризація наукових досліджень у процесі модернізації освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти.

У звітному році вчені були організаторами (співорганізаторами) 29 масових науково-практичних заходів, проведених згідно з планом роботи НАПН України на 2024 рік, зокрема: 8 конференцій (із яких 3 міжнародні), 11 науково-практичних вебінарів, 6 засідань круглих столів, 3 міжнародних виставок (позапланово проведено 11 заходів). Усі масові заходи спрямовано на упередження освітніх втрат і розривів та відновлення України.

У 2024 р. 9 статей вчених інституту опубліковано у виданнях, що індексуються базами даних Scopus та Web of Science Core Collection.

Висвітлення результатів діяльності лабораторій інституту здійснюється в мережі Інтернет, на сайтах НАПН України, Інституту професійної освіти НАПН України, у соціальній мережі Facebook та в Електронній бібліотеці НАПН України. Зросла активність каналу інституту України на відеохостингу YouTube, на який підписалося 915 користувачів (що на 283 підписники більше порівняно з попереднім роком).

До Електронної бібліотеки НАПН України у 2024 р. завантажено 288 ресурсів. Усі лабораторії і наукові працівники установи мають бібліометричні профілі в Google Scholar та відкритий ідентифікатор дослідника ORCID, 100 % наукових співробітників представлені в системі «Бібліометрика української науки», результати діяльності лабораторій Інституту систематично висвітлюються у засобах масової інформації, соцмережах, на сайтах закладів освіти, установ та організацій. Наукові профілі в Scopus мають 53 % вчених інституту (на 28 % більше порівняно з минулим роком), а в WoS – 43 % (на 33 %

більше порівняно з 2023 р.). Фаховий журнал «Professional pedagogics» індексується в наукометричній базі Index Copernicus (89,99) і пошуковою системою Google Scholar (h-індекс – 61; 10-індекс – 363; 32020 цитувань). Наукові праці інституту індексуються наукометричними базами Google Scholar (h-індекс – 61; 10-індекс – 364; кількість цитувань – 36813), WoS (h-індекс – 9; кількість цитувань – 202), Scopus (h-індекс – 10). Середні індекси цитувань учених Інституту: у Google Scholar – 361; WoS – 4,29; Scopus – 13,7. Середні h-індекси Інституту: у Google Scholar – 7,63; WoS – 0,31; Scopus – 0,92.

В Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України проводилося чотири експерименти рівня структурних підрозділів підвідомчої установи НАПН України. Експериментальна робота здійснювалася на базі 22 закладів освіти різних рівнів і установ.

Відповідно до тематичного плану наукових досліджень і технічних завдань виконувалися три фундаментальні і два прикладні дослідження.

Продовжувалося впровадження результатів завершених наукових досліджень та здійснювався моніторинг його ефективності. Упроваджувалось 14 од. наукової продукції.

Здійснено підготовку і випуск фахового наукового журналу «Порівняльна професійна педагогіка» (2 номери), електронного наукового фахового журналу «Імідж сучасного педагога» (6 номерів), Вісника кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття» (2 номери), а також збірників наукових праць «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи» (2 номери), «Естетика і етика педагогічної дії» (2 номери).

У збірниках, що входять до наукометричних баз Scopus і Web of Science, опубліковано 10 статей, у фахових збірниках наукових праць, включених до міжнародних наукометричних баз даних, – 50, у міжнародних виданнях – 10.

Вчені інституту брали участь у міжнародній експертній діяльності, два науковці є членами Європейської асоціації педагогічної освіти (Association of Teacher Education in Europe, Бельгія); один співробітник є почесним членом Наукової ради докторської програми гуманітарних наук за спеціальністю «Спадщина і культура миру» Автономного університету Сакатекаса (Мексика); один вчений входить до складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і два є експертами цього агентства; три співробітники є членами експертної групи МОН України з оцінювання ефективності діяльності за науковим напрямом Соціогуманітарні науки.

Вчені інституту також входили до складу робочих груп, брали участь у роботі науково-методичних та громадських рад, експертних груп МОН України із розроблення нормативно-правових документів щодо вдосконалення наукового, педагогічного, психологічного, методичного забезпечення освітнього процесу, надання різних видів консультативної допомоги; здійснювали рецензування освітньо-професійних, освітньо-наукових програм підготовки майбутніх педагогів, зокрема: брали участь в експертизі проєкту Закону України «Про освіту дорослих»; у діяльності робочої групи «Освіта і наука» напрям «Освіта впродовж життя»; здійснювали активну взаємодію у межах Об'єднання

інституцій-партнерів «Педагогічна синергія», спрямовану на вдосконалення практичної підготовки майбутніх вчителів у закладах вищої педагогічної освіти України і зарубіжних країн; продовжували співпрацю із Центром освіти та розвитку дітей у Варшаві (Centrum Edukacji i Rozwoju, Warszawa), Українським освітнім хабом у Варшаві.

Успішно завершено виконання проекту за грантової підтримки Національного фонду досліджень України «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладі вищої педагогічної освіти у воєнний час і повоєнного відновлення України». Вперше здійснено цілісне дослідження ресурсів змішаного навчання для забезпечення теоретичної і практичної підготовки викладача закладу вищої педагогічної освіти; розроблено та апробовано технологію максимізації ресурсів змішаного навчання для підготовки викладача-супервізора; видано: аналітичну записку «Змішане навчання в закладах вищої педагогічної освіти України в умовах війни»⁴⁰⁹, програму тренінг-курсу «Здійснення змішаного навчання у ЗВО педагогічного профілю»⁴¹⁰, методичний порадник «Методичний навігатор змішаного навчання»⁴¹¹.

Найвагомішими результатами співпраці з МОН України є участь у підготовці Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом МОН України від 15 травня 2024 р. № 686; підготовка експертних висновків щодо проєктів підручників з української мови та мистецтвознавства для закладів загальної середньої освіти з метою надання грифів; підготовка до впровадження науково-методичного забезпечення підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства, що охоплює монографію «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства», збірник наукових праць «Цифровий супровід професійної підготовки майбутніх викладачів у воєнний та повоєнний час»; практичний порадник «Розвиток педагогічної майстерності викладачів закладів вищої освіти в цифровому освітньому середовищі у повоєнний час», методичні рекомендації «Підготовка викладача закладу вищої педагогічної освіти до цифрової безпеки у повоєнний час».

Поглиблювалася мережева взаємодія із закладами вищої педагогічної освіти в межах функціонування Об'єднання інституцій-партнерів «Педагогічна синергія». Зкладами-партнерами для МОН України розроблено проєкт Положення про практичну підготовку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти України.

На виконання Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України інститутом проведено: VI Всеукраїнський відкритий науково-практичний онлайн-форум «Інноваційні трансформації у сучасній освіті:

⁴⁰⁹ <https://doi.org/10.35387/project.2022.01/0098.result.01>

⁴¹⁰ <https://doi.org/10.35387/project.2022.01/0098.result.02>

⁴¹¹ <https://doi.org/10.35387/project.2022.01/0098.result.03>

виклики, реалії, стратегії»; XIV міжнародну науково-практичну конференцію з програмування УкрПРОГ-2024; круглий стіл «Українського цвіту – по всьому світу: погляд з України»; гостьову лекцію «Олекса Тихий (1927-1984) та його педагогічна візія»; вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства», присвячений Міжнародному дню рідної мови.

Започатковано співпрацю інституту з комунальним закладом позашкільної освіти «Київська Мала академія наук учнівської молоді» – територіального відділення Національного центру «Мала академія наук України»; проведено методичні семінари для ліцеїстів Київського військового ліцею імені Івана Богуна. Продовжено роботу у складі науково-дослідної лабораторії з вивчення і розроблення гуманітарних ідей академіка В.І. Вернадського, що діє під егідою Комісії з розроблення наукової спадщини академіка В.І. Вернадського НАН України; взято участь у підготовці колективної монографії «Ноосфера Вернадського, сучасна освіта і наука».

Відповідно до Програми спільної діяльності Національної академії медичних наук України і Національної академії педагогічних наук України проведено XIV Всеукраїнські психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті доктора педагогічних наук, професора Бориса Олексійовича Федоришина «Профорієнтація: стан і перспективи розвитку» спільно з Державною установою «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва» НАМН України; розроблено науково-практичні рекомендації з надання трирівневої психолого-психотерапевтичної допомоги різним категоріям населення в умовах війни та повоєнного відновлення.

Здійснювалася консультаційна допомога педагогічному персоналу регіональних центрів навчання та освіти дорослих з питань особливостей організації навчання військових з інвалідністю в межах проєкту «Реінтеграція ветеранів та ветеранок війни через створення освітніх можливостей», що реалізується DVV International в Україні за підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини.

Найвагоміші результати співпраці з НАПрН України: проведено спільні науково-практичні масові заходи (психолого-педагогічні читання, три круглі столи), спрямовані на вирішення питань щодо підтримки ветеранів війни; розвитку професійної орієнтації різних вікових та соціальних категорій населення із урахуванням правових аспектів реалізації цього процесу в сучасних реаліях України, першочергових завдань розвитку науки та освіти в умовах російсько-української війни; проблем психологічного підґрунтя впровадження євроінтеграційних процесів в освітньо-науковому просторі України; змісту європейських цінностей та їх впливу на трансформації ставлення молоді до сучасних викликів.

Вченими інституту організовано (співорганізовано) і проведено 45 науково-практичних масових заходів (28 заходів відповідно до Плану роботи НАПН України на 2024 рік, з-поміж яких 7 – міжнародного рівня; 17 – відповідно до плану роботи інституту та позапланово, з них 2 – міжнародного рівня). Проведено 2 форуми, 14 науково-практичних конференцій, 9 наукових

семінарів/вебінарів, 4 педагогічні читання, 8 круглих столів, 8 інших заходів (презентації, заняття, тренінги, лекції). Співробітники інституту взяли участь у 74 науково-практичних масових заходах (у тому числі 33 – міжнародного рівня), 43 науково-практичних конференціях, 8 семінарах та вебінарах; 8 круглих столах тощо. Проведено 4 заходи у рамках спеціалізованих освітянських виставок.

Наукові працівники інституту брали участь у реалізації міжнародних освітніх проєктів, були організаторами і співорганізаторами 14 міжнародних наукових заходів в Україні, взяли участь у 23 міжнародних науково-практичних заходах (Республіка Польща, Болгарія, Еквадор).

Діяльність кафедри ЮНЕСКО відбувалась відповідно до угоди, укладеної НАПН України з ЮНЕСКО, яку за позитивним рішенням Сектору Освіти UNITWIN/UNESCO Chairs Programme поновлено до 2028 року⁴¹².

Вченими інституту опубліковано статті про діяльність установи у періодичних виданнях, соцмережах (понад 60 публікацій).

Результати діяльності інституту висвітлено в інформаційному науково-освітньому просторі. Бібліометричні профілі вчених установи в Google Scholar склали 100 % від загальної кількості. Їх представлення у системі «Бібліометрика української науки» становить понад 87 %; наявність цифрових ідентифікаторів вчених ORCID – 100 %; наповнення Електронної бібліотеки НАПН України продукцією інституту складає понад дві тисячі ресурсів, протягом 2024 р. до неї внесено 168 наукових публікацій. Середній індекс цитувань учених (індекс Гірша) інституту – 11, інституту – 79.

Результати наукових досліджень, наукова, навчальна та науково-виробнича продукція, підготовлена членами Відділення і вченими віднесених до нього наукових установ, систематично розміщуються в Електронній бібліотеці НАПН України, на сайтах НАПН України та її установ.

VIII.2.5. Відділення вищої освіти

Науково-організаційна діяльність Відділення вищої освіти НАПН України (далі – Відділення) упродовж 2024 р. спрямовувалася на аналіз та методичне, організаційне забезпечення і координацію наукової та науково-педагогічної діяльності з вирішення основних проблем, що постали перед вищою освітою, зумовлених упродовженням у країні воєнним станом.

Науково-організаційна діяльність здійснювалася згідно із планом роботи під керівництвом бюро у складі: академіка-секретаря П.Ю. Сауха, акад. Г.П. Шевченко, членів-кореспондентів НАПН України М.В. Гриньової, В.М. Ткаченка, директора Інституту вищої освіти НАПН України (далі – Інститут) д-ра пед. наук І.І. Драч, ректора Університету менеджменту освіти НАПН України (далі – Університет) д-ра філос. М.О. Кириченка та ученого секретаря канд. пед. наук М.В. Набока.

Ураховуючи необхідність дослідження актуальних проблем у сфері освіти, педагогіки і психології в умовах воєнного часу та із урахуванням потреб

⁴¹² ID2016UA1214 <http://surl.li/pbaakr>

повоєнного відновлення, реалізуючи завдання Програми спільної діяльності МОН України і НАПН України на 2024-2026 рр. (далі – Програма), вчені Відділення провели низку заходів, спрямованих на виконання нагальних завдань з реформування вітчизняної вищої освіти для приведення її у відповідність до стандартів і рекомендацій Європейського Союзу у зв'язку із відкриттям переговорів про вступ України до Євросоюзу.

Інститутом у тісній співпраці із Директоратом фахової передвищої, вищої освіти МОН України проведено низку заходів з аналізу та узагальнення поточних результатів реалізації Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки в умовах надзвичайних ситуацій та криз воєнного стану, визначення законодавчих передумов та основних концептів розвитку вищої освіти, зокрема модернізації мережі закладів вищої освіти, в контексті євроінтеграції. Спільно з МОН України, Національним Еразмус+ офісом в Україні, Національною командою експертів з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+, Інститутом демографії та проблем якості життя НАН України, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка проведено круглий стіл «Стратегія розвитку вищої освіти України в умовах надзвичайних ситуацій та криз воєнного стану» (23 вересня 2024 р.), XIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Цифровізація та забезпечення якості вищої освіти для забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти» (7 листопада 2024 р. за підтримки Генерального директорату з питань освіти, молоді, спорту і культури Європейської Комісії та Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури). Результатом цих та інших заходів стали пропозиції щодо гармонізації законодавства України про вищу освіту у контексті євроінтеграції, шляхів модернізації зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості цифрових освітніх програм в Україні із урахуванням трендів ЕНЕА, а також визначення особливостей забезпечення якості цифрової вищої освіти в умовах криз / надзвичайних ситуацій (пандемія, масштабна війна). До того ж вченими інституту відповідно до пріоритетного напрямку «Якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих» за підтримки Директорату фахової передвищої, вищої освіти МОН України:

- обґрунтовано теоретичні основи розвитку вітчизняної та зарубіжних систем вищої освіти і здійснено аналіз провідного досвіду;

- науково обґрунтовано використання рейтингових і класифікаційних механізмів оптимізації мережі закладів вищої освіти;

- підготовлено практичні пропозиції до проекту операційного плану реалізації Стратегії вищої освіти у 2025-2028 рр. для підвищення конкурентоспроможності і привабливості української вищої освіти, збільшення її внеску у посилення обороноздатності і прискорення повоєнного відновлення країни, подальшої євроінтеграції держави;

- розроблено пропозиції і рекомендації щодо актуалізації цілей і завдань Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки;

– проаналізовано поточні результати реалізації Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки;

– підготовлено пропозиції до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Зміни, що вносяться до Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки»;

– розроблено Концепцію розвитку відкритої науки в НАПН України на 2024-2030 рр. на виконання Національного плану щодо відкритої науки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2022 р. № 892-р.

Для виконання завдань Програми університетом та його інститутами проводилася цілеспрямована системна робота із розроблення законодавчих і нормативно-правових актів у галузі освіти, стандартів освіти, програм тощо. Вчені і науково-педагогічні працівники брали участь у роботі колегій, наукової ради, науково-методичної ради (науково-методичних комісій / підкомісій), предметних (галузевих) експертних комісій/груп, робочих груп, конкурсних комісій МОН України, здійснювали експертизу навчальної, навчально-методичної літератури для закладів дошкільної, загальної середньої (зокрема для дітей з особливим освітніми потребами), позашкільної, професійної (професійно-технічної) освіти для надання грифів МОН України; проводили спільні науково-методичні конференції, науково-практичні семінари, круглі столи, вебінари тощо, зокрема із проблем готовності і технологій підготовки учасників освітнього процесу до дій у надзвичайних ситуаціях, професійної трансформації діяльності методистів закладів післядипломної педагогічної освіти в умовах Нової української школи, організації і проведення щорічних наукових семінарів з метою впровадження результатів дослідницьких проєктів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та популяризації і залучення педагогічних працівників до науково-дослідної роботи, науково-методичного супроводу інноваційних проєктів, пілотних досліджень, педагогічних експериментів. За їх підсумками розроблено пропозиції до проєкту закону України «Про професійну освіту», класифікатора науково-технічного обладнання та устаткування; надано експертний висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо забезпечення створення українськомовного освітнього середовища в закладах освіти»; підготовлено експертні висновки і визначено переможців за результатами роботи в Центральному організаційному комітеті III етапу Всеукраїнського конкурсу авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів «Нові технології у новій школі» у номінації «Корекційно-розвиткові програми»; здійснено експертизу навчальної, навчально-методичної літератури для надання грифів і свідоцтв МОН України; взято участь у розробленні програми предметного тесту із педагогіки та психології Єдиного фахового вступного випробування для вступу на здобуття освітнього рівня магістра на основі національних рамкових кваліфікацій 6 та 7 рівнів, у роботі підгрупи з педагогіки

та психології Робочої групи з питань методичного, організаційного та аналітичного забезпечення Єдиного фахового вступного випробування, у роботі творчої групи з питань розроблення інструктивно-методичних рекомендацій щодо впровадження та використання технологій штучного інтелекту, які визначатимуть підхід до відповідального, етичного та ефективного використання систем ШІ в закладах загальної середньої освіти.

Білоцерківським інститутом неперервної професійної освіти (далі – БІНПО) університету із метою впровадження результатів дослідницьких проєктів у діяльність закладів професійної (професійно-технічної) освіти та популяризації і залучення їх педагогічних працівників до науково-дослідної роботи спільно з навчально-методичними центрами професійно-технічної освіти МОН України упродовж року проведено цикл регіональних науково-практичних семінарів:

- науково-методичний інтенсив «Сучасна дидактика для розвитку професійних навичок кваліфікованих робітників: освітні тренди і вимоги ринку праці»;

- науково-практичний семінар «Психолого-педагогічні чинники формування професійної компетентності кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану»;

- науково-практичний семінар «Педагогічна діяльність в епоху цифрового освітнього середовища: сучасні підходи та інструменти».

Залишається низка проблемних завдань Програми у сфері вищої освіти та науки, які потребують подальшого вирішення в рамках спільної діяльності МОН України і НАПН України у 2025 та 2026 рр., зокрема:

- розроблення стратегії інституційної трансформації університетів в умовах повоєнного відновлення;

- розроблення стратегії розвитку людського потенціалу вищої освіти;

- трансформація механізмів взаємодії вищої освіти та ринку праці як умови досягнення її конкурентоспроможності та подолання кваліфікаційного розриву;

- використання технологій штучного інтелекту у вищій освіті та в управлінні нею;

- оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки;

- трансформація системи забезпечення якості вищої освіти та її вдосконалення в контексті стійкого розвитку;

- розроблення принципів, підходів і методів забезпечення соціальної інклюзії у сфері вищої освіти;

- модернізація мережі закладів вищої освіти із метою підвищення їх конкурентоспроможності;

- удосконалення методики та процедури державної атестації наукових установ.

Загалом формулювання завдань і цілей співробітництва в рамках Програми спільної діяльності МОН та НАПН України, визначення проблем і ризиків, які потребують реагування, розроблення пропозицій, оприлюднення,

обговорення та затвердження спільного документа для подальшої взаємодії, а також урахування зацікавленості обох сторін спільної діяльності, яка базується на партнерських стосунках МОН України та НАПН України, створюють належне підґрунтя для досягнення цілей Програми.

Відповідна діяльність здійснювалася щодо реалізації програм співпраці НАПН України з НАН України, НАМУ України та НАПрН України.

Науково-організаційна та освітня діяльність вчених Відділення, наукових і науково-педагогічних працівників Інституту вищої освіти НАПН України та ДЗВО «Університет менеджменту освіти» в умовах воєнного стану здебільшого спрямовувалася на задоволення потреб громадян, юридичних осіб і держави в інформації для захисту національної безпеки. Поширення інформації як інструменту протистояння здійснювалося переважно за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій і набуло особливої актуальності з огляду на те, що в умовах безпосереднього воєнного зіткнення інформація стала стратегічним інструментом перемоги. Крім того, діючи в рамках Закону України «Про основи національного спротиву», вчені і науково-педагогічні працівники Відділення, університету та інституту упродовж 2024 р. здійснили низку просвітницьких та волонтерських заходів, проводили психологічні квести, тренінги, арт- і бібліотерапію для вимушено переміщених дітей та дітей, батьки яких перебувають у лавах ЗСУ в зоні бойових дій, навчали запобігання провокаціям і паніці, ескалації напруженості, спростовування фейків, підтримки ясності мислення і сприяння розвитку країни та збереженню її обороноздатності у доступний спосіб. Як представники педагогічної і психологічної наукової спільноти вчені фокусували увагу на підтриманні національної ідентичності і єдності нації на рівні свідомості кожного громадянина, територіальної громади, соціуму.

Інститутом вищої освіти НАПН України спільно з Інститутом демографії та проблем якості життя НАН України 18 листопада 2024 р. проведено круглий стіл «Повоєнне відновлення вищої освіти: зарубіжний досвід і світоглядно-методологічні засади», на якому обговорено педагогічні, демографічні, економічні, філософські, ціннісні та правові аспекти повоєнного відновлення вищої освіти України та ін. Науково-педагогічні працівники університету у звітному році продовжили реалізовувати міжнародний проєкт «Військова травма, посттравматичний стресовий розлад та підвищення психічної стійкості», організаторами якого є Академія спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської (м. Варшава, Республіка Польща) та CSPEC Israel (Держава Ізраїль).

Акад. М.З. Згуровський 6 листопада 2024 р. у штаб-квартирі ООН виступив на організованому ООН семінарі «Екологічна безпека під час війни та збройних конфліктів». Питання, порушені на семінарі, приуроченому до Міжнародного дня запобігання експлуатації довкілля під час війни та збройних конфліктів, стосувались екологічних наслідків війни в Україні. Голова Української Ради Миру акад. М.З. Згуровський виступив в Європейському парламенті (Брюссель, 29-30 жовтня 2024 р.) на Другому саміті «Партнерство і здоров'я ветеранів», у ході якого ініціював проєкт «Мир та здорова Україна», що

передбачає підтримку ментального здоров'я українців, які постраждали від війни. 20-21 листопада 2024 р. акад. М.З. Згуровський виступив на Міжнародному форумі «Економічне відродження України», який відбувся в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана і став логічним продовженням обговорення важливих аспектів відродження нашої держави на майданчиках Європарламенту та Організації Об'єднаних Націй за ініціативи Української Ради Миру.

Акад. А.А. Мазаракі сфокусував свою діяльність на забезпеченні управління Державним торговельно-економічним університетом в умовах викликів воєнного часу, створенні безпечних умов для навчання та викладання. Продовжилася робота із обладнання приміщень подвійного призначення та пунктів незламності. Наразі обладнано близько 40 таких приміщень загальною площею понад 4 тис. кв. м, що вміщують понад 5 тис. осіб. Приміщення університету забезпечено альтернативними джерелами живлення. В університеті активно велася волонтерська робота. Упродовж 2024 р. через «благодійну банку» університету акумульовано більше 700 тис. грн. На зібрані кошти придбано і передано квадрокоптер DJI MAVIC 3T бійцям бойового підрозділу Special Forces LEGIO V, придбано медикаменти та обладнання для відкриття відділення у військовому госпіталі, а також автобус для спецпідрозділу «KRAKEN» ГУР МО. Протягом року університетська спільнота проводила та долучалася до координації багатьох благодійних заходів, зокрема акцій із плетіння маскувальних сіток і «кікімор», майстер-класів і тренінгів з правил надання першої домедичної допомоги та поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів. Крім того, в університеті тричі проведено Дні донора, в результаті яких до донорського руху долучилось 144 ос., зібрано близько 65 літрів крові.

9-й сезон навчання 2024 р. стартап школа Вінницького відділення Інноваційної екосистеми «Sikorsky Challenge Ukraine» при Вінницькому національному технічному університеті під керівництвом чл.-кор. Р.Н. Кветного проводила з гаслом: «Візьми участь у стартап школі – допоможи фронту та Україні! Відновимо нашу державу!». Фінал проходив 19 листопада в он лайн режимі. Всі лауреати отримали грошові призи завдяки спонсорам за сприяння Р.Н. Кветного як незмінного голови журі конкурсу. До того ж Р.Н. Кветним разом з волонтерською організацією Мольфар організовано та залучено кошти для пошиття спеціальних ранців-баулів для воїнів ЗСУ за стандартами НАТО, виконано замовлення ЗСУ на 500 баулів-ранців, які відправлено на фронт. Видано книжку оповідань «Той, що почув», і всі гроші від її реалізації відправлено Фонду «Янголи Азову» на лікування та відновлення поранених і повернутих з полону воїнів.

Акад. М.В. Загірняк упродовж 2024 р. націлював колектив Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського на активну волонтерську діяльність, спрямовану на допомогу ЗСУ та соціально-вразливим категоріям мешканців м. Кременчука, співпрацю з БО «Благодійний фонд «Салівчанка» для збору і передачі на фронт теплого одягу для бійців, газових балонів, інструментів для ремонту техніки, зимових шин для автомобілів

тощо. Крім того, на запит бійців з передової волонтери збирали кошти для придбання сучасної військової амуніції. Зокрема для бійців, які воюють на Авдіївському, Бахмутському та Куп'янському напрямках, за кошти (39 000 гривень), зібрані викладачами і студентами кафедри автоматизації та інформаційних систем (АІС), придбано два комплекти зимових шин для автомобілів, газові балони, обігрівачі, інструменти для ремонту техніки, валянки, теплі рукавиці тощо. Також цією кафедрою зібрано кошти (30 000 гривень) для придбання десятих пристроїв радіоелектронної розвідки. Колектив університету збирав допомогу для прифронтового шпиталю на Куп'янському напрямі. До збирання вантажу долучилися не лише викладачі, але й фахівці відділів кадрів, бухгалтерії, планово-фінансового, збуту, Центру підвищення кваліфікації, канцелярії. На зібрані кошти закуплено 100 пар капців різних розмірів, футболки, спортивні штани, шкарпетки, простирадла, наволочки, рушники (шили власноруч з нового махрового полотна), а також засоби гігієни та мийні засоби. Студенти і викладачі університету збирали вовняну пряжу, із якої нав'язали майже сто баффів, десятки шкарпеток для бійців на передовій.

Із метою психологічної підтримки дітей в умовах війни студенти-майбутні психологи разом зі своїми викладачами проводили психологічні квести, тренінги, арт- та бібліотерапії для вимушено переміщених дітей, дітей, батьки яких перебувають у лавах ЗСУ в зоні бойових дій. Разом з дітьми та їхніми батьками вони збирали і передавали бійцям смаколики, символічні подарунки.

Водночас у Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського виконувалися науково-технічні розробки, спрямовані на створення новітньої конкурентоспроможної науково-технічної продукції, необхідної в умовах воєнного стану. Зокрема виконуються експериментальні роботи коштом загального фонду державного бюджету за темою «Розробка ударно-фрикційного пристрою для зміцнення стволів гармат у промислових і польових умовах». На оперативне відновлення критичної інфраструктури внаслідок воєнних дій спрямовано також розробки:

– «Автоматизована геоінформаційна система моніторингу навколишнього природного середовища на основі системної інтеграції державних, муніципальних та громадських засобів»;

– «Створення оперативно формованих автономних джерел електропостачання для роботи при ліквідації пошкоджень об'єктів критичної інфраструктури»;

– «Діагностика аварійних режимів, керування та енергобезпека електротехнічного обладнання об'єктів критичної інфраструктури в умовах воєнного стану».

Вчені університету спільно з UoL, Агентством Азербайджанської Республіки з розмінування (ANAMA) й Міжрегіональним центром гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС України здобули грант на реалізацію проекту «MineSensa», який передбачає створення серії промислових зразків робота-розмінувальника.

Вже два роки поспіль акад. М.В. Загірняк входить до ТОП-20 найвпливовіших науковців світу за даними дослідників Стенфордського університету та аналітиків видавництва Elsevier і Sci Tech Strategies станом на 1 серпня 2024 р.

Чл.-кор. НАПН України О.В. Співаковський виступив перед міжнародними партнерами з доповідями про академічну стійкість української вищої освіти на прикладі Херсонського державного університету:

- в університеті Страсбургу, Франція;
- в Бюро у справах освіти та культури Державного департаменту США;
- в Офісі American Councils for International Education у Вашингтоні, США;
- в університеті штату Флорида, США.

Університет «Україна» (акад. П.М. Таланчук) брав участь у заході «Тиждень боротьби з мовою ворожнечі», присвяченому Міжнародному дню ООН протидії мові ворожнечі, який відбувся 17-20 червня 2024 р. у м. Страсбурзі у Раді Європи. 4-5 липня 2024 р. університет долучився до другої Міжнародної конференції Twinning UK-Ukraine «Роль університетів у повоєнному відновленні України», яка відбулася в рамках програми «Ініціатива Єднання» у Посольстві Великої Британії в Польщі та на базі міжнародного університету «Академія Фінансів та Бізнесу Вістули».

З метою зміцнення братерських взаємин між українським і латвійським народами 12 листопада 2024 р. організовано й проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Історична місія українського і латвійського народів у боротьбі за європейські та світові демократичні цінності в умовах воєнної агресії росії проти України».

Значущою була діяльність й інших членів Відділення.

Основні результати наукових досліджень членів Відділення та наукових установ оприлюднювалися в психолого-педагогічній періодиці, у публічних виступах учених на наукових конференціях, презентаціях, круглих столах, семінарах, виставках тощо. Зокрема упровадження результатів наукових досліджень, виконуваних в Університеті менеджменту освіти, відбувалося на сторінках кафедр у рубриці «Е-бібліотека кафедри»⁴¹³, у репозитарії університету⁴¹⁴ та в Електронній бібліотеці НАПН України. Динаміка завантажень результатів наукових досліджень та розробок упродовж звітного року та року, що передував звітному, позитивна, кількість завантажень у звітному році становить 15250 і порівняно з попереднім роком (14920) зросла на 330 за статистичними даними Електронної бібліотеки НАПН України.

Упровадження результатів наукових досліджень здійснювалося шляхом їх оприлюднення в Електронній бібліотеці НАПН України та на сайті Інституту вищої освіти; розповсюдження через виступи на конференціях, семінарах, круглих столах; використання під час реалізації освітньо-наукових програм підготовки здобувачів вищої освіти, при підготовці пропозицій до нормативних

⁴¹³ <http://umo.edu.ua/biblioteka-kafedri-n>

⁴¹⁴ <http://umo.edu.ua/scientific-library/depozitary>

документів та у дисертаційних дослідженнях. Загальна кількість завантажень наукової продукції вчених інституту у звітному році склала:

- з сайту Електронної бібліотеки НАПН України – 5124 раз;
- з сайту Інституту вищої освіти НАПН України – 1100 раз.

При цьому слід зазначити, що умови оприлюднення та впровадження результатів наукових досліджень, обміну інформацією про теоретичні, наукові, практичні досягнення, зазнаючи впливу воєнного стану, різко погіршились і водночас спонукали до пошуку і ширшого впровадження онлайн-майданчиків, активнішого використання комплексу відео- та аудіообладнання, збільшення його кількості, вдосконалення логістичних схем дистанційного проведення освітньо-наукових заходів для комунікації та ефективної взаємодії вчених віднесених до Відділення установ з представниками наукових спільнот та освітньої практики. Такий інструмент комунікацій надав усім бажаючим доступ до наукових розробок, а вченим – можливість реалізації власного потенціалу.

Моніторинг упровадження результатів наукових досліджень вчених Відділення здійснювався шляхом: поширення інформації щодо продукції за результатами наукових досліджень Інституту вищої освіти НАПН України у наукових виданнях, електронних ресурсах, матеріалах міжнародних і всеукраїнських конференцій, інших науково-практичних заходів; розміщення продукції у мережі інтернет, зокрема на сайтах Електронної бібліотеки НАПН України, інституту⁴¹⁵ та репозитарії університету⁴¹⁶, що забезпечують її доступність. Статистичні дані завантажень наукової продукції у звітному році свідчать про істотне зростання кількості її користувачів.

Упровадження результатів наукових досліджень членів Відділення традиційно відбувалося на міжнародних та всеукраїнських заходах, зокрема на міжнародних семінарах, форумах, круглих столах та науково-практичних конференціях за участю іноземних партнерів з стейкхолдерів. З огляду на режим воєнного стану у 2024 р. переважну більшість заходів організовано та успішно проведено в онлайн форматі.

Заходи з питань подальшого реформування системи вищої освіти України, адаптації її до кращих європейських освітніх стандартів на основі вдосконалення національного законодавства у сфері вищої освіти, розвитку професійної компетентності, лідерства є традиційними й проводяться щороку. Низка конференцій проводиться порівняно віднедавна, зокрема щодо інклюзивної освіти, її якості, зв'язку вищої освіти із ринком праці, цифровізації вищої освіти, відкритої науки. Широкомасштабна російська агресія зумовила появу нових міжнародних та всеукраїнських заходів і спільних наукових досліджень за темами боротьби за європейські та світові демократичні цінності в умовах війни росії проти України, ролі університетів у її повоєнному відновленні, супроводу людей з посттравматичним стресовим розладом тощо.

Вченими Відділення упродовж звітнього року підготовлено та опубліковано 14 монографій і розділів монографій, 7 підручників і навчальних посібників,

⁴¹⁵ <http://ihed.org.ua/ua/resursy/biblioteka.html>

⁴¹⁶ <http://umo.edu.ua/scientific-library/depozitary>

6 навчальних програм, словник, понад 22 збірники матеріалів міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій і близько 60 статей у різних виданнях. Загалом вченими Відділення підготовлено 107 публікацій проти 87, передбачених паспортом бюджетної програми на 2024 р.), у тому числі 27 у наукових виданнях, що індексуються у Web of Science Core Collection та інших наукометричних базах, проти 25, передбачених паспортом бюджетної програми. Це зумовлено підвищенням публікаційної активності вчених Відділення, внаслідок чого загальний обсяг наукової продукції, реальний приріст кількості і якості інформації та суми знань у сфері освіти, педагогіки та психології, загалом науковий ефект, зросли.

Зросла у 2024 р. і кількість членів Відділення, які мають публікації у виданнях, що індексуються у базах даних Scopus та/або Web of Science. Кількість членів Відділення, які мають публікації у виданнях, що індексуються у цих базах, складає 11 ос. або 40 % від облікового складу. І надалі продовжується тенденція до зростання кількості праць в електронному вигляді, що зумовлена запровадженням воєнного стану.

Традиційно упродовж року активно публікували результати своїх наукових досліджень академіки М.В. Загірняк, М.З. Згуровський, С.В. Ківалов, В.І. Луговий, П.Ю. Саух, А.А. Мазаракі і члени-кореспонденти М.В. Гриньова, Р.Н. Кветний, Д.Г. Лук'яненко, В.С. Пономаренко, О.В. Чалий та інші. Значно зросла за підсумками року публікаційна активність чл.-кор. НАПН України М.В. Гриньової. Поруч із значними досягненнями в організаційній та адміністративній роботі, М.В. Гриньова активно досліджує основи педагогічної майстерності, педагогічні технології, менеджмент закладів освіти, саморегуляцію в освітньому процесі тощо, за результатами яких оприлюднила монографію у співавторстві, опублікувала 34 статті, зокрема 4 публікації в наукометричних виданнях, включених до баз даних Scopus, Web of Science, 15 – в інших наукометричних виданнях (Index Copernicus), а також 15 статей у фахових виданнях категорії Б.

Поширення вітчизняної педагогічної теорії і практики за кордоном

Багато уваги упродовж звітнього року членами Відділення приділено реалізації завдань Стратегії розвитку НАПН України на 2023-2027 рр. щодо подальшого розвитку її міжнародного співробітництва. Основними напрямками міжнародної співпраці є: залучення та організація навчання іноземних студентів в університетах за місцем роботи членів Відділення; провадження спільних наукових досліджень, публікація результатів наукових досліджень у міжнародних виданнях різних рівнів; участь у роботі конференцій, семінарів, симпозіумів; спільне виконання грантових проектів; участь у роботі редколегій міжнародних видань та міжнародна експертна діяльність; організація та сприяння реалізації програм подвійних дипломів; стажування здобувачів вищої освіти та програми академічної мобільності тощо. Стратегічними цілями такої співпраці є налагодження і розвиток стратегічного партнерства із зарубіжними університетами, науковими установами, міжнародними асоціаціями, консорціумами.

Найпоширенішою є участь у реалізації проєктів Програми міжнародної співпраці Європейського Союзу Еразмус+ у сфері освіти, молоді та спорту та реалізації європейської рамкової програми «Горизонт Європа» щодо розвитку наукової та інноваційної сфер у 2021-2027 роках, важливих для європейської інтеграції національних сфер освіти і науки. В рамках таких заходів відбувалося обговорення спільних планів з організації семінарів, стажувань для науковців, обмін досвідом та інформацією й науковими матеріалами, організація наукових конференцій і підписання угод про співробітництво. Зокрема чл.-кор. М.В. Гриньова взяла участь в роботі III Міжнародної науково-практичної конференції «Україна – Литва: історичні, мовно-культурні та туристські паралелі», яка відбулася в Інституті литовської літератури та фольклору (м. Вільнюс, Литва), I Міжнародного наукового форуму «Основні цілі стратегії сталого розвитку: проблеми та перспективи», VI Міжнародної літньої школи «Наукова досконалість – походження, дослідження, результати», що проходила в Університеті імені Адама Міцкевича в Познані, у науковій конференції «Рівність освіти. Виклики-потреби-можливості. (Не)існуючі дискурси», що проводилася в Поморському університеті (м. Слупськ, Польща).

Поширення вітчизняної педагогічної практики за кордоном вченими Відділення відбувалося переважно шляхом виступів на міжнародних науково-практичних конференціях, участі у міжнародних грантових проєктах. Зокрема у 2024 р. акад. А.А. Мазаракі брав участь у реалізації проєкту Еразмус+ (напрямок забезпечення академічної свободи та інклюзії шляхом цифровізації) (АЕШ) 101081850 – АБГО – ЕКА8МШ-ЕВи-2022-СВНЕ.

Акад. М.В. Загірняк доповідав на міжнародних конференціях за кордоном та в Україні за участю іноземних фахівців, зокрема:

– XXXIII Sympozjum Srodowiskowe PTZE «Zastosowania Elektromagnetyzmu we Współczesnej Inżynierii i Medycynie». Szklarska Poreba, Poland, 09-12 June 2024;

– 9th International Symposium on Applied Electromagnetics SAEM'24, Szklarska Poreba, Poland, 7-16 June 2024;

– Electromagnetic Phenomena in Nonlinear Circuits (EPNC) 2024 conference, Portoroz, Slovenia, 18-21 June 2024;

– 42nd International Conference on Electronics and Nanotechnology (ELNANO), Kyiv, Ukraine, 13-16 May, 2024.

– 6th International Conference on Modern Electrical and Energy System (MEES), Kremenchuk, Ukraine, 18-21 September 2024.

Чл.-кор. О.В. Співаковський здійснював координацію проєкту грантової Програми Еразмус+ напрям КА2 (розвиток потенціалу вищої освіти за напрямом 3: структурні проєкти на підтримку реформ) у переміщеному Херсонському державному університеті. За його керівництва також реалізовувався проєкт грантової Програми Еразмус+ напрям КА220-НED (проєкти співпраці у сфері вищої освіти).

Чл.-кор. М.В. Гриньова брала участь у проєктах Erasmus+KA2: Bringing Opportunities and Organizational Success to Small Local Universities

in Ukraine (101083203–BOOST), Boosting Digital Excellence and Aptitude of Universities in the Countries of East Partnership (101129280– BEAUCOUP) та Designing and Implementation of Liberal Arts Studies in Ukraine (101129385– LibArt_UA).

Чл.-кор. В.С. Бакіров виголосив доповідь на міжнародній конференції «Студії Центрально-Східної Європи – перспективи розвитку», проведеній на факультеті «Artes Liberales» Варшавського університету.

Чл.-кор. К.В. Балабанов узяв активну участь у форумі грецької національної меншини (спільноти) України «Всеукраїнський науково-практичний форум «Греки України: збереження ідентичності в умовах російської агресії. Суспільно-політичний, історико-культурний і мовний аспект» (м. Київ). Ним проведено кілька зустрічей та обговорення питань розвитку дружби й співробітництва між народами України та Республіки Кіпр з Тимчасовою повіреною у справах Республіки Кіпр в Україні Ліною Темістоклеус.

Національний університет «Одеська юридична академія» (акад. С.В. Ківалов) продовжував реалізовувати програму Еразмус+ напрям КАІ (кредитна мобільність). У рамках цієї форми міжнародного співробітництва здійснюється академічний обмін між університетом та закордонними освітніми установами.

Університет «Україна» (акад. П.М. Таланчук) підтримував багатосторонні зв'язки із освітніми і науковими центрами зарубіжних країн, завдяки яким студенти та викладачі лише у 2024 р. мали змогу відвідати з навчальними візитами Велику Британію, Німеччину, Литву, Польщу, Болгарію та Грузію, де не лише вивчали досвід цих країн з імплементації інклюзивної політики на рівні держави та закладів освіти, але й ділилися своїм унікальним досвідом. А з огляду на те, що в університеті навчаються студенти із 27 країн світу, в тому числі Великої Британії, Італії, Литви, Німеччини, Словенії, Швейцарії, Туреччини, Держави Палестина, Йорданії, Лівії, Саудівської Аравії, Республіки Корея та інших, можливості для ділового співробітництва дуже широкі. Тому зусилля керівників та викладачів університету спрямовано на укладання договорів про довгострокове партнерство із університетами, спрямованих на їх підтримку університету під час російської агресії, що забезпечить основу спільної роботи, а також запровадженню низки академічних заходів співпраці. Задля цього укладено угоди із Canterbury Christ Church University (Велика Британія) та Mykolas Romeris University (Литва) для проведення спільного дослідження із подальшим створенням кейсу супроводу людей з посттравматичним стресовим розладом за програмою проекту «ISTAR» (інклюзивна освіта для соціальної трансформації, доступності та відповідальності). Викладачі і студенти університету відвідували тренінги з лідерства та трансформаційної діяльності у Портсмутському університеті (Велика Британія), здобувачі вищої освіти та науково-педагогічні працівники університету взяли участь у тренінгу за міжнародним проектом Програми Erasmus+ (напряму Jean Monnet «Європейський досвід впровадження систем управління якістю продукції та

послуг)), відповідно до укладених угод мають можливість скористатися програмою DAAD – німецькою програмою академічних обмінів, зокрема за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія».

Упродовж звітнього року набуло поширення проведення гостьових лекцій та обрання курсів, які буде включено до програм академічної мобільності між закладами вищої освіти України та держав-партнерів. З такими лекціями на різних міжнародних освітніх і наукових форумах за кордоном виступали академіки М.З. Згуровський, М.В. Загірняк, А.А. Мазаракі та члени-кореспонденти В.С. Бакіров, М.В. Гриньова, Д.Г. Лук'яненко, О.В. Співаковський та ін. З іншого боку, проведення гостьових лекцій в університетах та наукових установах України задля якісної підготовки висококваліфікованих фахівців поступово набуває поширення, однак обмежується насамперед фінансовою спроможністю закладів вищої освіти та наукових установ.

З огляду на офіційний старт переговорів про вступ України до Європейського Союзу від 25 червня 2024 р. для узгодження положень майбутнього договору про вступ України до Євросоюзу за розділами «Наука та дослідження» і «Освіта та культура» вчені Відділення розробили пропозиції та відповіли на питання анкети для двосторонньої зустрічі представників МОН України та Європейської Комісії в рамках здійснення офіційного скринінгу відповідності законодавства України праву ЄС за переговорним розділом 25 «Наука та дослідження».

Виконання Стратегії розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 рр. відповідно до «Орієнтовних щорічних індикаторів розвитку НАПН України» свідчить про певні позитивні результати. Зокрема Інститутом вищої освіти та Університетом менеджменту освіти приділяється увага розширенню міжнародного співробітництва, розвитку науково-дослідницького потенціалу наукових / науково-педагогічних працівників, про що свідчать їх середній вік, відсоток працівників з науковими ступенями, кількість стажувань за кордоном, кількість працівників, що підвищили кваліфікацію, відсоток працівників за основним місцем роботи та ін. Значною є кількість підготовлених і поданих пропозицій до законодавчих і нормативно-правових актів у сфері освіти, наданих експертних висновків, участь учених у експертних радах, комісіях, групах, комітетах на національному рівні. Водночас є резерви для підвищення якості наукових досліджень і експериментальних розробок, розширення їх упровадження в практику, використанні можливостей участі у конкурсах Національного фонду досліджень України, зростанні середнього індексу цитувань учених, кількості видань НАПН України, які входять до наукометричних баз даних, та кількості публікацій у виданнях, що індексуються у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, кількості публікацій у зарубіжних виданнях, кількості публікацій англійською та іншими мовами.

Міжнародне співробітництво Інституту вищої освіти НАПН України та Університету менеджменту освіти упродовж 2024 р. здійснювалося відповідно

до положень ст. 75 «Основні напрями міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти» Закону України «Про вищу освіту» та положень Стратегії інтернаціоналізації НАПН України, затвердженої постановою Президії НАПН України від 18 березня 2021 р. з урахуванням обмежень щодо співпраці з рф та рб.

Основні напрями діяльності Інституту вищої освіти НАПН України із розвитку та налагодження наукових зв'язків зі спорідненими науковими установами та закладами вищої освіти інших держав, міжнародними організаціями і фондами з питань освіти у звітному році полягали в:

- організації та проведенні спільних наукових досліджень;
- організації та проведенні спільних освітніх і наукових заходів;
- стажуванні науковців і аспірантів;
- ініціюванні та реалізації спільних освітніх і наукових проєктів.

У 2024 р. в інституті у межах виконання планових наукових досліджень також досліджувалися світові та європейські тенденції розвитку і здійснювався аналіз провідного зарубіжного досвіду і кращих практик. Упродовж року Інститут брав участь у 4 міжнародних проєктах, які найбільше враховують особливості функціонування закладів вищої освіти в умовах воєнного стану і відповідають завданням реформування системи вищої освіти держави, зокрема: проєкті «ARISE: Просування стійкої та інноваційної вищої освіти в Україні / Advancement of Resilient and Innovative Higher Education in Ukraine» (2024-2026 pp.); проєкті ЄС «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» (REDU)⁴¹⁷, (2020-2024 pp.), проєкті Програми ЄС Еразмус+ «Посилення співпраці між університетами і громадами» (UNICOM) (2023-2027 pp.). Також інститут виконував проєкт «Модель персоналізованого навчання студентів на основі віртуального навчального середовища інтелектуального тьюторства «Навчання без обмежень» (SMART-PL) (2023-2026 pp.).

Маючи досить широку мережу організацій-партнерів у європейських країнах, інститут організував і провів низку спільних масових науково-практичних заходів в Україні та взяв участь у міжнародних наукових заходах за кордоном.

Міжнародна діяльність Університету менеджменту освіти є складовою його Стратегії розвитку на 2023-2027 pp. і спрямована на виконання її завдань та забезпечення функціонування Університету як суб'єкта міжнародних відносин відповідно до ст. 66-68 Закону України «Про вищу освіту». Основними напрямками діяльності є забезпечення доступу до сучасних освітніх стандартів, інноваційних методик навчання та можливостей для академічного обміну здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників, участь у міжнародних дослідницьких проєктах, а також спільних наукових заходах та публікаціях. Міжнародне співробітництво університету координувалося Центром міжнародного співробітництва та освіти.

В університеті сформувалася потужна мережа міжнародних партнерів –

⁴¹⁷ <https://ihed.org.ua/internationalization/redu/>

закладів освіти, наукових організацій та центрів з 20 країн Європи і Америки, які взаємодіють з ним у науковій, освітній, інформаційній, обмінній і культурній галузі у межах діючих угод про співпрацю та меморандумів про взаєморозуміння. У 2024 р. укладено 7 нових угод та меморандумів про співробітництво, зокрема угоди про співпрацю: з International Public Organization «International Projects» (Швейцарська Конфедерація) та з Грузинським авіаційним університетом (Грузія), про партнерство між Білоцерківським інститутом неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» та Естонською асоціацією інженерів (Estonian Association of Engineers), меморандуми про співпрацю та взаєморозуміння: із Університетом Штату Північна Кароліна (США), з організацією Суспільного корисного товариства «Людина в біді» (Člověk v tísni, o.p.s. Чеська Республіка), про створення та розвиток всеукраїнської мережі з визнання іноземних освітніх кваліфікацій UaReNet (Ukrainian Recognition Network), Договір про партнерство та співробітництво у межах проекту Reallyenglish (Велика Британія) на електронній платформі для вивчення англійської мови English 4 Ukraine Маріупольського державного університету.

У звітному році університет продовжував брати участь у 6 міжнародних проектах:

– «Rebuilding Ukraine: Modular Housing Hackathon» в рамках European Design Upgrade 3.0 у рамках програми «Креативна Європа»;

– українсько-австрійському проєкті «Лідерство і менеджмент в умовах війни», започаткованому Аташе з питань освіти Посольства Австрійської Республіки в Україні, Уповноваженим з питань освіти Міністерства освіти, науки та досліджень Австрії Домініком Айзенманном та OeAD (Австрійською службою міжнародної співпраці в галузі освіти і досліджень);

– українсько-польському проєкті Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego pod tytułem «Biblioteka dla wszystkich. Równi, Różni, Wazni»;

– українсько-польському проєкті партнерів університету – Університетом Вінсента Поля в м. Любліні та Католицьким університетом ім. Іоанна Павла II в м. Любліні «Urzeczywistnianie wartości moralnych jako czynnik budowania szkoły będącej miejscem azylu (Badania wśród uczniów szkół Polskich i Ukraińskich)»;

– міжнародному проєкті «Citizenship Education and European Values – Educational Aspect» за програмою Erasmus+ Jean Monnet Networks (621298-EPP-1-2020-1-CZ-EPPJMO-NETWORK);

– міжнародний проєкт «Військова травма, посттравматичний стресовий розлад та підвищення психічної стійкості», організаторами якого є Академія спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської (м. Варшава, Республіка Польща) та CSPEC Israel (Держава Ізраїль).

Головною ціллю міжнародної співпраці є підвищення інституційної спроможності університету та посилення його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг.

Найбільш актуальними напрямками міжнародної співпраці сьогодні стали програми подвійних дипломів, наукове стажування, написання спільних

грантових проєктів, публікації у науково-практичних журналах, включених до наукометричних баз Scopus та Web of Science, а також проведення спільних заходів.

За підсумками Аудиторського звіту за результатами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм Національною академією педагогічних наук України за період з 1 січня 2021 р. по 31 травня 2024 р. для усунення виявлених недоліків та зауважень Відділенням погоджено для Інституту вищої освіти НАПН України та Університету менеджменту освіти перелік заходів на їх усунення та контролюється їх виконання.

З метою приведення щорічних звітів інституту та університету у відповідність до «Методичних рекомендацій з підготовки Звіту про діяльність підвідомчої установи Національної академії педагогічних наук України» Відділенням розроблено і надано рекомендації в частині узагальненої інформації про найвагоміші результати наукових досліджень та/або діяльності установи у звітному році за пріоритетністю в межах рівнів освіти із зазначенням практичної цінності та опису впливу результатів дослідження на розвиток науки, суспільства та економіки, узгодження проблеми дослідження із його завданнями та отриманими результатами.

Відповідно до листа МОН України від 29 серпня 2024 р. № 1/15544-24 щодо організаційних заходів з підготовки і виконання міністерством функцій єдиного державного замовника на підвищення кваліфікації кадрів, що передані від інших головних розпорядників коштів, у т.ч. і від НАПН України, Відділенням ініційовано розгляд на засіданні Президії НАПН України 17 жовтня 2024 р. питання «Про затвердження структури ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України» та підтримано рішення Президії НАПН України щодо затвердження його нової структури на 2025 р. за КПКВК 6551060 за загальним фондом та спеціальним фондом, а ректора університету зобов'язано привести у відповідність до затвердженої структури його штатний розпис.

Відділенням підготовлено і винесено на засідання Президії НАПН України питання «Про результати наукового дослідження «Підвищення дослідницької спроможності університетів України в умовах війни та повоєнного відновлення в контексті імплементації концепції «Відкрита наука», виконаного в Інституті вищої освіти НАПН України упродовж 2021-2023 рр.», і «Про освітню, наукову і науково-організаційну діяльність Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» за 2019-2023 рр. та перспективи його розвитку». Крім того, Відділенням підготовлено і винесено на спільне засідання Президії НАПН України та вченої ради Сумського державного університету питання «На шляху до університету світового класу: досвід і перспективи». Ухвалені рішення спрямовують зусилля вчених, наукових і науково-педагогічних працівників Інституту вищої освіти, Університету менеджменту освіти, Сумського державного університету на підвищення ефективності наукових досліджень та вдосконалення професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Дистанційно проведено 11 засідань бюро Відділення, на яких розглянуто 28 питань стосовно організації, планування, внесення змін до планів наукових досліджень, погодження кандидатур, затвердження звітів, упровадження та моніторингу результатів досліджень, виконуваних членами Відділення та науковими підрозділами віднесених до нього установ, контролю виконання рішень загальних зборів і постанов Президії НАПН України. На засіданнях бюро також аналізувалася наукова діяльність членів Відділення за підсумками 2024 р.

VIII. СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І НАУКОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

VIII.1. Виконання Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2024-2026 роки

У 2024 р. розпочато реалізацію нової Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2024-2026 роки (далі – Програма), підписаної 2 квітня 2024 р. Міністром О.В. Лісовим і президентом НАПН України В.Г. Кременем та затвердженої наказом НАПН України від 2 квітня 2024 р. № 24 о.д. Новою Програмою передбачено виконання 111 заходів, спрямованих на вирішення нагальних завдань з реформування вітчизняної освіти, за такими дев'ятьма напрямками: «Доступна та якісна дошкільна освіта», «Нова українська школа», «Позашкільна освіта», «Сучасна професійна (професійно-технічна) і фахова передвища освіта», «Якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих», «Розвиток науки та інновацій», «Цифровізація освіти», «Психологічний супровід освіти» та «Загальні проблеми розвитку освітнього простору». За ініціативи Директорату шкільної освіти МОН України нова Програма доповнена окремим розділом «Позашкільна освіта».

Найважливішими результатами виконання Програми у 2024 р. у сфері освіти, педагогіки і психології в умовах воєнного стану та із урахуванням необхідності повоєнного відновлення у тісній взаємодії фахівців МОН України та вчених НАПН України є:

– активна участь упродовж 2024 р. вчених академії у розробленні, обговоренні, внесенні пропозицій та зауважень до законодавчих і нормативно-правових актів у галузі освіти;

– забезпечення **якості дошкільної освіти** в умовах воєнного стану у тісній співпраці із Директоратом дошкільної та інклюзивної освіти, Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, зокрема здійснення науково-методичного супроводу вченими *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* проекту ЮНІСЕФ «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні» і розроблення науковцями Центру раннього розвитку дитини та дошкільної освіти *Інституту проблем виховання НАПН України* методичних рекомендацій щодо діагностики та забезпечення якісної освіти дітей раннього та дошкільного віку;

– забезпечення **розвитку загальної середньої та профільної освіти**, зокрема вченими *Інституту педагогіки НАПН України* у співпраці із Директоратом шкільної освіти МОН України:

- розроблено навчально-методичне забезпечення освітнього процесу;
- підготовлено: підручники, навчальні і навчально-методичні посібники, навчальні програми для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти; модельні навчальні програми із предметів мовно-літературної, суспільно-гуманітарної освітніх галузей, STEM, фізичної культури, безпеки та здоров'я для методичного

супроводу та забезпечення профільної середньої освіти; модельну навчальну програму «Захист України» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти;

- розпочато інноваційний освітній проєкт всеукраїнського рівня «Науково-методичне забезпечення STEM-освіти в закладах освіти» (вересень 2024 р. – грудень 2027 р. (наказ МОН України від 9 жовтня 2024 р. № 1438);

– на виконання завдання моніторингу готовності й потреб учителів до використання цифрових засобів та ІКТ у закладах загальної середньої освіти *Інститутом цифровізації освіти НАПН України* спільно з Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України проведено Міжнародну конференцію «Цифрова компетентність вчителя НУШ» 2024: інновації в умовах змін» (21 березня 2024 р.). Учасники конференції розглянули нагальні проблеми цифровізації освіти: науково-методологічні підходи до розвитку цифрової компетентності, безпеки використання цифрових інструментів у шкільній освіті, цифровий освітній контент для реалізації дидактичних цілей предметних галузей, дидактичні аспекти використання цифрових засобів навчання у шкільній освіті під час війни, використання віртуальної/доповненої реальності та штучного інтелекту для розвитку цифрової компетентності, цифрове освітнє середовище нової української школи у військовий час, інформаційно-комунікаційні технології у професійній освіті та підвищенні кваліфікації вчителя та ін.;

– *Інститутом обдарованої дитини НАПН України* за підтримки МОН України, НАН України спільно із НЦ «Мала академія наук України», кафедрою ЮНЕСКО з наукової освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова з 23 по 26 жовтня 2024 р. проведено міжнародну науково-практичну онлайн-конференцію «Обдаровані діти – скарб нації». У заході взяли участь близько 3 тис. педагогів України. За результатами конференції підготовлено рекомендації та матеріали, розміщені на сайті інституту⁴²⁴;

– забезпечення **безбар'єрності освітніх послуг**, на виконання якого вченими *Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* спільно з фахівцями Директорату дошкільної та інклюзивної освіти МОН України підготовлено:

- методичні рекомендації для закладів дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої, вищої освіти із урахуванням потреб осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з інвалідністю, людей старшого віку та інших вразливих представників окремих соціальних груп;

- модельні навчальні програми для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку;

– підготовка для сфери **професійної (професійно-технічної) освіти** *Інститутом професійної освіти НАПН України* спільно із Директоратом професійної освіти МОН України практичних матеріалів для освітніх кейсів з

⁴²⁴ <http://surl.li/fqliwz>

енергоефективності та безпеки праці в повоєнному будівництві; із охорони довкілля та ресурсозбереження в повоєнній аграрній галузі; державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти у повоєнний час;

– науково-методичне **забезпечення професійного й особистісного розвитку** науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, із реалізації якого вченими *Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України*:

- укладення низки навчальних програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти;

- розроблення психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників в умовах війни та повоєнного відновлення України, зокрема аналітичних матеріалів «Психологічний супровід професійної діяльності педагогічних працівників в умовах світових змін: актуальні питання повоєнного відновлення та євроінтеграції України», спрямованих на підтримку ментального здоров'я педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти (вчителів, соціальних педагогів, психологів);

– у сфері **вищої освіти** вченими *Інституту вищої освіти НАПН України* у тісній співпраці із Директоратом фахової передвищої, вищої освіти МОН України:

- проведено 23 вересня 2024 р. круглий стіл «Стратегія розвитку вищої освіти України в умовах надзвичайних ситуацій та криз воєнного стану. Розбудова мережі закладів вищої освіти України» спільно із МОН України, Національним Еразмус+ офісом в Україні, Національною командою експертів з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+, Інститутом демографії та проблем якості життя НАН України, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка. Учасники заходу здійснили аналіз та узагальнили поточні результати реалізації Стратегії розвитку вищої освіти в Україні в умовах надзвичайних ситуацій та криз воєнного стану, визначили законодавчі передумови та основні концепти розвитку вищої освіти, зокрема модернізації мережі закладів вищої освіти в контексті євроінтеграції.

- проведено 7 листопада 2024 р. XIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Цифровізація та забезпечення якості вищої освіти для забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти» спільно з МОН України, Національним Еразмус+ офісом в Україні, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, Спілкою ректорів закладів вищої освіти України, а також командою Національних експертів з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+ (HERE team)⁴²⁵. Захід відбувся за підтримки Генерального директорату з питань освіти, молоді, спорту і культури Європейської Комісії та Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. У рамках конференції представлено процеси гармонізації законодавства України у вищій

⁴²⁵ <http://surl.li/icwlcx>

освіті відповідно до євроінтеграції, шляхи модернізації зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості цифрових освітніх програм в Україні із урахуванням трендів ЕНЕА, а також особливості забезпечення якості цифрової вищої освіти в умовах криз/надзвичайних ситуацій (пандемія, масштабна війна);

- обґрунтовано використання рейтингових і класифікаційних механізмів оптимізації мережі закладів вищої освіти та подано пропозиції до проекту операційного плану реалізації Стратегії розвитку вищої освіти у 2025-2028 рр.;

- у галузі **соціальної психології** вченими *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* у взаємодії з Директоратом шкільної освіти та Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України:

- підготовлено цикл відео лекцій з питань подолання освітніх втрат, зокрема щодо відновлення мотивації до навчання, формування самостійності, психологічних особливостей підлітків 7-9 класів. Ці матеріали увійшли в програму навчання проєкту «Майстерклас: навчання для тренерів НУШ у 7-9 класах», організованого ГС «Освіторія» у співпраці з ЮНЕСКО та МОН України;

- розроблено Комплекси діагностичних методик оцінки рівня медіатравматизації (3 діагностичні комплекси методик оцінювання рівня медіатравматизації для трьох вікових категорій: 4-7, 8-13 та 14-18 років;

- вченими *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* за підтримки Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України підготовлено практичні матеріали щодо психологічного супроводу відновлення освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти та психологічної безпеки освітнього середовища.

Вчені академії активно залучені до робочих груп, експертних та конкурсних комісій МОН України із розроблення освітніх стандартів та програм, здійснюють експертизу навчально-методичної літератури для закладів освіти, беруть участь у розробленні, обговоренні, внесенні пропозицій та зауважень до законодавчих і нормативно-правових актів у галузі освіти, здійснюють науково-методичний супровід дослідно-експериментальних робіт, інноваційних проєктів та пілотних досліджень у закладах освіти різних рівнів тощо.

За напрямом спільної діяльності **«Доступна та якісна дошкільна освіта»** у взаємодії з Директоратом дошкільної та інклюзивної освіти та Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України:

- *Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України* здійснюється наукове керівництво дослідно-експериментальною роботою «Психолого-педагогічні умови становлення ціннісних орієнтацій дітей в ігровій та навчальній діяльності освітньої системи «Радість розвитку»;

- Центром раннього розвитку дитини та дошкільної освіти *Інституту проблем виховання НАПН України* з метою розроблення теоретичних засад створення системи забезпечення якості дошкільної освіти в умовах воєнного стану підготовлено монографію «Теоретичні та методичні засади забезпечення

якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану» і методичні рекомендації щодо забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку. Розробляються організаційно-педагогічні умови залучення батьків до використання дидактичних можливостей цифрового середовища в освіті дітей раннього та дошкільного віку, підготовлено методичні рекомендації для батьків та вихователів.

Для дошкільної освіти дітей з особливими потребами *Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* розробляється змістове, програмне і методичне забезпечення. Зокрема, на запит МОН України підготовлено аналітичні матеріали щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг в закладах дошкільної та загальної середньої освіти⁴²⁶. Здійснено аналіз проблеми із реалізації послуги раннього втручання дітям з особливими потребами та створення сприятливого середовища в закладах дошкільної освіти для розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Проведено низку науково-практичних заходів.

21-22 лютого 2024 р. у Києві за ініціативи Радниці-Уповноваженої з прав дитини та дитячої реабілітації Дар'ї Герасимчук у співпраці з МОН України та Координаційним центром з розвитку сімейного виховання та догляду дітей за підтримки ЮНІСЕФ Україна, Люмос Україна та за участі *Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* відбулася Стратегічна сесія з розроблення Концепції трансформації спеціальної освіти. Команда залучених спеціалістів з числа практиків, науковців урядовців, законотворців, громадських організацій, батьків зі всієї України визначили основні цілі й завдання спеціальної освіти, що мають стати чіткими векторами в етапі трансформації у відповідності з існуючими викликами і сучасними підходами. Продуктивною виявилася робота щодо розроблення 4 пілотних освітніх продуктів для дітей: зі складними порушеннями розвитку, з порушенням слуху, з порушенням зору, з порушенням інтелектуального розвитку за умови осучаснення спеціального навчання, створення мережі провайдерів та визначенням шляхів забезпечення ефективного менеджменту⁴²⁷.

За напрямом спільної діяльності «**Нова українська школа**» Директоратом шкільної та Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України і вченими *Інституту педагогіки НАПН України* здійснено низку заходів з підготовки пілотування профільної середньої освіти:

– участь у національному форумі «Реформування старшої профільної середньої освіти (академічні ліцеї)», організованому МОН України за експертної підтримки Організації економічного співробітництва та розвитку;

– у рамках виконання наукового дослідження «Науково-методичні засади формування і реалізації обов'язкового компонента змісту профільної середньої освіти академічного спрямування» підготовлено освітню програму профільної середньої освіти академічного спрямування, модельні навчальні програми:

• модельну навчальну програму з предметів мовно-літературної освітньої галузі (обов'язковий компонент профільної середньої освіти);

⁴²⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742529/>

⁴²⁷ <https://ispukr.org.ua/?p=11515>

- модельну програму з предметів освітньої галузі STEM (обов'язковий компонент профільної середньої освіти);
- модельну програму з предметів суспільно-гуманітарної освітньої галузі (обов'язковий компонент профільної середньої освіти);
- модельну програму з предметів освітньої галузі фізичної культури, безпеки та здоров'я (обов'язковий компонент профільної середньої освіти).
- модельну навчальну програму «Захист України» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти.

Упродовж 2024 р. здійснювався науково-методичний супровід реформи нової української школи, у результаті якого обговорено дослідження «Нова українська школа в 5-6-х класах: виклики впровадження»; підготовлено:

- підручники, навчальні та навчально-методичні посібники, навчальні програми для 7 класів закладів загальної середньої освіти;
- рукописи підручників з цифровими електронними додатками для апробації у 8-х пілотних класах закладів загальної середньої освіти;
- модельні навчальні програми «Громадянська освіта» для 8-9 класів закладів загальної середньої освіти та STEM для 5-9 і 7-9 класів закладів загальної середньої освіти;
- навчальні програми на основі модельних навчальних програм для 5-7 класів закладів загальної середньої освіти;
- модифіковані (скорочені) освітні програми українознавчого компонента із української мови, української літератури, історії України та географії для закладів загальної середньої освіти;
- інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти;
- методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у школах у 2024-2025 навчальному році;
- методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання у 5-9 класах закладів загальної середньої освіти;
- оновлену Типову освітню програму для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти;
- Концептуальні засади реформування історичної освіти в школах; методичний поради́ник науковців інституту до початку нового 2024-2025 навчального року.

На постійній основі здійснюється обговорення нормативних освітніх документів, участь у роботі експертних рад, журі конкурсу «Учитель року» тощо.

Для методистів післядипломної педагогічної освіти проведено вебінар «Професійна трансформація методистів в умовах реформ НУШ» для ознайомлення із актуальними питаннями методичної роботи в умовах реформ НУШ, надання практичних рекомендацій та інструментів для ефективної роботи в умовах сучасних викликів.

Розроблено модельні навчальні програми для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку

та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку, рекомендовані МОН України, наказ від 25 вересня 2024 р. № 1377.

Для науково-методичного забезпечення процесів цифровізації загальної середньої освіти вченими *Інституту цифровізації освіти НАПН України* підготовлено низку публікацій:

– монографію⁴²⁸ та препринт⁴²⁹ «Цифрова компетентність вчителя нової української школи: 2024: інновації в умовах змін»;

– збірник матеріалів «Моніторинг готовності та потреб українських вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ»;

– інформаційні бюлетені:

– Штучний інтелект: найкращі інструменти для оптимізації процесу навчання в школі, № 1, 2024 р.⁴³⁰;

– Цифровий освітній проєкт Eduguides.ua для підтримки українських дітей і батьків у Польщі, № 2, 2024 р.⁴³¹;

– Інформаційно-комунікаційні технології для організації та підтримки STEAM-проєктів у закладах загальної освіти, № 3, 2024 р.⁴³² та ін.

У співпраці із відділом STEM-освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» з 12 по 14 червня 2024 р. *Інститутом обдарованої дитини НАПН України* проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «STEM-освіта від теорії до практики»⁴³³.

Із метою сприяння реалізації основних положень «Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» *Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського* систематично здійснюється інформаційне забезпечення розвитку Нової української школи шляхом поповнення електронного інформаційного ресурсу «Бібліотека Нової української школи»⁴³⁴.

Спільно з ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» на виконання наказу МОН України «Про проведення щорічного Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек» від 12 серпня 2014 р. № 931 із 1 по 31 жовтня щорічно проводиться Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек. Здійснено науково-методичний супровід організації заходів, підготовлено й оприлюднено рекомендації щодо проведення всеукраїнського місячника шкільних бібліотек у 2024 р. під гаслом «Читаюча шкільна родина – стратегічне завдання бібліотеки». За підсумками Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек проведено вебінар⁴³⁵.

Цьогоріч у Програмі за ініціативи Директорату шкільної освіти МОН України виокремлено напрям співпраці «**Позашкільна освіта**», на його

⁴²⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741602/>

⁴²⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/740746/>

⁴³⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740061/>

⁴³¹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740406/>

⁴³² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740255/>

⁴³³ <http://surl.li/kecvio>

⁴³⁴ <http://dnpb.gov.ua/ua/бібліотека-нової-української-школи/>

⁴³⁵ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/Recommendations_monthly_2024.pdf

виконання вчені *Інституту проблем виховання НАПН України* долучилися до робочої групи із розроблення Концепції розвитку позашкільної освіти відповідно до наказу МОН від 29 квітня 2024 р. № 590. За участі лабораторії позашкільної освіти інституту оновлено освітню програму курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів позашкільної освіти Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України. Навчально-тематичний план, навчальні модулі, тематика курсових робіт розміщено на сайті: <https://nenc.gov.ua/> у розділі «Підвищення кваліфікації».

За пріоритетним напрямом **«Сучасна професійна (професійно-технічна) і фахова передвища освіта»** за тісної взаємодії з Директоратом професійної освіти МОН України *Інститутом професійної освіти НАПН України* взято участь в обговоренні проєкту Закону України «Про професійну освіту», розробленні проєкту стандарту вищої освіти для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності «015 Професійна освіта» («Оцінювач професійних кваліфікацій», «Водій автотранспортного засобу», «Офіціант»; «Психолог»; «Візажист. Візажист-стиліст» «Майстер з монтажу навісних вентилязованих фасадів світлопрозорих конструкцій», «Інсталлятор інженерних систем та устаткування») та професійних стандартів.

Здійснювалося розроблення навчально-методичного забезпечення щодо застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної та аграрної галузей та сфери ресторанного обслуговування. Підготовлено збірники освітніх кейсів (з енергоефективності та безпеки праці в повоєнному будівництві; з охорони довкілля та ресурсозбереження в повоєнній аграрній галузі); методичні рекомендації (самовдосконалення педагогічних працівників фахових коледжів; механізми державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти у повоєнний час).

Проведено низку науково-практичних масових заходів, зорієнтованих на подолання освітніх втрат і розривів та відновлення України.

Білоцерківським інститутом неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України із метою впровадження результатів дослідницьких проєктів у діяльність закладів професійної (професійно-технічної) освіти та популяризації і залучення педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти до науково-дослідної роботи проведено цикл регіональних науково-практичних семінарів спільно із навчально-методичними центрами професійно-технічної освіти МОН України:

– науково-методичний інтенсив «Сучасна дидактика для розвитку професійних навичок кваліфікованих робітників: освітні тренди і вимоги ринку праці», 28 березня 2024 р.⁴³⁶;

⁴³⁶ <http://surl.li/uefyqv>

– науково-практичний семінар «Психолого-педагогічні чинники формування професійної компетентності кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану», 26 квітня 2024 р.⁴³⁷;

– науково-практичний семінар «Педагогічна діяльність в епоху цифрового освітнього середовища: сучасні підходи та інструменти», 25 червня 2024 р.⁴³⁸.

Відповідно до пріоритетного напрямку **«Якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих»** за підтримки Директорату фахової передвищої, вищої освіти МОН України, *Інститутом вищої освіти НАПН України*:

– обґрунтовано теоретичні основи з проблем розвитку вітчизняної і зарубіжних систем вищої освіти та здійснено аналіз провідного досвіду;

– науково обґрунтовано використання рейтингових і класифікаційних механізмів при оптимізації мережі закладів вищої освіти⁴³⁹;

– надано практичні пропозиції до проєкту операційного плану реалізації Стратегії вищої освіти у 2025-2028 роках, важливі для підвищення конкурентоспроможності і привабливості української вищої освіти, її внеску у посилення обороноздатності і прискорення повоєнного відновлення країни, подальшої євроінтеграції держави⁴⁴⁰;

– розроблено пропозиції і рекомендації щодо актуалізації цілей і завдань Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки⁴⁴¹;

– проаналізовано поточні результати реалізації Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки⁴⁴²;

– підготовлено пропозиції до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Зміни, що вносяться до Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 року № 286-р «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки»;

– на виконання Національного плану щодо відкритої науки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2022 р. № 892-р. розроблено Концепцію розвитку відкритої науки в НАПН України на 2024-2030 роки⁴⁴³.

Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України розроблено науково-методичне забезпечення підготовки викладачів закладів вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства, що включає: монографію «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства»; збірник наукових праць «Цифровий супровід професійної підготовки майбутніх викладачів у воєнний та повоєнний час»; практичний poradnik «Розвиток педагогічної майстерності викладачів закладів вищої освіти в цифровому

⁴³⁷ <http://surl.li/exzwwfg>

⁴³⁸ <http://surl.li/ghdast>

⁴³⁹ doi.org/10.37472/v.naes.2024.6213

⁴⁴⁰ doi.org/10.37472/v.naes.2024.6213

⁴⁴¹ doi.org/10.37472/v.naes.2024.6214

⁴⁴² doi.org/10.37472/v.naes.2024.6214

⁴⁴³ <https://naps.gov.ua/ua/press/announcements/3373/>

освітньому середовищі у повоєнний час»; методичні рекомендації «Підготовка викладача закладу вищої педагогічної освіти до цифрової безпеки у повоєнний час».

Поглиблено мережеву взаємодію із закладами вищої педагогічної освіти в межах функціонування об'єднання інституцій-партнерів «Педагогічна синергія»; закладами-партнерами розроблено проект «Положення про практичну підготовку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти України» для МОН України.

З метою науково-методичного супроводу професійного розвитку бібліотекарів закладів загальної середньої освіти *Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського* проведено науково-практичні заходи із розвитку компетентностей бібліотекарів закладів загальної середньої освіти:

– практичний семінар для шкільних бібліотекарів м. Києва в Інституті підвищення кваліфікації Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

– методичний івент «Інформація та її вплив на дітей під час війни»;

– флешмоб «Цифрова безпека – мій захист», 6 лютого 2024 р.⁴⁴⁴;

– тренінг «Інформація та особливості її споживання під час війни», ЗЗСО № 136 м. Києва, 23 травня 2024 р.;

– методичний івент «Цифрова медіагігієна та медіабезпека бібліотекарів в умовах війни та повоєнної відбудови», 6 червня 2024 р.⁴⁴⁵;

– всеукраїнський вебінар «Стійкість та інновації: освітянські бібліотеки в умовах викликів і змін», 19 серпня 2024 р.⁴⁴⁶.

На виконання пріоритетного напрямку **«Розвиток науки та інновацій»**: НАПН України у співпраці з МОН України взяла участь у підготовці:

– Порядку використання коштів, що будуть передбачені у державному бюджеті, починаючи з 2025 р., для додаткової підтримки пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок;

– проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності», розроблений відповідно до абзацу четвертого пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України від 21 грудня 2023 р. № 3534-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності».

У співпраці з Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України вченими академії здійснюється науково-методичний супровід інноваційних проєктів, пілотних досліджень, педагогічних експериментів, експертиза освітніх проєктів, зокрема у 2024 р. науковцями лабораторії психології навчання ім. І.О. Синиці *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* проведено психологічну експертизу навчальних матеріалів, спрямованих на формування громадянської компетентності в учнів

⁴⁴⁴ <https://dnpp.gov.ua/ua/?news=38298>

⁴⁴⁵ <https://dnpp.gov.ua/ua/?news=39691>

⁴⁴⁶ <https://dnpp.gov.ua/ua/?events=40646>

зкладів загальної середньої освіти засобами відповідних навчальних предметів (інтегрованих курсів).

Здійснено експертизу проєкту дослідження «Удосконалення інформаційних ресурсів у сфері науки в частині реєстрації, внесення, збереження, пошуку та обміну даних, а також створення бази даних на основі НПА у сфері науки» з розроблення наукових засад державної політики у сферах освіти і науки, інноваційної діяльності в зазначених сферах (член-кор. С.Г. Литвинова, *Інститут цифровізації освіти НАПН України*).

З метою забезпечення доступу вчених та науково-педагогічних працівників до джерел наукової і науково-технічної інформації *Інститут цифровізації освіти НАПН України* продовжує методично-технологічний супровід Електронної бібліотеки Національної академії педагогічних наук України⁴⁴⁷. Суттєву роботу із адміністрування внесень електронних ресурсів до бібліотеки виконує *Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського НАПН України*. Станом на жовтень 2024 р. сховище електронної бібліотеки містить близько 36 тис. ресурсів у вільному доступі, що завантажено користувачами понад 16,6 млн. разів зі 191 країни світу. З початку воєнного стану на цей час до Електронної бібліотеки НАПН України внесено майже 9,3 тис. ресурсів та здійснено понад 7,3 млн. завантажень. Серед найчастіше завантажуваних ресурсів: технологічна документація відповідно до вимог державного стандарту професійно-технічної освіти; ресурси із психології, зокрема теоретичні основи конфліктології з урахуванням особливостей виникнення, розвитку і розв'язання конфліктів у закладах освіти, тренінг емоційної компетентності для практичних психологів, соціальних педагогів, педагогічних працівників закладів освіти, студентів та ін., також матеріали із різних предметів для учнів середньої школи (українська мова, біологія, хімія та ін.).

На виконання завдання Програми щодо науково-методичного супроводу використання веборієнтованих автоматизованих інформаційних систем формування і розвитку вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології *Інститутом цифровізації освіти НАПН України* підготовлено аналітичні матеріали щодо стану і перспектив розроблення цифрових інструментів формування вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології та проведено:

– VII Міжнародну науково-методичну конференцію «Передові технології реалізації освітніх ініціатив», 7 лютого 2024 р.⁴⁴⁸;

– вебінар «Портрет вченого в цифровому суспільстві» в рамках «Весняної школи молодого науковця 4.0» спільно з Радою молодих учених при МОН України, 30 травня 2024 р.

Інститутом професійної освіти НАПН України спільно з Директоратом професійної освіти МОН України, Academy of Silesia (Katowice, Poland), The Academy of Applied Sciences - Academy of Management and Administration in Opole

⁴⁴⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/>

⁴⁴⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739334>

(Poland) проведено V Міжнародну науково-практичну конференцію «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства», 17 жовтня 2024 р.⁴⁴⁹.

Крім того, *Інститутом професійної освіти НАПН України* проведено:

– Міжнародну науково-практичну конференцію «Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи», 9 травня 2024 р.⁴⁵⁰;

– Всеукраїнський науково-практичний вебінар «Екоорієнтована професійна підготовка майбутніх фахівців для повоєнної економіки: стан, виклики, перспективи», 26 лютого 2024 р.⁴⁵¹;

– Всеукраїнський науково-практичний вебінар «Екологізація освіти для повоєнної відбудови економіки та енергетичної незалежності України», 28 жовтня 2024 р.⁴⁵².

На реалізацію державної освітньої політики, спрямованої на утвердження української національної ідентичності *Інститутом проблем виховання НАПН України* спільно з ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Проблеми утвердження в учнівської та студентської молоді української національної та громадянської ідентичності», 27 червня 2024 р.⁴⁵³.

За пріоритетним напрямом «**Цифровізація освіти**» у співпраці із Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України та Директоратом професійної освіти МОН України, у 2024 р. *Інститутом цифровізації освіти НАПН України* проводились практико орієнтовані заходи для забезпечення науково-методичного супроводу використання інформаційно-комунікаційних технологій у закладах освіти різного рівня: імерсивних технологій та інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти й для професійного розвитку педагогічних кадрів; засобів відкритих освітньо-наукових інформаційних систем для розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників.

Під час дводенного цифрового марафону навчено понад 680 вчителів закладів загальної середньої освіти. У рамках заходу відбувся обмін досвідом використання цифрових технологій для організації освітнього процесу, співпраці в класі, залучення учнів. Участь взяли, зокрема, вчителі шкіл кризових регіонів України – Херсонської, Луганської, Одеської, Сумської та Дніпропетровської областей.

Організовано і проведено майстер-класи щодо використання інструментів ІІІ в освітній і науковій діяльності (423 учасники).

Розроблено й проведено дистанційний курс «Розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами відкритих освітньо-наукових інформаційних систем». Пройшли курс і отримали сертифікати на 2 кредити понад 400 слухачів.

⁴⁴⁹ <https://youtu.be/EqpfuG-r4xU>

⁴⁵⁰ <http://surl.li/mxclvw>

⁴⁵¹ <https://www.youtube.com/watch?v=vnEc1VtNhh4&t=2729s>

⁴⁵² <https://www.youtube.com/watch?v=xHY5A9-wO2c&t=4s>

⁴⁵³ <https://www.youtube.com/watch?v=a5DVCLYk1iw>

П'ятий рік поспіль здійснюється моніторинг готовності та потреб вчителів щодо використання цифрових засобів, зокрема третій рік – моніторинг в умовах війни. За результатами моніторингу готовності та потреб українських вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ підготовлено збірник матеріалів.

Інститутом професійної освіти НАПН України спільно із Директоратом професійної освіти МОН України проведено Всеукраїнський конкурс на кращий електронний освітній матеріал або ресурс «Планета ІТ» з розміщенням правил і результатів конкурсу на сайті інституту⁴⁵⁴.

Реалізація пріоритетного напрямку **«Психологічний супровід освіти»** здійснюється науковими установами Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України у співпраці з Директоратами дошкільної та інклюзивної освіти, шкільної освіти, фахової передвищої, вищої освіти МОН України. Так, з метою методичного забезпечення діяльності практичних психологів, соціальних педагогів і методистів у закладах освіти в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення *Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України* підготовлено практичний посібник «Психологічні технології сприяння позитивному психічному здоров'ю різних верств населення України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення»⁴⁵⁵ та здійснюється розроблення практичних посібників «Формування мілітарної ідентичності учнів України в умовах воєнного часу»; «Діагностика адаптаційних ресурсів здобувачів загальної середньої освіти та їхніх батьків для подолання наслідків війни»; методичних рекомендацій «Засоби формування мілітарної ідентичності учнів» та практичного посібника. Оприлюднення цих видань заплановано на 2025 р.

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України розпочав роботу щодо адаптації для використання в психолого-педагогічному супроводі дітей з особливими освітніми потребами програми «Навчання дітей навичок зцілення». Партнерами в підготовці цього проєкту виступили зарубіжні некомерційні організації Heal Trauma International (США) та Children and War Foundation (Норвегія / Велика Британія).

Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України здійснюється розроблення й апробація соціально-психологічних стратегій відновлення здорового способу життя в умовах породжених війною викликів суспільному здоров'ю. Зокрема завершується підготовка методичних рекомендацій «Соціально-психологічні інструменти промоції здорового способу життя» та навчальної програми «Психологія здорового способу життя».

На виконання завдання щодо розроблення інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії школи і сім'ї в контексті реформи «Нова українська школа» завершується підготовка практичного посібника «Сім'я як виразник громадської думки щодо розвитку освіти у поствоєнному суспільстві»; навчально-методичного посібника «Підвищення ролі сім'ї як стейкхолдера освіти»; методичних рекомендацій «Стратегії взаємодії сім'ї та школи у поствоєнний

⁴⁵⁴ <https://ivet.edu.ua/planeta-it/>

⁴⁵⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/742839>

період» та довідкового видання «Сім'я і освіта: психологічний словник-довідник».

З метою методичного забезпечення діяльності практичних психологів щодо діагностики чинників розвитку обдарованої особистості вченими відділу діагностики обдарованості *Інституту обдарованої дитини НАПН України* розроблено методичний посібник «Теоретико-методичні засади діагностики чинників розвитку обдарованої особистості».

Інститутом професійної освіти НАПН України проведено короткострокові курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти за модульним курсом «Психологічний і соціальний супровід навчання осіб з особливими потребами внаслідок війни» тривалістю 30 годин / 1 ЄКТС (лютий-березень 2024 р.)⁴⁵⁶.

Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України здійснюється розроблення психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників в умовах війни та повоєнного відновлення України, зокрема аналітичних матеріалів «Психологічний супровід професійної діяльності педагогічних працівників в умовах світових змін: актуальні питання повоєнного відновлення та євроінтеграції України», спрямованих на підтримку ментального здоров'я педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти (вчителів, соціальних педагогів, психологів) в умовах війни та водночас в умовах відновлення й подолання освітніх розривів й євроінтеграції освіти і науки України, покращення якості професійної діяльності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, у тому числі й профорієнтаційної роботи з учнями.

Упродовж 2024 р. наукові працівники *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* плідно співпрацювали з підрозділами МОН України у питанні підвищення ефективності функціонування психологічної служби системи освіти, зокрема вони входять до складу робочих груп з розроблення професійного стандарту «Педагог соціальний» та трансформації психологічної служби системи освіти України.

Також співробітники центру залучені до робочої групи для реалізації проекту чат-бот «Психолог» згідно з наказом НАПН України від 4 квітня 2024 р. № 25. Робоча група утворена із вчених НАПН України та Інституту проблем штучного інтелекту МОН України і НАН України із метою реалізації проекту чат-бот «Психолог», який на основі використання сучасних технологій штучного інтелекту розширить можливості надання психологічної допомоги населенню в часи війни.

Загалом визначені на 2024 р. завдання та заходи Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2024-2026 роки виконано попри складні для країни та її освіти умови воєнного стану.

⁴⁵⁶ <http://surl.li/ejxppb>

Водночас існує низка проблемних завдань на різних рівнях освіти, які потребують подальшого вирішення в рамках спільної діяльності МОН України і НАПН України, зокрема:

у загальній середній освіті:

– узгодження механізмів підготовки навчально-методичного забезпечення організації освітнього процесу в ліцеях для успішного впровадження профільного навчання;

– створення науково-методичного забезпечення діагностики психологічних ресурсів розвитку обдарованих учнів ліцею в умовах повоєнного відновлення країни;

у професійній (професійно-технічній) та фаховій передвищій освіті:

– прискорення прийняття Закону України «Про професійну освіту»;

– удосконалення механізмів оцінювання робіт учасників Всеукраїнського конкурсу для педагогічних працівників закладів професійної та вищої освіти на кращий електронний освітній ресурс «Планета-ІТ» з огляду на сучасні виклики і проблеми функціонування вітчизняної освіти й науки в умовах війни;

у вищій освіті та освіті дорослих:

– розроблення стратегії інституційної трансформації університетів в умовах повоєнного відновлення;

– розроблення стратегії розвитку людського потенціалу вищої освіти;

– трансформація механізмів взаємодії вищої освіти та ринку праці як умови досягнення її конкурентоспроможної якості та подолання кваліфікаційного розриву;

– використання технологій штучного інтелекту в освіті та в управлінні освітою;

– оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки;

– трансформація системи забезпечення якості вищої освіти та її вдосконалення в контексті стійкого розвитку;

– розроблення принципів, підходів та методів забезпечення соціальної інклюзії у сфері вищої освіти;

– модернізація мережі закладів вищої освіти з метою підвищення їх конкурентоспроможності;

– дослідження андрагогічних засад професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах формальної і неформальної освіти, специфіки корпоративного навчання науково-педагогічних працівників ЗВО;

– здійснення наукового та навчально-методичного супроводу професійного розвитку науково-педагогічних працівників ЗВО;

– розширення мережі центрів андрагогічної майстерності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих;

– сприяння професіоналізації педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих;

– доопрацювання з метою прискорення прийняття Закону України «Про освіту дорослих»;

психологічний супровід освіти:

– удосконалення науково-методичних та правових засад здійснення експериментально-психологічних досліджень в закладах освіти різних рівнів в умовах воєнного стану;

– удосконалення науково-методичних та правових засад здійснення психологічного супроводу суб'єктів освітньої діяльності в умовах воєнного стану та надання їм психологічної допомоги у дистанційному та комбінованому форматі;

– розширення співпраці у спільних робочих групах з розроблення концептуальних та нормативних документів у галузі освіти і науки;

– удосконалення методики та процедури державної атестації наукових установ;

– покращення управління і науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти та створення при МОН України дорадчого органу – координаційної ради психологічної служби;

загальні проблеми розвитку освітнього простору:

– оновлення змісту психолого-педагогічної підготовки педагогів на бакалаврському, магістерському і докторському освітньому рівнях з урахуванням сучасних викликів: євроінтеграційних тенденцій, умов воєнного стану, стандартів якості у європейському просторі тощо;

– проведення заходів з метою апробації результатів дослідження, впровадження продукції, спрямованої на удосконалення психолого-педагогічної, фахової підготовки вчителя, у релокованих і порубіжних закладах вищої педагогічної освіти, фахової передвищої освіти педагогічного спрямування, що пов'язано з безпековими ризиками, неможливістю проведення занять онлайн і офлайн тощо;

– вирішення потребує проблема залучення міжнародного фінансування для реалізації програми спільної діяльності МОН України і НАПН України, зокрема у рамках грантової підтримки освіти, здійснюваної країнами-партнерами України;

– розроблення науково-методичного забезпечення гнучкого переходу між рівнями освіти та типами закладів, зокрема між закладами дошкільної освіти, загальної середньої освіти та спеціальними закладами загальної середньої освіти для дотримання інтересів дитини з особливими освітніми потребами;

– виконання спільних інноваційних освітньо-наукових проєктів та дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня із фінансовою підтримкою МОН України;

– популяризація, оприлюднення та впровадження в сферу науки й освіти результатів спільної діяльності МОН України та НАПН України;

– сприяння МОН України та НАПН України розробленню і реалізації державної політики щодо розвитку мережі освітянських бібліотек МОН України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки України, здійснення спільних проєктів і програм, спрямованих на інноваційний розвиток мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

VIII.2. Виконання ПРОГРАМИ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ НА 2023-2025 РОКИ

Продовження реалізації у 2024 р. Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2023-2025 роки (далі – Програма) здійснювалося у складних умовах воєнного стану із урахуванням перспективних завдань повоєнного відновлення та євроінтеграції з метою посилення результативності та розвитку освітньо-наукового потенціалу країни.

Серед завдань Програми: взаємодія дослідницьких інфраструктур, проведення комплексних міждисциплінарних досліджень у рамках проекту Плану відновлення України, спільна участь у науково-експертній діяльності, підготовці законотворчих ініціатив у сфері науки та освіти, участь у редколегіях наукових періодичних видань, підготовка наукових і навчальних видань, проведення тематичних науково-комунікаційних та виставкових заходів з питань розвитку освіти і науки, зокрема у рамках Всеукраїнського фестивалю науки тощо.

Важливою складовою спільної діяльності НАН України та НАПН України є *спільне членство і взаємне представництво* в керівних органах НАН України і НАПН України. Зокрема президент НАПН України В.Г. Кремень бере участь у роботі президії та загальних зборів НАН України, Ради президентів академій наук України.

Перший віцепрезидент НАПН України В.І. Луговий та начальник науково-організаційного відділу апарату Президії НАПН України І.Ю. Регейло взяли участь у Міжнародному симпозіумі, присвяченому пам'яті академіка НАН України Б.Є. Патона «Оцінювання результатів наукових досліджень у сучасних реаліях: еволюція підходів у когнітивному, соціально-економічному та управлінському аспектах», що відбувся 28 листопада 2024 р. у НАН України під головуванням президента НАН України А.Г. Загородного та під патронатом Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО). Вченими НАПН України презентовано доповідь «Оцінювання науки, оцінювання в науці: проблема врахування закономірностей розвитку».

Науково-координаційною радою Секції суспільних наук і гуманітарних наук НАН України щороку здійснюється експертиза фундаментальних наукових досліджень, запланованих до виконання в наукових установах НАПН України. У 2024 р. погоджено 13 тем фундаментальних досліджень для виконання у 2025 р.

До *найважливіших результатів* виконання Програми у 2024 р. можна віднести наступні:

– спільне сприяння вчених НАН України та НАПН України проведенню інноваційної політики в галузі сучасної освіти, впровадженню психологічно обґрунтованих новітніх методів і методик в освітній процес, узагальненню досвіду творчих освітян і науковців;

– спільне обговорення гостроактуальних проблем сучасної науки, пов'язаних з необхідністю забезпечити плідну наукову відповідь на виклики нинішньої ситуації, зокрема різних аспектів переживання особистістю кризових

умов воєнного часу та можливості надання психологічної допомоги різним верствам населення в умовах війни;

– розроблення спільних міждисциплінарних наукових досліджень, зокрема підготовка проєкту дослідження «Розробка інтелектуальної природномовної системи для подолання психологічних розладів здоров'я учасників бойових дій у воєнний та повоєнний періоди» (*Інститут соціальної та політичної психології НАПН України та Інституту проблем штучного інтелекту МОН і НАН України*), поданого на конкурс Національного фонду досліджень України «Наука для зміцнення обороноздатності України»;

– проведення та участь у численних спільних науково-практичних заходах з питань розвитку освіти і науки в умовах воєнного стану, повоєнного відновлення країни та євроінтеграції.

На виконання Програми вченими відділу навчання української мови та літератури *Інституту педагогіки НАПН України* спільно з відділом стилістики, культури мови та соціолінгвістики Інституту української мови НАН України проведено міжвідомчий вебінар «Динаміка мовної норми в науково-освітньому дискурсі початку ХХІ ст. Шкільний підручник як текст», 28 травня 2024 р. Учасниками вебінару стали вчителі, студенти і викладачі закладів вищої освіти, методисти інститутів післядипломної освіти обговорили актуальні питання підручникотворення, стандартів сучасної української літературної мови, унормування науково-освітньої комунікації та ін.

Учені НАН України у складі експертних груп МОН України активно долучилися до експертизи підручників для 7 класів з основних навчальних предметів для базової середньої освіти, підготовленими вченими *Інституту педагогіки НАПН України* у 2024 р.

Вчені *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* регулярно долучаються до засідань міждисциплінарного наукового семінару Фонду В.М. Глушкова «Проблеми розвитку розуму і взаємодії розумних систем та їх підсистем», що працює на постійній основі на базі Київського будинку вчених НАН України. Цьогоріч забезпечувались презентація і поглиблене обговорення новітніх ідей і актуальних розробок науковців різних установ НАПН і НАН України серед наукової громадськості України, а завдяки проведенню ряду засідань в онлайн режимі – і зарубіжних країн.

Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України у співпраці з Інститутом української мови НАН України, Інститутом літератури імені Тараса Шевченка НАН України, Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Кафедрою ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття» 15 лютого 2024 р. проведено щорічний вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства», присвячений Міжнародному дню рідної мови (International Mother Language Day 2024). Обговорено питання популяризації рідного слова, зміцнення мотивації до опанування норм української мови, формування

ціннісного ставлення до української мови як чинника національної безпеки та ін.⁴⁵⁷.

Вчені інституту та інших наукових установ НАПН України активно долучаються до підготовки публікацій е-ВУЕ – портальної версії «Великої української енциклопедії», загальне керівництво підготовкою якої здійснюється НАН України

У 2024 р. започатковано співпрацю інституту з комунальним закладом позашкільної освіти «Київська Мала академія наук учнівської молоді» – територіального відділення Національного центру «Мала академія наук України», в рамках якої проведено низку методичних семінарів для ліцеїстів Київського військового ліцею імені Івана Богуна.

Продовжено діяльність у складі науково-дослідної лабораторії з вивчення і розроблення гуманітарних ідей академіка В.І. Вернадського, що діє під егідою Комісії з розроблення наукової спадщини академіка В.І. Вернадського НАН України. Вчені НАПН України взяли участь у підготовці та загальній редакції колективної монографії «Ноосфера Вернадського, сучасна освіта і наука» (д. психол. н. В.В. Рибалка, ред., 2024).

Лабораторією морального, громадянського та міжкультурного виховання *Інституту проблем виховання НАПН України* від 2023 р. спільно з Національним ботанічним садом імені М.М. Гришка НАН України реалізується Програма «Екологічними стежками рідної України», що впроваджується за ініціативи та підтримки Донецької обласної державної адміністрації у рамках Міжвідомчої регіональної програми «Екологічна просвіта та інформування для сталого розвитку Донеччини» на 2020-2025 рр. Метою Програми є ознайомлення дітей та молоді Донеччини з природною, культурною та історичною спадщиною України; надання психологічної підтримки дітям, що перебувають/перебували на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, через використання потенціалу природних екосистем; формування у дітей звички піклуватися про своє ментальне здоров'я; впровадження навичок психологічної стійкості. У рамках Програми учні та педагоги мають змогу відвідати заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, історико-культурні об'єкти. З дітьми працюють досвідчені вихователі, екологи, кваліфіковані психологи, які застосовують сучасні методи психологічної підтримки, адаптовані до вікових категорій дітей.

В рамках щорічної виставки «Інноватика в сучасній освіті» 24 жовтня 2024 р. *Інститутом проблем виховання НАПН України* спільно з Інститутом історії НАН України проведено методологічний семінар «Національна солідарність української молоді: виклики, тенденції і стратегії». Проблемним полем методологічного семінару стали питання національної солідарності, національної ідентичності, національно-патріотичного виховання в умовах війни.

Активною та плідною є взаємодія *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* з Інститутом політичних та етнонаціональних

⁴⁵⁷ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6102>

досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України. 20 червня 2024 р. проведено круглий стіл «Дослідження соціально-психологічного стану населення України в умовах війни: виклики для фахової спільноти» за участі представників провідних академічних установ НАН України, НАПН України, незалежних центрів, що спеціалізуються на вивченні громадської думки в Україні. За результатами обговорення окреслено необхідність:

- посилення міждисциплінарної кооперації соціологів, психологів, демографів та інших фахівців для розв'язання складних проблем, пов'язаних з війною;

- пошуку нових методологічних підходів для виявлення складних переживань та емоцій людей у воєнний час;

- дослідження динаміки соціальної напруженості, довіри до влади, ролі політичних орієнтацій, цінностей та групової належності у формуванні уявлень про війну та ставлення до неї на всіх її етапах;

- поглибленого вивчення чинників, що впливають на міграційні наміри;

- розроблення контекстно-чутливих засобів вимірювання, врахування впливу сприйманих загроз на надійність результатів; докладного опису контексту дослідження включно із конкретним моментом і місцем для забезпечення належної інтерпретації даних;

- вивчення потенціалу онлайн-досліджень як окремого дослідницького напрямку, враховуючи деформацію вибірки та інші проблеми;

- фокусування на стратегіях та готовності різних груп населення, особливо чоловіків призовного віку, до ширшої мобілізації та її довгострокових наслідків, а також питаннях справедливості та потенціалі зростання соціальної напруженості в міру того, як війна прогресує і повертаються ветерани.

Опубліковано збірник матеріалів круглого столу, в якому представлено нові методичні підходи і рішення для соціальних досліджень та актуальні результати таких досліджень. Збірник адресовано дослідникам у галузі суспільних і поведінкових наук, студентам й аспірантам закладів вищої освіти⁴⁵⁸.

Інститутом вищої освіти НАПН України спільно з Інститутом демографії та проблем якості життя НАН України здійснено аналіз та узагальнення поточних результатів реалізації Стратегії розвитку вищої освіти в Україні в умовах надзвичайних ситуацій та криз воєнного стану, визначено законодавчі передумови та основні концепти розвитку вищої освіти, зокрема модернізації мережі закладів вищої освіти, в контексті євроінтеграції. Широке обговорення цих питань відбулося на круглому столі: «Стратегія розвитку вищої освіти України в умовах надзвичайних ситуацій та криз воєнного стану. Розбудова мережі закладів вищої освіти України», проведеному 23 вересня 2024 р. До участі у круглому столі долучилися представники МОН України, Інституту вищої освіти НАПН України, Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, Національного Еразмус+ офісу в Україні, Національної команди експертів з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+ за участі Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

⁴⁵⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742486/>

Крім того, інститутом спільно з Інститутом демографії та проблем якості життя НАН України проведено круглий стіл «Повоєнне відновлення вищої освіти: зарубіжний досвід і світоглядно-методологічні засади» (18 листопада 2024 р.), під час якого обговорено педагогічні, демографічні, економічні, філософські, ціннісні та правові аспекти повоєнного відновлення вищої освіти України та ін.

Інститутом цифровізації освіти НАПН України з метою підвищення рівня цифрової компетентності та компетентності з відкритої науки спільно з Центром інформаційно-аналітичного та технічного забезпечення моніторингу об'єктів атомної енергетики НАН України організовано і проведено II онлайн школу «Цифрові технології в наукових дослідженнях» (з 12 листопада 2024 р. по 12 грудня 2024 р.) для наукових й науково-педагогічних працівників, докторантів й аспірантів наукових установ НАПН України, НАН України та закладів вищої освіти. Навчання включало 3 модулі: цифрові технології для проведення наукового дослідження та науково-організаційної діяльності; застосування цифрових технологій для розвитку іміджу вченого та наукової комунікації; застосування цифрових технологій для оцінювання наукових досліджень та проведення наукової і науково-технічної експертизи (передбачає 90 годин – 3 кредити ECTS).

Також вченими інституту організовано та здійснено модерування роботи наукової панелі «Інформаційно-цифрові середовища закладів освіти: трансформація, безпека, вплив AI» на Всеукраїнському відкритому науково-практичному онлайн-форумі «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії», 12 листопада 2024 р. Організатори Форуму: НАН України, НАПН України, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», а також стратегічні партнери Національного центру «Мала академія наук України» – провідні наукові установи, експериментальні заклади – лідери освіти, наукові школи й громадські об'єднання України.

Інститутом професійної освіти НАПН України у співпраці з науковими установами НАН України: Інститутом електрозварювання імені Є.О. Патона, Інститутом кібернетики імені В.М. Глушкова та Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського проведено V Міжнародну науково-практичну конференцію «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства», 17 жовтня 2024 р. Учасники конференції акцентували увагу наукової спільноти на основних векторах розвитку вітчизняної професійної освіти (підвищення обороноздатності України і стійкості українського суспільства, захист національних інтересів, повоєнне відновлення і сталий розвиток суспільства). За результатами конференції опубліковано колективну монографію⁴⁵⁹.

Посилено зв'язки із науковими установами НАН України з питань модернізації освітніх програм підготовки майбутніх докторів філософії. Результати аналізу матеріалів щорічної Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлювана енергетика та енергоефективність у XXI столітті»

⁴⁵⁹ <https://doi.org/10.32835/2786-619-X/2024/6.19>

використано у процесі підготовки трьох практичних посібників для закладів професійної (професійно-технічної) освіти різних галузей.

Традиційно активною є співпраця *Інституту обдарованої дитини НАПН України* з Національним центром «Мала академія наук» для забезпечення освітнього супроводу обдарованих дітей. Розроблено програму підвищення кваліфікації вчителів «Лабораторія наукової освіти для вчителів природничих дисциплін», яку апробовано на базі Чернівецької області за ініціювання і підтримки Буковинської Малої академії наук учнівської молоді, 14-15 листопада 2024 р.

Проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «STEAM-ОСВІТА: від теорії до практики», 12-14 червня 2024 р. Її співorganizаторами стали НАН України, НАПН України, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», Національний центр «Мала академія наук України», Кафедра UNESCO з наукової освіти українського державного університету імені Михайла Драгоманова. У заході взяли участь близько 2 тис. учасників з усіх регіонів України. Мета конференції: обмін досвідом і налагодження співпраці між науковцями, педагогами, практиками в галузі STEAM-освіти, обговорення актуальних проблем та перспектив розвитку STEAM-освіти в Україні і світі; вироблення практичних рекомендацій щодо впровадження форм і методів освітнього підходу STEAM.

З метою координації бібліометричних технологій і наукознавчих досліджень в установах НАН України і НАПН України *Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського* у 2024 р. здійснено два бібліометричні аудити педагогічної науки за показниками наукометричної системи «Бібліометрика української науки», доступні для ознайомлення на сайті бібліотеки.

Продуктивною була участь співробітників Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського у науково-практичних заходах ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського:

– IX Всеукраїнській науково-практичній конференції з історії освіти з міжнародною участю «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики», 13 травня 2024 р.;

– засіданні Президії НАПН України 19 вересня 2024 р. генерального директора Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського Л.А. Дубровіної, де розглядалося питання «Про наукову і науково-організаційну діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського за 2020-2024 рр. та перспективи її подальшого розвитку».

Науковці бібліотеки взяли участь у заходах НАН України:

– всеукраїнській науковій конференції «Українська енциклопедистка в умовах викликів і загроз національній ідентичності», 29 травня 2024 р.;

– XX Всеукраїнських біографічних читаннях, присвячених пам'яті засновника і першого директора Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, доктора історичних наук, професора Віталія Сергійовича Чишка (1951-2003) «Сучасна біографіка та

біобібліографія: нові форми і методи дослідницької та інформаційної роботи, інтеграції та поширення біографічних знань», 5 червня 2024 р.;

– Міжнародній науковій конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір», 8-10 жовтня 2024 р.

Аналіз результатів виконання у 2024 р. Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2023-2025 роки засвідчує, що співпраця між вченими НАН України та НАПН України в цілому була ефективною, заплановані на 2024 р. у Програмі заходи виконано.

Водночас *підвищенню якості реалізації Програми* сприятиме:

– розширення напрямів співпраці із науковими установами НАН України щодо обміну інформацією, підготовки наукових публікацій, впровадження результатів наукових досліджень, проведення спільних масових заходів, підвищення кваліфікації тощо;

– укладення Угод про співробітництво між науковими установами НАН України та НАПН України;

– створення спільних робочих груп з підготовки пропозицій для розроблення політик у сфері національної безпеки, освіти, науки та інновацій;

– забезпечення систематичної взаємодії дослідницької інфраструктури НАН України та НАПН України;

– імплементація стандартів відкритої науки в діяльність дослідницьких установ в умовах війни та повоєнного відновлення України;

– залучення наукових установ НАН України до спільного інформаційно-аналітичного супроводу освіти, педагогіки і психології в умовах цифрової трансформації науки;

– посилення співпраці із редакційними колегіями наукових фахових видань НАН України та НАПН України;

– розроблення спеціалізованих освітніх програм, навчально-методичного забезпечення для обдарованих дітей;

– поповнення бібліотечних фондів, популяризація наукових видань, підготовлених вченими установ НАН України та НАПН України.

VIII.3. Виконання Програми спільної діяльності Національної академії медичних наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2023-2025 роки

Співпраця академій в межах реалізації Програми спільної діяльності Національної академії медичних наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2023-2025 роки (далі – Програма) актуалізована кризовими реаліями воєнного стану в країні, їх тяжкими наслідками для життя, здоров'я та розвитку українського суспільства, завданнями для відновлення людського потенціалу держави, збереження його фізичного та психічного здоров'я.

Програма містить 38 заходів, які структурно розділені на 2 розділи:

– розроблення нормативного та науково-методичного забезпечення;

– проведення спільних науково-практичних заходів.

У цілому взаємодія наукових установ академій у межах виконання Програми була активною та результативною, що засвідчують результати виконання заходів у 2024 р.

Щодо взаємодії в керівних органах академій, то співпраця відбувалася в рамках Ради Президентів Національної академії наук та національних галузевих академій наук України, інших форм взаємодії, системних консультацій керівників академій. Перший віцепрезидент і віцепрезидент НАПН України двічі брали участь у роботі загальних зборів Національної академії медичних наук України.

За напрямом **«Розроблення нормативного та науково-методичного забезпечення»** до найважливіших результатів виконання Програми у 2024 р. можна віднести наступні.

Розроблення *Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України* у тісній співпраці з науковими установами НАМН України, зокрема Інститутом неврології, психіатрії і наркології, Інститутом медицини праці імені Ю.І. Кундієва, Інститутом громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва та Інститутом охорони здоров'я дітей та підлітків науково-практичних видань (підручника, двох навчальних посібників, практичного посібника та методичних рекомендацій), присвячених проблемам медичної психології, застосування психотерапевтичних технологій у наданні допомоги постраждалим з проявами посттравматичного стресового розладу, психотехнологій допомоги вимушено переміщеним особам у подоланні психотравматичного впливу воєнного та поствоєнного часу, подоланню травматичного досвіду військовослужбовців, психофізіологічного забезпечення життєстійкості фахівців соціономічних професій в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення та ін.

Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України спільно з Державною установою «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва» НАМН України здійснювалася консультаційна допомога педагогічному персоналу регіональних центрів навчання та освіти дорослих з питань особливостей організації навчання військових осіб з інвалідністю в межах проєкту «Реінтеграція ветеранів та ветеранок війни через створення освітніх можливостей», що реалізується DVV International в Україні за підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини.

Тісна співпраця з Державною установою «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків» НАМН України у 2024 р. дала змогу *Інституту проблем виховання НАПН України* створити науково-методичну базу для популяризації здорового способу життя серед дітей і підлітків, зокрема через публікацію навчального посібника та наукових статей. Спільно проведено пілотне дослідження психоемоційного стану дітей у Харкові та області, результати якого ляжуть в основу подальших регіональних досліджень. Осучаснено діагностичні методики та підготовлено нові інструменти для довгострокових досліджень. Участь у науково-практичних заходах та міжнародній конференції сприяла поширенню знань про медичні аспекти формування життєстійкості дітей в умовах війни.

На виконання спільного для Інституту проблем виховання НАПН України та Інституту охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України завдання Програми зі створення Школи «Здоров'я підлітка» у ході розроблення профілактичних, профорієнтаційних і реабілітаційно-оздоровчих програм для здобувачів освіти та педагогів щодо ціннісного ставлення, збереження та зміцнення здоров'я підготовлено навчальний посібник «Основи популяризації здорового способу життя» (д. пед. н. О.О. Єжова). У посібнику подано теоретичні основи популяризації здоров'я та здорового способу життя й успішні світові практики в освіті та охороні здоров'я. Актуалізовано питання ролі реабілітації та громадського здоров'я в збереженні здоров'я населення й промоції здорового способу життя.

Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України за результатами серії фахових обговорень, у тому числі з фахівцями наукових установ НАМН України, проекту Закону України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» визначено ключові зауваження, які стосуються суперечливості визначеної у законопроекті мети державної політики в сфері охорони психічного здоров'я, ризику звуження функцій системи психосоціальної допомоги, що стрімко формується, до допоміжної ролі в системі охорони здоров'я. У подальшій роботі над законопроектом запропоновано чіткіше визначити коло суб'єктів, що здійснюють заходи із охорони психічного здоров'я; узгодити законопроект з наявною нормативною базою, що регулює надання соціальних послуг, перш за все на рівні громад; чіткіше прописати повноваження територіальних громад; визначити основний координуючий орган за прикладом законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та «Про соціальні послуги».

Вченим інституту к. психол. н. В.І. Вусом, обраним технічним радником з психічного здоров'я і психосоціальної підтримки проекту Save the Children в Україні, засновано першу в Україні «Спільноту Практиків» з дитячо-орієнтованих програм з психічного здоров'я і психосоціальної підтримки.

На виконання Меморандуму про співпрацю між *Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України* і Державної установи «Центр материнства та дитинства» НАМН України започатковано співпрацю з проблем психологічної діагностики дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах та постраждали внаслідок повномасштабного російського вторгнення.

У співпраці із фахівцями наукових установ НАМН України опубліковано низку статей у міжнародних виданнях, присвячених питанням психічного здоров'я населення в умовах воєнного стану.

Розроблено програму підвищення кваліфікації психологів, що працюють з військовослужбовцями (к. психол. н. О.Т. Плетка), з урахуванням сучасних теоретичних напрацювань та практичних надбань соціальних, кризових та воєнних психологів.

Інститутом професійної освіти НАПН України узгоджено напрями розвитку співпраці з Державною установою «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва» НАМН України в рамках завдань Центру психологічного супроводу діяльності педагогічних працівників закладів професійної освіти

інституту. З урахуванням рекомендацій фахівців Інституту громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва НАМН України підготовлено виробничо-практичне видання «Збірник освітніх кейсів із фізіології харчування та безпеки праці кухарів».

Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи за консультативної участі фахівців Інституту охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України розроблено методики вивчення ментального здоров'я, які є частиною Українського лонгitudного дослідження оновленого Переліку психодіагностичних методик та методик соціально-психологічних обстежень, який розміщено у підготовленому вченими УНМЦ практичної психології і соціальної роботи посібнику «Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби». Посібник рекомендовано використовувати працівникам психологічної служби системи освіти у власній діяльності (лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України від 8 серпня 2024 р. № 21/08-1233 «Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби в системі освіти України у 2024/2025 навчальному році»).

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського НАПН України за консультування з фахівцями Державної установи «Інститут охорони здоров'я дітей і підлітків» НАМН України створено інформаційно-аналітичні огляди щодо форм, методів і засобів формування здорового способу життя у дітей та підлітків:

– підготовлено виставку-презентацію «Діти з порушенням слуху: освіта та розвиток» до Міжнародного дня глухих;

– інформаційний огляд «Профілактики емоційного вигорання в умовах воєнного стану: інформаційний огляд на допомогу психологам».

На виконання Програми та з метою популяризації і широкого впровадження результатів наукових досліджень вченими академії проведено низку **спільних науково-практичних масових заходів**.

Інститутом проблем виховання НАПН України за участі вчених Інституту охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України проведено онлайн-полілог «Професійна розмова про українське дитинство і війну: як виховувати життєстійкість», 21 серпня 2024 р. Зокрема обговорено медичні аспекти формування життєстійкості у дітей та підлітків, засоби збереження здоров'я підлітків і молоді під час освітнього процесу в умовах збройних конфліктів.

Також вчені інституту долучилися до участі у науково-практичній онлайн-конференції з міжнародною участю «Актуальні питання фізіології, патології та організації медичного забезпечення дітей шкільного віку та підлітків», яка відбулася в Інституті охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України 13-14 листопада 2024 р.

Вчені НАПН України взяли участь у науково-практичній конференції Державної установи «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва» НАМН України у рамках XX Марзєєвських читань «Актуальні питання громадського здоров'я та безпеки України», 24-25 жовтня 2024 р.

Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України спільно з Державною установою «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзеєва» НАМН України проведено XIV Всеукраїнські психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті доктора педагогічних наук, професора Бориса Олексійовича Федоришина «Профорієнтація: стан і перспективи розвитку», 20 травня 2024 р. Під час заходу відбувся обмін досвідом психологів, психотерапевтів, психіатрів щодо надання психологічної і психотерапевтичної допомоги різним категоріям населення; представлено науково-практичні рекомендації з надання трирівневої психолого-психотерапевтичної допомоги різним категоріям населення в умовах війни та повоєнного відновлення, зокрема з питань професійного самовизначення, особистісно-професійного розвитку, професіоналізації особистості.

Питання психоедукації населення у воєнний і повоєнний період розглянуто у ході організованої *Інститутом соціальної та політично психології НАПН України* за участі вчених НАМН України Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-психологічні особливості професійної діяльності спеціалістів соціальної сфери: психологічна просвіта в умовах війни», що відбулася 23-25 травня 2024 р.

Вчені *Інституту професійної освіти НАПН України* спільно із вченими Державною установою «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзеєва» НАМН України взяли участь у науково-практичному заході «Проблеми розбудови екосистеми психологічної допомоги в закладах професійної (професійно-технічної) освіти», 12 листопада 2024 р. Розглянуто актуальні проблеми розвитку психологічної допомоги у воєнний час стосовно функціонування педагогічних екосистем та їх складових, а також особливості розбудови екосистеми психологічної допомоги у закладах професійної (професійно-технічної) освіти у воєнний і повоєнний час.

Аналіз результатів виконання у 2024 р. Програми спільної діяльності Національної академії медичних наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2023-2025 роки засвідчує, що співпраця між вченими НАН України та НАПН України в цілому була ефективною, заплановані на 2024 р. у Програмі заходи виконано. До проблем, які **потребують подальшого вирішення** у рамках спільної діяльності, слід віднести такі:

– розширення співпраці вчених НАПН України та НАМН України у спільних робочих групах з розроблення законодавчих і нормативно правових документів з питань охорони здоров'я дітей та учнівської молоді;

– розширення напрямів співпраці з науковими установами НАМН України щодо обміну інформацією, підготовки наукових публікацій, проведення спільних масових заходів, підвищення кваліфікації тощо;

– укладання угод про співробітництво між науковими установами НАМН України та НАПН України;

– сприяння налагодженню роботи Школи «Здоров'я підлітка» – спільного проекту Інституту охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України та Інституту проблем виховання НАПН України з метою розроблення профілактичних, профорієнтаційних і реабілітаційно-оздоровчих програм для

здобувачів освіти та педагогів щодо ціннісного ставлення, збереження та зміцнення здоров'я;

– координація взаємодії у пошуку додаткового, зокрема грантового, фінансування для проведення комплексних досліджень;

– посилення співпраці із науковими установами НАМН України щодо обміну результатами досліджень з проблем здоров'я, здоров'язбережувальної діяльності і безпеки здобувачів освіти в освітньому просторі та досвідом роботи психологів;

– посилення комунікації між науковими установами НАПН України і НАМН України в організації спільних конференцій, наукових семінарів, круглих столів;

– здійснення спільних проєктів і програм, спрямованих на науково-інформаційне забезпечення науковців і практиків освітянської галузі, удосконалення компетентностей бібліотечних працівників з питань формування здорового способу життя в дітей та підлітків (здоров'язбережувальної педагогіки);

– популяризація, оприлюднення та впровадження в сфері науки й освіти результатів спільної діяльності НАПН України та НАМН України.

VIII.4. Виконання Програми спільної діяльності між Національною академією педагогічних наук України та Національною академією правових наук України на 2024-2026 роки

Успішний досвід науково-практичної взаємодії НАПН України з МОН України, НАН України та НАМН України в межах реалізації програм спільної діяльності спонукав до запровадження у 2024 р. програмної взаємодії з Національною академією правових наук України. Спільна діяльність академій актуалізована необхідністю нормативно-правового регулювання наукової та освітньої діяльності з урахуванням євроінтеграційних процесів та реалій воєнного стану; здійснення спільних проєктів і програм, спрямованих на розширення інтердисциплінарного діалогу і синергії, формування правової свідомості та культури суспільства для повоєнного відновлення країни та розвитку її людського потенціалу.

Програма спільної діяльності між Національною академією педагогічних наук України та Національною академією правових наук України на 2024-2026 рр. підписана президентом НАПН України В.Г. Кременем та президентом НАПрН України В.А. Журавлем на засіданні Президії НАПН України 21 березня 2024 р. та затверджена відповідною постановою.

Серед найважливіших результатів спільної діяльності наукових установ НАПН України та НАПрН України у 2024 р. – проведення комплексних наукових досліджень, обмін інформацією, проведення спільних заходів, підготовка пропозицій органам влади.

Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України проведено спільні науково-практичні масові заходи (психолого-педагогічні читання, три круглі столи), спрямовані, зокрема, на вирішення

питань щодо: підтримки ветеранів війни; розвитку професійної орієнтації різних вікових та соціальних категорій населення із врахуванням правових аспектів реалізації цього процесу в сучасних реаліях України; психологічного підґрунтя впровадження євроінтеграційних процесів в освітньо-науковому просторі України. Також відбувся обмін науковими виданнями з Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, впровадження результатів досліджень наукових установ в їх освітню та наукову діяльність.

В інституті 27 червня 2024 р. проведено круглий стіл «Євроінтеграційні процеси в сучасній науці та освіті України», співорганізатором якого виступили Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, Державна установа «Інститут громадського здоров'я імені Марзєєва» НАМН України. Обговорено питання щодо проблем психологічного підґрунтя впровадження євроінтеграційних процесів в освітньо-науковому просторі України; змісту європейських цінностей та їх впливу на трансформації ставлення молоді до сучасних викликів.

Інститутом проблем виховання НАПрН України спільно із Науково-дослідним інститутом вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України проведено регіональний науково-практичний семінар «Втягнення дітей у військові конфлікти: кримінально-правові та психолого-педагогічні механізми реагування», 25 жовтня 2024 р. Розглянуто актуальні питання інформаційної безпеки дітей під час збройних конфліктів, особливості освіти і виховання дітей у воєнний та повоєнний період, особливості віктимності та психолого-педагогічних механізмів її мінімізації щодо неповнолітніх, які постраждали внаслідок воєнних дій, проблеми соціальної та юридичної відповідальності щодо порушення прав дитини внаслідок збройної агресії РФ проти України та ін.

Спільно з Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності НАПрН України проведено дослідження серед вчителів закладів загальної середньої освіти та викладачів мистецьких шкіл щодо дотримання авторського права у процесі підготовки навчальних матеріалів для учнів, оприлюднених в соціальних мережах. Результати дослідження презентовано в межах Всеукраїнського науково-методичного семінару «Мистецька освіта в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України: завдання та здобутки», 4 квітня 2024 р., та вебінару «Українське мистецтво у світовому просторі: імена і долі», 16 травня 2024 р., із наданням рекомендацій для педагогів.

Інститутом соціальної та політичної психології НАПрН України спільно з Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України 10-11 жовтня 2024 р. проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Відновлення країни й згуртованість суспільства: виклики, проблеми, перспективи», в межах якої узагальнено сучасні наукові і практичні погляди на згуртованість суспільства в часи війни і миру для створення теоретико-методологічного та методичного базису конструювання соціально-психологічних засад згуртованості суспільства й шляхів відновлення

країни.

Підписано Меморандум про співпрацю між Державною кримінально-виконавчою службою України та Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України. На виконання Меморандуму проведено спільне дослідження «Практики здорового способу життя працівників Державної кримінально-виконавчої служби України під час війни», на основі результатів якого розроблено і проведено практикуми для 100 психологів пенітенціарних закладів та установ ДКВС України.

Інститутом професійної освіти НАПН України розроблено програму розвитку партнерських зв'язків з Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності НАПрН України за напрямками: розвиток академічної доброчесності у науковій, освітній і видавничій діяльності; популяризація наукових досліджень у процесі модернізації освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти. Спільно проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства», 17 жовтня 2024 р., за результатами якої підготовлено монографію з питань розвитку правової компетентності і культури педагогічних працівників.

Інститутом обдарованої дитини НАПН України започатковано проведення літньої школи для обдарованих учнів Малої академії наук України за програмою «Актуальні напрями удосконалення законодавства України (пріоритети та важливі кроки)». Програма сприяє поглибленню знань учнів з правознавства, розвитку критичного мислення та креативності, формуванню правової свідомості та культури у дітей та молоді.

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського з метою інформаційно-аналітичного супроводу нормативно-правового забезпечення освіти і педагогічних наук України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України здійснювалося поповнення електронного освітнього ресурсу «Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського» актуальними ресурсами у контексті нормативно-правового забезпечення освіти і педагогічних наук України, зокрема: «Бойовий стрес та бойова психічна травма: інформаційний огляд», «Цифрові засоби цивільного захисту в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний огляд», «Підготовка військових психологів у системі української освіти через призму історіографії (1991-2024 рр.)».

До Всеукраїнського фестивалю науки – 2024 за участі вчених НАПрН України проведено низку заходів:

– IX Всеукраїнську науково-практичну конференцію з історії освіти з міжнародною участю «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики», 13 травня 2024 р.;

– круглий стіл «Сучасні технології візуалізації колекцій цифрових освітніх ресурсів», 14 травня 2024 р.;

– круглий стіл «Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації суспільства: реалії й майбутнє освіти, педагогіки і психології», 15 травня 2024 р.;

– круглий стіл «Використання сучасних інформаційних та web-технологій

в освітянських бібліотеках», 16 травня 2024 р.

Наукові та науково-педагогічні працівники *Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України* взяли участь у круглому столі «Економіка, право та інноваційний процес: завдання в умовах воєнної трансформації України», 26 квітня 2024 р. Співорганізаторами заходу виступили Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Інститут педагогіки НАПН України. На круглому столі обговорено актуальні питання, пов'язані з захистом персональних даних та авторських прав, стану і перспектив шкільної правової освіти, розвитку відкритої науки на прикладі республіки Словенія, інтеграції України до європейського освітнього простору та ін.

Спільно з науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності НАПрН України проведено науково-методичний семінар «Охорона авторських прав в цифровому середовищі. Розвиток штучного інтелекту», 7 листопада 2024 р. Увагу учасників семінару акцентовано на важливості захисту об'єктів права інтелектуальної власності; висвітлено питання авторського права в освітній діяльності науково-педагогічних працівників; розкрито питання про охорону авторських прав в цифровому середовищі та розвиток штучного інтелекту.

Аналіз результатів виконання у 2024 р. Програми спільної діяльності між Національною академією педагогічних наук України та Національною академією правових наук України на 2024-2026 роки засвідчує, що співпраця між вченими академій в цілому була ефективною, заплановані на 2024 р. у Програмі заходи виконано. Водночас, слід окреслити такі проблеми, які потребують подальшого вирішення у рамках спільної діяльності:

- розширення напрямів співпраці із науковими установами НАПрН України щодо обміну інформацією, підготовки наукових публікацій, взаємної популяризації наукових видань; проведення спільних науково-практичних заходів, підвищення кваліфікації;

- укладання угод про співробітництво між науковими установами НАПрН України та НАПН України;

- залучення вчених НАПрН України та НАПН України до рецензування видавничої продукції;

- налагодження співпраці між радами молодих науковців установ НАПН України та НАПрН України;

- посилення координації зусиль щодо вирішення психологічних та правових питань консолідації суспільства в умовах війни та повоєнного відновлення;

- популяризація, оприлюднення та впровадження в сфері науки та освіти результатів спільної діяльності НАПН України та НАПрН України.

IX. ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

IX.1. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК

Нормативно-правове забезпечення. На виконання постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації науково-педагогічних і наукових кадрів» від 3 травня 2024 р. № 507 в Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у НАПН України (далі Положення), затвердженого постановою Президії НАПН України від 19 жовтня 2023 р. № 1-2/12-212, внесено зміни та затверджено його у новій редакції (постанова Президії НАПН України від 20 червня 2024 р. № 1-2/9-113).

До Положення внесено відповідні зміни згідно з наказом МОН України «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 15 травня 2024 р. № 686 (постанова Президії НАПН України від 19 листопада 2024 р. № 1-2/14-239).

У звітному році приведено у відповідність підготовку в:

– докторантурі наукових установ відповідно до галузей наук та наукових спеціальностей, за якими здійснюється або планується здійснюватися підготовка докторів наук, на виконання п. 38 постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502);

– аспірантурі відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 1021 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти».

Науковими установами НАПН України внесено відповідні зміни до нормативних актів, що регулюють питання підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів.

Академія планомірно забезпечує реалізацію державної політики з питань гендерної рівності, здійснюючи заходи Плану НАПН України щодо виконання операційного плану заходів на 2022-2024 рр. з реалізації Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 р., затвердженого постановою Президії НАПН України від 23 лютого 2023 р. № 1-2/2-21. Постановою Президії НАПН України від 3 квітня 2024 р. № 1-2/7-75 затверджено звіт «Про виконання у 2023 р. Плану заходів НАПН України щодо виконання операційного плану заходів на 2022-2024 рр. з реалізації Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 р.», який надіслано до МОН України (лист НАПН України від 27 березня 2024 р. № 2-6/119).

Проходження процедури акредитації освітньо-наукових програм. Упродовж 2024 р. у наукових установах НАПН України здійснювалася підготовка здобувачів вищої освіти у галузях знань «01 Освіта/Педагогіка»,

«05 Соціальні та поведінкові науки», «23 Соціальна робота», «28 Публічне управління та адміністрування» за 18 акредитованими освітньо-науковими програмами (з них 4 умовно).

Загальні відомості про роботу аспірантури та докторантури. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації здійснювалась через аспірантуру одинадцяти наукових установ у галузях знань «01 Освіта / Педагогіка»; «05 Соціальні та поведінкові науки»; «23 Соціальна робота»; «28 Публічне управління та адміністрування» та у докторантурі десяти наукових установ у галузі педагогічних та психологічних наук, галузі наук з державного управління.

У цілому кількість докторантів у НАПН України в 2024 р. становила 34 ос., загальна чисельність аспірантів – 367 ос. За державним замовленням в аспірантурі наукових установ навчалося 38 ос. за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва, кількість докторантів становила 12 ос. За кошти фізичних (юридичних) осіб навчалося 329 аспірантів (186 ос. – за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва і 143 ос. – за заочною формою здобуття освіти) та 22 докторанти.

На 56 ос. (14,5 %) зменшилась кількість аспірантів, які навчалися за кошти фізичних (юридичних) осіб, зокрема за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва – на 21 ос. (5,5 %), за заочною формою здобуття освіти – на 35 ос. (9,0 %). Зменшення кількості аспірантів пояснюється неодноразовим внесенням змін до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 р., затвердженого наказом МОН України від 6 березня 2024 р. № 266, та неготовністю потенційних аспірантів до складання єдиного вступного іспиту (ЄВІ).

Виконання планів прийому. Обсяги державного замовлення у 2024 р. на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів через докторантуру становили 11 ос., на умовах контракту прийнято 12 ос. Кількість жінок, прийнятих до докторантури, становить 15 ос. (65,0 %), з них 10 (90,9 %) – за державним замовленням, 5 (41,7 %) – за кошти фізичних (юридичних) осіб.

У 2024 р. збільшено прийом до докторантури за державним замовленням у порівнянні з минулим роком на 9 ос. (82,0 %). Кількість прийнятих до докторантури за кошти фізичних (юридичних) осіб зменшилось на 1 ос. (7,7 %).

До аспірантури за державним замовленням прийнято 13 ос., за кошти фізичних (юридичних) осіб до аспірантури – 29 ос. (4 ос. – за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва і 25 ос. – за заочною формою здобуття освіти). Кількість прийнятих до аспірантури жінок становить 9 ос. (21,4 %).

Прийом до аспірантури за кошти фізичних (юридичних) осіб зменшився на 176 ос. (85,9 %), у тому числі зменшення за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва порівняно з 2023 р. становить 140 ос. (68,3 %), за заочною формою здобуття освіти – 36 ос. (17,6 %).

Випуск аспірантів і докторантів. У звітному році в наукових установах НАПН України завершили навчання 23 аспіранти, серед яких 21 успішно із

захистом дисертації. Зокрема за державним замовленням закінчили навчання 3 ос., 3 – із захистом дисертації. Показник ефективності роботи аспірантури за державним замовленням становив 100,0 %. За кошти фізичних (юридичних) осіб аспірантуру закінчили 20 ос., 18 з яких успішно із захистом дисертації. Показник ефективності навчання в аспірантурі наукових установ НАПН України на умовах контракту становив 90,0 %.

Відраховано із аспірантури до закінчення терміну навчання за державним замовленням 7 ос., у тому числі 1 ос. відрахована у зв'язку із достроковим виконанням освітньої програми і захистом дисертації. На умовах контракту відраховано 38 ос., що пов'язано із службою у військовій частині, виїздом за кордон, невиконанням індивідуальних планів роботи або фінансовою неспроможністю аспірантів.

Випуск з докторантури у звітному році становив 19 ос., за державним замовленням – 9 ос., за кошти фізичних (юридичних) осіб – 10 ос. Показник ефективності роботи докторантури наукових установ НАПН України за державним замовленням становить 11,0 %, за кошти фізичних (юридичних) осіб – 20,0 %.

Питома вага жінок, які завершили навчання в аспірантурі становить 78,3 %, у докторантурі – 47,4 %.

У цілому в 2024 р. показники ефективності підготовки аспірантів за державним замовленням у порівнянні з 2023 р. збільшилася на 41,7 %, натомість докторантів зменшилися на 7,2 %. Показники ефективності підготовки аспірантів на умовах контракту збільшилися на 43,0 %.

Організаційне забезпечення діяльності аспірантури та докторантури в установах НАПН України. У НАПН України впроваджено корпоративні цифрові хмаро орієнтовані системи управління навчанням докторів філософії та підвищення рівня цифрової компетентності викладачів. Під час підготовки здобувачів вищої освіти науковими установами академії використовуються Google Workspace for Education (Google Classroom, Google Meet, Google диск) корпоративної хмаро орієнтованої системи. Навчальні заняття, настановчі сесії, методичні вебінари тощо відбуваються із застосуванням програм для організації відеоконференцій Zoom та Google Meet, віртуальних (цифрових) дошок Padlet та Miro, програмного забезпечення для адміністрування опитувань Google Forms, платформи графічного дизайну Canva.

Зокрема в Інституті цифровізації освіти НАПН України в кінці 2023 р. впроваджено корпоративну цифрову хмаро орієнтовану систему, до якої підключені всі співробітники та здобувачі інституту. У 2024 р. розроблено нову навчальну дисципліну «Штучний інтелект в освіті», продовжується вивчення навчальної дисципліни «Хмаро орієнтовані технології підтримки науково-освітньої діяльності».

Уведено нові дисципліни у межах освітньо-наукової програми Інституту соціальної та політичної психології НАПН України: «Методика викладання психології у відкритому інформаційному просторі» (жовтень 2024 р., викладач член-кор., д-р психол. наук Л.А. Найдьонова); «Математико-статистична

презентація наукових результатів», зокрема цифровий інструментарій для досліджень – SPSS (листопад 2024 р., викладач д-р психол. наук, ст. наук. сп. О.М. Кочубейник).

З метою підвищення рівня цифрової компетентності викладачі та здобувачі вищої освіти наукових установ НАПН України систематично беруть участь у конференціях, науково-практичних онлайн-форумах, наукових школах та онлайн курсах, гостьових лекціях, семінарах, круглих столах, вебінарах.

Керівництво наукових установ здійснювало систематично контролювало працевлаштування випускників аспірантури та докторантури, які навчалися за державним замовленням. Зокрема у наукових установах НАПН України працевлаштовано 55,5 % докторантів. Решта випускників докторантури та випускники аспірантури звітного року працевлаштовано у закладах освіти різних форм власності.

До наукового керівництва аспірантами і консультування докторантів у наукових установах НАПН України залучений 191 провідний фахівець, з-поміж яких 115 докторів наук і 76 кандидатів наук. На засіданнях вчених рад аналізувалася результативність та ефективність роботи наукових керівників і консультантів. В установах дотримується вимога щодо оптимальної кількості одночасно прикріплених до наукового керівника чи консультанта аспірантів, докторантів.

Виклики діяльності аспірантури/докторантури в умовах сьогодення.

Через нестачу коштів за останні роки спостерігається кількаразове зниження прийому в аспірантуру і докторантуру за державним замовленням, що перешкоджає системному омолодженню наукових колективів. Запровадження єдиного вступного іспиту (ЄВІ) також зумовило скорочення прийому за кошти фізичних (юридичних) осіб.

ІХ.2. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ НА ПЕРШОМУ (БАКАЛАВРСЬКОМУ) І ДРУГОМУ (МАГІСТЕРСЬКОМУ) РІВНЯХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Підготовка здобувачів на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти у 2024 р. здійснювалася у ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України та Інституті професійної освіти НАПН України.

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Навчання бакалаврів проводилося за кошти фізичних і юридичних осіб у Навчально-науковому інституті менеджменту та психології і Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (далі – університет) за чотирма спеціальностями у таких галузях знань: «05 Соціальні та поведінкові науки» («051 Економіка», «053 Психологія»); «07 Управління та адміністрування» («073 Менеджмент», «076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»). Загальна чисельність студентів на початок 2024 р. становила 398 ос. Випущено 103 бакалаври, 94 здобувачі на навчання за денною і заочною формами зараховано.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти. Підготовка у магістратурі Навчально-наукового інституту менеджменту та психології і Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти університету проводилася за кошти фізичних і юридичних осіб за сімома спеціальностями у галузях знань: «01 Освіта/Педагогіка» (спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки», «016 Спеціальна освіта»); «05 Соціальні та поведінкові науки» («051 Економіка», «053 Психологія»); «07 Управління та адміністрування» («073 Менеджмент», «076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»); «28 Публічне управління та адміністрування» («281 Публічне управління та адміністрування»). На початок 2024 р. загалом навчалися 959 студентів, випущено 334 магістри, зараховано 567 здобувачів.

В Інституті професійної освіти НАПН України здійснювалася підготовка магістрів у галузі знань «01 Освіта/Педагогіка» (спеціальність «011 Освітні, педагогічні науки») за заочною формою навчання. Випущено 13 фахівців, компетентних у проблемних питаннях інноваційного розвитку закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

Загальна чисельність студентів, які навчалися за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти у НАПН України, на кінець звітного року становила 2469 ос. Через дію воєнного стану організація освітнього процесу в НАПН України у 2024 р. здобувачів вищої освіти здійснювалася переважно із використанням дистанційних технологій. Навчання організовано із застосуванням електронних освітніх платформ, зручних як для здобувачів вищої освіти, так і для викладачів. Учасники освітнього процесу забезпечувались відповідними навчальними та методичними матеріалами, зокрема для проведення усіх форм поточного і підсумкового контролю.

ІХ.3. Підвищення кваліфікації для осіб з вищою освітою

Підвищення кваліфікації кадрів здійснювалося у ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Інституті педагогіки та Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

У ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, зокрема у Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти і Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти, здійснювалося підвищення кваліфікації за напрямками «Підвищення кваліфікації працівників методичних служб», «Підвищення кваліфікації спеціалістів психологічних служб», «Підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівників закладів освіти галузі знань «01 Освіта/Педагогіка» та «Підвищення кваліфікації педагогічних працівників галузі знань «01 Освіта/Педагогіка» заочною, очно-дистанційною, дистанційною і заочною формами навчання.

Загалом в університеті підвищили кваліфікацію 6283 керівники, науково-педагогічні та педагогічні працівники, практичні психологи закладів загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), вищої, післядипломної освіти, навчально-методичних (науково-методичних) центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, районних (міських) методичних

кабінетів (центрів), інклюзивно-ресурсних центрів, районних (міських) навчально-методичних центрів (кабінетів, лабораторій) психологічної служби системи освіти тощо, з них 5000 ос. – за кошти державного бюджету.

Підвищення кваліфікації у Центральному інституті післядипломної освіти здійснювалося відповідно до державних стандартів освіти, ліцензійних вимог та стратегічних цілей розвитку університету, забезпечуючи безперервне оновлення професійних знань, умінь і навичок фахівців згідно з актуальними викликами ринку праці та освітніх реформ. Навчання відбувалося у дистанційній, очній та змішаній формах, що забезпечувало гнучкість освітнього процесу. Слухачі мали можливість обирати освітні модулі та програми відповідно до своїх професійних потреб і рівня підготовки. Програми орієнтовані на освоєння інноваційних методик викладання, цифрових технологій, менеджменту освіти, педагогічної діагностики та набуття інших сучасних компетентностей. Практична спрямованість курсів передбачала стажування, майстер-класи, тренінги, роботу з кейсами та реальними освітніми й науковими проектами. Крім того, університет активно співпрацював з державними та приватними установами, що дозволяло адаптувати освітні програми до реальних потреб освітньої та професійної діяльності.

У Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти (БІНПО) підвищення кваліфікації здійснювалось за кількома програмами, зокрема короткотерміновими, спрямованими на оновлення та вдосконалення професійних компетентностей освітян. Навчання проводилося у різних форматах включно із дистанційною та очною формами. У звітному році в БІНПО підвищили кваліфікацію понад 3 тис. освітян.

В *Інституті педагогіки НАПН України* у 2024 р. підвищення кваліфікації здійснювалося у дистанційному форматі за програмами, спрямованими на вдосконалення методики викладання української мови та літератури, біології, географії, хімії, фізики, історії, мистецтва та інтегрованих курсів у Новій українській школі. Крім того, інститут продовжив навчання педагогів, які впроваджують інноваційні освітні проекти «Світ чекає крилатих» та «Ліга крилатих» у початковій та базовій школі. Також вчені інституту взяли участь у розробленні програми незалежного тестування фахових знань та вмінь учителів у межах сертифікації педагогічних працівників.

В *Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* навчання пройшли 115 слухачів, з них 84 – за напрямом «016 Спеціальна освіта», 31 – «053 Психологія». Освітньо-професійні програми охоплювали актуальні питання навчання та підтримки дітей з особливими освітніми потребами, зокрема: «Сучасні технології навчання та психолого-педагогічного супроводу дітей з інтелектуальними порушеннями» (22-25 січня 2024 р., 42 слухачі), «Оновлення психолого-педагогічних ресурсів сурдопедагогів в умовах війни» (25-28 березня 2024 р., 31 слухач), «Інклюзивно-ресурсні центри в системі супроводу дітей з ООП» (3-6 червня 2024 р., 21 слухач) та «Психолого-педагогічні технології в освіті дітей з особливими освітніми потребами» (25-28 листопада 2024 р., 14 слухачів). Програми включали модулі

із сучасних методик викладання, психолого-педагогічного супроводу та корекційно-розвиткової роботи, спрямовані на вдосконалення професійних компетентностей фахівців, що працюють з дітьми із особливими освітніми потребами.

ІХ.4. РОБОТА СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ВЧЕНИХ РАД

Для успішної атестації здобувачів наукових ступенів у наукових установах НАПН України у 2024 р. створювалися разові спеціалізовані вчені ради з присудження ступеня доктора філософії та функціонували спеціалізовані вчені ради з присудження наукового ступеня доктора наук.

Діяльність спеціалізованих вчених рад з присудження наукового ступеня доктора наук.

У системі атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у 2024 р. брали участь дванадцять спеціалізованих вчених рад з правом розгляду та захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, що діяли у десяти наукових установах НАПН України.

У звітному році проведено 22 засідання, на яких захищено 9 дисертаційних робіт: 7 докторських та 2 кандидатські. У галузі педагогічних наук захищено 3 докторські дисертації і 2 кандидатські, у галузі психологічних наук – 4 докторські. У 2024 р. кількість захищених докторських дисертацій порівняно з минулим роком залишилася незмінною, натомість на одну збільшилась кількість захищених кандидатських дисертацій (50,0 %).

На розгляді в радах перебуває 6 дисертацій, у тому числі 2 докторські та 4 кандидатські.

Найбільшу чисельність здобувачів наукового ступеня доктора наук становили працівники закладів вищої освіти – 85,7 %, 14,3 % – співробітники наукових установ НАПН України.

Діяльність разових спеціалізованих вчених рад, створених для присудження ступеня доктора філософії.

У дев'ятох наукових установах НАПН України утворено разові спеціалізовані вчені ради для присудження ступеня доктора філософії, в яких відбулося 43 публічні захисти дисертацій, зокрема за галузями знань: «01 Освіта/ Педагогіка» 29 захистів, «05 Соціальні та поведінкові науки» – 13, «23 Соціальна робота» – 1. У 2024 р. кількість захищених здобувачів ступеня доктора філософії порівняно з минулим роком збільшилась на 13 ос. (30,0 %).

В Інституті проблем виховання НАПН України, Інституті соціальної та політичної психології НАПН України та ДЗВО «Університет менеджменту освіти» створено 3 разові спеціалізовані вчені ради, в яких захисти плануються у 2025 р. Із випуску звітнього року 48,8 % здобувачів наукового ступеня доктора філософії становили випускники аспірантур наукових установ НАПН України, 20,9 % – працівники інших установ, майже по 14,0 % – співробітники наукових установ НАПН України та працівники закладів вищої освіти.

Теми дисертаційних робіт наведено у розділі XVI. Перелік тем дисертаційних досліджень, захищених в установах НАПН України у 2024 р.

ІХ.5. ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖВІДОМЧОЇ РАДИ З КООРДИНАЦІЇ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ, ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Упродовж 2024 р. Міжвідомча рада з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (далі – Міжвідомча рада) здійснювала свою діяльність відповідно до Статуту НАПН України, а також до частини третьої статті 18 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», згідно з яким на НАПН України покладено функції координації досліджень.

Міжвідомча рада розглядала теми дисертаційних досліджень відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 зі змінами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2017 р. № 53, а також змінами до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 1021, згідно з Положенням про Міжвідомчу раду з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології, затвердженим постановою Президії НАПН України від 23 червня 2016 р. № 1-2/9-175.

Міжвідомча рада діяла у складі 80 вчених, які входять до чотирьох секцій, утворених за відповідними спеціальностями та спеціалізаціями. До її складу входять дійсні члени, члени-кореспонденти НАПН України, представники 29 закладів вищої освіти, вчені наукових установ НАПН України. Очолює Міжвідомчу раду віцепрезидент НАПН України акад. О.М. Топузов.

За звітний період до Міжвідомчої ради звернулося 14 закладів вищої освіти та 6 наукових установ НАПН України, де досліджуються проблеми у галузях освітніх, педагогічних, соціальних, поведінкових наук (психології). У 2024 р. відбулося 16 онлайн засідань Міжвідомчої ради (4 засідання кожної секції із спеціальностей і спеціалізацій).

Науково-інформаційна діяльність та зв'язки з громадськістю. За звітний період, зокрема для зв'язків з громадськістю активно використовувалися соціальні мережі, Фейсбук-сторінка «Координація досліджень у галузі освіти НАПН України»⁴⁶⁰, що сприяло популяризації в медіапросторі діяльності Міжвідомчої ради та наукових здобутків наукових установ та закладу вищої освіти НАПН України.

В межах науково-інформаційної діяльності Міжвідомчої ради за звітний період підготовлено та розміщено на сайті НАПН України «Поради» щодо написання наукової дисертації, які містять відеоконсультації академіка-секретаря Відділення вищої освіти акад. П.Ю. Сауха, академіка-секретаря Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем акад. О.І. Ляшенка. Для аспірантів і докторантів підготовлено інформаційний контент щодо написання та оформлення наукових робіт за допомогою онлайн-сервісів.

За результатами моніторингового дослідження тем наукових досліджень підготовлено другий випуск щорічного інформаційного електронного видання

⁴⁶⁰ https://www.facebook.com/groups/690524702661235?locale=uk_UA

«Дайджест – 2024» з координації тем дисертаційних досліджень в галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України, де представлено узгоджені Міжвідомчою радою теми дисертаційних досліджень за 2024 р.

Аналіз кількісних показників. За звітній період на розгляд до Міжвідомчої ради надійшло 117 тем дисертаційних досліджень, з-поміж яких у галузях «01 Освіта/Педагогіка» та «23 Соціальна робота» – 90 тем (76,9 %), у галузі «05 Соціальні та поведінкові науки» (психологія) – 27 тем (23,1 %); на здобуття наукового ступеня доктора наук – 26 тем (22,2 %), на здобуття наукового ступеня доктора філософії – 91 тема (77,8 %).

На здобуття наукового ступеня *доктора наук*, у галузях «01 Освіта / Педагогіка», «23 Соціальна робота» – 23 теми (19,7 %), у галузі «05 Соціальні та поведінкові науки» (психологія) – 3 теми (2,6 %). На здобуття наукового ступеня *доктора філософії* у галузях «01 Освіта / Педагогіка», «23 Соціальна робота» – 67 теми (57,3 %), у галузі «05 Соціальні та поведінкові науки» (психологія) – 24 теми (20,5 %) (рис. IX. 5. 1)

Рис. IX. 5.1. Діаграма розподілу тем дисертаційних досліджень у 2024 р. (на здобуття наукового ступеня)

Щодо розподілу тем дисертаційних досліджень докторів наук за спеціалізаціями, у галузях «01 Освіта / Педагогіка», «23 Соціальна робота» найбільший показник по 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти – 10 тем (8,6 %), 13.00.09 – теорія навчання – 4 теми (3,4 %), 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки – 3 теми (2,6 %), 13.00.02 – теорія і методика навчання – 3 теми (2,6 %), 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті – 2 теми (1,7 %), 13.00.03 – корекційна педагогіка – 1 тема (0,8 %). Щодо розподілу тем дисертаційних досліджень докторів наук за спеціалізацією, то у галузі «05 Соціальні та поведінкові науки» (психологія) – 19.00.05 Соціальна психологія; психологія, соціальної роботи – 2 теми (1,7 %), 19.00.01 – загальна психологія; історія психології – 1 тема (0,8 %).

Щодо розподілу тем дисертаційних досліджень докторів філософії за спеціалізацією, то у галузях «01 Освіта / Педагогіка», «23 Соціальна робота» найбільший показник «011 Освітні, педагогічні науки» – 48 тем (41,0 %), «015

Професійна освіта (за спеціалізаціями) – 12 тем (10,3 %), «012 Дошкільна освіта» – 3 теми (2,6 %), «014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» – 2 теми (1,7 %), «016 Спеціальна освіта» – 2 теми (1,7 %). Констатовано, що тем досліджень за спеціалізацією «013 Початкова освіта» та «231 Соціальна робота» на здобуття наукового ступеня доктора філософії не за координовано. Щодо розподілу тем дисертаційних досліджень докторів філософії по спеціалізації «053 Психологія» – 24 теми (20,5 %). Зведений аналіз кількості дисертаційних тем, розглянутих Міжвідомчою радою у 2024 р. з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології наведено в таблиці 26 у Додатках.

У межах консультативної допомоги членами Міжвідомчої ради скориговано 97 тем (82,9 %) поданих на розгляд. Статистика розподілу скоригованих тем дисертаційних досліджень за галузями знань наведено в таблиці IX. 5.1.

Таблиця IX. 5.1

Кількість скоригованих тем дисертаційних досліджень за 2024 рік

Кількість тем досліджень	У галузях знань «01 Освіта/ педагогіка», «23 Соціальна робота»				У галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки» (психологія)				
	на здобуття наукового ступеня доктора наук		на здобуття наукового ступеня доктора філософії		на здобуття наукового ступеня доктора наук		на здобуття наукового ступеня доктора філософії		
	усього	%	усього	%	усього	%	усього	%	
Усього розглянуто	23	19,6 %	67	57,3 %	3	2,6 %	24	20,5 %	
У т. ч.	узгоджено	2	1,7 %	12	10,3 %	1	0,8 %	5	4,3 %
	скориговано	21	17,9 %	55	47,0 %	2	1,7 %	19	16,2 %
	запропоновано уточнити	–	–	–	–	–	–	–	–

У 2024 р. кількість узгоджених Міжвідомчою радою тем дисертаційних досліджень становить 20 тем, що складає 17,1 % від загальної кількості поданих на розгляд тем.

Тематика дисертаційних досліджень. За результатами аналізу проблематики досліджень, поданих на розгляд Міжвідомчої ради у звітному році визначено, що дисертаційні дослідження на здобуття наукового ступеня доктора наук спрямовано на вдосконалення механізмів державно-громадського управління розвитком загальної середньої освіти в Україні, вивчення трансформації соціогуманітарної освіти, теоретико-методичних засад використання систем відкритої науки для професійного розвитку педагогічних та науково-педагогічних працівників тощо. Активного розвитку набуває проблема професійної підготовки сучасних лікарів, зокрема на розгляд Міжвідомчої ради подано декілька тем щодо дослідження теоретико-методичних засад веб-орієнтованої системи інформатичної підготовки майбутніх магістрів медицини, методичної системи формування цифрової компетентності майбутніх лікарів в умовах інформатизації охорони здоров'я, педагогічної системи

підготовки майбутніх лікарів в умовах цифрових трансформацій медичної освіти, вивчення системи деонтологічної підготовки лікарів в університетах Японії. У докторських дисертаціях з проблем корекційної педагогіки обґрунтовуються теоретичні та методичні засади формування інклюзивного освітнього простору в закладах вищої освіти, а також теоретичні і методичні засади формування культури взаємодії в інклюзивному середовищі студентів закладів вищої педагогічної освіти, за теорією та методикою професійної освіти. З-поміж поданих до Міжвідомчої ради тем докторських дисертаційних досліджень із соціальної психології, психології, соціальної роботи нагальними є теми із розвитку резильєнтності фахівців з ментального здоров'я, а також психології цифрового добробуту особистості.

На здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «053 – Психологія» теми дисертаційних досліджень орієнтовано на сприйняття молоддю екологічних та техногенних ризиків в умовах війни, відповідального поведіння молоді із побутовими відходами, здатності до протидії російській пропаганді розбрату та булінгу серед українських підлітків, розвитку навичок психологічної самопомоги викладачів закладів вищої освіти, а також дослідження щодо профорієнтаційної компетентності педагогічних працівників.

В умовах розв'язаної російською федерацією повномасштабної війни проти України на особливу увагу заслуговують представлені на розгляд Міжвідомчої ради теми дисертаційних досліджень з питань фахової підготовки військовослужбовців, формування їх психологічної готовності до професійної діяльності. Зокрема це теми досліджень «Формування готовності майбутніх офіцерів до інженерного забезпечення підрозділу Національної гвардії України в процесі професійної підготовки» (Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка); «Педагогічні умови підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад», «Педагогічні умови формування готовності майбутніх саперів (розмінування) до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти» (Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія); «Розвиток лідерської компетентності офіцерів багатонаціональних штабів оперативної ланки управління країн НАТО», «Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності офіцерів тактичної ланки управління під час підвищення кваліфікації у системі військової освіти», «Розвиток цифрової культури офіцерів оперативного рівня в системі професійної військової післядипломної освіти» (Національний університет оборони України), «Соціально-психологічні чинники прийняття управлінських рішень тактичного рівня військовослужбовцями офіцерського складу», «Соціально-психологічна реадаптація комбатів з використання технологій віртуальної реальності», «Стратегії забезпечення психологічного добробуту військових капеланів в умовах війни» (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України), «Особливості когнітивного опрацювання травмивного досвіду військовослужбовцями та ветеранами війни», «Медико-психологічний супровід

пацієнтів з посткомоційний синдромом» (Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України).

Запит на подолання наслідків війни знайшов своє відображення також у темах дисертаційних досліджень: «Диференційований підхід до підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та реабілітації» (Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»), «Розвиток підприємницької компетентності майстрів з монтажу та обслуговування систем відновлювальної енергетики» (Інститут професійної освіти НАПН України), «Формування проєктно-конструкторської компетентності у майбутніх фахівців галузевого (промислового) машинобудування в закладах фахової передвищої освіти» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя).

Співпраця із закладами вищої освіти. Послугами Міжвідомчої ради впродовж звітнього періоду успішно скористалися заклади вищої освіти України і наукові установи НАПН України. Послугами Міжвідомчої ради впродовж звітнього періоду успішно скористалися 6 закладів вищої освіти (зі статусом національний), 8 державних закладів вищої освіти, 6 наукових установ НАПН України.

Особливо плідною у 2024 р. була співпраця з Національним медичним університетом імені О.О. Богомольця, Національним університетом оборони України, Національним університетом «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Дніпровським національним університетом імені Олеся Гончара, Глухівським національним педагогічним університетом імені Олександра Довженка, Полтавським національним педагогічним університетом імені В.Г. Короленка, Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини, Українським державним університетом імені Михайла Драгоманова, Мукачівським державним університетом, Київським університетом імені Бориса Грінченка, Ізмаїльським державним гуманітарним університетом, Бердянським державним педагогічним університетом, Ніжинським державним університетом імені Миколи Гоголя, Хмельницькою гуманітарно-педагогічною академією, Інститутом професійної освіти НАПН України, Інститутом обдарованої дитини НАПН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України, Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Спільно із вченими закладів вищої освіти члени Міжвідомчої ради брали активну участь в масових науково-практичних заходах.

X. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У 2024 р. наукові установи НАПН України брали активну участь у реалізації майже 60 міжнародних науково-освітніх проєктів і програм Американських рад з міжнародної освіти, Британської ради в Україні, Європейського Союзу, Європейського фонду підготовки, Представництва ООН в Україні, Організації з безпеки і співробітництва в Європі, Представництва DVV International в Україні, Ради Європи, Світового банку, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та інших міжнародних організацій і фондів. Продовжувалася наукова співпраця із 28 іноземними членами НАПН України, які представляють 10 країн світу, науковими установами і закладами освіти республік Болгарія, Казахстан, Корея, Молдова, Польща, Фінляндія, Австрійської, Естонської, Латвійської, Литовської, Киргизької, Китайської Народної, Португальської, Словацької, Чеської, Угорської та Французької республік, Держави Ізраїль, королівств Іспанія та Швеція, Канади, Федеративної Республіки Німеччини, Румунії, Сполучених Штатів Америки, Швейцарської Конфедерації, Японії та інших зарубіжних країн як у межах 35 угод про співробітництво, укладених НАПН України, так і в межах сотень угод, укладених безпосередньо її установами з науковими установами, закладами освіти зарубіжних країн, міжнародними організаціями та фондами.

Наукові установи НАПН України та окремі вчені здійснюють експертну діяльність і є членами понад 50 міжнародних організацій та наукових асоціацій, редакційних колегій зарубіжних наукових видань, зокрема Благодійного фонду «Східноєвропейська місія», Благодійної організації «Фонд «Асперн», Всесвітньої ради з питань обдарованих і талановитих дітей, Всесвітньої федерації психічного здоров'я, Глобального союзу науковців за мир, Європейської асоціації медіа та інформаційної освіти, Європейської асоціації освіти дорослих, Європейської мережі з організаційної психології та психології праці, Європейської ради з питань високих здібностей, Європейської академії природничих наук, Європейської спільноти з вивчення травматичного стресу, Європейської асоціації психотерапії, Європейської конфедерації психоаналітиків і психотерапевтів, Європейської асоціації психодрами, Європейської федерації психологів, Європейської федерації академій природничих і гуманітарних наук, Міжнародної асоціації з економічних досліджень, Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я «МАКБЕЗ», Міжнародного товариства політичної психології, Міжнародної ради психологів, Міжнародної асоціації прикладної психології, Організації з безпеки та співпраці в Європі, Східноєвропейської федерації наукової аналітики Міжнародної академії наук і вищої освіти, «Україна та українці за кордоном» тощо.

Упродовж року підготовлено проєкт, погоджено з партнерами та підписано Меморандум про співпрацю між НАПН України та швейцарською неурядовою організацією «Міжнародні проєкти» (Швейцарська Конфедерація).

У межах діяльності НАПН України в умовах воєнного стану з метою вирішення завдань повоєнного відновлення країни та її євроінтеграції, усвідомлюючи необхідність розширення співробітництва із державними підприємствами і організаціями, громадськими організаціями і закладами вищої освіти України у розвитку міжнародної наукової співпраці, опрацьовано проекти, погоджено і укладено чотири документи про співпрацю: Меморандум про співпрацю між Національною академією педагогічних наук України та Національною академією образотворчого мистецтва і архітектури; Меморандум про співпрацю між Громадською організацією «Українська Рада Миру», Національною академією педагогічних наук України, Національним центром «Мала академія наук України», кафедрами ЮНЕСКО в Україні; Меморандум про співпрацю між Національною академією педагогічних наук України та Черкаським національним університетом імені Богдана Хмельницького; Угоду про співробітництво між Національною академією педагогічних наук України та Центральним науково-дослідним інститутом Збройних Сил України.

З метою обговорення питань налагодження та активізації двосторонньої співпраці, підписання відповідних документів упродовж року відбулися зустрічі акад. В.Г. Кременя із керівниками дипломатичних місій в Україні, міжнародних організацій та зарубіжних партнерських наукових установ: паном Нгуен Хонг Тхачем, Надзвичайним і Повноважним Послом В'єтнаму в Україні та Молдові за сумісництвом; паном Таан Хусейн Аббас Хусейном, Тимчасовим Повіреним у справах Республіки Ірак в Україні, Повноважним Міністром, та Аднан Джовад Аль-Кадімі, Головою ГО «Іракський дім» і представниками швейцарської неурядової організації «Міжнародні проєкти» (Швейцарська Конфедерація) тощо.

Здійснено організаційні заходи щодо звернення НАПН України до Генерального директора ЮНЕСКО пані Одрі Азулей (лист від 6 травня 2024 р. №2-6/239) щодо терміну дії Угоди між ЮНЕСКО та Національною академією педагогічних наук України з метою продовження діяльності Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» НАПН України в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна. ЮНЕСКО листом пана Собхі Тавіла, директора Відділення інновацій та майбутнього навчання, від 7 листопада 2024 р. ID 2016UA1214 повідомило про позитивне рішення щодо продовження мандату діяльності Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» НАПН України до 31 грудня 2028 р.

На запрошення Федерації Всесвітнього Миру акад. В.Г. Кремень взяв участь у конференції, що відбулася 12-14 грудня 2024 р. у Віденській дипломатичній академії (Австрія) у якості почесного гостя та спікера за темою «Європа та Україна: спільні перспективи та цінності», організованій Австрійським інститутом європейської політики та політики безпеки (AIES) та Українською Радою Миру. Цей захід проводився як продовження круглого столу, організованого Українською Радою Миру та Федерацією всесвітнього миру-Україна у м. Києві в листопаді 2023 р. за темою: «Знахідки, російсько-українська війна, уроки для Європи та світу». Конференція зібрала експертів

академічного сектору, політиків і представників громадських організацій, чий індивідуальний і колективний досвід і розуміння сприятимуть створенню мирного та процвітаючого майбутнього в регіоні, які під час дискусій окреслили перспективи та цінності, що можуть привести до спільного майбутнього України та Європи з фокусом на сферу освіти.

Акад. В.Г. Кремень брав активну участь у роботі міжнародних наукових заходів, виступав із доповідями та вітаннями їх учасників, зокрема X Українсько-польського / Польсько-українського наукового форуму «Освіта для цифрової трансформації суспільства», що відбувся 27-28 листопада 2024 р. під патронатом Національної комісії України у справах ЮНЕСКО на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського; XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Цифровізація та забезпечення якості вищої освіти для забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти»; Міжнародної науково-практичної онлайн конференції «Обдаровані діти – скарб нації!» в межах XVI Міжнародної виставки «Іноватика в сучасній освіті»; Міжнародної наукової конференції «Сучасні проблеми та виклики польських і українських педагогів в умовах миру і війни»; зборах Міжнародної асоціації ректорів педагогічних університетів Європи тощо.

Відповідно до укладених угод про співпрацю *Інститутом педагогіки НАПН України* продовжено співпрацю із Резекненською академією технологій (Латвія), Асоціацією LUMEN (Румунія), Малопольським державним університетом імені капітана Вітольда Пілецького, Міжнародною академією прикладних наук (Польща), Державним педагогічним університетом імені Іона Крянге (Молдова). Підписано тристоронню Угоду про співпрацю між інститутом, Асоціацією керівників шкіл та Інститутом розвитку освіти «Знання» (Польща).

У межах співпраці інститут виступив співорганізатором трьох міжнародних науково-практичних конференцій, зокрема: «Society. Integration. Education» («Суспільство. Інтеграція. Освіта») (Латвія); «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі», «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення» (Україна).

Спільно із Резекненською академією технологій, Ризьким технічним університетом, Ризьким університетом Страдіня (Латвія), Клайпедським університетом (Литва) та Білостоцьким технологічним університетом (Польща) організовано і проведено в Латвії XVIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Society. Integration. Education» («Суспільство. Інтеграція. Освіта»). Під час роботи конференції вісім науковців інституту представили результати своїх напрацювань. За підсумками роботи конференції підготовлено збірник матеріалів у двох томах.

У партнерстві із МОН України, закладами вищої освіти України, Латвії, Молдови, Польщі, Румунії та Чехії проведено IV Міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію «Світ дидактики: дидактика в сучасному

світі», у роботі якої взяли участь понад 300 науковців та освітян Латвії, Молдови, Польщі, Румунії, України та Чехії. Під час її роботи учасники мали змогу обговорити актуальні питання, пов'язані із організацією освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. За результатами конференції підготовлено збірник матеріалів, де представлено напрацювання науковців.

У м. Києві проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення». Її учасниками обговорено стратегію адаптації освітньої системи України до сучасних викликів, спричинених воєнними діями РФ, плани відновлення України та представлено дослідження щодо оновлення змісту підручників. Конференція збрала 129 науковців і освітян Латвії, Молдови, Польщі України. За підсумками конференції ухвалено рекомендації щодо вдосконалення навчально-методичного забезпечення української освіти, особливо в умовах воєнного стану.

Платформою для обговорення викликів і кращих практик в освіті України, Європи та світу крізь призму кроскультурних порівнянь стала VIII Міжнародна науково-практична конференція «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2024: інтеграційні процеси в освіті у науковому дискурсі», організована інститутом спільно з науковими установами НАПН України, Українською асоціацією дослідників освіти, Національним центром освітньої політики та оцінювання (Румунія), закладами вищої освіти Польщі. За результатами її роботи підготовлено збірник матеріалів, присвячений актуальним проблемам середньої, вищої, професійної освіти та освіти дорослих у компаративній перспективі.

У межах реалізації положень угоди про співпрацю між інститутом і Малопольським державним університетом імені Вітольда Пілецького (Польща) проф. І.В. Саух провела відкриту лекцію за темою «Резильєнтність педагогів як основа виходу з кризових ситуацій в умовах тривалого воєнного стресу».

Науковці відділу математичної та інформатичної освіти інституту спільно з авторкою американських підручників з математики Ларисою Букалов, переможницею премії Мюллера «Math for America-2023» за професійний вплив на математичну освіту, лауреатом премії Sliffe Award 2024, вчителем математики в Bayside High School у Нью-Йорку, викладачем методики навчання математики в Touro University, організовано шість онлайн зустрічей для вчителів математики з Донецької, Дніпропетровської, Житомирської, Запорізької, Київської, Львівської, Полтавської, Одеської, Черкаської та Чернігівської областей. За результатами співпраці підготовлено наукову статтю за темою «Формувальне оцінювання у навчанні математики».

У межах проведення конкурсу спільних українсько-австрійських науково-дослідних проєктів на 2025-2026 рр., оголошеного МОН України та Австрійським агентством з питань освіти та інтернаціоналізації, співробітниками відділу технологічної освіти інституту підготовлено проєкт

«Підготовка молоді до вибору професії та побудови професійної кар'єри з урахуванням потреб ринку праці».

Наукові працівники інституту беруть активну участь у програмах міжнародного стажування і підвищення кваліфікації. Так, у 2024 р. вони взяли участь у двох програмах міжнародного онлайн-стажування, підготовлених командою DigIn.Net 2 за підтримки Університету прикладних наук Анхальт (Німеччина) на базі DUDIZ (німецько-український центр цифрових інновацій). Зокрема, чотири науковці взяли участь у програмі міжнародного стажування «Digital Future: Blended Learning» («Цифрове майбутнє: змішане навчання»), один – у програмі міжнародного стажування «Digital Transformation: The Power of Blended Learning» («Цифрова трансформація: сила змішаного навчання») та два – у програмі міжнародного науково-педагогічного стажування «Механізми трансформації освітніх технологій в умовах інтеграції України до європейського простору» (Польща). Під час стажування співробітники відділу економіки та управління ЗСО взяли участь у роботі міжнародного форуму «Механізми трансформації освітніх технологій в умовах інтеграції України до європейського освітнього простору і виступили з доповідями за темами «Розвиток державно-суспільної партнерської взаємодії в управлінні трансформаційними процесами у закладах освіти в умовах інтеграції України до європейського освітнього простору» та «Концепція авторської моделі закладу позашкільної освіти «Школа життєтворчості особистості».

Науковці інституту взяли участь у роботі Міжнародної науково-практичної конференції «New Media Pedagogy – NMP24: research trends, methodological challenges and successful implementations» («Нова медіапедагогіка – NMP24: тенденції дослідження, методологічні проблеми та успішні впровадження») на базі Ягеллонського університету, що об'єднала вчених Австралії, Австрії, Бельгії, Греції, Італії, Польщі, Португалії, Словаччини, Словенії, України та Чехії, стала платформою для обговорення актуальних питань у галузі медіаосвіти.

Десять науковців інституту взяли участь в онлайн-воркшопі «Інноваційні технології в професійній освіті – досвід ОЕСР для України», проведеному в межах програми Організації економічного співробітництва та розвитку для України. Захід включено до OECD Ukraine Country Programme (Програма ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку) для України) на прохання Уряду України. Під час проведення заходу його учасники ознайомилися з найкращими практиками використання інноваційних технологій у системі професійної освіти країн ОЕСР.

Наукові працівники інституту взяли участь в інтерактивному круглому столі, присвяченому Міжнародному дню рідної мови «Мова єднає». Під час проведення круглого столу три вчені інституту виступили з науковими доповідями. Захід відбувся за підтримки Ради Європи та за ініціативи мелітопольської громади за участі представників національних меншин, Департаменту нацменшин Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, представників закладів вищої освіти тощо.

Упродовж 2024 р. науковці інституту брали участь у міжнародних проєктах в якості експертів, авторів/розробників навчальних матеріалів, зокрема: проєкті Ради Європи «Підтримка впровадження європейських стандартів прав людини в Україні» в межах прийнятого Плану дій для України «Стійкість, відновлення та реконструкція» (2023-2026 рр.). У межах проєкту взято участь в організації і проведенні низки міжнародних заходів, під час яких представлено модель багатомовної освіти, розробленої вченими інституту; проєкт «Дорожня карта створення умов для підвищення якості навчання державною мовою та мовами корінних народів і національних меншин у закладах загальної середньої освіти України на 2023-2024 рр.», у межах реалізації якого науковці взяли участь у засіданні Керівного комітету з підтримки впровадження європейських стандартів щодо боротьби з дискримінацією та прав національних меншин (спільнот) в Україні, що проходило під головуванням Халварда Горсета – голови Антидискримінаційного департаменту Ради Європи; проєкт «Підтримка вчителів, які навчають учнів з досвідом міграції» (2022-2024 рр.), практичним результатом втілення якого став методичний посібник з проведення спеціальних тренінгових занять для дітей із сімей внутрішньо переміщених осіб, підготовлений на основі дворічного досвіду проведення занять науковцями інституту. Співробітники інституту також взяли участь у роботі Міжнародного конгресу «Research – Innovation – Innovative Entrepreneurship» («Дослідження – Інновації – Інноваційне підприємництво») в Молдові, де презентували результати наукових досліджень і доповідь за темою «Педагогічний досвід застосування інноваційних технологій у природничих науках в умовах воєнного часу».

Важливою складовою міжнародної діяльності вчених інституту є рецензування міжнародних проєктів, що подаються дослідниками різних країн на міжнародні конкурсні програми в галузі освіти та науки. Зокрема, Ізраїльський національний науковий фонд запросив проф. О.В. Малихіна прорецензувати проєкт, поданий на конкурс персональних дослідницьких грантів.

Проф. О.І. Локшина – офіційний представник України у Програмному комітеті «Культура, креативність та інклюзивне суспільство» Програми ЄС «Горизонт Європа» (2021-2027 рр.).

За ініціативи голови «Просвіти» в Польщі Марка Сирника науковці інституту брали участь у проєктуванні та реалізації змісту навчання української мови української національної меншини. Вони ознайомили польських учителів з особливостями методичної роботи, а польські колеги ознайомили із досвідом роботи із учнями різних вікових груп. Особлива увага приділялася аналізу змісту і принципів побудови робочих зошитів з української мови. Спільними зусиллями розроблено концепцію навчального видання з української мови та літератури для здобувачів освіти української національної меншини в Польщі, яку представлено на затвердження Міністерства освіти Польщі.

Співробітники інституту є членами редколегій та рецензійних рад міжнародних наукових журналів, зокрема: «Logos Universality Mentality

Education Novelty: Social Sciences» («Логос універсальність. Менталітет. Новизна в освіті: Соціальні науки»); «Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala» («Румунський журнал багатомірної освіти») (Румунія), що індексується в наукометричній базі даних Web of Science; «Education. Innovation. Diversity» («Освіта. Інновації. Різноманіття») та «Society. Integration. Education» («Суспільство. Інтеграція. Освіта») (Латвія); «Études cognitives» («Когнітивні студії») Інституту славістики Польської академії наук, що індексується в наукометричній базі даних Scopus (Польща). Здійснювалося рецензування статей до наукового журналу «Social Sciences & Humanities Open» («Відкриті соціальні і гуманітарні науки»), що індексується в наукометричній базі Scopus.

Основними завданнями, що вирішувалися у 2024 р. *Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України* щодо зміцнення напрямів міжнародного наукового співробітництва, були: виконання угод із зарубіжними науковими і науково-освітніми установами; реалізація спільних наукових та освітніх проєктів; стажування та підвищення кваліфікації за кордоном; проведення міжнародних наукових заходів в Україні та за кордоном; співпраця із зарубіжними вченими у сфері підготовки наукових видань; співпраця із міжнародними психологічними асоціаціями та організаціями; дослідження сучасних світових тенденцій розвитку психології; вивчення, узагальнення та використання зарубіжного досвіду у сфері психології. Основний фокус цих зусиль спрямовався на вивчення різних напрямів і форм психологічної підтримки населення, учасників освітнього процесу та військовослужбовців в умовах воєнної агресії РФ проти України.

У формі очних та заочних зустрічей здійснювалась професійна взаємодія-діалог з науковцями та практикаками 23 країн (Австрія, Бельгія, Болгарія, Велика Британія, Грузія, Ізраїль, Іспанія, Казахстан, Канада, Латвія, Литва, ФРН, Польща, Португалія, США, Угорщина, Туреччина, Узбекистан, Швеція, Франція, Фінляндія, Чехія та Японія).

Зокрема співробітники взяли участь у виконанні положень дев'яти угод про міжнародне наукове співробітництво із освітніми, громадськими організаціями, закладами освіти: Ізраїльською коаліцією травми; міждисциплінарним центром «Visut» (Ізраїль); Ліспайським університетом (Латвія), Фондом «Gdy Liczy się Czas» («Коли час має значення») (Польща), Чірчікським державним педагогічним університетом, Каршинським державним університетом (Узбекистан), Всесвітньою асоціацією позитивної і транскультуральної психотерапії, Міжнародною організацією «Malteser in NRW» (ФРН), укладених упродовж останніх п'яти років. У межах реалізації цих угод проводились спільні наукові дослідження, міжнародні наукові заходи; підготовлено спільні наукові публікації; здійснювалося рецензування видавничої продукції, дисертаційних досліджень, проводились заходи з метою підвищення професійної кваліфікації психологів тощо.

Здійснено дослідження світових тенденцій та сучасного стану наукових уявлень щодо проблеми зміцнення життєстійкості та психофізіологічної стійкості людини в ускладнених та екстремальних умовах життєдіяльності,

результати якого представлено у чотирьох публікаціях науковців інституту, що увійшли до бази Scopus.

Проаналізовано підходи зарубіжних авторів щодо сутності психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій, його структури та основних складових, можливих ризиків психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій, розвитку резильєнтності особистості та організації. Результати дослідження представлено у двох публікаціях. Особлива увага приділялась вивченню зарубіжного досвіду психотерапевтичної роботи з психологічною травмою, травмою війни. Результати цього дослідження представлено у методичних рекомендаціях «Розвиток компетентностей, пов'язаних із збереженням і зміцненням психічного здоров'я, безпечної поведінки у надзвичайних ситуаціях».

Здійснено аналіз світових тенденцій розвитку дискурсивної психології як напрямку когнітивної психології та психологічної герменевтики, розвитку життєвої компетентності особистості в дискурсивному просторі, зокрема дослідження провідних стратегій конструювання особистістю самої себе та власного життєвого шляху в кризовій ситуації сьогодення. Результати цього аналізу представлено у трьох публікаціях; проаналізовано основні зарубіжні підходи до вивчення творчої мисленнєвої діяльності в ускладнених умовах, розуміння толерантності до невизначеності, можливості застосування контент-аналізу для дослідження особливостей розуміння студентами невизначених ситуацій. Результати дослідження представлено в монографії науковців інституту.

З метою обговорення професійних проблем, із якими зіткнулися українські терапевти під час війни, в інституті перебувала делегація Європейської асоціації психодрами (ФРН).

Протягом 2024 р. чотири науковці інституту здійснили п'ять відряджень до Бельгії у межах діяльності Європейської асоціації організаційної психології та психології праці для участі в роботі малих груп з психологічної підтримки військових та населення під час війни; робочий візит для встановлення контактів із закордонними партнерами у межах проєкту «Офіс «Горизонт Європа» в Україні»; до Швеції – у межах міжнародного проєкту Recovery-4 для психологічної підтримки українських військових медиків, проведення 10 офлайн груп психологічної підтримки для військових медиків та 2 майстер-класи з проблеми копінг-стратегій, встановлення контактів з психологами та іншими фахівцями, які надають психологічну допомогу військовим.

Наукові працівники інституту взяли участь у підготовці та реалізації дев'яти міжнародних науково-освітніх проєктів:

– міжнародного проєкту Recovery-4 для психологічної підтримки українських військових медиків;

– науково-методичного супроводу проєкту «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні». В межах проєкту підготовлено та опубліковано 6 навчально-методичних посібників (4 із

яких отримали гриф МОН України), 10 матеріалів для педагогів і батьків, проведено вебінар для батьків, 2 презентації грифованих видань;

– благодійного проекту «Соціально-психологічна підтримка українців у Німеччині», спрямованого на підтримку та забезпечення психічного здоров'я українців, що опинились у Німеччині. У його межах упродовж 2024 р. організовано і проведено: 19 онлайн семінарів та 30 онлайн індивідуальних психологічних консультацій; дев'ять онлайн майстер-класів «Візуальна культура та арт-практики»; три онлайн семінари з арт-терапії (уроки малювання) для дорослих; 9 онлайн семінарів-інтерв'їзійних груп для психологів;

– у межах співпраці із Українським представництвом United Help Ukraine, Молодіжною радою Професійної спілки залізничників і транспортних будівельників України та Українською асоціацією організаційних психологів та психологів праці України взято участь у реалізації проекту «Підтримка ветеранів/ветеранок в АТ «Укрзалізниця». Результати дослідження в межах проекту представлено в аналітичному звіті «Підтримка ветеранів/ветеранок в АТ «Укрзалізниця»: реальний стан та перспективні напрями роботи». За результатами дослідження проведено вебінар за темою: «Ментальне здоров'я ветеранів та ветеранок: зміст, проблеми, чинники, психологічні технології та практики для його забезпечення»;

– проекту «Її сила: підтримка жінок України в час війни та відновлення», який впроваджується Українським жіночим фондом у партнерстві із Громадською організацією «Ла Страда – Україна» за підтримки Бюро з питань демократії, прав людини та праці Державного департаменту США;

– міжнародному проекті «Пошук майбутнього» (Швейцарія – Україна) з метою реабілітації та підвищення кваліфікації психологів-практиків, які здійснюють психологічну підтримку різних верств населення України під час воєнного стану; організовано і проведено реабілітаційно-навчальний захід «Шлях до перемоги» для військових і цивільних практикуючих психологів за фінансового забезпечення швейцарської сторони;

– молодіжного волонтерського соціального проекту «Laboratorium», некомерційного освітньо-профілактичного проекту «DrugStore Project» за підтримки міжнародного благодійного фонду «Альянс громадського здоров'я» та волонтерського проекту «Tell Me» («Скажи мені»), спрямованих на формування безпечних моделей поведінки в повсякденному житті, побудову гуманної наркополітики в суспільстві та надання психологічної допомоги постраждалим під час війни, в тому числі тим, які перебувають у країнах Європи;

– проекту (у якості тренерів та експертів) Ізраїльської коаліції по роботі з травмою, що здійснюється Центром стресостійкості Київської міської державної адміністрації з метою підготовки працівників поліції, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної гвардії України, медичних працівників і працівників енергетичних структур для надання кризової психологічної допомоги.

За звітний період в Україні проведено 52 міжнародні наукові заходи в офлайн, онлайн та гібридному форматах із залученням фахівців 13 країн

(Австрія, Болгарія, Велика Британія, Грузія, Ізраїль, Литва, Польща, США, Угорщина, Франція, Фінляндія, Швеція).

У 2024 р. вчені інституту взяли участь та організували 29 міжнародних наукових заходів (2 конгреси, 2 форуми, 22 конференції, 4 науково-практичні семінари, 1 засідання координаційного комітету в 11 країнах (Австрія, Бельгія, Велика Британія, Іспанія, Канада, Німеччина, Польща, Туреччина, Франція, Чехія, Японія).

Упродовж року інститут здійснював обмін друкованими виданнями та іншими видами інформації із науковими установами, закладами вищої освіти, інформаційними центрами, бібліотеками і музеями, міжнародними організаціями і фондами в Україні та за її межами:

– публікація 24 випусків фахових наукових видань (категорія «Б»), що входять до 27 міжнародних наукометричних та реферативних баз даних, зокрема: наукових журналів «Технології розвитку інтелекту», «Організаційна психологія. Економічна психологія», «Психологічний часопис», «Психологія і особистість», «Журнал сучасної психології», «Освіта та розвиток обдарованої дитини» та збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»;

– видання Інформаційного бюлетеня Європейської мережі організаційних психологів та психологів праці, що розповсюджується серед фахівців з організаційної психології у провідних європейських університетах в понад 30 країнах світу.

Протягом 2024 р. одинадцять наукових працівників інституту стажувалися та навчалися на курсах підвищення кваліфікації у межах міжнародних програм онлайн та офлайн в Австрії, Болгарії, Великій Британії, Фінляндії, ФРН.

Десять науковців інституту є членами редакційних колегій та редакційних рад 10 зарубіжних наукових видань: «Socialization & Human Development: International Scientific Journal» («Соціалізація та розвиток людини: Міжнародний науковий журнал»), заснований Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Щецинським університетом (Польща); журналу «Psychologija» («Психологія») (Литва); Інформаційного бюлетеня Європейської мережі організаційних психологів та психологів праці; «Психологічного часопису» (видається спільно із Науковою фундацією з підтримки науки та інновацій (Франція); журналів «Educational Psychology» («Психологія освіти») (Польща); «The Global Psychotherapist» («Глобальний психотерапевтист») (ФРН); «Social welfare. Interdisciplinary approach» («Соціальне забезпечення. Міждисциплінарний підхід») (Литва); «Educatione» («Освіта») (Туреччина); «Pedagogik Akmeologiya» («Педагогічна акмеологія» та «Педагогическое мастерство» (Узбекистан).

Шістнадцять науковців інституту є членами 22 міжнародних наукових товариств і співпрацюють з 38 міжнародними (державними та громадсько-професійними) організаціями, які працюють у сфері освіти, гуманітарних наук, психології: International Organization for Health, Sports, and Kinesiology (Міжнародна організація здоров'я, спорту та кінезіології) (США); Європейською асоціацією психодрами; Всесвітньою асоціацією позитивної та

транскультуральної психотерапії (World Association of Positive and Transcultural Psychotherapy); American Psychological Association (Американська психологічна асоціація); European Association for Transactional Analysis (Європейська асоціація транзакційного аналізу); European Association for Psychotherapy (Європейська асоціація психотерапії); European Federation of Psychologists' Associations (Європейська федерація асоціацій психологів); Всесвітньою асоціацією позитивної та транскультуральної психотерапії; Neuromarketing science & business association (Науково-бізнес-асоціація нейромаркетингу); Українським науково-дослідним та освітнім центром вивчення Голодомору в Україні; Міжнародною Радою психологів (США); Європейською академією природничих наук (ФРН); Глобальним союзом науковців за мир»; Всесвітньою федерацією психічного здоров'я (World Federation for Mental Health); Європейською спільнотою з вивчення травматичного стресу; Федерацією Європейських екзистенційних терапевтів; Європейською мережею організаційних психологів та психологів праці; Всесвітньою асоціацією позитивної та транскультуральної психотерапії (World Association of Positive and Transcultural Psychotherapy); Європейською асоціацією психології праці та організаційної психології (European Association of Work and Organizational Psychology); Польською асоціацією організаційних психологів; Міжнародною асоціацією наукових досліджень у сфері економічної психології (International Association for Research in Economic Psychology) в Україні тощо.

Вчені інституту входять до складу координаційних рад міжнародних наукових товариств: Європейської мережі організаційних психологів та психологів праці; Міжнародної асоціації наукових досліджень в сфері економічної психології в Україні; Федерації Європейських екзистенційних терапевтів; Європейської асоціації психодрами; Глобального союзу науковців за мир (США); Українсько-канадського науково-дослідного та освітнього центру вивчення Голодомору. На базі інституту працювало представництво «Глобальний союз науковців за мир» («Global Union of Scientists for Peace») (США).

У звітному році завдання *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна* НАПН України у сфері міжнародного наукового співробітництва полягали в організації та проведенні міжнародних науково-практичних заходів; участі науковців у програмах стажування за кордоном; публікації спільних із зарубіжними партнерами наукових видань; участі вчених у редакційних колегіях наукових видань за кордоном та членство зарубіжних вчених у редколегіях збірників наукових праць, що видаються інститутом.

Досліджено нормативно-правову базу Європейського Союзу з питань забезпечення розвитку цифрової компетентності майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти та введено в науковий обіг 12 документів, зокрема шести з питань цифрової безпеки. Вивчено досвід трансформації усіх компонентів професійної діяльності викладачів закладів вищої педагогічної освіти в зарубіжних країнах на основі розвитку їх цифрової компетентності (Велика Британія, Нідерланди, США, Туреччина тощо), що відображено в

наукових публікаціях і представлено в тезах доповідей на всеукраїнських і міжнародних конференціях.

Здійснювалася плідна співпраця з іноземним членом НАПН України проф. Ф. Шльосеком, директором Інституту педагогіки Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської (Польща), головою Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна», членом наукової і редакційної ради періодичного наукового видання «Польсько-український науковий щорічник «Професійна і неперервна освіта», членом редакційної колегії періодичного наукового журналу «Порівняльна професійна педагогіка» («Comparative Professional Pedagogy»).

У співпраці з DVV International в Україні спільно з Українською асоціацією освіти дорослих, Українським інститутом підвищення кваліфікації працівників телебачення, радіомовлення і преси, Одеською регіональною організацією Національної спілки журналістів України та Громадською організацією «Миколаївський прес-клуб» організовано і проведено навчальний курс «Освіта дорослих у XXI столітті: від елітарності до сучасних практик» для представників ЗМІ Одеської області. Акад. Л.Б. Лук'янова прочитала курс лекцій «Освіта дорослих як складова розвитку сучасної держави». У межах програми Curriculum globALE за темами «Цифровізація в освіті дорослих і сервіси штучного інтелекту» та «Комунікація і групова динаміка в освіті дорослих» за підтримки Представництва DVV International в Україні та сприяння Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку ФРН проведено тренінг.

Науковці інституту взяли активну участь у реалізації наукових проєктів і програм, зокрема:

– Science at Risk (Наука під загрозою), що реалізується за підтримки відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні, Фонду Alfred P. Sloan Foundation і за сприяння МОН України та Національного фонду досліджень;

– «Eurasian Commonwealth: Crossroads between Europe and Asia» («Євразійська співдружність: перехрестя між Європою та Азією») на виконання положень Договору про співпрацю між Південноукраїнським національним педагогічним університетом імені К.Д. Ушинського та Eurasia Foundation;

– ERASMUS+ «Sustainability and Internationalization capacities to promote modernisation of Newcomers Higher Education in Neighbourhood East Countries» («Потенціал сталого розвитку та інтернаціоналізації для сприяння модернізації вищої освіти новачків у сусідніх східних країнах»); тренінгу для тренерів «Надолуження освітніх втрат. Тьюторингові компетенції для вчителя» за ініціативи чеської гуманітарної організації «Людина в біді» («People in Need»).

Під патронатом Національної комісії України у справах ЮНЕСКО за організаційної підтримки МОН України, Президії НАПН України, Комітету педагогічних наук Польської академії наук, Наукового педагогічного товариства «Польща – Україна», Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської, Університету ім. Адама Міцкевича в Познані на базі Вінницького державного

педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського організовано і проведено X Українсько-польський / Польсько-український науковий форум «Освіта для цифрової трансформації суспільства», в роботі якого взяли участь понад 300 українських і польських учених та громадських діячів.

Спільно із закладами вищої педагогічної освіти та за сприяння МОН України, Української асоціації дослідників освіти, Сумської обласної державної адміністрації організовано і проведено X Міжнародну науково-практичну конференцію «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін», у роботі якої взяли участь понад 200 наукових і науково-педагогічних працівників наукових установ і закладів вищої освіти України, Великої Британії, Грузії, Ізраїлю, Індії, Казахстану, Мексики, ФРН, Польщі, України, Франції, Швеції. XIII Міжнародний науково-методологічний Інтернет-семінар «Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів» у м. Хмельницькому зібрав майже 100 наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників, докторантів, магістрантів і студентів. За організаційної підтримки МОН України, закладів вищої освіти Польщі, Словаччини, Угорщини, України, Чехії та Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» НАПН України в м. Мукачеві організовано і проведено VIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції», в роботі якої взяли участь майже 300 наукових і науково-педагогічних працівників, викладачів, здобувачів наукових ступенів наукових установ і закладів вищої освіти Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини, України та Чехії.

Наукові працівники інституту взяли участь у 23 міжнародних науково-практичних заходах, у 7 із них – за кордоном (Болгарія, Еквадор, Польща), зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційний розвиток науки, освіти та бізнесу» (Болгарія); Міжнародній науковій конференції «Сучасні проблеми та виклики польських та українських педагогів в умовах миру і війни» (Польща).

У 2024 р. розроблено сайт «Професійно-педагогічні та компаративні дослідження в освіті», метою якого є забезпечення відкритого доступу до монографічних досліджень науковців Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини та України, що допоможе поширювати результати новітніх наукових напрацювань міжнародної академічної спільноти, а також сприятиме підвищенню рівня цитованості праць за рахунок присвоєння кожній монографії цифрового ідентифікатора DOI.

Діяльність кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» здійснюється відповідно до угоди, укладеної між НАПН України та ЮНЕСКО, яку згідно із рішенням Сектору освіти UNITWIN/UNESCO Chairs Programme поновлено до 2028 р. Проф. Г.І. Сотська взяла участь у VI сесії наради завідувачів кафедр ЮНЕСКО в Україні з питань планової діяльності кафедр ЮНЕСКО; напрямів і вимірів інституалізації, корпоративно-конкурентних переваг, просування проекту мережевої взаємодії «Unitwin /

Кафедри ЮНЕСКО» в Україні. До 70-річчя членства України в ЮНЕСКО Секретаріату Національної комісії України у справах ЮНЕСКО підготовлено і подано інформацію щодо діяльності кафедри до «Карти професійної активності кафедр ЮНЕСКО в Україні». Кафедрою здійснено організаційні заходи і проведено: XXII Міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті проф. О.П. Рудницької «Неперервна педагогічна освіта ХХІ століття: досвід, інновації, тенденції»; щорічний вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства», присвячений Міжнародному дню рідної мови. Кафедра є одним із підписантів Меморандуму про співпрацю між Громадською організацією «Українська Рада Миру», НАПН України, Національним центром «Мала академія наук України», кафедрами ЮНЕСКО в Україні. Вийшло друком два номери Вісника кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ».

Два науковці інституту стажувалися за кордоном (Іспанія, Чехія).

Вчені інституту входять до складу спільних з іноземними партнерами наукових рад, редколегій наукових видань, є членами міжнародних товариств, асоціацій, організацій і фондів, зокрема: акад. Н.Г. Ничкало – член Наукового педагогічного товариства «Польща – Україна», член редколегії Польсько-українського наукового щорічника «Професійна і неперервна освіта»; акад. Л.Б. Лук'янова – почесний член Наукової ради докторської програми гуманітарних наук за фахом «Спадщина і культура миру» Автономного університету Сакатекаса (Мексика), член наукової ради журналу «Rozprawy Społeczne», наукової ради щорічника «Labor et Edukatio», редакційної колегії наукового видання «Zeszyty Naukowe KSW» («Наукові праці KSW»), Програмової ради Міжнародного наукового щоквартальника «EDUKACJA ustawiczna dorosłych» (Польща) тощо.

У 2024 р. *Інститут проблем виховання НАПН України* продовжував співпрацю із Університетом Гранади (Іспанія), Гданським університетом та Вищою школою індивідуальної та публічної безпеки «АПЕЙРОН» (Польща), Казахським національним педагогічним університетом імені Абая (Казахстан), Університетом Думлупинар Кютах'ї (Туреччина), Міжнародним табором «Чавдар» (Болгарія), Міжнародним освітнім центром шкільної управи «Заля варна» та ДЮЦ «JK Auseklis» (Латвія), Норвезькою спілкою охорони природи (Норвегія), Поліцейською академією Чеської Республіки тощо.

Співробітники наукових підрозділів інституту здійснювали дослідження розвитку теорії та методики виховання, дошкільної та соціальної педагогіки в країнах Європи, Америки, взяли активну участь у 108 різноманітних міжнародних форумах, читаннях, конференціях, виставках, семінарах, круглих столах, тренінгових марафонах.

У межах міжнародної кредитної мобільності за програмою Еразмус+ (проект 2023-1-ES01-KA171-HEED-000126410) продовжувалася співпраця з університетом Гранади. У його межах ст. наук. сп. К.О. Журба стажувалася в Університеті Гранади за програмою Erasmus+ «International Credit Mobility» («Міжнародна кредитна мобільність»).

Доц. С.В. Толочко взяла участь у Міжнародному науково-освітньому проєкті «Розробка онлайн-курсів для навчання у ЗВО» (Чехія), за результатами якої розроблено план реалізації проєкту та етапи створення онлайн-курсу.

У партнерстві із Поморським університетом у м. Слупську (Польща) організовано і проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах незалежної України».

Проф. О.А. Комаровська – запрошений іноземний член дисертаційної ради із захисту дисертацій доктора філософії (PhD) зі спеціальності 6D010600 «Музична освіта» Казахського національного університету мистецтв Міністерства культури і спорту Казахської Республіки; проф. О.Д. Рейпольська – проєктний менеджер Еразмус+ в офісі міжнародної академічної мобільності.

Науковці лабораторії національно-патріотичного виховання спільно з керівником відділу викладання, навчання та технологій педагогічного коледжу Адельфійського університету (США) Рут С. Аммон та Карлом Міррою провели соціологічні дослідження (анкетування, опитування, інтерв'ювання) старшокласників ліцею «Домінанта» щодо сформованості в учнів громадянських цінностей, національної ідентичності; гендерного підходу в освіті та щорічний моніторинг рівнів національно-патріотичного, громадянського та військово-патріотичного виховання старшокласників на базі ліцею «Либідь» у м. Києві, за результатами яких засвідчено позитивну динаміку рівнів вихованості учнівської молоді та зацікавленість педагогічного колективу в інноваційній виховній діяльності.

Науковцями інституту проведено міжнародне моніторингове дослідження формування соціально-емоційних навичок у дітей і молоді в Україні, у ході якого із Національним центром ДоСЕН проаналізовано результати моніторингу (дослідження соціально-емоційних навичок). Співорганізатором дослідження була Державна служба якості освіти України, партнерами – Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, Консультативна рада з питань сприяння розвитку системи загальної середньої освіти при Президентові України, команда PISA Українського центру оцінювання якості освіти, Інститут освітньої аналітики. Дослідження проводилися у 15 країнах світу (Болгарія, Бразилія, Індія, Індонезія, Іспанія, Італія, Китай, Колумбія, Мексика, Об'єднані Арабські Емірати, Перу, Україна, Фінляндія, Чилі, Японія). В Україні міжнародне моніторингове дослідження соціально-емоційних навичок (ДоСЕН) охоплювало учасників освітнього процесу (учнів/учениць 10 та 15 років, їхніх батьків, учителів і керівників закладів загальної середньої освіти). У дослідженні використано широкий спектр діагностувальних методів, ураховано гендерний аспект, особливості сільських і міських шкіл, деокупованих територій.

Наукові працівники інституту проводили дослідження у співпраці із педагогами закладів освіти Естонії, Іспанії та Швейцарії, які працюють з тимчасово переміщеними дітьми. У межах дослідження проведено Міжнародний вебінар «Формування української національної ідентичності у тимчасово переміщених до країн ЄС дітей».

У 2024 р. вчені *Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* перемогли у конкурсі проєктів з виконання наукових досліджень і розробок за рахунок грантової підтримки Швейцарського національного наукового фонду «Спільний швейцарсько-український проєкт «Resilience through Immersive Sensory Environments» («Резильєнтність через імерсивне сенсорне середовище») (2023–2028). Метою проєкту є розроблення та впровадження адаптивного сенсорного середовища із ефектом занурення для сприяння розвитку емоційної регуляції, соціальної взаємодії та когнітивного розвитку дітей з порушеннями інтелекту, які постраждали від воєнної агресії рф проти України.

Проєкт передбачає тісну співпрацю інституту та Університету прикладних наук і мистецтв Швейцарії.

Участь науковців у міжнародних мультидисциплінарних конференціях допомагає привернути увагу фахівців різних галузей знань до науково-практичної діяльності інституту загалом та індивідуальних досліджень наукових співробітників зокрема.

За звітний період науковці інституту взяли участь у п'яти міжнародних заходах, сертифікованих Euro Science Certification Group (Сертифікаційна група євронауки) за науковим стандартом SCC-2000, схвалених ResearchBib, включених до каталогу міжнародних конференцій на офіційному вебсайті Academic Research Index і зареєстрованих у базі даних науково-технічних заходів Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації:

– V Міжнародній науково-практичній конференції «Concepts for the development of society's scientific potential» («Концепції розвитку наукового потенціалу суспільства»);

– VI Міжнародній науковій конференції «Theoretical and empirical scientific research: concept and trends» («Теоретичні та емпіричні наукові дослідження: концепція та напрями»);

– II Міжнародна науково-практична конференція для освітян «Березневий науковий дискурс 2024»;

– X Міжнародна науково-практична конференція «Theory and practice of science: key aspects» («Теорія і практика науки: ключові аспекти»);

– VIII Міжнародна науково-практична конференція «Наукові дослідження та методика їх проведення: світовий досвід та вітчизняні реалії».

За результатами участі підготовлено й опубліковано статті та тези.

Продовжено співробітництво із колегами Спілки логопедів Польщі у контексті обміну досвідом з питань надання логопедичної допомоги.

Триває співпраця із директоркою інклюзивного навчального закладу «Vaikystės darvas» («Дитяча садиба») Егле Рауделюнене (Литва), яка відвідала м. Київ з метою укладання угод про співпрацю із інклюзивними закладами освіти в Україні й звернулася до науковців інституту для отримання наукової підтримки.

Академічна мобільність вчених інституту є важливим аспектом його діяльності, що сприяє інтеграції української науки до міжнародного освітнього

та наукового простору із використанням низки програм і проєктів у співпраці з міжнародними та національними партнерами.

Підписано Меморандум про співпрацю з Heal Traumas International, Inc. (США), Children and War (Велика Британія) та Children and War Foundation (Норвегія). В межах меморандуму заплановано залучення коштів для реалізації проєкту із адаптації посібника Teaching Recovery Techniques для дітей із особливими освітніми потребами в Україні.

Один науковець інституту є членом редакційної колегії двох зарубіжних видань: «Logopaedica Łodziensia» («Лодзька логопедія») (Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego (Видавництво Лодзького університету) та «Forum Logopedyczne» («Логопедичний форум») (Polskie Towarzystwo Logopedyczne (Польське логопедичне товариство) (Польща).

Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України упродовж звітного року укладено дві угоди про співпрацю з міжнародними партнерами: Центром геополітичних досліджень (Center for Geopolitical Studies) (Латвія) та Інститутом психології Польської академії наук (Польща).

У 2024 р. міжнародне співробітництво насамперед спрямовувалося на розширення аналізу світового досвіду та поширення найкращих практик. Науковцями опрацьовано 1519 публікацій та наукових джерел іноземними мовами за тематикою досліджень.

За результатами цієї роботи підготовлено низку публікацій у міжнародних виданнях, у тому числі у співпраці із іноземними науковцями; розроблено теоретичні моделі, опрацьовано теоретико-методологічне підґрунтя для подальших емпіричних досліджень.

Співробітники інституту взяли участь у 60 міжнародних наукових заходах: 14 міжнародних конференціях, 14 вебінарах, 13 семінарах, 9 лекціях та 10 інших заходах, під час яких вивчено і узагальнено зарубіжний досвід.

Для оцінки звіту за перший етап міжнародного проєкту «Подолання кризи психічного здоров'я у війні: науково-обґрунтована медіапсихоосвіта для зміцнення здоров'я сім'ї та громади під час економічного відновлення» і його поточне виконання інститут відвідав директор Представництва Польської академії наук у Києві Матеуш Бялас.

З метою стажування, участі в міжнародних конференціях, зустрічах членів консорціумів проєктів «PROTEMO», «EUniWell» та «Education for Democratic Citizenship» («Освіта для демократичного громадянства») член.-кор. І.Г. Губеладзе здійснила закордонні відрядження до Іспанії, Норвегії, Польщі, ФРН, Хорватії. Отримані знання і практичні навички узагальнено і використовуються у практичній діяльності, на лекціях, тренінгах.

Проф. В.О. Васютинський здійснив закордонне відрядження до м. Катовіце (Польща) для участі в роботі XIX з'їзду Польської асоціації соціальної психології з метою ознайомлення польських науковців з результатами планових досліджень інституту.

Чл.-кор. Л.А. Найдьонова здійснює керівництво міжнародним проєктом довготривалої підтримки українських наукових команд у м. Варшаві (Польща) у

співпраці із Польською академією наук спільно з Академією наук США та іншими закордонними фондами. Цей проєкт спрямовано на подолання кризи психічного здоров'я, зумовленого війною, виявлення ролі медіатравмування образами війни, розроблення рекомендацій для медіаіндустрії із медіапсихоедукації та системи освіти із цифрової медіаосвіти.

У звітному році вчені інституту проводили спільні дослідження із зарубіжними партнерами в межах шести дослідницьких проєктів:

– українсько-польського дослідницького проєкту у співпраці із Інститутом психології Польської академії наук «Долання кризи психічного здоров'я під час війни: доказова психологічна медіаосвіта для підтримки здоров'я сім'ї і громади в ході економічного відновлення». В межах проєкту ведеться робота над розробленням рекомендацій щодо медіапсихосвітньої політики на основі доказових результатів психологічних досліджень воєнної медіатравми під час хронічного травматичного стресу. Розроблено методики для запобігання проблемам психічного здоров'я в групах ризику (сім'ї учасників бойових дій, біженці та бідність у різних спільнотах), що зменшить кількість психічних захворювань, збереже ментальне здоров'я суспільства, а також сприятиме відновленню економіки в Україні та Польщі;

– міжнародного проєкту «Вплив існуючих ініціатив щодо Mental health and psychosocial support (MHPSS) (Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка) на соціальну згуртованість і стійкість соціальної тканини в Україні, а також на визначення стратегічного позиціонування та бачення ПРООН спільно із Community Security and Social Cohesion UNDP (Безпека громади та соціальна згуртованість ПРООН), практичним результатом якого став аналітичний звіт;

– міжнародного проєкту «Подолання кризи очима жінок-біженок із України (мультидисциплінарна перспектива)» спільно з Institute of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of Philosophy and History, University of Lodz (Інститут етнології та культурної антропології, факультет філософії та історії, Лодзький університет (Польща). За результатами проєкту підготовлено статтю. Отримані дані польська сторона використовує для розроблення стратегій адаптації українок до життя в Польщі;

– дослідження в межах співпраці Міжнародного консорціуму «PROТЕМО» (Horizon Europe (Горизонт Європа) «Emotional Dynamics of Protective Policies in an Age of Insecurity» («Емоційна динаміка захисної політики в епоху небезпеки»);

– міжнародного проєкту «EDC – Education for Democratic Citizenship» («ОДГ – Освіта для демократичного громадянства») (Шведський інститут), у партнерстві із закладами вищої освіти Польщі, України, Швеції, МОН України, Асоціацією політичних психологів України;

– міжнародного проєкту «Дослідження почуття самодостатності молоді в час війни на території України», результатом якого стала спільна стаття до журналу ДЗВО «Університет менеджменту освіти» та оприлюднення результатів дослідження на конференції в Польщі.

Упродовж звітнього року науковці інституту провели міжнародні наукові заходи, зокрема: Міжнародний воркшоп «States' Manipulations of Belonging and Territoriality: Health Consequences and Activists' Intervention Strategies» («Державні маніпуляції приналежністю та територіальністю: наслідки для здоров'я та стратегії втручання активістів») (ФРН); ІХ Міжнародну науково-практичну конференцію «Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи» спільно із закладами вищої освіти та організаціями України, Литви, Норвегії, Польщі, Фінляндії, Швеції; Міжнародний конгрес «Розбудова послуг із психічного здоров'я в громадах» у співпраці із Координаційним центром з психічного здоров'я Кабінету Міністрів України, метою якого було створення майданчика взаємодії державних і громадських організацій, що працюють у сфері психічного здоров'я із населенням України в умовах російсько-української війни; ХХІ Міжнародну міждисциплінарну науково-практичну конференцію «Простір арттерапії: єднання у творчій співдії», що зібрала понад 200 арттерапевтів, психологів, митців та інших фахівців у сфері ментального здоров'я із 23 країн світу (Австрія, Австралія, Американське Самоа, Ангола, Велика Британія, Греція, Замбія, Ізраїль, Ірландія, Італія, Канада, Кіпр, Китай, Латвія, Литва, Нідерланди, Німеччина, Польща, Словаччина, США, Україна, Франція, Швейцарія).

Сім науковців інституту стажувалися, навчалися і підвищували кваліфікацію у Норвегії, Польщі, Словаччині, США, Фінляндії та ФРН, три здійснювали викладацьку роботу у закладах вищої освіти Норвегії, Польщі, ФРН та Хорватії.

Науковці інституту є членами 18 міжнародних фахових організацій, асоціацій, міжнародних товариств, фондів, наукових рад і редколегій наукових видань, зокрема: чл.-кор. Л.А. Найдьонова – член міжнародних організацій: European Early Childhood Education Research Association (Європейська дослідницька асоціація ранньої освіти дітей); American association of suicidology (Американська асоціація суїцидології); International Association for Media and Communication Research (Міжнародна асоціація медіа та комунікаційних досліджень); European Communication Research and Education Association (Європейська асоціація комунікаційних досліджень та освіти); American psychology association (Американська психологічна асоціація); International Communication Association (Міжнародна асоціація комунікацій); член.-кор. І.Г. Губеладзе – член чотирьох іноземних організацій: Європейська асоціація соціальної психології; Європейська рада молодих дослідників і аспірантів Eurodoc (робочі групи Mental Health (Ментальне здоров'я) та Doctoral Training (Докторська підготовка); International Communication Association (Міжнародна асоціація комунікацій). Чотирнадцять науковців є членами організацій: American psychology association (Американська психологічна асоціація); International Association for Creative Arts in Education and Therapy (Міжнародна асоціація творчого мистецтва в освіті та терапії); Виконавчого комітету Світової федерації психічного здоров'я; Польської асоціації соціальної психології; European Society of Traumatic Stress Studies (Європейське товариство вивчення травматичного

стресу); European Federation of Psychologists Associations (Європейська федерація асоціацій психологів); GBV Community of Practice (Співтовариство практиків гендерного насильства); Європейської асоціації транзакційного аналізу; Комітету психології громад.

Основні завдання та функції *Інституту вищої освіти НАПН України* у забезпеченні розвитку та налагодження наукових зв'язків зі спорідненими науковими установами та закладами вищої освіти інших держав, міжнародними організаціями і фондами з питань освіти полягають в організації та проведенні спільних наукових досліджень, освітніх і наукових заходів, стажуванні науковців і аспірантів та участі в реалізації спільних освітніх і наукових проєктів.

У 2024 р. в інституті у межах виконання планових наукових досліджень вивчались світові та європейські тенденції розвитку освіти і науки та здійснювався аналіз провідного зарубіжного досвіду і кращих практик за напрямками: теоретичні основи і механізми взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України; політика та механізми забезпечення ефективності освітньої діяльності в університетах України в контексті євроінтеграції та в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення країни; підвищення дослідницької спроможності університетів України у контексті імплементації концепції «Відкрита наука»; політика та механізми реалізації соціальної відповідальності університетів України в умовах війни та післявоєнного відновлення країни.

Результати досліджень знайшли своє відображення у підготовлених монографіях та аналітичних матеріалах. Поширення результатів наукових досліджень здійснювалося через участь вчених інституту в наукових конференціях і семінарах; розміщення підготовленої за результатами наукових досліджень продукції на сайтах інституту та в Електронній бібліотеці НАПН України.

Упродовж 2024 р. інститут брав участь у реалізації чотирьох міжнародних проєктів:

– «ARISE: Advancement of Resilient and Innovative Higher Education in Ukraine» («Підйом: Просування стійкої та інноваційної вищої освіти в Україні») (2024-2026 рр.). У межах реалізації проєкту за звітний період розроблено освітній модуль «Політика та управління у сфері вищої освіти в умовах надзвичайних ситуацій та криз» («Higher Education Policy and Management in Emergencies») для студентів-магістрів і аспірантів українських закладів вищої освіти-партнерів проєкту. Цей освітній модуль, включено до освітньо-наукової програми «Політика і лідерство у вищій освіті»;

– «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» («Reinventing displaced universities: enhancing competitiveness, serving communities») (2020-2024 рр.), в межах реалізації якого проведено: тренінг «Побудова особистого бренду: як досягти максимуму від свого потенціалу»; II Міжнародну науково-практичну конференцію «Особистість, університет, суспільство: виклики взаємодії та розвитку»;

– «Посилення співпраці між університетами і громадами» (2023-2027 рр.), за результатами якого проведено Міжнародну наукову конференцію «Бізнес, управління, економіка» (Латвія); круглі столи «Останні результати та наступні кроки» та «Виклики для університетів і громад: роль осередків третьої місії в українських університетах», «Реалізація третьої місії закладами вищої освіти: досвід Університету Латвії» і міжнародні онлайн воркшопи «Третя місія університетів» та «Третя місія університетів: методологія оцінки та підходи»; вебінар «Третя місія університетів» в межах XVI Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті»; майстерню ЮНІКОМ «Universities Communities: strengthening cooperation» («Сталі університети – сталі громади: підсилення взаємодії»); здійснено навчальні візити до Університету Генуї «Третя місія, які кроки та які обов'язки: Університет Генуї» (Італія), Чеського університету природничих наук (Чехія), Fachhochschule des Mittelstands (Середній технічний коледж) (Німеччина);

– «Модель персоналізованого навчання студентів на основі віртуального навчального середовища інтелектуального тьюторства «Навчання без обмежень» (2023-2026 рр.), за результатами якого проведено тренінг «Компетентісно орієнтоване персоналізоване навчання та формуюче оцінювання у системі забезпечення якості вищої освіти» і консультаційну сесію щодо політики інклюзії та обговорення кращих європейських практик реалізації інклюзії у вищій освіті; розроблено «Методичні рекомендації для закладів вищої освіти «Включення в освітній процес осіб із особливими освітніми потребами».

Командою Національних експертів із реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+ спільно із МОН України, НАЗЯВО, науковими установами НАПН України, Спілкою ректорів закладів вищої освіти України та Київським національним університетом імені Тараса Шевченка організовано і проведено в гібридному форматі XIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Цифровізація та забезпечення якості вищої освіти для забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти». Цей захід відбувся за підтримки Генерального директорату із питань освіти, молоді, спорту і культури Європейської Комісії та Європейського виконавчого агентства із питань освіти та культури. У ньому взяли участь онлайн майже 200 представників закладів вищої та фахової передвищої освіти із усіх регіонів України, наукових установ НАПН України та НАН України, МОН України, НАЗЯВО, Національного агентства кваліфікацій.

За участю Британської ради в Україні та закладів вищої освіти України організовано і проведено III Міжнародну науково-практичну конференцію «Особистість, університет, суспільство: взаємодія в умовах змін», ініційовану консорціумом партнерів Проекту ЄС «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад». Під час конференції обговорено результати виконання проекту «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» за ключовими напрямками: цифровізація університету, розвиток англomовної

компетентності персоналу, студентське самоврядування, стратегування та розвиток університету, університет і громада, управління фінансами міжнародних проектів і розвиток університету.

Організовано і проведено IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Розбудова внутрішніх систем забезпечення якості у закладів вищої освіти України: досягнення і проблеми погляд ззовні і зсередини», ініційовану Національним Еразмус+ офісом в Україні спільно з МОН України, за участі закладів вищої освіти України, Національного агентства кваліфікацій, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Альянсу українських університетів, Ар'єна Дея (представника відділу політики та роботи з громадськістю Європейського фонду підготовки), Тіне Делви (заступника начальника відділу Департаменту вищої освіти Генерального директорату з питань освіти, молоді, спорту і культури Європейської Комісії); Грема Харрісона (керуючого директора EUniWell (Європейський університет добробуту)); Філіпа Вайнманна (консультанта з моніторингу та оцінки Університету в м. Констанці); представників команди Національного Еразмус+ офісу в Україні. Під час конференції обговорено проблеми розбудови внутрішніх систем забезпечення якості у закладах вищої освіти України, зокрема роль і взаємодія університетів у забезпеченні якості вищої освіти України (бачення державних і громадських інституцій), інтернаціоналізацію - каталізатора забезпечення якості освіти в університетах, пріоритети у сфері якості освіти для ринку праці.

Шість наукових працівників інституту взяли участь у міжнародних наукових заходах, що проводилися у закладах вищої освіти Італії, Латвії, Польщі, ФРН, Чехії, а ст. наук. сп. К.А. Трима отримала стипендію Вільного університету Берліна в межах стипендіальної програми для вчених з України, що фінансується Фондом Alfred Landecker Stiftung.

Чотири співробітники інституту є членами редколегій зарубіжних і вітчизняних наукових періодичних видань, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, зокрема: «Антропологічні виміри філософських досліджень», «Perspectives of Science and Education» («Перспективи науки і освіти»), «IOP Science» («Наука Видавничої компанії Британського інституту фізики»), «AIP Conference proceedings» («Вимоги до оформлення тез доповідей»), «Frontiers in Communication» («Кордони в спілкуванні»), «Інформаційні технології і засоби навчання», «Bulletin of the Karaganda University Chemistry Series» («Вісник серії «Хімія» Карагандинського університету»).

Інститут співпрацює із широкою мережею організацій-партнерів у європейських країнах, зокрема: Advance HE (Велика Британія); Острівським університетом (Чехія), Університетом Тампере (Фінляндія), Університетом Вітовта Великого (Литва), Байройтським університетом (ФРН), Університетом Версаль-Сен-Кантен-ан-Івлін (Франція), Вроцлавським технічним університетом (Польща).

Упродовж звітнього року *Інститут цифровізації освіти НАПН України* співпрацював і налагоджував нові зв'язки із вітчизняними та зарубіжними

науковими установами, закладами освіти, громадськими та іншими організаціями у сфері освіти, використання цифрових технологій в освіті, застосування принципів відкритої науки та використання інструментів відкритого доступу. Продовжувалась співпраця із Департаментом освіти і науки м. Варшави (Польща).

Інститут став членом Коаліції просування оцінювання наукових досліджень (Coalition for Advancing Research Assessment (CoARA), що підтверджено Наглядовою радою CoARA, а також підписанням відповідної угоди про співпрацю.

З метою вивчення, узагальнення та поширення зарубіжного досвіду підготовлено та розміщено у відкритому доступі аналітичні матеріали про стан використання імерсивних технологій за кордоном – динаміки наукового інтересу закордонних дослідників до проблеми, динаміки ринку імерсивних технологій в освіті у світі, закордонні практики використання імерсивних технологій в освіті. Представлено визначення викликів, тенденцій і перспектив упровадження імерсивних технологій у закладах загальної середньої освіти.

Наукові та науково-педагогічні працівники інституту взяли участь у реалізації проєктів:

– Sustainability and Internationalization capacities to promote modernisation of Newcomers Higher Education in Neighbourhood East Countries. Project target groups: Armenian and Ukrainian Higher Education Institutions staff and students (Сталий розвиток та інтернаціоналізація для сприяння модернізації вищої освіти для новачків у сусідніх східних країнах). Цільові групи проєкту: співробітники та студенти закладів вищої освіти Австрії, Вірменії та України (2023-2026 рр.). У межах проєкту вчені інституту взяли участь у трьох тематичних міжнародних вебінарах;

– Deepinventheі (у якості асоційованого члена), який виконується консорціумом з 18 учасників за підтримки Європейського Союзу (2024 р.), що сприяло навчанню та стартапам у сфері високих технологій;

– пілотному проєкті МОН України та Grammarly! (онлайн-платформа на основі штучного інтелекту для допомоги у спілкуванні англійською мовою), в результаті реалізації якого отримано ліцензії на використання Grammarly для освіти. Інститут долучився до використання широких можливостей сучасного помічника з написання англійською мовою.

Представники інституту взяли участь в онлайн-зустрічі підписантів Угоди про реформування процесу оцінювання досліджень, організованої CoARA (Coalition for Advancing Research Assessment (Коаліція з реформування процесу оцінки досліджень).

Про результати всеукраїнського опитування вчителів щодо їхньої готовності та існуючих проблем у використанні цифрових засобів у 2023 та 2024 рр. науковці інституту доповіли під час II Міжнародного цифрового форуму, організованого Вищою школою економіки м. Бидгощі (Польща) у партнерстві з Міністерством вищої освіти Польщі.

Наукові працівники інституту взяли участь у конференції та загальних зборах Європейської ради докторантів і молодих дослідників (Eurodoc) у м. Любляні (Словенія), однією з ключових частин якої стала панельна сесія, присвячена українській академічній спільноті; у IX International Workshop on Professional Retraining and Life-Long Learning using ICT: Person-oriented Approach-3L-Person 2024 у межах 19th International Conference on ICT in Education, Research, and Industrial Applications (Міжнародний семінар з професійної перепідготовки та навчання впродовж життя з використанням ІКТ: особистісно-орієнтований підхід 3L-Person 2024 у межах 19-ї Міжнародної конференції із ІКТ в освіті, дослідженнях і промислових застосуваннях) (ICTERI 2024) у місті Львові та III англomовному семінарі із цифрової трансформації освіти – DigiTransfEd 2024 у межах Міжнародного семінару із професійної перепідготовки та навчання впродовж життя із використанням ІКТ (ICTERI-2024). Матеріали доповідей науковців увійшли до збірника конференції та проіндексовані у базі Scopus.

Проведено у гібридному форматі англійською та українською мовами IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Імерсивні технології в освіті», в роботі якої взяли участь 82 науковці Австрії, Литви, Казахстану, Польщі, Словаччини, України.

Три науковці інституту є рецензентами низки видань англійською мовою, що індексуються у Scopus/WoS, зокрема: Proceedings of the 19th International Conference on ICT in Education, Research, and Industrial Applications (Матеріали 19-ї Міжнародної конференції із ІКТ в освіті, дослідженнях та промислових застосуваннях); Proceedings of the XVI International Conference on Mathematics, Science and Technology Education (Матеріали XVI Міжнародної конференції із математичної, природничо-технічної освіти); Proceedings of the IX International Workshop Life Long Learning Using ICT: Person-Oriented Approach (Матеріали IX Міжнародного семінару Life Long Learning Using ICT: Особистісно-орієнтований підхід); Advances in Neuroergonomics and Cognitive Engineering (Досягнення в нейроергономіці та когнітивній інженерії); Advances in Human Factors in Architecture, Sustainable Urban Planning and Infrastructure (Досягнення людського фактору в архітектурі, сталому міському плануванні та інфраструктурі).

Ст. досл. О.Ю. Буров прочитав дві лекції студентам Університету м. Оулу (Фінляндія).

Наукові працівники інституту є членами спільних з іноземними партнерами наукових рад, редколегій наукових видань, міжнародних товариств, асоціацій, організацій і фондів, зокрема Редакційної колегії видання Університету Яна Кохановського в м. Кельці; вченої ради дослідницької мережі Інституту технології експлуатації в м. Радомі (Польща); Міжнародної академії проблем людського чинника; Європейського наукового товариства; Всесвітнього центру обдарованості; Міжнародної дослідницької асоціації із розвитку та передового досвіду роботи з талановитими; Європейської ради з

високих здібностей; Асоціації розвитку таланту (США); Європейської асоціації психології особистості; Товариства математичних обчислень (Франція) тощо.

У 2024 р. *Інститутом професійної освіти НАПН України* продовжувалася співпраця із 11 міжнародними організаціями, зокрема: Goethe-Institut в Україні, Німецьким товариством технічного співробітництва, Федеральним інститутом професійної освіти, Інститутом техніки та освіти Технічного університету м. Бремена, Університетом м. Констанца (ФРН), Віденським університетом економіки та бізнесу (Австрія), Римським університетом Тре (Італія), Інститутом підвищення кваліфікації «Міжнародна професійна академія «Туран-Профі» (Казахстан), Сілезькою академією (Польща), Міжнародною асоціацією технологічного розвитку та інновацій («International Association for Technological Development and Innovations»), NeuroAcademy (Нейроакадемія) (Ізраїль), Асоціацією MTU United European Countries Fund (Фонд об'єднаних європейських країн).

Наукові працівники інституту брали участь у реалізації проєкту Еразмус+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні» (PAGOSTE), що завершився у 2024 р. Реалізуючи завдання проєкту, розширено контент електронної платформи «Партнерський простір 015», здійснено її популяризацію серед закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти; проведено вебінари щодо використання результатів виконання завдань проєкту у професійно-практичній підготовці майбутніх фахівців. Науковий співробітник інституту долучався до виконання завдань проєкту «Development of online courses for teaching in higher education institutions» («Розроблення онлайн курсів для викладання у закладах вищої освіти») Міжнародного економічного інституту (Чехія).

Розпочато співпрацю із міжнародними партнерами, зокрема щодо виконання завдань проєкту «Еразмус+ FS@TechVET».

У звітному році інститут став організатором і співорганізатором семи міжнародних наукових конференцій: VI Міжнародної наукової конференції «Digital Economy and Digital Society» («Цифрова економіка та цифрове суспільство») (Польща); IV Міжнародної наукової конференції «Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи» (Україна); V Міжнародної наукової інтернет-конференції «Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації» (Україна); VI Міжнародної наукової конференції «Information and Innovation Technologies in the XXI Century» («Інформаційні та інноваційні технології в XXI столітті») (Польща); V Міжнародної науково-практичної конференції «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства» (Україна); Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні підходи у відновленні транспортної інфраструктури в особливих умовах воєнного стану: виклики та перспективи» (Україна); VII Міжнародної наукової конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України».

Наукові працівники інституту взяли участь у 32 міжнародних наукових заходах, зокрема: 3 форумах, 9 конференціях, 3 вебінарах, 4 виставках, 2 круглих столах, 3 ділових зустрічах, тренінгу, 7 інших наукових заходах.

Вчені інституту є членами міжнародної професійної організації International Association for Technological Development and Innovations (Міжнародна асоціація технологічного розвитку та інновацій); спілки проректорів з міжнародного співробітництва та учасниками робочої групи з розвитку міжнародної проєктної діяльності; рецензентами у наукових виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах «History of science and technology» («Історія науки і техніки») (Україна), Scopus (Q1); «Ingeniería e Investigación» («Інженерія і дослідження») (Колумбія), Scopus (Q3); «Innoeduca. International Journal of Technology and Educational Innovation» («Зарубіжна освіта. Міжнародний журнал технологій та освітніх інновацій») (Іспанія), Web of Science (Q2); міжнародного наукового видання «Zeszyty naukowych Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach» («Наукові журнали Вищої технічної школи в Катовіце») (Польща), та входять до складу редакційних колегій низки видань.

Дванадцять наукових працівників інституту підготували шість розділів до колективної монографії «Exploring the digital landscape: interdisciplinary perspectives» («Дослідження цифрового ландшафту: міждисциплінарні перспективи») (Видавництво Технологічного університету в Катовіце (Польща), 18 – підготували і надрукували дев'ять статей у закордонних виданнях, що індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection.

У 2024 р. результати вивчення, узагальнення та поширення зарубіжного досвіду вченими інституту відображено в монографії «Консультавання з молодіжного підприємництва в закладах П(ПТ) освіти для відновлення економіки України», а також у 25 статтях і матеріалах конференцій.

Фаховий наукометричний журнал інституту «Професійна педагогіка» («Professional pedagogics») представлено у закордонних бібліотеках, зокрема: Падерборнського та Бременського університетів (ФРН); Латвійського університету (Латвія); LIBRIS (Швеція); Бібліотеці Сіднея Джонса Університету Святого Ендрюса (Велика Британія); Університету Наварри, Центральній бібліотеці (Іспанія); Університету Окленда (Нова Зеландія); Західного університету, Університету Саскачевана (Канада).

У 2024 р. міжнародна діяльність *Інституту обдарованої дитини НАПН України* спрямовувалася на започаткування спільних наукових досліджень із науковими установами та закладами вищої освіти зарубіжних країн.

Продовжено співпрацю із Інститутом педагогічних наук Опольського університету (Польща), у межах якої триває створення концепції з оцінки імплементації STEM-практик в системі освіти Польщі.

З метою реалізації положень Меморандуму про взаєморозуміння інституту із Університетом Квебеку в Монреалі розпочато дослідження «Від бомб для українських школярів: стрес, загальний стан здоров'я, вразливість та захисні реакції, до точних гуманітарних дій для підтримки навчання» за фінансової підтримки Фонду «Нові кордони у дослідженнях» (2024-2025 рр.).

Дослідженням в Україні передбачено надання допомоги в розробленні адаптивних освітніх програм для дітей у кризових ситуаціях; підтримка їхньої життєстійкості і когнітивного розвитку; сприяння створенню нових підходів до психосоціальної підтримки дітей в умовах травмівних впливів.

Упродовж звітнього року вченими інституту проводилося дослідження нових підходів в освіті обдарованих, досвіду відновлення освіти в регіонах, що пережили воєнні конфлікти, сучасних перспективних напрямів в освіті.

За результатами вивчення науковцями зарубіжного досвіду підготовлено аналітичні матеріали щодо стратегій відновлення освіти в регіонах, що пережили воєнні конфлікти; розглянуто ключові аспекти впливу конфліктів на освітні системи; здійснено оцінку ролі урядів і міжнародних організацій у процесах відновлення; проаналізовано успішні інноваційні підходи. Здійснено аналіз моделей освіти Сінгапуру, США, Фінляндії та інших країн, що дало змогу визначити ключові особливості, що впливають на ефективність освітніх процесів, зокрема впровадження інклюзії, розвиток цифрових технологій, персоналізацію навчання та формування практичних навичок.

Вченими інституту продовжено вивчення зарубіжного досвіду педагогічних і дидактичних моделей наукової освіти:

- GreenComp, що визначає набір компетенцій у сфері сталого розвитку, впровадження якої впливає на розвиток знань, навичок та ставлення учнів, сприяє способам мислення, планування та дій із співчуттям, відповідальністю та турботою про нашу планету та громадське здоров'я;

- Adventure Playgrounds, що являє собою ігровий простір, де діяльність дітей полягає в створенні його за допомогою наданих матеріалів, спорудження предметів, «основ», зведення конструкцій, що сприяє розвитку соціальних, культурних і практичних компетенцій;

- навчання на основі феномену (Phenomenon-Based Learning), що має міждисциплінарний характер і фокусується на вивченні комплексних явищ або подій із реального світу. Основна ідея – не вивчати окремі предмети, а вирішувати проблеми або досліджувати явища, об'єднуючи знання із кількох галузей науки;

- «Дизайн-мислення» («Design Thinking»), орієнтованої на вирішення складних проблем через інноваційний підхід, що поєднує творчість, емпатію, експерименти та аналітичні процеси і активно застосовується в STEM/STEAM освіті;

- громадянської науки (Citizen Science), що передбачає залучення широкої громадськості, зокрема учнів і вчителів, до наукових досліджень у співпраці із професійними науковцями;

- науково-технічного менталітету (Beta&TechMentality), спрямованої на формування позитивного ставлення до науки й техніки серед молоді і базованої на дослідженні різних типів мотивації та інтересів учнів щодо STEM-галузей. Основна ідея моделі – адаптація підходів до навчання й профорієнтації відповідно до цих мотиваційних типів, щоб зацікавити учнів і розкрити їхній потенціал у науково-технічній сфері;

– Менторської моделі у науковій освіті, що передбачає залучення вчених як менторів учнів чи студентів, що робить наукову діяльність доступнішою й практичною.

Директор інституту член.-кор. М.С. Гальченко виїздив у відрядження до Монреалю, Калгарі, Ванкувера, Едмонтону, Реджина (Канада) із метою інформування канадських колег про освітні втрати України в результаті військової агресії РФ та шляхи їх відновлення; обговорив перспективи співпраці із інститутом. Під час зустрічі із проф. Ларисою Шавініною, редактором Міжнародного довідника з обдарованості видавництва Спрінгер, що входить до наукометричної бази Scopus, обговорено умови та зміст розділу про стан роботи із обдарованими дітьми та вплив війни на емоційно-психологічний стан дітей в Україні; організовано і проведено міжнародний семінар «Українські діти: переживаючи війну».

Учені інституту взяли активну участь у міжнародних наукових заходах та організували і провели п'ять міжнародних наукових заходів, зокрема за участі науково-педагогічних працівників Університету Калгарі, Центру науки Калгарі, Університету Квебеку в Монреалі та інших партнерів інституту, із якими триває плідна багаторічна співпраця.

Вчені інституту виступили із доповідями на шести міжнародних заходах, зокрема: Генеральній асамблеї EGU (Європейський союз наук про землю) (Австрія), Міжнародному науковому семінарі «Початкова освіта – у пошуках нових стратегій» (Польща) тощо.

Чотири наукові працівники інституту взяли участь у програмах міжнародного науково-педагогічного стажування у Польщі, під час якого ознайомилися із досвідом використання освітніх інновацій країн ЄС, забезпечення інформаційного обміну та розширення наукових контактів, поглиблення співпраці в академічній та науковій сферах між Україною та Республікою Польща, особливостями реалізації освітніх програм, методологічними моделями вищої освіти Польщі, моделями міжкультурних і транскультурних комунікативних освітніх процесів.

Спільно із ученими Університету Квебеку в Монреалі підготовлено спільну заявку на виконання наукового дослідження «Від бомб для українських школярів: стрес, загальний стан здоров'я, вразливість та захисні реакції, до точних гуманітарних дій для підтримки навчання» на конкурс проектів Фонду нові кордони у дослідженнях (NFRF) та отримано фінансування; отримано грант Програми академічних обмінів імені Фулбрайта на семимісячне наукове стажування у 2025 р. у Гарвардській школі вищої освіти Гарвардського університету (Harvard Graduate School of Education, Harvard University) (США).

У 2024 р. продовжено діяльність інституту як члена Всесвітньої ради для обдарованих і талановитих дітей та Європейської ради з питань високих здібностей, ради Європейської федерації академій природничих і гуманітарних наук ALLEA; Psychodrama Association for Europe e.V. – неприбуткової організації із штаб-квартирою в Берліні. Директор інституту член.-кор. М.С. Гальченко є членом робочої групи із науково-природничої освіти ради ALLEA; вчені

інституту є членами спільних з іноземними партнерами наукових рад, редколегій наукових видань, міжнародних товариств, асоціацій, організацій і фондів, зокрема редакційної колегії наукового періодичного видання «Pedagogika Społeczna» під патронатом одного із відділів КРН ПАН (Польща).

Міжнародне наукове співробітництво *Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України* є важливим чинником не лише професійного зростання персоналу, але й суттєвим чинником, що сприяє підвищенню ефективності наукової роботи та якості освітнього процесу.

Університет взаємодіє із міжнародними партнерами в науковій, освітній, інформаційній, обмінній і культурній сферах у межах укладених угод про співпрацю та меморандумів про взаєморозуміння із 17 країнами світу. Активна співпраця здійснюється із партнерами із Азербайджану, Болгарії, Великої Британії, Грузії, Естонії, Ізраїлю, Казахстану, Китаю, Кореї, Литви, Молдови, Польщі, Словаччини, США, Франції, Чехії та Швейцарії.

Тісна співпраця та обмін науковими, науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти здійснюється із закладами вищої освіти, науковими установами та організаціями Грузії, Болгарії, Естонії, Казахстану, Молдови, Словаччини, США, Франції, ФРН.

У 2024 р. укладено сім угод і меморандумів про співробітництво: із Швейцарською неурядовою організацією «Міжнародні проєкти» (Швейцарія), Грузинським авіаційним університетом (Грузія), Естонською асоціацією інженерів (Естонія), Університетом Штату Північна Кароліна (США), із організацією Суспільного корисного товариства «Людина в біді» (Чехія), у межах Меморандуму про створення та розвитку всеукраїнської мережі із визнання іноземних освітніх кваліфікацій (UaReNet - Ukrainian Recognition Network), договору про партнерство та співробітництво в межах проєкту Reallyenglish (Великобританія) на електронній платформі для вивчення англійської мови English4Ukraine Маріупольського державного університету.

Університет бере активну участь у реалізації шести спільних із зарубіжними партнерами наукових проєктів, що мають значний вплив на розвиток академічної репутації в міжнародному науковому просторі:

- українсько-австрійському проєкті «Лідерство і менеджмент в умовах війни» (Австрія);
- українсько-польському проєкті «Знаки віри та пам'яті як інтегруюча ланка культур польського і українського народів» (Польща);
- міжнародному проєкті «Військова травма, посттравматичний стресовий розлад та підвищення психічної стійкості» (Польща);
- міжнародному проєкті за Програмою Еразмус+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні» (PAGOSTE) (Польща);
- проєкті «Резиденція «Гармонія. Розвиток. Взаємодія»», що реалізується в межах проєкту Zміна 2.0 «Субгранти для культурних проєктів» фонду «Ізоляція» за фінансової підтримки Європейського Союзу;

– міжнародному проєкт «Citizenship Education and European Values – Educational Aspect» («Громадянська освіта та європейські цінності – освітній аспект») за Програмою Erasmus+ Jean Monnet Networks (Чехія). У межах проєкту в 2024 р. у Карловому університеті (м. Прага) поведено III Міжнародну конференцію «Connecting perspectives in citizenship education for strengthening European values» («Зв'язок перспектив у громадянській освіті для зміцнення європейських цінностей»), під час якої два представники університету виголосили доповіді за темою: «Education & European values», «Education & citizenship», «Challenges of education, social challenges & global perspectives» («Освіта та європейські цінності», «Освіта та громадянство», «Виклики освіти, соціальні виклики та глобальні перспективи»).

У 2024 р. відповідно до Меморандуму про співпрацю та взаєморозуміння між університетом та Університетом штату Північна Кароліна (США) за програмою підвищення кваліфікації «Сприяння громадянській освіті впродовж життя» відбулися лекції за темою: «Чому демократія – і потреба в постійному громадянському навчанні», «Принципо-орієнтоване громадянське навчання», «Майданчики та практики громадянської освіти впродовж життя» із залученням д-ра філос. Чада Хоггана, вченого і дослідника освіти дорослих в Університеті штату Північна Кароліна, співредактора журналу «Journal of Transformative Education» («Журнал трансформаційної освіти»).

З метою вдосконалення рівня професійної та наукової підготовки у сфері педагогіки, менеджменту закладами освіти, а також проєктної діяльності в університеті стажувалися два науково-педагогічні працівники Католицького університету ім. Івана Павла II у м. Любліні (Польща).

Проведено III Міжнародний конгрес «Зв'язок перспектив у громадянській освіті для зміцнення європейських цінностей», під час якого науково-педагогічні працівники університету презентували європейським колегам свої наукові досягнення. Наукові та науково-педагогічні працівники університету взяли участь у низці міжнародних науково-практичних заходів, зокрема: IV Міжнародній науково-практичній конференції «Наука і молодь – 2024», що об'єднала науковців Академії прикладних наук Вінцента Поля в Любліні (Польща), Грузинського авіаційного університету (Грузія) для обговорення глобалізаційних змін в освіті та науці. Наукові й науково-педагогічні працівники університету взяли активну участь у роботі X Українсько-польського/Польсько-українського наукового форуму «Освіта для цифрової трансформації суспільства», де вісім із них виступили із доповідями. Результатом спільної наукової діяльності представлено монографію «Освіта для цифрової трансформації суспільства».

Упродовж 2024 р. університет узяв участь в анкетуванні міжнародних організацій та асоціацій, зокрема Європейської асоціації університетів (European University Association) щодо забезпечення якості освіти в закладах вищої освіти і став одним із представників країн, які долучилися до складання річного звіту «Тенденції 2024 – європейські заклади освіти в перехідний період». За результатами роботи Європейського року навичок проведено анкетування

(European Year of Skills – feedbacksurvey) для учасників-партнерів з європейських країн, а також України. Головним висновком анкетування стало те, що Європейський рік навичок став ключовою ініціативою із пріоритизації розвитку навичок соціально-економічного прогресу Європи. Університет взяв участь разом з іншими 1948 закладами освіти 100 країн світу в анкетуванні видання Times Higher Education (Велика Британія) для визначення Глобального індексу цифрової зрілості (Digital Maturity Index (DMI)).

На запрошення закордонних закладів освіти із метою спільної діяльності у сфері науково-дослідної роботи із іноземними колегами, викладання, проведення науково-практичних заходів, вивчення педагогічного досвіду закладів освіти країн-партнерів сім науково-педагогічних працівників університету відряджалися до Австрії, Болгарії, Великої Британії та Польщі.

У межах програми «Запрошений професор» три науково-педагогічних працівники університету відряджалися для читання лекцій польською та англійською мовами, організації семінарів, воркшопів та проведення іспитів для здобувачів вищої освіти в Академії спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської (Польща).

Проф. О.І. Кравченко виступила з доповіддю на міжнародній конференції Європейської асоціації освіти дорослих «Сила навчання та освіти дорослих: змінна життя, спільнот і суспільства» у м. Гельсінкі (Фінляндія), в якій наголосила на важливій ролі освіти дорослих у контексті глобальних змін.

Упродовж року в зарубіжних наукових виданнях Грузії, Ізраїлю, Латвії, Литви, Казахстану, Польщі, Словаччини, США, ФРН опубліковано статті науково-педагогічних і педагогічних працівників університету, зокрема у зарубіжних журналах, індексованих у наукометричних базах даних Scopus (21); Web of Science Core Collection (21); міжнародних наукових виданнях (21); збірниках матеріалів міжнародних наукових і науково-практичних конференцій, вебінарів, форумів, семінарів) (118). Опубліковано вісім монографій у провідних міжнародних видавництвах.

Тридцять чотири наукові та науково-педагогічні працівники університету є членами міжнародних асоціацій, редакційних колегій, рецензентами та членами наукових рад, зокрема: Української асоціації організаційних психологів та психологів праці; Європейської асоціації психології праці та організаційної психології; Європейської асоціації дослідників освіти; Міжнародної асоціації прикладної психології; Соціальної педагогіки, Педагогіки.

У 2024 р. у межах міжнародної наукової та освітньої співпраці наукові та науково-педагогічні працівники університету брали участь у 150 міжнародних заходах: 72 науково-практичних конференціях, 15 семінарах, 41 вебінарі; 7 форумах; 4 круглих столах; 3 майстер-класах; 8 міжнародних виставках.

Упродовж 2024 р. 34 наукові та науково-педагогічні працівники університету стажувалися та підвищували кваліфікацію в Болгарії, Ізраїлі, Канаді, Латвії, Польщі, Фінляндії та ФРН з отриманням відповідних сертифікатів; три науково-педагогічні працівники університету стажувалися та навчалися за програмою ЄС Еразмус+, напрям Жан Моне у літніх школах, де

здобули нові знання, отримали практичні навички та розширили свої наукові зв'язки.

У 2024 р. університет посідав такі місця у міжнародних і вітчизняних рейтингах: «Scopus» – 154 серед ЗВО України; Webometrics – 164 серед ЗВО України; UniRank – 120 серед ЗВО України; AD Scientific Index – 140 серед ЗВО України; 1558 серед ЗВО Європи; Ukrainian National H-index Ranking – 46 серед учених ЗВО України. Університет включено до Всесвітнього рейтингу університетів 2025 (Times Higher Education World University Rankings 2025) та Всесвітнього наукового міждисциплінарного рейтингу 2025 (Interdisciplinary Science Ranking 2025).

Міжнародне співробітництво *Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського* є одним із пріоритетів діяльності установи.

Бібліотека співпрацювала із вченими Спеціалізованого університету VID (Норвегія) у царині історії освіти. Продовжувалася співпраця із Національним педагогічним музеєм та бібліотекою Я.А. Коменського та Томасом Каспером (Чехія); науковими і науково-педагогічними працівниками Пекінського педагогічного університету (Китай); європейськими істориками освіти Марком Депайпе (Бельгія), Вучіною Зоріч (Угорщина), Бланкою Кудлачовою (Словаччина), Іветою Кестер (Латвія), Сімонетою Поленгі (Італія); президентом Європейського інституту подальшої освіти Йозефом Затько (Словаччина), директором Львівської філії міжнародної організації у Словаччині «International anticriminal and antiterrorist committee» («Міжнародний антикримінальний і антитерористичний комітет»); директором Львівської філії Університету бізнесу і права у Словаччині тощо.

Постійно підтримуються контакти із науковцями Університету Монаша та Університету Ньюкасла (Австралія) щодо обміну матеріалами та надання можливості для англomовних освітян скористатися педагогічним досвідом В.О. Сухомлинського.

Науковці бібліотеки продовжують активну участь у діяльності міжнародних організацій, зокрема: Британським товариством істориків освіти у сфері ознайомлення з дослідженнями світових істориків освіти, вивчення матеріалів журналів «History of Education» («Історія освіти»), «The History of Education Researcher» («Історія досліджень в освіті»), сайту товариства та його електронних ресурсів; Всесвітньої міжнародної асоціації істориків освіти; Української асоціації дослідників освіти Європейської асоціації дослідників освіти; Міжнародною асоціацією сучасної освіти, науки та культури; Міжнародною асоціацією шкіл соціальної роботи; Міжнародним товариством інженерної педагогіки; Громадською організацією «Міжнародна фундація науковців та освітян»; Міжнародною академією культури безпеки, екології та здоров'я; Європейською асоціацією безпеки; Всеукраїнським координаційним бюро Міжнародної громадсько-державної програми «Освіта дорослих України» за сприяння Інституту ціложиттєвого навчання ЮНЕСКО; Міжнародною академією культури безпеки екології та здоров'я та Українською асоціацією європейських студій.

В електронному інформаційно-бібліографічному ресурсі бібліотеки «Видатні педагоги України та світу» станом на кінець 2024 р. внесено інформацію про 20 персоналій закордонних педагогів. Кількість відвідувань ресурсу у 2024 р. становила близько 48 тис. із таких країн світу: США (1295); ФРН (892); Франція (629); Польща (590); Китай (410); Індонезія (298); Чехія (256).

До X Українсько-Польського / Польсько-Українського наукового форуму «Освіта для цифрової трансформації суспільства» спільно із фахівцями Головної бібліотеки Академії спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської (Польща) підготовлено бібліографічний покажчик «Освіта і педагогічна наука України і Польщі 2005-2024».

Наук. сп. О. П. Міхно взяв участь у реалізації проєкту «Декомунізація-40» – шестимісячний навчальний проєкт від Центру Айн Ренд в Україні, мета якого – сприяння викоріненню радянських наративів в українському просторі до 40-річчя незалежності України.

Проф. Т.С. Бондаренко взяла участь у реалізації міжнародних проєктів: MOOC-based Micro-Credentials for Teacher Professional Development (CRED4TEACH); UA-Talent-UP – Developing Entrepreneurship, Creativity and Intercultural Competencies to Ensure High Quality Teaching in Ukraine» («Для професійного розвитку вчителів (CRED4TEACH); UA-Talent-UP – Розвиток підприємництва, креативності та міжкультурних компетенцій для забезпечення високої якості викладання в Україні»).

Наукові працівники бібліотеки взяли участь в організації VI Міжнародного науково-практичного веб-форуму «FORUM SOIS, 2024: розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя». До Міжнародного дня безпечного Інтернету (Safer Internet Day) проведено цикл заходів з метою залучення бібліотекарів закладів загальної середньої освіти м. Києва до міжнародного руху із створення найкращого інтернету для всіх.

Співробітники бібліотеки взяли участь у 25 міжнародних наукових заходах, з яких – симпозіум, форум, виставка, 22 конференції, зокрема: XIII Міжнародна науково-практична конференція «Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку», присвячена пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського; III Міжнародний науковий форум «Адаптивні процеси в освіті»; V International scientific and practical conference «Theoretical and empirical scientific research: concept and trends» (V Міжнародна науково-практична конференція «Теоретичні та емпіричні наукові дослідження: концепція та тенденції») тощо.

З метою стажування та підготовки наукових, науково-педагогічних працівників за кордоном наукові працівники бібліотеки взяли участь у таких заходах: вебінарі Web of Science «Персональний кабінет у Web of Science». Платформа Cisco WebEx; дистанційне науково-педагогічне стажування за темою: «Управління трансфером освітніх технологій в країнах Європейського Союзу»; підвищення кваліфікації за темою: «Основи грантової діяльності та

фандрайзингу: міжнародний та вітчизняний досвід» (Польща); XXXVII Літній школі молодих учених Університету м. Лодзі (Польща).

Наукові працівники бібліотеки входять до складу спільних з іноземними партнерами наукових рад, редколегій наукових видань, є членами міжнародних товариств, асоціацій, організацій і фондів, зокрема: акад. Л.Д. Березівська є рецензенткою наукового фахового журналу «Prima Educatione» («Провідна освіта»), членом Британського товариства істориків освіти, Всесвітньої міжнародної асоціації істориків освіти, Української асоціації дослідників освіти, Міжнародної асоціації сучасної освіти, науки та культури; акад. О.В. Сухомлинська – рецензентом мультидисциплінарного наукового журналу «Education Journal» («Освітній журнал»); проф. Т.С. Бондаренко – членом редакції журналу «Acta Infologica»; ст. наук. сп. Я.В. Пилипчук – членом редакційної колегії журналу «Сучасне ісламознавство»; ст. досл. М.Л. Ростока – рецензентом у складі редакційної колегії журналу «Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala» («Румунський журнал багатомірної освіти»).

Наукові працівники бібліотеки беруть активну участь у діяльності та є членами кількох міжнародних організацій: Британського товариства істориків освіти, Всесвітньої міжнародної асоціації істориків освіти, Європейської асоціації дослідників освіти, Міжнародної асоціації сучасної освіти, науки та культури, Міжнародної асоціації шкіл соціальної роботи, Міжнародної академії культури безпеки екології та здоров'я, Української асоціації європейських студій, Міжнародного товариства інженерної педагогіки, Громадської організації «Міжнародна фундація науковців та освітян», зокрема докт. пед. наук Н.О. Терентьєва є віце-президентом Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я, членом Європейської асоціації безпеки, уповноваженим членом Всеукраїнського координаційного бюро Міжнародної громадсько-державної програми «Освіта дорослих України» за сприяння Інституту ціложиттєвого навчання ЮНЕСКО.

Міжнародна наукова співпраця *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* є одним з основних чинників підвищення рівня ефективності наукової діяльності установи.

Наукові працівники центру взяли активну участь у реалізації спільних із зарубіжними партнерами проєктів. Так, у межах Угоди про співробітництво між центром та Державним Університетом Вейна, Школою соціальної роботи (США) для дослідницького проєкту «Українське лонгітюдне дослідження» вивчається здоров'я дітей протягом життя. Українське лонгітюдне дослідження – це моніторинг впливу різних факторів на психічне та фізичне здоров'я українських дітей впродовж життя (у базовому модулі, починаючи із 6 класу) із особливим фокусом на ризикованій поведінці щодо власного здоров'я (насамперед факторах ризику залежної поведінки). Методики щодо вивчення ментального здоров'я, які є частиною ULS, додано до оновленого Переліку психодіагностичних методик та методик соціально-психологічних обстежень, розміщеного у посібнику «Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби».

Спільно із компанією (GIZ) ГмбХ за дорученням Уряду Німеччини через ГО «Агенція розвитку проєктних ініціатив» та ГО «Всеукраїнська асоціація практикуючих психологів» успішно реалізовано такі проєкти:

– «Розбудова структур надання послуг та освітнього потенціалу для психосоціального забезпечення в Україні», що передбачав розроблення освітньої програми, навчання 20 психологів Київської та Чернігівської областей. До навчального курсу залучалися провідні експерти у сфері травми, психотерапії, педагогіки із ФРН та України;

– «НОРЕ» («Надія»), що реалізується у межах проєкту «Гендерно-чутливі підходи до ментального здоров'я та психосоціальної підтримки в Україні» – допомога в подоланні: укріплення життєстійкості сімей ветеранів та військових у воєнний та повоєнні часи», спрямовуваний на укріплення психологічного здоров'я дітей та жінок (дружин, сестер і матерів) із родин ветеранів та військових;

– співпраці центру і Поморською вищою школою в Старограді Гданським, сфокусованій на наданні якісної психосоціальної допомоги населенню, постраждалому внаслідок війни в Україні, зокрема працівникам освіти;

– положеннями угоди, укладеної центром та Університетом Раскін (Велика Британія), що передбачає реалізацію міжнародного проєкту Dity Online: досвід, знання та поведінка українських дітей та їхніх батьків щодо ризику сексуального насильства в Інтернеті під час війни в Україні.

Вчені центру взяли участь у реалізації: проєкту «Підтримка педагогів закладів дошкільної освіти та супровід дітей у надзвичайній ситуації» (2023–2024 рр.), мета якого – інформування педагогічних працівників закладів дошкільної освіти із питань, необхідних для психологічної підтримки дорослих і дітей в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема пов'язаних з воєнними діями на території України. Проєкт реалізовано Всеукраїнським фондом «Крок за Кроком» за підтримки Дитячого фонду ООН в Україні (ЮНІСЕФ) та МОН України. У партнерстві із компанією «EdEra – студія онлайн-освіти» розроблено навчальний курс «Створюємо простір дитинства разом» і модуль для вихователів-інструкторів «Психолого-педагогічна підтримка батьків і дітей в умовах надзвичайної ситуації: керівництво для інструкторів по роботі із батьками дітей дошкільного віку», що охоплює десять ключових тем, навколо яких педагоги розгортають інформаційні заходи для батьків;

– Програми підтримки освітніх реформ в Україні «Демократична школа» (компонент Дошкілля) (2022-2024 рр.), яку реалізовує Європейський центр імені Вергеланда (Норвегія) за підтримки МЗС Норвегії у співпраці з МОН України, Радою Європи, БО «Центр освітніх ініціатив» та ВФ «Крок за кроком», у межах якої розроблено онлайн-курси «Демократичний садочок: психосоціальна підтримка» та «Демократичний садочок: комфортне психосоціальне середовище для всіх і кожного»;

– програми «Думай на рівних: комплексна програма соціально-емоційного розвитку та психосоціальної підтримки дітей дошкільного віку» у межах проєкту Міжнародної неприбуткової організації «Think equal» (Велика Британія) (2024-

2025 рр.) у партнерстві із ВФ «Крок за кроком», що сприятиме формуванню соціально-емоційних навичок у дітей дошкільного віку, посилюватиме професійні навички педагогів з питань соціально-емоційного розвитку та ментального здоров'я дітей дошкільного віку, розвиватиме навички батьків підтримувати стересостійкість і соціально-емоційне благополуччя своїх дітей;

– Міжнародному навчально-практичному тренінгу «Освіта для соціальної справедливості» (Угорщина) з метою обговорення питань дискримінації, гендерної рівності, подолання стереотипів з увагою до ситуації військових дій в Україні;

– засіданні Робочої групи в межах виконання проекту «Розвиток правосуддя та підзвітності в Україні: зміцнення та підтримка пенітенціарної системи», компонент «Ресоціалізація в Україні» (Україна-Нідерланди-Норвегія) із метою обговорення питання ресоціалізації засуджених в Україні;

– воркшопі «Практики ресоціалізації та передумови їх успішного впровадження» (Польща) з метою обговорення питань налагодження ефективної кооперації між тюрмою і пробацією.

Вчені центру взяли участь у міжнародних наукових заходах в Італії, Литві, Норвегії, Польщі, США, Швейцарії, Японії, зокрема: VII Міжнародній науково-практичній конференції «Modern science: fundamental and applied aspect» («Сучасна наука: фундаментальні та прикладні аспекти»), XV Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific horizon in the context of social crises» («Науковий горизонт у контексті соціальних криз»), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Recent Advances in Global Science» («Останні досягнення глобальної науки») тощо.

Сім наукових працівників центру навчалися, брали участь у конференціях і тренінгах у межах спільного проекту «Міжвідомча співпраця у сфері охорони здоров'я (UKR23/0016 Institutional Cooperation in the Health Sector)» Норвезької університетської клініки Акерсхус, Центру психічного здоров'я Києво-Могилянської академії та ГО «Слова допомагають» за фінансової підтримки Уряду Норвегії; в межах спільної ініціативи «Стаємо сильнішими разом!» Швейцарсько-українського проекту «DECIDE» («Вирішуй»), Уповноваженого Верховної Ради України, МОН та Мінвідновлення України, покликаної допомогти дітям, які постраждали від війни; тренінгу «Діалог мотивуючий» (Польща); підвищували кваліфікацію в межах освітньої програми для практичних психологів закладів освіти у межах Українсько-німецького проекту «Допомога у подоланні. Психосоціальна підтримка особистості після травми» (ФРН) тощо.

Проф. С.К. Шандрук є членом редколегій наукових видань «Pedagogika Katolicka» (Польща) та «Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Психологія».

Основні завдання і функції наукових установ у забезпеченні розвитку та налагодження наукових зв'язків зі спорідненими науковими установами інших держав виконуються, однак ця діяльність потребує розширення міжнародних контактів, підписання нових угод про співпрацю, підготовки та реалізації

міжнародних проєктів, підготовки статей до журналів, що входять до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science; розширення співпраці із зарубіжними організаціями та окремими вченими щодо форм психологічної допомоги в умовах війни, забезпечення державного фінансування зарубіжних відряджень, обладнання, послуг зв'язку, публікацій результатів досліджень у наукометричних виданнях, стажування у зарубіжних наукових центрах, формування державної системи стимулювання зарубіжних партнерів до співпраці із українськими науково-дослідними установами.

XI. РОЗВИТОК КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

XI.1. РОБОТА З НАУКОВИМИ, НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМИ І КЕРІВНИМИ КАДРАМИ НАПН УКРАЇНИ

Кадровий склад НАПН України включає працівників її підвідомчих установ, дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів, іноземних членів і почесних академіків.

У 2024 р. чисельність наукових працівників наукових установ НАПН України склала 777 осіб. Низький рівень оплати праці ускладнює заповнення штатів наукових працівників, що призвело до зменшення чисельності вчених на 25 осіб порівняно з попереднім роком. За основним місцем роботи працювало 546 вчених: 137 докторів наук, 277 кандидатів наук, 132 особи без наукового ступеня.

Пунктом 6 рішення з окремих питань розділу 3 протоколу 46 засідання Кабінету Міністрів України від 7 травня 2024 р. підтримано пропозицію Міністерства фінансів України та МОН України щодо реформування системи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів шляхом передачі граничних обсягів видатків на 2025 р. МОН України як єдиному державному замовнику на перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів.

У зв'язку із цим чисельність науково-педагогічних і педагогічних працівників у НАПН України у звітному році скорочено і станом на 1 січня 2025 р. вона становила відповідно 99 і 22 особи, що на 47 і 10 осіб менше, ніж у попередньому році. За основним місцем роботи працювали 83 науково-педагогічні працівники, із них 24 доктори наук, 49 кандидатів наук, 10 осіб без наукового ступеня та 22 педагогічні працівники, серед яких 2 кандидати наук та 20 осіб без наукового ступеня.

У 2024 р. через дію в Україні воєнного стану та на виконання вимог Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» продовжено повноваження директора Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського Л.Д. Березівської.

Керівні кадри установ НАПН України у звітному періоді налічували 50 осіб. Директорів – 13, ректорів – 1, їх заступників з наукової роботи – 22, проректорів – 1, вчених секретарів – 13 осіб. Серед них 30 докторів наук, 20 кандидатів наук.

Чисельність членів НАПН України на 1 січня 2025 р. склала 143 особи, з них 65 дійсних членів (академіків) і 78 членів-кореспондентів.

Упродовж звітнього року пішли з життя дійсні члени (академіки) НАПН України В.І. Кононенко, А.Г. Слюсаренко та члени-кореспонденти НАПН України В.П. Анненков, М.Д. Култаєва, В.Г. Шевчук.

У 2024 р. загальними зборами НАПН України обрано почесним академіком НАПН України по Відділенню вищої освіти НАПН України С.І. Пирожкова та іноземного члена НАПН України по Відділенню професійної освіти і освіти дорослих НАПН України Барбару Марцінковську (Республіка Польща).

У 2024 р. Президією НАПН України обрано «Почесним доктором» НАПН України Б.М. Томенчука.

На 1 січня 2025 р. чисельність іноземних членів НАПН України складає 28 осіб, почесних академіків НАПН України – 33 особи.

Зі 143 членів НАПН України докторів наук – 136 осіб (95 %), кандидатів наук – 7 осіб (5 %).

Серед 65 дійсних членів (академіків) 64 доктори наук (98 %), 1 кандидат наук (2 %). З-поміж 78 членів-кореспондентів 72 доктори наук (92 %), 6 кандидатів наук (8 %).

У складі членів НАПН України Герой України, 64 заслужених діячів науки і техніки України, 59 заслужених працівників освіти України, заслужений працівник вищої школи, заслужений лікар України, заслужений економіст України, 4 заслужені юристи.

Усього 24 дійсних членів (академіків) (16 %) та 17 членів-кореспондентів (11 %) працюють у НАПН України за основним місцем роботи.

Показники вікового цензу членів НАПН України подано в табл. Х.І.

Таблиця Х.І

Віковий ценз членів НАПН України

Члени НАПН	Усього	До 50 років	50 – 60 років	60 – 70 років	Понад 70 років
Дійсні члени (академіки)	65	–	2	14	49
Члени-кореспонденти	78	2	17	21	38
Усього	143	2	19	35	87

На виконання вимог Положення про атестацію наукових працівників у підрозділах НАПН України упродовж звітнього року в 12 наукових установах проведено атестацію наукових працівників. У 2024 р. атестації підлягали 161 науковий працівник. Фактично рішеннями атестаційних комісій наукових установ НАПН України, що затверджені вченими радами, підтверджено професійну компетентність, результативність роботи та відповідність займаним посадам усім запланованим науковим працівникам.

За поданням Президії НАПН України за особисті заслуги перед Українською державою у галузі науки і освіти, плідну наукову діяльність у 2024 р. відзнакою Президента України «Орден Княгині Ольги» III ступеня нагороджено директора Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України Л.Б. Лук'янову. Ректору ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кандидату педагогічних наук, професору М.О. Кириченку присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

У звітньому році почесними грамотами, грамотами і подяками НАПН України відзначено понад 200 працівників наукових та освітніх закладів

України. Медаллю НАПН України «Ушинський К.Д.» нагороджені 42 вчених, працівники освіти України, зарубіжні вчені, громадські діячі. Медаллю НАПН України «Григорій Сковорода» – 9 вітчизняних та зарубіжних вчених. Медаллю НАПН України «Володимир Мономах» – 17 вчених. Медалі НАПН України «Іван Франко» та «Леся Українка» отримали відповідно 16 та 22 вітчизняні вчені.

XI.2. ДІЯЛЬНІСТЬ РАД МОЛОДИХ ВЧЕНИХ У НАПН УКРАЇНИ

НАПН України здійснює різнобічну підтримку молодих вчених, які працюють (навчаються) в наукових установах та закладі вищої освіти. Рада молодих вчених НАПН України (далі – Рада) функціонує з 2016 р, її діяльність визначена Положенням про Раду молодих вчених Національної академії педагогічних наук України, затвердженим постановою Президії НАПН України від 16 травня 2019 р. № 1-2/6-140.

Вагомість впливу результатів діяльності Ради забезпечує поширення ідей через академічну спільноту. Робота Ради сприяє популяризації результатів наукових досліджень, критичного мислення і рефлексії, розвитку наукової сфери за умов невизначеності під час війни як основи для майбутнього відновлення країни.

Тенденція щодо кількості молодих вчених серед працюючих в академії у 2024 р. залишилася стабільною, а діяльність самої Ради активною. Проте глобальні процеси в державі негативно відображаються на підготовці та залученні аспірантів і докторантів з резерву молодих наукових кадрів. Так, 19 червня 2024 р. у залі засідань Президії НАПН України проведено загальні збори Ради. За результатами зборів запропоновано її новий склад. Таким чином, головою Ради обрано К.В. Гуцола, доктора філософії з психології, старшого наукового співробітника лабораторії когнітивної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України; М.О. Павельчук, кандидата педагогічних наук, наукового співробітника Інституту педагогіки НАПН України обрано на посаду заступника голови Ради, старшому науковому співробітнику Інституту соціальної та політичної психології НАПН України Л.О. Базь – подовжено термін обіймання посади секретаря Ради.

Підтримка діяльності молодих вчених академії здійснюється за такими основними напрямками:

- сприяння здійсненню наукової діяльності, підвищенню кваліфікації, кар'єрному зростанню, реалізації творчого потенціалу, наданню інформаційної та організаційної підтримки молодим вченим;

- забезпечення інформаційного обміну серед молодих вчених академії (поширення наукової та іншої інформації, що стосується діяльності молодих вчених; надання інформації про премії, стипендії, гранти, конференції, школи та інші заходи підтримки наукової молоді);

- підтримка молодих вчених академії у проведенні ними наукових, науково-організаційних та науково-освітніх заходів;

- сприяння інтеграції молодих вчених до світового та європейського дослідницького простору.

У 2024 р. за кошти Державного бюджету України молодими вченими наукових установ НАПН України виконувалися та були завершені 3 прикладні наукові дослідження, визначені за результатами конкурсного відбору наукових досліджень для підтримки молодих вчених.

Проведені дослідження відповідають цілям і пріоритетам державної освітньої політики. Здобуті молодими вченими академії результати досліджень спрямовані на:

- науково-методичне забезпечення природничо-математичної освіти учнів, удосконалення методичної підготовленості вчителів щодо використання дидактичних можливостей штучного інтелекту у навчанні. Зокрема:

- обґрунтовано методичні підходи до використання штучного інтелекту в закладах освіти, зокрема для навчання учнів природничо-математичних предметів;

- розроблено методичні рекомендації для вчителів щодо використання дидактичних можливостей штучного інтелекту у навчанні. Їх упровадження в освітню практику сприятиме підвищенню результативності природничо-математичної освіти учнів та удосконаленню методичної підготовленості вчителів щодо використання технологій штучного інтелекту у навчанні;

- модифікацію технологій надання психологічної допомоги родинам із дітьми з особливими потребами у період війни, у ході якого виявлено основні потреби родин, які виховують дітей з особливими освітніми потребами, та адаптовано технології психологічної допомоги до специфіки воєнних умов, розроблено методики, орієнтовані на специфічні потреби таких родин в умовах війни;

- формування стійкого балансу локусу контролю як провідного фактору зміцнення ментального здоров'я української молоді в умовах війни. Зокрема, розроблено методичні рекомендації, які окреслюють шляхи формування стійкого балансу локусу контролю, необхідного для збереження внутрішньої рівноваги та ментального здоров'я української молоді в умовах війни.

Наукові та практичні результати наукових досліджень розглянуті на засіданні Президії НАПН України 23 січня 2025 р. та схвалено відповідною постановою.

У цілому молодими вченими наукових установ НАПН України за результатами виконаних у 2024 р. наукових досліджень підготовлено 12 одиниць продукції.

Молоді вчені *Інституту педагогіки НАПН України* упродовж 2024 р., підвищуючи фаховий рівень брали участь у:

- роботі щорічних методологічних семінарів і зборів НАПН України;
- роботі науково-практичних конференцій з актуальних проблем методики викладання у закладах загальної середньої освіти;
- заходах, організованих Радою молодих вчених НАПН України;
- Всеукраїнському форумі Рад молодих вчених «Гідність і свобода українців», 21 листопада 2024 р.;

– онлайн-засіданнях та заходах, організованих Радою молодих учених при МОН України (на засіданнях Співки рад молодих вчених при МОН України 26 січня 2024 р., 24 квітня 2024 р., 15 листопада 2024 р.) та ін.

Рада молодих вчених НАПН України виступила співорганізатором проведення IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» Інституту педагогіки НАПН України 29-30 листопада 2024 р.

Молоді вчені інституту активно долучалися до всеукраїнських і міжнародних науково-практичних заходів, зокрема:

– V Міжнародної науково-практичної конференції «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки», 16 травня 2024 р.;

– Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення», 12 грудня 2024 р. та ін.

Голова ради М.О. Павельчук спільно із науковцями відділу дидактики й відділу міжнародних зв'язків та наукової співпраці Інституту педагогіки НАПН України виступила на педагогічній раді ліцею № 136 м. Києва, присвяченій тематиці допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції НУШ: інноваційні підходи. М.О. Павельчук презентувала доповідь «Розвиток емоційного інтелекту: вплив на ефективність навчання учнів базової та старшої школи в контексті допрофільної і профільної освіти», 5 грудня 2024 р.

Рада молодих вчених *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* функціонує з 17 листопада 2016 р. До складу ради входять 3 співробітники Інституту та 10 аспірантів.

Координатором діяльності ради від адміністрації інституту є акад. Л.М. Карамушка. Упродовж 2016-2023 рр. головою ради був провідний науковий співробітник лабораторії психології навчання ім. І.О. Синиці інституту, канд. психол. наук, В.Є. Луньов. 31 листопада 2023 р. на зборах ради інституту обрано нового голову ради К.В. Гуцола, старшого наукового співробітника лабораторії когнітивної психології, доктора філософії з психології. Заступником голови ради є науковий співробітник лабораторії екологічної психології, доктор філософії з психології О.В. Дячок. Секретарем ради є молодший науковий співробітник лабораторії вікової психофізіології І.Г. Коробейнікова.

Усі молоді вчені мають профілі в Google Scholar, представлені у системі «Бібліометрика української науки», мають ORCID ID та Researcher ID. Рада має власну інформаційну сторінку⁴⁶¹ у мережі Facebook.

Упродовж 2024 р. рада виконувала свої основні завдання:

– організація інформаційного обміну серед молодих науковців інституту включно із поширенням наукової та іншої інформації, що стосується їхньої

⁴⁶¹ <https://www.facebook.com/rmv.kostiuk.in.psy>

діяльності, а також надання відомостей про премії, стипендії, гранти, конференції, школи та інші заходи, спрямовані на підтримку наукової молоді;

– сприяння науковій діяльності, підвищенню кваліфікації, кар'єрному розвитку та реалізації творчого потенціалу молодих вчених інституту, забезпечення їх інформаційної та організаційної підтримки;

– підтримка молодих науковців у проведенні наукових, науково-організаційних та науково-освітніх заходів;

– сприяння інтеграції молодих дослідників у світовий та європейський науково-дослідницькі простори.

У 2024 р. молоді вчені інституту взяли участь у 21 масовому науково-практичному заході (12 міжнародних конференціях, 2 вітчизняних конференціях, 3 семінарах, 4 форумах та круглих столах), опублікували 16 наукових праць (6 статей, у тому числі 2 статті в журналах, які індексуються в Scopus і Web of Science Core Collection, 3 матеріали конференції, 7 тез), пройшли підвищення кваліфікації за 7 вітчизняними та зарубіжними програмами, взяли участь у 7 міжнародних проєктах, 3 засіданнях Спілки молодих вчених при МОН України та загальних зборах молодих вчених НАПН України.

Активною та плідною була співпраця молодих вчених інституту з Радою молодих учених МОН України та Спілкою Рад молодих вчених при МОН України. Молоді вчені взяли участь у 3 засіданнях Спілки молодих вчених при МОН України.

Зокрема, молоді вчені інституту взяли участь у науково-популярному заході Ради молодих учених при МОН України «Ніч молодіжної науки – 2024 в умовах війни» 17 травня 2024 р. К.В. Гуцол виступив із доповіддю «Формування життєвої компетентності української молоді в сучасних умовах»⁴⁶².

Рада молодих вчених *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* є добровільним об'єднанням, створеним з метою активізації наукових досліджень, сприяння професійному зростанню та захисту соціальних інтересів молодих науковців.

На офіційному сайті інституту створено окрему сторінку⁴⁶³ ради.

Члени ради канд. пед. наук К.В. Котун, канд. пед. наук К.В. Годлевська з 2016 р. є дійсними членами Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття» НАПН України, зокрема К.В. Котун – співголова Кафедри. Молоді вчені активно провадять дослідження з проблем неперервної та педагогічної освіти для сприяння випереджальному професійному та особистісному розвитку дорослої людини, забезпечення її соціальної безпеки та адаптації до швидких змін сьогодення та майбутнього⁴⁶⁴.

Голова ради К.В. Котун, та його заступник К.В. Годлевська є членами редколегії фахового журналу *Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна*

⁴⁶² <https://www.youtube.com/watch?v=IHbtTSdTOHw>

⁴⁶³ <http://ipood.com.ua/rmn/>

⁴⁶⁴ <https://unesco-chair-ipood.com/unesco-chair-members>

професійна освіта XXI століття»⁴⁶⁵ та опікуються його електронним і друкованим виданням.

У період 2023-2024 рр. молоді вчені інституту виконували проєкт (2022.01/0098) «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладі вищої педагогічної освіти у воєнний час і повоєнного відновлення України»⁴⁶⁶ за грантової підтримки Національного фонду досліджень України. У межах реалізації проєкту 28 жовтня 2024 р. членами ради проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Змішане навчання в закладах вищої освіти України і зарубіжжя»⁴⁶⁷.

Для упровадження результатів проєкту проведено тренінг-курс «Здійснення змішаного навчання у закладах вищої освіти педагогічного профілю» (60 годин, 2 ECTS кредити) для 50 науково-педагогічних працівників із 4 закладів вищої освіти педагогічного профілю (<https://ipoodhab.com/project-work-centre/blended-learning-project-register-of-training-participants>).

Щороку голова ради молодих вчених проводить науково-консультативну роботу з питань академічної доброчесності та можливості реалізації грантових проєктів для наукових і науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти.

Упродовж 2024 р. члени ради виступали з доповідями, онлайн практичними заняттями і вебінарами на 9 науково-практичних масових заходах, зокрема:

– XXIX Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів, молодих викладачів «Стратегії формування проєвропейських ціннісних орієнтирів у студентському середовищі» (пленарна доповідь «Академічна доброчесність як основа якісної вищої освіти: теорія, досвід, перспективи», 30 квітня 2024 р.) (<http://ipood.com.ua/novini/akademichna-dobrochesnist-yak-osnova-yakisno-vischo-osviti-teoriya,-dosvid,-perspektivi/>);

– IV Весняної школи Сковородинівської академії молодих учених на базі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Проведено онлайн заняття «Цифрові технології в освітньо-науковій діяльності: опрацювання даних та візуалізація», 25 квітня 2024 р. (<http://ipood.com.ua/novini/cifrovi-tehnologi-v-osvitno-naukoviy-diyalnosti-oprasyuvannya-danih-ta-vizualizaciya/>);

– III Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи» (онлайн формат) пленарна доповідь тему «Сучасний стан забезпечення якісного змішаного навчання у закладах вищої педагогічної освіти України»⁴⁶⁸, 13-14 червня 2024 р.;

– Міжнародної наукової конференції «Штучний інтелект у науці та освіті» (AISE 2024), 1 березня 2024 р., доповідь «Особливості застосування ШІ в організації змішаного навчання в закладах вищої педагогічної освіти»⁴⁶⁹ та ін.

⁴⁶⁵ <https://www.unesco-journal.com.ua/>

⁴⁶⁶ <https://ipoodhab.com/project-work-centre/blended-learning-project>

⁴⁶⁷ <https://ipoodhab.com/project-work-centre/blended-learning-project-post-105>

⁴⁶⁸ <https://ipoodhab.com/project-work-centre/blended-learning-project-post-69>

⁴⁶⁹ <https://ipoodhab.com/project-work-centre/blended-learning-project-post-104>

Члени ради стали співорганізаторами та лекторами II онлайн школи «Цифрові технології в наукових дослідженнях»⁴⁷⁰.

Молоді вчені щорічно проводять науково-консультативну роботу із здобувачами вищої освіти з дисципліни «ІКТ в освітньо-науковій діяльності»⁴⁷¹.

Упродовж 2024 р. діяльність Ради молодих вчених *Інституту проблем виховання НАПН України* спрямовувалась на сприяння організації та проведенню базових науково-практичних масових заходів інституту. Радою ініційовано і проведено форум молодих вчених «Гідність і свобода українців». Молоді вчені були залучені до проведення Звітної науково-практичної конференції інституту (за 2023 р.) «Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал» і Міжнародної науково-практичної конференції «Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах незалежної України»; експертизи нормативно-правових актів у сфері освіти та молодіжної політики.

У 2024 р. у діяльності Ради молодих вчених *Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* брали участь 5 співробітників інституту.

Діяльність молодих вчених зосереджувалася переважно на психолого-педагогічному дистанційному супроводі батьків дітей з особливими освітніми потребами через впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у взаємодії із психологічними технологіями, формами і методами в сучасних реаліях. Запровадження комплексного підходу в наданні психологічної допомоги родинам дітей з особливими потребами реалізовано шляхом створення дистанційного психологічного супроводу родин дітей з особливими освітніми потребами (ООП), містило онлайн консультації для батьків на дистанційному майданчику, телефон довіри та психологічну підтримку, створення електронної пошти-довіри для батьків, розроблення інформаційних матеріалів для психологів, батьків і дітей.

У 2024 р. голова ради доктор філософії К.Б. Бужинецька виконувала, визначене за результатами конкурсного відбору прикладне наукове дослідження «Психологічна допомога родинам дітей з особливими потребами в період війни» (з 1 лютого до 31 грудня 2024 р.). Результати дослідження висвітлено у методичних рекомендаціях «Важливі кроки: сучасні практики підтримки родин дітей з ООП в умовах криз»⁴⁷².

Молоді вчені інституту активно долучалися до організації та проведення науково-практичних масових заходів для педагогів закладів освіти та родин дітей з ООП. Зокрема проведено щорічну Всеукраїнську конференцію молодих вчених «Освіта осіб з особливими потребами в дії: реалії в умовах війни»⁴⁷³, 29 лютого 2024 р. На конференції обговорено питання інформатизації як невід'ємної складової менеджменту інклюзивного закладу дошкільної освіти, формування інноваційного стилю управління закладом дошкільної освіти в умовах інклюзії,

⁴⁷⁰ <https://www.facebook.com/ipood.napn/posts/pfbid026Zkzg92vMcBnWenUyj3aHcpE2hXc5Rmeo8hBea1M471s2Euw2FpayHuAALKd3W62l>

⁴⁷¹ <http://ipood.com.ua/phd-011/>

⁴⁷² <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744144/>

⁴⁷³ <https://ispukr.org.ua/?p=11697>

особливостей комунікації дітей з синдромом Ретта, теоретичного підґрунтя дослідження бар'єрів та комунікативних бар'єрів у підлітків з тяжкими порушеннями мовлення, соціальної адаптації, психологічної допомоги родинам дітей з особливими потребами в період війни, професійної компетентності психолога закладу спеціальної освіти та багато інших.

Молоді вчені інституту взяли участь у X Міжнародному конгресі зі спеціальної педагогіки та психології «Базбар'єрність в освіті осіб з особливими потребами: досвід та інновації»⁴⁷⁴ та активно долучилися до проведення лекцій аспірантам інституту; задіяні у роботі Психологічного консультативно-тренінгового центру при Інституті.

Раду молодих вчених *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* створено в березні 2016 р. На кінець звітного 2024 р. до її складу входили 14 осіб, головою ради є І. Стельмах, заступником голови – С. Бродюк, секретарем ради – Л. Базь.

Діяльність ради представлена на її сторінці⁴⁷⁵ на сайті інституту та в мережі Facebook⁴⁷⁶.

Серед основних результатів діяльності членів ради у звітному році:

- підвищення кваліфікації. Так, В. Діброва опанувала сертифікований курс «КПТ-підхід для копінгу з професійним стресом та запобігання вигоранню» від Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії (квітень 2024 р.). Також нею пройдено курси «Project Management: Foundations and Initiation» та «Project Planning and Execution» від University of Colorado Boulder через платформу Coursera.

Член ради, здобувач ступеня доктор філософії М. Казначеев у липні 2024 р. пройшов навчальний курс «Рецензування в епоху відкритої науки: нові виклики та можливості» (30 год., 1 кредит ЄКТС), проведений спільно УкрІНТЕІ, Радою молодих учених при МОН України та іншими співorganizаторами.

І. Стельмах з грудня 2024 р. опановує курс кандидата психологічних наук О. Виноградова «Вступ до психометрики»;

- додаткова науково-практична діяльність:

На Міжнародному конгресі молодих науковців-психологів «Сучасні психологічні проблеми, викликані військовою агресією, та шляхи їх подолання» 4-5 квітня 2024 р. виступила з доповіддю молода вчена В. Діброва. Також на організованій Європейським університетом конференції вона виголосила доповідь «Профілактика емоційного вигорання волонтерів: постановка проблеми» і взяла участь у Весняному Форумі «До 30-річчя перших виборів до Верховної Ради незалежної України» 27 березня 2024 р., виступила із доповіддю «Прояви спільнотних ідентичностей українців у сфері медіа в умовах війни» на VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку» 24-25 жовтня 2024 р. у Запорізькому національному університеті. Крім цього, В. Діброва була фасилітатором

⁴⁷⁴ <https://ispukr.org.ua/?p=12673>

⁴⁷⁵ <http://ispp.org.ua/rada-molodix-vchenix/>

⁴⁷⁶ www.facebook.com/Рада-молодих-вчених-Інституту-соціальної-та-політичної-психології-828788983990168/

стратегічної сесії Асоціації політичних психологів України у листопаді 2024 р. Нею проведено курс «Психологічна компетентність викладача закладу освіти в сучасних умовах» для слухачів Центру підвищення кваліфікації Академії мистецтв ім. Павла Чубинського та 4 інтервізійні зустрічі для фасилітаторів груп підтримки жінок у проєкті ReGeneration (ГО «Інститут Процес-орієнтованої роботи в Україні імені Григорія Сковороди»).

Здобувачка ступеня доктор філософії, голова ради І. Стельмах стала волонтером FRIDA Ukraine, українсько-ізраїльської місії медичних волонтерів, спрямованої на допомогу цивільному населенню; в рамках співпраці взяла участь у виїзній місії в Херсонський хаб у Києві (липень 2024 р.) та провела лекцію із здорового сну (жовтень 2024 р.);

У 2024 р. рада молодих вчених стала співорганізатором усеукраїнського заходу «IV Всеукраїнська науково-практична конференція з нагоди відзначення Міжнародного дня прав людини», 5 грудня 2024 р.

- міжнародна діяльність ради.

У звітному році здобувач ступеня доктор філософії С. Бродюк здобув грант та пройшов стажування за програмою «SCIENCE2BUSSINESS Transform scientific ideas into innovativebusiness» та опанував програму ідеатону та буткемпу Generation H.

- представництво в інших радах і спілках молодих вчених.

Голова Ради І. Стельмах є учасником робочої групи «Mental Health» в Європейській раді аспірантів і молодих дослідників Eurodoc. В. Діброва є членом правління Асоціації політичних психологів України (координатор молодіжного напрямку), І. Стельмах є членом Асоціації з 2021 р.

Рада молодих вчених *Інституту вищої освіти НАПН України* створена у 2019 р. Метою її діяльності є всебічне сприяння науково-педагогічній, винахідницькій та іншій творчій діяльності молодих вчених, аспірантів, докторантів; широке пропагування новітніх досягнень у галузі науки, техніки й освіти серед молоді; реалізація професійних, інтелектуальних та соціально-побутових інтересів і прав наукової молоді інституту. Із лютого 2023 р. раду очолює канд. пед. наук В. Ткаченко. Із січня по грудень 2024 р. до складу ради входило сім осіб.

Упродовж звітнього року молодими вченими інституту опубліковано 36 праць, із них 3 статті у виданнях, що індексуються у Scopus, Web of Science, 12 статей у вітчизняних фахових виданнях, 19 тез у матеріалах конференцій та 2 розділи колективних монографій.

Молоді вчені взяли участь у 18 науково-практичних масових заходах, серед яких:

– тренінг «Проекти Erasmus+: пріоритети, формування проєктних заявок, логіко-структурний підхід», 22-23 лютого 2024 р.;

– вебінар «Гендерна НеРівність: виклики та перспективи», 17 квітня 2024 р.;

– культурно-просвітницький захід «Українсько-чеський погляд на Микиту Шаповала: державника, науковця, громадського діяча, творчу особистість», 22 квітня 2024 р.;

– II Міжнародна наукова конференція «Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики та перспективи», 16 травня 2024 р.;

– IV International Scientific and Practical Conference «Progressive Science and Achievements», 16-19 травня 2024 р. та ін.

Для підвищення рівня ефективності комунікації та оперативного обміну актуальними новинами та інформацією про масово-комунікаційні та інші заходи для молодих вчених підтримується Телеграм-чат ради.

Рада молодих вчених в *Інституті цифровізації освіти НАПН України* функціонує з 2016 р. Діяльність Ради у 2024 р. постійно висвітлюється за допомогою ресурсів мережі Інтернет, де відображаються офіційні відомості про її функціонування, анонси про заходи, про конкурси, різні новини. Здійснюється постійне адміністрування та оновлення відомостей про діяльність Ради на офіційному сайті інституту, на сторінці ради у соціальній мережі Facebook⁴⁷⁷, зокрема у 2024 р. розміщено понад 30 дописів (інформаційні повідомлення про заходи, фото-звіти, запрошення на конференції та ін.).

Молодими вченими інституту у 2024 р. виконувалося прикладне наукове дослідження «Використання вчителями сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти» (керівник канд. пед. наук. В.В. Коваленко), визначеного за результатами конкурсного відбору наукових досліджень в НАПН України для підтримки молодих вчених.

У 2024 р. членами ради взято участь у:

- презентації діяльності та результатів наукових досліджень під час науково-популярного заходу «Ніч молодіжної науки – 2024 в умовах війни»;

- організації та проведенні 2-го Всеукраїнського методологічного семінару для молодих учених «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті та наукових дослідженнях»;

- організації та проведенні II онлайн школи «Цифрові технології в наукових дослідженнях» (організатор та спікери: А. Яцишин, В. Коваленко, А. Сухіх);

- V Форумі Рад молодих вчених «Незламність», 24 жовтня 2024 р. (виступи на пленарному засіданні);

- Форумі молодих вчених «Гідність і свобода українців», 21 листопада 2024 р. (виступи на пленарному засіданні);

- організації та проведенні Міжнародної наукової конференції «Штучний інтелект у науці та освіті» (AISE 2024) (В. Коваленко, А. Яцишин);

- організації та проведенні онлайн курсу «Рецензування в епоху відкритої науки: нові виклики та можливості» (30 год., 1 кредит ЄКТС) з 25 червня по 16 липня 2024 р. (В. Коваленко, А. Яцишин);

⁴⁷⁷ facebook.com/Рада-молодих-вчених-ІТЗН-НАПН-України-1245447572181236

- організації та проведенні навчального курсу «Інструментарій дослідника» (30 год., 1 кредит ЄКТС), 25-30 листопада 2024 р. (А. Яцишин, В. Коваленко);

- організації та проведенні майстер-класу «Штучний інтелект – поповнення скриньки цифрових інструментів сучасного педагога», 25 квітня 2024 р. (В. Коваленко);

- організації та проведенні Міжнародної наукової конференції «Наукові горизонти XXI століття: мультидисциплінарні дослідження» 16-17 травня 2024 р. (керівники секції «Педагогіка» В. Коваленко, А. Яцишин, доповідь на пленарному засіданні).

Рада молодих учених *Інституту професійної освіти НАПН України* забезпечує дотримання прав та інтересів молодих вчених у реалізації наукоємних ідей, інновацій та обміну знаннями. Завдяки діяльності ради аспіранти й співробітники є повноцінними партнерами у всіх процесах забезпечення якості освітніх програм інституту. Кількість членів ради інституту становить 14 осіб.

Упродовж звітнього року молоді вчені інституту брали активну участь у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних масових заходах, де підвищували свій фаховий рівень та апробували результати наукових пошуків:

- XVIII Всеукраїнській науково-практичній конференції (звітній) Інституту професійної освіти НАПН України, 26 лютого – 7 березня 2024 р.;

- IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій» кафедри професійної освіти і технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, 5 квітня 2024 р.;

- Всеукраїнській науково-практичній конференції «Модернізація змісту професійної освіти в умовах євроінтеграції України – 2024», 17 квітня 2024 р.;

- онлайн круглому столі «Професійна освіта: соціогуманітарні виклики воєнного часу та повоєнного відновлення», 25 квітня 2024 р.;

- IV Міжнародній науково-практичній конференції «Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи» (Глухівський НПУ імені Олександра Довженка, 9 травня 2024 р.) та ін.

Голова ради А. Остапенко стала номінантом щорічної стипендії молодим вченим для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – Героїв Небесної Сотні.

Раду молодих вчених *Інституту обдарованої дитини НАПН України* створено в 2016 р. Станом на кінець звітнього року кількість членів ради становила 4 особи (з них 2 кандидата наук).

Упродовж 2024 р. членами ради підготовлено статті, аналітичні матеріали, методичні рекомендації. Також молоді вчені були активними учасниками міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій, семінарів тощо.

Члени ради активно популяризують науку як серед студентської молоді (у закладах вищої освіти України), так і учнівської молоді (у Малій академії наук України).

Рада молодих вчених інституту активно співпрацює із радами молодих вчених інших установ НАПН України.

До складу Ради молодих вчених *Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського* входять 5 співробітників бібліотеки. Очолював раду Т.О. Золотаренко.

Молоді вчені бібліотеки протягом звітнього року взяли участь у науково-практичних заходах бібліотеки та інших установ з метою апробації результатів наукових досліджень. Так, Т.О. Золотаренко долучилася до реалізації наукових онлайн-проектів бібліотеки, зокрема проекту «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо!», розмістила 69 дописів в його межах. Також узяла участь в організації ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з історії освіти «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики» (до Всеукраїнського фестивалю науки) та ХІ Всеукраїнської науково-практичної студентської інтернет-конференції «Науковий простір студента: пошуки і знахідки».

З метою підвищення фахового рівня члени ради прослухали низку онлайн-курсів, вебінарів, тренінгів, що засвідчено відповідними сертифікатами. Загалом члени ради взяли участь у 47 заходах, які сприяли підвищенню кваліфікації та професійному розвитку.

Молоді фахівці здійснили вагомую роботу щодо науково-інформаційного забезпечення освіти й науки через створення і оприлюднення віртуальних книжкових виставок та інформаційних презентацій. Зокрема, А.В. Жигалюк підготувала виставки:

– «Патріарх української історичної школи: до 190-річчя дня народження Володимира Боніфатійовича Антоновича (1834-1908)»;

– «Поезія Тараса Шевченка: сучасне прочитання: до 210-річчя від дня народження Тараса Григоровича Шевченка (1814-1861)».

В.В. Фіх підготувала виставки-презентації онлайн:

– «До 85-річчя від дня народження Любові Іванівни Мацько (1939)»

– «Іммануїл Кант (1724-1804) – філософ, науковець, гуманіст»: до 300-річчя від дня народження.

Рада активно налагоджує та розвиває співробітництво із науковою молоддю інших установ. Підписано угоди про співпрацю з радами молодих вчених Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, Інституту цифровізації освіти НАПН України, Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Діяльність Ради молодих вчених *Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти»* очолює Б.Л. Фещак, аспірант кафедри філософії і освіти дорослих університету.

Головною метою діяльності ради є підтримка молодіжних наукових ініціатив, залучення молоді до науково-дослідної роботи, сприяння розвитку її наукового і творчого потенціалу.

Відомості про функціонування ради широко представлені в мережі Інтернет (сторінка ради на офіційному сайті університету, сторінка/група у соціальних мережах та ін.). Події і заходи за участю молодих вчених висвітлюються на офіційному сайті університету⁴⁷⁸ та у соціальній мережі Facebook⁴⁷⁹, також представлено у публікаціях науковців, спрямованих на встановлення та підтримку професійних контактів з науковими молодіжними організаціями закладів вищої освіти і наукових установ України й зарубіжжя.

У звітному році члени ради реалізували міжнародний проєкт: «Rebuilding Ukraine: Modular Housing Hackathon»⁴⁸⁰ в рамках European Design Upgrade 3.0. Проєкт фінансується Європейським Союзом у рамках програми «Креативна Європа» (участь Б. Рибачок).

Член ради Б. Рибачок пройшов міжнародне стажування із архівування цифрових документів та використання архівних документів у Литовській Республіці (липень-вересень 2024 р.).

Упродовж 2024 р. аспіранти університету брали активну участь у науково-практичних конференціях, семінарах, які проводилися на його базі та в інших закладах.

Здобуття стипендій молодими вченими НАПН України у 2024 р.

Державну іменну стипендію для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – героїв Небесної Сотні у звітному році отримувала А.В. Остапенко, доктор філософії у галузі освіти, науковий співробітник лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах Інституту професійної освіти НАПН України (наказ МОН України від 20 листопада 2023 р. № 1435).

На 2025 р. зазначену стипендію призначено М.В. Мар'єнко, доктору педагогічних наук, старшому досліднику, провідному науковому співробітнику відділу хмаро орієнтованих систем інформатизації освіти Інституту цифровізації освіти НАПН України (наказ МОН України від 20 листопада 2024 р. № 1639).

Стипендії Кабінету Міністрів України для молодих вчених у 2024 р. отримували:

– М.О. Загорулько, кандидат педагогічних наук, завідувач відділу аспірантури та докторантури Інституту педагогіки НАПН України;

– К.В. Гуцол, доктор філософії з психології, старший науковий співробітник лабораторії когнітивної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

З листопада 2024 р. цю стипендію призначено (постанова президії Комітету з Національної премії України імені Бориса Патона від 5 листопада 2024 р. № 6):

– Д.В. Трейтяку, доктору філософії, старшому науковому співробітнику лабораторії національно-патріотичного виховання Інституту проблем виховання НАПН України;

⁴⁷⁸ <http://umo.edu.ua>, <http://umo.edu.ua/rada-molodikh-uchenikh>

⁴⁷⁹ <https://www.facebook.com/groups/rmudzvoumo/?ref=share>

⁴⁸⁰ <https://edupgrade.design/en/courses/hakaton-2024/>

– М.Д. Тишковець, науковому співробітнику відділу STEM-освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Перспективи розвитку Ради молодих вчених НАПН України.

Радою молодих вчених НАПН України:

– заплановано продовження, модерацію та співорганізацію міжвідомчих круглих столів за актуальними тематиками згідно з тенденціями розвитку педагогічної та психологічної науки в Україні в умовах воєнного стану, надано рекомендації щодо підготовки наукових доповідей за тематичними напрямками;

– окреслено аспекти підготовки молодих вчених до проведення наукових конференцій за підтримки державних та європейських наукових товариств і з'ясовано передумови участі в роботі Співки Рад молодих вчених з метою обговорення поточних проблем та шляхів їх розв'язання, стану й перспектив розвитку Ради молодих вчених академії, методів активізації діяльності та примноження результативності науково-дослідної роботи ради в контексті накопичення (педагогічних та психологічних) наукових ресурсів для майбутнього відновлення України у післявоєнний період.

Результати досліджень молодих вчених будуть апробовані та представлені на міжнародних конференціях, опубліковані в провідних міжнародних журналах, зокрема у виданнях, що входять до Scopus і Web of Science; сприятимуть поширенню психологічних та педагогічних підходів до розв'язання проблем розвитку особистості в умовах соціальної напруги; удосконаленню методологічного інструментарію наукової молоді в сучасних наукових розвідках, розвитку академічної культури; забезпеченню розповсюдження інноваційних підходів для розвитку особистості; посиленню спрямованості дослідницьких проєктів і забезпеченню інтеграції передових гуманітарних ідей у сучасні наукові дискурси.

Застосування доробок діяльності молодих вчених академії якісно посилять аналітичні ресурси для вивчення актуальних наукових феноменів, сприятимуть підвищенню якості теоретичних і прикладних досліджень: педагогічних, психолінгвістичних і соціокультурних артефактів, а також простимулюють впровадження передових (у тому числі AI (ШІ)) цифрових підходів у різних наукових пошуках молодих вчених НАПН України.

ХІІ. НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ МАСОВІ ЗАХОДИ ТА ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ХІІ.1. ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНИХ І ВСЕУКРАЇНСЬКИХ КОНФЕРЕНЦІЙ, ЧИТАНЬ, СЕМІНАРІВ, КРУГЛИХ СТОЛІВ

У 2024 р. вчені НАПН України відповідно до плану роботи провели 199 науково-практичних масових заходів: 77 міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій, 43 семінари, 3 конгреси, 6 форумів, 9 педагогічних читань, 28 круглих столів, 33 інші заходи. Водночас наукові працівники наукових установ були організаторами і співорганізаторами 387 масових заходів, зокрема 95 конференцій, 204 семінарів, 25 круглих столів тощо. Вчені академії взяли участь у понад 3 тис. заходів: 22 з'їздах і конгресах, 122 симпозиумах, понад 1,4 тис. конференцій, 370 семінарах, 19 педагогічних читаннях, 138 круглих столах, 71 виставці, більше 1,0 тис. інших заходів.

У звітному році за планом роботи НАПН України вчені *Інституту педагогіки НАПН України* провели 10 науково-практичних масових заходів (3 міжнародні), також були організаторами і співорганізаторами проведення 38 масових заходів різних рівнів, у тому числі 8 міжнародних. Загальна кількість заходів, у яких взяли участь наукові працівники інституту, – 310, зокрема 176 міжнародних.

На VIII Міжнародній науковій конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2024: інтеграційні процеси в освіті у науковому дискурсі» обговорено актуальні проблеми середньої, вищої, професійної освіти та освіти дорослих у компаративній перспективі; методологічні орієнтири педагогічної компаративістики.

Під час IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» висвітлено й апробовано результати наукових досліджень з питань теорії і методології сучасних дидактичних процесів; організації освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану; компенсації освітніх втрат в умовах воєнного стану в Україні та повоєнний період (інноваційні підходи, технології, моделі, методики, методи і засоби навчання); психолого-дидактичних проблем організації освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства; тенденцій розвитку сучасної дидактики (зарубіжний досвід); трансформаційних процесів в освіті ХХІ століття (дистанційне та змішане навчання); формальної, неформальної, інформальної освіти; інноваційних підходів, технологій, методик, методів, прийомів і засобів навчання.

У доповідях на міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення» висвітлено й апробовано результати наукових досліджень, присвячені проблемам розроблення нових освітніх стандартів, модельних навчальних програм, сучасного методичного забезпечення, розвитку освіти та компенсації освітніх втрат в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення, презентовано вітчизняний та зарубіжний досвід

створення сучасних навчальних видань для дошкільної, загальної та профільної середньої, спеціальної та вищої освіти.

У ході всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і практика формування громадянської компетентності учнівства різних вікових груп в умовах становлення Нової української школи (досвід воєнного часу)» обговорено питання теорії і практики формування громадянської компетентності учнів різних вікових груп в умовах становлення Нової української школи із досвіду воєнного часу.

Учасниками всеукраїнської науково-практичної конференції «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: виміри історичної пам'яті (український і зарубіжний дискурси)» обговорено актуальні аспекти історичної пам'яті та проблеми формування у громадян України, насамперед у молодого покоління, невикривленої історичної пам'яті, яка є одним з сутнісних чинників формування їх національної самоідентифікації, популяризовано інноваційні ідеї та практики національно-патріотичного виховання дітей і молоді як питомого складника фахової підготовки майбутніх освітян.

Змістовно й результативно пройшла всеукраїнська серпнева веб-конференція для педагогічних працівників до нового навчального року «Учені НАПН України – українським учителям». Вчені інституту надали освітянам методичні поради й рекомендації щодо реалізації концепції «Нова українська школа», змісту нових модельних навчальних програм і підручників, що запроваджуються в новому навчальному році, висвітлили особливості організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, подолання освітніх втрат, створення безпечного психологічного середовища та ознайомили освітян з методичними розробками науковців щодо актуальних питань, які турбують нині освітянську спільноту.

На Всеукраїнській науково-практичній конференції «XII Волошинські читання. Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство» актуалізовано науковий і методичний доробок Ніли Йосипівни Волошиної в контексті сучасних освітніх завдань, обговорено особливості організації навчальної діяльності учнів в реаліях Нової української школи та особливості викладання курсу літератури в закладах загальної середньої і вищої педагогічної освіти в реаліях війни та у післявоєнний період, питання професійної підготовки вчителя-словесника в інноваційних вимірах, проблему читання в сучасному інформаційному суспільстві.

Учасниками науково-практичного семінару «Управління трансформаційними процесами у закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України» обговорено теоретично-методологічні аспекти управління трансформаційними процесами у закладах загальної середньої освіти в умовах війни та їх зміни у період післявоєнного відновлення України; основні напрями і ознаки трансформаційних процесів у закладах загальної середньої освіти та управління ними; особливості розвитку педагогічних кадрів в умовах управління трансформаційними процесами в період війни та повоєнного відновлення України.

У доповідях учасників семінару «Можливості цифровізації освітнього середовища закладу загальної середньої освіти у подоланні освітніх втрат учнів у навчанні» проаналізовано питання проектування цифрового освітнього середовища в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення України та можливості цифровізації освітнього середовища закладу загальної середньої освіти у подоланні освітніх втрат учнів.

Під час тренінгів «Розвиток критичного мислення засобами предметів і курсів громадянської та історичної освітньої галузі» вчителі історії та громадянської освіти ознайомилися із дієвими інструментами розвитку критичного мислення учнів на уроках історії та громадянської освіти.

Науковці інституту брали активну участь у масових заходах різних рівнів, організованих іншими установами. Це міжнародні й всеукраїнські конференції, форуми, педагогічні читання, семінари, круглі столи тощо.

У звітному році вченими *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* проведено 20 масових науково-практичних заходів, включених до плану роботи НАПН України, серед яких 5 міжнародних і 172 заходи за планом роботи інституту (у тому числі 52 міжнародні). Загальна кількість заходів, у яких взяли участь наукові працівники інституту, – 682.

Зокрема проведено XX Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Сучасні проблеми екологічної психології: Життєві стратегії особистості в умовах воєнного стану», у ході якої обговорено актуальні ефективні психотехніки і технології психологічної підтримки осіб різних вікових категорій і соціального статусу, питання вироблення життєвих стратегій в умовах війни і післявоєнної відбудови, запропоновано відкриту модель психотехнік повсякдення для підтримки ментального здоров'я і благополуччя тощо.

Учасниками XXIV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності» обговорювалися стратегічні проблеми психолого-педагогічної науки в сучасних умовах; проблема мислення в науковій спадщині Г.С. Костюка; загальні проблеми розумової діяльності; психологія творчого мислення; функціонування творчого мислення в ускладнених умовах; мислення і сприймання; особливості функціонування творчого мислення стосовно різних сфер діяльності; професійне мислення; формування образу колеги-психолога; вікові особливості функціонування творчого мислення; творче мислення і навчання; методи дослідження та діагностики творчого мислення; психолого-педагогічні засоби розвитку творчого мислення на різних вікових етапах; система КАРУС в діагностиці та розвитку розумової готовності до навчання та творчої діяльності, а також інші проблеми психології розумової діяльності.

Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми» була присвячена важливим та актуальним проблемам, що викликані війною, а також пов'язаним зі стрімким розвитком і розповсюдженням технологій штучного інтелекту.

Провідними темами доповідей XXXIII Міжнародної наукової конференції «Мова і культура» імені проф. Сергія Бураго були різні аспекти переживання особистістю кризових умов воєнного часу та можливості забезпечення психологічної допомоги різним верствам населення в умовах війни. Всебічно обговорено гостроактуальні проблеми сучасної психологічної науки, пов'язані із необхідністю забезпечити наукову відповідь на виклики нинішньої ситуації.

У ході роботи Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції з адиктології було окреслено ключові питання та виклики реабілітації uzалежнених в умовах військового стану: адикції у контексті питань національної безпеки; системного підходу у терапії uzалежнення як у контексті міжпрофесійної взаємодії (95 % uzалежнених потребують фармакотерапії), так і в контексті взаємодії із родичами залежного; залежності як цілі та інструменту гібридної війни та інформаційно-психологічні засади ментального протистояння; дитячої занедбаності як небезпеки для суспільства в умовах війни; своєчасності профілактики адикцій в умовах військового стану; інноваційних технологій у роботі з адикціями; специфіки терапії ПТСР у комбатантів з хімічною адикцією; мотиваційної роботи із uzалежненими та їх близькими.

Основні питання, що обговорювалися учасниками II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Кіберпсихологія в інформаційному суспільстві: підтримка, навчання, розвиток»: інформаційна війна та її психологічний вплив на особистість; штучний інтелект у психології, освіті та наукових дослідженнях; віртуальний простір у контексті військових дій; проектування розвивального та підтримувального віртуального простору; психотерапія та психопрофілактика кризових психологічних станів з використанням інформаційних технологій; перспективи інтелектуального розвитку членів інформаційного суспільства; розвиток суб'єктності учасників навчальних проєктів в Інтернеті; можливості групової динаміки та індивідуального консультування у психологічній роботі в мережі Інтернет; досвід дистанційної освіти та дистанційної роботи в умовах війни.

Психологічні виміри сучасної освітньої реальності в Україні; ресурсні можливості організації освітніх процесів в екстремальних умовах воєнного часу, основні психологічні складові освітнього простору в контексті характеристик невизначеності і непередбачуваності зовнішніх ризиків та загроз, переживання учасниками освітнього простору ситуацій та обставин війни, психологічна підтримка учасників освітнього простору в ситуаціях втрати близьких і найближчого соціального оточення; психологічні особливості становлення особистості в умовах екстремальної освітньої реальності обговорено у ході роботи I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психологічні ресурси розвитку особистості в умовах невизначеності освітнього простору».

XVII Міжнародна науково-практична конференція з організаційної та економічної психології, що проходила у форматі «Марафон психологічних технологій та практик «Організаційна та економічна психологія в умовах війни» і була присвячена аналізу актуальних проблем психологічної допомоги та підтримки психічного здоров'я особистості групи, організації в умовах війни;

обміну професійним досвідом організаційних психологів та психологів, які працюють в суміжних напрямках психології, сприянню співпраці академічних і практичних психологів у наданню психологічної допомоги в умовах війни.

Домінантні негативні впливи та протидія їм у розвитку особистості сьогодні; пріоритетні напрями досліджень особистості у сучасному суспільстві; аспекти психологічної допомоги особистості під час війни; саморозвиток і самореалізація особистості у процесі сучасної життєдіяльності; основні принципи, зміст і напрями посттравматичного зростання військовослужбовців-учасників бойових дій; заходи та практичні рекомендації щодо сприяння їх посттравматичному зростанню обговорювалися на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Життєві виклики сучасного суспільства в умовах воєнного часу».

Учасники IX Всеукраїнської науково-практичної конференції «Особистісні та ситуативні детермінанти здоров'я в умовах війни» обговорювали питання стресу та психологічних складових здоров'я людини в умовах воєнного стану; теоретико-методологічних проблем психології здоров'я; міждисциплінарних аспектів вивчення феномену здоров'я людини; дотримання здорового способу життя в умовах воєнного стану; медико-психологічних та психотерапевтичних аспектів психологічної допомоги постраждалим під час війни; психології посттравматичного зростання.

Вченими інституту також проведено IX Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя»; XXIV Міжнародну наукову психологічну конференцію «Психологічні проблеми творчості», XV Науково-практичний семінар «Асертивність і саморозвиток учнів та студентів з ознаками обдарованості в умовах війни», XVIII науково-практичний семінар «Дослідження асертивної взаємодії обдарованих учнів і студентів в освітньому просторі: теоретичні і прикладні аспекти», III науковий онлайн семінар «Медіаосвіта як чинник соціалізації особистості і громади в умовах війни та повоєнного відновлення», науковий семінар «Стратегії життєдіяльності в невизначеному середовищі», круглий стіл «Актуальні проблеми психології навчання в сучасній соціокультурній ситуації, круглий стіл, присвячений творчій спадщині І.О. Синиці, круглий онлайн стіл «Теперішнє та майбутнє української психології: надбання та втрати», щорічний круглий онлайн стіл «Наукова спадщина української психології: єдність минулого та теперішнього» тощо.

Вченими *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* організовано та проведено 45 науково-практичних масових заходів (28 заходів включено до плану роботи НАПН України, 17 – до плану роботи інституту), із яких 9 міжнародних, узято участь у 74 науково-практичних масових заходах, організованих іншими установами.

Зокрема проведено звітну науково-практичну конференцію «Мережева взаємодія Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України та закладів освіти України і зарубіжжя», учасниками якої обговорювалися проблеми педагогічного партнерства як чинника якісної

підготовки майбутніх педагогів в умовах воєнних реалій, досвід мережевої взаємодії; максимізації ефективності ресурсів змішаного навчання в закладах вищої педагогічної освіти у воєнний час та часи повоєнного відновлення України; ролі нетворкінгу, супервізії та коучингу у професійному розвитку викладача закладу вищої освіти; прогностичного потенціалу зарубіжного досвіду щодо партнерської взаємодії стейкхолдерів у концептуалізації змісту педагогічної освіти України; психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників в умовах світових змін; дослідницьких рефлексій майбутніх науковців, педагогів, психологів, військових.

У ході роботи X Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін» обговорювалися питання трансформації вищої освіти у глобальному, європейському та національному вимірах; інклюзивного освітнього середовища і трансверсального підходу до підготовки здобувачів вищої освіти.

Професійна освіта: теоретичний і практичний вимір; сучасні трансформації вищої і професійної освіти в контексті цифровізації суспільства; теоретичні і методичні основи підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників до післявоєнного відновлення України; трансформаційне навчання: стратегії і моделі освіти дорослих; науково-інформаційне забезпечення розвитку професійної і вищої освіти в умовах війни та для післявоєнного відновлення України обговорювалися учасниками VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії, перспективи».

У ході роботи XIV Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті доктора педагогічних наук, професора Б.О. Федоришина «Профорієнтація: стан і перспективи розвитку» обговорено питання науково-методичних та практичних основ сучасної профорієнтації, психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників в умовах світових змін; формування кар'єрної спрямованості в учнів закладів загальної середньої освіти в умовах нової української школи; актуалізації та розвитку особистісно-професійного ресурсу людини тощо.

Учасниками III Всеукраїнських Прокопенківських читань «Освіта збереже Україну» обговорювалися роль учителя в сучасному суспільстві; основні напрями модернізації педагогічної освіти в Україні; порівняльні дослідження педагогічної освіти в Україні і за кордоном.

Теоретико-методологічні засади освіти дорослих в умовах трансформаційних змін; освіта впродовж життя як сучасна педагогічна парадигма; освіта дорослих в історії вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки; зарубіжний досвід у галузі освіти дорослих; професійна підготовка, перепідготовка і професійний розвиток педагогів закладів освіти; освітні потреби різних категорій дорослого населення; освіта дорослих у воєнний час; інформаційні технології та інноваційні методики навчання в освіті дорослих знаходились у центрі уваги учасників III Міжнародної науково-практичної

конференції «Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи».

У ході роботи X Всеукраїнських педагогічних читань «Освіта впродовж життя: вимоги часу», присвячених пам'яті видатного вченого-педагога О.С. Дубинчук, обговорено питання освіти впродовж життя у контексті психолого-педагогічних досліджень; професіоналізації педагогічної освіти і освіти дорослих в Україні та зарубіжжі; громадянської освіти в умовах безпекових викликів і загроз; андрагогічних засад професійного розвитку фахівців умовах формальної, неформальної та інформальної освіти.

Учасниками I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Освіта дорослих в Україні та за кордоном: досягнення, виклики і перспективи розвитку» висвітлено питання розвитку освіти дорослих в Україні в умовах війни; психолого-педагогічних аспектів навчання дорослих у системі неперервної освіти; теорії і практики громадянської освіти дорослих; особистісного і професійного розвитку фахівців в Україні та за кордоном; професіоналізації педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих; освіти дорослих в історико-педагогічних і порівняльно-педагогічних дослідженнях.

Роль НАПН України у цифровій трансформації; перспективи штучного інтелекту в освіті; важливість медіаосвіти для громадян; психологічні аспекти цифрових змін у різних сферах суспільного життя; цифровізація української освіти в умовах воєнного стану; сучасні інновації у професійній та післядипломній освіті; використання цифрових технологій у формальній і неформальній освіті розглянуто учасниками X Українсько-Польського / Польсько-Українського наукового форуму «Освіта для цифрової трансформації суспільства».

Основними питаннями, що обговорювалися в ході роботи XXII Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О.П. Рудницької «Неперервна педагогічна освіта в Україні і зарубіжних країнах: досвід, інновації, тенденції», були актуалітетів педагогічної, мистецької освіти, філософсько-аксіологічних та андрагогічних засад педагогічної освіти; тенденцій розвитку сучасної педагогічної освіти в Україні; мистецької освіти у вимірах сучасних модернізаційних змін; зарубіжного досвіду підготовки вчителя; педагогічної майстерності як системи професійно-мистецьких компетентностей; перспектив розвитку музейної педагогіки.

Учасниками XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Музейна педагогіка – проблеми, сьогодення, перспективи» обговорювалися питання музейної культури в сучасному суспільному просторі; поширення терапевтичних практик музею у процесі комунікації з відвідувачами на прикладах роботи Львівських музеїв; музейного простору як дієвого чинника у пізнанні, адаптації та рекреації військовослужбовців і членів їхніх сімей; діяльності військово-історичних музеїв в умовах російської збройної агресії.

Вченими інституту проведено також всеукраїнську науково-практичну конференцію здобувачів вищої освіти і молодих учених «Освіта в глобальному і національному вимірах: виклики, загрози, ефективні рішення», міжнародну

науково-практичну конференцію «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи», VIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції», щорічний вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства», присвячений Міжнародному дню рідної мови, XIII Міжнародний науково-методологічний інтернет-семинар «Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів», вебінар «Вклад жіноцтва у ствердженні національно-патріотичних ідей», круглі столи та інші заходи.

У 2024 р. вченими *Інституту проблем виховання НАПН України* проведено 18 масових науково-практичних заходів, включених до плану роботи НАПН України, серед яких 4 міжнародні і 24 заходи за планом роботи інституту. Загальна кількість заходів, у яких взяли участь наукові працівники інституту, – 412.

Організовано та проведено всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію «Вдосконалення позашкільної освіти в умовах сучасних трансформацій (воєнного часу та повоєнного відновлення)» учасниками якої обговорювалися роль і значення позашкільної освіти в умовах воєнного стану, визначалися ключові аспекти її розвитку.

Обговорення методичних питань використання архітектури, образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва у світоглядному становленні учня Нової української школи, відбулися учасниками всеукраїнської веб-конференції НАПН України «Учені НАПН України – українським вчителям». Учасниками міжнародної науково-практичної конференції «Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах» розглянуто питання особливостей виховного процесу в умовах воєнного стану.

Також проведено всеукраїнську науково-практичну онлайн-конференцію «Лідерство і обдарованість: сучасний науковий дискурс і освітня практика», III Всеукраїнську науково-практичну е-конференцію з міжнародною участю «Освіта і виховання в інформаційному суспільстві: досягнення, виклики та перспективи», всеукраїнську інтернет-конференцію «Освітній процес у закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану: теорія, практика, інноватика», науково-практичний семінар «Втягнення дітей у військові конфлікти: кримінально-правові та психолого-педагогічні механізми реагування», всеукраїнський вебінар «Екологічні проєкти: актуальність, особливості, значення для повоєнної відбудови України», III Всеукраїнський круглий стіл «Партнерство закладів освіти та соціальних інституцій в контексті соціально-педагогічної підтримки та супроводу дітей та молоді», круглий стіл «Педагогічні засади запобігання насильству в освітньому закладі і сім'ї: вплив цифровізації та воєнної реальності» тощо.

У 2024 р. *Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* організовано та проведено 32 науково-практичні масові заходи (17 заходів включено до плану роботи НАПН України, 15 – до плану роботи інституту), із них 5 міжнародних. Крім того, вчені інституту взяли

участь у 140 науково-практичних масових заходах інших установ та організацій, у тому числі 41 міжнародному.

З-поміж заходів, включених до плану роботи НАПН України, слід відзначити X Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки і психології «Безбар'єрність в освіті осіб з особливими потребами: досвід та інновації», у ході якого обговорювалися інновації в нормативному забезпеченні галузі; шляхи забезпечення безбар'єрності та інклюзивності в освіті; впровадження рівнів підтримки, механізмів реалізації освітньої траєкторії, забезпечення допоміжними засобами, облаштування освітнього середовища, надання психолого-педагогічних і корекційно-розвивальних послуг та ін.

Обговорення сутності наукового підґрунтя аналізу особливих мовленнєвих потреб з позицій психолінгвосинергетичного підходу; забезпечення освіти дітей з особливими мовленнєвими потребами новими технологіями надання підтримки із урахуванням сучасних наукових надбань відбувалося учасниками онлайн платформи до Дня науки «Психолінгвосинергетика аналізу особливих мовленнєвих потреб».

Учасниками науково-практичного семінару «Освітній критерій логопедичного супроводу дітей з мовленнєвими потребами» обговорено актуальні питання сутності середовищного освітнього підходу, врахування його значення для створення сучасного навчально-методичного психолінгвосинергетичного інструментарію (корекційно-розвиткових програм, навчальних посібників) реагування на освітні труднощі молодших школярів з особливими мовленнєвими потребами у контексті диференційованого надання допомоги, що охоплює фонетичний, фонологічний, лексичний, граматичний, фонемографічний (читання, письмо), орфографічний компоненти мовлення, зв'язне мовлення, пізнавальний розвиток.

Тематикою науково-практичного семінару «Педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху в інклюзивних групах та класах» стали актуальні питання організації навчання та корекційно-розвиткового супроводу дітей з порушеннями слуху в спеціальних групах/класах, нових підручників та навчальних посібників для дітей з порушеннями слуху, ресурсів інституту: публікацій в електронній бібліотеці НАПН України, психологічного консультативно-тренінгового центру, фахових періодичних видань, курсів підвищення кваліфікації педагогів.

Проведення всеукраїнського науково-методичного семінару «Формування інклюзивної компетентності у вчителів з порушеннями слуху» в межах всеукраїнської програми «Резильєнтність осіб з інвалідністю в умовах кризи» було присвячено актуальним питанням сучасних підходів до визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки для дітей з особливими освітніми потребами; інклюзивно-ресурсних центрів у системі супроводу дітей з особливим освітніми потребами; феномену глухоти; ролі критичного періоду у розвитку мови; інклюзивної освіти і жестової двомовності; структури та особливостей української жестової мови, методики вивчення жестових одиниць; сучасного

навчально-методичного забезпечення освіти дітей з порушеннями слуху; психологічного супроводу учасників освітнього процесу за умов війни.

На всеукраїнському науково-практичному семінарі «Інноваційні освітні практики навчання учнів з особливими освітніми потребами відповідно до концепції Нової української школи» обговорено інноваційні аспекти навчання учнів з особливими освітніми потребами відповідно до концепції нової української школи.

Також проведено науково-практичний вебінар «Профілактика емоційного вигорання педагогів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами», «Психологічний ХАБ. Допомога дітям з ООП та їхнім родинам», Наукові читання «Навчання і розвиток дитини з ООП у повоєнній реальності», круглі столи «Сучасні стратегії навчання та підтримки учнів з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах кризових викликів», «Психолого-педагогічна підтримка дітей з порушеннями зору в сучасних умовах» тощо.

Відповідно до плану роботи НАПН України і плану роботи установи вченими *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* організовано і проведено 40 науково-практичних масових заходів (18 включено до плану роботи НАПН України та 22 – до плану роботи інституту). Усього вчені інституту взяли участь у 259 масових заходах.

У звітному році міжнародний конгрес «The Generation of community mental health» проведено під назвою «Розбудова послуг з психічного здоров'я в громадах»; науково-практичну конференцію «Соціально-психологічний стан населення України в умовах війни» проведено у форматі круглого столу «Дослідження соціально-психологічного стану населення України в умовах війни: виклики для фахової спільноти», за результатами якого окреслено необхідність посилення міждисциплінарної кооперації соціологів, психологів, демографів та інших фахівців для розв'язання складних проблем, пов'язаних з війною; пошуку нових методологічних підходів для виявлення складних переживань та емоцій людей у воєнний час; дослідження динаміки соціальної напруженості, довіри до влади, ролі політичних орієнтацій, цінностей та групової належності у формуванні уявлень про війну та ставлення до неї на всіх її етапах; поглибленого вивчення чинників, що впливають на міграційні наміри; розроблення контекстно-чутливих засобів вимірювання, врахування впливу сприйманих загроз на надійність результатів; докладного опису контексту дослідження включно із конкретним моментом і місцем, для забезпечення належної інтерпретації даних.

Робота Х Ювілейної всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Соціально-психологічні особливості професійної діяльності фахівців соціальної сфери: психологічна просвіта в умовах війни» була організована за напрямками: теорія і практика соціальної роботи; теорія і практика соціально-психологічної діяльності; соціально-педагогічні та соціально-психологічні технології: теорія і практика; соціальна, психологічна, фізична та комплексна реабілітація; система центрів зайнятості: робота в умовах війни.

Метою науково-практичної конференції «Українська сім'я в

міжкультурних та трансдисциплінарних вимірах сучасності» було створення трансдисциплінарного наукового простору пошуку вирішення проблем, викликаних сучасними трансформаціями інституту сім'ї, впровадження новітніх наукових методів та рішень в соціальні, психологічні практики, пов'язані із сім'єю.

Роботу всеукраїнської науково-практичної конференції «Відновлення країни й згуртованість суспільства: виклики, проблеми, перспективи» були присвячені питанням згуртованості суспільства в умовах російсько-української війни; викликам і проблемам утвердження української національної та громадянської ідентичності в часи війни і миру; соціологічним вимірам війни; освітнім ресурсам гуртування суспільства; актуальним технологіям, практикам та засобам подолання негативних впливів війни.

Науково-практичний семінар «Соціально-психологічні проблеми ідентичності в умовах децентралізації» відбувся у форматі круглого столу «Травмована українська ідентичність: шляхи зцілення і розвитку». У ході роботи семінару обговорено виклики ідентичності в умовах війни; засоби психологічної допомоги особам із травмованою ідентичністю.

Заплановану фахову дискусію «Психологічні та правові питання консолідації повоєнного суспільства» проведено під назвою «Психологічні та правові питання консолідації суспільства в умовах загроз національній безпеці». У ході дискусії обговорювались гострі питання єднання та гуртування суспільства перед викликами, що постають в умовах сучасних загроз безпеки державності та існування українського суспільства, а саме головним особливостям консолідації українського суспільства в сучасних умовах; невирішеним питанням консолідації українського суспільства, що становлять загрозу розвитку країни; заходам чи політикам щодо консолідації українського суспільств, необхідним для зменшення загроз національній безпеці.

Також проведено ХХХ щорічну наукову конференцію «Соціальна і політична психологія сьогодні: здобутки, проблеми, нові рубежі», науково-практичну конференцію з міжнародною участю до 140-річчя з дня народження О.М. Марзеєва «Актуальні питання громадського здоров'я та екологічної безпеки України», VII науково-практичний семінар «Виміри особистісних трансформацій в умовах війни і повоєнного відновлення», всеукраїнський круглий стіл «Професійна підготовка психологів в Україні: стратегічні завдання» та інші заходи.

У звітному році *Інститутом вищої освіти НАПН України* організовано та проведено 21 науково-практичний масовий захід (3 включено до плану роботи НАПН України та 18 – до плану роботи інституту). Також учені брали активну участь у 141 заході інших наукових установ і закладів освіти.

Серед низки заходів заслуговує на особливу увагу XIII Міжнародна науково-практична конференція «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу», учасники якої обговорили стан та перспективи розвитку вищої освіти України в умовах широкомасштабної війни в контексті цифрових трансформацій та забезпечення якості, зокрема процеси

гармонізації законодавства України щодо вищої освіти відповідно до євроінтеграції, шляхи модернізації зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості цифрових освітніх програм в Україні із урахуванням трендів ЕНЕА (Європейського простору вищої освіти), а також особливостей забезпечення якості цифрової вищої освіти в умовах криз і надзвичайних ситуацій.

Основними питаннями, які обговорювалися на III Міжнародній конференції «Особистість, університет, суспільство: проблеми взаємодії та розвитку» були: підтримка та розвиток переміщених університетів України, цифровізація університету, розвиток англійської компетентності персоналу, студентське самоврядування, стратегування та розвиток університету, взаємодія університету і громади, управління фінансами міжнародних проєктів і розвиток університету.

Також організовано і проведено культурно-просвітницькі заходи «Євген Чикаленко – державник, аграрій, меценат, який вчив любити Україну до глибини власної кишені» та «Українсько-чеський погляд на Микиту Шаповала: державника, науковця, громадського діяча, творчу особистість», вебінар «Тендерна освіта: досвід Сингапуру», науково-практичний семінар «Механізми взаємодії вищої освіти та ринку праці», науково-практичні семінари «Штучний інтелект: філософські аспекти, ризики та переваги використання в освітній сфері та вплив на ринок праці в умовах війни та післявоєнного відновлення» і «Вітчизняний досвід взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України: практики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова», II Міжнародну наукову конференцію «Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики та перспективи», круглі столи «Стратегія розвитку вищої освіти України в умовах надзвичайних ситуацій та криз воєнного стану. Розбудова мережі закладів вищої освіти України», «Повоєнне відновлення вищої освіти: зарубіжний досвід і світоглядно-методологічні засади», «Вища освіта та ринок праці: виклики та можливості ери штучного інтелекту» тощо.

За звітний період вчені *Інституту цифровізації освіти НАПН України* організували та провели 34 масові заходи (12 включено до плану роботи НАПН України, 22 – до плану роботи інституту). Усього вчені інституту взяли участь у 258 масових заходах.

Зокрема проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Цифрова компетентність вчителя НУШ: 2024: інновації в умовах змін», у ході якої обговорено науково-методологічні підходи до розвитку цифрової компетентності; безпеку використання цифрових інструментів у шкільній освіті; цифровий освітній контент для реалізації дидактичних цілей предметних галузей; дидактичні аспекти використання цифрових засобів навчання у шкільній освіті під час війни; використання віртуальної/доповненої реальності та штучного інтелекту для розвитку цифрової компетентності; цифрову комунікацію в закладах освіти; цифрове освітнє середовище нової української школи у воєнний час; інформаційно-комунікаційні технології у професійній освіті та підвищенні кваліфікації вчителя; сучасні навчальні практики в Україні

та за кордоном; професійний розвиток вчителя у контексті цифрової трансформації.

Проблеми і перспективи математичної, науково-технічної освіти розглядалися учасниками XVI Міжнародної конференції з математичної, наукової та технологічної освіти (ICoP-MaSTEd 2024).

Тематика доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології в освіті, науці і техніці» охопила наступне коло питань: теоретичні і практичні аспекти створення сучасних інформаційно-комунікаційних систем; інформаційні технології моделювання складних систем; інформаційні технології в техніці та робототехніці; інформаційно-комунікаційні технології в управлінні; інформаційні технології у сфері інтелектуальних обчислень; інформаційно-комунікаційні системи та мережі; безпека інформаційних технологій; інформаційно-комунікаційні технології в наукових дослідженнях; комп'ютерне моделювання та інформаційні системи в економіці; комп'ютерне моделювання фізичних і хімічних процесів; інформаційні системи в медицині; інформаційно-комунікаційні технології у вищій освіті; проблеми підготовки ІТ-фахівців у закладах вищої освіти.

Учасниками VI Всеукраїнського відкритого науково-практичного онлайн-форуму «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії» обговорено проблеми, що потребують подальшого наукового розвитку наукової освіти, активів інноваційного розвитку освіти: технологій, методик, ресурсів; цифровізації освіти на засадах STEM в умовах євроінтеграції; позашкільної освіти в умовах воєнного стану; освітніх парадигм штучного інтелекту та інформаційно-цифрових середовищ закладів освіти; розвитку проєктної діяльності в контексті євроінтеграції освітньої інфраструктури України; безперервного професійного розвитку дорослих; підготовці кваліфікованих кадрів в умовах війни та повоєнного відновлення України; управління адаптивними процесами в освіті в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення тощо.

Проблеми впровадження ІКТ в освіті та науці, наукові і прикладні дослідження у галузі інформаційних технологій, визначення перспективних напрямів їх застосування в науці та освіті, обмін науковою інформацією і практичними здобутками в цій галузі, встановлення більш тісних зв'язків між вченими закладів вищої освіти і наукових установ, заохочення студентської молоді до наукового пошуку обговорено у ході роботи IX Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасні інформаційні технології в освіті та науці».

Проведено також IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Імерсивні технології в освіті», VIII Міжнародну наукову конференцію «Компаративістика і міжнародна освіта 2024: інтеграційні процеси в освіті у науковому дискурсі» (співорганізатор – Інститут педагогіки НАПН України), круглий стіл «Формування цифрового освітнього середовища закладів профільної середньої освіти», 4 Всеукраїнські методологічні онлайн семінари для молодих учених «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті та

наукових дослідженнях» і 4 Всеукраїнські науково-практичні семінари «Системи навчання і освіти в комп'ютерно орієнтованому середовищі», інші заходи.

У 2024 р. вченими *Інституту професійної освіти НАПН України* організовано та проведено 42 науково-практичні масові заходи (29 заходів включено до плану роботи НАПН України, 13 – до плану роботи інституту), взято участь у 88 науково-практичних масових заходах, організованих іншими установами.

Зокрема проведено IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи», учасниками якої обговорено теоретико-методологічні основи розвитку технологічної і професійної освіти в умовах євроінтеграції; науково-методичне забезпечення інноваційного поступу технологічної і професійної освіти; теоретико-методичні засади професійної підготовки вчителів трудового навчання та технологій, педагогів професійного навчання в умовах воєнного часу; реалізацію технологічної й професійної освіти в контексті Нової української школи; зарубіжний досвід, сучасний стан і перспективи професійного розвитку педагогічних працівників; новітні тенденції функціонування технологічної і професійної освіти в країнах Європейського Союзу та ін.

У ході роботи міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми і виклики польських й українських вчителів в умовах миру і війни» обговорювались актуальні проблеми освіти у світі, сповненому військових і соціальних загроз; культурологічне та аксіологічне виховання молоді; проблеми дошкільної, початкової та спеціальної освіти; робота з обдарованою молоддю; професійна підготовка та професійний розвиток вчителів в умовах нових соціальних й освітніх викликів; професійна підготовка студентів до роботи за допоміжними професіями; досвід та висновки за результатами впровадження дистанційної освіти; педагогіка в умовах сучасних загроз професійному розвитку та середовищу праці; підготовка молоді.

Учасниками V Міжнародної науково-практичної конференції «Професійна освіта в умовах сталого розвитку» висвітлено питання соціально-економічних аспектів трансформації ринку праці і професійної освіти для забезпечення сталого розвитку; якості й доступності професійної освіти для навчання та розвитку впродовж життя; цифровізації та екологізації професійної освіти для прискорення повоєнного відновлення України.

Сучасні тенденції та перспективи розвитку професійної освіти; компетентність педагога ХХІ століття у контексті вимог ринку праці та реалій системи освіти; сучасні стратегії підготовки педагога професійного навчання в умовах реформування системи освіти в Україні; технології розвитку педагогічної майстерності; створення в закладі вищої освіти інноваційного освітнього середовища особистісного розвитку майбутнього педагога; цифровізація освіти як тренд професійного розвитку педагога; наукові школи розвитку педагогічної майстерності обговорено в ході роботи IV Всеукраїнської науково-практичної

конференції «Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій».

Проведено також V Всеукраїнську конференцію «Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика і практика», V Всеукраїнську конференцію «Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика і практика», IV Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Економічна поведінка молоді: конструктивні форми та девіації», всеукраїнські науково-практичні вебінари: «Особливості використання цифрових технологій в освітньому процесі закладів професійної освіти», «Екологізація професійної освіти для повоєнної відбудови економіки та енергетичної незалежності України», «Екоорієнтована професійна підготовка майбутніх фахівців для повоєнної економіки: стан, виклики, перспективи», «Сучасні практики професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах змішаного навчання», «Методичні основи консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти», «Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах воєнного та повоєнного часу», «Механізми впровадження зарубіжного досвіду публічно-приватного партнерства у професійну (професійно-технічну) та фахову передвищу освіту в Україні», низку круглих столів тощо.

У 2024 р. вченими *Інституту обдарованої дитини НАПН України* проведено 13 науково-практичних масових заходів (11 включено до плану роботи НАПН України, 2 – до плану роботи установи) та взято участь у 123 заходах.

Зокрема проведено V Всеукраїнську міжгалузеву науково-практичну онлайн-конференцію «Національна наука і освіта в умовах війни рф проти України та сучасних цивілізаційних викликів», учасники якої взяли активну участь в обговоренні актуальних теоретичних і практичних проблем розвитку українського суспільства, зокрема науки і освіти, в умовах війни рф проти України; розвитку українського соціуму на принципах свободи, рівності, поваги до людської гідності, дотримання прав людини і верховенства права; проблем розвитку обдарованих дітей і юні в умовах боротьби за незалежність і цілісність України. Основними питаннями, що обговорювалися у ході роботи міжнародної науково-практичної конференції «Steam-освіта: від теорії до практики», були теоретичні засади, методи та технології, досвід впровадження, актуальні проблеми та шляхи розвитку STEAM-освіти.

Учасниками V Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Обдаровані діти – скарб нації!» розглядалися питання сучасних тенденцій та філософсько-методологічних аспектів дослідження обдарованості і впровадження новітніх технологій в освіті обдарованих як одного із шляхів інтеграції України у світовий освітній простір; діагностики та моніторингу розвитку обдарованості дітей і молоді; педагогічних інновацій в освіті та розвитку обдарованих учнів; соціально-психологічної підтримки обдарованої особистості в умовах воєнного стану.

У ході роботи IV Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Інноваційні практики наукової освіти» обговорювалися питання наукової освіти в умовах глобалізації і викликів сьогодення; професійного розвитку педагогів і вчених; сучасних технологій використання AI, VR, AR, цифрових лабораторій і платформ для дослідницької діяльності; популяризації науки та розвитку презентаційних і публікаційних навичок.

Учасники всеукраїнського науково-практичного семінару «Впровадження STEM-підходу в освітнє середовище музею науки» висвітлили питання вивчення освітньої місії інтерактивних музеїв науки як динамічних освітніх середовищ, які пропонують велику кількість ресурсів, зокрема інтерактивних виставок, семінарів та демонстрацій для підтримки STEM-навчання; використання ресурсів музею для ефективного навчання – ознайомлення із практичними стратегіями включення ресурсів інтерактивних музеїв науки для навчання; навчання на основі запитів і застосування концепцій STEM у реальному світі; допомоги вчителям у розробленні цікавих та змістовних планів уроків, орієнтованих на STEM; сприяння співпраці та мережевим зв'язкам інтерактивних музеїв науки для покращення професійного розвитку і підтримки постійного впровадження STEM-підходу у закладах освіти.

Проведено також всеукраїнський науково-практичний семінар «Обдарованість: методи діагностики та шляхи розвитку», методичні семінари «Теоретичні і методичні питання реалізації змісту середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування» та «Теоретичні і методичні питання реалізації змісту середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування», науково-практичні семінари «Зміст, методи і форми освіти наукового спрямування», «Зміст, методи і форми освіти наукового спрямування» (для вчителів суспільно-гуманітарного профілю), круглий стіл «Позитивні та негативні наслідки інтелектуальної стратифікації учнівського середовища», XII Всеукраїнський конкурс-рейтинг закладів загальної середньої освіти по роботі з обдарованими дітьми «Школа – джерело талантів», XII Всеукраїнський конкурс «Творчий вчитель – обдарований учень», інші заходи.

За звітний рік науково-педагогічні й педагогічні працівники *Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти»* провели 34 науково-практичні масові заходи (26 включено до плану роботи НАПН України, 8 – до плану роботи університету) та взяли участь у 525.

Серед організованих і проведених заходів слід виокремити III Міжнародний науковий форум «Адаптивні процеси в освіті», V Міжнародну науково-практичну онлайн-конференцію «Школа синергії освіти і духовності: нові виклики, тренди і можливості», V Міжнародну літню наукову онлайн школу «Адаптивні процеси в освіті: цифрові виклики», V Всеукраїнський відкритий науково-практичний онлайн-форум «Інноваційні трансформації у сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії», всеукраїнську науково-практичну конференцію «Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій», IV Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Модернізація змісту професійної освіти в умовах євроінтеграції

України – 2024», III Всеукраїнську студентську науково-практичну інтернет-конференцію «Соціально-освітні доміанти професійної підготовки сучасного компетентного фахівця», III Всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію «Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету післядипломної освіти», всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію з міжнародною участю «Інноваційні підходи до підготовки кваліфікованих робітників: технології, методики, перспективний досвід», IV Всеукраїнську науково-практичну онлайн-конференцію «Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації післядипломної освіти», всеукраїнський науково-практичний вебінар «Сучасні практики професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах змішаного навчання», VI Всеукраїнський науково-методичний семінар «Позиціонування закладів освіти на ринку освітніх послуг в умовах воєнного стану», Міжкафедральний науковий онлайн-семінар «Психолого-педагогічний супровід підготовки конкурентоспроможних фахівців: виклики сьогодення».

Вченими *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* організовано та проведено 11 науково-практичних масових заходів (3 заходи включено до плану роботи НАПН України, 8 – до плану роботи центру). Загальна кількість заходів, у яких узяли участь учені центру, – 89.

Зокрема це IX Всеукраїнська науково-практична конференція «Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя», де обговорювали теоретико-методологічні дослідження особистості у кризових умовах та критичних ситуаціях життя; вікові та соціокультурні життєві кризи особистості; психологічне здоров'я та психологічну допомогу особистості у кризових, посткризових умовах та критичних ситуаціях життя; особистість в особливих умовах життєдіяльності; проблеми працевлаштування в реаліях сьогодення та найбільш значущі компетентності теперішніх випускників-психологів; методики і технології психологічної допомоги для вирішення нагальних проблем в умовах війни.

Актуальні проблеми професійної підготовки психологів в Україні у контексті сучасних викликів, міжнародний досвід підготовки психологів, сучасні освітні концепції та технології підготовки майбутнього фахівця-психолога, наукові дослідження з проблем підготовки професійних психологів, стратегічні завдання професійної підготовки психологів у закладах вищої і післядипломної освіти обговорювалися учасниками всеукраїнського круглого столу «Професійна підготовка психологів в Україні: стратегічні завдання».

Також проведено онлайн майстер-клас для практичних психологів закладів освіти Херсонської області «Попередження суїцидів серед дітей та молоді: фактори ризику та насторожуючі ознаки», тренінг «Протоколи роботи з різними категоріями травмованих дітей», навчально-методичний вебінар «Психологічне відновлення учасників освітнього процесу: цілі, завдання, інструменти» та інші заходи.

У звітному році науковими працівниками *Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського* проведено 15 науково-практичних масових заходів (4 заходи включено до плану роботи НАПН України, 28 – до плану бібліотеки). Загалом учені бібліотеки взяли участь у 81 заході.

Основними питаннями, що обговорювалися учасниками VI Міжнародного науково-практичного WEB-форуму «Forum SOIS, 2024: Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя», були: управління змінами та якістю науково-освітнього процесу в умовах трансдисциплінарної парадигми цифрової трансформації суспільства, у підґрунтя якої покладено психологічні засади розбудови єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя; інструментарій сервіс-інжинірингового забезпечення створення й функціонування інформаційно-освітніх середовищ, сприяння безпеці інформаційних технологій, умови застосування технології штучного інтелекту у цьому контексті; стратегії цифрової освіти (засоби, методики, технології, системи) тощо.

Учасниками IX Всеукраїнської науково-практичної конференції з історії освіти із міжнародною участю «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики» обговорено роль біографіки в утвердженні національної свідомості та консолідації українського суспільства; національно-патріотичне виховання дітей та молоді у творчій спадщині українських освітян і громадських діячів різних епох; сучасні погляди на національно-патріотичне виховання дітей і молоді під час війни; біографії педагогів у контексті деколонізації українського гуманітарного простору; біографічні наративи як засіб формування національно-патріотичних цінностей дітей і молоді; біографічні електронні та медійні ресурси України і світу як спосіб формування національно-патріотичної свідомості; практики використання біографічних ресурсів у структурі фахової підготовки педагогів і підвищенні кваліфікації освітян; формування національно-патріотичної свідомості дітей і молоді засобами бібліотек; навчальну та художню книги як засіб національно-патріотичного виховання дітей і молоді.

Також проведено всеукраїнський місячник шкільних бібліотек «Читаюча шкільна родина: стратегічне завдання бібліотеки», всеукраїнський вебінар «Читання – важливий чинник саморозвитку та самовдосконалення особистості», 3 Міжнародний науковий форум «Адаптивні процеси в освіті», VI Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії, перспективи», круглі столи «Сучасні технології візуалізації колекцій цифрових освітніх ресурсів», вебінар «Олекса Тихий (1927-1984) та його педагогічна візія» у межах серії просвітницьких вебінарів «Цвіт української педагогіки: сучасне і минуле», круглий стіл «Використання сучасних інформаційних та web-технологій в освітянських бібліотеках», всеукраїнські науково-практичні онлайн-семінари «Школа інформаційно-аналітичного супроводу освіти з питань збереження психологічного здоров'я в умовах воєнного стану та глобальної цифрової

трансформації суспільства», всеукраїнський методичний семінар «Формування інформаційної грамотності в системі роботи бібліотекаря», науково-методологічний семінар «Наукова бібліотека та якість сучасної освіти в умовах воєнного стану», всеукраїнський вебінар «Стійкість та інновації: освітянські бібліотеки в умовах викликів і змін» та інші заходи.

ХІІ.2. УЧАСТЬ НАПН УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ І ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ВИСТАВКОВИХ ЗАХОДАХ

У 2024 р. розробки підвідомчих установ НАПН України впроваджувалися в освітню та інші види суспільної практики, зокрема шляхом популяризації наукових досягнень учених академії під час проведення міжнародних виставкових заходів.

НАПН України спільно з МОН України взяла участь в організації та роботі чотирьох міжнародних онлайн виставок:

– XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2024» (27-29 березня, м. Київ);

– XL Міжнародної виставки «Освіта та кар'єра – 2024» (26-27 квітня, м. Київ);

– XVI Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті» (23-25 жовтня, м. Київ);

– XLI Міжнародної виставки «Освіта та кар'єра – День студента 2024» (15-16 листопада, м. Київ);

Організація та проведення виставкових заходів. Для учасників і гостей виставок ученими НАПН України проведено 55 онлайн заходів з актуальних питань розвитку вітчизняної освіти, педагогічної і психологічної наук. Сучасні підходи до розв'язання актуальних проблем освіти, педагогіки і психології на виставкових заходах презентували: Інститут педагогіки НАПН України; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; Інститут проблем виховання НАПН України; Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; Інститут вищої освіти НАПН України; Інститут цифровізації освіти НАПН України, Інститут професійної освіти НАПН України, Інститут обдарованої дитини НАПН України; ДЗВО «Університет менеджменту освіти»; Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського.

Значну зацікавленість освітян, вчених, учасників і гостей виставки «Сучасні заклади освіти – 2024» викликала, зокрема, Всеукраїнська міжгалузева науково-практична онлайн конференція «Національна наука й освіта в умовах війни рф проти України та сучасних геополітичних викликів», організована НАПН України, Інститутом обдарованої дитини НАПН України, Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України спільно із НАН України, Інститутом філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, Інститутом всесвітньої історії НАН України, Інститутом політичних і етнонаціональних

досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України, всеукраїнською газетою «Освіта і суспільство». В роботі конференції взяли участь вчені НАН і НАПН України, закладів вищої освіти та педагоги закладів загальної середньої освіти – загалом більше 2000 осіб. Учасники конференції обговорили актуальні теоретичні і практичні проблеми інноваційного розвитку українського суспільства, його опору російській агресії, післявоєнного відновлення України на європейських цінностях демократії, прав людини, свободи, рівності, поваги до людської гідності та верховенства права, ролі у цих процесах освіти і науки. Із мотиваційним словом до учасників конференції звернувся президент НАПН України акад. В.Г. Кремень. У своєму зверненні В.Г. Кремень наголосив на провідній ролі науки і освіти у спротиві українського народу агресії РФ і подальшому повоєнному відновленню країни, необхідності національної єдності для досягнення перемоги.

Сучасні тенденції дослідження обдарованості, її діагностика та моніторинг; педагогічний супровід самореалізації обдарованих учнів в умовах воєнного стану; соціально-психологічна підтримка та розвиток потенціалу обдарованої особистості в системі освіти; теорія і практика наукової освіти; реалізація STEM/STEAM підходу в освіті обдарованих дітей та молоді обговорювались учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції «Обдаровані діти – скарб нації!», проведеної МОН України, НАПН України, Національним центром «Мала академія наук України» та Інститутом обдарованої дитини НАПН України у межах XVI Міжнародної виставки «Іноватика в сучасній освіті». У роботі конференції взяли участь вчені НАПН України, НАН України, Національного центру «Мала академія наук України», Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Заходи установ академії було присвячено питанням національної солідарності, національно-патріотичного виховання, розвитку громадянської компетентності молоді; збереження психічного здоров'я, психології здорового способу життя під час війни; позиціонування закладів освіти на ринку освітніх послуг в умовах воєнного стану; освіти для дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни та повоєнного відновлення України; цифровізації освіти, ролі штучного інтелекту у цьому процесі; професійно-кар'єрного розвитку здобувачів освіти, їх профорієнтаційного супроводу в умовах війни; підготовки педагогічних працівників тощо.

Вчені НАПН України також узяли участь у проведенні багатьох виставкових заходів, організованих ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», місцевими органами управління освітою, закладами загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної) і вищої освіти.

Участь у виставкових конкурсах. Підвідомчі установи академії взяли активну участь у конкурсах, що проводились організаторами міжнародних виставок.

Оргкомітетом XV Міжнародної виставки «Іноватика в сучасній освіті» спільно з НАПН України проведено конкурс «Національне визнання наукових

досягнень». За підсумками конкурсу почесними нагородами виставки відзначено:

– у номінації «*Монографія*» – *Інститут соціальної та політичної психології НАПН України* за монографію «Громадська думка і горизонти освіти» члена-кор. М.М. Слюсаревського;

– у номінації «*Підручник або навчальний комплект для учнів, студентів*» – *Державну науково-педагогічну бібліотеку України імені В.О. Сухомлинського* за хрестоматію «Педагогічний дискурс про реформування загальної середньої освіти в Україні (XX – початок XXI ст.)» акад. Л.Д. Березівської;

– у номінації «*Науково-методична розробка для вчителів, викладачів*» – *Інститут професійної освіти НАПН України* за методичний посібник «Державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти для відновлення економіки України» авторського колективу під науковим керівництвом акад. В.О. Радкевич.

У звітному році розробки підвідомчих установ академії відзначено 20 медалями виставок. Зокрема нагороджено:

– Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (медалями XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2024», XVI Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті», XL Міжнародної виставки «Освіта та кар'єра – 2024»);

– Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (медалями XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2024», XL Міжнародної виставки «Освіта та кар'єра – 2024»);

– Інститут соціальної та політичної психології НАПН України (медалями XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти», XL Міжнародної виставки «Освіта та кар'єра – 2024»);

– Інститут вищої освіти НАПН України (медаллю XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти»);

– Інститут цифровізації освіти НАПН України (медалями XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2024», XVI Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті»);

– Інститут професійної освіти НАПН України (медалями XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2024», XL Міжнародної виставки «Освіта та кар'єра – 2024»);

– ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (медалями XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2024», XVI Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті», XL Міжнародної виставки «Освіта та кар'єра – 2024»);

– Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (медалями XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2024», XL Міжнародної виставки «Освіта та кар'єра – 2024»);

– Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи НАПН України (медалями XV Міжнародної виставки

«Сучасні заклади освіти – 2024», XVI Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті»);

– Державну науково-педагогічну бібліотеку України імені В.О. Сухомлинського (медаллю XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2024»).

Нагороди та відзнаки виставок, активна участь у заходах наукових установ НАПН України та Університету менеджменту освіти освітян, працівників органів управління освітою, науковців, представників громадськості вкотре переконливо засвідчили актуальність напрацювань учених академії, наявність суспільного запиту на їх науковий доробок.

ХІІІ. НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

ХІІІ.1. ПУБЛІКАЦІЇ НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО, НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОГО Й ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ, ВИСТУПИ В ДРУКОВАНИХ ТА АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ЗМІ

Науково-інформаційний складник діяльності НАПН України був забезпечений відповідною діяльністю членів Академії, вчених наукових установ НАПН України, а також наукових працівників сектору науково-аналітичної обробки і поширення інформації Президії НАПН України. Інформування зацікавлених суб'єктів наукової і освітньої діяльності, а також широких кіл громадськості охоплювало напрацювання відповідно до планових досліджень, позапланової діяльності (здійснюваної на громадських засадах), зокрема орієнтованої на допомогу ЗСУ, а також сформованої запитами освітньої, батьківської громад і учнів в умовах повномасштабної війни РФ проти України.

Тре тій рік війни опору агресору з боку України позначений появою спеціальних наукових, науково-популярних, науково-публіцистичних праць, участю у телевізійних програмах і подкастах, активністю на офіційних сайтах наукових установ і сторінках соціальних мереж.

Триває співпраця із усеукраїнськими газетами, вихід яких у світ триває у паперовому форматі, – «Україна молода» (М.І. Дорошенко), «Українська літературна газета» (М.О. Сидоржевський), «Слово Просвіти» (І.О. Зоц), «Світ» (Л.М. Остролицька), «Освіта і суспільство» (Л.І. Ткаченко), журналами «Світогляд», «Трибуна».

Діяльність НАПН України, а також особисту участь науковців у теле- та радіопередачах висвітлено на каналах Національної радіокомпанії України, Суспільного мовлення України, телеканалів «1+1», «Інтер», «5 канал», FREEDOM, «Громадське телебачення», «Київ», «Еспресо TV», «24»; регіональних теле- і радіоканалах.

Активна публікаційна діяльність триває у всеукраїнських виданнях – газеті «Світ»: Кремень В. Минуле може пояснити й сьогоденне. *Світ*. 2024. № 13-14. Квіт. С. 8⁴⁸¹; культурологічному просвітницькому тижневику Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка «Слово просвіти»: Мельниченко В. Чи сповнено Заповіт Тараса Шевченка? *Слово Просвіти*. 2024. № 1. 11-17 січня; Його ж: Як Тарас Шевченко не «схаменувся» на заstorогу Миколи Маркевича. *Слово Просвіти*. 2024. № 3. 25-31 січ.; Його ж: Живописна «Катерина» – втілення Шевченкових поетичних дум. *Слово Просвіти*. 2024. № 5. 8–14 лют.; Його ж: Тарас Шевченко: «Я на останній ноті проснувся...» *Слово Просвіти*. 2024. № 10-11. 14-27 бер.; Його ж: Лесь Танюк: «Відступати нікуди. Позаду – Україна. Україна з Тарасом Шевченком». *Слово Просвіти*. 2024. № 14. 11-17 квіт. та ін.; громадсько-політичному та літературно-художньому виданні «Українська літературна газета»: Мельниченко В. Тарас Шевченко: «Свою

⁴⁸¹ <https://svit.kpi.ua/2024/03/28/минуле-може-пояснити-і-сьогоденне>

Україну любіть, любіть її...» (П'ять історичних мініатюр). *Українська літературна газета*. 2024. № 2. Лют.; Його ж: Тарас Шевченко: «Я, розмовляючи з вами, святкую 25 лютого...». *Українська літературна газета*. № 5. Трав.; Його ж: Петро Перебийніс: «Мовчки стою на суді перед рядком Заповіту». *Українська літературна газета*. 2024. № 7. Лип.; Його ж: Історичний феномен книги Леоніда Кучми «Україна – не Росія». *Українська літературна газета*. 2024. № 9. Вер.; Його ж: Михайло Грушевський: «Москва впаде, Україна встане...» *Українська літературна газета*. 2024. № 11. Лист. та ін. Низка науково-популярних статей академіків НАПН України вийшла у журналі «Світогляд»: Мельниченко В. Нове прочитання Заповіту Шевченка. До 210-ї річниці з дня народження Кобзаря. *Світогляд*. 2024. № 2. С. 12-16⁴⁸². Його ж: Тарас Шевченко: «Я щасливий, маючи такого друга. До 180-річчя знайомства поета з Михайлом Щепкіним і написання віршів «Чигрине, Чигрине...» та «Заворожи мені, волхве...», присвячених артистові. *Світогляд*. 2024. № 3. С. 30–35⁴⁸³; Ткаченко В. Фашизація Росії: окреслення проблеми. *Світогляд*. 2024. № 1. С. 6-12⁴⁸⁴; науково-популярному журналі «Наука і суспільство»: Кремень В.Г. «Малолітня матуся» – епізодичний роман Миколи Павленка: суб'єктивні роздуми по прочитанні. *Наука і суспільство*. 2024. № 4. С. 56-60⁴⁸⁵.

Найбільш активно співпраця триває з **усеукраїнською газетою «Освіта і суспільство»** (інформаційним, науково-популярним, публіцистичним виданням). Перелік публікацій, пов'язаних із НАПН України включає низку журналістських матеріалів і науково-публіцистичних або науково-методичних статей вчених, а саме:

висвітлення діяльності НАПН України: Ткаченко Л. Співпраця заради здоров'я і відновлення [про виконання Програми спільної діяльності НАПН України і НАМН України на 2023-25 рр.]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 1. С. 2; Бережок А. Координація зусиль і взаємодія [про підписання меморандуму між НАПН України і Департаментом освіти і науки Донецької ОВА]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 1. С. 15; Ткаченко Л. Дерево успіху університету. Теорія і практика [спільне засідання Президії НАПН України і Вченої ради СумДУ]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 2. С. 16-17, 32; Її ж: Педагогічна наука: нинішні досягнення й завдання на завтра [про загальні звітні (за 2023 р.) збори НАПН України]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 4. С. 2⁴⁸⁶; Її ж: Міжгалузева науково-практична конференція [інститутів НАН України і інститутів НАПН України «Національна наука і освіта в умовах війни рф проти України та сучасних цивілізаційних викликів»]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 4⁴⁸⁷; Її ж: Завдання освітніх наук на сучасному етапі державотворення [про засідання Президії НАПН України з нагоди 33-ї річниці незалежності України]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 8. С. 3-5⁴⁸⁸; С. 6; Чуніхіна С. Разом із державою [про відзначення 30-річчя Інституту соціальної та політичної

⁴⁸² <https://www.mao.kiev.ua/iblio/jscans/svitoglyad/svit-2024-19-2/svit-2-2024-melnichenko-06.pdf>

⁴⁸³ <https://surl.li/dfkjnx>

⁴⁸⁴ <https://surl.li/dfkjnx>

⁴⁸⁵ <https://surl.li/wjpdmk>

⁴⁸⁶ <https://surl.li/wjpdmk>

⁴⁸⁷ <https://surl.li/wjpdmk>

⁴⁸⁸ <https://surl.li/fypjzk>

психології НАПН України]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 4. С. 12-15⁴⁸⁹; Шеремета Ю. «Вчені НАПН України – українським учителям» вже на You Tube [про традиційну серпневу веб-конференцію НАПН України для педагогічних працівників України]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 8. С. 2⁴⁹⁰;

публікації вчених НАПН України: акад. Кремень В. Учасникам, організаторам і відвідувачам XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2024». *Освіта і сусп-во*. 2024. № 4. С. 12⁴⁹¹ Його ж: Привітання президента НАПН України до Дня працівників освіти! *Освіта і сусп-во*. 2024. № 9-10. С. 3.⁴⁹²; акад. Мельниченко В. Розмова з Тарасом Шевченком. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 4. С. 19-20⁴⁹³; Його ж: Розмова з Тарасом Шевченком. Про самотину. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 5. С. 19-20⁴⁹⁴; Його ж: Вибори у США: «довга тінь» Трампа. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 9-10. С. 26-28⁴⁹⁵; чл.-кор. Ткаченко В. «Рашизм» як різновид фашизації. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 2-3. С. 19-21⁴⁹⁶; його ж «Хороші» та «погані» росіяни: історіософський погляд. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 4. С. 14-16⁴⁹⁷; Його ж «Людина і зброя: нове прочитання. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 8. С. 16-18⁴⁹⁸; чл.-кор. Березівська Л. Чому є важливою педагогічна біографіка. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 5. С. 4⁴⁹⁹; Її ж: ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського в інформаційному забезпеченні освіти незалежної держави. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 12. С. 10-11⁵⁰⁰; чл.-кор. Дічек Н. Про феномен історичної пам'яті та його значущість. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 6. С. 6⁵⁰¹; акад. Сисоєва С. Професіоналізація вчителя в умовах воєнного стану. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 6. С. 15-16⁵⁰²; акад. Філіпчук Г. «Сила нації в силі її культури» (Іван Огієнко). *Освіта і сусп-во*. 2024. № 7. С. 10-11⁵⁰³; акад. Саух П. (у співавт.) Кваліфікаційний розрив (Skills Gap) як глобальна проблема якості освіти і шлях його подолання. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 9-10. С. 24-25⁵⁰⁴; чл.- кор. Ільїн В. (у співавт.) Сумнівна слава Герострата або Університети як центри виховання інтелектуальної еліти. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 7. С. 18-20⁵⁰⁵;

низка інтерв'ю з ученими НАПН України: Петкова Т. «Сучасна консультативна психологія в Україні відповідає найкращим світовим зразкам» [з акад. О.Ф. Бондаренком]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 5. С. 10-11⁵⁰⁶; Ткаченко Л. «Приплив піднімає всі кораблі» [з акад. С.О. Довгим]. *Освіта і сусп-во*. 2024.

⁴⁸⁹ <https://surl.li/wjpdmk>

⁴⁹⁰ <https://surl.li/fypjzk>

⁴⁹¹ <https://surl.li/wjpdmk>

⁴⁹² <https://surl.gd/bqwmjh>

⁴⁹³ <https://surl.li/wjpdmk>

⁴⁹⁴ <https://surl.lu/lncwrl>

⁴⁹⁵ <https://surl.gd/bqwmjh>

⁴⁹⁶ <https://surl.li/wcgye>

⁴⁹⁷ <https://surl.li/wjpdmk>

⁴⁹⁸ <https://surl.li/fypjzk>

⁴⁹⁹ <https://surl.lu/lncwrl>

⁵⁰⁰ <https://surl.li/bfcbox>

⁵⁰¹ <https://surl.gd/trphmz>

⁵⁰² <https://surl.gd/trphmz>

⁵⁰³ <https://surl.li/kjmxeq>

⁵⁰⁴ <https://surl.gd/bqwmjh>

⁵⁰⁵ <https://surl.li/kjmxeq>

⁵⁰⁶ <https://surl.lu/lncwrl>

№ 7. С. 6-7⁵⁰⁷; Її ж «Усю діяльність наукової установи спрямовано на зміцнення державності України» [з директором Інституту педагогіки, акад. О.М. Топузовим]; Її ж «На принципах демократичного розвитку суспільства, поваги до інтересів і запитів людини» [з віцепрезидентом НАПН України, акад. О.М. Топузовим з приводу виходу у світ його монографії «Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи» (2024)]. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 9-10. С. 9-10⁵⁰⁸; № 11. С. 6-7⁵⁰⁹;

нариси до ювілейних дат академіків і вчених НАПН України: Урись Т. Енциклопедія української сутності [про презентацію видання акад. В.П. Андрущенко «У пошуках свободи»]. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 1. С. 12-13⁵¹⁰; Журавльова Л. та ін. Шлях академіка [до ювілею акад. О.Я. Чебикіна]. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 2-3. С. 26-27⁵¹¹; Череп-Пероганич Т. «У дітях наш завтрашній день» [до ювілею акад. С.О. Довгого]. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 6. С. 12-14⁵¹²; Левченко М. Зодчий, лідер і стратег. До 65-річчя академіка Віктора Коцура. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 9-10. С. 28-29⁵¹³;

публікації польських вчених і їхню діяльність в межах співпраці НАПН України і Комітету педагогічних наук Польської академії наук: Бошно Єва. Історія становлення Літньої школи молодих педагогів. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 1. С. 16-17⁵¹⁴; Черепаняк-Вальчак М. Піклуючись про майбутнє. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 2-3. С. 24-25⁵¹⁵; Сисоєва С. Збігнєв Крушевський: вчений, політик, громадський діяч. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 4. С. 8-9⁵¹⁶; Доценко П. Обрано на другий термін [про обрання голови Комітету педагогічних наук ПАН Агнешки Цибаль-Михальської] та Поповнення НАПН України [обрання іноземним членом НАПН України Барбару Марцинковську]. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 4. С. 9⁵¹⁷; Вовк М., Семеног О. Українсько-польська конференція у Любліні. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 9-10. С. 6-7⁵¹⁸; Дімітров Д. [Ткаченко Л.] Іноземного члена НАПН України Агнешку Цибаль-Михальську обрано почесним доктором Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 9-10. С. 7⁵¹⁹; Міхальський Я. Іван Андрійович Зязюн – майстер педагогічної етики. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 9-10. С. 22-23⁵²⁰; Доценко П. Диплом почесного доктора наук ЛНУ імені Тараса Шевченка – в Агнешки Цибаль-Михальської. *Освіта і сусп-во.* 2024. № 11. С. 7⁵²¹; Гордієнко В. Єдність помислів і дій [про X Українсько-Польський форум

⁵⁰⁷ <https://surl.li/kjmxeq>

⁵⁰⁸ <https://surl.gd/bqwmjh>

⁵⁰⁹ <https://surl.gd/srnchi>

⁵¹⁰ <https://surl.li/ixiuua>

⁵¹¹ <https://surl.li/wcgye>

⁵¹² <https://surl.gd/trphmz>

⁵¹³ <https://surl.gd/bqwmjh>

⁵¹⁴ <https://surl.li/ixiuua>

⁵¹⁵ <https://surl.li/wcgye>

⁵¹⁶ <https://surl.li/wjpdmk>

⁵¹⁷ <https://surl.li/wjpdmk>

⁵¹⁸ <https://surl.gd/bqwmjh>

⁵¹⁹ <https://surl.gd/bqwmjh>

⁵²⁰ <https://surl.gd/bqwmjh>

⁵²¹ <https://surl.gd/srnchi>

«Освіта для цифрової трансформації суспільства»]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 12. С. 12-13⁵²²; Ткаченко Л. Рефлексія подій X Форуму [есеї українських і польських учених про події X Українсько–Польського форуму, м. Вінниця]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 12. С. 14-16⁵²³;

тривають **продовжувані проекти** (методичного – **«Популярна методика»**, й історико-педагогічного – **«Педагогічний календар»** (постійний відник – д. пед. наук О.П. Міхно), характеру й ін.). У першому з них опубліковано такі статті: Каніболоцька М. Як зробити освітні зміни бажаними. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 1. С. 18-20⁵²⁴; Духневич В. Чи можна бути готовим до надзвичайної ситуації? Так. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 9-10. С. 32⁵²⁵; Ткаченко Л. Розвиток лідерського потенціалу учнів: шкільний хаб. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 12. С. 18-19⁵²⁶; у **рубриці «Рецензія»** було опубліковано низку матеріалів про видання членів НАПН України: Ткаченко Л. Василь Сухомлинський: погляд із сьогодення. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 1. С. 20⁵²⁷; Лавріненко О. Про мистецьку педагогіку і не тільки [про міжнародну монографію «Розвиток сучасної мистецько-педагогічної освіти: національний і європейський контекст. За ред. Мирослави Вовк]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 1. С. 24⁵²⁸; Журавльова Л. Закордон цікавиться формуванням емоційної зрілості українців [на монографію Чебикіна О. *Experimental Study of the Emotional Sphere of Children, Adolescents and Early Adulthood in Ukraine*]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 2-3. С. 32⁵²⁹; Кучеревська Н. 100 сеансів терапії [на книгу академіка О. Бондаренка «100 бесід із психологом» (2023)]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 4. С. 24⁵³⁰; Сухомлинська О. Ґрунтовно і проблемно [про монографію чл.-кор. Слюсаревського М. *громадська думка і горизонти освіти*]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 5. С. 24⁵³¹; Старовойтенко О. Психологічні виміри колективної травми: історико-політичний контекст [про монографію проф. П. Горностая «Психологія колективних травм» (2023)]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 6. С. 24⁵³²; Гавриш І. Нелля Ничкало: «У полум'ї війни пробуджуються таланти і народжуються герої» [на монографію за ред. Н. Ничкало «Українська освіта в полум'ї війни» (2024)]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 7. С. 24⁵³³; у **рубриці «Меморіал»** було здійснено проект пам'яті академіка-засновника НАПН України І.А. Зязюна: Ничкало Н. Десятиліття без академіка Івана Зязюна, проте з ідеями його гуманістичної концепції; Лук'янова Л. «Крізь призму друкованого тексту спілкуєшся з особистістю»; Лавріненко В. Маловідомі факти біографії академіка І.А. Зязюна (1938-2014 рр.). *Освіта і сусп-во*. 2024. № 9-10. С. 18-21⁵³⁴; а

⁵²² <https://surl.li/bfcbox>

⁵²³ <https://surl.li/bfcbox>

⁵²⁴ <https://surl.li/ixiuua>

⁵²⁵ <https://surl.gd/bqwmjh>

⁵²⁶ <https://surl.li/bfcbox>

⁵²⁷ <https://surl.li/ixiuua>

⁵²⁸ <https://surl.li/ixiuua>

⁵²⁹ <https://surl.li/wcgye>

⁵³⁰ <https://surl.li/wjpdmk>

⁵³¹ <https://surl.lu/lncwrl>

⁵³² <https://surl.gd/trphmz>

⁵³³ <https://surl.li/kjmxeg>

⁵³⁴ <https://surl.gd/bqwmjh>

також розміщено статті Ткаченко Л. Вшанування пам'яті академіка НАПН України Віктора Огнев'юка в 65-ту річницю від його дня народження. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 4. С. 23⁵³⁵; Сисоєва С. Тадеуш Левовицький у науково-педагогічній сфері України [пам'яті іноземного члена академії (Польща) Тадеуша Левовицького]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 9-10. С. 30-31⁵³⁶; Чуніхіна С. Вчинок довжиною в життя. Пам'яті видатного українського психолога Віталія Татенка. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 11. С. 18⁵³⁷.

У звітному році вийшло з друку **презентаційне видання** «Україна. Науковці й освітяни: незламні у війні» (2024, видавець ТОВ Альфа-Віта Груп), у якому представлено діяльність вчених НАПН України протягом 2023-2024 років із спротиву російській агресії. На сторінках видання подано мотиваційне слово президента НАПН України, акад. В.Г. Кременя, загальну характеристику діяльності Академії з наголосом на конкретних проведених заходах, а також результатах досліджень, присвячених подоланню викликів війни – підтримки психологічного стану учнівсько-викладацького контингенту, науково-методичної допомоги працівникам психологічної служби освіти, підтримки населення в умовах воєнного стану (зокрема внутрішньо переміщених осіб, мешканців деокупованих територій, фахівців допомагальних професій) тощо. Діяльність НАПН України в умовах воєнного стану (рік другий) висвітлено на с. 8-11 (вказано конкретних виконавців і організаторів подій, а також подано лінки на відеозаписи та електронні видання, що їх доцільно застосовувати в роботі освітян-практиків). Докладно подано інформацію про відділення професійної освіти і освіти дорослих – на с. 12-15, відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки – на с. 16-17, Інститут педагогіки – на с. 18-19, Білоцерківський ІНПО ДЗВО УМО – на с. 28. В цілому видання презентує особливу місію науковців-освітян і практиків – формувати психологічну стійкість, світогляд і ціннісну сферу особистості.

У 2024 році відбулося дві освітянські виставки. Каталоги обох галузевих виставок відкривають вітальні слова акад. В.Г. Кременя – XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти 2024»⁵³⁸ (і XV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті – 2024»⁵³⁹).

Інформаційні повідомлення про діяльність НАПН України системно виставляються на офіційному сайті НАПН України (<https://naps.gov.ua/>), сторінці НАПН України у соціальній мережі Фейсбук (<https://www.facebook.com/ua.naps>) і сторінці у соціальній мережі Фейсбук «Освітянська і педагогічна періодика»⁵⁴⁰.

Науково-інформаційну діяльність працівники *Інституту педагогіки НАПН України* здійснюють на сторінках⁵⁴¹ у соціальній мережі Facebook,

⁵³⁵ <https://surl.li/wjpdmk>

⁵³⁶ <https://surl.gd/bqwmjh>

⁵³⁷ <https://surl.gd/srnchi>

⁵³⁸ <https://surl.gd/wjlmjo>

⁵³⁹ <https://surl.li/jbfsef>

⁵⁴⁰ <https://www.facebook.com/PedpsychNAPN/>

⁵⁴¹ <https://www.facebook.com/ip.naps/>

хостингу YouTube⁵⁴² та освітянських сайтах. Опубліковано інформації на сайтах Освіторія, МАН й ін.

Вийшли публікації вчених у друкованих виданнях, зокрема чл.-кор. Дічек Н. Про феномен історичної пам'яті та його значущість. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 6. С. 6⁵⁴³; Ладоня К. Інститут спеціальної та інклюзивної освіти відкрито у Полтаві [про участь в урочистостях голови наглядової ради ПНПУ імені В.Г. Короленка акад. України Олега Топузова]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 2-3. С. 3⁵⁴⁴; Богданець-Білоskalенко Н. Дорожня карта для мов [про участь у круглому столі з обговорення проблем мовної освіти науковців Інституту педагогіки та їх внеску у створення «Дорожньої карти»]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 2-3. С. 3⁵⁴⁵; Її ж: Освіта етнічної меншини [про роботу у Польщі робочої групи з проектування та реалізації змісту навчання української мови української національної меншини, в якій узяли участь вчені Інституту педагогіки НАПН України]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 7. С. 16⁵⁴⁶; Пецух Л. Гроші на побілку і на нові штори: за чий рахунок мають ремонтувати шкільні класи [інтерв'ю із с. наук. с. О.М. Онаць]. *Експрес*. 2024. № 27. С. 10⁵⁴⁷; Салімонович Л. Урок з чотирма «Д»: як в Інституті педагогіки створюють інноваційні підручники. *Україна молода*. 2024. № 35. С.12-13⁵⁴⁸.

Науковці *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* оприлюднили такі статті в засобах масової інформації: Гурковська Т. Вплив посттравмівного стану дорослих на дитину: що розповісти батькам. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2024. № 5. С. 42-44⁵⁴⁹; Її ж: Не давати собі відпочити – велика помилка. *Практика управління закладом дошкільної освіти*. 2024. № 5. С. 50-61⁵⁵⁰; Її ж: Посттравмівний стан дорослих: як мінімізувати вплив на дитину. *Заступник директора школи*. 2024. № 7. С. 20-24⁵⁵¹; Її ж: Три поради психолога, які допоможуть організувати освітню діяльність під час війни та в повоєнний період. *Практика управління дошкільним закладом*. 2024. № 7. С. 28-33⁵⁵²; її ж: Як подбати про себе в перший день на посаді директора. *Практика управління дошкільним закладом*. 2024. № 8. С. 46-55⁵⁵³; Її ж: Як залучити батьків вихованців до життя дитячого садка. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2024. № 8. С.43-46⁵⁵⁴; Її ж: Як допомогти педагогу повернутися до роботи після травмівної події. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2024. № 8. С. 47-50⁵⁵⁵; Її ж: Стрес у першокласника: причини та способи уникнути.

⁵⁴² <https://salo.li/86dB9e8>

⁵⁴³ <https://surl.gd/trphmz>

⁵⁴⁴ <https://surl.li/wcgtye>

⁵⁴⁵ <https://surl.li/wcgtye>

⁵⁴⁶ <https://surl.li/kjmxeq>

⁵⁴⁷ <https://salo.li/feAc04D>

⁵⁴⁸ <https://salo.li/e8E6883>

⁵⁴⁹ <https://emetodyst.expertus.com.ua/10015123>

⁵⁵⁰ <https://ezavdnz.expertus.com.ua/10015225>

⁵⁵¹ <https://ezavuch.expertus.com.ua/10016227>

⁵⁵² <https://ezavdnz.expertus.com.ua/10016525>

⁵⁵³ <https://ezavdnz.expertus.com.ua/10017280>

⁵⁵⁴ <https://emetodyst.expertus.com.ua/10016944>

⁵⁵⁵ <https://emetodyst.expertus.com.ua/10016467>

Заступник директора школи. 2024. № 9. С. 40-41⁵⁵⁶; Її ж: Сім видів відпочинку, які потрібні для відновлення ресурсу. *Заступник директора школи*. 2024. № 9. С. 46-47⁵⁵⁷; Її ж: Аналізуємо рівень сформованості навичок соціальної взаємодії старших дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2024. № 9. С. 36-39⁵⁵⁸; Її ж: Картки спостережень за поведінкою дітей у різних соціальних ситуаціях. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2024. № 9.⁵⁵⁹; Її ж: Як не транслювати дитині тривожний фон: рекомендації батькам. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2024. № 10. С. 46-48⁵⁶⁰; Її ж: П'ять способів навчити дитину самостійно виконувати домашні завдання *Заступник директора школи*. 2024. № 10. С. 54-56.⁵⁶¹; Гавриш Н., Піроженко Т. Ідеологія дитячої іграшки: діалог науковців і практиків. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2024. № 3. С. 4-10.⁵⁶²; Лагодзінська В. Захищаючи гідність особливих людей, ми захищаємо своє людське обличчя. я категорично відмовилася! (До Міжнародного дня людей з обмеженими фізичними можливостями). *Дунаєвецький Вісник*, 05.12.2024, № 49 (12319)⁵⁶³; Маслюк А. «Як берегти психологічне здоров'я у час війни». Суспільне. Рівне. Опубліковано 02.01.2024.⁵⁶⁴; Максимова Н. «Мамо, я більше не можу терпіти.» Газета «Експрес». № 42, 17-24.10.2024. С. 7; Її ж: «Життя в інтернаті. Що коїться за зачиненими дверима?» Газета «Експрес». № 45, 7–14.11.2024. С. 7; Терещенко Л. Шкільна зрілість дитини: що взяти до уваги. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2024. № 2. С. 48-51⁵⁶⁵.

Науковці *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* надали інтерв'ю засобам масової інформації: Лук'янова Л. Роль освіти дорослих в Україні та світі, популяризація освіти дорослих, її ролі у сучасному соціумі. Українське радіо. 11.09.2024⁵⁶⁶; Лавріненко О. «Педагогіка зраненого серця» у навчанні дітей. Українська служба Польського радіо⁵⁶⁷.

Статті у засобах масової інформації: Вовк М. Гостьова лекція «Художньо-образний світ Василя Сухомлинського». *Освіта і сусп-во*. 2024. № 5. С. 5; Її ж: Миті професійного щастя. *Освіта і суспільство*. 2024. №12. С. 16; Вовк М., Філіпчук Н. Пам'яті вченого. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 2-3. С. 12-13⁵⁶⁸; Вовк М., Семенов О. Українсько-польська конференція в Любліні. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 9-10. С. 6-7; Філіпчук Н. Презентація міжнародної монографії в ІПОД імені Івана Зязюна. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 1-2. С. 4; Її ж: «4 вересня 2024 року

⁵⁵⁶ <https://ezavuch.expertus.com.ua/10017690>

⁵⁵⁷ <https://ezavuch.expertus.com.ua/10017692>

⁵⁵⁸ <https://emetodyst.expertus.com.ua/10017687>

⁵⁵⁹ <https://emetodyst.expertus.com.ua/10017601>

⁵⁶⁰ <https://emetodyst.expertus.com.ua/10018345>

⁵⁶¹ <https://ezavuch.expertus.com.ua/10018353>

⁵⁶² <https://emetodyst.expertus.com.ua/10013711>

⁵⁶³ <https://www.facebook.com/profile.php?id=100039578329678>

⁵⁶⁴ <https://tinyurl.com/2bnv9rs7>

⁵⁶⁵ <https://emetodyst.expertus.com.ua/10013172>

⁵⁶⁶ <https://www.nrcu.gov.ua/schedule/play-archive.html?periodItemID=4003204>

⁵⁶⁷ <https://player.polskieradio.pl>

⁵⁶⁸ <https://surl.li/wcgye>

Тернопіль попрощався ще з одним зі своїх героїв ...» [про загиблого воїна Миколу Погорілого]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 12. С. 7; Сільверський, Богуслав. «Про педагогіку поранених сердець українських дітей» *Свобода*. 25.10.2024. № 43. С. 4 (С. 10 продовження)⁵⁶⁹; Лавріненко О. Маловідомі факти біографії академіка І.А. Зязюна (1938-2014 рр.). *Освіта і сусп-во*. № 9-10. 2024. С. 21⁵⁷⁰.

Інститут проблем виховання НАПН України вів активну інформаційну діяльність на офіційному сайті і сторінках соціальної мережі Facebook. Пр. наук. сп. Л.П. Міронець взяла участь у передачі на каналі ATV «СумДПУ онлайн» [презентація результатів наукового стажування в Інституті біології Поморського університету у Слупську (Польща)], 13 квітня 2024 р.

Протягом звітнього періоду науковці *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* здійснили 13 виступів-інтерв'ю та взяли участь у 5 передачах на 12 телеканалах: Телеканал Київ – 7, телеканал «1+1» – 3, FREEDOM – 1, Українська правда – 1, Ми – Україна – 1, Інтер – 1, телеканал «Ukraine World News» – 1, ДІМ – 1, Суспільне.Крим – 1, Студія Толока – 1. Зокрема, науковці Інституту долучилися до таких телепередач: «Ранок вдома», «Толока з Тетяною Кулик», «Зелений коридор», «Нічна варта», ТСН, «Єдині новини», «Мілітаризація дітей та підлітків. Як Росія готує до війни юних українців | Кримське питання», «Київ. Вечір», «Перехрестя» та інших програм на актуальні теми.

Науковці Інституту зробили 19 виступів у формі інтерв'ю та участі у радіопередачах на 9 радіоканалах: «Українське Радіо» (6), КиївFM (4), «Радіо НВ» (2), «Радіо Культура» (2), Радіо «Свобода» (1), Радіо «Промінь» (1), Польське радіо (1), «Громадське радіо» (1), Радіо «Марія» (1).

Широка громадськість дістала змогу ознайомитися з думками фахівців з Інституту соціальної та політичної психології на сторінках друкованих ЗМІ, а саме газет «Главком» – 2, «Тиждень» – 1, «Репортер» – 1 та «Схід Now» – 1.

Здійснено 36 виступів у 21 інтернет-виданні: Pleso therapy – 6, Al Jazeera – 5, Група відділу психології політичної поведінки молоді – 3, Сайт відділу психології політичної поведінки молоді – 3, Фокус – 2, Українська правда. Життя – 1, сайт інформаційної агенції Громадське телебачення – 1, BBC News Україна – 1, Освіторія – 1, Інформатор – 1, Сайт м. Слов'янська «6262» – 1, ТСН – 1, журнал «Країна» – 1, YouTube-канал «Травмпункт» – 1, NV – 1, Дневник – 1, Gazeta.ua – 1, Новая газета Европа – 1, Телеграф – 1, Укрінформ – 1, Апостроф – 1.

Тематика виступів у ЗМІ охоплювала широке коло проблем, однак при цьому цілком закономірно центральне місце у ній займали виступи з питань психологічного супроводу та забезпечення національного спротиву в умовах повномасштабного російського вторгнення, подоланню негативних психологічних наслідків війни, захисту та відновленню психічного здоров'я населення України.

⁵⁶⁹ <https://www.svoboda-news.com>

⁵⁷⁰ <http://surl.li/nqaacnm>

Інститут вищої освіти НАПН України зараховує до медіаактивності наступне: Мелков Ю.О. Людиномірність у світі сучасної цифровізації [інтерв'ю]. *Приватний YouTube-канал Людмили Гончарової «Philosophy of Human-dimensionality»*⁵⁷¹.

Науковці *Інституту цифровізації освіти НАПН України* оприлюднили статті у науково-популярному виданні: Іванюк І. Освітній простір для українських дітей у Варшаві. *Освіта і сусп-во*. 2024. №1. С. 5⁵⁷²; Пінчук О. Міжнародний семінар з цифрової трансформації освіти. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 12. С. 4-5; Литвинова С. Workshop 3L-Person. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 12. С. 4-5; Шишкіна М. Штучний інтелект в освіті: інновації, виклики та перспективи. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 12. С. 4⁵⁷³.

Триває інформаційна підтримка груп, спільнот, блогів, сайтів для спілкування на професійну тематику, обмін досвідом, компетентне обговорення актуальних проблем в освіті. Інститут представлено Інтернет-сайтом⁵⁷⁴ і у соціальних мережах: Facebook⁵⁷⁵, LinkedIn⁵⁷⁶, You Tube⁵⁷⁷.

Науково-інформаційна діяльність лабораторій та науковців *Інституту професійної освіти НАПН України* здійснюється на сайтах НАПН України⁵⁷⁸, *Інституту професійної освіти НАПН України*⁵⁷⁹ та його партнерів, у мережі Інтернет, у соціальній мережі Facebook⁵⁸⁰, на власному каналі в YouTube⁵⁸¹.

Надано інтерв'ю регіональному телеканалу: Радкевич В. Хмельниччина: цифровізація професійної підготовки майбутніх токарів⁵⁸² (Телеканал TV7plus.com, 19 квітня 2024 р. Опубліковано статтю у періодиці: Базиль Л. Вектори розвитку профтехосвіти [про XVIII Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання»]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 2-3. С. 6⁵⁸³.

Публікації про діяльність *Інституту обдарованої дитини НАПН України* вийшли в освітянській пресі: Ткаченко Л. Міжгалузева науково-практична конференція [про міжгалузову конференцію «Національна наука і освіта в умовах війни рф проти України та сучасних цивілізаційних викликів», організовану вже вп'яте Інститутом обдарованої дитини НАПН України в межах щорічної Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти»]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 4. С. 6; її ж: «Приплив піднімає усі кораблі» [інтерв'ю з акад. В.О. Довгим про діяльність у сфері розвитку обдарованості українських дітей і

⁵⁷¹ <https://www.youtube.com/watch?v=hhebzyTtu9s>

⁵⁷² <https://surl.li/ixiuua>

⁵⁷³ <https://surl.li/bfcbdx>

⁵⁷⁴ <https://iitlt.gov.ua/>

⁵⁷⁵ <https://www.facebook.com/idenapn>

⁵⁷⁶ <https://www.linkedin.com/in/idenapn/>

⁵⁷⁷ <https://www.youtube.com/channel/UCcxQRt37v6iwaKyjb2eVFqw/videos>

⁵⁷⁸ [naps.gov.ua](https://www.naps.gov.ua)

⁵⁷⁹ <https://www.ivet.edu.ua>

⁵⁸⁰ <https://www.facebook.com/ivetuascience>

⁵⁸¹ <https://www.youtube.com/channel/UCgsoQ1d5HaSGAh9hIg7EWg>

⁵⁸² <http://tv7plus.com>

⁵⁸³ <https://surl.li/wcgyte>

підлітків, зокрема діяльність Інституту обдарованої дитини, очолюваного д. філос. наук М.С. Гальченком]. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 7. С. 6-7.

Науковці *Українського науково-методичного центру психології і соціальної роботи* виступили на радіо: Корнієнко І.О. Психологічна втома від війни: наслідки для цивільних і військових». Радіо «Голос Надії». 27 лютого 2024 р.; Його ж: До Міжнародного дня безневинних дітей – жертв агресії. Психологічні наслідки війни. Радіо «Голос Надії». 30 травня 2024 р.; Його ж: Інклюзивна освіта – наміри і реальність». Радіо «Голос Надії». 30 жовтня 2024 р.

Інформація на сайті «Нова українська школа»: Троян І. «Що до війни було нормою, тепер може травмувати дитину»: як вихователям підтримувати дошкільнят з ознаками психологічної травми [інтерв'ю з психологами Вітою Байдик й Олесею Шелест], 8 жовтня 2024 р.⁵⁸⁴.

Науково-інформаційна діяльність *Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського* складалася із публікацій у друкованих медіа, на сайтах і сторінках у соціальних мережах. У газеті «Освіта і суспільство» вийшли такі статті: Березівська Л. Роль Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського в інформаційному забезпеченні освіти незалежної України : до 25-річчя створення. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 12. С. 10-11.⁵⁸⁵; Її ж: Чому є важливою педагогічна біографіка. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 5. С. 4.⁵⁸⁶; Бойко О., Демида Є. ІТ-ресурс «Видатні педагоги України та світу». *Освіта і сусп-во*. 2024. № 5. С. 16⁵⁸⁷; Вараксіна Н. Бази знань як інструмент візуалізації навчання у вищій школі. *Таврійський вісник освіти*. 2024. № 1. С. 97-103⁵⁸⁸; Матвійчук О., Гончаренко О. Формування віртуально-освітнього середовища шкільних бібліотек. *Бібліотека: Бюлетень УБА*. 2024. № 2. С. 2-3.⁵⁸⁹; Міхно О. Педагогічний календар. Травень 2024. Постаті. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 5. С. 21-22⁵⁹⁰; Сухомлинська Л. Круглий стіл сухомлинців. *Освіта і сусп-во*. 2024. № 9-10. С. 15.⁵⁹¹; Сухомлинська О. Ґрунтовно і проблемно. [Рец. на кн.: Слюсаревський М. Громадська думка і горизонти освіти. Київ: Талком, 2024. 352 с.] *Освіта і сусп-во*. 2024. № 5. С. 24⁵⁹².

ХІІІ.2. Зв'язки з ГРОМАДСЬКІСТЮ

Наукова і науково-експериментальна робота *Інституту педагогіки НАПН України* широко висвітлюється на сторінці Інституту в соціальній мережі Facebook⁵⁹³ (за звітний період охоплено 140529 читачів), на YouTube-каналі інституту⁵⁹⁴ та на освітніх порталах.

⁵⁸⁴ <https://salo.li/c6a3abB>

⁵⁸⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743997/>

⁵⁸⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/741227/>

⁵⁸⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742516/>

⁵⁸⁸ https://drive.google.com/file/d/17jVJaN-vMAVg_2szJEuXDIIPK6kcrbf/view

⁵⁸⁹ <https://ula.org.ua/resursy/byuleten/1230-2024>

⁵⁹⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/741242/>

⁵⁹¹ <https://surl.gd/bqwmjh>

⁵⁹² <https://surl.lu/lncwrl>

⁵⁹³ <https://www.facebook.com/ip.naps/>

⁵⁹⁴ <https://www.youtube.com/channel/UC24bVfMOvXcaJ4OkImMFPPg>

Вчені *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* беруть активну участь у діяльності професійних об'єднань, здійснюють професійну психологічну і психолого-медичну допомогу на волонтерських засадах, є учасниками обговорень наукової літератури та інноваційних психологічних технологій.

На сайті Інституту оприлюднено відеофільм «Г.С. Костюк (1899-1982 р.р.). Інформ-дос'є: До 125 від дня народження»⁵⁹⁵.

Акад. С.Д. Максименко як один з авторів узяв участь у презентації підручника «Інтегративні засади медичної психології». Презентацію викладено на каналі Медична Бібліотека⁵⁹⁶ хостингу YouTube, 8 квітня 2024 р.

Науковці *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* як організатори, члени оргкомітетів або партнери беруть участь у заходах, організованих ГС «Українська асоціація освіти дорослих» (проф. Л.Б. Лук'янова, доц. І.П. Радомський), ГО ІДЦ «Інтеграція та розвиток» (проф. О.В. Аніщенко).

Науковці використовують соціальні мережі, хостинг YouTube, можливості веб-сайту НАПН, ПООД імені Івана Зязюна НАПН України, Електронної бібліотеки НАПН України, на яких оприлюднюється інформація щодо основних характеристик діяльності відділів, проміжних і кінцевих результатів наукової, освітньої, просвітницької діяльності.

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України тісно співпрацює з громадськістю в різних аспектах. Здійснює обговорення освітньо-професійних програм за участі експертної групи з проведення акредитаційної експертизи, а саме: «Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «016 Спеціальна освіта» зі спеціалізації «016.01 Логопедія» галузі знань «01 Освіта / Педагогіка» (доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки Сидорук Ірина Ігорівна) 1.02.2024 р.; «Логопедія» ID 40049 першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, за спеціальністю «016 Спеціальна освіта» спеціалізацією «016.01 Логопедія», галузі знань «01 Освіта/Педагогіка» у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка у період з 15 по 17 квітня 2024 р.; «Спеціальна освіта. Логопедія» ID 02125208 для підготовки здобувачів освіти магістерського рівня за спеціальністю «016 Спеціальна освіта» спеціалізацією «016.01 Логопедія», галузі знань «01 Освіта/Педагогіка» у Житомирському державному університеті імені Івана Франка.

Відбулося також обговорення проєктів Концепції надання логопедичних послуг в системі освіти, Положення про логопедичні пункти в системі освіти, Методичних рекомендацій щодо впровадження оновлених підходів до забезпечення надання логопедичних послуг в системі освіти, відповідно до наказу МОН України від 2 квітня 2024 р. № 438 (11 квітня 2024 р.); участь в

⁵⁹⁵ <http://psychology-naes-ua.institute/read/2927/>

⁵⁹⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=UwFFvHsC3WU>

обговоренні перспективного етапу впровадження «Української електронної енциклопедії освіти» (2024-2025 рр.) – з 11 червня 2024 р..

Науковці інституту беруть участь у робочій групі з розроблення проекту професійного стандарту «Психолог», ініційованого Міжнародним агентством професійних кваліфікацій (заявка зареєстрована Національним агентством кваліфікацій та внесена до Реєстру кваліфікацій). Було передбачено розроблення окремих професійних кваліфікацій, зокрема: психолог (сімейний психолог – базова кваліфікація), психолог сфери освіти, психолог спеціальної освіти та інклюзивного навчання, психолог в організації та на підприємстві, психолог діяльності в особливих умовах, а також визначення орієнтовного переліку трудових функцій для професійних кваліфікацій з професії «Психолог». Було заповнено таблиці та анкети для опитування фахівців за професією (видом занять) Додатку 3 до відповідних Методичних рекомендацій (етап 3 пункту 9 розділу II) стосовно Фахівця із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб, а саме «Визначення трудових функцій» і «Визначення компетентностей, знань, умінь / навичок, комунікації, відповідальності і автономії, предметів і засобів праці, необхідних для виконання трудових функцій» (29-30 квітня 2024 р.);

Науковці *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* є активними членами професійних громадських об'єднань, серед яких: Асоціація політичних психологів України; Етична комісія Національної психологічної асоціації; ГО Українська асоціація фахівців з подолання наслідків психотравмуючих подій; EFPA Board of Ethics; ГО «Інноваційний університет»; Європейська рада молодих дослідників і аспірантів Eurodoc; Українська асоціація викладачів та дослідників європейської інтеграції; Рада молодих учених при МОН; Рада молодих вчених НАПН України; Рада молодих вчених Інституту соціальної та політичної психології НАПН України; ВГО «Арт-терапевтична асоціація»; ГС «Національна психологічна асоціація»; Українська асоціація медіапсихологів та медіапедагогів; Асоціація ЕМДР в Україні (фахове об'єднання зі спеціальної травматерапії); ГО «Громадський рух «Жіноча Сила України»; «Американська психологічна асоціація» (США), «Європейська федерація психологічних асоціацій» (Бельгія); Соціологічна асоціація України, «Фонд «Освіта для демократії»; Всеукраїнська асоціація викладачів суспільних дисциплін і громадянської освіти; Всеукраїнська спілка психологів, що практикують гештальт-підхід «Український гештальт інститут»; ГО «Асоціація гештальт-тренерів України»; ВГО «Українська спілка психотерапевтів»; Товариство конфліктологів України; Товариство психологів України; Українська асоціація корекційних педагогів; ГО «Міжнародна Платформа Психічного Здоров'я»; Світова Федерація Психічного Здоров'я; ВГО «Українська асоціація транзакційного аналізу» (УАТА); ГО «Українська спільнота транзакційного аналізу» (УСТА); Європейська асоціація транзакційного аналізу (ЕАТА); Європейська федерація психологічних асоціацій (ЄФПА); International Communication Association; European Society for Traumatic Stress Studies; International Centre for Excellence in Emotionally Focused Therapy;

ВГО «Асоціації працівників дошкільної освіти»; Українська ГО ІРСГП (Українська громадська організація «Інститут розвитку символдрами та глибинної психології»); Українська Асоціація Християнської Психології; American association of suicidology; European Communication Research and Education Association; International Association for Media and Communication Research; International Association for Suicide Prevention; Громадська рада при Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення; ВГО «Асоціація жінок України «Дія»; ГО «Реабілітаційний центр Святого Павла»; ГО «Українська Спілка прикордонників»; ГО «Київський Центр профорієнтації дітей»; Асоціація сприяння розвитку асистивних технологій в Європі (АААТЕ); ГО «Всеукраїнське товариство Українська школа архетипіки»; ТНЕ «Товариство незалежних експертів»; Українська асоціація екологічної психологічної допомоги; ГО «Студена»; БО «Об'єднання підлітків та молоді «Teenergizer»; БО «Благодійний фонд «ФРІДА»; ГО «ПРОМИР».

Протягом звітнього періоду також здійснювалася співпраця з багатьма іншими громадськими організаціями, спільно з якими реалізовано 57 проєктів, у т.ч.: проєкт освітньої та психологічної підтримки у переході на українську мову Рух «Єдині» спільно з ГО «Українська гуманітарна платформа», проєкт «Ініціатива з підтримки взаємодії та управління конфліктами у місцях надання допомоги переселенцям» (Українська Гельсінська Спілка з прав людини за підтримки Європейського союзу), проєкт ПРАКТУКА (Veteran Hub, за підтримки Irex), проєкт БАЗА (ГО Вільний Вибір та програма реінтеграції ветеранів, яку реалізує IREX за підтримки Державного департаменту США), проєкт Lumify (БФ Aspichi), проєкт неперервного комплексного супроводу у БФ Ярміз, «Український форум громадянського суспільства та діалогу» (Спільнота Практиків Діалогу України та БФ «Право На Захист» (R2P) та Salzburg Global Seminar (SGS), за підтримки Інституту миру США (USIP), Social Awareness Campaign in Ukraine (International Platform on Mental Health (Україна), Обласна громадська організація «Студентський польський клуб», Громадська організація «Агенція регіонального розвитку громад»), «Екзистенційна ситуація українських жінок-біженок та їхнього сприйняття нової реальності в Польщі» (International Platform on Mental Health (Україна), Обласна громадська організація «Студентський польський клуб», Громадська організація «Агенція регіонального розвитку громад»), «Ігри Нескорених» (ГО «Повернись Живим»), Freedom project (ГО «Халом»), JCC GLOBAL (ГО «Халом»), цикл відкритих лекцій на політико-психологічну тематику (Національна скаутська організація ПЛАСТ), ReGeneration (Інститут процес-орієнтованої терапії), цикл лекцій для мам з грудними дітьми «Mom's Mondays» (ГО «Go.Lada»), цикл відкритих лекцій (Фонд Олени Пінчук), дитячий табір для дітей загиблих військовослужбовців (БФ «Перемога»), курси підвищення кваліфікації (ГО «Центр неперервної освіти / Lifelong Education Centre»), програма надання українцям безкоштовної психологічної допомоги (Психологічна онлайн-платформа «Розкажи мені»), «Ліки для лікарів» (БФ «ГМЗДОРОВІ»), Центр ментального благополуччя «Твоя опора» (м. Ворзель) (БФ «Твоя опора»), «Онлайн підтримка дітей» (БФ «Голоси

дітей»), проєкт «Покращення доступу до психосоціальної підтримки для людей, які цього потребують, у важкодоступних районах Харківської та Донецької областей» (МОМ) (ГО «Слов'янське серце»), «Воєнна травма, ПТСР та підвищення психологічної стійкості» (CSPC (Ізраїль), «Відновлення під час війни» (ВААД України), група підтримки «Антистрес-арттерапія» (ГО «Реабілітаційний центр Святого Павла»), проєкт «Безпека без перешкод для людей з інвалідністю» за підтримки Громадської організації Austausch e.V (ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «БОРОТЬБА ЗА ПРАВА»), програма «Зцілення душі і тіла» (Благодійний Фонд «Баварський дім, Одеса»), група підтримки «Жіночий клуб» (Благодійна організація «Сім'я»), проєкт «Анти-Аб'юз» в межах програми UPSHIFT, за підтримки ЮНІСЕФ та уряду Японії (ГО «Потрібні тут»), проєкт «Культурний калейдоскоп Одеси» (ВГО «Асоціація жінок України «Дія»), проєкт «Психосоціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб» (БФ «Баварський дім, Одеса»), «Кращі методики та техніки в роботі з дітьми та дорослими – 3» (ГО «Територія розвитку»), «Арттерапія для фахівців» (ВГО «Арт-терапевтична асоціація»), «Книга для дітей «Моя мама повернулася з війни» (ГО «Асоціація учасників та інвалідів АТО»), Реабілітація ветеранів з ПТСР (БФ «Коло»), Форум Українського Хаосу (УКФ), програма «Мистецтво для життя» (Громадська організація «Всеукраїнське громадське об'єднання «Інститут Республіка»), програма ПК для освітян «КОДи резильєнтності» (ГО SAVE UKRAINE), «Лінія кризової психологічної підтримки українців» (ГС НПА (Національна Психологічна Асоціація), організація та проведення програм відновлення для постраждалих на Харківщині мам та їх дітей (Ротарійський осередок в Харкові – клуб «Надія»), розробка виїзних арт-терапевтичних програм відновлення для постраждалих від війни верств населення (ГО Туристична Українська Родина – ТУР спільно з Київським осередком ВГО «Арт-терапевтична асоціація»), проєкт «Психопрофілактика тривожних станів засобами арттерапії» (ККПНЗ «Київський міський будинок учителя» у співпраці з ВГО «Арт-терапевтична асоціація»), проєкт «Свідоме лідерство» спільно з Київською Школою економіки (ГО «Свідоме лідерство»), психо-емоційна підтримка лідерок ГО Луганщини (ГО «Освітньо-правозахисна фундація «Правосвіт»), програма підготовки патронатних служб для військових підрозділів (в рамках програми формування патронатних служб БФ «Після служби»), реалізація проєкту «Служба психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців» (ГО «Громадський рух «Жіноча сила України»), Тренінг для операторів гарячих ліній (Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України), лекція «Робота з членами сімей військовослужбовців» в рамках курсу підвищення кваліфікації для психологів «Психологічна допомога постраждалим під час війни» (спільно з соціальним проєктом «Разом»), розробка і реалізація «Програми відновлення військових у колі сім'ї» (спільно з Мінсоцполітики та Міноборони), лекції на базі курсів підвищення кваліфікації ВІКНУ, реалізація просвітницького прекуту для широкого загалу про специфіку спілкування з ветеранами в родині, про спілкування з ветеранами з інвалідністю, тощо в рамках програми ментального

здоров'я «Ти як?» (Міністерство цифрової трансформації України), проєкт мережі мобільних реабілітаційних центрів у громадах з навчання ходьбі для людей з протезами ампутованих кінцівок (БФ Mindy), MHPSS Collaboration Project: Cultivating Academic Partnerships, Strengthening Policy, and Ensuring Service Quality (ГС «Національна психологічна асоціація», NGO Pact), заходи психо-емоційної підтримки вчителів (БО «Міжнародний благодійний фонд «СЕЙВД»»).

Основними напрямками громадської діяльності співробітників Інституту, у т. ч. у складі зазначених об'єднань, було надання психологічної допомоги, індивідуальних консультацій під час війни, виконання консультаційно-методичної роботи, ознайомлення відповідних фахівців-психологів, волонтерів з інноваційними підходами в наданні психологічної допомоги у кризових ситуаціях, організація семінарів, круглих столів тощо.

Загалом змістом спільних проєктів було таке:

- сприяння збереженню психологічного здоров'я та благополуччя громадян, у тому числі на деокупованих територіях, поширення науково обґрунтованої, достовірної і корисної інформації, рекомендацій і методик з професійної допомоги та самопомоги під час військової агресії;

- надання психологічної допомоги при стресовій ситуації (вибухи, повітряна тривога, звуки ракет тощо);

- психосоціальна підтримка вимушених переселенців, сімей військовослужбовців, фахівців-психологів, волонтерів;

- проведення консультацій, майстер-класів, тренінгів, арттерапевтичних занять з надання психосоціальної підтримки вразливим категоріям населення;

- просвітницькі проєкти психологічного супроводу освітніх інновацій тощо.

Протягом року фахівці інституту надавали безоплатні індивідуальні консультації за запитами. Зв'язки з громадськістю здійснювалися також через *Навчально-практичний центр психологічних інновацій*, який діє в інституті з 2014 р. Тематику його роботи з громадськістю у звітному році визначала актуальна проблема психологічної допомоги дітям під час збройної агресії. Діяльність Центру була спрямована на розроблення та упровадження у практику соціально-психологічних засобів протидії травмам, спричинених війною.

Вчені *Інституту цифровізації освіти НАПН України* у 2024 р. продовжують інформаційну підтримку груп, спільнот, блогів, сайтів для спілкування на професійну тематику, обміну досвідом, компетентного обговорення актуальних проблем в освіті. Вчені Інституту співпрацювали із 20 суб'єктами громадського і приватного сектору України і зарубіжжя, діяльність яких пов'язана з вирішенням проблем розвитку освіти і науки в Україні, з них: 5 міжнародних організацій та асоціацій (Міжнародна асоціація технологічного розвитку та інновацій, «International Association for Technological Development and Innovations»), NeuroAcademy (Ізраїль), Асоціація MTU United European Countries Fund (UECF), «International Association for Technological Development and Innovations (IATDI); 10 всеукраїнських громадськими організацій, спілок та

об'єднань (Всеукраїнська асоціація працівників професійно-технічної освіти, «Міжнародна фундація розвитку», ГО «Інститут професійних кваліфікацій», «Інститут соціогуманітарної політики», «Фонд підтримки інформаційного забезпечення студентів», «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», «Асоціація спеціалістів індустрії краси», «Фонд підтримки інформаційного забезпечення студентів», Національне галузеве партнерство в легкій промисловості України «Fashion Globus Ukraine, Профспілка працівників будівництва і промисловості будівельних матеріалів України), 7 товариств з обмеженою відповідальністю та приватних інституцій (ТОВ «АНТИПЛАГІАТ», ТОВ «Інженерно-технічний центр «ІВІК», ТОВ «Укрфаворит», ТОВ «Український центр дуальної освіти», ТОВ «БАРКС», ПП «Інститут естетичної косметології Космоестетлюкс», Філія «Центр професійного розвитку персоналу» акціонерного товариства «Українська залізниця»).

Основні форми співпраці – це обговорення проблем розвитку професійної і фахової передвищої освіти в Україні на масових заходах; розроблення та оновлення професійних стандартів; проведення заходів з підвищення кваліфікації і розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців, кваліфікованих робітників, педагогічних і науково-педагогічних працівників; організація заходів зі сприяння розвитку оборонної промисловості України та вирішення проблем соціогуманітарного розвитку педагогів і здобувачів професійної і фахової передвищої освіти тощо.

У 2024 р. спільно з партнерами з громадського і приватного сектору проведено: V Міжнародну науково-практичну конференцію «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства» (17 жовтня 2024 р.), VI Всеукраїнський науково-практичний семінар «Модернізація освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти в контексті глобальних і національних викликів» (10 грудня 2024 р.); круглий стіл «Професійна освіта: соціогуманітарні виклики воєнного часу та повоєнного відновлення: матеріали круглого столу» (25 квітня 2024 р.), Методологічний семінар «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України» (21 листопада 2024 р.), Третій міжнародний науковий форум «Адаптивні процеси в освіті» (м. Київ, м. Харків, 7-8 лютого 2024 р.).

Науковці *Інституту обдарованої дитини НАПН України* є членами громадських об'єднань, де здійснюють відповідну діяльність: д. філос. наук М.С. Гальченко – член робочої групи Міжнародної асоціації наукових академій Європи (ALLEA); д. філос. наук М.І. Довга – експерт олімпіади з креативності Destination Imagination; канд. психол. наук О.А. Ковальова – член Psychodrama Association for Europe e.v.; канд. філол. наук М.М. Міленіна – психолог-логотерапевт (екзистенційний аналіз Віктора Франкла) волонтерського проєкту «Велике серце» для надання психологічної допомоги постраждалим від військового вторгнення; ст. наук. сп. Л.І. Ткаченко – голова ГО «Освіта і суспільство», головний редактор Всеукраїнської газети «Освіта і суспільство» (інформаційне, науково-популярне, публіцистичне видання), член комісії із захисту науково-дослідних робіт II етапу Київської МАН учнівської молоді.

Проведено V Міжгалузеву науково-практичну онлайн-конференцію «Національна наука і освіта в умовах війни РФ проти України та сучасних цивілізаційних викликів» у співпраці наукових установ НАН України, НАПН України і газети «Освіта і суспільство» в межах XVI Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2024» 27 березня – 2 квітня 2024 р. (пленарне засідання 27 березня⁵⁹⁷, пленарне засідання 28 березня⁵⁹⁸).

Науково-інформаційна діяльність ДЗВО «Університет менеджменту освіти» широко висвітлюється у соціальних мережах, зокрема ресурсами структурних підрозділів Інституту та особистими сторінками науково-педагогічних працівників у мережі Фейсбук.

Функціонує Цифрова бібліотека⁵⁹⁹ Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, офіційний сайт⁶⁰⁰, ютуб-канал⁶⁰¹, телеграм-канал⁶⁰², інстаграм, чат-бот.

Профорієнтаційна інформація про Інститут активно висвітлювалась на інформаційних бордах м. Біла Церква, у соціальних мережах, на зупинках громадського транспорту та у ліфтах житлових будинків, вуличному радіо.

З метою висвітлення діяльності і наукових досягнень БІНПО, проведення профорієнтаційної роботи Інститут підтримує зв'язки і співпрацює з такими стейкхолдерами: • органами виконавчої влади м. Біла Церква, Управлінням освіти і науки Білоцерківської міської ради; міськими виданнями газет «Вісник Білої Церкви», «Гриф», «Майдан Брок», «Громадська думка»; ЗОШ, ЗП(ПТ)О, коледжами, технікумом, ліцеями, ЗВО м. Білої Церкви та інших районів та областей України.

Співробітники *Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського* беруть участь у діяльності громадських організацій: Всеукраїнській асоціації Василя Сухомлинського (Л.В. Сухомлинська – голова асоціації); Українській бібліотечній асоціації (О. Є. Матвійчук заступник голови секції працівників шкільних бібліотек); Української асоціації дослідників освіти (UERA), що є структурною частиною Європейської асоціації дослідників освіти (EERA), Національній психологічній асоціації України, Національній спілки журналістів, ГО «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», ГО «Інститут соціогуманітарної політики», ГО «Всеукраїнська асоціація працівників професійно-технічної освіти», Українській асоціації Європейських студій, громадській спілці «Асоціація з розвитку професійної та неперервної освіти» у межах проекту Erasmus+ CBHE «Мікро-кредити на основі МООС для професійного розвитку вчителів», Міжнародній громадській екологічній організації, Британському товаристві істориків освіти, Всесвітньої міжнародної асоціації істориків освіти (ISCHE), «Міжнародній фундації науковців та освітян», Міжнародному товаристві інженерної педагогіки (IGIP),

⁵⁹⁷ <https://www.youtube.com/live/QpoudOHALaI>

⁵⁹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=dk7FJkmc4E&feature=youtu.be>

⁵⁹⁹ режим доступу: <http://surl.li/byibs>

⁶⁰⁰ <https://binpo.com.ua/>

⁶⁰¹ <http://surl.li/byicp>

⁶⁰² https://t.me/binpo_umo

ГО «Міжнародна асоціація сучасної освіти, науки та культури», Міжнародній Асоціації шкіл соціальної роботи (International Association of Schools of Social Work, IFSW), Американській психологічній асоціації, Національній психологічній асоціації України, Раді молодих вчених ДНПБ (голова Ради – Т. О. Золотаренко).

На основі електронного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» продовжено онлайн-проект «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри» у соціальній мережі Facebook; «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо!»; «В. Сухомлинський: офіційне листування (епістолярний екскурс)». У 2024 р. започатковано новий онлайн-проект «Педагоги України про національно-патріотичне виховання» (поширення ідей українських педагогів про національно-патріотичне виховання дітей та молоді в Україні з метою широкого використання в освітній практиці та консолідації українського суспільства).

Активно розвивається онлайн-проект «Освіта і наука в умовах війни»⁶⁰³ віртуального читального залу освітянина. Підготовлено й оприлюднено 9 оглядів («Лайфхаки для педагогів в умовах воєнного стану», «Цифрові засоби цивільного захисту в умовах воєнного стану», «Штучний інтелект в системі інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти», «Цифрові тренди Stem-освіти у системі професійної педагогіки», «Інформаційний супровід: профілактики емоційного вигорання в умовах воєнного стану: інформаційний огляд на допомогу психологам», «Бойовий стрес та бойова психічна травма: інформаційний огляд (відео-проект)», «Підготовка військових психологів у системі української освіти через призму історіографії (1991-2024 рр.)», «Інноваційний супровід освітян щодо подолання деструктивних наслідків воєнного стану (ПТРС)», «Інформаційне забезпечення національно-патріотичного виховання: психолого-педагогічний аспект»).

Триває процес наповнення сторінки «Українська мова онлайн» на вебпорталі ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, що має на меті сприяти популяризуванню, вивченню та вживанню української мови. Здійснюється волонтерська діяльність у допомозі ЗСУ.

У 2024 р. укладено 17 угод з органами державної влади та місцевого самоврядування, закладами освіти, підприємствами, організаціями (Чорноморський національний університет імені Петра Могили; Центр для українських дітей «Перлина», м. Рига (Латвія); Педагогічний музей України; Комунальний заклад вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»; ГО «Всеукраїнська асоціація Василя Сухомлинського»; Викотівський ЗЗСО I-III ступенів; Український коледж імені В.О. Сухомлинського м. Києва; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка; Олександрійський педагогічний фаховий коледж імені В.О. Сухомлинського; Павлівський лицей імені В.О. Сухомлинського Онуфріївської селищної ради Кіровоградської області; Управління освіти і науки Броварської міської ради Броварського району

⁶⁰³ <http://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-osvityanyna/>

Київської області; Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України; Херсонська академія неперервної освіти; Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Мукачівський державний університет; Центр позашкільної роботи Святошинського району м. Києва).

Інформація про результати наукової, науково-організаційної, науково-методичної, науково-інформаційної, бібліотечної роботи систематично висвітлюється на вебпорталі НАПН України⁶⁰⁴, на вебпорталі ДНПБ⁶⁰⁵, у соціальній мережі Facebook⁶⁰⁶, каналі ДНПБ на хостингу YouTube⁶⁰⁷.

ХІІІ.3. ЦИФРОВІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАПН УКРАЇНИ

Впродовж 2024 р. пріоритетними напрямками цифровізації наукової діяльності НАПН України було забезпечення безперервності роботи академії та її підвідомчих установ: системне адміністрування наявних ресурсів, забезпечення швидкого і безпечного зв'язку з органами державної влади завдяки підключенню до Системи електронної взаємодії органів виконавчої влади, технічний супровід виконання наукових та експериментальних досліджень та розвиток цифрової компетентності наукових співробітників.

Обмежене фінансування третій рік поспіль суттєво стримує удосконалення інформаційної інфраструктури дослідницької роботи, що проявляється у недостатньому забезпеченні вчених комп'ютерною технікою, тому потреба в розширенні та модернізації парку комп'ютерної техніки установ залишається актуальною.

Науковцям академії забезпечувалася можливість вільного доступу до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, де було створено профілі установ, та до Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО). Переважна більшість установ має доступ до Microsoft Office 365 та Google Workspace for Education, що розширює можливості представлення вченими результатів їхньої діяльності у всесвітній мережі Інтернет.

⁶⁰⁴ <http://naps.gov.ua/>

⁶⁰⁵ <http://dnpb.gov.ua/ua/>

⁶⁰⁶ <https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/>

⁶⁰⁷ https://www.youtube.com/@dnpd_napn_ua/

Результати діяльності академії та її наукових установ і закладу вищої освіти регулярно висвітлювались на офіційному вебпорталі НАПН України, сайтах її установ та їх структурних підрозділів, а також на сторінках у соціальних мережах (Facebook, Google+, LinkedIn тощо).

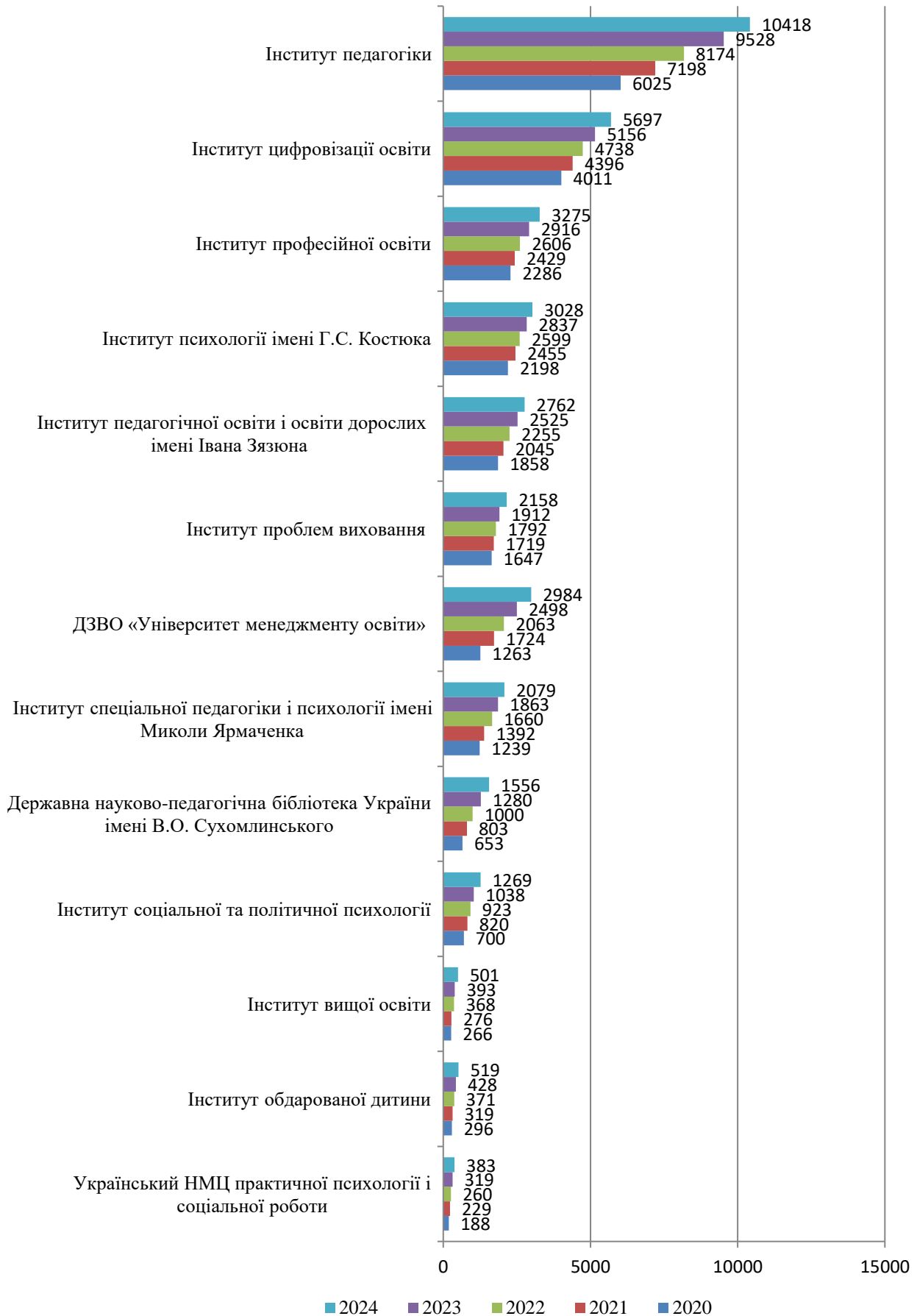
Також активно наповнювались загальноакадемічні ресурси, у тому числі Електронна бібліотека НАПН України (lib.iitta.gov.ua). Протягом 2024 р. до Електронної бібліотеки додано майже 4 тис. нових ресурсів та здійснено майже 3 млн завантажень. Таким чином, загальна кількість ресурсів сягнула 37,7 тис.

Технічна підтримка та адміністрування Електронної бібліотеки здійснювалось *Інститутом цифровізації освіти НАПН України* у межах виконання заходів з інформатизації академії.

Для проведення і подальшого перегляду заходів (онлайн занять, веб-конференцій, вебінарів, онлайн засідань) наукові колективи широко використовували цифрові технології комунікації (Zoom, Meet, Skype, YouTube та інші). Для організації робочого процесу в умовах дії воєнного стану використовувались різні хмарні сервіси (Dropbox, Google Disk, OneDrive та інші).

З метою інформування громадськості про діяльність *Інституту педагогіки НАПН України* та забезпечення доступу до електронних ресурсів наукової продукції у звітному році проводилась робота щодо системного оновлення та інформаційного наповнення сайту Інституту (undip.org.ua) з автоматичним перекладом англійською, французькою, німецькою, італійською, португальською та іспанською мовами, що забезпечує відвідуваність сайту користувачами з різних країн. Серед споживачів інформації, представленої на сайті інституту, у 2024 р. були представники 143 країн (США, Німеччина, Республіка Польща, Індонезія, Франція, Китай, Нідерланди, Чехія, Велика Британія, Ірландія, Швеція, Канада тощо).

Динаміка наповнення Електронної бібліотеки НАПН України у 2020-2024 рр.

Окрім того, функціонують сайти видань інституту педагогіки – наукового журналу «Український педагогічний журнал» (uej.undip.org.ua), збірника наукових праць «Проблеми сучасного підручника» (ipvid.org.ua).

«Український педагогічний журнал» та збірник наукових праць «Проблеми сучасного підручника» незмінно входять до Топ 100 «Найкращі публікації – українська» за версією Google Scholar (відповідно 26 та 88 позиції).

Упродовж звітнього року вчасно опубліковано всі заплановані випуски обох видань. Більшість статей презентують результати досліджень вчених НАПН України.

Інформація про діяльність *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* представлено на 44 інтернет-ресурсах, що створені та підтримуються спеціальною групою адміністрування, 5 з яких є загальноінститутськими:

1. Вебсайт інституту⁶⁰⁸, який включає інформацію про всі наукові підрозділи, діяльність Вченої ради, наукову бібліотеку, наукову, науково-інноваційну та міжнародну діяльність.

2. Вебсайт Бібліотеки імені А.Ф. Залевської Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України⁶⁰⁹. Мета сайту полягає у забезпеченні оперативного доступу користувачів до ресурсу інформації, підтримці та збереженні інформаційного універсального фонду та галузевого інформаційного потенціалу.

3. Офіційні сторінки інституту у Facebook⁶¹⁰, Кризового центру медико-психологічної допомоги⁶¹¹ та Ради молодих вчених інституту⁶¹².

Також функціонують сайти наукових фахових видань, засновником яких є інститут (самостійно або з організаціями-партнерами): «Технології розвитку інтелекту: Електронне наукове фахове видання»⁶¹³; «Організаційна психологія. Економічна психологія: Науковий журнал»⁶¹⁴; «Психологічний часопис: Науковий журнал»⁶¹⁵; «Проблеми сучасної психології»⁶¹⁶; спільний науковий збірник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України»; «Психологія і особистість: спільний науковий журнал Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України»⁶¹⁷; «Проблеми сучасної психології. Спільний науковий журнал Запорізького національного та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України»⁶¹⁸; «Освіта та розвиток обдарованої особистості: науково методичний журнал Інституту обдарованої

⁶⁰⁸ psychology-naes-ua.institute

⁶⁰⁹ sites.google.com/view/library-ip-ua

⁶¹⁰ facebook.com/kostiuk.in.psy

⁶¹¹ facebook.com/profile.php?id=100063589843126

⁶¹² facebook.com/rmv.kostiuk.in.psy

⁶¹³ psytir.org.ua

⁶¹⁴ orgpsy-journal.in.ua

⁶¹⁵ apsijournal.com

⁶¹⁶ journals.uran.ua/index.php/2227-6246

⁶¹⁷ psychpersonality.pnpu.edu.ua

⁶¹⁸ <https://doi.org/10.26661/2310-4368>

дитини НАПН України та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України»⁶¹⁹; «Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць у 13 томах»⁶²⁰.

В *Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* окрім власного сайту (iprood.com.ua), здійснюється підтримка сайтів наукових фахових періодичних видань, засновником та співзасновником яких є інститут:

- «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи»⁶²¹;
- «Порівняльна професійна педагогіка»⁶²²;
- «Естетика і етика педагогічної дії»⁶²³;
- «Імідж сучасного педагога»⁶²⁴;
- Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття»⁶²⁵.

Діє Освітній хаб «IPOOD hab» – сучасний освітній онлайн простір самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення для різних категорій дорослого населення й усіх зацікавлених у власному неперервному професійному розвитку. Станом на 2024 р. Освітній хаб включає 11 тематичних напрямів:

- Об'єднання інституцій-партнерів «Педагогічна синергія»;
- Центр підвищення кваліфікації;
- Університет третього віку;
- Психологічний консультативно-тренінговий центр;
- Центр проєктної роботи;
- Центр е-навчання;
- Академію педагогічної майстерності та навчання дорослих;
- Центр порівняльної професійної педагогіки;
- Дистанційну школу демократії та громадянського суспільства;
- Центр андрагогічної майстерності;
- Цифровий кластер щорічних масових заходів.

З метою поширення інформації щодо діяльності *Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* та поширення науково-практичних напрацювань широко використовується мережа Інтернет, зокрема, функціонує офіційний сайт⁶²⁶ та сторінки у соціальних мережах.

Інтернет-сайт *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України*⁶²⁷ функціонує в робочому режимі, систематично проводиться його оновлення та наповнення. Подаються електронні версії дисертаційних

⁶¹⁹ otr.iop.gov.ua

⁶²⁰ appsychology.org.ua

⁶²¹ adult-education-journal.com.ua

⁶²² cpp.khmnu.edu.ua

⁶²³ aesthetethicpedaction.pnpu.edu.ua

⁶²⁴ isp.poippo.pl.ua

⁶²⁵ unesco-journal.com.ua

⁶²⁶ ispukr.org.ua

⁶²⁷ ispp.org.ua

досліджень, авторефератів дисертацій, відгуків офіційних опонентів на дисертаційні дослідження, що виносяться на розгляд спецради. Представлено електронні версії наукових видань інституту, результати масових опитувань, які здійснює інститут. Під час організації та проведення масових заходів інтернет-сайт є основним джерелом оперативної інформації про них. Крім того, всі наукові підрозділи інституту мають свої власні інтернет-сайти та/або сторінки в соціальних мережах. На них розміщено інформацію про наукову діяльність лабораторій, масові заходи за участі наукового підрозділу, публікації співробітників, фото- та відеоматеріали.

Інститут вищої освіти НАПН України здійснює підтримку вебсайтів журналу «Філософія освіти» (philosopheducation.com) та журналу «Університети і лідерство»⁶²⁸.

У 2024 р. для забезпечення наукової, науково-організаційної та освітньої діяльності в умовах воєнного стану та обмеженої офлайн комунікації в інституті використовувався комплекс відео- та аудіообладнання. Вдосконалено логістичні схеми проведення онлайн освітньо-наукових заходів:

- організовано та проведено в онлайн форматі сесії для аспірантів, засідання Вченої ради інституту, низку відеоконференцій, круглих столів, вебінарів тощо;

- збільшено кількість та якість контенту на офіційному сайті інституту⁶²⁹;

- вдосконалено інформаційний блок профілів науковців інституту з інформацією про їх діяльність, наукові здобутки, контактною інформацією;

- використано ліцензоване програмне забезпечення «Мосо» для розвитку персоналу. Система електронного навчання «Moodle» сприяла реалізації освітньо-наукових програм інституту. Зазначені програмні засоби розміщено на окремому сервері⁶³⁰ із можливістю цілодобового доступу викладачів та студентів;

- співробітникам інституту надано можливість безкоштовного, необмеженого користування комплексом програмних продуктів «Microsoft Office 365», який розширює можливості міжособистісної та корпоративної інтернет-комунікації;

- надано інформаційну підтримку керування профілями науковців інституту у системі «Google Scholar» (Google Академія), що забезпечує доступ до значної бази наукових публікацій та дозволяє визначити рейтинг цитування як окремого вченого, так і інституту в цілому;

- надано можливості вільного доступу науковців інституту до міжнародних баз даних Scopus, Web of Science, Elsevier, Research4Life.

Забезпечено інформаційно-технічну підтримку заходів з реалізації міжнародних проєктів: «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» (REDU); Проєкту ЄС Еразмус+ «Посилення співпраці між університетами і громадами» (UNICOM); «Центри

⁶²⁸ ul-journal.org

⁶²⁹ ihed.org.ua

⁶³⁰ edu-leader.org.ua

сертифікації викладачів: інноваційні підходи до досконалості викладання» (UTTERLY); «Модель персоналізованого навчання студентів на основі віртуального навчального середовища інтелектуального тьюторства «Навчання без обмежень» (SMART-PL); «Просування стійкої та інноваційної вищої освіти в Україні» (ARISE).

Здійснено технічну підтримку проведення XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу: цифровізація та забезпечення якості вищої освіти».

У 2024 р. науково-інформаційна діяльність *Інституту професійної освіти НАПН України* спрямовувалася на вдосконалення науково-інформаційного супроводу і популяризації результатів наукових досліджень. Для цього розроблено і впроваджено науково-інформаційну систему, що має три компоненти: інституційний (унормування діяльності науково-організаційного відділу, наукових шкіл і центрів, кафедри професійної освіти і навчання, бібліотеки), інструментальний (набуття інститутом статусу суб'єкта у сфері медіа та отримання ідентифікаторів для періодичного і продовжуваного видань; адміністрування мережі інститутських цифрових ресурсів), організаційний (забезпечення корпоративного доступу до реєстру договорів, угод і меморандумів; науково-технічний супровід проведення масових заходів та експериментів у закладах освіти; провадження освітньої, видавничої, експертної, проектної, адвокаційної та іншої статутної діяльності інституту).

Результати діяльності інституту системно представлено в інформаційному науково-освітньому просторі: всі відділи та наукові, науково-педагогічні працівники установи мають бібліометричні профілі в Google Scholar, відкритий ідентифікатор дослідника ORCID, 98 % штатних наукових співробітників представлені в системі «Бібліометрика української науки», результати діяльності відділів Інституту систематично висвітлюються у засобах масової інформації, соцмережах, на сайтах закладів освіти, установ та організацій. Наукові профілі в Scopus мають 53 % наукових співробітників Інституту, а в WoS – 43,1 %.

У межах виконання заходів з інформатизації НАПН України створено безкоштовні електронні інформаційні системи відкритого доступу: Professional Pedagogics: науковий фаховий журнал категорії Б; науковий репозитарій продукції наукових досліджень інституту; відкрита база авторефератів і дисертаційних досліджень, захищених в інституті; електронне продовжуване видання «Інноваційна професійна освіта».

Висвітлення результатів діяльності відділів інституту здійснюється в мережі Інтернет, на сайтах НАПН України, інституту, у соціальній мережі Facebook та в Електронній бібліотеці НАПН України. Зросла активність каналу інституту на відеохостингу YouTube, на який підписалося 915 користувачів (що на 283 підписники більше порівняно з попереднім роком). Усі наукові співробітники інституту та здобувачі освіти отримали доступ до повнотекстових ресурсів порталу Research4Life. Усі робочі місця співробітників інституту мають

безпосереднє підключення до міжнародних наукометричних баз Scopus та WoS. Здійснюється впорядкування профілів інституту в цих наукометричних базах.

Продовжено роботу із розвитку системи дистанційного навчання інституту, яка базується на LMS Moodle. З метою забезпечення дистанційної форми навчання аспіратів на сайті інституту організовано окремі онлайн-кабінети для всіх учасників освітнього процесу.

Працює сайт⁶³¹ *Інституту обдарованої дитини НАПН України* та сторінки в соціальній мережі Facebook⁶³² й Instagram⁶³³.

Продовжується наповнення діагностичного тестового онлайн-порталу ідентифікації обдарованості «Тестотека»⁶³⁴.

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» представлено в глобальній мережі Інтернету сайтом⁶³⁵.

З метою подальшого впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес проводиться робота з організації й застосування дистанційної форми навчання та розроблення нормативно-правових документів цього напрямку. Упроваджено відкрите програмне забезпечення BigBlueButton, Zoom та сервіси Google Workspace for Education (Meet, Classroom) для проведення веб-конференцій, онлайн занять.

На хостингу домена uem.edu.ua створено субдомен ojs.uem.edu.ua на якому було розгорнуто платформу OJS (Open Journal Systems) для розміщення наукових фахових видань університету.

Офіційний вебпортал⁶³⁶ *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського* інформує про всі напрями діяльності установи, представляє її ресурси, інноваційні послуги, різні види бібліографічної, реферативної й аналітичної інформації, що зумовило підвищення оперативності та якості науково-інформаційного забезпечення сфери освіти й науково-методичного супроводу мережі освітянських бібліотек. Так, у 2024 р. за даними Google Analytics, кількість віддалених користувачів становило майже 71 тис. з України та зарубіжжя, з них нових – понад 63 тис.

В умовах повномасштабної російсько-української війни з метою збереження інформації періодично проводиться повне резервне копіювання Електронного каталогу та Електронної бібліотеки.

Продовжується формування електронного каталогу бібліотеки, обсяг якого упродовж звітного року поповнився на 7,5 тис. бібліографічних записів.

Продовжено формування Науково-педагогічної електронної бібліотеки (НПЕБ) на платформі САБ «ІРБІС64+», що сприяло оптимізації пошуку релевантної інформації завдяки індексуванню повних текстів документів. У 2024 р. додано 2,7 тис. pdf-файлів повнотекстових документів. Станом на 1 січня 2025 р. вона вміщує понад 12 тис. документів.

⁶³¹ iod.gov.ua

⁶³² facebook.com/iodnapnukraina

⁶³³ instagram.com/iod.napn.ua

⁶³⁴ iod.gov.ua/ua/testoteka

⁶³⁵ umo.edu.ua

⁶³⁶ dnpb.gov.ua

Загальна кількість звернень до ресурсів, представлених на порталі, – майже 185 тис., зокрема: «Видатні педагоги України та світу» понад 77 тис., «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу» понад 3 тис.

На вебпорталі бібліотеки підготовлено й розміщено бібліографічні, реферативні й аналітичні матеріали з метою інформаційної підтримки психолого-педагогічних досліджень.

З метою надання доступу до ресурсів в умовах воєнного стану у бібліотеці діють онлайн-послуги:

- індексування документів за УДК;
- електронне доставляння документів;
- замовлення документів через електронний каталог на бронеполіцію;
- віртуальна бібліографічна довідка «Запитай бібліотекаря» (електронна пошта, телефон).

Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи здійснює підтримку офіційного сайту центру (psyua.com.ua). Важливе місце на сайті посідає організація роботи «Онлайн студій професійного розвитку» з методичної підтримки та підвищення кваліфікації працівників психологічної служби. У 2024 р. відбулось 29 зустрічей, на яких учасники мали можливість ознайомитись з методиками і технологіями здійснення соціально-психологічної реабілітації учасників освітнього процесу в постковідний період в умовах війни.

Крім офіційного сайту, підтримуються дві сторінки у соціальній мережі Facebook: Психологічна служба системи освіти⁶³⁷ – 12600 учасників, 130 публікації за звітний рік; Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи⁶³⁸ – 4600 учасників, 35 публікацій за звітний рік.

⁶³⁷ facebook.com/groups/psyua

⁶³⁸ facebook.com/UNMCPPSR

XIV. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» Національній академії педагогічних наук (далі – НАПН) України затверджено видатки загального фонду Державного бюджету на 2024 р. у сумі 293063,7 тис. грн.

Фінансування діяльності НАПН України у 2024 р. збільшилось порівняно з 2023 р. на 46555,4 тис. грн або на 18,9 %, що пов'язано із підвищенням посадових окладів, мінімальної заробітної плати.

У 2024 р. за бюджетною програмою 6551020 «Наукова і організаційна діяльність Президії НАПН України» касові видатки загального фонду становили 26588,5 тис. грн. За рахунок коштів цієї бюджетної програми здійснювалася виплата довічної плати за звання дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам (6124,2 тис. грн), утримувався апарат Президії НАПН України.

За бюджетною програмою 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» у 2024 р. профінансовано видатки у сумі 229551,2 тис. грн, проведено касові видатки у повному обсязі, із них:

– на проведення фундаментальних наукових досліджень – 75087,4 тис. грн (кількість фундаментальних наукових досліджень з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки – 36 од.);

– на проведення прикладних наукових досліджень – 141862,0 тис. грн (кількість прикладних наукових досліджень з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки – 73 од.);

– на підготовку наукових кадрів відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2024 році» від 28 червня 2024 р. № 760 – 6044,7 тис. грн;

– на збереження наукового об'єкта, що становить національне надбання, «Документи педагогіко-психологічного та історико-культурного напрямку 19-20 століття (1850-1917 рр.)» Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського – 45,0 тис. грн (кількість документів, які входять до складу наукового об'єкта, що становить національне надбання, – 28081 од.);

– забезпечення доступу до науково-технічної інформації та наукової літератури на всіх видах носіїв – 6512,1 тис. грн, із них на забезпечення діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського – 6137,9 тис. грн (кількість відвідувачів наукової бібліотеки протягом року – 80228 осіб); на підтримку Електронної бібліотеки НАПН України та електронного наукового періодичного видання «Інформаційні технології і засоби навчання», віднесеного до категорії «А» Переліку фахових видань України відповідно до наказу МОН України від 18 грудня 2018 р. № 1412, – 374,2 тис. грн (за інформацією Інституту цифровізації освіти НАПН України кількість користувачів сайту електронного наукового фахового видання «Інформаційні технології і засоби навчання» становила 24500 осіб, кількість користувачів сайту Електронної бібліотеки НАПН України – 105000 осіб.

За бюджетною програмою 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» видатки загального фонду становили 36924,0 тис. грн, із них: на підвищення кваліфікації – 36746,0 тис. грн (випуск слухачів (педагогічних, науково-педагогічних працівників) програм підвищення кваліфікації становив 5000 осіб); на підготовку науково-педагогічних кадрів – 178,0 тис. грн.

Касові видатки загального фонду бюджету підвідомчих установ НАПН України за 2024 р. становили 293063,5 тис. грн. Кошти у сумі 0,2 тис. грн вилучені до бюджету (економія видатків). У загальному обсязі видатків НАПН України за загальним фондом видатки на оплату праці із нарахуванням, стипендію та виплату довічної плати за звання дійсним членам (академікам) і членам-кореспондентам склали 279993,3 тис. грн або 95,5 %, комунальні видатки – 8988,7 тис. грн або 3,1 %, інші видатки – 4081,5 тис. грн або 1,4 %.

Середньорічна кількість штатних посад працівників установ НАПН України за рахунок коштів загального фонду бюджету у звітному році становила 1344,25 од. Середньомісячна заробітна плата працівників НАПН України за загальним фондом у 2024 р. склала 13651,5 грн. Зростання середньомісячної заробітної плати у 2024 р. становило 20 % до 2023 р., що пов'язано із підвищенням посадових окладів на 10,4 %, мінімальної заробітної плати на 16,1 % та частковою виплатою працівникам матеріальної допомоги на оздоровлення.

У 2024 р. продовжено перерахування профвнесків, утриманих із заробітної плати працівників апарату Президії НАПН України на підтримку ЗСУ, на рахунок Міністерства оборони перераховано 67,0 тис. грн, усього за період з 2022 р. по 2024 р. перераховано 239,4 тис. грн.

Протягом звітнього року до НАПН України із усіх джерел фінансування надійшло 349317,6 тис. грн. Питома вага фінансування за рахунок загального фонду бюджету в коштах, які отримали установи НАПН України із усіх джерел надходжень, становила 83,9 %.

Понад асигнування, що були виділені із загального фонду Державного бюджету, підвідомчі установи НАПН України отримали у 2024 р. за спеціальним фондом бюджету 56253,9 тис. грн. У порівнянні з 2023 р. надходження за спеціальним фондом збільшилися на 9576,4 тис. грн або на 20,5 %.

Спеціальний фонд бюджету НАПН України у 2024 р. формувався за рахунок наступних джерел фінансування:

– плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю та згідно із законодавством (підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів, фахівців, підвищення кваліфікації, виконання наукового дослідження, проведення конференцій та ін.). За цим видом надходжень до підвідомчих установ надійшло 39259,8 тис. грн, або 69,8 % загального обсягу надходжень спеціального фонду бюджету;

– надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності – 4399,2 тис. грн (7,8 %);

– плата за оренду майна бюджетних установ – 2123,3 тис. грн (3,8 %) (скорочення надходжень пояснюється тим, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про особливості оренди державного та комунального майна у період воєнного стану» від 27 травня 2022 р. № 634 на території м. Києва з 1 жовтня 2022 р. орендна плата нараховується у розмірі 50 % розміру орендної плати, встановленої договором оренди);

– надходження від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна) – 11,6 тис. грн (від здачі металобрухту при утилізації списаної комп'ютерної техніки та зданої макулатури);

– інші джерела власних надходжень бюджетних установ – 10460,1 тис. грн (18,6 %), із них благодійні дарунки у натуральній формі – 421,3 тис. грн (безоплатно отримано літературу, матеріальні цінності); благодійні внески у грошовій формі – 1,0 тис. грн; кошти на реалізацію грантових угод – 9892,4 тис. грн, у т.ч.: на виконання наукових досліджень за рахунок грантової підтримки за договорами, укладеними з Національним фондом досліджень України – 5942,4 тис. грн; на реалізацію грантових угод з міжнародним та іноземним фінансуванням – 3950,0 тис. грн; кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів (стипендія Кабінету Міністрів України молодим вченим) – 145,4 тис. грн.

Кошти на виконання наукових досліджень за рахунок грантової підтримки за договорами, укладеними з Національним фондом досліджень України у сумі 5942,4 тис. грн отримали:

– Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна – 2488,7 тис. грн, проєкт «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладах вищої педагогічної освіти у воєнний час та повоєнного відновлення України», договір № 104/0098 від 1 березня 2024 р.;

– Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи – 3453,7 тис. грн, проєкт «Постковідна соціально-психологічна реабілітація учасників освітнього процесу в діяльності працівників психологічно служби», договір № 47/0198 від 1 березня 2024 р.

Кошти на реалізацію грантових угод з міжнародним та іноземним фінансуванням у сумі 3950,0 тис. грн отримали:

– Інститут вищої освіти – 3045,5 тис. грн, у т.ч.: у рамках грантової угоди «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» (REDU), грантова угода № 2020/415-429 від 19 квітня 2020 р. (1570,2 тис. грн); проєкт «Персоналізована модель навчання студентів на основі віртуального навчального середовища інтелектуального наставництва «Навчання без обмежень» SMART-PL, грантова угода № 101082928- SMART-PL від 12 липня 2023 р. (434,2 тис. грн); проєкт «Університети-Громади: посилення співпраці» (UNICOM), грантова угода № 101083077 від 1 лютого 2023 р. (795,0 тис. грн); нарахована курсова різниця при зміні курсу валют – (+) 246,1 тис. грн;

– Інститут педагогіки – 362,7 тис. грн, проєкт «Європейська якість навчання для кращої успішності учнів», грантова угода № 620287-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE від 23 жовтня 2020 р.;

– Інститут професійної освіти – 65,1 тис. грн, проєкт «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE), грантова угода № 2019-1946/001-001 від 3 листопада 2020 р.;

– Інститут цифровізації освіти – 476,7 тис. грн, у т.ч. у рамках грантової угоди «Сталість та спроможність інтернаціоналізації з метою модернізації вищої освіти для дебютантів з країн Східного партнерства» програма Еразмус+, напрям КА 2; розвиток потенціалу вищої освіти, № 101129029-SIN-NEC від 30 листопада 2023 р. (434,1 тис. грн); стратегічного гранту Міжнародного Вишеградського фонду дослідницького проєкту під назвою V4 «Освітній академічний портал інтеграції ІТ в освіту», грантова угода № 22210032 від 11 жовтня 2023 р. (42,6 тис. грн).

Касові видатки спеціального фонду бюджету підвідомчих установ НАПН України за 2024 р. становили 45456,6 тис. грн. У загальному обсязі касових видатків за спеціальним фондом видатки на виплату заробітної плати і нарахування на неї склали – 36513,9 тис. грн або 80,3 %; на господарські видатки із утримання установ – 3378,0 тис. грн (7,5 %); видатки на службові відрядження – 513,6 тис. грн (1,1 %), із них видатки в сумі 431,3 тис. грн за рахунок грантових угод; видатки на оплату комунальних послуг – 4130,0 тис. грн (9,1 %); капітальні видатки – 354,4 тис. грн (0,8 %); безоплатне отримання літератури, матеріальних цінностей – 421,3 тис. грн (0,9 %); виплата стипендій Кабінету Міністрів України для молодих вчених – 145,4 тис. грн (0,3 %).

XV. СПИСОК ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

XV.1. Відділення ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Монографії, наукові видання

1. Бех І. Особистість у двох сутнісних вимірах. *Духовно-моральні засади розвитку особистості: філософсько-психологічні та педагогічні виміри* : кол. монографія / за наук. ред. М. О. Кириченка ; НАПН України ДЗВО «Ун-т менеджменту освіти». Київ : Юстон, 2024. С. 8-32.

2. Бойко А.М. Критерії відбору нового для впровадження в практичну діяльність учителя : монографія. Розд. 2.

3. Бутенко В.Г. Роль естетичних цінностей в системі професійної підготовки майбутніх фахівців. *Етнодизайн у контексті відродження української національної ідентичності та європейської інтеграції* / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В.Г. Короленка. Полтава, 2024. Кн. 1. С. 65-66.

4. Дічек Н., Коляденко О. Борис Грінченко у дискурсі історії національної освіти : монографія / за заг. ред. Н.П. Дічек ; Київ. столич. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2024. 288 с. URL: <https://salo.li/BDb4c96> (дата звернення: 27.02.2025).

5. Другий рік війни. Березень, квітень, травень. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського : монографія / О.В. Красовицький, Є.О. Романенко, В.С. Курило, В.М. Воронін, ... А.А. Шаповалова. Харків: Фоліо, 2024. 412 с.

6. Другий рік війни. Вересень, жовтень, листопад. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського : монографія / О.В. Красовицький, Є.О. Романенко, В.С. Курило, В.М. Воронін, ... А.А. Шаповалова. Харків: Фоліо, 2024. 397 с.

7. Другий рік війни. Грудень, січень, лютий. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського : монографія / О.В. Красовицький, Є.О. Романенко, В.С. Курило, В.М. Воронін, ... А.А. Шаповалова. Харків: Фоліо, 2024. 380 с.

8. Другий рік війни. Червень, липень, серпень. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського : монографія / О.В. Красовицький, Є.О. Романенко, В.С. Курило, В.М. Воронін, ... А.А. Шаповалова. Харків: Фоліо, 2024. 416 с.

9. Збройне насилля, національна безпека і критичне мислення: теоретико-методологічний вимір : кол. монографія / за заг. ред. В.С. Курило ; Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Одеса: Гельветика, 2024. 384 с. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10607> (дата звернення: 27.02.2025).

10. Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2023 р. / С. Сисоєва, С. Кравченко та ін. ; за заг. ред. В.Г. Кременя; НАПН України. Київ, 2024. 606 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740110/> (дата звернення: 27.02.2025).

11. Ілюстрована історико-богословська енциклопедія : в 4 т. / редкол.: В.О. Балух (голова), В.В. Коцур (заст. голови) та ін. ; НАПН України. Чернівці: Друк Арт, 2024. Т. 1. 472 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11566> (дата звернення: 27.02.2025).

12. Інноваційні тренди, практики і технології загальної середньої освіти в європейському та північноамериканському регіонах : монографія / О.І. Локшина, С.О. Сисоєва, О.З. Глушко, А.П. Джурило, ... О.М. Шпарик ; наук. ред. О.І. Локшина ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Освіта, 2024. 398 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-483-6-2024-251>

13. Капелюшний В.П. Українська революція і державність 1917-1921 років у дослідженнях істориків: терміни, концепції, джерела. *Українська революція і державність (1917-1921 рр.)* : наук.-бібліогр. вид. у 2-х кн. / редкол.: Л.А. Дубровіна (голова) та ін. ; наук. ред.: С.С. Кіраль ; наук. консультант В.Ю. Омельчук ; вступ. ст. В. Капелюшного ; авт. кол.: В.С. Гоїнець, Л.М. Ковінченко, Л.В. Лісовська ; бібліогр. ред. Л.С. Новосьолової ; НАН України. Київ: Ліра-К, 2024. Кн. 1. С. 3-20. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Ukrainska_revoliutsiia_i_derzhavnist_19171921_rr_Naukovo-bibliografichne_vydannia.pdf (дата звернення: 27.02.2025).

14. Кремень В. Діяльність Національної академії педагогічних наук України з цифрової трансформації освіти і науки. *Освіта для цифрової трансформації суспільства = Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa = Education for digital transformation of society* : монографія : у 2 т. / за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ: Юрка Любченка, 2024. Т. 1. С. 17-46. URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzQZSXwbfZhHftjQRQHxNHqQjFTk?projector=1&messagePartId=0.3> (дата звернення: 27.02.2025).

15. Кремень В., Цибаль-Міхальська А. Цифрова трансформація освіти як виклик сьогодення / Kremen V., Sybal-Mihalska A. Digital transformation of education as today's challenge. *Освіта для цифрової трансформації суспільства / Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa / Education for digital transformation of society* : монографія : у 2 т. / за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ: Юрка Любченка, 2024. Т. 1. С. 6-14. URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzQZSXwbfZhHftjQRQHxNHqQjFTk?projector=1&messagePartId=0.3> (дата звернення: 27.02.2025).

16. Курило В.С. Тимчасово переміщені ЗВО. *Довідник здобувача другого (магістерського) рівня вищого освіти* : монографія. Запоріжжя: Просвіта, 2024. С. 831-832.

17. Курило В.С. Новий рубіж : [післямова]. *Війни в лабіринтах. Історія спеціальних служб. 1919-1930* : монографія. Харків: Фоліо, 2024. С. 582-585.

18. Локшина О.І. Актуальність наукових досліджень українських компаративістів в умовах європейської інтеграції національної освіти. *Цифрова*

компетентність вчителя нової української школи: 2024: інновації в умовах змін : монографія / за заг. ред. О.В. Овчарук ; ІЦО НАПН України. Київ, 2024. С. 74-75. DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741602>

19. Міждисциплінарний тезаурус дослідження освітніх та виховних проблем на пограниччі України : наук. вид. / уклад.: С.О. Сисоєва, Р.Х. Вайнола, М.В. Михайліченко ; НАПН України, Від-ня філософії освіти, заг. та дошк. педагогіки, Ін-т проблем виховання. Київ, 2024. 63 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740198/> (дата звернення: 27.02.2025).

20. Рафальський О. Українська держава. Витоки. Історична еволюція. Сучасність : монографія. Київ: АДЕФ-Україна», 2024. 488 с.

21. Рафальський О. Цивілізаційна самоідентифікація української ідентичності як соціокультурний і свідомісний феномен. *Historia lokalis. Historia globalis. Студії на пошану Андрія Кудряченка* / відп. ред. В. Ткаченко ; ДУ «Ін-т всесвіт. історії НАН України», Ін-т історії України НАН України. Київ, 2024. С. 21-29.

22. Сисоєва С.О. Освіта на пограниччі: постановка проблеми для України. *Інноваційні тренди, практики і технології загальної середньої освіти в європейському та північноамериканському регіонах* : монографія / О.І. Локшина, С.О. Сисоєва, О.З. Глушко, А.П. Джурило, ... О.М. Шпарик ; наук. ред. О.І. Локшина ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Освіта, 2024. С. 291-317. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-483-6-2024-251>

23. Сисоєва С. Реформаторські ідеї освітології. *Книга спогадів про Віктора Огнев'юка. Служити людині, громаді, суспільству* / керівник проєкту О.П. Турунцев ; уклад.: М.С. Ангелова, І.Є. Руснак ; за заг. ред. Л.Є. Огнев'юка ; Київ. столич. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2024. С. 61-68.

24. Шоробура І. Мистецтво бури керівником. *Наукова спадщина Миколи Дарманського у розвитку освіти України* : [монографія] / за наук. ред. Н.Г. Ничкало ; упоряд. І.М. Дарманська. Київ: Юрка Любченка, 2024. С. 30-48.

Міжнародні видання

1. Бойко А.М. Науково-теоретичне підґрунтя сучасних інноваційних технологій. *Problems of training a modern specialist: theory, history, practice* : the XXXI International Scientific and Practical Conference (August 05-07, 2024, Sofia, Bulgaria). Sofia, 2024. P. 151-157. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2024/07/PROBLEMS-OF-TRAINING-A-MODERN-SPECIALIST-THEORY-HISTORY-PRACTICE.pdf>

2. Бойко А.М. Професійний розвиток особистості засобами індивідуального освітнього супроводу. *Modern information technologies in education and science* : the XXX International Scientific and Practical Conference (July 29-31, 2024, Prague, Czech Republic). Prague, 2024. P. 178-184. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2024/06/MODERN-INFORMATION-TECHNOLOGIES-IN-EDUCATION-.pdf> (дата звернення: 27.02.2025).

3. Mozolev O.M., Shorobura I.M. Scientific research in the field of tourism at the Khmelnytsky humanitarian and pedagogical academy. *Journal of Education, Health and Sport*. 2023. Vol. 13, iss. 2. P. 399-408.

4. Shorobura I.M. Issues of state and public administration fit the regional level in the context of the subject «Innovation management». *Journal of Education, Health and Sport*. 2024. Vol. 53. P. 215-226.

5. Shorobura I.M., Hutsal L.A. Excursionism: kamianets-podilskyi as an object of tourist interest. *Journal of Education, Health and Sport*. 2024. Vol. 52. P. 278-286.

6. Study of Factors Supporting Students' Motivation in the Formation of Information Hygiene, 2024. *47th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO)* (20-24 May 2024, Opatija, Croatia) / Rudenko Yu., Dehtiarova N., Bekh I., Zhurba K., Pasichnyi R., ... Shabalda O. Opatija, 2024. P. 288-292. DOI: <https://doi.org/10.1109/MIPRO60963.2024.10569251>

7. Tereshchuk G., Kalinina L., Zahorodnia A., Binytska O. Philosophical understanding of education as a socio-cultural phenomenon based on socio-anthropological ideas of thinkers of the past and present. *Revue Internationale des Sciences humaines et naturelles. International Review for human and natural Sciences*. Zürich : Skais, 2024, Vol. 14, N°3. S. 39-49. DOI: <https://doi.org/10.59505/IRHNS.22352007.2024.3>

8. The Role of Press Tours in the Development of Park Recreation Complexes / O. Dolynska, I. Smyrnov, I. Shorobura, V. Merchanskyi, ... I. Tsurkan. *Journal of Environmental Management and Tourism*. 2023. Vol. 14, iss. 1(65). P. 249-260. DOI: [https://doi.org/10.14505/jemt.v14.1\(65\).24](https://doi.org/10.14505/jemt.v14.1(65).24)

Навчальна продукція

1. Березівська Л. Педагогічний дискурс про реформування загальної середньої освіти в Україні (XX – початок XXI ст.) : хрестоматія / НАПН України, Від-ня філософії освіти, заг. та дошк. педагогіки, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця: Твори, 2024. 591 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741965/> (дата звернення: 27.02.2025).

Підручники

1. Курило В.С., Караман О.Л., Степаненко В.І. Кроки для покращення навичок критичного мислення: деякі кейси та вправи : метод. рек. / ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Полтава, 2024. 24 с. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10605> (дата звернення: 27.02.2025).

2. Навчальна програма тренінгу з інформаційної безпеки особистості. для педагогічних та науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти, населення / уклад.: В.С. Курило, О.Л. Караман ; ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Полтава, 2024. 44 с. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10616> (дата звернення: 27.02.2025).

Навчальні посібники

1. Ільїн В.В., Ситницький М.В., Жилінська О.І. Філософія управління : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2024. 250 с.
2. Інновації загальної середньої освіти в європейському та північноамериканському регіонах : навч.-метод. посіб. / О.І. Локшина, О.З. Глушко, А.П. Джурило, ... О.М. Шпарик ; [наук. ред. О.І. Локшина] ; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Освіта, 2024. 126 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-491-1-2024-3>
3. Європейська якість навчання для кращої успішності учнів : посібник для вчителів / О. Топузов, Д. Васильєва, О. Заболотна, Л. Калініна, ... О. Локшина ; уклад. О. Заболотна ; за заг. ред. О. Топузова ; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ-Дрогобич: Тзов Трек ЛТД, 2024. 85 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-617-7990-34-4-2024-86>
4. Терещук Г.В. Методика педагогічних досліджень / Тернопіл. нац. пед. ун-т. Тернопіль: ТНПУ, 2024. 175 с.
5. Управлінська інноваційна діяльність в системі освіти : навч. посіб. / І. Шоробура, М. Ворник, О. Мартинюк, К. Царьова, ... Д. Царьова. Хмельницький, 2024. 251 с.
6. Шоробура І.М. Особливості державно-громадського управління в освіті : навч. посіб. Хмельницький: Мельник А. А., 2024. 430 с.
7. Шоробура І.М., Державно-громадське управління: реалії сьогодення : навч. посіб. Хмельницький: Мельник А.А., 2024. 115 с.

Довідкова продукція Енциклопедії

1. Капелюшний В.П. Патриляк Іван Казимирович. *Енциклопедія Сучасної України* / редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. Київ: Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України, 2023. URL: <https://esu.com.ua/article-880365> (дата звернення: 27.02.2025).
2. Капелюшний В.П. Піха Дмитро Дементійович. *Енциклопедія Сучасної України* / редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. Київ: Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України, 2023. URL: <https://esu.com.ua/article-880437> (дата звернення: 27.02.2025).
3. Капелюшний В.П. Пшеничний Тарас Юрійович. *Енциклопедія Сучасної України* / редкол. : І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. Київ: Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України, 2023. URL: <https://esu.com.ua/article-881288> (дата звернення: 27.02.2025).
4. Європейський дослідницький простір : здобутки і перспективи: оглядове видання / О.М. Топузов, О.І. Локшина, А.П. Джурило, О.М. Шпарик ; [за заг. ред.: О.М. Топузова, О.І. Локшиної] ; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: [б. в.], Пед. думка, 2024. 66 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-759-6-2023-51>
5. Наукові праці відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України (2021-2023) : наук.-допом. бібліогр. покажч. / ред. О.І. Локшина ;

уклад.: О.І. Локшина, С.М. Кравченко ; за участі І.Г. Мельник (додатки). Київ: Освіта, 2024. 98 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-572-7-2024-73>

Аналітичні матеріали

1. Мережа державних закладів вищої освіти України: аналіз ефективності та конкурентоспроможності : препринт (аналітичні матеріали) / В. Кремень, В. Луговий, П. Саух, О. Слюсаренко, ... Ж. Таланова ; за ред. В. Кременя ; НАПН України, Ін-т вищ. освіти НАПН України. Київ, 2024. 68 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740582/> (дата звернення: 27.02.2025).

Збірники наукових праць, матеріали конференцій

1. Астахова К.В., Сидоренко О.Л. Корпоративна політика та корпоративна робота сучасного університету: особливості взаємодії внутрішніх стейкхолдерів. *Університетські спільноти та їх роль в умовах дифузності сучасної освіти* : матеріали XXII Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Харків, 9 лют. 2024 р.) / редкол.: К.В. Астахова (голов. ред.) та ін. ; Ін-т вищ. освіти НАПН України, Харків. гуманітар. ун-т «Нар. укр. акад.» [та ін.]. Харків: НУА, 2024. (Інтелектуальний потенціал суспільства в умовах перманентних соціальних змін: шляхи збереження й розвитку). С. 5-9. URL: <http://dspace.nua.kharkov.ua/jspui/handle/123456789/2581> (дата звернення: 27.02.2025).

2. Березівська Л. Біографічна довідка про І. Ткаченка як складник енциклопедичного словника «Педагоги України (друга половина XIX – початок XXI ст.)». *Трудове виховання учнів у контексті реалізації ідей концепції «Нова українська школа»* : зб. матеріалів Всеукр. круглого столу, присвяч. 105-й річниці від дня народж. Івана Ткаченка, 6 лют. 2024 р., Кропивницький / Пед. музей України НАПН України, Кіровоград. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ім. Василя Сухомлинського. Кропивницький, 2024. С. 6-9. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739605/> (дата звернення: 27.02.2025).

3. Березівська Л. Від знищення до відродження української педагогічної думки щодо шкільних реформ (1930-1991). *Сучасні проблеми підготовки та професійного удосконалення працівників сфери освіти* : електрон. зб. матеріалів IX Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Чернігів, 11–12 квіт. 2024 р.) / за ред. Н. Носовець, О. Пронікова, Т. Янченко ; Нац. ун-т «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка та ін. Чернігів, 2024. С. 10-12. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740385/> (дата звернення: 27.02.2025).

4. Березівська Л. Електронні ресурси як ефективна форма поширення педагогічної біографічної інформації в контексті відкритої науки. *Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя. Forum SOIS* / НАПН України та ін. Вінниця, 2024. Вип. 5 : Forum SOIS, 2024 : зб. матеріалів (наук. пр., тез доп.) 6-го Міжнар. наук.-практ. WEB-форуму, 26-29 берез. 2024 р. (Київ – Харків). С. 184-186. DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.740977>

5. Березівська Л.Д. Педагоги незалежної України в енциклопедичному словнику: колективний портрет. *Biography. Біографіка. Біографістика* : зб. пр. Ін-ту біограф. дослідж. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2024. Вип. 3 : Сучасна біографіка та біобібліографія: нові форми і методи дослідницької й інформаційної роботи, інтеграції та поширення біографічних знань : матеріали XX Біограф. читань, присвяч. пам'яті засн. і першого дир. Ін-ту біограф. дослідж. НБУВ д-ра іст. наук, проф. В.С. Чишка (1951-2003) (Київ, 5 черв. 2024 р.). С. 131-135. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743327/> (дата звернення: 27.02.2025).

6. Березівська Л.Д. Педагогічна біографіка доби Української революції (1917-1921) крізь призму національно-патріотичного виховання: біографії, тексти і контексти. *Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики* : зб. матеріалів ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. з історії освіти з міжнар. участю, (м. Київ, 13 трав. 2024 р.) / НАПН України, Від-ня філософії освіти, заг. та дошк. педагогіки, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Вінниця, 2024. С. 11-13. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741445/> (дата звернення: 27.02.2025).

7. Березівська Л.Д. Педагогічні біографічні дослідження у контексті реконструкції історичної пам'яті українського народу. *Історія та філософія освіти в незалежній Україні: виміри історичної пам'яті (український і зарубіжний дискурси)* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Київ, 30 трав. 2024 р.) / НАПН України та ін. Київ, 2024. С. 35-38. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742438/> (дата звернення: 27.02.2025).

8. Бех І.Д. Національна ідентичність: сутність та способи функціонування. *Зростаюча особистість у смислоциннісних обрисах незалежної України* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (м. Київ, 5 груд. 2024 р.). Івано-Франківськ: НАІР, 2024. С. 32-36.

9. Капелюшний В.П., Чубата М.В. Становлення фінансової системи Гетьманщини: стислий аналітичний огляд сучасних історико-правознавчих досліджень. *Science in the modern world: innovations and challenges* : The 1st International scientific and practical conference (September 27-29, 2024). Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2024. P. 547-556. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=29697.pdf> (дата звернення: 27.02.2025).

10. Кремень В.Г. Свідомість і війна: завдання освіти з формування світоглядної позиції українців. *Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика і практика* : матеріали ІV Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Київ, 10 жовт. 2024 р.) / НАПН України, Від-ня проф. освіти і освіти дорослих, Наук.-методич. центр вищ. та фахової передвищ. освіти. Київ, 2024. С. 7-12.

11. Курило В.С., Караман О.Л. Методологічні засади проблеми соціалізації особистості в умовах збройного насилля та інформаційної агресії (філософський рівень). *Тенденції розвитку педагогіки та освіти в умовах цифрових трансформацій (ByteEd-2024)* : матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Харків, 17-19 квіт. 2024 р.) / за заг. ред. І.В. Таможської ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2024. С. 199-205. URL:

<https://ekhnuir.karazin.ua/items/2b48d566-2c93-4c21-ac7f-894b4acfe355> (дата звернення: 27.02.2025).

12. Локшина О.І. Європейський дослідницький простір: інтеграційний поступ української науки. *Національна наука і освіта в умовах війни РФ проти України та сучасних цивілізаційних викликів* : матеріали V Всеукр. міжгалузевої наук.-практ. онлайн-конф., (м. Київ, 27 берез. – 2 квіт. 2024 р.). / упоряд.: Л.І. Ткаченко, В.М. Шульга / Ін-т обдар. дитини НАПН України. Київ, 2024. С. 757-762. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741129> (дата звернення: 27.02.2025).

13. Локшина О.І. Компетентнісно орієнтоване навчання як євроінтеграційний орієнтир освіти України. *Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи* : зб. тез IV Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., (м. Київ, 21 берез. 2024 р.). Київ: Освіта, 2024. С. 42-44. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740848> (дата звернення: 27.02.2025).

14. Локшина О.І. Проблема справедливості в європейському освітньому просторі: виклики для країн ЄС та України. *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі* : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (м. Київ, 07-08 листоп. 2023 р.) / за наук. ред. О. Топузова, О. Малихіна. Київ: Людмила, 2024. С. 255-256. URL: <http://surl.li/tzjob> (дата звернення: 27.02.2025).

15. Локшина О.І. Стратегічні орієнтири інтеграції на рівні шкільної освіти в Європі. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта: інтеграційні процеси в освіті у науковому дискурсі* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Київ, 30 трав. 2024 р.). Київ, 2024. С. 195-198. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-617-7990-72-6-2024-367>

16. Локшина О.І. Учителство в ЄС у контексті побудови Європейського освітнього простору. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Тернопіль, 10-11 жовт. 2024 р.). Тернопіль, 2024. С. 219-221. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744011> (дата звернення: 27.02.2025).

17. Сисоєва С.О. Освітні та виховні проблеми на пограниччі України: міждисциплінарність дослідження. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2024: інтеграційні процеси в освіті у науковому дискурсі* : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук. конф., (м. Київ, 30 трав. 2024 р.) / [за заг. ред. О.І. Локшиної] ; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ-Дрогобич, 2024. С. 319-321. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-617-7990-72-6-2024-367>

18. Сисоєва С.О. Освітні та виховні проблеми пограниччя України в контексті сучасних реалій: актуалізація дослідження. *Національна наука і освіта в умовах війни РФ проти України та сучасних цивілізаційних викликів* : матеріали V Всеукр. міжгалузевої наук.-практ. онлайн-конф., (м. Київ, 27 берез. – 2 квіт. 2024 р.) / упоряд.: Л.І. Ткаченко, В.М. Шульга ; Ін-т обдар. дитини НАПН України. Київ, 2024. С. 1102-1108.

19. Терещук Г.В. Проблема залучення до інноваційної діяльності здобувачів вищої педагогічної освіти в контексті забезпечення її якості. *Актуальні проблеми та перспективи технологічної і професійної освіти* :

матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., (м. Тернопіль, 25-26 квіт. 2024 р.) / Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль: ТНПУ, 2024. С. 246-250.

20. Tereshchuk G., Binytska O. Creativity and Innovation in advertising psychology higher education. *Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної освіти сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Тернопіль, 20-22 черв. 2024 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2024. С. 75-79.

Статті у виданнях, що входять до переліку фахових видань України (у т.ч. індексуються в наукометричних базах даних)

1. Бадер С.О., Починкова М.М., Курило В.С. Критичне мислення як засіб протидії впливу інфодемії в умовах російсько-української війни. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчен. Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка, Рада молодих вчених. Дрогобич: Гельветика, 2024. Вип. 76, т. 1. С. 208-214. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-1-32>

2. Бадер С.О., Починкова М.М., Курило В.С. Неформальна освіта як засіб формування критичного мислення громадян в умовах російсько-української війни. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчен. Дрогобич. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка / Дрогобич. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка, Рада молодих вчених. Дрогобич: Гельветика, 2024. Вип. 78, т. 1. С. 250-257. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-1-35>

3. Березівська Л.Д. Педагогічна біографіка доби Української революції (1917-1921) як підґрунтя і джерело національно-патріотичного виховання дітей і молоді. *Наук.-пед. студії*. 2024. Вип. 8. С. 11-28. DOI: <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2028-8-11-28>

4. Бех І. Національна солідарність у концептуально-настановних межах. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ, 2024. Вип. 28, кн. 1. С. 29-42.

5. Бутенко В.Г. Дизайн-освіта як культурологічна категорія: сутність, пріоритети та перспективи розвитку в Україні. 2024.

6. Дічек Н.П. Григорій Ващенко і наш час, або чи Актуальна українська історико-освітня спадщина в обставинах воєнного стану? *Проблеми підготовки сучасного вчителя* : зб. наук. пр. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Жовтий О.О., 2024. Вип. 1(29), С. 98-107. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2024/1/14.pdf (дата звернення: 27.02.2025).

7. Дічек Н.П. Науковий портрет ученого Олега Топузова. *Укр. психол. журн.* 2024. № 3. С. 6-27. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/issue/view/45> (дата звернення: 27.02.2025).

8. Долинська О.О., Біницька О.П., Гільберг Т.Г. Управління якістю: сучасні тенденції. *Економіка та сусп-во*. 2024. Вип. 65. С. 1-5.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4396/4326>
(дата звернення: 27.02.2025).

9. Долинська О.О., Гуцал Л.А, Гільберг Т.Г. Сільський туризм в Україні: сучасні тенденції та перспективи розвитку. *Економіка та сусп-во*. 2024. Вип. 64. С. 1-6.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4250/4175>
(дата звернення: 27.02.2025).

10. Долинська О.О., Шоробура І.М. Сучасний стан спортивно-оздоровчого туризму. *Наук. зап. Тернопіл. нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка*. Серія: Географія / Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль: [б. в.], 2024. № 1(56). 129-135. URL: <http://nzs.tnpu.edu.ua/article/view/305588> (дата звернення: 27.02.2025).

11. Долинська О.О., Шоробура І.М., Біницька О.П. Міжнародні договори та взаємовідносини у розвитку туризму. *Економіка та сусп-во*. 2024. Вип. 62. С. 1-10.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3905/3828>
(дата звернення: 27.02.2025).

12. Долинська О.О., Шоробура І.М., Гільберг Т.Г. Замковий туризм Тернопільської області: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка та сусп-во*. 2024. Вип. 63. С. 1-7.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4199/4128>
(дата звернення: 27.02.2025).

13. Долинська О.О., Шоробура І.М., Гільберг Т.Г. Туристичні шляхи, як засіб популяризації культурної спадщини. *Інфраструктура ринку*. 2024. Вип. 79. С. 244-247. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/79_2024/43.pdf (дата звернення: 27.02.2025).

14. Долинська О.О., Шоробура І.М., Гуцал Л.А. Роль туристично-інформаційних центрів для розвитку туризму в регіоні. *Інфраструктура ринку*. 2024. Вип. 79. С. 248-252. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/79_2024/44.pdf (дата звернення: 27.02.2025).

15. Капелюшний В.П. Депортації та переселенські рухи на західноукраїнських землях кінця 1930-х-1950-х років у науковому доробку Юрія Михайловича Сороки. *Часопис української історії*. 2024. Вип. 49. С. 30-44. URL: <https://chasopys.history.knu.ua/ukr/архів/випуск-49> (дата звернення: 27.02.2025).

16. Капелюшний В.П., Ананьїн О.В. Довіра до прикордонної інституції крізь призму масової свідомості місцевого населення на звільнених територіях Донбасу в 2014-2018 рр. *Етнічна історія народів Європи* : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: УНІСЕРВ, 2024. Вип. 74. С.228-236. URL:<http://ethnic.history.univ.kiev.ua/> (дата звернення: 27.02.2025).

17. Капелюшний В., Каліберда Ю. Жіноча Січ у визвольних змаганнях 1938-1939 рр. на Закарпатті: відоме і маловідоме. *Етнічна історія народів Європи* : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: УНІСЕРВ, 2024.

Вип. 74. С. 196-202. URL: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/> (дата звернення: 27.02.2025).

18. Капелюшний В.П., Конта Р.М. Літературна творчість Данила Мордовця: історіографічний дискурс. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчен. Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка, Рада молодих вчених. Дрогобич : Гельветика, 2024. Вип. 71, т. 2. С. 4-9. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48488/1/K_Komisarov_Y_Boryshpolets_ARHN_71_2_2024_FSM.pdf (дата звернення: 27.02.2025).

19. Капелюшний В., Сіренко Л. Регіональні особливості української вишивки: історіографічний огляд наукового доробку вітчизняних дослідників. *Етнічна історія народів Європи* : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : УНІСЕРВ, 2024. Вип. 73. С. 12-25. URL: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2024/73/articles/2.pdf> (дата звернення: 27.02.2025).

20. Кремень В.Г. Інститут вищої освіти: перша чверть століття. *Філософія освіти* : наук. часоп. / Ін-т вищ. освіти НАПН України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ : Медиа-клас, 2024. № 30(1). С. 8-19. URL: <file:///C:/Users/Svitlana/Downloads/812-Article%20Text-1325-1-10-20241112.pdf> (дата звернення: 27.02.2025).

21. Курило В.С., Караман О.Л. Безпека громадян в умовах збройного насилля та інформаційної агресії рф проти України. *Інновац. педагогіка*. 2024. Вип. 73. С. 243-249. DOI: <https://doi.org/10.32782/26636085/2024/73.46>

22. Курило В.С., Караман О.Л. Безпека громадянського суспільства та його роль у забезпеченні національної безпеки в умовах війни рф проти України. *Соц. педагогіка: теорія та практика*. 2024. № 3. С. 44-54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spttp_2024_3_7 (дата звернення: 28.02.2025).

23. Курило В.С., Караман О.Л. Безпека і розвиток особистості в умовах війни рф проти України. *Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Педагогічні науки* / Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Полтава: Гельветика, 2024. № 5(364). С. 129-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2024_5_19 (дата звернення: 28.02.2025).

24. Курило В.С., Караман О.Л. Національна безпека як суспільний феномен: сутність і структура. *Інновац. педагогіка*. 2024. Вип. 70, т. 1. С. 164-168. DOI: <https://doi.org/10.32782/26636085/2024/70.1.35>

25. Курило В.С., Караман О.Л., Степаненко В.І. Методологічна конструкція формування критичного мислення громадян як чинника безпеки в умовах збройного насилля та інформаційної агресії. *Актуальні питання гуманітар. наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчен. Дрогобич. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка / Дрогобич. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка, Рада молодих вчених. Дрогобич: Гельветика, 2024. Вип. 80, т. 2. С. 215-223. URL: https://www.arhn-journal.in.ua/archive/80_2024/part_2/34.pdf (дата звернення: 28.02.2025).

26. Курило В.С., Караман О.Л., Степаненко В.І. Механізми впливу інформаційної агресії на свідомість громадян: соціально-психологічний аспект. *Соц. педагогіка: теорія та практика*. 2024. № 2. С. 53-61. DOI: <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2024-2-53-61>

27. Курило В.С., Караман О.Л., Степаненко В.І. Особливості впливу інформаційної агресії на різні категорії населення. *Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка*. Педагогічні науки / Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Полтава: Гельветика, 2024. № 4(363). С. 108-116. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2024-4\(363\)-108-116](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2024-4(363)-108-116)

28. Курило В.С., Караман О.Л., Степаненко В.І. Розвиток критичного мислення як напрям роботи соціального педагога щодо подолання негативних трансформацій особистості в умовах війни. *Інновац. педагогіка*. 2024. № 72. С. 212-216. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/72.42>

29. Локшина О.І. Європейський освітній простір як інтеграційна перспектива української освіти. *Укр. пед. журн.* 2024. № 2. С. 6-12. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-2-6-19>

30. Сисоєва С.О. Педагогічна творчість. Розвиток художньо-творчої компетентності вчителя і учня. *Неперерв. проф. освіта: теорія і практика*. 2024. Вип. 80, № 3. С. 19-30. DOI: <https://doi.org/10.28925/2412-0774.2024.3.2>

31. Локшина О.І. Політика Європейського Союзу у галузі освіти і навчання: цілі, пріоритети, ініціативи. *Укр. пед. журн.* 2024. № 4. С. 5-17. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-5-17>

32. Сисоєва С.О. Педагогіка пограниччя в науково-освітньому дискурсі республіки Польща. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2024. Вип. 78, № 1. С. 88-98. URL: <http://npo.kubg.edu.ua/article/view/300511/292817>

33. Сисоєва С.О. Професіоналізація вчителя в умовах воєнного стану в Україні. *Неперерв. проф. освіта: теорія і практика*. 2024. Вип. 79, № 2. С. 7-17. DOI: <https://doi.org/10.28925/2412-0774.2024.2.1>

34. Сисоєва С.О. Феномен музичної творчості в контексті збереження здоров'я учнів в умовах воєнного стану. *Освітлогія*. 2024. № 13. С. 30-38. URL: <https://osvitologia.kubg.edu.ua/index.php/osvitologia/article/view/186/185> (дата звернення: 28.02.2025).

35. Сухомлинська О. Від гуманізму до неогуманізму, постгуманізму та трансгуманізму: педагогічне прочитання. *Філософія освіти* : наук. часоп. / Ін-т вищ. освіти НАПН України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ : Медіа-клас, 2024. Вип. 1. С. 75-89. DOI: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2024-30-1-5>.

36. Сухомлинська О.В., Сухомлинська Л.В. Педагогічні читання «Василь Сухомлинський у діалозі із сучасністю» (1993–2023) крізь призму сьогодення. *Зб. наук. пр. [Херсон. держ. ун-ту]*. Педагогічні науки / Херсон. держ. ун-т. Івано-Франківськ: Гельветика, 2024. Вип. 105. С. 14-19. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/issue/view/80/362> (дата звернення: 28.02.2025).

37. Топузов О. М., Дічек Н. П. Людина-планета на ім'я Станіслав Довгий (До ювілею академіка НАН та НАПН України Станіслава Олексійовича

Довгого). *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 1. С. 1–9. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/474> (дата звернення: 28.02.2025).

38. Шоробура І. М. Державно-громадське управління в закладах професійно-технічної освіти у контексті вивчення «Інноваційного менеджменту». *Пед. альманах* : зб. наук. пр. / Херсон. акад. неперерв. освіти. Херсон : [б. в.], 2024. Вип. 55. С. 205–212. URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/article/view/507/448> (дата звернення: 28.02.2025).

39. Шоробура І. М. Державно-громадське управління в сфері фахової передвищої освіти у контексті вивчення «Інноваційного менеджменту». *Педагогіка формування творчої особистості у вищ. і загальноосвіт. шк.* : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя : [б. в.], 2024. Вип. 92. С. 227–232. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2024/92/40.pdf> (дата звернення: 28.02.2025).

40. Долинська О. О., Шоробура І. М. Сучасний стан спортивно-оздоровчого туризму. *Наук. зап. Тернопіл. нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка*. Серія: Географія / Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль : [б. в.], 2024. № 1(56). 129–135. URL: <http://nzs.tnpu.edu.ua/article/view/305588> (дата звернення: 27.02.2025). (повтор позиції 10).

41. Шоробура І. М., Біницька О. П., Долинська О. О. Сучасні інформаційні технології в туризмі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищ. і загальноосвіт. шк.* : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя : [б. в.], 2024. Вип. 92. С. 233–236. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2024/92/41.pdf> (дата звернення: 28.02.2025).

42. Долинська О. О., Шоробура І. М., Гільберг Т. Г. Туристичні шляхи, як засіб популяризації культурної спадщини. *Інфраструктура ринку*. 2024. Вип. 79. С. 244–247. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/79_2024/43.pdf.

43. Congratulation on the 60th Anniversary of Academician Oleg Topuzov: Portrait of a Scholar. *Education: Modern Discourses*, 7, 153-155. https://emd.naps.gov.ua/index.php/Educ_Mod_discourse/article/view/153.

44. Hlushko, O., & Shparyk, O. (2024). Key Trends of European Integration Processes in the Education System of Ukraine. *Education: Modern Discourses*, 7, 141–151. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2024-7-14>.

45. Holovko, M., & Zasiakina, T. (2024). Challenges of War for Primary School Models of Formation and Implementation of the Academic-Oriented Learning Profiles in the New Ukrainian School. *Education: Modern Discourses*, 7, 34-46. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2024-7-04>.

46. Kovalova, O., Demchenko, O., & Drabyniuk, S. (2024). Heuristic Questions as a Means of Developing Students' Cognitive Interests. *Education: Modern Discourses*, 7, 56-65. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2024-7-06>.

47. Kremen, V. (2024). Pedagogical Science in the Development of Education in Ukraine in Times of War. *Education: Modern Discourses*, 7, 6-13. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2024-7-01>.

48. Lugovyi, V., Slyusarenko, O., & Talanova, Z. (2024). Tirana EHEA Ministerial Conference: a Posteriority Analysis of Gains & Losses. *Education: Modern Discourses*, 7, 67–79. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2024-7-07>.

49. Luchaninova, O., & Pylypchuk, Y. (2024). Israeli Experience in the Rehabilitation of Military Veterans for the Training System of Military Psychologists in Ukraine. *Education: Modern Discourses*, 7, 132–140. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2024-7-13>.

50. Nychkalo, N., & Gutor, L. (2024). Communication Aspects in Deontological Education of Medical Students in Ukraine: Traditional and Digital Learning Tools. *Education: Modern Discourses*, 7, 104–113. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2024-7-10>.

51. Prokhorenko, L., & Sokolova, H. (2024). Distance Learning in the Education of Persons with Special Needs: Problems and Their Solutions. *Education: Modern Discourses*, 7, 47-55. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2024-7-05>.

52. Sysoieva, S. (2024). Creativity and artificial intelligence: Human Priorities and Technological Possibilities of the Artificial Intelligence. *Education: Modern Discourses*, 7, 26-32. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2024-7-03>.

53. Topuzov, O., Bibik, N., Lokshyna, O., & Onopriienko, O. (2024). Challenges of War for Primary School Teachers in Ukraine: Survey Results. *Education: Modern Discourses*, 7, 14-25. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2024-7-02>.

Статті в інших наукових виданнях

1. Березівська Л. Д. Про наукову і науково-організаційну діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського за 2020–2024 рр. та перспективи її подальшого розвитку : за результатами наук. доп. на засід. Президії НАПН України, 19 верес. 2024 р. *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 2. С. 1–8 (розд. паг.). DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6211>

2. Лащик Я., Ничкало Н., Березівська Л. Передмова. *Освіта і педагогічна наука України і Польщі, 2005–2024* : бібліогр. покажч. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; упоряд.: Л. Пономаренко, Н. Кропачева, Т. Павленко ; наук. ред. Л. Березівська ; бібліогр. ред. Л. Пономаренко. Київ ; Варшава ; Вінниця, 2024. С. 5–19. Ім'я авт., назва і текст ст. парал. укр., пол. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=41595> (дата звернення: 03.03.2025).

3. Березівська Л. Д., Романова Г. М. Працюємо для перемоги: науково-практичні заходи Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського в рамках Всеукраїнського фестивалю науки – 2024. *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 1. С. 1–9 (розд. паг.). DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6136>

4. Березівська Л. Д., Романова Г. М., Пономаренко Л. О. Роль Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського в інформаційному забезпеченні освіти Незалежної України : наук. повідомл. про

заходи до 33-ї річниці Незалежності України. *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 2. С. 1–7 (розд. паг.). DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6210>

5. Бех І. Д. Науково-дослідна діяльність інституту проблем виховання НАПН України (2018-2023 рр.) : наук. доп. заг. зборам НАПН України, 5 квіт. 2024 р. *Вісн. НАПН України*. 2024, Т. 6, № 1. С. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6121>.

6. Бех І. Утвердження української національної та громадянської ідентичності : монографія / К. Журба, І. Бех, С. Бойко, В. Євтушок, ... В. Ясько ; за заг. ред. К. Журба, О. Рейпольська ; Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ : Компрінт, 2024. 232 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741358/1/Монографія%20Ідентичність.pdf> (дата звернення: 28.02.2025).

Із змісту: Передмова. С. 4–6 ; Національна спорідненість як вищий прояв національної ідентичності. С. 31–44.

7. Ільїн В. В. Від пам'яті до забуття: ціннісний підхід. *Політика пам'яті: «битва за минуле»* : зб. наук. пр. / ДУ «Ін-т всесвіт. історії НАН України». Київ, 2023. С. 73–84.

8. Ільїн В. В. Покликання інтелектуала. *Historia Locanis. Historia Globalis. Studies in Honor of Andrii Kudriachenko*. Київ : Фенікс, 2024. С. 7–21.

9. Ільїн В. В. Пам'ять про Другу світову війну в контексті дискурсу «забуття»: філософсько-методологічний аналіз. *Пам'ять про Другу світову війну: переможці та переможені* : зб. наук. пр. / ДУ «Ін-т всесвіт. історії НАН України». Київ, 2023. С. 50–60.

10. Капелюшний В. П. Депортації та переселенські рухи на західноукраїнських землях у науковому доробку Юрія Сороки. *Юрій Сорока: «Задумав – зроби»*. З історії життєдіяльності українського історика. Київ, Кам'янець-Подільський : Рута, 2024. С. 296–307.

11. Капелюшний В. П. Історіографічний огляд новітніх публікацій з проблеми Голодомору-геноциду українців 1932–1933 років: тенденції, особливості, діяльність наукових шкіл. *Непокарані геноциди – повторюються!* : наук. зб. матеріалів. Київ : Ліра-К, 2024. С. 85–93. URL: https://ecatalog.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=2082015 (дата звернення: 28.02.2025).

12. Кремень В. Г. До 33-річчя Незалежності України: з промови президента НАПН України на засіданні Президії НАПН України, присвяченому 33-й річниці Незалежності України, 22 серпня 2024 р. *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 2. С. 1–2. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6208>

13. Кремень В. Г. Модернізація мережі, укрупнення закладів вищої освіти – ключове завдання стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки: За матеріалами виступу на круглому столі «Стратегія розвитку вищої освіти України в умовах надзвичайних ситуацій та криз воєнного стану. Розбудова мережі закладів вищої освіти України», 23 вересня 2024 р. *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 2. С. 1–4. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6212>

14. Кремень В. Г. Про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2023 році та завдання на 2024 рік: наукова доповідь загальним зборам НАПН України 5 квітня 2024 р. *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 1. С. 1–16. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6107>

15. Кремень В. Г., Луговий В. І., Топузов О. М., Регейло І. Ю. Про виконання у 2024 р. плану Національної академії педагогічних наук України щодо відкритої науки: за результатами наукової доповіді на засіданні Президії НАПН України, 19 грудня 2024 р. *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 2. С. 1–12. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6241>

16. Кремень В. Г., Луговий В. І., Топузов О. М., Регейло І. Ю. Про виконання у 2023 р. програми спільної діяльності Національної академії медичних наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2023-2025 рр.: за результатами наукової доповіді на засіданні Президії НАПН України 25 січня 2024 р. *Вісн. НАПН України*, 2024. Т. 6, № 1. С. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6101>

17. Кремень В. Г., Луговий В. І., Топузов О. М., Регейло І. Ю. Про виконання у 2024 р. програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2024-2026 рр.: За результатами наукової доповіді на засіданні Президії НАПН України, 19 листопада 2024 р. *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 2. С. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6219>

18. Кремень В. Г. Спирін О. М. Роль Національної академії педагогічних наук України в цифровій трансформації освіти і науки. *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 2. С. 1–10. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6228>

19. Сисоєва С., Канішевська Л., Рейпольська О. Виховання дітей та молоді в цифровому просторі: практико-орієнтована концепція НАПН України. *Освіта для цифрової трансформації суспільства* : монографія : у 2 т. / за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ, 2024. Т. 1. С. 131–153. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742488/1/Монографія_т1_ел.pdf (дата звернення: 28.02.2025).

Статті у періодичних виданнях України (ЗМІ)

1. Березівська Л. Вітальна промова : промова на уроч. позачерг. розшир. засід. вченої ради ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського до 33-ї річниці Незалежності України, 22 серп. 2024 р. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України* : офіц. вебпортал. Київ, 2024. URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2024/08/Berezivska_L.D.Welcome_speech-22.08.2024.pdf (дата звернення: 17.10.2024).

2. Березівська Л. ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського в інформаційному забезпеченні освіти незалежної держави. *Освіта і сусп-во*. 2024. Груд. (№ 12). С. 10–11. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743997/> (дата звернення: 27.02.2025).

3. Березівська Л. Чому є важливою педагогічна біографіка : про ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. з історії освіти з міжнар. участю «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики», 13 трав. 2024 р., Київ. *Освіта і сусп-во*. 2024. Трав. (№ 5). С. 4. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/741227/> (дата звернення: 17.10.2024).
4. Березівська Л., Серета Х. ІХ Всеукраїнська науково-практична конференція з історії освіти з міжнародною участю «Педагогічна біографіка про національно-патріотичне виховання дітей і молоді: ідеї, концепції, практики», 13 трав. 2024 р., Київ. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України* : офіц. вебпортал. Київ, 2024. URL: <https://dnrb.gov.ua/ua/?events=39407> (дата звернення: 27.02.2025).
5. Дічек Н. Про феномен історичної пам'яті та його значущість. *Освіта і сусп-во*. 2024. Черв. (№ 6). С. 6. URL: <https://naps.gov.ua/ua/press/ois/3353/> (дата звернення: 27.02.2025).
6. Мельниченко В. Ю. Дві маловідомі історії з життя Тараса Шевченка. *Слово Просвіти*. 2024. 12–18 верес. (№ 36). С. 14.
7. Мельниченко В. Ю. Дев'ять нових прізвищ до «Шевченківської енциклопедії». *Слово Просвіти*. 2024. 23–29 трав. (№ 20). С. 12–13.
8. Мельниченко В. Ю. Живописна «Катерина» – втілення Шевченкових поетичних дум. *Слово Просвіти*. 2024. 8–14 лют. (№ 5). С. 12–13.
9. Мельниченко В. Ю. Історичний феномен книги Леоніда Кучми «Україна – не Росія». *Укр. літ. газ.* 2024. Верес. (№ 9).
10. Мельниченко В. Ю. Лесь Танюк: «Відступати нікуди. Позаду – Україна. Україна з Тарасом Шевченком». *Слово Просвіти*. 2024. 11–17 квіт. (№ 14). С. 12–13.
11. Мельниченко В. Ю. Михайло Грушевський: «Москва впаде, Україна встане...» *Укр. літ. газ.* 2024. Листоп. (№ 11).
12. Мельниченко В. Ю. Музичні силуети в Щоденнику Тараса Шевченка. *Слово Просвіти*. 2024. 14–20 листоп. (№ 45). С. 13.
13. Мельниченко В. Ю. Нове прочитання Заповіту Тараса Шевченка : до 210-ї річниці з дня народження Кобзаря. *Світогляд*. 2024. № 2. С. 12–19. URL: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitogliad/svit-2024-19-2/svit-2-2024-melnichenko-06.pdf> (дата звернення: 03.03.2025).
14. Мельниченко В. Ю. Петро Перебийніс: «Мовчки стою на суді перед рядком Заповіту». *Укр. літ. газ.* 2024. Лип. (№ 7). С. 5–6.
15. Мельниченко В. Ю. Розмова з Тарасом Шевченком. *Слово Просвіти*. 2024. 7–13 берез. (№ 9). С. 12–13.
16. Мельниченко В. Ю. Розмова з Тарасом Шевченком. Автобіографія: кріпосний період. *Слово Просвіти*. 2024. 15–21 серп. (№ 32). С. 12–13.
17. Мельниченко В. Ю. Розмова з Тарасом Шевченком. Про дружбу, гроші, борги та «чарівне сімейство мадам Гільде». *Слово Просвіти*. 2024. 27 черв. – 3 лип. (№ 25). С. 12.

18. Мельниченко В. Ю. Розмова з Тарасом Шевченком. Про зворушливість і ніжність. *Освіта і сусп-во*. 2024. Квіт. (№ 4). С. 19–20. URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/3489/ (дата звернення: 03.03.2025).
19. Мельниченко В. Ю. Розмова з Тарасом Шевченком. Про історію з мерзотниками. *Слово Просвіти*. 2024. 6–19 черв. (№ 22–23). С. 11–12.
20. Мельниченко В. Ю. Розмова з Тарасом Шевченком. Про Михайла та Марію Максимовичів. *Слово Просвіти*. 2024. 5–11 груд. (№ 48). С. 12–13.
21. Мельниченко В. Ю. Розмова з Тарасом Шевченком. Про самотіну. *Освіта і сусп-во*. 2024. Трав. (№ 5). С. 19–20. URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/3495/ (дата звернення: 03.03.2025).
22. Мельниченко В. Ю. Розмова з Тарасом Шевченком (про книги, які, «читаю, оживаю...»). *Слово Просвіти*. 2024. 25 квіт. – 1 трав. (№ 16). С. 12–13.
23. Мельниченко В. Ю. Створення нової біографії Тараса Шевченка має стати національною ідеєю в шевченкознавстві. Доповідь на Десятих Міжнародних Шевченківських читаннях «Наукові здобутки» у вивченні біографії Тараса Шевченка». *Слово Просвіти*. 2024. 24–30 жовт. (№ 42). С. 12–13.
24. Мельниченко В. Ю. Тарас Шевченко: «Журнал став для мене необхідним, як стражденному лікар». *Слово Просвіти*. 2024. 18–31 лип. (№ 28–29). С. 12–13.
25. Мельниченко В. Ю. Тарас Шевченко: «Свою Україну любіть, любіть її...» (П'ять історичних мініатюр). *Укр. літ. газ.* 2024. Лют. (№ 2).
26. Мельниченко В. Ю. Тарас Шевченко: «Я на останній ноті проснувся...». *Слово Просвіти*. 2024. 14–27 берез. (№ 10–11). С. 12.
27. Мельниченко В. Ю. Тарас Шевченко: «Я, розмовляючи з вами, святкую 25 лютого...». *Укр. літ. газ.* 2024. Трав. (№ 5). URL: <https://litgazeta.com.ua/articles/volodymyr-melnychenko-taras-shevchenko-ia-rozmovliaiuchy-z-vamy-sviatkuiu-25-liutoho/> (дата звернення: 03.03.2025).
28. Мельниченко В. Ю. Тарас Шевченко: «Я щасливий, маючи такого друга». (До 180-річчя знайомства поета з Михайлом Щепкіним і написання віршів «Чигрине, Чигрине...» та «Заворожи мені, волхве...», присвячених артистові). *Світгляд*. 2024. № 3. С. 30–35. URL: <https://www.old.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=11547> (дата звернення: 03.03.2025).
29. Мельниченко В. Ю. Тема благословення в поезії Тараса Шевченка. *Слово Просвіти*. 2024. 9–15 трав. (№ 18). С. 12.
30. Мельниченко В. Ю. Три прижиттєвих портрети Тараса Шевченка (в історичних мініатюрах) *Слово Просвіти*. 2024. 26–31 груд. (№ 51). С. 9.
31. Мельниченко В. Ю. Чи сповнено Заповіт Тараса Шевченка? *Слово Просвіти*. 2024. 11–17 січ. (№ 1). С. 12–13.
32. Мельниченко В. Ю. Як Тарас Шевченко не «схаменувся» на засторогу Миколи Маркевича. *Слово Просвіти*. 2024. 25–31 січ. (№ 3). С. 11.

33. Мельниченко В. Ю. «Встаю, щоб знов послухати Шевченків Заповіт» : до 95-річниці з дня народження поета Дмитра Павличка. *Слово Просвіти*. 2024. 26 верес. – 2 жовт. (№ 38). С. 12–13.

34. Сисоєва С. О. Збігнєв Крушевський: вчений, політик, громадський діяч. *Освіта і сусп-во*. 2024. Квіт. (№ 4). С. 8–9. URL: https://naps.gov.ua/uploads/files/press/ois/2024/ois4_2024.pdf (дата звернення: 03.03.2025).

35. Сисоєва С. О. Професіоналізація вчителя в умовах воєнного стану. *Освіта і сусп-во*. 2024. Черв. (№ 6). С. 15–16. URL: https://naps.gov.ua/uploads/files/press/ois/2024/ois6_2024.pdf (дата звернення: 03.03.2025).

36. Сисоєва С. О. Тадеуш Левовицький у науково-педагогічній сфері України. *Освіта і сусп-во*. 2024. Верес.-жовт. (№ 9/10). С. 30–31. URL: https://naps.gov.ua/uploads/files/press/ois/2024/ois9-10_2024.pdf (дата звернення: 03.03.2025).

Публікації у виданнях, що індексуються у Scopus/WoS

1. Ільїн В. Перспективи візуальної культури в сучасній освіті. *Філософія і культура в антропологічних вимірах сучасності* : матеріали XII Міжнар. наук. конф., (16 листоп. 2023 р.) / Антропологічні виміри філософських досліджень. Київ, 2024. С. 1–4. URL: <http://conf-ampr.diit.edu.ua/AMPRX12/schedConf/presentations> (дата звернення: 03.03.2025). (*Web of Science*).

2. Application of chatbots for enhancing communication skills of IT specialists / S. V. Symonenko, N. V. Zaitseva, V. V. Osadchyi, K. P. Osadcha, V. S. Kruglyk, ... S. O. Sysoieva. *Journal of Physics: Conference Series. XVI International Conference on Mathematics, Science and Technology Education (Icon-MaSTEd 2024) (15–17 May 2024 Kryvyi Rih, Ukraine)*. 2024. Vol. 2871, No 1. P. 1–15. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/2871/1/012026/pdf> (last access: 03.03.2025).

3. Boyko A. Organisation of the open educational environment: advantages and risks. *Cognition and Metacognition in Learning Activities and Upbringing of Youth*. *Youth Voice Journal*. 2024. Vol. 4. URL: <https://www.rj4allpublications.com/yvj/> (last access: 03.03.2025).

4. Contemporary education: globalization and transformation process under the influence of artificial intelligence / Ya. Tsekhmister, T. Konovalova, B. Tsekhmister, T. Pushkarova, ... S. Nahorniak. *International Journal of Evaluation and Research in Education*. 2024. Vol. 13, iss. 5. P. 3443–3455. DOI: <http://doi.org/10.11591/ijere.v13i5.29016> (*Scopus, Q2*).

5. Dichek N., Kravchenko O. Social and psychological assistance to children under martial law. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13, iss. 74. P. 361–372. URL: <https://amazoniainvestiga.info/check/74/30-361-372.pdf> (last access: 03.03.2025). (*Web of Science*).

6. Digital education hubs in medical higher education: Ukraine and the EU perspectives / H. Budko, T. Ivakhniuk, ... Ya. Tsekhmister. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 12 iss. 63. P. 233–242. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.63.03.22> (*Web of Science*).

7. Enhancing digital and professional competences via implementation of virtual laboratories for future physical therapists and rehabilitologist. *CTE 2021 : Proceedings of the 9th Workshop on Cloud Technologies in Education (CTE 2021)*, Kryvyi Rih, 17 December, 2021 / H. I. Falfushynska, B. B. Buyak, G. M. Torbin, G. V. Tereshchuk, M. M. Kasianchuk. ... M. Karpiński ; eds. A. E. Kiv, S. O. Semerikov, M. P. Shyshkina. Kryvyi Rih : Ceur-WS.org, Vol. 3085. P. 355-364. URL: <http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-85124887287&partnerID=MN8TOARS> (*Scopus*).

8. Enhanced osteointegration and osteogenesis of osteoblast cells by laser-induced surface modification of Ti implants / I Gnilitskyi, L. Dolgov, A. Tamm, V. Polewczyk, M. Pogorielov. ... Ya. Tsekhmister. *Nanomedicine: Nanotechnology, Biology, and Medicine*. 2024. Vol. 62. Article No: 102785. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.nano.2024.102785> (*Scopus/Web of Science, Q1*).

9. Golovatska I., Tereshchuk G. The use of digital technologies to prepare future translators for the modern requirements of the linguistic services market. *Journal of Educational Technology Development and Exchange*. 2024. Vol. 17, iss. 1. P. 175–187. DOI: <https://doi.org/10.18785/jetde.1701.10> (*Scopus*).

10. Informatization and digitization of the educational process in higher education: main directions, challenges of the time / Y. Sikora, O. Skorobahatska. ... Ya. Tsekhmister. *Eduweb-Revista de Tecnologia de Informacion y Comunicacion en Educacion*. 2024. Vol. 17, iss. 2. P. 244–256. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/> (*Web of Science*).

11. Innovative approaches to social work with different categories of the population in conditions of external challenges / V. Kurylo, O. Karaman, Y. Yurkiv, N. Krasnova. ... N. Shabaieva. *Scientific Herald of Uzhhorod University. Series Physics*. 2024. Iss. 56. P. 1079–1087. DOI: <https://doi.org/10.54919/physics/56.2024.107ho9> (*Scopus*).

12. Kremen V. H., Ilin V. V. Vasyl Sukhomlynskyi`s Philosophy of Education: Human-Centred Dimension. *Antropological Measurements of Philosophical Research*. 2024. Vol. 25. S. 5–14. DOI: <https://doi.org/10.15802/ampr.v0i25.307546> (*Web of Science*).

13. Legal basis and main technologies of socio-psychological work with vulnerable categories of the population in the community / V. Kurylo, O. Karaman, Y. Yurkiv, V. Stepanenko, ... L. Kharchenko. *Social and Legal Studios*. 2024. Vol. 7, iss. 1. P. 46–55 DOI: <https://doi.org/10.32518/sals1.2024.46> (*Scopus*).

14. Mozolev O. M., Shorobura I. M. Scientific research in the field of tourism at the Khmelnytsky humanitarian and pedagogical academy. *Journal of Education, Health and Sport*. 2023. Vol. 13, iss. 2. P. 399–408.

15. Prospects for overcoming academic dishonesty in Ukraine in order to eliminate corruption and shadow schemes / O. Karaman, V. Kurylo, Y. Yurkiv,

V. Stepanenko, ... V. Stepanenko. *Scientific Herald of Uzhhorod University. Series Physics*. 2024. Iss. 55. P. 1018–1028. DOI: <https://doi.org/10.54919/physics/55.2024.101hf8> (*Scopus*).

16. Tsekhmister Ya. Medical informatics and biophysics in medical universities of European countries: A systematic review and meta-analysis. *Electronic Journal of General Medicine*. 2024. Vol. 21, iss. 2. Article No: em570. P. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.29333/ejgm/14197> (*Scopus/Web of Science, Q2*).

17. Tsekhmister Ya. War, education and development: a pedagogical response to the challenges of modernity. *Academia*. 2024. Vol. 35/36. P. 3–8. DOI: <https://doi.org/10.26220/aca.4999> (*Scopus, Q3*).

18. Tsekhmister Ya., Konovalova T., Tsekhmister B. Utilizing predictive analytics to identify at-risk students in digitalized medical education: a motivational perspective. *Academia*. 2024. Vol. 37. P. 3–24. DOI: <https://doi.org/10.26220/aca.5051> (*Scopus, Q3*).

19. Shorobura I. M. Issues of state and public administration at the regional level in the context of the subject «Innovation management». *Journal of Education, Health and Sport*. 2024. Vol. 53. P. 215–226

20. Shorobura I. M., Hutsal L. A. Excursionism: kamianets-podilskyi as an object of tourist interest. *Journal of Education, Health and Sport*. 2024. Vol. 52. P. 278–286.

Електронні ресурси

1. Березівська Л. Історія освіти України в структурі педагогічних досліджень : презентація до лекції на ІХ Міжнар. Грінченків. наук. шк. для магістрантів, аспірантів, докторантів та молодих вчених у галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка», 18 листоп. 2024 р., Київ. *Електронна бібліотека НАПН України*. Київ, 2024. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743212/> (дата звернення: 05.03.2025).

2. Березівська Л. Роль Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського в інформаційному забезпеченні освіти в умовах євроінтеграції України : відеодоп. з презентацією на Міжнар. наук. конф. «Бібліотека. Наука. Комунікація. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір», 9 жовт. 2024 р., Київ, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. *Електронна бібліотека НАПН України*. Київ, 2024. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742758/> (дата звернення: 05.03.2025).

Авторські свідоцтва

1. Сисоєва С. О., Вайнола Р. Х., Михайліченко М. В. № 128576 ; опубл. 29.07.2024, Бюл. № 83 від 30.09. 2024. Міждисциплінарний тезаурус дослідження освітніх та виховних проблем на пограниччі України : наук. вид. Київ : ЦП Компринт, 2024. 63 с. URL: https://iprop-ua.com/cr/8q68qbu4/#google_vignette (дата звернення: 05.03.2025).

2. Tsekhmister Ya. U. S. Patent № 23973728. Utilizing predictive analytics to identify at-risk students in digitalized medical education. San Jose, California : Scireg C Corporation, 2024.

XV.2. ВІДДІЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Наукова продукція Монографії

1. Васютинський В. Психологічні координати українського світу : монографія / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ : Талком, 2024. 178 с. URL: https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/monografiya2024_1.pdf (дата звернення: 18.02.2025).

2. Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді : монографія / за заг. ред. В. Г. Кременя ; [В. Г. Панок, С. Д. Максименко, М. М. Слюсаревський, ... Л. І. Ярмола] ; НАПН України. Київ, 2024. 188 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743861/> (дата звернення: 18.02.2025).

3. Особистісні стратегії життєдіяльності в умовах невизначеності середовища : монографія / за ред. Ю. М. Швалба ; [Ю. М. Швалб, Л. А. Варава, О. Л. Вернік, ... О. В. Павленко] ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 274 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742906/> (дата звернення: 18.02.2025).

4. Проєктування віртуального освітнього простору розвитку суб'єктності дорослих в умовах післявоєнного відновлення України : монографія / за ред. М. Л. Смульсон ; [М. Л. Смульсон, П. П. Дітюк, М. М. Назар, Д. С. Мещеряков, ... Д. Ю. Старков] ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ, 2024. 217 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742738> (дата звернення: 18.02.2025).

5. Профілактика девіацій розвитку особистості у складних життєвих обставинах : монографія / за ред. Н. Ю. Максимової ; [Н. Ю. Максимова, А. М. Грись, М. М. Павлюк, ... Д. Ю. Старков] ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 250 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742767> (дата звернення: 18.02.2025).

6. Психологічні механізми економічної соціалізації молоді в умовах трансформації суспільства : монографія / за ред. Н. Дембицької, О. Лавренко ; [Н. Дембицька, І. Зубіашвілі, О. Лавренко, ... Т. Мельничук] ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 209 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743279/> (дата звернення: 18.02.2025).

7. Слюсаревський М. Громадська думка і горизонти освіти / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ : Талком, 2024. 352 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/SlusarevskyNon2024.pdf> (дата звернення: 18.02.2025).

8. Сучасна українська молодь: регіональні особливості ідентифікації: монографія / за наук. ред. І. В. Остапенко ; [І. В. Остапенко, І. В. Жадан, О. М. Скар, ... С. І. Позняк] ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2025. 124 с. URL: <https://fb119580-ec2e-486e-9f42->

f5558b7bc0ac.filesusr.com/ugd/7c05ac_b6a295255b1b437f9016054efa7a2de9.pdf
(дата звернення: 18.02.2025).

9. Технології забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах війни та післявоєнного відновлення : монографія / за ред. Л. М. Карамушки ; [Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, ... К. В. Терещенко] ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : Ін-т психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 288 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741857/> (дата звернення: 18.02.2025).

10. Титаренко Т. М. Моє майбутнє залежить від мене: практики здорового сьогодення у воєнних і повоєнних умовах : монографія / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. 130 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740719> (дата звернення: 18.02.2025).

11. Функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності : монографія / за ред. В. О. Моляко ; [В. О. Моляко, Ю. А. Гулько, ... Н. А. Ваганова] ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ : Ін-т соц. та політ. психології НАПН України, 2024. 204 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742710> (дата звернення: 18.02.2025).

Розділи монографії

1. Вознесенська О., Фількіна Т. Медіаторність ветеранів війни в умовах цифрової трансформації суспільства. *Освіта для цифрової трансформації суспільства = Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa = Education for digital transformation of society* : монографія : у 2 т. / за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ : ТОВ Юрка Любченка, 2024. Т. 1. С. 354–364. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742488/> (дата звернення: 18.02.2025).

2. Tsymbala O., Voznesenska O. Praca arteterapeutyczna z dziećmi w warunkach wojny. *Pomoc dzieciom ukraińskim w czasie wojny* / [red. M. Kolankiewicz, V. Korniat]. Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2024. S. 99–112. URL: <https://www.wuw.pl/product-eng-19885-Pomoc-dzieciom-ukraińskim-w-czasie-wojny.html>

3. Using Digital Technologies to Form a Sense of Ownership of Early Career Researchers in the Scientific Community. *Digital Technologies in Education. Studies in Systems, Decision and Control* / I. Hubeladze et. al. ; eds. R. Shchokin, A. Iatsyshyn, V. Kovach, A. Zaporozhets. Springer, Cham, 2024. Vol. 529. P. 145–163. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-57422-1_11 (Scopus).

Препринти

1. Біла книга «Відновлення освітнього процесу на деокупованих територіях». Аналітичний звіт за підсумками дослідження стану освіти на тимчасово окупованих територіях / Р. Грищук, М. Красненко, Я. Мозгова, М. Куляша, І. Губеладзе, ... В. Васютинський. Київ, 2024. 156 с. URL: <https://osvitoria.media/news/yak-vidnovlyuvaty-osvitu-na-deokupovanyh-terytoriyah-nove-doslidzhennya/> ;

<https://analytics.kittysoloma.org/pdf/Біла%20книга.pdf> (дата звернення: 18.02.2025).

2. *Спільнотна ідентичність під впливом війни: джерело конфліктів чи умова консолідації* : наук.-аналіт. доп. / за наук. ред. І. Губеладзе ; [В. Васютинський, В. Вінков, І. Губеладзе, В. Діброва, Л. Коробка, С. Кравчук, ... О. Стрільчук]. Київ, 2024. 90 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/hub-nad24-prosp.pdf> (дата звернення: 18.02.2025).

Збірники наукових праць

1. *Виміри особистісних трансформацій в умовах війни і повоєнного відновлення* : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Чернівці, 11 жовт. 2024 р.) / Т. М. Титаренко (голов. ред.) та ін. ; Чернівець. нац. ун-т імені Юрія Федьковича, Чернівці : Чернівець. нац. ун-т імені Юрія Федьковича, 2024. 100 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/10985>, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743890> (дата звернення: 18.02.2025).

2. *Відновлення країни й згуртованість суспільства: виклики, проблеми, перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (10–11 жовт. 2024 р.) / упоряд. В. М. Духневич ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ : ІСПП НАПН України, 2024. 136 с. URL: https://psy-lpr.at.ua/Materials/2024/2024-kruglij_stil.pdf (дата звернення: 18.02.2025).

3. *Дослідження соціально-психологічного стану населення України в умовах війни: виклики для фахової спільноти* : матеріали круглого столу (м. Київ, 20 черв. 2024 р.) / за наук. ред. М. М. Слюсаревського, С. Л. Чуніхіної ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ : Талком, 2024. 45 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742486/1/Матеріали%2020.06.2024-ост.pdf> (дата звернення: 18.02.2025).

4. *Проблеми політичної психології* : зб. наук. пр. Вип. 15 (29) / ред. рада М. М. Слюсаревський та ін.; редкол.: О. В. Полунін та ін. ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2024. 194 с. URL: <https://politpsy.org/index.php/porp/issue/view/17> (дата звернення: 18.02.2025).

5. *Проблеми політичної психології* : зб. наук. пр. Вип. 16 (30) / ред. рада М. М. Слюсаревський та ін. ; редкол.: О. В. Полунін та ін. ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2024. 387 с. URL: <https://politpsy.org/index.php/porp/issue/view/18/PPP%7C%7C2024%7C%7C16%2830%29> (дата звернення: 18.02.2025).

6. *Проблеми розвитку ідентичності особистості в освітньому просторі* : матеріали III круглого столу 15 жовтня 2024 року : збірник матеріалів / за ред. О. П. Соснюка, І. В. Остапенко. Київ : Міленіум, ВЦ Просвіта, 2024. 123 с. URL: https://fb119580-ec2e-486e-9f42-f5558b7bc0ac.filesusr.com/ugd/7c05ac_c6b58b16809d407cb461a73871d15d71.pdf (дата звернення: 18.02.2025).

7. *Простір арттерапії: єднання у творчій співдії* : матеріали XXI Міжнар. міждисциплінар. наук.-практ. конф., (м. Львів, 15–17 берез. 2024 р.) / за наук. ред. О. Вознесенської, В. Волошиної, М. Перун, Л. Подкоритової. Львів, 2024.

140 с. URL: <https://ispp.org.ua/2024/03/14/materiali-xxi-mizhnarodnoii-mizhdisciplinarnoi-naukovo-praktichnoi-konferenciii-prostir-artterapii-yednannya-u-tvorchij-spivdiii-15-03-2024-17-03-2024/> (дата звернення: 18.02.2025).

8. *Професійна підготовка психологів в Україні: стратегічні завдання* : матеріали Всеукр. круглого столу 23 квіт. 2024 р. : зб. матеріалів / за ред. В. Г. Панка ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ : УНМЦ практи. психології і соц. роботи, 2024. 114 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740762> (дата звернення: 18.02.2025).

9. *Психологічні перспективи*. Вип. 43 / голов. ред. Н. Коструба ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Луцьк : СХУ ім. Лесі Українки. 2024. 224 с. URL: <https://psychoprospects.vnu.edu.ua/index.php/psychoprospects/issue/view/32/74/> (дата звернення: 18.02.2025).

10. *Психологічні перспективи*. Вип. 44 / голов. ред. Н. Коструба ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Луцьк : СХУ ім. Лесі Українки. 2024. 193 с. URL: <https://psychoprospects.vnu.edu.ua/index.php/psychoprospects/issue/view/33/76> (дата звернення: 18.02.2025).

11. *Психологічні та правові питання консолідації суспільства в умовах загроз національній безпеці* : матеріали фахової дискусії 06.06.2024 р. / упоряд. В. М. Духневич ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ : ІСПП НАПН України, 2024. 56 с. URL: <https://psy-lpr.at.ua/Materials/2024/2024-fd.pdf> (дата звернення: 18.02.2025).

12. *Соціально-психологічні особливості професійної діяльності спеціалістів соціальної сфери: психологічна просвіта в умовах війни* : матеріали Х Ювілейної Всеукр. наук.-практик. конф. з міжнар. участю / упоряд. О. Т. Плетка. Київ, 2024. 107 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/zbirnyk.23-25.05.2024.pdf> (дата звернення: 18.02.2025).

13. *Українська сім'я в міжкультурних та трансдисциплінарних вимірах сучасності* : зб. наук. пр. наук.-практик. конф. (10–11 квіт. 2024 р.) / за наук. ред. Г. М. Бевз, Л. Г. Бобрової, Г. Б. Бондаренко, В. І. Юрченко ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України, Ін-т мистецтвознав., фольклорист. та етнол. ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2024. 88 с. URL: http://www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-_Випуск_30 (дата звернення: 18.02.2025).

14. *Mental Health: Global Challenges Journal* / Editor-in-Chief Viktor Vus. 2024. Vol. 7 No. 1. URL: <https://mhgcj.org/index.php/MHGCJ/issue/view/17> (Scopus).

15. *Scientific Studios on Social and Political Psychology*. (Наукові студії із соціальної та політичної психології) / Publisher: Institute for Social and Political Psychology of NAES of Ukraine ; Editor-in-Chief Viktor Vus. 2024. Vol. 30, No. 1. URL: <https://sppstudios.com.ua/uk/journals/vol-30-no-1> (дата звернення: 18.02.2025).

Виробничо-практична продукція

Методичні посібники

1. Засоби профілактики девіацій розвитку особистості у період післявоєнного відновлення країни : метод. посіб. / за ред. Н. Ю. Максимової ; [Н. Ю. Максимова, А. М. Грись, ... Д. Ю. Старков] ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 113 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742776> (дата звернення: 18.02.2025).

2. Психолого-педагогічне вивчення розвитку дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсному центрі та в закладі освіти (методичні питання) : метод. посіб. / авт. кол.: Т. В. Жук, Т. Д. Ілляшенко, Т. Д. Каменчук, А. Г. Обухівська, ... Г. В. Якимчук ; за ред. А. Г. Обухівської, Т. Д. Ілляшенко. Київ : Укр. наук.-метод. центр практ. психології і соц. роботи, 2024. 87 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743726> (дата звернення: 18.02.2025).

Практичні посібники

1. Забезпечення психофізіологічної стійкості різних верств населення України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення : практ. посіб. / О. М. Кокун, Л. М. Бахмутова, ... Т. В. Кружева ; за ред. О. М. Кокуна ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України Київ : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 110 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/742066> (дата звернення: 18.02.2025).

2. Психологічна безпека освітнього середовища: методи, технології, шляхи формування / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. П. Гопкало, І. О. Корнієнко, ... М. В. Саврасов ; за наук. ред. Н. В. Лунченко ; НАПН України, Укр. наук.- метод. центр практ. психол. і соц. роботи. Київ : УНМЦ практ. психології і соц. роботи, 2024. 134 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743724/1//Практичний%20посібник_Психологічна%20безпека%20освітнього%20середовища%20методи%20технології%20шляхи_2024.pdf (дата звернення: 18.02.2025).

3. Психологічний супровід відновлення освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти (з досвіду роботи) : практ. посіб. / авт. кол.: В. В. Рибалка, І. В. Марухина, ... Д. Д. Романовська ; за наук. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практ. психології і соц. роботи, 2024. 225 с. URL : https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744341/1/Psy_suprovid_vidnovlennia_osvit_protseu_ZZSO_dosvid_2024.pdf (дата звернення: 18.02.2025).

4. Психологічні технології сприяння позитивному психічному здоров'ю різних верств населення України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення : практ. посіб. / за ред. Л. З. Сердюк ; [Л. З. Сердюк, І. В. Данилюк, О. А. Чиханцова, ... В. В. Турбан] ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 168 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742839/> (дата звернення: 18.02.2025).

5. Психофізіологічне забезпечення життєстійкості фахівців соціономічних професій в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення : практич. посіб. / за ред. О. М. Кокуна ; [О. М. Кокун, О. М. Корніяка, ... Г. В. Гуменюк] ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 203 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/742487> (дата звернення: 18.02.2025).

6. Регіональні особливості ідентифікації молоді у воєнний час і державна освітня політика : практич. посіб. / за наук. ред. І. В. Остапенко ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2024. 172 с. URL: https://fb119580-ec2e-486e-9f42-f5558b7bc0ac.filesusr.com/ugd/7c05ac_10ff94d02bc54418b8e926a6d34f27b4.pdf (дата звернення: 18.02.2025).

7. Сім'я як носій громадської думки щодо розвитку освіти у поствоєнному суспільстві : практич. посіб. / за ред. Г. М. Бевз, Л. Г. Бобрової ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2024. 182 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/bevz1.pdf> (дата звернення: 18.02.2025).

Методичні рекомендації

1. Зубіашвілі І. К., Лавренко О. В., Мельничук Т. І. Соціально-психологічне забезпечення розвитку економічної культури молоді в період післявоєнного відновлення країни : метод. рек. / ред. О. В. Лавренко ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 125 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742916/> (дата звернення: 18.02.2025).

2. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти і підтримати : метод. рек. для персоналу організацій / Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 48 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741842/> (дата звернення: 18.02.2025).

3. Кокун О. М. Діагностика професійної життєстійкості та психофізіологічної стійкості : метод. рек. / Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 58 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/739679> (дата звернення: 18.02.2025).

4. Мельник А. Ю., Петренко І. В. Стратегії взаємодії сім'ї та школи у поствоєнний період : метод. рек. / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2024. 48 с. URL: https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/metodrek_melnyk_petrenko_compressed.pdf (дата звернення: 18.02.2025).

5. Предко В. В. Методика формування стійкого балансу локусу контролю як провідного фактору зміцнення ментального здоров'я української молоді в умовах війни / Укр. наук.-метод. центр практич. психол. і соц. роботи НАПН України. Київ : ДІА, 2024. 108 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743964/1/Predko_Metodyka_Locus_2024.pdf (дата звернення: 18.02.2025).

6. Соціально-психологічні інструменти промоції здорового способу життя : метод. рек. / за наук. ред. М. С. Дворник ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. 105 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740523> (дата звернення: 18.02.2025).

Навчальна продукція

Навчальні програми

1. Біневич І. В., Тороп К. С., Проценко О. С. Модельна навчальна програма «Технології (столярна справа). 7-11 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2024. 190 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743040/1/МНП_СТОЛЯРНА_7_11.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

2. Губеладзе І., Діброва В. Соціально-психологічні проблеми взаємодії спільнотних ідентичностей під впливом воєнних дій : навч. програма (для системи післядипломної освіти за напрямом «Державне управління») / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2024, 27 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742243/1/np-dib-hub-24.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).

3. Лазоренко Б. Психологія здорового способу життя в умовах війни та повоєнного відновлення : навч. програма / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2024. 18 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/lazorenkoprogram2024maket.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).

4. Модельна навчальна програма «Математика. 5-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / І. В. Гладченко, І. В. Гломозда, О. А. Борозенець, В. М. Ващенко, ... Л. В. Стрілець ; Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2024. 44 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743024/1/%2BМодельна%20програма%205-10_МАТЕМАТИКА_2024.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

5. Модельна навчальна програма «Технології трудового навчання: кухарська справа. 5-11 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / О. М. Агеєнко, О. М. Дорошенко, Н. П. Шевченко, О. В. Чеботарьова, ... О. Б. Радченко ; Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2024. 106 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743029//1/7.%20Програма_Кухарська_справа_5_11_класи_.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

6. Мякушко О. І., Кожановська О. М. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2024. 162 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743054/1/%2BПрограма_ЗБД_7-10_Мякушко_Кожановська.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

7. Остапенко Л. І., Алексєєва С. І., Чеботарьова О. В. Модельна навчальна програма «Технології трудового навчання: швейна справа. 5-11 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України, 2024. 100 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743038/1/3.%20Технології%20трудового%20навчання_швейна%20справа.%205-11%20класи.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

8. Плетка О. Науково-методичні основи підготовки психолога до роботи з військовослужбовцями : навч. програма підвищення кваліфікації для військових психологів / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2024. 13 с. URL: https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/prog_pletka.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

9. Пономаренко Н. В., Тороп К. С., Ляшенко В. В. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2024. 79 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743039/1/МНП_УКР_ЛІТ_7_10.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

10. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція мовлення» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з тяжкими порушеннями мовлення / Е. Данілавичюте, Л. Трофименко, З. Мартинюк, О. Аркадьєва, ... Г. Грибань ; Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2024. 165 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743652/Корекційна%20програма_ТПМ_2024.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

11. Рібцун Ю. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція розвитку» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з тяжкими порушеннями мовлення / Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2024. 165 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743608/1/Школа_2024_Рібцун.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

12. Трикоз С. В., Дзіядевич Л. Г. Модельна навчальна програма «Фізика і

хімія в побуті. 7-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2024. 43 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742976/1/5.%20Фізика%20і%20хімія%20у%20побути_2024.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

13. Швець Н. М., Тороп К. С., Дорошенко Н. М. Модельна навчальна програма «Технології (швейна справа). 7-11 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2024. 126 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743041/1/МНП_ШВЕЙНА_7_11.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

14. Шепічак О. О., Блеч ГО., Чеботарьова О. В. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2024. 111 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743028/1/4.%20Модельна_навчальна_програма_5_10_клас_УКРАЇНСЬКА%20МОВА_.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

Навчальні, навчально-методичні посібники

1. Підвищення ролі сім'ї як стейкхолдера освіти : навч.-метод. посіб. / за ред. Г. М. Бевз, О. А. Дзюбенко ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2024. 162 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/posibn.-2.-pidvyshh.roli-simii.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).

2. 7 кроків до здорового медіаспоживання під час війни : посіб. для вчителя / О. Вознесенська, О. Н. Дятел, Л. Найдьонова, О. Тараненко, ... Н. Умеренкова ; за заг. ред. Л. Найдьонова, О. Тараненко, Н. Умеренкова ; IREX в Україні. 2024. 147 с. URL: <https://vse.ee/7kroktivIREX> (дата звернення: 20.02.2025).

Довідкова продукція

Довідники

1. Плетка О. Психологія для всіх на кожен день під час війни : пам'ятка / за наук. ред. Л. Чорної ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. 23 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/pletkarammaket2024.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).

Словники

Спеціальна педагогіка і психологія : сучас. термінол. словник / за ред. В. Засенка, Л. Прохоренко. – Київ : Генеза, 2024. – 270 с. ISBN 978-617-8370-33-6.

Бюлетені

1. Григоровська Л. В., Дятел Н. Л., Найдьонова Л. А., Найдьонов М. І. Динаміка медіаспоживання, медіатравматизація і опанування вразливими аудиторіями медіастресами війни. Українські підлітки : інформ. бюл. (березень–квітень’2024) / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ : IRIS, 2024. 64 с. URL: https://iris-psy.org.ua/publ/Inf_bul_2024_mtv_up.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

2. Григоровська Л. В., Найдьонов М. І., Найдьонова Л. А. Динаміка медіаспоживання, медіатравматизація і опанування вразливими аудиторіями медіастресами війни. Українські мігранти в Польщі : інформ. бюл. (лютий–квітень’2024) / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, ШКШ 2024. 60 с. DOI: <http://doi.org/10.59416/AAWT8942> (дата звернення: 20.02.2025).

3. Динаміка медіаспоживання, медіатравматизація і опанування вразливими аудиторіями медіастресами війни. Дружини військових, внутрішньо переміщені особи, фінансово малозабезпечені мешканці сіл і маленьких містечок : інформ. бюл. (лютий-квітень’2024) / Найдьонова Л. А., Губеладзе І. Г., Умеренкова Н. Ф., Дятел Н. Л., Григоровська Л. В., ... Найдьонов М. І. ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Київ, 2024. 40 с. DOI: <http://doi.org/10.59416/ACFQ5800> (дата звернення: 20.02.2025).

4. Слюсаревський М., Чуніхіна С., Базь Л., Черниш Л. Проблеми освітньої галузі у дзеркалі громадської думки : інформ. бюл. (жовтень 2024 р.) / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України, Асоц. політ. психологів України. Київ, 2024. 43 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743873/> (дата звернення: 20.02.2025).

5. Слюсаревський М., Чуніхіна С., Черниш Л. Громадсько-політична ситуація в Україні : інформ. бюл. (вересень 2024 р.) / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України, Асоц. політ. психологів України. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. 34 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/1bul092024.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).

6. Чуніхіна С., Базь Л., Черниш Л. Стан суспільної свідомості в Україні під час повномасштабного російського вторгнення : інформ. бюл. (березень 2024 р.) / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України, Асоц. політ. психологів України. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. 92 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/bul032024.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).

7. Чуніхіна С., Імшенецька І., Базь Л. Оцінка міським населенням України поточної соціально-економічної та політичної ситуації : інформ. бюл. (липень 2024 р.) / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України, Асоц. політ. психологів України. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. 32 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/1bul072024.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).

XV.3. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Наукова продукція Монографії

1. Богданов І., Сичікова Я., Ковачов С. Теоретичні та методологічні засади підготовки майбутніх фахівців у галузі наноматеріалознавства для продуктивної професійної діяльності : монографія / Бердян. держ. пед. ун-т. Бердянськ ; Київ : Самченко А. М., 2024. 206 с.
2. Довгий С. О., Бабійчук С. М., Свириденко Д. Б. Педагогічна концепція наукової освіти. Київ : НЦ МАН України, 2024. 148 с.
3. Довгий С. О., Бабійчук С. М. Теорія і практика впровадження технологій дистанційного зондування Землі в Малій академії наук України. Київ : НЦ МАН України, 2024. 456 с.
4. Гриценчук О. О. Цифрові технології навчання для реалізації громадянської освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід : монографія. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 150 с.
5. Мартинюк М. Т. Підгорний О. В. Підготовка майбутніх учителів природничих спеціальностей до формування в учнів уявлень про сучасну наукову картину світу: теорія і методика : монографія / МОН України, УДПУ імені Павла Тичини. Бровари : АНФ ГРУП, 2024. 248 с.
6. Овчарук О. В. Тенденції цифровізації освітнього процесу у ЗЗСО в умовах воєнного стану в Україні : монографія. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 150 с.
7. Сичікова Я., Богданов І., Ковачов С. Актуальні питання винахідництва та патентування у нанотехнологічній галузі : монографія / Бердян. держ. пед. ун-т. Бердянськ ; Київ : Самченко А. М., 2024. 92 с.
8. Топузов О. Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи: монографія / Ін-т педагогіки НАПН України ; Олег Топузов. Київ : Пед. думка, 2024. 208 с. Серія «Наукова школа». DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-762-6-2024-208>
9. Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти : монографія : [електрон. вид.] / [авт. кол.: О. Топузов та ін.] ; за наук. ред. д-ра пед. наук, проф. О. Малихіна. Київ : Освіта, 2024. 1099 с. URL: <https://undip.org.ua/library/teoriia-i-praktyka-indyvidualizatsii-navchannia-v-umovakh-zmishanoi-formy-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-v-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-monohrafiia/>
10. Цифрова компетентність вчителя нової української школи: 2024: інновації в умовах змін: монографія : [електрон. вид.] / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: ІЦО НАПН України, 2024. 268 с. DOI: 10.33407/lib.NAES.741602. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741602/> (дата звернення: 03.03.2025).
11. Цифрова трансформація відкритих науково-освітніх середовищ : кол. монографія : [електрон. вид.] / за ред. О. М. Спіріна, О. П. Пінчук. Київ : ІЦО

НАПН України, 2024. 310 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/42454/1/1.pdf> (дата звернення: 03.03.2025).

12. Шищенко П. Г., Денисик Г. І. Українське географічне товариство (13.02. 1873–13.02. 2023). Україна і світовий географічний рух. Вінниця : ТОВ ТВОРИ, 2024. 228 с.

13. Proces edukacyjny w czasie wojny i powojennej odbudowy Ukrainy z integracją ze wspólnotą europejską : monografia / Instytut Pedagogiki NANP Ukrainy ; red. O. Topuzov, M. Holovko, Z. Sharlovych, K. Ladonia; [Zespół autorski]. [Wydanie elektroniczne]. Łomża ; Kijów, 2024. 276 s. URL: <https://undip.org.ua/library/osvitniy-protses-v-umovakh-voiennoho-chasu-ta-povoiennoho-vidnovlennia-krainy-z-intehratsiieiu-v-ievropeysku-spilnotu/>

Збірники наукових праць, матеріалів і тез конференцій

1. STEAM-освіта: від теорії до практики : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12–14 черв. 2024 р.) : [електрон. вид.] / МОН України, Ін-т обдар. дитини НАПН України [та ін.]. Київ : ІОД НАПН України, 2024. 406 с. URL: https://iod.gov.ua/content/events/62/mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferenciya--steam-osvita--vid-teoriyi-do-praktiki_publications.pdf?1736336987.7648

2. Адаптивні технології управління навчанням ATL-2024 : зб. матеріалів десятої міжнар. конф. Одеса-Київ, 23–25 жовт. 2024 р. : [електрон. вид.] / Ін-т цифровізації освіти НАПН України [та ін.]. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 72 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743981/1/Збірка_ATL-2024_ISBN%20978-17-8330-30-9%20%281%29.pdf

3. Використання інформаційно-аналітичних вебресурсів у науково-освітній діяльності : зб. матеріалів : [електрон. вид.]. Вип. 08 / за заг. ред. С. М. Іванової, Кільченко А. В. [та ін.]. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 110 с.

4. Впровадження результатів наукового дослідження «Методика використання відкритих електронних науково-освітніх систем для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників» в освітньо-науковій практиці : зб. матеріалів : [електрон. вид.] / С. М. Іванова та ін. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 69 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742894/1/Збірник%201.Впровадження_ІВАНОВА_2024_ост..pdf

5. Інноваційні практики наукової освіти : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 11–16 груд. 2024 р.) : [електрон. вид.] / Ін-т обдар. дитини НАПН України та ін. Київ : ІОД НАПН України, 2024. 1014 с. URL: https://iod.gov.ua/content/events/67/iv-vseukrayinska-naukovo-praktichna-konferenciya-innovaciyni-praktiki-naukovoyi-osviti_publications.pdf?1739866239.5349

6. Імерсивні технології в освіті : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 30 квіт. 2024 р. : [електрон. вид.] / за заг. ред. Носенко Ю. Г. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 211 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742688/1/Proceedings_ІТО-2024%20ост.pdf

7. Інновації цифровізації освітнього середовища: досвід зарубіжжя : зб. наук. пр. : [електрон. вид.] / Гриценчук О. О. та ін. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 71 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742560/1/ЗБІРНИК-Бюлетені-202024_ф_compressed%20%281%29.pdf

8. Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи : зб. тез IV Всеукр. наук.-практ. інтернет конф. (Київ, 21 берез. 2024 р.) : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України та ін. Київ : Освіта, 2024. 250 с. URL: <https://undip.org.ua/library/kompetentnisno-orientovane-navchannia-vyklyku-ta-perspektyvu-zbirnyk-tez-iv-vseukrainskoi-naukovo-praktychnoi-internet-konferentsii/>

9. Лідерство і обдарованість: сучасний науковий дискурс і освітня практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн конференції (Київ, 14–19 лют. 2024 р.) / Ін-т обдар. дит. НАПН України [та ін.]. Київ : ІОД НАПН України, 2024. 1014 с. URL: https://iod.gov.ua/content/events/57/vseukrayinska-naukovo-praktichna-onlayn-konferenciya-liderstvo-i-obdarovanist--suchasniy-naukoviy-diskurs-i-osvitnya-praktika_publications.pdf?1711729637.0041

10. Моніторинг результатів наукового дослідження «Методика використання відкритих електронних науково-освітніх систем для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників» за допомогою онлайн інструментарію : зб. матеріалів / Т. Л. Новицька та ін. ; за заг. ред. С. М. Іванової. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 88 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742895/1/Збірник%202.Моніторинг_ІВАНОВА_2024_ост..pdf

11. Національна наука і освіта в умовах війни рф проти України та сучасних цивілізаційних викликів : матеріали V Всеукр. міжгалузевої наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 27 берез.–2 квіт. 2024 р.) / НАН України, НАПН України [та ін. ; упоряд.: Л. І. Ткаченко, В. М. Шульга]. Київ : Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2024. 1322 с. URL: https://iod.gov.ua/content/events/58/v-vseukrayinska-mizhgaluzeva--naukovo-praktichna-onlayn-konferenciya-nacionalna-nauka-i-osvita-v-umovah-viyni-rf-proti-ukrayini-ta-suchasnih-civilizaciynih-viklikiv_publications.pdf?1737707667.9595

12. Обдаровані діти – скарб нації! : матеріали V Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 23–29 жовт. 2024 р.) / НАН України, НАПН України та ін. Київ : Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2024. 1604 с. URL: https://iod.gov.ua/content/events/64/v-mizhnarodna-naukovo-praktichna-onlayn-konferenciya--obdarovani-diti---skarbnaciyi-_publications.pdf?1737121281.6068

13. Обдарованість: методи діагностики та шляхи розвитку : матеріали наук.-практ. онлайн-семінару (Київ, 23–26 трав. 2024 р.) / НАПН України ; [упоряд.: М. Ю. Мельник, В. М. Шульга]. Київ : ІОД НАПН України, 2024. 640 с. URL: https://iod.gov.ua/content/events/60/naukovo-praktichniy-onlayn-seminar-obdarovanist--metodi-diagnostiki-ta-shlyahirozvitku_publications.pdf?1731592937.9016

14. Олександр Іванович Бугайов: Учитель. Вчений. Громадянин (до 100-річчя від дня народження) : зб. матеріалів круглого столу (05 груд. 2023 р., м. Київ) : [електрон. вид.] / за заг. ред. О. І. Ляшенка, М. В. Головка ; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Пед. думка, 2024. 103 с. URL: <https://undip.org.ua/library/oleksandr-ivanovych-buhayov-uchytel-vchenyuu-hromadianyn-do-100-richchia-vid-dnia-narodzhennia-zbirnyk-materialiv-kruhloho-stolu/>
15. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : зб. наук. пр. Вип. 1 (32) / Ін-т обдар. дитини НАПН України ; [редкол. ; голов. ред. Бондаренко В. В.]. Київ : ІОД НАПН України, 2024. 110 с. URL: <https://pi.iod.gov.ua/index.php/arkhiv?id=63>
16. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: зб. наук. пр. Вип. 2 (33) / Ін-т обдар. дитини НАПН України ; [редкол. ; голов. ред. Бондаренко В. В.]. Київ : ІОД НАПН України, 2024. 148 с. URL: <https://pi.iod.gov.ua/index.php/arkhiv?id=64>
17. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. пр. Вип. 32 / Ін-т педагогіки НАПН України ; [редкол. ; голов. ред. О. М. Топузов]. Київ : [б. в.], 2024. 351 с. URL: <https://ipvid.org.ua/index.php/psp/issue/view/20>
18. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. пр. Вип. 33 / Ін-т педагогіки НАПН України ; [редкол. ; голов. ред. О. М. Топузов]. Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 292 с. URL: <https://ipvid.org.ua/index.php/psp/issue/view/21>
19. Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації: збірник матеріалів. / за заг. ред. Ляшенко О. І., Засекіної Т.М., Мальованого Ю. І., Литвинової С. Г., Малиношевської А. В. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 228 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740085/1/%D0%97%D0%B1%1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9C%D0%A1_v5.pdf
20. Сучасний підручник як засіб реалізації ідей Нової української школи: зб. матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, д-ра пед. наук, проф. Біляєва Олександра Михайловича (28 берез. 2024 р., м. Київ) / Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Пед. думка, 2024. 141 с. URL: <https://undip.org.ua/library/suchasnyu-pidruchnyk-iak-zasib-realizatsii-idey-novoi-ukrainskoi-shkoly-zbirnyk-materialiv-kruhloho-stolu/>
21. Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки : зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф., 16 трав. 2024 р. : [електрон. вид.] / за заг. ред. д-ра пед. наук Н. І. Богданець-Білокаленко ; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Грамота, 2024. 222 с. URL: <https://undip.org.ua/library/ukraino-moia-vyshyvana-etnokulturnyy-ta-osvitno-vykhovnyu-potentsial-ukrainskoi-vyshyvanky-zbirnyk-tez-2/>
22. Українське електронне енциклопедичне видання в галузі освіти: передумови, реалізація, перспективи : зб. наук. пр. / Ін-т цифровізації освіти ; за ред. В. Ю. Бикова. Київ : ЦО НАПН України, 2024. 118 с. DOI: 10.33407/lib.NAES.id/eprint/743841 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743841/1/Збірник%20наукових%20праць%20Відділу%20ЦТ.pdf>

23. Цифрова трансформація науково-освітніх середовищ в умовах воєнного стану : зб. матеріалів звітної наук. конф. Ін-ту цифровізації освіти НАПН України, 23 лют. 2024 р., м. Київ / Ін-т цифровізації освіти НАПН України ; упоряд.: О. П. Пінчук, Н. В. Яськова. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 168 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740554/1/Збірник_тез_звітної_2024_v2.pdf

24. Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство. XII Волошинські читання : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. / Ін-т педагогіки НАПН України ; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : Грамота, 2024. 236 с. URL: <https://undip.org.ua/library/shkilna-literaturna-osvita-tradytsii-i-novatorstvo-khii-voloshynski-chytannia-zb-materialiv-vseukrainskoi-naukovo-praktychnoi-konferentsii/>

Препринт

1. Цифрова компетентність вчителя нової української школи: 2024:інновації в умовах змін: препринт / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 260 с. DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.740746>

Виробничо-практична продукція

Методичні посібники

1. Андросович К. А., Міленіна М. М., Ткаченко Л. І. Методичні засади реалізації особистісного потенціалу обдарованих учнів наукових ліцеїв : метод. посіб. / Ін-т обдар. дитини НАПН України. Київ : Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2024. 140 с. URL: https://iod.gov.ua/content/docs/documentspdf/214/metodichni-zasadi-realizaciyi-osobistisnogo-potencialu-obdarovanih-uchniv-naukovih-liceyiv_.pdf?1

2. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі: метод. посіб. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України; Топузов О. М. та ін. Київ : Освіта, 2024. 113 с. URL: <https://undip.org.ua/library/indyvidualizatsiia-navchannia-v-umovakh-zmishanoi-formy-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-u-bazoviy-shkoli-metodychnyy-posibnyk/>

3. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у профільній старшій школі: метод. посіб. [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; Топузов О. М. та ін. Київ : Освіта, 2024. 99 с. URL: <https://undip.org.ua/library/indyvidualizatsiia-navchannia-v-umovakh-zmishanoi-formy-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-u-profilniy-starshiy-shkoli-metodychnyy-posibnyk/>

4. Література (українська та зарубіжна). Книжка для вчителя. 5 клас. Ч. 1 : метод. посіб. / Яценко Т. О. та ін. Київ : Грамота, 2024. 305 с. URL: <https://www.gramota.kiev.ua/katalog/knyzhka-dlya-vchytelya-literatura-ukrayinska-ta-zarubizhna-5-klas/>

5. Література (українська та зарубіжна). Книжка для вчителя. 5 клас. Ч. 2 : метод. посіб. / Таміла Яценко та ін. Київ : Грамота, 2024. 282 с. URL: <https://www.gramota.kiev.ua/katalog/literatura-ukrayinska-ta-zarubizhna-5-klas-knyzhka-dlya-vchytelya-metodychnyj-posibnyk-chastyna-2/>

6. Література (українська та зарубіжна). Книжка для вчителя. 7 клас. Ч. 1 : метод. посіб. / Таміла Яценко та ін. Київ: Грамота, 2024. 263 с. URL: <https://www.gramota.kiev.ua/category/katalog/serednya-shkola/7-klas/>

7. Методика навчання довкілля в 5–6 класах : метод. посіб. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; В. Р. Ільченко та ін. Київ : Освіта, 2024. 229 с. URL: <https://undip.org.ua/library/metodyka-navchannia-dovkillia-v-5-6-klasakh-metodychnyy-posibnyk/>

8. На допомогу вчителю математики 7 класів Нової української школи. Алгебра: метод. посіб. / Тарасенкова Н. А. та ін. Київ : УОБЦ «Оріон», 2024. 127 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1crt8hMGpAtOo_USUBOoKMuUEqXva_ArQ/view

9. Науково-методичні засади реалізації змісту середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування : метод. посіб. / І. С. Волощук та ін. Київ : Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2024. 354 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744678>

10. Основи інтегрованого навчання учнів громадянської освіти та історії в 5–6 класах : метод. посіб. : [електрон. вид.] / Пометун О. І. та ін. ; за заг. ред. О. І. Пометун. Київ : Освіта, 2024. 134 с. URL: <https://undip.org.ua/library/osnovy-intehrovanoho-navchannia-uchniv-hromadianskoi-osvity-ta-istorii-v-5-6-klasakh-metodychnyy-posibnyk/>

11. Пометун О., Сєрова Г. Навчання з емпатією. Як вчителі можуть підтримати дітей-переселенців. Методика проведення тренінгових позакласних занять : посіб. для вчителів, шк. психологів та вихователів. Київ, 2024. 118 с. URL : <https://osvita.ua/school/method/93536/>

12. Прикладна спрямованість навчання інформатики в гімназії : метод. посіб. : [електрон. вид.] / Твердохліб І. А. та ін. Київ : Освіта, 2024. 112 с. URL: <https://undip.org.ua/library/prykladna-spriamovanist-navchannia-informatyky-v-himnazii-metodychnyy-posibnyk/>

13. Прикладна спрямованість навчання математики в гімназії : метод. посіб. : [електрон. вид.] / Бурда М. І., ... Вашуленко О. П. Київ : Освіта, 2024. 161 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741289/>

14. Тарасенкова Н. А., Бурда М. І. На допомогу вчителю математики 7 класів Нової української школи. Геометрія : метод. посіб. Київ : УОБЦ «Оріон» URL: https://sites.google.com/d/1Q1gICEQSwu_T5GF1tVr2aMGQM9ECI9R0/p/1bAU4oiOEt_GvOrrUqp7G95cD8QBdJA-u/edit?pli=1

15. Уроки математики в 6 класі : метод. посіб. : [електрон. вид.] / Бєвз Г. П. та ін. Київ : Освіта, 2024. 146 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741409/>

16. Чернухін Є. Новогрецька мова в шкільній освіті України : метод. посіб. : [електрон. вид.]. Київ : Освіта, 2024. 121 с. URL: <https://undip.org.ua/library/novohretska-mova-v-shkilniy-osviti-ukrainy/>

17. Шелестова Л., Барановська О. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у початковій школі : метод. посіб. [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; наук. ред. д-ра пед. наук,

проф. О. В. Малихін. Київ : Освіта, 2024. 225 с. URL: <https://undip.org.ua/library/indyvidualizatsiia-navchannia-v-umovakh-zmishanoi-formy-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-u-pochatkovi-y-shkoli-metodychnyy-posibnyk/>

18. Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5–6 класів на уроках української літератури : метод. посіб. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Освіта, 2024. 147 с. URL: <https://undip.org.ua/library/formuvannia-chytatskoi-hramotnosti-uchniv-5-6-klasiv-na-urokakh-ukrainskoi-literatury-metodychnyy-posibnyk/>

19. Яценко Т. О. Література (українська та зарубіжна). Книжка для вчителя. 7 клас. Ч. 2 : метод. посіб. / Таміла Яценко та ін. Київ: Грамота, 2024. 472 с. URL: <https://www.gramota.kiev.ua/category/katalog/serednya-shkola/7-klas/>

20. Яценко Т. О., Конончук Н. В., Ковалінська І. Ю. Українська література. Книжка для вчителя. 5 клас : метод. посіб. Київ: Грамота, 2024. 298 с. URL: <https://www.gramota.kiev.ua/katalog/ukrayinska-literatura-knyzhka-dlya-vchytelya/>

21. Яценко Т. О., Немировська Н. В. Українська література. Книжка для вчителя. 7 клас : метод. посіб. Київ: Грамота, 2024. 294 с. URL: <https://www.gramota.kiev.ua/katalog/ukrayinska-literatura-knyzhka-dlya-vchytelya-2/>

Практичні посібники

1. Дидактичні матеріали з інтегрованого природознавчого курсу «Довкілля» для учнів 5–6 класів : практич. посіб. : [електрон. вид.] / [авт. кол. В. Р. Ільченко, ... А. Г. Ігнатова] ; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Освіта, 2024. 116 с. URL: <https://undip.org.ua/library/dydaktychni-materialy-z-intehrovanoho-prirodoznavchoho-kursu-dovkillia-dlia-uchniv-5-6-klasiv-praktychnyy-posibnyk/>

2. Європейська якість навчання для кращої успішності учнів : посіб. для вчителів : [електрон. вид.] / О. Топузов, Д. Васильєва, О. Заболотна, Л. Калініна, О. Локшина ; уклад. О. Заболотна; за заг. ред. О. Топузова ; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ ; Дрогобич : Тзов Трек ЛТД, 2024. 85 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-617-7990-34-4-2024-86>

3. Методи, засоби і процедури внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти в закладі загальної середньої освіти : практич. посіб. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; Ващенко Л. С., ... Радкевич О. П. ; за наук. ред. Жука Ю. О. Київ : Освіта, 2024. 167 с. URL: <https://undip.org.ua/library/metody-zasoby-i-protsedury-vnutrishnoho-kontroliu-ta-otsiniuvannia-iakosti-osvity-v-zakladi-zahalnoi-serednoi-osvity-praktychnyy-posibnyk/>

4. Механізми реалізації державно-громадського управління закладами освіти в умовах самоврядування : практич. посіб. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; Людмила Калініна та ін. ; за наук. ред. проф. Л. М. Калініної. Київ : Освіта, 2024. 124 с. URL: <https://undip.org.ua/library/mekhanizmy-realizatsii-derzhavno-hromadskoho-upravlinnia-zakladamy-osvity-v-umovakh-samovriaduvannia/>

5. Особливості реалізації змісту технологічної освіти в 7–9 класах : практич. посіб. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; Туташинський В. І. та

ін. Київ : Освіта, 2024. 194 с. URL: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-500-0-2024-194>; <https://undip.org.ua/library/osoblyvosti-realizatsii-zmistu-tekhnologichnoi-osvity-v-7-9-klasakh-praktychnyy-posibnyk/>

6. Практикум з методики навчання української мови : практич. посіб. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; Голуб Н. Б. та ін. Київ : Освіта, 2024. 142 с. URL: <https://undip.org.ua/library/praktykum-z-metodyky-navchannia-ukrainskoi-movy-praktychnyy-posibnyk/>

7. Штучний інтелект у діяльності педагога (практичні кейси) : зб. матеріалів. Вип. 1 (1) / упоряд. : Ю. М. Богачков, Д. Ю. Богачков, П. С. Ухань. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 87 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744227>

8. Штучний інтелект у діяльності педагога (практичні кейси) : зб. матеріалів. Вип. 1 (2) / упоряд.: Ю. М. Богачков, Д. Ю. Богачков, П. С. Ухань. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 60 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744228>

9. Штучний інтелект у діяльності педагога (практичні кейси) : зб. матеріалів. Вип. 2 (1) / упоряд.: Ю. М. Богачков, Д. Ю. Богачков, П. С. Ухань. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 75 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744229>

10. Штучний інтелект у діяльності педагога (практичні кейси) : зб. матеріалів. Вип. 2 (2) / упоряд.: Ю. М. Богачков, Д. Ю. Богачков, П. С. Ухань. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 85 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744231>

11. Штучний інтелект у діяльності педагога (практичні кейси) : зб. матеріалів. Вип. 3 (1) / упоряд.: Ю. М. Богачков, Д. Ю. Богачков, П. С. Ухань. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 68 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744232>

12. Штучний інтелект у діяльності педагога (практичні кейси) : зб. матеріалів. Вип. 3 (2) / упоряд.: Ю. М. Богачков, Д. Ю. Богачков, П. С. Ухань. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 75 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744234>

Методичні рекомендації

1. Використання відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку вчителів : метод. рек. / Ін-т цифровізації освіти НАПН України ; Гриб'юк О. О. та ін. ; за ред. М. П. Шишкіної. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 118 с. DOI 10.33407/lib.NAES.id/eprint/743998 ; URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743998/>

2. Використання імерсивних технологій вчителями у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти : метод. рек. / Ін-т цифровізації освіти НАПН України ; [авт. кол. С. Г. Литвинова та ін. ; за заг. ред. Носенко Ю. Г.]. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 121 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743977/>

3. Галаєвська Л. В. Застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови в гімназіях і ліцеях в умовах воєнного стану : метод. рек. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Освіта, 2024. 62 с. URL: <https://undip.org.ua/library/zastosuvannia-metodiv-kompetentnisno-orientovanoho-navchannia-ukrainskoi-movy-v-himnaziakh-i-litseikh-v-umovakh-voiennoho-stanu-metodychni-rekomendatsii/>

4. Горбань Л. В., Малиношевська А. В. Педагогічний супровід наукової освіти : метод. рек. / Ін-т обдар. дитини НАПН України. Київ : [Ін-т обдар. дитини НАПН України], 2024. 72 с. URL: https://iod.gov.ua/content/docs/documentspdf/202/pedagogichniy-suprovid-naukovoyi-osviti--metodichni-rekomendaciyi_.pdf?1

5. Гупан Н, Ремех Т., Серова Г. Розвиток громадянської активності та патріотизму учнів на уроках предметів і курсів громадянської та історичної освітньої галузі : метод. рек. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Освіта, 2024. 133 с. URL: <https://undip.org.ua/library/rozvytok-hromadianskoi-aktyvnosti-ta-patriotyizmu-uchniv-na-urokakh-predmetiv-i-kursiv-hromadianskoi-ta-istorychnoi-osvitnoi-haluzi-metodychni-rekomendatsii/>

6. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті : метод. рек. / Ін-т педагогіки НАПН України ; Т. Ф. Алексеєнко та ін. Київ : Пед. думка, 2024. 54 с. URL: <https://undip.org.ua/library/dydaktyko-metodychnyy-suprovid-podolannia-navchalnykh-vtrat-u-bazoviy-seredniy-shkoli-metodychni-rekomendatsii/>

7. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у початковій освіті : метод. рек. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; Петрук О., Алексеєнко Т., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Київ : Пед. думка, 2024. 50 с. URL: <https://undip.org.ua/library/dydaktyko-metodychnyy-suprovid-podolannia-navchalnykh-vtrat-u-pochatkoviy-osviti-metodychni-rekomendatsii/>

8. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: упроваджуємо базове предметне навчання в 7 класі : метод. порадник наук. Ін-ту педагогіки НАПН України до початку нового 2024–2025 навч. року : метод. рек. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекіної. Київ : Пед. думка, 2024. 171 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-718-3-2024-99>;

URL: <https://undip.org.ua/library/zahalna-serednia-osvita-ukrainy-v-umovakh-voiennoho-stanu-ta-vidbudovy-uprovadzhuemo-bazove-predmetne-navchannia-v-7-klasi/>

9. Коваленко В., Мар'єнко М. Використання вчителями сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти : метод. рек. / Ін-т цифровізації освіти НАПН України ; за ред. В. В. Коваленко, М. В. Мар'єнко. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 71 с. DOI 10.33407/lib.NAES.id/eprint/743886 ; URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743886/>

10. Методика здійснення внутрішнього контролю та оцінювання якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти : метод. рек. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; Вашенко Л. С. та ін. ; за наук. ред. Жука Ю. О. Київ: Освіта, 2024. 148 с. URL: <https://undip.org.ua/library/metodyka-zdiysnennia-vnutrishnoho-kontroliu-ta-otsiniuvannia-iakosti-osvitnoho-protsesu-v-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-metodychni-rekomendatsii/>

11. Методичні поради вчителям інтегрованого природознавчого курсу «Довкілля»: метод. рек. : [електрон. вид.] / Ін- педагогіки НАПН України ; В. Р. Ільченко та ін. Київ : Освіта, 2024. 56 с. URL: <https://undip.org.ua/library/metodychni-porady-vchyteliyam-intehrovanoho-prirodoznavchoho-kursu-dovkillia-metodychni-rekomendatsii/>
12. Методичні рекомендації щодо організації навчання української мови учнів 5–6 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин / В. Атаманчук, Н. Богданець-Білокаленко, Л. Шевчук. Київ, 2024. 15 с.
13. Мороз П., Мороз І. Практика інтегрованого навчання учнів історії у 5–6 класах: метод. рек. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Освіта, 2024. 123 с. URL: <https://undip.org.ua/library/praktyka-intehrovanoho-navchannia-uchniv-istorii-u-5-6-klasakh-metodychni-rekomendatsii/>
14. Осадчий І. Г. Організаційні форми інтеграції навчальної та наукової складових середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування з урахуванням компенсації освітніх втрат учнів в умовах воєнного стану : метод. рек. / Ін-т обдар. дитини НАПН України. Київ : ІОД НАПН України, 2024. 80 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744640>
15. Особливості навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів : метод. рек. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; [авт. кол.: Бібік Н., Вашуленко О. та ін. ; за заг. ред. Онопрієнко О.]. Київ : Освіта, 2024. 176 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-509-3-2024-176>
16. Особливості навчання фізики в гімназії з урахуванням компенсації освітніх втрат учнів у період воєнного стану : метод. рек. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України; Сіпій В. В., Ляшенко О. І., Головка М. В., Крячко І. П. Київ : Освіта», 2024. 42 с. URL: <https://undip.org.ua/library/osoblyvosti-navchannia-fizyky-v-himnazii-z-urakhuvanniam-kompensatsii-osvitnikh-vtrat-uchniv-u-period-voiennoho-stanu-7-klas-metodychni-rekomendatsii/>
17. Снегірєва В. В., Фідкевич О. Л. Методичні рекомендації щодо організації багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин : метод. рек. : [електрон. вид.]. Київ : Освіта, 2024. 33 с. URL: <https://undip.org.ua/library/metodychni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-bahatomovnoi-osvity-v-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-z-navchanniam-mov-korinnykh-narodiv-i-natsionalnykh-menshyn/>
18. Технологія формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів 7–9 класів: ситуаційний підхід : метод. рек. для вчителів інозем. мов : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; авт. кол. : В. Г. Редько ; за заг. ред. Редька В. Г. Київ : Освіта, 2024. 47 с. URL: <https://undip.org.ua/library/tekhnologiiia-formuvannia-mizhkulturnoi-inshomovnoi-komunikatyvnoi-kompetentnosti-uchniv-7-9-klasiv-sytuatsiynyy-pidkhyd/>
19. Фідкевич О. Л., Снегірєва В. В. Методичні рекомендації щодо інтеграції предметів мовно-літературної галузі в 7–9 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин : метод.

рек. : [електрон. вид.]. Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 44 с. URL: <https://undip.org.ua/library/metodychni-rekomendatsii-shchodo-intehratsii-predmetiv-movno-literaturnoi-haluzi-v-7-9-klasakh-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-z-navchanniam-movamy-natsionalnykh-menshyn-metodychni-rekomendatsii/>

Навчальна продукція

Навчальні програми (модельні, освітні, підвищення кваліфікації)

1. Богущ А. М., Сіданіч І. Л., В. Є. Сучок. Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях : навч. програма курсу за вибором / МОН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. 3-тє вид., доопр. Київ : ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія». 2024. 164 с.

2. Бурда М. І., Васильєва Д. В. Навчальна програма «Математика. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти, що працюють за модельною навчальною програмою «Математика. 5–6 клас» авторського колективу Бурда М. І., Васильєва Д. В. / МОН України. Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 26 с. URL: <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-matematyka-5-klas/>

3. Бурда М. І., Васильєва Д. В. Навчальна програма «Математика. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти, що працюють за модельною навчальною програмою «Математика. 5–6 класи» авторського колективу Бурда М. І., Васильєва Д. В. / МОН України. Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 24 с. URL: <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-matematyka-6-klas/>

4. Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В. Навчальна програма «Алгебра. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти, що працюють за модельною навчальною програмою Алгебра 7–9 авторського колективу Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В. та підручниками авторів Бевз та ін. (Б) / Тарасенкова та ін. (Т) / МОН України. Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 19 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742326/>

5. Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В. Навчальна програма «Геометрія. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти, що працюють за модельною навчальною програмою Геометрія 7–9 авторського колективу Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В. та підручниками авторів Бевз та ін. (Б) / Тарасенкова та ін. (Т) / МОН України. Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 18 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742324/>

6. Голуб Н., Горошкіна О. Українська мова. 7–9 класи. Навчальна програма. URL: <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-z-ukrainskoi-movy-dlia-7-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity/>

7. Інформатика : навчальна програма для 7 класу / Ін-т педагогіки України НАПН України ; розроб.: Завадський І. О., Коршунова О. В., Твердохліб І. А. Київ: Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 31 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742353>

8. Модельна навчальна програма «STEM. 5–9 класи (міжгалузевий інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти / МОН України ;

[авт. кол. : Левченко Ф., Озарчук А., Рогоза В., Скуловатов О., Сіпій В., Тишковець М.]. Київ, 2024. 26 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744092/>

9. Модельна навчальна програма «STEM. 7–9 класи (міжгалузевий інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти / МОН України ; Засекіна Т. М., Коршунова О. В., Василяшко І. П. Київ, 2024. 27 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2024/Model.navch.prohr.5-9.klas-2024/27.08.2024/03/stem-7-9-kl-zasyekina-ta-in-27082024.pdf>

10. Навчальна програма інтегрованого курсу «Література (українська і зарубіжна). 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки України НАПН України ; авт. кол. : Снегір'єва В. В., Фідкевич О. Л. Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 50 с. URL: <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-intehrovanoho-kursu-literatura-ukrayinska-i-zarubizhna-7-9-klasy-dlya-zakladiv-zahalnoyi-serednoyi-osvity/>

11. Навчальна програма «Фізика. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти на основі модельної навчальної програми / Ін-т педагогіки України НАПН України ; Головка М. В., Засекін Д. О., Засекіна Т. М., Крячко І. П., Ляшенко О. І., Мацюк В. М., Мельник Ю. С., Непорожня Л. В., Сіпій В. В. Київ : [Ін-т педагогіки НАПН України], 2024, 12 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/744129>

12. Навчальна програма «Географія. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; Д. В. Полтавченко, В. С. Яценко, О. В. Часнікова ; за ред. Т. Г. Назаренко). Київ, 2024. 22 с. URL: <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-heohrafiia-7-klas/>

13. Навчальні програми з позашкільної освіти. Дослідницько-експериментальний напрям. Математика / МОН України, НАН України, НЦ «Мала академія наук України» ; Довгий С. О., Азаренкова А. І., Антошина К. О. та ін. Київ : НЦ МАН України, 2024. 140 с. URL: <https://api.man.gov.ua/api/assets/man/066ac697-885c-46d5-903e-fb4507621b9d/>

14. Навчальна програма інтегрованого курсу «Природничі науки». 5 клас : розроб. на основі модел. навч. програми «Природничі науки. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закл. заг. серед. освіти / МОН України ; Білик Ж. І., Засекіна Т. М., Лашевська Г. А., Яценко В. Київ, 2024, 41 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744237/>

15. Навчальна програма «Зарубіжна література» 7 клас : за МНП «Зарубіжна література. 7–9 класи» для закл. / МОН України ; Снегір'єва В. В., Бушакова О. В., Горобченко І. В., Каєнко О. В. Київ, 2024. 15 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/navchalni-prohramy-na-osnovi-modelnykh/2024/09/zarubizhna-literatura-7-klas-snyehirova-ta-in-2024.pdf>

16. Новий зміст курсу «Зарубіжна література. 7–9» та методика його реалізації : програма підвищ. кваліфікації: за МНП «Зарубіжна література». 7–9 кл. : [електрон. вид.] / Ін-т педагогіки НАПН України ; Снегір'єва В. В.,

Бушакова О. В., Горобченко І. В., Каєнко О. В.). Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 9 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743151/>

17. Освітня програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників «STEM-школа: організація освітнього процесу в системі інтегрованого навчання» / МОН України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» ; Засекіна Т., Коршунова О., Василяшко І. Київ : ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2024. 18 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/741345/>

18. Освітня програма профільної середньої освіти академічного спрямування : [електрон. вид.] / Н. Богданець-Білооскаленко та ін. ; Д. Васильєва, М. Головка, О. Горошкіна, К. Задорожний, Т. Засекіна, Г. Лашевська, П. Мороз, О. Пометун, Л. Рябовол, І. Твердохліб. Київ : Ред.-вид. від. Ін-ту педагогіки НАПН України, 2024. 42 с.

19. Програма підвищення кваліфікації «Методика навчання фізики за новим державним стандартом базової середньої освіти (7 клас)» : для педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів освіти і установ (учителів фізики усіх кваліфікаційних категорій, методистів, викладачів) / Ін-т педагогіки НАПН України ; Засекіна Т. М. Київ, 2024. 6 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/741505>

20. Пометун О. І., Ремех Т. О., Серова Г. В. Модельна навчальна програма «Громадянська освіта. 8 клас» для закладів загальної середньої освіти / МОН України. Київ, 2024. 16 с. URL: <https://undip.org.ua/library/modelna-navchalna-prohrama-hromadianska-osvita-dlia-8-klasu-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity/>

21. Яценко Т. О., Слижук О. А. Навчальна програма «Українська література. 7–9 класи». Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 113 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743629>

22. Яценко Т. О., Слижук О. А. Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7–9 класи : навч. програма. Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2024. 142 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743783/>

Підручники

1. Алгебра : підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти / Тарасенкова Н. А., Акуленко І. А., Данько О. А., Коломієць О. М., Богатирьова І. М., Сердюк З. О. Київ : УОВЦ «Оріон», 2024. 336 с. : іл. URL: https://drive.google.com/file/d/1-yaJEJa-derJS5qbHTjGHLxE6hnrvmuB/view?usp=drive_link

2. Алгебра : підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти / Г. П. Бевз, В. Г. Бевз, Д. В. Васильєва, Н. Г. Владімірова. Київ : Освіта, 2024. 272 с. : іл. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2887-algebra-bevz-7-klas-2024.html>

3. Бевз Г. П., Бевз В. Г., Васильєва Д. В., Владімірова Н. Г. Геометрія : підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Освіта, 2024. 240 с. : іл. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2880-geometriia-bevz-7-klas-2024.html>

4. Богуш А., Маліновська Н. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку : підруч. [для учнів пед. коледжів спец. 012 «Дошкільна освіта»] . 3-є вид, допов. Київ : Слово, 2024. 341 с.

5. Бурда М. І., Тарасенкова Н. А. Геометрія: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: УОВЦ «Оріон», 2024. 292 с.: іл. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2881-geometriia-burda-7-klas-2024.html>
6. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Українська мова: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Грамота. 2024. 273 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2875-ukrainska-mova-golub-7-klas-2024.html>
7. Горобченко І. В., Снегір'ова В. В., Каєнко О. В., Бушакова О. В. «Зарубіжна література»: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2024. 262 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740473/>
8. Задорожний К. М., Ягенська Г. В., Павленко О. А., Додь В. В. Біологія: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2024. 272 с.: іл. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2838-biologiia-zadorozhnyi-7-klas-2024.html>
9. Засєкіна Т. М., Гвоздецький М. С. Фізика: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2024. 272 с.: іл. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2826-fizyka-zasiekina-7-klas-2024.html>
10. Коршунова, О. В., Завадський, І. О. Інформатика: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2024. 211 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2807-informatyka-korshunova-7-klas-2024.html>
11. Лашевська Г. А. Хімія: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2024. 192 с.: іл. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2818-khimiia-lashevaska-7-klas-2024.html>
12. Морзе Н. В., Барна О. В. Інформатика: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: УОВЦ «Оріон», 2024. 255 с.: іл. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2808-informatyka-morze-7-klas-2024.html>
13. Пометун О. І., Дудар О. В., Гупан Н. М. Історія України: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2024. 208 с.: іл. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2850-istoriia-ukrainy-pometun-7-klas-2024.html>
14. Пометун О.І., Малієнко Ю.Б., Дудар О.В. Всесвітня історія: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2024. 224 с.: іл. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2856-vsesvitnia-istoriia-pometun-7-klas-2024.html>
15. Топузов О.М., Грома В.Д., Косик В.М. Географія: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2024. 257 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2834-geografiia-topuzov-7-klas-2024.html>
16. Українська мова, українська та зарубіжна літератури: підруч. інтегров. курсу для 7 кл. закл. заг. серед. освіти: у 2 ч. Ч. 1. / авт. кол.: Новосьолова В. І. та ін. Харків: Ранок, 2024. 240 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/7-klas/movno-literaturna-osvtnya-galuz/ntegrovan-kursi/ukraska-mova-ukraska-ta-zarubzhna-literaturi-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-7-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti-u-2-kh-chastinakh-avt-staragna--p-romanenko-yu-o-novosolova-v--tkach-p-b-panchenkov-a-o-blazhko-m-b-tereshchenko-v-m/>
17. Українська мова, українська та зарубіжна літератури: підруч. інтегров. курсу для 7 кл. закл. заг. серед. освіти: у 2 ч. Ч. 2. / авт. кол.: Новосьолова В. І. та ін. Харків: Ранок, 2024. 240 с. URL: [416](https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/7-klas/movno-literaturna-osvtnya-galuz/ntegrovan-kursi/ukraska-mova-</div><div data-bbox=)

ukranska-ta-zarubzhna-literaturi-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-7-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti-u-2-kh-chastinakh-avt-staragna--p-romanenko-yu-onovosolova-v--tkach-p-b-panchenkov-a-o-blazhko-m-b-tereshchenko-v-m/

18. Фізика: підруч. для 7 кл. закл. загал. серед. освіти / [авт. кол.: В. Г. Бар'яхтар, ... О. О. Кірюхіна] ; за ред. С. О. Довгого. Харків : Ранок, 2024. 275 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2823-fizyka-bariakhtar-7-klas-2024.html>

19. Ярошенко О. Г., Коршевніюк Т. В. Хімія : підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : УОВЦ «Оріон», 2024. 164 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2822-khimiia-iaroshenko-7-klas-2024.html>

20. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А., Тригуб І. А. Українська література : підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Грамота, 2024. 288 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741966/>

21. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська і зарубіжна) : підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти : у 2 ч. Ч. 1. Київ: Грамота, 2024. 272 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741971/>

22. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська і зарубіжна) : підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти : у 2 ч. Ч. 2. Київ: Грамота, 2024. 288 с. URL:

Навчально-методичні посібники

1. Осадчий В. В., Осадча К. П. Використання Microsoft Copilot у вищій освіті та наукових дослідженнях : навч.-метод. посіб. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 90 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743248/>

Навчальні посібники

1. Богданов І., Сичікова Я., Кривильова О., Ковачов С. Наноматеріалознавство : курс лекцій. Київ : Самченко А. М., 2024. 180 с. : табл., рис.

2. Бурда М. І., Волошена В. В., Тарасенкова Н. А. Практикум з геометрії для 7–9 класів : [електрон. вид.] : зб. практ.-орієнт. задач. Київ : УОВЦ «Оріон», 2024. 152 с. : іл. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740013>

3. Васильєва Д. В., Вашуленко О. П. Практикум з алгебри для 7–9 класів : [електрон. вид.]. Київ : Освіта, 2024. 37 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739765/>

4. Довгий С. О., Троценко Я. П., Черній Д. І. Технології чисельного моделювання. Лабораторний практикум : навч. посіб. / Ф-т комп'ютерних наук та кібернетики КНУ імені Тараса Шевченка. Київ, 2024. 139 с. URL: https://csc.knu.ua/media/filer_public/51/45/5145be96-a990-4961-ac3c-8c9f3934277e/navchalnii_posibnik_tchm_dovgii_trotsenko_chernii_2024.pdf

5. Навчання на основі головоломок / [уклад.: Терлецька К. В., Антошина К. О.] ; за ред. Довгого С. О. Київ : НЦ МАН України, 2024. 364 с.

6. Робочий зошит з фізики. 7 клас [електрон. вид.] : навч. посіб. / Сіпій В. В., Головка М. В., Засекін Д. О., Мацюк В. М., Мельник Ю. С.,

Крячко І. П. Київ : Освіта, 2024. 82 с. URL: <https://undip.org.ua/library/robochyy-zoshyt-z-fizyky-7-klas-navchalnyy-posibnyk/>

7. Сіпій В. В., Ляшенко О. І., Засекін Д. О., Мацюк В. М. Фізичні дослідження. 7 клас [електрон. вид.] : навч. посіб. Київ : Освіта, 2024. 68 с. URL: <https://undip.org.ua/library/fizychni-doslidzhennia-7-klas-navchalnyy-posibnyk/>

8. Ярошенко О. Г. Коршевніук Т. В Зошит з хімії: навч. посіб. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : УОВЦ «Оріон», 2024. 128 с.

Довідкова продукція Бібліографічний покажчик

1. Бондаренко Неллі Володимирівна. Теорія, методика, освітня практика. Анотований покажчик друкованих праць : бібліогр.-реферат. видання : [ДСТУ 8302:2015; References; APA style] / [упоряд. С. В. Косянчук]. Київ : Фенікс, 2024. 164 с. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739163>

2. Імерсивні технології в освітньому процесі : бібліогр. покажч. пр. наук. Ін-ту цифровізації освіти НАПН України / С. Г. Литвинова, Ю. Г. Носенко, Н. В. Рашевська, О. М. Соколюк, О. В. Слободяник, А. С. Сухіх ; за наук. ред. Ю. Г. Носенко. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 60 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744329/>

Довідкове видання

1. Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2024 рік / Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Пед. думка. 2024. 230 с. URL: <https://undip.org.ua/library/anotovani-rezultaty-naukovo-doslidnoi-roboty-institutu-pedahohiky-za-2024-rik/>

2. Методика навчання української мови. Термінологічний словник [електрон. вид.] : слов.-довід. / кол. авт.: Голуб Н., Горошкіна О., Попова Л. ; за ред. Олени Горошкіної. Київ : Освіта, 2024. 150 с. URL: <https://undip.org.ua/library/metodyka-navchannia-ukrainskoi-movy-terminolohichnyy-slovnyk-slovnyk-dovidnyk/>

Інформаційні бюлетені

1. Гриценчук О. О. Нормативно-правова підтримка використання штучного інтелекту в освіті в контексті євроінтеграції : інформ. бюл. Київ, 2024. № 3. 5 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742262/>

2. Іванюк І. В., Кучеренко О. Ф. Цифровий освітній проєкт Eduguides.ua для підтримки українських дітей і батьків у Польщі : інформ. бюл. Київ, 2024. № 2. 4 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740406/>

3. Кравчина О. Є. Методики оцінки ефективності використання цифрових інструментів у навчальному процесі : інформ. бюл. Київ, 2024. № 6. 5 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742508/>

4. Малицька І. Д. Підтримка Європейським Союзом цифровізації систем освіти країн Європи : інформ. бюл. Київ, 2024. № 5. 5 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742526/>

5. Овчарук О. В., Заярна І. С., Шиненко М. А., Коваленко В. М. Штучний інтелект: найкращі інструменти для оптимізації процесу навчання в школі : інформ. бюл. Київ, 2024. № 1. 5 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740061/>

6. Сороко Н. В., Шимон О. М. Інформаційно-комунікаційні технології для організації та підтримки STEAM-проектів у закладах загальної освіти : інформ. бюл. Київ, 2024. № 3. 5 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740255/>

Аналітичні матеріали

1. Аналітичні матеріали з питань використання імерсивних технологій у закладах загальної середньої освіти : препринт / Буров О. Ю., Литвинова С. Г., Носенко Ю. Г., Сухих А. С. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 60 с. DOI: 10.33407/lib.NAES.id/eprint/743838.

2. Відновлення освіти на постконфліктних територіях: зарубіжний досвід та ініціативи України: аналіт. матеріали / Т. І. Бурлаєнко, О. В. Дубініна, О. А. Ковальова, А. Б. Кочарян. Київ : ІОД НАПН України, 2024. 50 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743546>

3. Використання засобів і сервісів штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних кадрів : препринт (аналітичні матеріали) / Барладим В. М., Бруяка А. В., Бугаєнко М. А., Гриб'юк О. О., Коваленко В. В., Мар'єнко М. В., Осадчий В. В., Семеріков С. О., Тукало С. М., Шишкіна М. П., Яцишин А. В. ; за ред. М. П. Шишкіної. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 96 с. DOI 10.33407/lib.NAES.id/eprint/744000. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744000/>

4. Моніторинг готовності та потреб вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ: 2024 : аналіт. звіт / О. Овчарук, О. Гриценчук, О. Кравчина ; за заг. ред. О. Овчарук. Київ : ІЦО НАПН України. 2024. 100 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743978/>

5. Самооцінювання цифрової компетентності вчителів: результати всеукраїнського опитування в умовах воєнного часу. Аналітичні матеріали : препринт / О. Овчарук, Н. Сороко, О. Шимон ; за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 94 с. DOI: 10.33407/lib.NAES.id/eprint/743738. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743738/>

6. Стан і перспективи розроблення цифрових інструментів формування вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології : препринт, аналіт. матеріали / Ін-т цифровізації освіти НАПН України ; Биков В. Ю., Спірін О. М., Пінчук О. П., Кондратова Л. Г., Яцишин А. В., Лупаренко Л. А. ; [за ред. В. Ю. Бикова, Л. Г. Кондратової]. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 71 с. DOI: 10.33407/lib.NAES.id/eprint/744013. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744013/>

7. Цифрова компетентність наукових та науково-педагогічних працівників НАПН України : аналіт. звіт / О. М. Спірін, О. І. Ляшенко, С. Г. Литвинова, Ю. І. Мальований. Київ : 2024. 66 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739534/>

XV.4. ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Наукова продукція Монографії

1. Бородієнко О. В. Оцінювання дослідницької діяльності університетів в контексті їх регіональної залученості. *Оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки*: монографія. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2024. С.117-136

2. Ващенко К. О. Основні напрямки та особливості професійного навчання державних службовців в умовах військового стану. Київ : ЦАДССС, 2024. 115 с. URL: <https://pdr.nacs.gov.ua/articles> (дата звернення: 10.02.2025).

3. Використання ІКТ на уроках математики в закладах освіти. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності* : монографія / Гуревич Р. С. та ін. ; за ред. академіка НАПН України Р. С. Гуревича. Київ : Юрка Любченка, 2024. С. 216–233. URL: <https://library.vspu.net/items/0c0b9717-7898-40d7-8789-942fe6846009> (дата звернення: 18.02.2025).

4. Впровадження інноваційних технологій у підготовку сучасного фахівця. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності* : монографія / Гуревич Р. С. та ін. ; за ред. академіка НАПН України Р. С. Гуревича. Київ : Юрка Любченка, 2024. С. 167–185. URL: <https://library.vspu.net/items/0c0b9717-7898-40d7-8789-942fe6846009> (дата звернення: 18.02.2025).

5. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Коношевський Л. Л. Психолого-педагогічні можливості цифрових освітніх ресурсів закладу вищої освіти у формуванні цифрової культури здобувачів освіти. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності* : монографія / за ред. академіка НАПН України Р. С. Гуревича. Київ : Юрка Любченка, 2024. С. 132–154. URL: <https://library.vspu.net/items/0c0b9717-7898-40d7-8789-942fe6846009> (дата звернення: 18.02.2025).

6. Гуржій А. М., Пригодій М. А. Розвиток компетентності педагога закладу професійної освіти із застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної галузі. *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства* : монографія / [за наук. ред. В. О. Радкевич, М. А. Пригодія]. Київ : ІПО НАПН України. С. 535–557. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743342> (дата звернення: 10.02.2025).

7. Дистанційна освіта і традиційне заочне навчання: точки дотику. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності* : монографія / Гуревич Р. С. та ін. ; за ред. академіка НАПН України Р. С. Гуревича. Київ : Юрка Любченка, 2024. С. 203–216. URL: <https://library.vspu.net/items/0c0b9717-7898-40d7-8789-942fe6846009> (дата звернення: 18.02.2025).

8. Дмитриченко М. Ф. Транспортні технології та системи. Київ : НТУ, 2024, 352 с.

9. Змішане навчання – сучасна форма побудови освітнього процесу. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності* : монографія / Гуревич Р. С. та ін. ; за ред. академіка НАПН України Р. С. Гуревича. Київ : Юрка Любченка,

2024. С. 273–294. URL: <https://library.vspu.net/items/0c0b9717-7898-40d7-8789-942fe6846009> (дата звернення: 18.02.2025).

10. Інформаційний портал – ефективний засіб поліпшення якості теоретико-методичної підготовки здобувачів педагогічної освіти. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності* : монографія / Гуревич Р. С. та ін. ; за ред. академіка НАПН України Р. С. Гуревича. Київ : Юрка Любченка, 2024. С. 167–185. URL: <https://library.vspu.net/items/0c0b9717-7898-40d7-8789-942fe6846009> (дата звернення: 18.02.2025).

11. Курок В. П., Бурчак С. О., Бурчак Л. В. Формування інноваційної компетентності майбутніх педагогів: теоретичний аспект : монографія. Суми : ФОП Цьома С. П., 2024. 218 с.

12. Курок В. П., Хоруженко Т. А. Глухівський учительський інститут як фундатор технологічної освіти в закладах вищої освіти. *Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка: 150 років розвитку* : монографія / за ред. Олександра Курка, Наталії Ткаченко, Андрія Гриценка. Глухів, 2024. С. 127–146.

13. Курок В. П., Гриценко А. П., Ткаченко Н. М. Історія факультету технологічної і професійної освіти. *Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка: 150 років розвитку* : монографія / за ред. Олександра Курка, Наталії Ткаченко, Андрія Гриценка. Глухів, 2024. С. 147–190.

14. Курок В. П., Бурчак С. О. Розвиток творчості майбутнього вчителя як чинник його успішної професійної діяльності в умовах сьогодення. *Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка: 150 років розвитку* : монографія / за ред. Олександра Курка, Наталії Ткаченко, Андрія Гриценка. Глухів, 2024. С. 207–220.

15. Лазаренко Н., Гуревич Р. Трансформація навчальної діяльності в закладах вищої освіти в умовах цифровізації. *Освіта для цифрової трансформації суспільства = Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa = Education for digital transformation of society* : монографія: у 2 т. / за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ : Юрка Любченка, 2024. Т. 2. С. 9–22. URL: <https://library.vspu.net/items/b821ce3a-f036-4c69-b7c2-a0b00056074e> (дата звернення: 18.02.2025).

16. Лук'янова Л., Ничкало Н., Овчарук О. Цифрова трансформація суспільства: європейський досвід, українські реалії=Cyfrowa transformacja społeczeństwa: doświadczenia europejskie, realia ukraińskie. *Освіта для цифрової трансформації суспільства=Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa=Education for digital transformation of society* : монографія : у 2 т. / за ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ : Юрка Любченка, 2024. Т. 1. С. 74–99. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742488/> (дата звернення: 10.02.2025).

17. Методологічні проблеми використання цифрових технологій. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності* : монографія / Гуревич Р. С. та ін. ; за ред. академіка НАПН України Р. С. Гуревича. Київ : Юрка Любченка, 2024. С. 9–

131. URL: <https://library.vspu.net/items/0c0b9717-7898-40d7-8789-942fe6846009> (дата звернення: 18.02.2025).

18. Освіта для цифрової трансформації суспільства=Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa=Education for digital transformation of society : монографія : у 2 т. / за наук. ред.: В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ : Юрка Любченка, 2024. Т. 1. 526 с. (X Науковий форум Україна-Польща 2024). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742488/> (дата звернення: 10.02.2025).

19. Освіта для цифрової трансформації суспільства=Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa=Education for digital transformation of society : монографія : у 2 т. / за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2024. Т. 2. 544 с. (X Науковий форум Україна-Польща 2024).

20. Українська освіта у полум'ї війни : монографія / Н. Ничкало, О. Овчарук, В. Гордієнко, І. Іванюк ; за ред. Н. Ничкало. Київ : Юрка Любченка, 2024. 208 с. URL: <https://doi.org/10.37472/NAES-DPEEA-2024> (дата звернення: 10.02.2025).

21. Цифрові інформаційні ресурси в освітньому процесі : досвід, проблеми, перспективи. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності* : монографія / Гуревич Р. С. та ін. ; за ред. акад. НАПН України Р. С. Гуревича. Київ : Юрка Любченка, 2024. С. 192–203. URL: <https://library.vspu.net/items/0c0b9717-7898-40d7-8789-942fe6846009> (дата звернення: 18.02.2025).

22. Цифрове освітнє середовище в закладах освіти: як його створити. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності*: монографія / Гуревич Р. С. та ін. ; за ред. акад. НАПН України Р. С. Гуревича. Київ : Юрка Любченка, 2024. С. 233–241. URL: <https://library.vspu.net/items/0c0b9717-7898-40d7-8789-942fe6846009> (дата звернення: 18.02.2025).

23. Як готувати майбутніх учителів до роботи в умовах змішаного навчання. *Сучасні освітні технології в цифровій реальності* : монографія / Гуревич Р. С. та ін. ; за ред. акад. НАПН України Р. С. Гуревича. Київ : Юрка Любченка, 2024. С. 294–316. URL: <https://library.vspu.net/items/0c0b9717-7898-40d7-8789-942fe6846009> (дата звернення: 18.02.2025).

24. Kazachiner O., Boychuk Yu., Halii A. Management of special and inclusive education : monograph. Primedia eLaunch, Boston, USA, 2024. 142 p. URL: <https://isg-konf.com/uk/979-8-89292-742-0/> (дата звернення: 10.02.2025).

Навчальна продукція

Навчальні програми, підручники, навчальні посібники

1. Бородієнко О. В., Барановський М. О. Методика розроблення стратегічного та інвестиційного плану розвитку закладу професійної (професійно-технічної) освіти : метод. рек. Київ : ПРООН, 2024. 100 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/739987/> (дата звернення: 14.02.2025).

2. Бородієнко О. В. Управління закладами професійної (професійно-технічної) освіти в кризових умовах : посібник. Київ : ПРООН, 2024. 132 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/740890/> (дата звернення: 14.02.2025).

3. Гуревич Р. С., Фрицюк В. А. Методологія та організація науково-педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. для аспірантів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальностей 011, 015 / упоряд. : Гуревич Р. С., Фрицюк В. А. Вінниця : Твори, 2024. 350 с.

4. Дмитриченко М. Ф. Триботехніка. Київ : НТУ, 2024. 258 с.

5. Дмитренко Г. А., Олійник В. В., Олійник В. В. (молодший). 100 відповідей на 100 запитань. Шлях України і людства до гармонійної цивілізації : посібник. Київ : ДКС-Центр, 2024. 194 с.

6. Дмитренко Г. А., Олійник В. В., Головач Д. М. Щодо роз'яснення сутності «Нового людиноцентричного управлінського курсу (НЛУК) повоєнної України в контексті цивілізаційного розвитку світу» : посібник. Київ : ДКС-Центр, 2024. 52 с.

7. Електрообладнання та електронні системи електромобілів : навч. посіб. для здобувачів проф. (проф. техн.) та фахової передвищ. освіти / Гуржій А. М., ... Зайчук В. О. та ін. Дніпро : Журфонд, 2024. 204 с.

8. Живопис: матеріали і техніки : навч. посіб. / МОН України, Уман. держ. пед.ун-т імені Павла Тичини, ф-т мистецтв, каф. образотв. мистец. ; уклад.: О. Я. Музика, Г. І. Сотська. Київ : Талком, 2024. 280 с.

9. Збірник програм практик для здобувачів освіти першого (бакалаврського, другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) рівнів спеціальності 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта / Бірюк Л., Курок В. та ін. Глухів, 2024. 300 с.

10. Інноваційний розвиток людства на зламі часу : український системний шлях / Дмитренко Г. А. ... Олійник В. В. та ін. ; за заг. ред. Г. А. Дмитренка, В. В. Олійника ; ІНТЕЛЕКТ-КЛУБ цивілізац. розвитку України. Київ : ДКС-Центр, 2024. 242 с.

11. Козяр М. М., Коваль І. С. Психопедагогіка професійно-екстремальної підготовки : навч. посіб. Львів : ЛДУ БЖД, 2024. 504 с. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/handle/123456789/14619> (дата звернення: 18.02.2025).

12. Технологічна освіта в профільній школі з методикою викладання : навч. посіб. для студентів предм. спеціальності 014.10 Середня освіта (Технології) / В. П. Курок та ін. ; за ред. В. П. Курок, Н. А. Борисенко. Глухів, 2024. 477 с.

13. Global Economy: Evolution, Transformations, Challenges : textbook / under the general editorship of V. Kulishov, [O. S. Padalka and others]. Prague : OKTAN PRINT, 2024. 465 p. Із змісту: Digitalization of the Financial Market / by Oleg Padalka. С. 183–194 ; Criticism of globalization and alterglobalism / by Oleg Padalka. С. 379–397. URL: <https://www.oktanprint.cz/p/global-economy-evolution-transformations-en/> (дата звернення: 10.02.2025).

Довідкова продукція Показчики

1. Освіта і педагогічна наука України і Польщі. 2005–2024 = Edukacja i nauka pedagogiczna Ukrainy i Polski. 2005–2024 : бібліогр. покажч. / [передмова: Я. Лащик, Н. Ничкало, Л. Березівська ; упоряд.: Л. Пономаренко, Н. Кропочева, Т. Павленко ; наук. ред. Л. Березівська ; бібліогр. ред.: Л. Пономаренко] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ ; Варшава ; Вінниця : ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, 2024. 349 с. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=41595> (дата звернення: 10.02.2025).

Статті у збірниках, які входять до Scopus та Web of Science

1. Comparison of the experience of using digital games in mathematics education in Ukraine and Israel / Gurevych R. S. et. al. *Journal of Physics: Conference Series*. 2024. Vol. 2871(1). 012005. С. 1–17. DOI <https://doi.org/10.1088/1742-6596/2871/1/012005>. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/2871/1/012005/pdf> (date access: 14.02.2025).

2. Communicative competence of future specialists in the information and digital educational environment / Shuppe L., Koval V., Sotska H. et. al. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13, No. 77. P. 188–200. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2774/4225> ; DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.77.05.14> (date access: 17.02.2025).

3. Digital twin technology for blended learning in educational institutions during COVID-19 pandemic / Gurzhii A. M., Zaichuk V. O. et. al. *CTE Workshop Proceedings*. 2024. Vol. 11. P. 411–426. DOI: <https://doi.org/10.55056/cte.666> (date access: 14.02.2025). (*Scopus*).

4. Efficiency Increasing Mechanisms of Blended Learning of Students in Institutions of Higher Pedagogical Education / Lukianova L. et. al. *Youth Voice Journal*. 2024. Vol. 14, No. 3. P. 86–98. URL: <https://www.rj4allpublications.com/product/efficiency-increasing-mechanisms-blended-learning/> (date access: 17.02.2025). (*Scopus*).

5. Grade point average: the relationship with results of entrance assessment, learning motivation, achievement motivation, and perception of teacher leadership / Sereda N. ... Romanovskyi O. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*. 2024. Vol. 17, No. 1. P. 23–34. DOI: <https://doi.org/10.7160/eriesj.2024.170103> (date access: 17.02.2025).

6. Integration of ukrainian children and youth using digital tools in the educational environment of Slovakia=Інтеграція українських дітей та молоді за допомогою цифрових інструментів в освітнє середовище Словаччини / Nychkalo N. et al. Інформаційні технології і засоби навчання : електрон. наук. фах. вид. 2024. Т. 101, № 3. С. 150–163. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/5657> (дата звернення: 20.02.2025).

7. Lukianova L., Symela K. Problems and prospects of adaptation of ukrainian pupils to education in vocational and technical schools in Poland: implications for

practice. *The new education Rewiew*. 2024. Vol. 77, No. 3. S. 74–90. DOI: <https://doi.org/10.15804/tner.2024.77.3.06> (date access: 17.02.2025). (*Scopus*).

8. Modern tools to enhance the effectiveness of distance learning in conditions of digitalization / Kurok, V. et. al. *AD ALTA : Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. Vol. 14. Iss. 1. Special Iss. XL. P. 149–155. URL: https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140140/papers/A_25.pdf (date access: 18.02.2025).

9. The Role of Pedagogical Reflexology in Fostering Teacher's Professional Reflection in Neuropedagogy / Kichuk Y., Gurevych R. et. al. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2024. Vol. 15. Iss. 4. P. 104–119. URL: <https://dx.doi.org/10.70594/brain/15.4/8> (date access: 14.02.2025).

10. The Effectiveness of using Artificial Intelligence for Building Professional Competencies of Future Specialists in Art Majors in Higher Education Institutions / Halyna Kuzmenko, Olha Konovalova, Halyna Sotska et. al. *Transactions on Information Science and Applications*. 2024. Vol. 21. P. 449–465. URL: <https://wseas.com/journals/isa/2024/a805109-1151.pdf> ;

DOI: 10.37394/23209.2024.21.41 (date access: 17.02.2025).

Статті у фахових збірниках наукових праць, що включено до міжнародних наукометричних баз даних

1. Методичні підходи формування комунікативної та фахової компетентності майбутніх докторів філософії в умовах дистанційного навчання / Гуржій А. ... Зайчук В. *Пед. наука і освіта XXI століття*. 2024. № 3. С. 28–38. URL: <https://doi.org/10.35619/pse.vi3.40> (дата звернення: 11.02.2025).

2. Розвиток креативності здобувачів освіти засобами генеративного штучного інтелекту / Гуржій А., ... Зайчук В. *Нові технології навчання*. 2024. № 98. С. 42–49. URL: <http://www.journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/395> (дата звернення: 11.02.2025).

3. Українське електронне енциклопедичне видання в галузі освіти: передумови, реалізація, перспективи : зб. наук. пр. / за ред. В. Ю. Бикова. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 118 с. DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/eprint/743841> (дата звернення: 11.02.2025).

4. Nyczkało N. Filozofia działalności oświatowej w warunkach rosyjskiej wojny przeciwko Ukrainie. *Edukacja w procesie przemian : realia, perspektywy rozwoju i potencjał innowacyjny* / red. nauk. : Jolanta Szempruch, Agata Kotowska, Jan Gałkowski. Kraków : Impuls, 2024. S. 187–206.

5. Nyczkało N. Pedagogiczne reminiscencje. Inspiracja życiem, pracą i twórczością Profesora Franciszka Szloska=Педагогічні спогади. Натхнення життям, творчістю та працею професора Францішека Шльосека / red. nauk.: Nella Nyczkało, Olga Banit, Jan Łaszczyk, Beata Szurowska ; Narodowa Akademia Nauk Pedagogicznych Ukrainy, Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Warszawa ; Kijów : Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2024. 390 s. : faksymilia, fotografie, ilustracje, portret, wykresy ; 24 cm.

6. Nyczkało N. Z pedagogiką w sercu przez całe życie=3 педагогікою в серці все життя. *Pedagogika (w) nauce i praktyce* / red. nauk.: Joanna Madalińska-Michalak, Norbert G. Piкуła. Kraków : Impuls, 2024. S. 137–154.

7. Nychkalo N., Gutor L. Communication aspects in deontological education of medical students in Ukraine: traditional and digital learning tools. *Education: Modern Discourses*. 2024. No. 7. https://doi.org/http://emdnaes.org.ua/index.php/Educ_Mod_discourse/issue/archive

8. Pedagogiczne reminiscencje: inspiracja życiem, pracą i twórczością Profesora Franciszka Szloska / red. : Nella Nyczkało, Olga Banit, Jan Łaszczyk, Beata Szurowska. Warszawa : Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2024. 275 s.

9. Nyczkało N. Ukraińskie dzieci w zagranicznych szkołach: nowe doświadczenia i potrzeby. *Uczeń w przestrzeni społecznej i medialnej* / red. : G. Cęcelek, P. Miller, P. Klimczyk Wyd. Difin, Warszawa, 2024. T. II. S. 259–285. ISBN 978-83-8270-312-2

10. Nyczkało N. Pedagogika pracy w XXI wieku: główne kierunki i perspektywy rozwoju. Recenzja monografii Franciszka Szloska „Tożsamość pedagogiki pracy w kontekście przemian systemowych” Warszawa – 2015. – 321 s. 382–390.

Статті, що входять до переліку фахових видань України

1. Бойчук Ю. Феномен Неллі Ничкало. *Новий Колегіум*. 2024. № 3. С. 5–6. URL: <http://hnpu.edu.ua/uk/naukovo-informaciyuu-zhurnal-novyyu-kolegium> (дата звернення: 11.02.2025).

2. Бойчук Ю., Левченко Н. Григорій Сковорода – ключова постать в українській духовній традиції від давнини до сучасності. *Наук. зап. Харків. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди*. Літературознавство. Харків : Майдан, 2024. Т. 1, № 103. С. 157–163. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/literature/article/view/15842> (дата звернення: 18.02.2025).

3. Вітальні слова провідних науковців України з нагоди 25-річного ювілею журналу «Імідж сучасного педагога» / Кремень В., Березівська Л., ... Бойчук Ю. *Імідж сучасного педагога* : електрон. наук. фах. журн. Київ, 2024. № 2 (215). С. 5–8. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2\(215\)](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2(215)) (дата звернення: 11.02.2025).

4. Вплив попереднього наводнювання на термодифузійне хромовання та кавітаційну стійкість вуглецевих криць і сірого чавуну / М. С. Стечишин, М. Є. Скиба, ... М. І. Цепенюк. *Металофізика та новітні технології*. 2024. Т. 46, Вип. 12. С. 1173–1183. URL: <https://mfint.imp.kiev.ua/ua/abstract/v46/i12/1173.html> (дата звернення: 11.02.2025).

5. Гуревич Р. С., Акімова О. В., Баюрко Н. В. Професійна мобільність майбутніх педагогів як чинник становлення фахівців нової генерації. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Психологія», Серія «Педагогіка», Серія

«Медицина»). 2024. № 2(36). С. 158–171. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-2\(36\)-158-170](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-2(36)-158-170) (дата звернення: 11.02.2025).

6. Гуревич Р. С., Губіна С. І., Столяренко О. В. Професійна мобільність як детермінанта конкурентоспроможності майбутнього вчителя. *Наук. інновації та передові технології* (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2024. № 3 (31). С. 959–971. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-959-970](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-959-970) (дата звернення: 11.02.2025).

7. Розвиток креативності здобувачів освіти засобами генеративного штучного інтелекту / Гуржій А. та ін. *Нові технології навчання* : зб. наук. пр. / ДНУ «Ін-т модерніз. і змісту освіти». Київ : [б. в.], 2024. Вип. 98. С. 42–49. URL: <http://www.journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/395> (дата звернення: 12.02.2025).

8. Казачінер О., Бойчук Ю., Галій А. І. Підготовка майбутніх бакалаврів зі спеціальності 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка до здійснення діагностики труднощів розвитку дитини. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») : електрон. наук. журн. 2024. № 1 (35). С. 179–190. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/204/295> ;

<http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/8600/8646> (дата звернення: 11.02.2025).

9. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д. Кінезіологічні м'ячики-мішечки як засіб ігрової корекції труднощів дитини у навчанні. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») : електрон. наук. журн. 2024. № 8 (42). С. 276–286. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/267/366> ;

<http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/14159/14229> (дата звернення: 11.02.2025).

10. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д. Використання прийому «збільшення-зменшення» у практиці казкотерапії. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») : електрон. наук. журн. 2024. № 8 (42). С. 287–298. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/267/366> ; <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/14160/14230> (дата звернення: 11.02.2025).

11. Курок В. П., Коротич А. В. Сучасний стан підготовки майбутніх педагогів професійного навчання до інноваційної педагогічної діяльності в освітній теорії. *Вісн. Глухів. нац. пед. ун-ту імені Олександра Довженка*. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Глухів. нац. пед. ун-т ім. Олександра Довженка. Глухів, 2024. Вип. 2 (55). С. 10–19. URL: <https://journals.gnpu.edu.ua/index.php/vgnpu/issue/view/1/2> (дата звернення: 11.02.2025).

12. Курок В. П., Коротич А. В. Зміст та структура інноваційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання. *Наук. інновації та*

передові технології. (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2024. № 6 (34). С. 1243–1254. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6\(34\)-1243-1254](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6(34)-1243-1254) (дата звернення: 11.02.2025).

13. Курок В. П., Гриценко А. П., Ткаченко Н. М. Створення сприятливого інформаційного середовища підготовки майбутніх фахівців у ЗВО. *Педагогічна академія: наук. зап.* : акад. рец. електрон. журн. із відкр. дост. 2024. Вип. 8. С. 1–14. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/276> ;

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13253435> (дата звернення: 11.02.2025).

14. Курок В. П., Бурчак Л. В. Технології формування інноваційної компетентності майбутніх учителів. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») : електрон. наук. журн. Київ, 2024. Вип. 4 (22). С. 513–52. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/16647> ; DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11\(45\)-513-525](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11(45)-513-525) (дата звернення: 11.02.2025).

15. Курок В. П., Луценко Г. В., Бурчак С. О. Освітні реформи та гендер: постконфліктна перспектива. *Вісн. науки та освіти* (Серія «Педагогіка») : електрон. журн. Київ, 2024. № 11(29). С. 1283–1294. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/17308> ;

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11\(29\)-1283-1294](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-1283-1294) (дата звернення: 11.02.2025).

16. Курок В. П., Бурчак С. О., Зінченко А. В. Основні напрями, структура та умови формування гендерної компетентності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки. *Наук. інновації та передові технології* (Серія «Педагогіка»). Київ, 2024. № 12(40). С. 1130–1141. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/issue/view/303> (дата звернення: 19.02.2025).

17. Курок В. П., Луценко Г. В., Зінченко В. П. Застосування кейс-методу в процесі формування готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до виконання службово-бойових завдань. *Вісн. Глухів. нац. пед. ун-ту імені Олександра Довженка*. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Глухів. нац. пед. ун-т ім. Олександра Довженка. Глухів, 2024. Вип. 3 (56). С. 10–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2024_3_3 (дата звернення: 19.02.2025).

18. Курок В. П., Шевель Б. О. Фактори розвитку педагогічної майстерності педагога в процесі професійної підготовки у ЗВО. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») : електрон. наук. журн. Київ : «Наукові перспективи», 2024.

19. Лук'янова Л. Б., Білик Н. І., Зелюк В. В. Сучасний стан і перспективи розвитку електронного наукового фахового журналу. *Імідж сучасного педагога* : електрон. наук. фах. журн. Київ, 2024. № 2 (215). С. 9–18. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2\(215\)-9-1](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2(215)-9-1) (дата звернення: 11.02.2025).

20. Лук'янова Л., Годлевська К. Теоретико-методологічний (контекстний) аналіз змішаного навчання та перспективи його впровадження у сучасній

вітчизняній і зарубіжній освітній практиці. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2024. Вип. 72. С. 27–38. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-72-27-37> (дата звернення: 11.02.2025).

21. Лук'янова Л. Структура і зміст готовності викладача ЗВО до реалізації змішаного навчання: теоретично-експериментальний дискурс. *Вісн. Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття*. 2024. Т. 2, № 10. С. 9–20. DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.2\(10\).2024.0001](https://doi.org/10.35387/ucj.2(10).2024.0001) (дата звернення: 11.02.2025).

22. Ничкало Н. Г. Відданість педагогіці, освіті, Україні. *Естетика і етика педагогічної дії* : зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава : [б. в.], 2024. Вип. 30. С. 21–34. URL: <https://aesthetichpedaction.pnpu.edu.ua/article/view/320901> (дата звернення: 19.02.2025).

23. Олійник В. В., Купрієвич В. О., Рожнова Т. Є. Вдосконалення практичної підготовки здобувачів освіти у навчально-практичних центрах закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Пед. академія* : наук. зап. : акад. рец. електрон. журн. із відкр. дост. 2024. Вип. 9. С. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13383904> (дата звернення: 11.02.2025).

24. Організаційні навички як складник «soft skills» майбутніх викладачів вищої школи та фахівців фізичної культури та спорту / Романовський О. Г. та ін. *Імідж сучасного педагога*: електрон. наук. фах. журн. Київ, 2024. № 1(214). С. 37–41. URL: <https://isp.pano.pl.ua/issue/view/17743> (дата звернення: 20.02.2025).

25. Освітній хаб ХНПУ імені Г. С. Сковороди: мета функції, напрями і зміст роботи / Бойчук Ю. та ін. *Новий Колегіум*. 2024. № 1. С. 3–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NovKol_2024_1_3
http://nbuv.gov.ua/UJRN/NovKol_2024_1_3 (дата звернення: 10.02.2025).

26. Провідні методологічні підходи у розвитку профільної природничо-наукової освіти майбутніх фахівців промислової фармації / Бойчук Ю. та ін. *Новий Колегіум*. 2024. № 3. С. 51–56. URL: <http://hnpu.edu.ua/uk/naukovo-informasiynuu-zhurnal-novuu-kolegium> (дата звернення: 11.02.2025).

27. Роль цифрового освітнього середовища закладу вищої освіти у формуванні диджитальної культури студентів / Гуревич Р. С., ... Люльчак С. Ю. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2024. Вип. 71. С. 5–21. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-71-5-22> (дата звернення: 11.02.2025).

28. Романовський О., Гура Т., Лапузіна О. Формування емоційного інтелекту фахівців соціальної сфери у закладах вищої освіти на основі ситуаційного навчання. *Імідж сучасного педагога* : електрон. наук. фах. журн. Київ, 2024. № 6(219). С. 34–38. URL: <https://isp.pano.pl.ua/> (дата звернення: 20.02.2025).

29. Романовський О. Г., Ключко С. А. Роль нарративної компетентності в розвитку лідерських якостей. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2024. № 1. С. 50–60. URL: <http://tipus.khpi.edu.ua/issue/view/17883> (дата звернення: 20.02.2025).

30. Завдання самоосвіти майбутніх інженерів-бакалаврів в умовах математичної, хімічної та професійної підготовки / Романовський О. Г. та ін. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2024. № 3. С. 3–13. URL: <http://tipus.khpi.edu.ua/issue/view/18625> (дата звернення: 20.02.2025).

31. Культура ділового спілкування як фактор професійної успішності майбутніх фахівців у системі «Людина-Людина» / Романовський О. Г. та ін. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2024. № 4. С. 109–121. URL: <http://tipus.khpi.edu.ua/article/view/320528> (дата звернення: 20.02.2025).

32. Формування базової, професійної та самоосвітньої компетентності майбутніх інженерів-бакалаврів як важлива складова їх якісної підготовки у закладах вищої освіти / Романовський О. Г. та ін. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2024. № 4. С. 32–47. URL: <http://tipus.khpi.edu.ua/article/view/320461> (дата звернення: 20.02.2025).

33. Сотська Г., Тринус О. Нормативний аспект формування інформаційної грамотності майбутніх учителів вищих навчальних закладів. *Вісн. Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття*. 2024. Т. 1., № 9. С. 8–30. URL: <https://www.unesco-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/99> ;

DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(9\).2024.0001](https://doi.org/10.35387/ucj.1(9).2024.0001) (дата звернення: 12.02.2025).

34. Сотська Г., Тринус О. Типологія моделей змішаного навчання: зарубіжний досвід. *Вісн. Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття*. 2024. Т. 2., № 10. С. 73–90. URL: <https://www.unesco-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/117> ;

DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.2\(10\).2024.0006](https://doi.org/10.35387/ucj.2(10).2024.0006) (дата звернення: 12.02.2025).

35. Сотська Г. Всеукраїнський конкурс «Учитель року –2024» в номінації «Образотворче мистецтво»: здобутки, інновації, перспективи. *Мистецтво та освіта*. 2024. № 4 (114). С. 2–8. DOI: [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-4\(114\)-2-7](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-4(114)-2-7) (дата звернення: 13.02.2025).

36. Стратегічна та операційна діяльність університетів: використання можливостей штучного інтелекту / Драч, І., Петроє, О., Бородієнко, О., та ін. *Укр. пед. журнал*. 2024. № 3. С. 122–139. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/784/942> (дата звернення: 11.02.2025).

37. Ткаченко Н. М., Курок В. П., Гриценко А. П. Формування інформаційної культури майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки як вимога інформаційного суспільства: аналіз проблеми. *Перспективи та інновації науки* (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина") : електрон. наук. журн. 2024. № 8 (42). С. 599–613. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-8\(42\)-599-612](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-8(42)-599-612) (дата звернення: 11.02.2025).

38. Цифрова культура молодого покоління: як її формувати. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. / Гуревич Р. С. та ін. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2024. Вип. 73. С. 14–30. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-73-14-29> (дата звернення: 18.02.2025).

39. Drach I., Petroye O., Borodiyenko O. Implementation of Open Science in Scientific Institutions. *Університети і лідерство*. 2024. № 17. С. 98–109. DOI: <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2024-17-98-109> (дата звернення: 11.02.2025).

40. Kazachiner O. S., Boychuk Yu. D. Transforming education in challenging inclusive environments. *Наука і техніка сьогодні* (Серія «Педагогіка») : електрон. наук. журн. Київ, 2024. № 1 (29). С. 377–390. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/issue/view/206/297>
<http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/8737/8784> (дата звернення: 11.02.2025).

41. Kazachiner O. S., Boychuk Yu. D., Halii A. I. Diagnosis and prevention of children's speech disorders as a necessary part of future philologists' professional training system. *Наук. інновації та передові технології*. (Серія «Педагогіка»). 2024. № 2 (30). С. 974–986. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/issue/view/209/300> ;
<http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/9063/9110> (дата звернення: 11.02.2025).

42. Kazachiner O. S., Boychuk Yu. D., Halii A. I. Diagnosing and psycho-educational support of children with autism. *Перспективи та інновації науки* : електрон. наук. журн. (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2024. № 8 (42). С. 23–34. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/267/366> ;
<http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/14138/14208> (дата звернення: 11.02.2025).

43. Kazachiner O. S., Boychuk Yu. D., Halii A. I. Diagnosing and psycho-educational support of children with learning disabilities. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») : електрон. наук. журн. 2024. № 8 (42). С. 35–45. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/267/366> ;
<http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/14139/14209> (дата звернення: 11.02.2025).

44. Lukianova L. B, Symela K. F, Ovcharuk O. V. Exploring the potential of online scientific research to meet modern needs: international perspective. *Наук. зап. Малої академії наук України*. Київ : Праймдрук, 2024. № 2 (30). С. 128–137. DOI: <http://doi.org/10.51707/2618-0529-2024-30-13> (дата звернення: 11.02.2025).

Статті у міжнародних виданнях

1. Курок В. П., Хроленко М. В. Розвиток трансверсальних компетентностей здобувачів вищої освіти у процесі професійної підготовки.

Science and society: modern trends in a changing world : proceedings of II international scientific and practical conference (Vienna, Austria 22–24 January 2024). Vienna, Austria, 2024. С. 296–300. URL : <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2024/01/SCIENCE-AND-SOCIETY.-MODERN-TRENDS-IN-A-CHANGING-WORLD-22-24.01.24.pdf> (date access: 18.02.2025).

2. Радкевич, В. Розвиток інноваційної компетентності викладачів закладів професійної освіти: теоретичні аспекти. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи* / (ред.): Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький. Конін ; Ужгород ; Перемишль ; Херсон : Посвіт, 2024. Т. II: Когнітивні горизонти: перспективи для науки та освіти : монографія. С. 192–206. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741587/1/Monografia_2024_4_uklad-982-994.pdf

3. Assessing the state of research e-infrastructures for open science in Ukrainian higher education institutions / Drach I., Borodiyenko O. ... Kuzminska O. *CEUR Workshop Proceedings*. 2024. Vol. 3679. S. 234–254. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3679/paper18.pdf> (date access: 18.02.2025).

4. Development of university education in Western Ukraine: social and economic aspects / Baranovskyi M., Borodiyenko O., Drach I., Petroye O. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики=Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. Т. 2, № 55. С. 559–568. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4315> (дата звернення: 18.02.2025).

5. Brand communication of EU leading universities: inspirations for the Ukrainian context / Borodiyenko O. et al. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики=Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. Т. 4, № 57. С. 546–559. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/issue/view/73> (дата звернення: 18.02.2025).

6. Integration of chatbots into the education system: utilizing them for knowledge management / Vashchenko K., Dakal A., Prokopenko A., Klochko A. Polishchuk S. *Digital Technologies in Education. Studies in Systems, Decision and Control*. Springer, 2024. Vol. 529. P.87-91 DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-57422-1_7 (date access: 18.02.2025).

7. Lukianova L. Teoretyczny i praktyczny kontekst badań online: mocne strony, zalety i wady – aktualne doświadczenia ukraińskie. *Badanie – dojrzewanie – rozwój. Trafność i rzetelność badań naukowych* / [red.] F. Szlosek. Warszawa – Radom : Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, 2024. P. 72-76

8. Lukianova L. Professional andragogical competence of teaching staff for the adult education system *Edukacja ustawiczna dorosłych*. Radom : Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, 2024. Vol. 6 (127)/24. P. 29-32

9. Lukianova L., Nychkalo N, Khomych L. Interdisciplinary interaction in teacher training as pedagogical reality. *Педагогічні спогади. Натхненні життям, творчістю, працею професора Францішека Шльосека*. Warszawa : Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej imienia Marii Grzegorzewskiej, 2024. S. 294–310.

10. Nyczkało N. Ukraińskie dzieci w zagranicznych szkołach: nowe doświadczenia i potrzeby. *Uczeń w przestrzeni społecznej i medialnej* / (red. naukowa): Grazyna Cecelek, Piotr Miller, Piotr Klimezyk. S. 259.

11. Pryhodiі M., Hurzhii A., Humennyi O. Preparation of vocational education teachers for activities in the conditions of digital transformation of education = Підготовка педагогів професійного навчання до діяльності в умовах цифрової трансформації освіти. *Exploring the digital landscape: Interdisciplinary perspectives* : monograph / edited by Olha Blaha and Iryna Ostopolets. The University of Technology in Katowice Press, 2024. P. 969–980. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741637> (date access: 18.02.2025).

12. Psychological aspects of effective communication between teachers and students in online learning / Galyna Cherusheva, Tetiana Andrushchenko, Kostiantyn Vashchenko, Iryna Kovchyna, Vitalii Pankovets. *Journal of Curriculum and Teaching*. 2024. Vol. 13, No 3. P. 19–31. DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v13n3p19> (date access: 18.02.2025).

13. Radkevych V. Development of the innovative competence of teachers in vocational education institutions in the conditions of the digital transformation of society = Розвиток інноваційної компетентності викладачів закладів професійної освіти в умовах цифрової трансформації суспільства. *Exploring the digital landscape: Interdisciplinary perspectives* : monograph / edited by Olha Blaha and Iryna Ostopolets. The University of Technology in Katowice Press, 2024. P. 981–993. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741812> (date access: 18.02.2025).

14. Romanovskyi O., Polishchuk D. Innovative technologies for the formation of organisational culture of future higher education teachers. *Creative interdisciplinary cooperation: proceedings ideas in education research and innovation* / International Institute of Management & IMI-Nova ; Moldova [et al.] ; comitetul științific: Valentin Răilean (președinte) [et al.]. Chișinău : [S. n.], 2024 (Impressum). P. 81–87.

15. Standards in vocational teacher education in Ukraine: problems and fields of tension / Radkevych V. et al. *Partnership-Based Governance and Standardization of Vocational Teacher Education in Ukraine* / eds.: T. Deissinger, O. Melnyk. 2024. Vol. 82. P. 262–292. DOI: 10.3278/9783763976690 ; URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740760> (date access: 18.02.2025).

16. The assessment (self-assessment) methodology of the university's readiness to use AI / Drach I., Petroye O., Borodiyenko O., Reheilo I., Prykhodkina N. *Information Technology for Education, Science, and Technics* : lecture notes on data engineering and communications technologies. ITEST 2024. Vol. 222. Springer, Cham. P. 56-61 URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-71804-5_32 (date access: 18.02.2025).

17. The impact of migration on social dynamics in Ukraine: a socio-political and ethnological analysis / Diegtiar O., Fitkovskiy V., Boian-Hladka S., Bokov A., Vashchenko K. *Multidisciplinary Science Journal*. 2024. Vol. 6. URL: <https://malque.pub/ojs/index.php/msj/issue/view/96> (date access: 18.02.2025).

18. The influence of emotional intelligence of ukrainian adolescents on interpersonal relationships / Romanovskyi O. et al. *Creative interdisciplinary*

cooperation: proceedings ideas in education research and innovation / International Institute of Management & IMI-Nova ; Moldova [et al.] ; comitetul științific: Valentin Răilean (președinte) [et al.]. Chișinău : [S. n.], 2024 (Impressum). P. 81–87.

Статті в інших наукових виданнях

1. Биков В. Ю. Інститут цифровізації освіти НАПН України. *Українська електронна енциклопедія освіти*. 2024. https://eduglos.iitta.gov.ua/index.php/Інститут_цифровізації_освіти_НАПН_України (дата звернення: 12.02.2025).

2. Биков В. Ю. Система е-засобів навчання. *Українська електронна енциклопедія освіти*. 2024. URL: <http://surl.li/xasoіu> (дата звернення: 12.02.2025).

3. Бойчук Ю., Мкртчян О. Педагогіка як формула успіху. *Гриньова Валентина Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор: до 75-річчя від дня народження : біобібліографія: 1977–2024 рр.* / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка ; [уклад. В. П. Захарченко; наук. ред. О. Г. Коробкіна, бібліограф. ред. О. І. Романовська]. Харків : ХНПУ, 2024. С. 8–9. (Серія «Видатні вчені ХНПУ ім. Г. С. Сковороди» ; вип. 15). URL: <http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/biblioteka/Grynyova.pdf> (дата звернення: 12.02.2025).

4. Бойчук Ю. Д., Олексенко О. А. До 100-річчя професора Сергія Івановича Дорошенка. *Дорошенко Сергій Іванович, доктор філологічних наук, професор: до 100-річчя від дня народження: біобібліографія: 1952–2018 рр.* / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка; [уклад. Т. І. Неудачина; наук. ред. О. Г. Коробкіна, бібліогр. ред. О. І. Романовська]. Харків: ХНПУ, 2024. С. 8–12. (Серія «Вчені ХНПУ ім. Г. С. Сковороди»; вип. 13). URL: <http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/biblioteka/Dor.pdf> (дата звернення: 12.02.2025).

5. Бойчук Ю. Д., Лембік С. О. До 95-річчя Лева Михайловича Мінкіна. *Мінкін Лев Михайлович, доктор філологічних наук, професор: до 95-річчя від дня народження: біобібліографія: 1957–2020 рр.* / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка ; [уклад. Т. І. Неудачина ; наук. ред. О. Г. Коробкіна, бібліогр. ред. О. І. Романовська]. Харків : ХНПУ, 2024. С. 8–9. (Серія «Вчені ХНПУ ім. Г. С. Сковороди»; вип. 17). URL: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/biblioteka/pokazhchuk_2022/Minkin.pdf (дата звернення: 12.02.2025).

6. Бойчук Ю., Голобородько К. Від студента до завідувача кафедри Сковородинівського університету (до 85-ї річниці від дня народження доктора філологічних наук професора Івана Степановича Маслова). *Маслов Іван Степанович, доктор філологічних наук, професор: до 85-річчя від дня народження : біобібліографія: 1939–2015 рр.* / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка ; [уклад. С. І. Грущенко ; наук. ред. О. Г. Коробкіна, бібліогр. ред. О. І. Романовська]. Харків : ХНПУ, 2024. С. 8. (Серія «Вчені ХНПУ ім. Г. С. Сковороди»; вип. 19). URL:

[http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/biblioteka/pokazhchyk_2022/Maslov%20\(2\).pdf](http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/biblioteka/pokazhchyk_2022/Maslov%20(2).pdf) (дата звернення: 12.02.2025).

7. Бойчук Ю., Гончарова О. Бережна Світлана Вікторівна – людина, педагог, науковець. *Бережна Світлана Вікторівна, доктор філософських наук, професор: до 50-річчя від дня народження: біобібліографія: 1998– 2024 рр.* / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка ; [уклад. В. П. Захарченко ; наук. ред. О. Г. Коробкіна ; бібліогр. ред. О. І. Романовська]. Харків : ХНПУ, 2024. С. 8–11. (Серія «Вчені ХНПУ ім. Г. С. Сковороди»; вип. 16). URL: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/biblioteka/pokazhchyk_2022/Berezhna.pdf (дата звернення: 12.02.2025).

8. Гуржій А., Яцишин А., Лупаренко Л. Концепт і генеза поняття «онлайн енциклопедія» на сторінках вітчизняної наукової літератури. *Українське електронне енциклопедичне видання в галузі освіти: передумови, реалізація, перспективи* : зб. наук. пр. / Ін-т цифровізації освіти НАПН України ; [за ред. В. Ю. Бикова]. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. С. 34–44. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743841/1/Збірник%20наукових%20праць%20Відділу%20ЦТ.pdf> (дата звернення: 12.02.2025).

9. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д., Галій А. І. Корекційно-виховний потенціал казок народів півночі та їх можливості застосування у теорії та практиці казкотерапії. *Актуальні питання у сучасній науці* (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»). 2024. Вип. 2 (20). С. 684–695. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/211/302> ; <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/9178/9228> (дата звернення: 12.02.2025).

10. Козяр М. М., Коваль І. С. Психопедагогіка у професійно-екстремальній підготовці фахівців галузі безпеки людини. *Вісн. НАПН України*. 2024. Том 6. № 1. С. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6140> (дата звернення: 12.02.2025).

11. Козяр М., Маслій О., Діденко О. Специфічні особливості підготовки майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності в навчальних центрах. *Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології* : зб. наук. пр. / Сум. держ. пед. ін-т ім. А. С. Макаренка. Київ, 2024. № 5(139). С. 177–188. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/11/козяр.pdf> (дата звернення: 12.02.2025).

12. Філософські аспекти формування та розвитку наукової освіти викладача закладу вищої освіти / Козяр М. та ін. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») : електрон. наук. журн. Київ, 2024. № 7 (41). С. 272–282. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/13157/13219> (дата звернення: 12.02.2025).

13. Козяр М., Маланюк Н. Підготовка майбутніх офіцерів до професійної діяльності на засадах акмеологічного підходу. *Physical Culture And Sport* :

Scientific Perspective. 2024. № 2. С. 105–110. URL: <https://pcs.khmnu.edu.ua/index.php/pcs/issue/view/10> (дата звернення: 20.02.2025).

14. Концептуальні засади розвитку відкритої науки в НАПН України на 2024–2030 роки : за результатами наукової доповіді на засіданні Президії НАПН України, 22 серпня 2024 р. / Драч І. І., Петроє О. М., Бородієнко О. В. та ін. *Вісн. НАПН України*. 2024. Т. 6, № 2. С. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6209> (дата звернення: 12.02.2025).

15. Методичні підходи формування комунікативної та фахової компетентності майбутніх докторів філософії в умовах дистанційного навчання / Карташова Л., Гуржій А. та ін. *Пед. наука і освіта XXI століття*. 2024. № 3. С. 28–38. DOI: <https://doi.org/10.35619/pse.vi3.40> (дата звернення: 12.02.2025).

16. Навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах інклюзивної освіти : хрестоматія : в 2 т. / за ред. В. І. Бондаря, Ю. Д. Бойчука та ін. Харків : ФОП Бровін О. В., 2024. Т. 2. 268 с.

17. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №127192 Комп'ютерна програма «Експериментальний зразок відкритої Інтернет-платформи «Українська електронна енциклопедія освіти» (УЕЕО)». Співавтори: Кохан О. В., Биков В. Ю., Пінчук О. П., Лупаренко Л. А. Дата реєстрації 6 червня 2024 р.

18. Технічне завдання на наукове дослідження «Проектування веборієнтованих автоматизованих інформаційних систем формування і розвитку вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології» (ДР №0124U000640) (01.01.2024–31.12.2025) / В. Ю. Биков, О. М. Спірін ... І. М. Полященко. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739690/> (дата звернення: 12.02.2025).

19. Тюріна В., Козяр М., Маланюк Н. Комунікативна компетентність як фактор формування у майбутніх працівників сектору безпеки й оборони України готовності до професійної діяльності. *Пед. дискурс* : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки НАПН України, Хмельниц. гуманіт.-пед. акад. Хмельницький : ХГПА, 2024. № 35. С. 61–66. URL: <http://ojs.kgpa.km.ua/index.php/peddiscourse/issue/view/47> (дата звернення: 20.02.2025).

20. Kazachiner O.S., Boychuk Yu.D., Haliy A.I. Diagnosing and psycho-educational support of children with ADHD. *Вісн. науки та освіти* (Серія «Педагогіка»): електрон. журн. Київ, 2024. Вип. 1 (19). С. 577–590. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/issue/view/208/299> ;

<http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/8898/8945> (дата звернення: 12.02.2025).

21. Ничкало Н. Педагог від Бога. Патріот України. Книга спогадів про Віктора Огнев'юка. Служити людині, громаді, суспільству / керівник проекту О. П. Турунцев ; уклад. М. С. Ангелова, І. Є. Руснак ; за заг. ред Л. Є. Огнев'юк. Київ : Київ. стол. ун-т ім. Б. Грінченка, 2024. С. 69–75.

22. Ничкало Н. Унікальний творчий доробок. Освіта і сусп-во. 2024. Черв. (№ 6). С. 8–9. URL: https://naps.gov.ua/uploads/files/press/ois/2024/ois6_2024.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

23. Ничкало, Н. Десятиліття без академіка Івана Зязюна, проте з ідеями його гуманістичної концепції. Освіта і сусп-во. 2024. Верес.-жовт. (№ 9/10). С. 18–19. URL: https://naps.gov.ua/uploads/files/press/ois/2024/ois9-10_2024.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

24. Ничкало Н. Творчість і незламність науковців-освітян. Україна. Науковці й освітяни: незламні у війні (2023–2024) / редкол.: Шеремета Ю.А. [та ін.]. Київ : Альфа-Віта Груп, 2024. С. 12–15. Друковане вид. інформація представлена на сайті НАПН <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/3381/>

25. Ничкало Н. Г., Лук'янова Л. Б., Вовк М. П. Освіта для цифрової трансформації суспільства : за результатами проведення X Українсько-Польського / Польсько-Українського наукового форуму (27–28 листоп. 2024 р., м. Вінниця). Вісн. НАПН України. 2024. Т. 6, № 2. С. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6237> (дата звернення: 11.02.2025).

26. Ничкало Н. Г., Вовк М. П., Філіпчук Н. О. Педагогіка серця і добра академіка Івана Зязюна. Вісн. НАПН України. 2024. Т. 6. № 1. С. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6106> (дата звернення: 11.02.2025).

27. Сотська Г. І. Формування проектної культури майбутнього дизайнера. Неперервна педагогічна освіта ХХІ століття : зб. матеріалів ХХІ Міжнар. пед.-мистец. читань пам'яті проф. О. П. Рудницької / НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна ; [наук. ред.: Г. І. Сотська, М. П. Вовк]. Київ : Талком, 2024. Вип. 7 (19). С. 116–119. URL: <http://iprood.com.ua/e-library/programi-i-zbirniki-materialiv/neperervna-pedagogchna-osvta-hh-stolttya---2024/> (дата звернення: 12.02.2025).

Матеріали конференцій (тези):

1. Безуглий А. І., Гуржій А. М., Пригодій М. А. Використання віртуальних навчальних комплексів у професійній підготовці кваліфікованих робітників. *Інноваційна професійна освіта. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання* : матеріали XVII всеукр. наук.-практ. конф. (звітної) Ін-ту проф. освіти НАПН України (м. Київ, 26 лют.–7 берез., 2024 р.) : [електрон. вид.] / Ін-т проф. освіти НАПН України ; за ред. В. О. Радкевич. Київ : ІПО НАПН України, 2024. Вип 1. (14). С. 35–38. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741104> ; <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/1/issue/view/16/25> (дата звернення: 13.02.2025).

2. Бойчук Ю., Безпалова О., Деменко О. Взаємодія ХНПУ імені Г. С. Сковороди з практичною сферою освіти як важливий складник якісної підготовки педагога. *Педагогічна освіта: діалог про «сродну працю» між університетом і школою*: матеріали круглого столу (м. Харків, 17 квіт. 2024) / за заг. ред. Ю. Д. Бойчука. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2024. С. 3–5.

3. Бойчук Ю. Передмова. *Освіта збереже Україну!* : матеріали III Всеукр. Прокопенківських читань (м. Харків, 10 черв. 2024 р.) / Харків. нац. пед. ун-т ім.

Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2024. С. 3–6. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9b535c14-ba6c-4516-8a21-2dbddce929f1/content> (дата звернення: 21.02.2025).

4. Бойчук Ю., Коваленко В. Роль і місце Сковородинівського університету в реалізації інклюзивної освіти на Харківщині. *Освіта збереже Україну!* : матеріали III Всеукр. Прокопенківських читань (м. Харків, 10 черв. 2024 р.) / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2024. С. 67–71. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9b535c14-ba6c-4516-8a21-2dbddce929f1/content> (дата звернення: 21.02.2025).

5. Бойчук Ю., Омельченко П., Мірошніченко О. Сучасні здоров'язбережувальні технології в інклюзивній освіті. *Освіта збереже Україну!* : матеріали III Всеукр. Прокопенківських читань (м. Харків, 10 черв. 2024 р.) / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2024. С. 72–76. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9b535c14-ba6c-4516-8a21-2dbddce929f1/content> (дата звернення: 21.02.2025).

6. Бойчук Ю. Д., Боярська-Хоменко А. В. Громадянська освіта як ресурс для соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану. *Освіта дорослих в Україні та за кордоном: досягнення, виклики і перспективи розвитку* : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 13–14 черв. 2024 р.). Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2024. С. 169–173.

7. Гуржій А. М., Пригодій М. А., Безуглий А. І. Професійна підготовка фахівців з використанням SMART-комплексів. *Інноваційна професійна освіта. Вип 1. (14). Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання* : матеріали XVII всеукр. наук.-практ. конф. (звітної) Ін-ту проф. освіти НАПН України (м. Київ, 26 лют.–7 берез., 2024 р.) : [електрон. вид.] / Ін-т проф. освіти НАПН України ; за ред. В. О. Радкевич. Київ : ІПО НАПН України, 2024. С. 129–132. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741103> ; <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/1/issue/view/16/25> (дата звернення: 13.02.2025).

8. Гуржій А. М., Пригодій М. А. Аналіз ринку віртуальних навчальних лабораторій. *Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Запоріжжя, 29–31 трав. 2024 р.) / Тавр. держ. агротехнолог. ун-т імені Дмитра Моторного та ін. ; за наук. ред. С. В. Кюрчев, В. О. Радкевич, В. М. Кюрчев та ін. Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. С. 327–331. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741807> ; <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/17897> (дата звернення: 13.02.2025).

9. Гуржій А. М., Пригодій М. А. Методологічні підходи до розроблення цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників. *Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи* : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Глухів, 9 трав. 2024 р.) / Глухів. НПУ ім. О. Довженка та ін. Глухів : Глухів. НПУ ім. О. Довженка, 2024. С. 233–234. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741814> ;

http://tpgnpu.ho.ua/images/kafedra_TPO/2023-2024/konf_09-05-2024/Zbirnyk%20materialiv%20TehnoI%20osv%20Hlukhiv%202024.pdf (дата звернення: 13.02.2025).

10. Гуржій А. М., Пригодій М. А. Класифікація цифрових технологій підготовки майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної галузі. *Модернізація змісту професійної освіти в умовах євроінтеграції України – 2024*: матеріали IV Всеукр. наук.- онлайн-конф. (м. Київ, 17 квіт. 2024 р.) / упоряд. Сафонов Ю. М. та ін. ; Ін-т проф. освіти НАПН України, ДНУ «ІМЗО». Київ : ДНУ «ІМЗО», 2024. С. 33–34. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742504> (дата звернення: 13.02.2025).

11. Гуржій А. М., Пригодій М. А. Принципи розроблення цифрової навчальної платформи для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. *Інноваційна професійна освіта. Модернізація освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти в контексті глобальних і національних викликів*: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. семінару : [електрон. вид.] / Ін-т проф. освіти НАПН України ; [за ред. В. О. Радкевич; М. А. Пригодія]. Київ : ІПО НАПН України, 2024. Спецвип. 7(20). С. 316–326. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743993> ; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743888/1/Zbirnik%20seminar%20PHD%202024.pdf> (дата звернення: 14.02.2025).

12. Гуржій А., Карташова Л., Зайчук В. Адаптація навчання за межами аудиторії: нові можливості цифровізації для закладів освіти. *Наука та освіта* : зб. пр. XVIII Міжнар. наук. конф., (4–11 січ. 2024 р., м. Хайдусобосло, Угорщина) / Хмельниц. обл. орг. СНІО України, президія Укр. нац. комітет ІFToMM та ін. Хмельницький : ПП Заколотний М. І., 2024. С. 3–8. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/15289> ; <https://iftomm.ho.ua/pages/se-2024.php> (дата звернення: 14.02.2025).

13. Гуревич Р. С., Опушко Н. Р. Соціальне партнерство як форма дуальної освіти в Україні. *Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку* : матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. присвяченої пам'яті акад. Дмитра Тхоржевського (23 лют. 2024 р.), *Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті чл.-кор. НАПН України Віктора Сидоренка (24 лют. 2024 р.) / за заг. ред. Д. Кільдерова, В. Харламенко ; УДУ імені Михайла Драгоманова. Київ, 2024. С. 62–69. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/44704> (дата звернення: 19.02.2025).

14. Гуревич Р. С. Сучасні педагогічні технології навчання в цифровій реальності. *II Всеукраїнська науково-практична конференція «Теорія і практика інформаційних технологій в умовах цифрової трансформації освіти» 19–21 червня 2024*. Київ. С.18-22

15. Гуревич Р. С., Опушко Н. Р. Дуальне навчання як відповідь закладів вищої освіти на виклики іннов аційного етапу світового розвитку. *Наукова школа академіка І. А. Зязюна у працях його соратників та учнів* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (23–24 трав. 2024 р.). Харків, 2024. С. 26-29

16. Гуревич Р. С., Опушко Н. Р. Перспективи розвитку дуальної освіти у закладах вищої освіти. *Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика* : зб. матеріалів XV Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Умань, 23 жовт. 2024 р.) / МОН України, Уман. держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Наук.-дослід. лаб. пед. компетентності Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини [та ін.] ; [голов. ред. В. В. Бойченко ; редкол.: О. В. Бялик, О. О. Кравченко, Л. В. Ткачук, К. П. Житнухіна]. Умань, 2024. С. 205–210. URL: <https://fspo.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/Електронний-ЗБІРНИК-2024-2.pdf> (дата звернення: 19.02.2025).

17. Гуревич Р. С., Опушко Н. Р. Розвиток дуальної освіти в контексті євроінтеграційних процесів в Україні. *Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України* : матеріали методологічного семінару НАПН України (21 листоп. 2024 р.) Київ, 2024. С.23-27.

18. Дмитриченко М. Ф., Савчук А. М., Тимошенко Б. В. Метод спектрально-ферографічного аналізу для діагностики технічного стану дизельного двигуна. *Ювілейна наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету присвячена 80-річчю з дня заснування університету* : зб. тез. доп. / Нац. транспорт. ун-т. Київ : НТУ, 2024, Вип. 80. С. 6. URL: <https://drive.google.com/file/d/1odaJKbzcuoSaHvSIT9RqGm9nWn2Ps-1R/view> (дата звернення: 14.02.2025).

19. Дмитриченко М. Ф., Міланенко О. А., Бобро А. М. Підвищення ефективності мікро-ЕГД мащення підшипникових вузлів тертя. *Ювілейна наукова конференція професорсько- викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету присвячена 80-річчю з дня заснування університету* : зб. тез. доп. / Нац. транспорт. ун-т. Київ : НТУ, 2024, Вип. 80. С. 7. URL: <https://drive.google.com/file/d/1odaJKbzcuoSaHvSIT9RqGm9nWn2Ps-1R/view> (дата звернення: 14.02.2025).

20. Дмитриченко М. Ф., Богданов І. М. Вплив мастильних добавок, твердості та шорсткості матеріалу на розвиток мікропітінгу в контакті пари тертя кочення. *Ювілейна наукова конференція професорсько- викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету присвячена 80-річчю з дня заснування університету* : зб. тез. доп. / Нац. транспорт. ун-т. Київ : НТУ, 2024, Вип. 80. С. 8. URL: <https://drive.google.com/file/d/1odaJKbzcuoSaHvSIT9RqGm9nWn2Ps-1R/view> (дата звернення: 14.02.2025).

21. Дмитриченко М. Ф., Токін О. П., Харченко А. М. Контроль знань здобувачів освіти як вагомий індикатор забезпеченні якості освітнього процесу університету. *Ювілейна наукова конференція професорсько- викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету присвячена 80-річчю з дня заснування університету* : зб. тез. доп. / Нац. транспорт. ун-т. Київ : НТУ, 2024, Вип. 80. С. 839. URL:

<https://drive.google.com/file/d/1odaJKbzcuoSaHvSIT9RqGm9nWn2Ps-IR/view>
(дата звернення: 14.02.2025).

22. Драч І., Петроє О., Бородієнко О. Імплементация європейських стандартів відкритого доступу до дослідницьких даних у наукових установах. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2024: інтеграційні процеси в освіті у науковому дискурсі* : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук. конф. (Київ, 30 трав. 2024 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України ; [за заг. ред. О. І. Локшиної]. Київ ; Дрогобич : ТзОВ «Трек-ЛТД», 2024. С. 151–154. URL: <https://undip.org.ua/library/pedahohichna-komparatyvistyka-i-mizhnarodna-osvita-2024-intehratsiyni-protsesy-v-osviti-u-naukovomu-dyskursi/> (дата звернення: 12.02.2025).

23. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д. Використання кінезіологічних м'ячиків-мішечків у корекційній роботі з подолання СДУГ, дислексії і дисграфії у дітей. *Innovations in education: prospects and challenges of today: The 2th International scientific and practical conference (January 16–19, 2024)*. Sofia : International Science Group, 2024. S. 217–220. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/57634/1/БОЛГАРИЯ.СОФИЯ.СТАТ БЯ.01.24.pdf> (дата звернення: 13.02.2025).

24. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д., Галій А. І. Проблеми і виклики під час співпраці фахівців із батьками дітей з особливими освітніми потребами та шляхи їх подолання. *Theoretical and practical aspects of the development of science and education* : The 9th International scientific and practical conference (March 05–08, 2024). Prague : International Science Group, 2024. S. 164–166. URL: https://isg-konf.com/uk/theoretical-and-practical-aspects-of-the-development-of-science-and-education/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=UA-Sbornik_materialov_konferencii_dostupen&utm_content=768113491 (дата звернення: 13.02.2025).

25. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д. Класний менеджмент як стратегія підготовки освітнього простору для навчання дітей з особливими потребами. *Innovative scientific research: theory, methodology, practice*: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (03–06 верес. 2024). Бостон, 2024. S. 159–161. URL: https://isg-konf.com/uk/innovative-scientific-research-theory-methodology-practice/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=UA-Sbornik_materialov_konferencii_dostupen&utm_content=768113491 (дата звернення: 13.02.2025).

26. Казачінер О., Бойчук Ю. Розвиток умінь педагога у сфері казкотерапії як один із напрямів модернізації спеціальної та інклюзивної освіти. *Освіта збереже Україну!* : матеріали III Всеукр. Прокопенківських читань (м. Харків, 10 черв. 2024 р.) / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2024. С. 218–221. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/26e09b06-df4a-4487-9e01-d4d56daf0b2e> (дата звернення: 19.02.2025).

27. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д. Використання чеських народних та авторських казок у практиці казкотерапії. *Professional development: theoretical*

basis and innovative technologies : The 7th International scientific and practical conference (February 20–23, 2024). Paris : International Science Group, 2024. S. 232–235. URL: https://isg-konf.com/uk/professional-development-theoretical-basis-and-innovative-technologies/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=UA-Sbornik_materialov_konferencii_dostupen&utm_content=768113491 (дата звернення: 13.02.2025).

28. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д., Галій А. І. Комплексний нейропсихологічний підхід до здійснення діагностики та корекції СДВГ у дітей. *Priority areas of research in the scientific activity of teachers* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (27 лют.–01 берез. 2024 р.). Загреб : International Science Group, 2024. S. 136–140. URL: https://isg-konf.com/uk/priority-areas-of-research-in-the-scientific-activity-of-teachers/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=UA-Sbornik_materialov_konferencii_dostupen&utm_content=768113491 (дата звернення: 13.02.2025).

29. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д., Галій А. І. Особливості мовлення дітей із синдромом Дауна. *Problems and prospects of modern science and education* : the 10th International scientific and practical conference (March 12–15, 2024). Stockholm : International Science Group, 2024. S. 199–202. URL: https://isg-konf.com/uk/problems-and-prospects-of-modern-science-and-education/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=UA-Sbornik_materialov_konferencii_dostupen&utm_content=768113491 (дата звернення: 13.02.2025).

30. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д. Вплив порушень кінестетичних функцій на наявність шкільних труднощів. *Integration of science and practice as a mechanism of effective development* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (10–13 верес. 2024 р.). Копенгаген, 2024. S. 172–174. URL: https://isg-konf.com/uk/integration-of-science-and-practice-as-a-mechanism-of-effective-development/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=UA-Sbornik_materialov_konferencii_dostupen&utm_content=768113491 (дата звернення: 13.02.2025).

31. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д., Галій А. І. Сенсорна інтеграція як сучасний підхід до корекції шкільних труднощів. *Modern trends in the development of science and information technologies* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (17–20 верес. 2024 р.). Софія, 2024. С. 177–180. URL: https://isg-konf.com/uk/modern-trends-in-the-development-of-science-and-information-technologies/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=UA-Sbornik_materialov_konferencii_dostupen&utm_content=768113491 (дата звернення: 13.02.2025).

32. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д. Overview of child's development disabilities. *Science, technology, innovation: global trends and regional aspect* :

матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (24–27 верес. 2024 р.). Таллінн, 2024. С. 179–183. URL: https://isg-konf.com/uk/science-technology-innovation-global-trends-and-regional-aspect/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=UA-Sbornik_materialov_konferencii_dostupen&utm_content=768113491 (дата звернення: 13.02.2025).

33. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д. Коригування стресових станів та страхів у дітей засобами казкотерапії. *Особистісні та ситуативні детермінанти здоров'я в умовах війни* : матеріали і тези доповідей IX Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 14 листоп. 2024 р.) / за заг. ред. проф. О. В. Бацилевої. Київ, 2024. С. 92–95. URL: <https://www.academia.edu/125545056> (дата звернення: 13.02.2025).

34. Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д. Використання німецьких народних та авторських казок у практиці казкотерапії. *Безбар'єрність в освіті осіб з особливими потребами: досвід та інновації* : матеріали X Міжнар. конгресу зі спец. педагогіки та психології. Київ : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. С. 151–156. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743112/1/%2BЗБІРНИК%20ТЕЗ%20Конгресу_%202024%2B.pdf (дата звернення: 13.02.2025).

35. Концепція методики оцінювання (самооцінювання) готовності університету до використання ШІ. *Інформаційні технології в освіті, науці і техніці (ІТОНТ-2024)* : тези доп. VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Черкаси, 23–24 трав. 2024 р.) / Драч І. І., Петроє О. М., Бородієнко О. В. та ін. Черкаси : ЧДТУ, 2024. С. 300–303. URL: https://itest.chdtu.edu.ua/Conference-Proceedings-ITEST-2024_25_06.pdf (дата звернення: 12.02.2025).

36. Курок В. П. Підготовка вчителів технологій до роботи в НУШ: проблеми, сучасний стан, перспективи. *Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи* : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Глухів, 9 трав. 2024 р.) / Глухів. НПУ ім. О. Довженка та ін. Глухів : Глухів. НПУ ім. О. Довженка, 2024. С. 68–70. URL: http://tpgnpu.ho.ua/images/kafedra_TPO/2023-2024/konf_09-05-2024/Zbirnyk%20materialiv%20Tehno%20osv%20Hlukhiv%202024.pdf (дата звернення: 19.02.2025).

37. Курок В. П. Інноваційні технології у підготовці майбутніх учителів технологій. *Наука та освіта в умовах війни: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка* : матеріали звітної наук.-практ. конф. викл., докторантів, аспірантів та молодих учених, здобувачів вищ. та фах. передвищ. освіти (розділ вища школа) ; (м. Глухів, 23–24 трав. 2024 р.). Глухів : Глухів. НПУ ім. О. Довженка, 2024. С. 100–103. URL: <http://46.201.250.252:8080/bitstream/handle/123456789/3228/%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D0%B0%20103-105.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 19.02.2025).

38. Курок В. П., Хоруженко М. К. Впровадження технології проблемного навчання старшокласників за спеціалізацією «автосправа». *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів*

професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / О. В. Марущак (голова) та [ін.]. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2024. Вип. 7. С. 133–136. URL: <https://vspu.edu.ua/science/new-style/confer.php> ; https://drive.google.com/file/d/19epQpfVHQnLBdZI-oAmyjBw_o2HobC1n/view (дата звернення: 19.02.2025).

39. Козяр М. М., Маланюк Н. М. Роль інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх офіцерів. Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи : матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Тернопіль, 5 квіт. 2024 р.). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. С. 46–48. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/32643> (дата звернення: 20.02.2025).

40. Лук'янова Л. Професійно-соціальний статус вчителя в Україні. *Неперервна педагогічна освіта XXI століття*: зб. матеріалів XXI Міжнар. пед.-мистецьких читань пам'яті проф. О. П. Рудницької / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України ; [наук. ред.: Г. І. Сотська, М. П. Вовк]. Київ : Талком, 2024. Вип. 7 (19). С. 20–23. URL: <http://ipood.com.ua/e-library/programi-i-zbirniki-materialiv/neperervna-pedagogchna-osvta-hh-stolttya---2024/> (дата звернення: 14.02.2025).

41. Лук'янова Л. Інтернет дослідження: достовірність і надійність, сильні сторони, переваги і недоліки. *Цифрова компетентність вчителя нової української школи: інновації в умовах змін* : препринт / Ін-т цифровізації освіти НАПН України ; за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. С. 12–16. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740746/1/Збірник%20для%20препринта_DOI.pdf (дата звернення: 14.02.2025).

42. Лук'янова Л. Методологічні засади мережевої взаємодії ШООД імені Івана Зязюна НАПН України і вищих закладів освіти України і зарубіжжя. *Мережева взаємодія Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України та закладів освіти України і зарубіжжя* : матеріали звітної наук.-практ. конф. Ін-ту пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (25 берез. 2024 р.) / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ : ДКС-Центр, 2024. С. 14-17

43. Нові напрямки в організації освітнього процесу університету у 2024–2025 навчальному році / Дмитриченко М. Ф. ... Харченко А. М. *Ювілейна наукова конференція професорсько- викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету присвячена 80-річчю з дня заснування університету* : зб. тез. доп. / Нац. транспорт. ун-т. Київ : НТУ, 2024, Вип. 80. С. 838. URL: <https://drive.google.com/file/d/1odaJKbzcuoSaHvSIT9RqGm9nWn2Ps-1R/view> (дата звернення: 14.02.2025).

44. Олійник В., Дмитренко Г. Стратегічний підхід до психологічної реабілітації населення воюючої і повоєнної України. Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень : зб. наук. пр. XIII Міжнар.

наук.-практ. конф. (17 квіт. 2024 р.) / за заг. ред. :Л. Я. Яковицької, С. Л. Горбенко ; Нац. авіац. ун-т [та ін.]. Київ : НАУ, 2024. С. 223–229.

45. Падалка О. С. Польська І. І. Глобалізація світової економіки: інноваційні стадії розвитку. *Нова парадигма економічної освіти у контексті інноваційної моделі розвитку вітчизняної освіти* : зб. наук. пр. VI Міжнар. наук.-практ. конф., 27 листоп. 2024 р. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 13–26. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/47138> (дата звернення: 19.02.2025).

46. Поліщук Д. В., Романовський О. Г. Застосування педагогічної майстерності у процесі формування організаційної культури майбутніх викладачів вищої школи у закладах вищої освіти. *Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених* : зб. тез доп. матеріалів XVIII міжнар. наук.-практ. конф. магістрантів та аспірантів (19–22 листоп. 2024 р.) / за ред. проф. Є.І. Сокола. Харків : НТУ «ХП», 2024. С. 683–684. URL: <http://web.kpi.kharkov.ua/masters/wp-content/uploads/sites/135/2024/11/Zbirnyk-tez-TPRYS2024.pdf> (дата звернення: 19.02.2025).

47. Радкевич В. О. Інноваційна компетентність викладачів закладів професійної освіти у сфері цифрових технологій: виклики та перспективи. *Модернізація змісту професійної освіти в умовах євроінтеграції України – 2024* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 квіт. 2024 р.) : електрон. вид. / упоряд. Сафонов Ю. М. та ін. ; Ін-т проф. освіти НАПН України. Київ : ДНУ «ІМЗО», 2024. С. 16–19. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742642> (дата звернення: 13.02.2025).

48. Романовський О. Г. Досвід підготовки лідерів на кафедрі педагогіки та психології управління соціальними системами імені академіка І. А. Зязюна в НТУ «ХП». *Актуальні проблеми соціального розвитку в суспільстві змін* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. 28–30 берез. 2024 р., м. Харків / за заг. ред. Кіпенського А. В. Харків : НТУ «ХП», 2024. С. 44–48. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/23804> (дата звернення: 19.02.2025).

49. Романовський О. Г. Відновлювати Україну будуть лідери. *Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його соратників та учнів*: матеріали VIII наук.-практ. конф. (м. Харків, 23–24 травня 2024 р.) / за заг. ред. Романовського О. Г. Харків : НТУ «ХП», 2024. С. 24–29.

50. Романовський О. Г., Поліщук Д. В. Роль емоційно-вольового аспекту при формуванні організаційної культури майбутніх викладачів вищої школи у закладах вищої освіти. *Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його соратників* : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23–24 трав. 2024 р.) / за заг. ред. Романовського О. Г. Харків : НТУ «ХП», 2024. С. 183–186.

51. Шермейстер М., Ващенко К. Удосконалення взаємовідносин влади і громадянського суспільства в Україні. *Наукова весна 2024* : матеріали XIV Міжнар. наук.-техн. конф. аспірантів та молодих вчених (Дніпро, 27–29 берез. 2024 р.). Кив : НТУ ДП, 2024. С. 348–349. URL: <https://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/167202> (дата звернення: 13.02.2025).

52. Штучний інтелект: рівні можливості для всіх учасників освітнього процесу / Гуржій А., Карташова Л., Зайчук В. та ін. *Сучасні досягнення в науці та освіті* : зб. пр. XIX Міжнар. наук. конф. (29 верес.–6 жовт. 2024 р., м. Нетанія (Ізраїль) / Хмельниц. обл. орг. СНІО України, президія Укр. нац. комітет ІFToMM та ін. ХНУ, 2024. С. 10–16. URL: <https://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/16880> <https://iftomm.ho.ua/pages/mase-2024.php> (дата звернення: 14.02.2025).

53. Digitalisation methodological foundations of the educational environment in vocational (vocational and technical) education institutions / Zaichuk V. O., Hurzhii A. M., Radkevych V. O., et al. *Наука та освіта* : зб. пр. XVIII Міжнар. наук. конф., (4–11 січ. 2024 р., м. Хайдусобосло, Угорщина) / Хмельниц. обл. орг. СНІО України, президія Укр. нац. комітет ІFToMM та ін. Хмельницький : ПП Заколотний М. І., 2024. С. 17–23. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739859> ; <https://iftomm.ho.ua/pages/se-2024.php> (дата звернення: 14.02.2025).

54. Drach I., Borodiyenko O., Petroye O. Obstacles to the implementation of the Open Science concept in Ukrainian research institutions. *Perspectives of contemporary science: theory and practice: proceedings of the 9th International scientific and practical conference*. SPC “Sci-conf.com.ua”. Lviv Ukraine, 2024. P. 494–500. URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-perspectivesof-contemporary-science-theory-and-practice-14-16-10-2024-lviv-ukrayina-arhiv/> (дата звернення: 12.02.2025).

Аналітичні матеріали

1. Стан і перспективи розроблення цифрових інструментів формування вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології : препринт, аналіт. матеріали / Ін-т цифровізації освіти НАПН України ; Биков В. Ю., Спірін О. М., Пінчук О. П., Кондратова Л. Г., Яцишин А. В., Лупаренко Л. А. ; [за ред. В. Ю. Бикова, Л. Г. Кондратової]. Київ : ІЦО НАПН України, 2024. 71 с. DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/eprint/744013> (дата звернення: 12.02.2025).

XV.5. ВІДДІЛЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Монографії

1. Бакіров В.С., Куклін В.М. Інформаційне суспільство : соціоекономічні і соціокультурні аспекти. ХНУ імені В.Н. Каразіна, Харків. 2024.

2. Гриньова М.В., Кононова М.М. Копінг-стратегії та механізми психологічних захистів у структурі саморегуляції особистості. Психологія розвитку та життєстійкості особистості: наукові студії : колективна монографія / за наук. ред. Кононової М.М., Гончарової Н.О., Яновської Т.А. Полтава : Астроя. 2024. С.12–45.

3. Загірняк М.В., Молоштан Д.В., Кулинич В.Д., Шлик С.В., Шаповал О.О., Драгобецький В.В., Труніна І.М., Саленко О.Ф. Розробка

технологій виготовлення тугоплавких, важкооброблюваних і композиційних матеріалів в металургії, транспорті та військовій техніці: монографія. Кременчук: НОВАБУК, 2024. 312 с. ISBN 978-617-639-458-7.

4. Загірняк М.В., Беспарточна О.І., Білик М.Ю., Білоус Р.М., Бондарчук О.І. та ін. Технології підтримки психологічної безпеки освітнього середовища в кризових умовах і повоєнний час: монографія / за заг. ред. Л. В. Герасименко. Кременчук: Редакційно-видавничий відділ КрНУ імені Михайла Остроградського, 2024. 234 с. ISBN 978-617-7304-20-2.

5. Ivanova T., Kozhyna A., Lelechenko A., Derun T., Slobozhan O. Digital transformation in public administration: Evaluating the adoption and impact of technological innovations in government operations. *Salud, Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias*. 2024. Vol. 3. P. 1142 (<https://doi.org/10.56294/sctconf20241142>).

6. Таксономія правових заходів : монографія / Л. Біла-Тіунова, С. Ківалов [та ін.] ; за ред. О. Козаченка. Миколаїв : Іліон, 2024. 572 с. // Передмова / С. В. Ківалов. С. 11–14; Частина 1, роз. 1 : Сутнісно-понятійна характеристика адміністративних правових заходів / С. В. Ківалов. С. 15–42.

7. Конституція України. Науково-практичний коментар / Нац. акад. прав. наук України, Конст. Суд України; за заг. ред. Р.О. Стефанчука та О.В. Петришина. Харків : Право, 2024. 1176 с. // Стаття 102 / С. В. Ківалов. С. 706–712; Стаття 104 / С.В. Ківалов. С. 720–726.

8. Анатолій Кузьмінський Напрями цифрової трансформації професійної підготовки майбутніх учителів в умовах змішаного навчання. Освіта для цифрової трансформації суспільства. Монографія. Том 2. Київ, 2024. С. 22–33.

9. В. Луговий. Розділ 3. Конкурентоспроможність університетів: якісне і кількісне оцінювання. Розвиток систем забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку: монографія / О. Воробйова, В. Луговий, О. Паламарчук, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, В. Ткаченко; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 86 с.

10. В. Луговий. Розділ 1. Формування політики і стратегії досягнення конкурентоспроможної якості вищої освіти України в контексті стійкого розвитку в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення: основи теорії і досвід емпірії. *Розвиток систем забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку: монографія* / О. Воробйова, В. Луговий, О. Паламарчук, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, В. Ткаченко; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 86 с.

11. Мережа державних закладів вищої освіти України: аналіз ефективності та конкурентоспроможності : препринт (аналітичні матеріали) / В. Кремень, В. Луговий, П. Саух, О. Слюсаренко, Ж. Таланова ; за ред. В. Кременя. Київ : НАПН України, 2024. 68 с. (<https://doi.org/10.37472/NAES-IHED-2024>).

12. Мазаракі А.А., Мельник Т.М., Уманців Ю.М. Повоєнна реконструкція економіки України: потенціал структурної переорієнтації; за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2024. 367 с.

13. Муранова Н., Мороз В., Клиновий Д. Структурна модель цифрового хабу з підготовки цифрових лідерів на основі бізнес-екосистемного підходу. *Освіта для цифрової трансформації суспільства*: монографія. У 2 т. Т. 2 / за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ: ТОВ «Юрка Любченка». 2024. С. 277–288 (<http://surl.li/brcsxe>).

14. В.С. Пономаренко, Л.М. Малярець, Н.М. Внукова та ін. Інноваційний розвиток діяльності суб'єктів господарювання в умовах воєнного та повоєнного стану: теорія, практика, аналітика [Електронний ресурс] : монографія / за заг. ред. В.С. Пономаренка. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 428 с.

15. Розвиток систем забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку : монографія / О. Воробйова, В. Луговий, О. Паламарчук, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, В. Ткаченко; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 6,75 авт.арк. (Електронне видання) (<https://ihed.org.ua/publications/>)

16. Оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки : монографія / І. Драч, О. Петроє, О. Бородієнко, Н. Приходькіна, І. Регейло, М. Саюк, О. Слободянюк ; за ред. І. Драч, О. Петроє. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 7,625 авт. арк. (Електронне видання) (<https://ihed.org.ua/publications/>).

17. Соціальна інклюзія у сфері вищої освіти: теоретико-концептуальні засади, цільові групи, виміри та індикатори : монографія / О. Оржель, М. Бойченко, О. Петроє, С. Цимбалюк, Н. Шофолова; за ред. О. Оржель. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 6 авт.арк. (Електронне видання) (<https://ihed.org.ua/publications/>)

18. Сидоренко В.В., Горошкова Л.А. Кваліфікаційний розрив на ринку праці в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України : міжнар. монографія / за наук. ред. д-ра пед. наук, проф. В.В. Сидоренко. Poland: Bilostok, 2024. 160 с.

19. Розвиток університетів: теоретичні та методичні засади забезпечення синергії соціальних і інституційних трансформацій вищої освіти, науки та економіки : монографія / авт. кол. Ю. Мелков, А. Гаврилук, В. Зінченко, Ю. Вітренко, В. Ворона ; за ред. Ю. Мелкова. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 6,5 авт. арк. (Електронний ресурс). (<https://ihed.org.ua/publications/>).

20. Теоретичні основи і механізми взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України : *монографія* / Ю. Скиба, О. Жабенко, В. Ковтунець, О. Отич, Л. Червона, О. Ярошенко ; за ред.

Ю. Скиби. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 7 авт.арк. (Електронне видання) (<https://ihed.org.ua/publications/>)

21. Таланчук П.М. Русь-Україна: через незламність і єдність в успішне майбутнє : публіцистичні роздуми про фактори, що мають впливи та формують характер і дух народу в переломні періоди історії, коли вирішується його доля. К. : Університет «Україна», 2024. 332 с.

22. Тренди, детермінанти та технології управління персоналом : кол. наук. монографія / Т.І. Бурлаєнко, О.Л. Ануфрієва, О.А. Брусенцева, В.В. Іванова, М.Е. Морозова, О.В. Мурашко, Л.П. Піддубна, О.Г. Постоева, З.В. Смутчак, Т.Л. Ріктор: за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В.В. Іванової. Суми : Університет. книга, 2024. 222 с.

22. Шевченко Г.П., Антоненко Т.Л., Безугла М.В., Сафонова І.О. Духовне пробудження особистості Київ : вид-во СНУ ім. В. Даля. Монографія. 2024. 334 с.

Підручники

1. Людина і світ: підручник / В. П. Андрущенко, Л. В. Губерський, А. Є. Конверський та ін.; за ред. Л. В. Губерського. 4-те вид., перероб. та доп. К. : ВПЦ «Київський університет», 2024. 255 с.

2. Kyvetyuu, R .Computational Methods and Algorithms : textbook / R. Kyvetyuu, Y. Ivanchuk. Vinnytsia: VNTU, 2024. 281 p. ISBN 978-617-8163-19-8.

3. Спеціалізований туризм : підручник / А.А. Мазаракі, Т. І. гкаченко, Т.П. Дупляк та ін. ; за ред. А.А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. у-т, 2024. 576 с.

4. Країнознавство. Європа та Азія : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, В.М. Будзьяк, О.С. Будзьяк. Київ : Держ. торг.-екон. у-т, 2024. 584 с.

Навчальні посібники

1. Джалладова, І., Камінський, О., Колот, А., Когут, Ю., Лук'яненко, Д. Смарт-аналітика та безпека: Навчальний посібник. КНЕУ. 2024. 320 с.

2. Кава. Какао. Шоколад : навч. посіб. /1. Ю. Антонюк, А. О. Медведева, Т. О. Марцин, ; за ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. над. торг.-екон. ун-т, 2024. 456 с.

3. Чай. Чайні церемонії : навч. посіб. / М. Ф. Кравченко, В. А. Гніцевич, Т. І. Юдіна, ; за ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. нац. торг.-екон. ун-т, 2024. 80 с.

Концепції, навчальні програми

1. Філософія: Навчально-методичний комплекс дисципліни (програма, плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи та система оцінки знань студентів гуманітарних факультетів) / За ред. Л.В. Губерського. Київ: Вадекс, 2024. 84 с.

2. Лук'яненко, Д. Г., Кальченко, Т. В., Бурмака, М. О., Власенко, Ю. В., Галахова, Т. О., Рябець, Н. М., Тимків І. В., Мальченко, А. В., & Приходько, Б. В. *Глобальна економіка: Практикум* (Д. Г. Лук'яненко, Ред.). КНЕУ. 2024. 168 с.

3. Практикум з медичної та біологічної фізики для студентів медичних університетів. Частина 1 / Стучинська Н.В., Чалий О.В. [та ін.] Київ : Книга-плюс, 2024. 120 с.

4. Практикум з медичної та біологічної фізики для студентів медичних університетів. Частина 2 / Стучинська Н.В., Чалий О.В. [та ін.] Київ : Книга-плюс, 2024. 120 с.

5. Збірник тестових завдань з медичної і біологічної фізики. / Стучинська Н.В., Чалий О.В., Чалий К.О. [та ін.], Київ : Книга-плюс, 2024. 112 с.

6. Збірник тестових завдань з медичної інформатики / Стучинська Н.В., Чалий О.В. та ін. Київ, Книга-плюс, 2024, 112 с.

Збірники наукових праць, матеріали конференцій

1. Інноваційні аспекти освітнього та проєктного менеджменту : досвід А. Макаренка в діалозі із сучасністю : матеріали XXIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14–15 берез. 2024 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. 226 с.

2. «Управлінська майстерність керівника закладу освіти», «Управління проєктами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві» : матеріали всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 14–15 берез. 2024 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. 306 с.

3. Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXXI КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 110 річниці університету. (м. Полтава, 30–31 трав. 2024 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2024. 208 с.

4. Етнодизайн у контексті відродження української національної ідентичності та європейської інтерації. Кн.1: зб. наук. праць / редкол.: гол. ред. М. В. Гриньова, упоряд. і відп. ред. Є. А. Антонович, М. В. Гриньова та ін. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. 371 с.

5. Етнодизайн у контексті відродження української національної ідентичності та європейської інтерації. Кн.2: зб. наук. праць / редкол.: гол. ред. М. В. Гриньова, упоряд. і відп. ред. Є. А. Антонович, М. В. Гриньова та ін. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. 295 с.

6. Матеріали I Міжнародного науково-практичного форуму «Основні цілі стратегії сталого розвитку: проблеми та перспективи», (м. Полтава, 26 версеня 2024 р.) / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. 617 с.

7. Губерський Л.В. Гуманістичний потенціал філософської освіти // Філософія людяності в освіті, науці та житті: збірник наукових матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті професора Анатолія Олексійовича Приятельчука (м. Київ, 19 квітня 2024 року) / Ред. кол. А.Є. Конверський, Л.В. Губерський, [та ін.]. Київ: ВАДЕКС, 2024. С. 50–53.

8. Академічна міграція та рееміграція в контексті національної безпеки України: збірник наукових матеріалів всеукраїнської наукової конференції (м.

Київ, 18 квітня 2024 року) / Ред. кол. А.Є. Конверський, Л.В. Губерський та ін. Київ: ВАДЕКС, 2024. 132 с.

9. Zagirnyak M., Moloshtan D., Drahobetskyi V., Savelov D., Kulynych V. Ways to increase the reliability and operational durability of vehicle electric equipment structure elements subjected to vibration. *Materialy XXXIII Sympozjum Srodowiskowe PTZE "Zastosowania Elektromagnetyzmu we Współczesnej Inżynierii i Medycynie"* (Szklarska Poreba, Poland, 09–12 June 2024). P. 204-206. ISBN 978-83-88131-06-6.

10. Zagirnyak M., Oksanich A., Pritchich S., Nikitina A. The development of a pemf therapy device with rational inductor dimensions. *Materialy XXXIII Sympozjum Srodowiskowe PTZE "Zastosowania Elektromagnetyzmu we Współczesnej Inżynierii i Medycynie"* (Szklarska Poreba, Poland, 09–12 June 2024). P. 207-209. ISBN 978-83-88131-06-6.

11. Zagirnyak M., Mamchur D., Kasich O., Kalinov A. Induction motor diagnostics based on electrical signals analysis using cloud technologies. *Book of digests of the 9th Symposium on Applied Electromagnetics SAEM'2024* (Szklarska Poreba, Poland, 09–12 June, 2024). P. 43-45. ISBN 978-83-88131-07-3.

12. Zagirnyak M. Regarding the issue of computing the magnetic field effect on an energized ferromagnetic conductor. *Book of digests of the 9th Symposium on Applied Electromagnetics SAEM'2024* (Szklarska Poreba, Poland, 09–12 June, 2024). P. 88–90. ISBN 978-83-88131-07-3.

13. Zagirnyak M., Prus V., Mohamed Zaidan Qawaqzeh. Prospective designs of traction motors in new concepts of electric cars. *Book of digests of the 9th Symposium on Applied Electromagnetics SAEM'2024* (Szklarska Poreba, Poland, 09-12 June, 2024). P. 91–92. ISBN 978-83-88131-07-3.

14. Zagirnyak M., Korenkova T., Kovalchuk V., Kravets O. Improved control of dynamic loads within hydraulic systems by considering nonlinear properties of pipeline fittings. *Proceedings of XVIII Symposium on Electromagnetic Phenomena in Nonlinear Circuits (EPNC)* (Portorož, Slovenia, 18–21 June, 2024). (рукопис)

15. Zagirnyak, M., Lugovyi, V., Talanova, Zh., & Zagirniak, D. State & Social Assurance of the Electrical and Energy Engineering Higher Education in Ukraine in the Conditions of a Long War // *6th International Conference on Modern Electrical and Energy System (MEES'24)*, September 18-21, 2024 (прийнято до друку) <https://mees.ieee.org.ua/>

16. Methodology for an Intelligent System Constructing for Modeling the Conduction of an Electrical Impulse in Nerve Axons / M.Z. Zgurovsky, P.O. Kasyanov, L.B. Levenchuk, V.R. Novykov // *Proceedings of the 4th International Workshop of IT-professionals on Artificial Intelligence (ProfIT AI 2024)*. 2024. P. 255–264. <https://ceur-ws.org/Vol-3777/paper16.pdf>

17. Bisikalo O., Bunyak Y., Sofina O., Kvyetnyy R., Arie D. Optimization of Playful Learning on the Unispher™ Platform by Simulation Modeling. *Proceedings of the 8th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems. Volume II: Modeling, Optimization, and Controlling in Information and Technology Systems Workshop (MOCITSW-CoLInS 2024)*, Lviv, April 12-13, 2024. 2024. Vol. 3668. P. 13–22.

18. Optimization of Playful Learning on the Unispher™ Platform by Simulation Modeling Bisikalo, O., Bunyak, Y., Sofina, O., Kvyetnyy, R., Arie, D. *CEUR Workshop Proceedings*, 2024, 3668, P. 13–22. <https://ceur-ws.org/Vol-3668/paper2.pdf>

19. Ківалов С. В. Співвідношення адміністративних правових заходів із суміжними категоріями. *Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 26 квітня 2024 р.) / НУ «ОЮА» ; за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Фенікс, 2024. С. 24-26.

20. Луговий В. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти в контексті сучасних викликів і загроз. *Актуальні проблеми професійної підготовки педагогів: національний та євроінтеграційний вимір: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 21 травня 2024 року* / за наук. ред. д. пед. наук С.З. Романюк. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 255 с. С. 123-132.

21. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні.

Виклики воєнного часу [Електронний ресурс] : матеріали XV Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 21 берез. 2024 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2024. 116 с. Укр. та англ. мовами. ISBN 978-966-918-117-6

22. Пономаренко В.С. Вплив освітніх втрат на формування людського капіталу. *Університетські спільноти та їх роль в умовах дифузності сучасної освіти* : матеріали XXII Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 9 лют. 2024 р. / Ін-т вищої освіти НАПН України, Харк. гуманітарний ун-т «Нар. укр. акад.» [та ін. ; редкол.: К.В. Астахова (гол. ред.) та ін.]. Харків: Вид-во НУА, 2024. 216 с. С. 128–132.

23. Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики: XXIV Міжнародна науково-практична конференція / за заг. ред. П.М. Таланчука (м. Київ, 26-28 листопада 2024 р.). К. : Університет «Україна». 2024 (у друці).

Статті

1. Balabanov K., Hedo A. The Mariupol Greek Court: Jurisdiction and Activities // *Central and Eastern European Legal Studies*. 2024. № 1. С. 7–23.

2. Grynova M., Kononets N., Zhamardiy V., Khomenko A., Kyrylchuk O., Stryzhak Y. (2024). The Model of Realization of Pedagogical Conditions of Formation of Self-Regulatory Competence of Future Foreign Language Teachers. *Pegem Journal of Education and Instruction*. Vol. 14, No. 2, 2024, pp. 45–56. DOI: <https://doi.org/10.47750/pegegog.14.02.06>

3. Grynova M., Tytarenko O., Tytarenko V., Vazhenina I., Tytarenko V., Savenko I., Sulaieva N. (2024). Shaping future technology teachers' design culture through research engagement. *AD ALTA: Journal Of Interdisciplinary Research* (14/02-XLV.) P. 162–167.

4. Grynova M., Basenko R., Fazan V., Loboda D., Zuyenko M. (2024). Holistic Education in the European Socio-Cultural Space in the Early Modern Period. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. Iss. 14/02-XLIV. P. 45–48.
5. Tytarenko O., Tytarenko V., Tytarenko V., Sribna Y., Kulyk Y., Grynova M., Ilchenko O. Adopting innovative teaching technologies and ict in research: opportunities and obstacles. *Conhecimento & Diversidade, Niterói*, v. 16, n. 43. 2024. P. 210-232. DOI: <https://doi.org/10.18316/rcd.v16i43.11825>
6. Гриньова М.В., Кононова М.М., Анушкевич В.І. Реалізація структурно-функціональної моделі професійного розвитку майбутніх фахівців у процесі навчання у ЗВО. *Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)*. № 7(25) 2024. С. 631–643. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7\(25\)-631-643](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7(25)-631-643)
7. Гриньова М., Кононец Н., Жданова-Неділько О., Павліш І. Сучасні напрями реалізації інноваційного управління закладами освіти. *Витоки педагогічної майстерності*. Полтава, 2024. Випуск 33. С. 50–58. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2024.33.309943>
8. Grynova M., Nikolenko O., Watson K., Zuyenko M., Pedersen R., Kohut I. Cooperative online international learning (COIL): course development and evaluation by the students of Poltava V.G. Korolenko national pedagogical university, Ukraine, and University college copenhagen, Denm. (Віртуальна академічна мобільність із застосуванням технологій COIL: розробка курсу та його оцінювання студентами ПНПУ імені В. Г. Короленка та Копенгагенського університету (Данія)). *Витоки педагогічної майстерності*. Полтава, 2024. Випуск 33. С. 59–65. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2024.33.309948>
9. Гриньова М., Рожнова Т. Управління процесом збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів Освітніх, педагогічних наук. *Витоки педагогічної майстерності*. Полтава, 2024. Випуск 33. С. 66–72. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2024.33.309950>
10. Гриньова М.В. Роль різних сфер праці в умовах соціально-економічної ситуації ХХ-ХХІ століття у процесі формування готовності особистості до професійного самовизначення. *Наукові записки*. Випуск 8. 2024. С. 8–14. https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.08.008
11. Гриньова М.В. Періоди занепаду та періоди позитивних трансформацій у процесі розвитку професійної орієнтації та професійного визначення. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький: Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2024. Випуск 214. С. 36–39. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214>
12. Гриньова М.В. Самовизначення та самоорганізація як важливі компоненти професійно-особистісного саморозвитку фахівця у дослідженнях науковців кін. ХХ – ХХІ століття. *«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*». 2024. № 6(40). С. 125–134. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6\(40\)-124-134](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40)-124-134)

13. Гриньова М.В. Погляд на самовизначення як рушійну силу професійного розвитку майбутнього фахівця з позицій науковці в кін. ХХ – ХХІ століття. *Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*: журнал. 2024. № 6(24) С. 580–595. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-6\(24\)-580-595](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-6(24)-580-595)

14. Гриньова М.В. Ідея самовизначення у процесі професійного становлення майбутнього фахівця в працях науковців II пол. ХХ–ХХІ століття. *«Суспільство та національні інтереси»*. 2024. № 4(4). С. 299–312. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4\(4\)-299-312](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4(4)-299-312)

15. Гриньова М.В., Титаренко О.О. Концептуальні підходи до розробки навчально-методичного забезпечення дисципліни «Науково-дослідницька діяльність у галузі технологічної освіти». *Молодь і ринок*. №7–8 (227–228). 2024. С. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.308667>

16. Гриньова М.В., Титаренко О.О. Критерії оцінювання рівня готовності студентів до науково-дослідницької діяльності. *Наука і техніка сьогодні. Серія «Педагогіка»*. Випуск № 12(40) 2024. С. 547–558. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-12\(40\)-547-558](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-12(40)-547-558)

17. Гриньова М.В., Рожнова Т.Є. Планування та організація педагогічного експерименту з управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 11 (39). С. 1036–1046. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12\(40\)-1036-1046](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40)-1036-1046)

18. Гриньова М.В., Хоменко Л.Г. Стратегії та перспективи цифровізації вищої освіти в умовах воєнного періоду: аналіз на прикладі ПНПУ імені В. Г. Короленка. *Наукові записки*. 2024. Випуск № 215. С. 32–38. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-215-32-38>

19. Гриньова М., Титаренко О. Вплив факторів освітнього середовища на результативність науково-дослідницької діяльності. *Витоки педагогічної майстерності*. Полтава, 2024. Випуск 34. С. 36–44. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2024.34.317972>

20. Гриньова М.В., Махиня Н.В., Мовчан В.І. Формування готовності майбутніх фахівців до управління навчальною діяльністю здобувачів освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Випуск 10. 2024. С. 19–24. DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.10.019

21. Zagirnyak M. The Substantiation of the Calculation Expression for the Extraction Force of Magnetic Separators. *Przegląd Elektrotechniczny*. 2024. R. 100, № 1. P. 264–268. doi:10.15199/48.2024.01.55; ISSN 0033-2097.

22. Drahobetskyi V., Moloshtan D., Symonova A., Nikitina A., Zagirnyak M. Durability and Wear Resistance of Sliding Electric Contacts in Electric Transport. *Przegląd Elektrotechniczny*. 2024. R. 100, № 1. P. 275–278. doi:10.15199/48.2024.01.57 ; ISSN 0033-2097.

23. Boiko O., Stryczewska H., Komarzyniec G., Ebihara K., Shin-Ichi Aoqui, Yamazat M., Zagirnyak M. Key factors enhancing the electrical properties of

nanofluids. A mini-review of the applications in the energy-related sectors. *Archives of Electrical Engineering*. 2024. Vol. 73(4), P. 1137–1160. doi: 10.24425/aee.2024.152115.

24. Zagirnyak M., Korenkova T., Kovalchuk V., Szczesny A., Korzeniewska E. The Analysis of Operation Modes of Variable Speed Pump Units with Different Circuits of Turbomachine Connection. *Energies*. 2024. Vol. 17(4). Multidisciplinary Digital Publishing Institute. doi:10.3390/en17040882.

25. Zagirnyak M., Salenko O., Alnusirat W., Golovko L., Orel V., Kulynych V. Increasing the Strength of Thin-walled Products Obtained by FDM Using the Thin Surface Films. *Przegląd Elektrotechniczny*. 2024. R. 100, № 3. P. 289–292. doi: 10.15199/48.2024.03.52, ISSN 0033-2097.

26. Zagirnyak M., Oksanich A., Pritchyn S., Kogdas M., Nikitina A., Prytchyn O. Research of the Mechanism of Formation of a Pulsed Magnetic Field of High Intensity and Development of a Device for Therapy. *Proceedings of the 42nd International Conference on Electronics and Nanotechnology (ELNANO)* (Kyiv, Ukraine, 13–16 May). Kyiv, 2024, P. 387–390. doi:10.1109/ELNANO63394.2024.10756813, ISBN: 979-8-3503-6817-8.

27. Zagirnyak M., Moloshtan D., Drahobetskyi V., Savielov D., Kulynych V. Methods for Vibration Reducing in the Structural Elements of Vehicle Electrical Equipment. *Przegląd Elektrotechniczny*. 2024. R. 100, № 12. P. 161–164. doi:10.15199/48.2024.12.37, ISSN 0033-2097.

28. Zagirnyak M. Concerning the Problem of the Calculation of Magnetic Field Force Action on an Energized Ferromagnetic Conductor. *Przegląd Elektrotechniczny*. 2024. R. 100, № 12. P. 165–168. doi:10.15199/48.2024.12.38, ISSN 0033-2097.

29. Zgurovsky M. World Transformation After the COVID-19 Pandemic: The European Context / Zgurovsky M. // Nexus of Sustainability. In: *Studies in Systems, Decision and Control*. 2024. Vol. 559. P. 165–183. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-66764-0_8

30. Калашнікова С. Таценко Л. Лідери трансформації університетів задля відродження України – результати реалізації пілотної програми // Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство». 2024. № 2 (18).

31. Kvyetnyy R., Bunyak Y., Sofina O., Kotsiubynskyi V., Piliavoz T., Stoliarenko O., Kumargazhanova S. Tensor and vector approaches to objects recognition by inverse feature filters. *Informatyka, Automatyka, Pomiarы W Gospodarce I Ochronie Środowiska*. 2024. № 14(1). P. 41–45.

32. Kivalov S. Current Threats to Sustainable Shipping - from War Risks to Climate Changes. *Lex Portus*. 2024. Vol. 10, iss. 2. P. 15–24. DOI 10.62821/lp10202

33. Кузьмінський А. І., Луценко Г. В. Аналіз ретроспективних змін в управлінських підходах командного складу військ НАТО, викликаних розширенням альянсу у XXI столітті. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2024. Випуск 3 (56). С. 173–186.

34. Кузьмінський А. І. Особливості цифрової трансформації професійної підготовки майбутніх учителів в умовах змішаного навчання *Вісник*

Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. 2024. Випуск 3 (56). С. 17–23.

35. Lukianenko, D., & Simakhova, A. Artificial Intelligence in the Scientific and Technological Paradigm of Global Economy | Sztuczna inteligencja w naukowym i technologicznym paradygmacie gospodarki światowej. *Problemy Ekorozwoju*. 2024, 19(2), pp. 55–65. <https://doi.org/10.35784/preko.6256>

36. Lukianenko, D., & Simakhova, A. (2024). Artificial Intelligence in the Scientific and Technological Paradigm of Global Economy. *Problemy Ekorozwoju*, 19(2), pp. 55–65. <https://doi.org/10.35784/preko.6256>

37. Луговий, В., Слюсаренко, О., & Таланова, Ж. Інтеграція і диференціація лідерської вищої освіти: уроки для України від ЄС, США і Китаю. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, (17). 2024, С. 77-97. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2024-17-77-97>

38. Луговий, В. Шлях до національного лідерства: осмислення 25-річного становлення Інституту вищої освіти НАПН України. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 30(1), 2024, С. 20–36. <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2024-30-1-2>

39. Луговий, В., Слюсаренко, О., & Таланова, Ж. Університетські ліги конкурентоспроможності: мотивуючий механізм мережевого розвитку. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, (18). 2024. С. 24-44. <http://ul-journal.org>

40. Lugovyi, V., Slyusarenko, O. Talanova, Zh. Tirana ENEA Ministerial Conference: a posteriori analysis of gains and losses. *Education: Modern Discourses*, 7. 2024, (прийнято до друку) http://emdnaes.org.ua/index.php/Educ_Mod_discourse

41. Луговий, В. І. Науковий і методичний супровід розвитку університетів світового класу: фундаментальні результати Інституту вищої освіти НАПН України для функціонування і розвитку закладів вищої освіти: За матеріалами наукової доповіді на спільному засіданні Президії Національної академії педагогічних наук України та Вченої ради Сумського державного університету, 21 березня 2024 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 6(1), 2024. С. 1-8. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6108>

42. Луговий, В.І. Мережа закладів вищої освіти України: стан і перспективи: За матеріалами наукової доповіді на круглому столі «Стратегія розвитку вищої освіти України в умовах надзвичайних ситуацій та криз воєнного стану. Розбудова мережі закладів вищої освіти України», 23 вересня 2024 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 6(2), 2024. С. 1– 7. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6213>

43. Луговий, В. І., Слюсаренко, О. М., & Таланова, Ж. В. Рейтингові методи кількісного оцінювання конкурентоспроможності університетів. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 6(2), 2024. С. 1–6. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6238>.

44. Мазаракі А., Мельник Т. Енергетична безпека: нові виклики та світові тренди. *Науковий журнал SCIENTIA FRUCTUOSA* Серія : Економічні науки. № 3 (155) 2024. С. 4–22.

45. Мазаракі А., Мельник Т., Демків Ю. Цінові тренди світового електроенергетичного ринку. *Науковий журнал SCIENTIA FRUCTUOSA* Серія : Економічні науки. № 4 (156) 2024. С. 4–28.
46. В. Пономаренко. Іноземні цінні папери: проблеми та перспективи українського фондового ринку. *Соціально-правові студії*. 2024. Т. 7, № 1 *Social & Legal Studios*. 2024. Vol. 7, No. 1. P. 194–201. DOI: 10.32518/sals1.2024.194
47. Volodymyr Ponomarenko, Oksana Pysarchuk. Peculiarities of the impact of learning losses on the formation of human capital in Ukraine under martial law. *Economics of Development*, 2024, 23(1), 38-52. <https://doi.org/10.57111/econ/1.2024.38>
48. Olena Rayevnyeva, Volodymyr Ponomarenko, Silvia Matusova, Kostyantyn Stryzhychenko, Stanislav Filip and Olha Brovko. Models of the Impact of Socio-Economic Shocks on Higher Education Development *Administrative Sciences*. 2024; 14(11) : 278 p. <https://doi.org/10.3390/admsci14110278>
49. Volodymyr Ponomarenko, Oksana Pysarchuk. Analysis of the impact of the volumes of state commissioning on the economy's availability of specialists in certain professions. *Economics of Development*, 2024, 23(3), Pp. 69-81. <https://doi.org/10.57111/econ/3.2024.69>
50. Ewa Ogrodzka-Mazur, Petro Saukh. Life Plans and the Strength of Efforts to Achieve Them Shown by Students - Future Teachers from Selected Countries of Central and Eastern Europe - Noticeable Effects of the Transformation. *The New Educational Review*. 76(2): P. 11-23. 2024. DOI:10.15804/tner.2024.76.2.01
51. Саух І.В., Саух П.Ю., Солодовник А.С. Креативність як ключова компетентність та інтегральний результат якості управлінського процесу в освітній сфері. *Український педагогічний журнал*. Вип. 2, 2024. С. 90–103.
52. Саух П.Ю., Saukh I.V. Diagnostics of the Personal Creativity of the Head of the Educational Institution: Definition and Readiness for Innovative Managerial Activity. *Business Inform*. 3(554). 2024 С. 117–128. DOI: 10.32983/2222-4459-2024-3-117-128
53. Саух П.І. Історична пам'ять як репрезентативна форма дійсності. її місія та культура формування. *Історія та філософія освіти в незалежній Україні: виміри історичної пам'яті (український і зарубіжний дискурси)* : зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції / ред. кол.: Топузов О.М., Сисоєва С.О., Дічек Н.П.; Култаєва М.Д.; Ладоня К.Ю. / за наук. ред. Н.П. Дічек; 30 травня 2024 р., м. Київ, Інститут педагогіки НАПН України. [Електронне видання]. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2024. С. 101–105.
54. Саух П.Ю. Освіта і наука в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Виклики і відповіді // *Національна наука і освіта в умовах війни рф проти України та сучасних цивілізаційних викликів*: матер. V Всеукр. міжгалузевої науково-практичної онлайн конф. Упоряд.: Л.І. Ткаченко, В.М. Шульга. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. С. 136-139.
55. Саух П., Саух І. Кваліфікаційний розрив (Skills Gap) як глобальна

проблема якості вищої освіти і шляхи його подолання // *Освіта і суспільство*. 2024. С. 9–10.

56. Саух П.Ю. Незалежність України. Трансформація духу і випробування національним буттям, наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України, присвяченому 33-й річниці Незалежності України, 22 серпня 2024 р. *Вісник НАПН України*, 6 (2), 2024. С. 1-3. doi.org/10.37472/v.naes.2024.6202

57. Шевченко Г.П., Антоненко Т.Л., Чурсін М.М. Методологічні аспекти дослідження духовності. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : збірник наукових праць / гол. редактор Г.П. Шевченко. – Київ : вид-во СНУ ім. В. Даля. – Вип. 1 (108). 2024. с. 293–312.

Словники

1. Національний освітній глосарій: вища освіта (4-е вид., перероб. і доп.). / Авт.-уклад.: В.Є. Бахрушин, М.І. Винницький, В.М. Захарченко, І.О. Золотарьова, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий, М.Р. Мруга, Ю.М. Рашкевич, І.М. Сікорська, А.В. Ставицький, Ж.В. Таланова, С.П. Шитікова / За ред. В.Г. Кременя, В.Є. Бахрушина, Ю.М. Рашкевича. 2024. 113 с.

Авторські свідоцтва, патенти

1. Пристрій для самомасажу поздовжніх м'язів язика. Винахідники: Губарь О.Г., Гриньова М.В., Губарь І.В., Степаненко С.В. Заявка на корисну модель u202405806.

2. Пристрій для самомасажу м'язів язика з елементами су-джок. Винахідники: Губарь О.Г., Гриньова М.В., Губарь І.В., Степаненко С.В. Заявка на корисну модель u202405805.

3. Портативна лабораторія практичного психолога «Психологічна палітра». Винахідники: Яланська С.П., Гриньова М.В., Степаненко С.В. Заявка на корисну модель u 2024 04489.

4. Спосіб декоративного відтворення вікових дерев. Винахідники: Гриньова М.В., Школяр С.П. Заявка на корисну модель u 2024 00001.

5. Спосіб декоративного відтворення вікових дерев. Винахідники: Гриньова М.В., Школяр С.П. Заявка на винахід a 2024 00002.

6. Спосіб реконструкції пошкодженої поверхні дерев. Винахідники: Гриньова М.В., Школяр С.П., Гомля Л.М. Заявка на корисну модель u 2024 06221.

7. Конструкція блоку інформаційно-навчальних стендів. Винахідники: Гриньова М.В., Школяр С.П., Жданова-Неділько О.Г. Заявка на корисну модель u 2024 06275 .

8. Спосіб оптимізації сайту. Винахідники: Гриньова М.В., Школяр С.П., Кононець Н.В. Заявка на корисну модель u 2024 06225.

9. Рекламно-інформаційний стенд. Винахідники: Гриньова М.В., Школяр С.П., Ткаченко А. .В Заявка на корисну модель u 2024 06278.

10. Спосіб внесення добрива. Винахідники: Гриньова М.В., Школяр С.П., Павленко Ю.О. Заявка на корисну модель u 2024 06345.

11. Спосіб інформування учасників освітнього процесу. Винахідники: Гриньова М.В., Школяр С.П. Бабенко І.В. Заявка на корисну модель у 2024 06233.

12. Навчальна модель. Винахідники : Гриньова М.В., Школяр С.П. Большая О.В. Заявка на корисну модель у 2024 06234.

13. Інформаційний пакет. Винахідники: Гриньова М.В., Школяр С.П., Пивовар Н.М. Заявка на корисну модель у 2024 06277.

XVI. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ЗАХИЩЕНИХ В УСТАНОВАХ НАПН УКРАЇНИ у 2024 р.

На здобуття наукового ступеня доктора наук

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

1. Стойка О.Я. Тенденції цифровізації підготовки вчителів в Республіці Польща, Угорщині та Україні / Інститут педагогіки НАПН України; наук. конс. – д-р пед. наук, проф. С.О. Сисоєва.

13.00.05 – соціальна педагогіка

2. Захаріна Т.І. Теоретико-методичні засади соціальної реінтеграції ветеранів російсько-української війни у закладах вищої освіти / Інститут проблем виховання НАПН України; без наук. конс.

13.00.07 – теорія і методика виховання та

13.00.08 – дошкільна педагогіка

3. Житнік Т.С. Теоретичні і методичні засади художньо-естетичного розвитку старших дошкільників засобами візуального мистецтва / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. конс. – д-р пед. наук, проф. В.А. Ляпунова.

19.00.04 – медична психологія

4. Аврамчук О.С. Патогенетична діагностика та комплексна психокорекція коморбідностей неспсихотичного спектра в осіб із соціально-тривожним розладом / Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України; без наук. конс.

19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи

5. Синякова В.Б. Психологічні засади оптимізації соціальної ситуації розвитку підлітків в умовах замісного батьківства / Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д-р психол. наук, проф. Н.Ю. Максимова.

19.00.08 – спеціальна психологія

6. Астремська І.В. Психологічні засади супервізії у подоланні синдрому емоційного вигорання фахівців у системах спеціальної освіти та соціальної роботи / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; без наук. конс.

19.00.11 – політична психологія

7. Кравчук С.Л. Психологія прощення у взаємодії суб'єктів воєнно-політичних подій / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; без наук. конс.

011 Освітні, педагогічні науки

- 8. Аношкова Т.А.** Формування глобальної компетентності студентів закладів вищої освіти США / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. С.В. Федоренко.
- 9. Безрук К.О.** Формування соціальної успішності підлітків у діяльності учнівського самоврядування / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – канд. пед. наук, ст. наук. сп. В.І. Кириченко.
- 10. Білоножко О.В.** Розвиток педагогічної культури вчителів ліцеїв у системі методичної роботи / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. Т.М. Сорочан.
- 11. Бондаренко О.І.** Розвиток особистісного потенціалу учнівської молоді в школах післябазової середньої освіти в Данії / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. С.В. Федоренко.
- 12. Боровик А.О.** Формування дослідницької компетентності майбутніх вчителів історії та суспільствознавчих дисципліну процесі професійної підготовки / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – канд. пед. наук, доц. О.В. Дубініна.
- 13. Вишневська Г.П.** Етнокультурні тенденції розвитку змісту шкільної освіти в Україні (90-ті рр. ХХ – 10-ті рр. ХХІ століття) / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – канд. пед. наук, доц. М.О. Кириченко.
- 14. Водоп'ян Н.І.** Методика проектування хмаро орієнтованого середовища дистанційного навчання біології в умовах неформальної освіти / Інститут цифровізації освіти НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, ст. наук. сп. С.Г. Литвинова.
- 15. Гулько О.М.** Розвиток лідерських якостей здобувачів вищої освіти у процесі здійснення студентського самоврядування / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. О.Г. Ярошенко.
- 16. Єщенко М.М.** Управління розвитком громадянських компетентностей керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної педагогічної освіти регіону / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. Н.І. Клокар.
- 17. Зіняк І.Я.** Виховання у курсантів моральної стійкості до маніпулятивного впливу ворожої пропаганди / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. К.О. Журба.
- 18. Золочевська О.Ф.** Управління розвитком науково-методичної компетентності учителів початкової школи / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, ст. наук. сп. В.В. Камишин.

19. Квятковська А.О. Професійна підготовка майбутніх фахівців з телекомунікацій в умовах змішаного навчання / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. Л.А. Карташова.

20. Короїд Т.В. Управління розвитком творчого потенціалу вчителів української мови і літератури в умовах неформальної освіти / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – канд. пед. наук, доц. Т.А. Махиня.

21. Литвин В.В. Розумове виховання дітей старшого дошкільного віку / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. О.Д. Рейпольська.

22. Ліпчевська І.Л. Розвиток умінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. О.В. Малихін.

23. Марчук І.В. Державно-громадське управління розвитком закладу загальної середньої освіти / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – канд. пед. наук, доц. М.О. Кириченко.

24. Прокопенко А.А. Розвиток цифрової компетентності офіцерів військового управління Збройних Сил України в системі підвищення кваліфікації / Інститут цифровізації освіти НАПН України; наук. кер. – канд. пед. наук, ст. наук. сп. О.П. Пінчук.

25. Рантюк І.І. Використання інформаційно-комунікаційних технологій управління проектами у процесі неформальної освіти фахівців ІТ компаній / Інститут цифровізації освіти НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. Т.А. Вакалюк.

26. Скрипка К.С. Управління готовністю керівників закладів загальної середньої освіти до організації інклюзивного навчання в системі методичної роботи / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – канд. пед. наук Л.О. Лузан.

27. Стешиц І.В. Управління розвитком педагогічного партнерства учителів в умовах методичної роботи початкової школи / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. І.Л. Сіданіч.

015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

28. Жур'ян В.В. Формування екологічної компетентності бакалаврів судноводіння у процесі фахової підготовки / Інститут професійної освіти НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. В.О. Радкевич.

29. Кушнір В.В. Розвиток підприємницької компетентності майбутніх веб-дизайнерів у професійній підготовці / Інститут професійної освіти НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. В.Ф. Орлов.

30. Онищенко А.П. Розвиток професійної компетентності кваліфікованих робітників у процесі курсової підготовки в навчальних центрах підприємств сфери послуг / Інститут професійної освіти НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. В.О. Радкевич.

- 31. Рулевська Т.Ф.** Розвиток екологічної культури майбутніх фахівців морського і внутрішнього водного транспорту в коледжах / Інститут професійної освіти НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, доц. Л.О. Базиль.
- 32. Середіна І.А.** Формування підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємства у процесі фахової підготовки / Інститут професійної освіти НАПН України; наук. кер.– д-р пед. наук, доц. Л.О. Базиль.
- 33. Ярош Л.В.** Формування фахової компетентності майбутніх техніків-електриків у коледжах аграрного профілю / Інститут професійної освіти НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, доц. Л.О. Базиль.

016 Спеціальна освіта

- 34. Горбатюк О.Л.** Формування соціально-комунікативної компетентності молодших школярів з порушеннями інтелектуального розвитку / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. Л.І. Прохоренко.
- 35. Іщук В.В.** Формування професійної компетентності керівника спеціального закладу загальної середньої освіти / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, ст. наук. сп. О.В. Чеботарьова.
- 36. Криворотько А.О.** Формування гендерної вихованості учнів з порушеннями інтелектуального розвитку середнього шкільного віку / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. В.А. Гладуш.

053 Психологія

- 37. Базиль Т.С.** Соціально-психологічна готовність волонтерів медичної галузі до діяльності в кризових умовах / Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. С.Ю. Рудницька.
- 37. Клименко Н.Г.** Особистісно-професійні стилі поведінки як чинник ставлення жінок до грошей жінками / Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. Л.М. Карамушка.
- 39. Корсакевич С.С.** Психологічні особливості самовизначення молоді щодо участі у виборчому процесі / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, ст. досл. І.Г. Губеладзе.
- 40. Кравець Ю.О.** Формування соціально-психологічної компетентності підлітків з порушеннями інтелектуального розвитку / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. Г.Б. Соколова.
- 41. Кулаєва Т.В.** Психологічні особливості переживання самотності в дорослому віці / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. О.І. Бондарчук.
- 42. Литовченко В.П.** Формування професійної комунікації фахівців сфери охорони здоров'я з особами з порушеннями слуху / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. В.В. Засенко.

- 43. Прокопенко О.А.** Я-концепція як чинник професіоналізму вчителів закладів загальної середньої освіти / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. О.І. Бондарчук.
- 44. Ремесник Н.Ю.** Особливості психологічної корекції самоприйняття людей з надмірною вагою / Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. Л.З. Сердюк.
- 45. Сандал О.С.** Особливості емоційних стилів у осіб з травматичним досвідом / Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. А.М. Грись.
- 46. Тарасова В.В.** Вплив типу прив'язаності на формування стресостійкості у підлітків / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – канд. психол. наук, доц. Я.М. Омельченко.
- 47. Усатенко Г.В.** Асистована комунікація як чинник прив'язаності у дитячо-батьківських стосунках / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, ст. наук. сп. О.М. Кочубейник.
- 48. Черкаська Є.Ф.** Психологічні особливості емоційної стійкості вчителів з різним досвідом роботи / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – канд. психол. наук, доц. В.Л. Зливков.
- 49. Шевченко Ю.В.** Формування соціальної компетентності у молодших школярів із синдромом Дауна / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. кер. – канд. психол. наук, ст. наук. сп. О.О. Баб'як.

231 Соціальна робота

- 50. Остапчук В.В.** Професійний саморозвиток майбутніх соціальних працівників у позааудиторній діяльності закладу фахової передвищої освіти / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. І.Б. Савельчук.

На здобуття наукового ступеня кандидата наук

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

- 51. Білан М.В.** Розвиток освіти українських мігрантів у Канаді в першій чверті ХХІ століття / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. Л.Б. Лук'янова.

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

- 52. Горголь В.П.** Формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, ст. наук. сп. Н.О. Філіпчук.

З В І Т
про діяльність Національної академії
педагогічних наук України
у 2024 році

Частина II

За загальною редакцією **В.Г. Кременя**

Підготовка звіту:

*В.І. Луговий, О.М. Топузов, С.О. Сисоєва, І.О. Титаренко,
В.Г. Панок, Т.І. Куліш, О.І. Ляшенко, Ю.І. Мальований,
Н.Г. Ничкало, В.П. Гордієнко, П.Ю. Саух, М.В. Набок,
Л.Д. Березівська, І.Ю. Регейло, О.П. Вашуленко, І.М. Гудим,
О.М. Шпарик, Л.М. Смола, О.А. Шагаєва, С.М. Кравченко,
С.В. Алексєєва, О.В. Мушка, П.П. Доценко, О.В. Вишняк,
Л.І. Ткаченко, С.О. Дмитренко, В.М. Грицан,
В.І. Довбищенко*

Електронне видання
Обсяг 54,17 ум. др. арк

Національна академія педагогічних наук України
вул. Січових Стрільців, 52-А, м. Київ, 04053,
Україна Телефон/факс: (44) 226-31-80, (44) 489-08-60
Е-mail: info@naps.gov.ua
Вебсайт: <https://naps.gov.ua/>

Видавництво «Педагогічна думка»
04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 52-а, корп. 2;
тел./факс: (044) 481-38-85
book-xl@ukr.net
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців,
виготовників розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 3563 від 28.08. 2009 р.

